

**Rocznik
Statystyczny
Województwa
Lubuskiego**

URZĄD STATYSTYCZNY
W ZIELONEJ GÓRZE
STATISTICAL OFFICE
IN ZIELONA GÓRA

**Statistical
Yearbook
Lubuskie
Voivodship**

2014

ZESPÓŁ REDAKCYJNY
URZĘDU STATYSTYCZNEGO

*EDITORIAL BOARD
OF STATISTICAL OFFICE*

PRZEWODNICZĄCY

PRESIDENT

Roman Fedak

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

VICE-PRESIDENT

Krystyna Motyl

REDAKTOR GŁÓWNY

EDITOR-IN-CHIEF

Robert Wróbel

Członkowie

Members

Wioletta Bielecka, Teresa Sokołowska, Bogusława Koleczek,
Anna Miśkiewicz, Robert Wróbel

Redakcja i skład
komputerowy – Lubuski
Ośrodek Badań Regionalnych
Urzędu Statystycznego

*Edited and setting –
Research Regional Centre of
Lubuskie Voivodship of
Statistical Office*

Projekt okładki

Cover design

Lidia Motrenko-Makuch

Wykresy

Graphs

Edyta Leśniarek

**Prosimy o podanie źródeł
przy publikowaniu danych US**

***When publishing SO data
please indicate source***

**Publikacja dostępna na CD
oraz w Internecie -
zielonagora.stat.gov.pl**

***Publication available on CD
and on the Internet -
zielonagora.stat.gov.pl***

Druk: Urząd Statystyczny
we Wrocławiu

*Printing: Statistical Office
in Wrocław*

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Zielonej Górze przekazuje Państwu kolejne – piętnaste – wydanie ROCZNIKA STATYSTYCZNEGO WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO, opracowanego w polsko-angielskiej wersji językowej i dostępnego również na płycie kompaktowej.

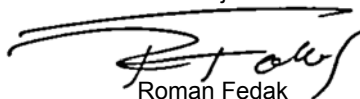
W Roczniku przedstawiono zestaw informacji umożliwiających ocenę potencjału demograficznego, poziomu życia, stanu środowiska naturalnego i gospodarki oraz dane charakterystyczne dla województwa.

Tablice przeglądowe dotyczące ważniejszych danych o województwie przedstawiono w układzie retrospektywnym lat 2000, 2005, 2008-2013.

Zjawiska i procesy społeczno-gospodarcze zachodzące w Województwie Lubuskim zamieszczono w formie bogatego zestawu danych ujętych w 23 działach tematycznych, poprzedzonych uwagami ogólnymi. Tematy prezentowane w publikacji wzbogacono o liczne wykresy i diagramy.

Oddając w ręce Państwa Rocznik Statystyczny Województwa Lubuskiego 2014 dziękuję wszystkim osobom i instytucjom za przekazane informacje i będę wdzięczny za wnioski oraz uwagi przyczyniające się do kształtowania i wzbogacania jego treści.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Zielonej Górze

Roman Fedak

Zielona Góra, grudzień 2014 r.

Preface

The Statistical Office in Zielona Góra presents you the next - fifteenth - edition of the STATISTICAL YEARBOOK OF LUBUSKIE VOIVODSHIP, available as Polish – English version, as well as on a compact disc.

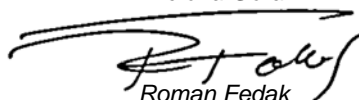
The Yearbook contains a collection of information that allows to determine the demographic potential, standard of living, and conditions of natural environment and the economy, as well as it contains the characteristic data of the voivodship.

The tables concerning major data on the voivodship are presented retrospectively and they include the data from the period between 2000, 2005 and 2008-2013.

The social and economical phenomena and processes occurring in Lubuskie Voivodship are presented as a wide set of data divided into 23 thematic chapters, each preceded by general notes. The issues presented in this publication are completed with numerous charts and diagrams.

Presenting you the Statistical Yearbook of Lubuskie Voivodship 2014 I would like to express my gratitude to all persons and institutions for the information they submitted and I would be obliged to have your comments and opinions, which would help us improve the content of this publication.

*President
of the Statistical Office
in Zielona Góra*

Roman Fedak

SPIS RZECZY

CONTENTS

	Strona Page
Przedmowa	Preface 3-4
Spis tablic i wykresów	List of tables and graphs 6-22
Objaśnienia znaków umownych. Skróty	Symbols. Abbreviations 23-24
Uwagi ogólne	General notes 25-31
TABLICE PRZEGLĄDOWE	REVIEW TABLES
I. Województwo na tle kraju w 2013 r	<i>Voivodship on the background of the country in 2013</i> 32-37
II. Ważniejsze dane o wojewódz- twie (2000, 2005, 2008-2013)	<i>Major data on the voivodship (2000, 2005, 2008-2013)</i> 38-55
DZIAŁY	CHAPTERS
I. Geografia	<i>Geography</i> 56-57
II. Stan i ochrona środowiska.....	<i>Environmental protection</i> 58-80
III. Podział administracyjny i samo- rząd terytorialny.....	<i>Administrative division and ter- ritorial self-government</i> 81-85
IV. Bezpieczeństwo publiczne. Wymiar sprawiedliwości.....	<i>Public safety. Justice</i> 86-93
V. Ludność	<i>Population</i> 94-120
VI. Rynek pracy.....	<i>Labour market</i> 121-153
VII. Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych.....	<i>Wages and salaries. Social security benefits</i> 154-165
VIII. Budżety gospodarstw domo- wych	<i>Household budgets</i> 166-174
IX. Infrastruktura komunalna. Mieszkania.....	<i>Municipal infrastructure. Dwellings</i> 175-190
X. Edukacja i wychowanie	<i>Education</i> 191-221
XI. Ochrona zdrowia i pomoc spo- łeczna	<i>Health care and social welfare</i> 222-237
XII. Kultura. Turystyka. Sport	<i>Culture. Tourism. Sport</i> 238-251
XIII. Nauka i technika. Społeczeństwo informacyjne	<i>Science and technology</i> 252-264
XIV. Ceny	<i>Prices</i> 265-268
XV. Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	<i>Agriculture, hunting and forestry</i> 269-296
XVI. Przemysł i budownictwo	<i>Industry and construction</i> 297-308
XVII. Transport i łączność.....	<i>Transport and communications</i> 309-316
XVIII. Handel i gastronomia	<i>Trade and catering</i> 317-322
XIX. Finanse przedsiębiorstw	<i>Finances of enterprises</i> 323-336
XX. Finanse publiczne	<i>Public finance</i> 337-346
XXI. Inwestycje. Środki trwałe	<i>Investments. Fixed assets</i> 347-355
XXII. Rachunki regionalne	<i>Regional accounts</i> 356-360
XXIII. Podmioty gospodarki narodowej	<i>Entities of the national economy</i> 361-367

SPIS TABLIC

LIST OF TABLES

	Tablica <i>Table</i>	Strona <i>Page</i>
DZIAŁ I. GEOGRAFIA	CHAPTERS I. GEOGRAPHY	
Położenie geograficzne	<i>Geographic location</i>	1 56
Powierzchnia i granice w 2013 r.	<i>Area and borders in 2013</i>	2 56
Układ pionowy powierzchni	<i>Elevations</i>	3 57
Temperatury powietrza	<i>Air temperatures</i>	4 57
Opady atmosferyczne, prędkość wiatru, usłonecznienie i zachmurzenie	<i>Atmospheric precipitation, wind velocity, insolation and cloudiness</i>	5 57
DZIAŁ II. STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA	CHAPTER II. ENVIRONMENTAL PROTECTION	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 46
Stan geodezyjny, kierunki i zmiany w wykorzystaniu powierzchni województwa (2005, 2010, 2014)	<i>Geodesic status, directions and changes of voivodship land use 2005, 2010, 2014)</i>	1(6) 67
Grunty rolne wyłączone na cele nierolnicze i leśne na cele nieleśne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Agricultural land designated for non-agricultural purposes and forest land designated for non-forest purposes (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2(7) 68
Grunty zdewastowane i zdegradowane wymagające rekultywacji i zagospodarowania oraz grunty zrehabilitowane i zagospodarowane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Devastated and degraded land requiring reclamation and management as well as reclaimed and managed land (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3(8) 68
Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water withdrawal for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4(9) 69
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Water consumption for needs of the national economy and population (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5(10) 69
Powierzchnia i pobór wody do nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania stawów rybnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Area and water withdrawal for irrigation in agriculture and forestry as well as water for filling up fish ponds (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6(11) 70
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzone do wód lub do ziemi (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7(12) 70
Zakłady odprowadzające ścieki według miejsca odprowadzania oraz wyposażenia w oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Plants discharging waste water by place of discharge and wastewater treatment plants possessed (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	8(13) 71
Oczyszczalnie ścieków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Waste water treatment plants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9(14) 71
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Emission and reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10(15) 72
Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń powietrza w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Air pollution reduction systems in plants of significant nuisance to air quality (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11(16) 73

	Tablica Table	Strona Page
Odpady wytworzone i dotychczas składowane (nagromadzone) oraz tereny ich składowania (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Waste generated and landfilled up to now (accumulated) as well as their storage yards areas (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12(17) 74
Odpady według rodzajów w 2013 r.	<i>Waste by type in 2013</i>	13(18) 75
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Legally protected areas possessing unique environmental value (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14(19) 75
Parki narodowe (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>National parks (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	15(20) 76
Rezerваты przyrody (2005, 2010, 2012, 2013)...	<i>Nature reserves (2005, 2010, 2012, 2013) ..</i>	16(21) 76
Parki krajobrazowe (2005, 2010, 2012, 2013)....	<i>Landscape parks (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17(22) 77
Pomniki przyrody (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Monuments of nature (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	18(23) 77
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Outlays on fixed assets in environmental protection and water management (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013].....</i>	19(24) 78
Efektów rzeczowych uzyskanych w wyniku przekazania do użytku inwestycji ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2012, 2013)...	<i>Tangible effects of investments in environmental protection and water management (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	20(25) 79
Kierunki finansowania z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Financing Directions of the Voivodship Environmental Protection and Water Management fund (2005, 2005, 2012, 2013)</i>	21(26) 80
Wpływy z opłat i kar na fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Receipts from fees and fines for environmental protection and water management funds (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	22(27) 80
DZIAŁ III. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY	CHAPTER III. ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT	
Uwagi ogólne.....	<i>General notes</i>	x 81
Jednostki administracyjne województwa (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Administrative units of voivodship (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1(28) 83
Gminy w 2013 r.	<i>Gminas in 2013.....</i>	2(29) 83
Powiaty i miasta na prawach powiatu w 2013 r.	<i>Powiats and cities with powiats status in 2013</i>	3(30) 84
Radni organów jednostek samorządu terytorialnego w 2013 r.	<i>Councillors of organs of local self-government entities in 2013</i>	4(31) 84
Zatrudnienie i wynagrodzenia w administracji publicznej (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Paid employment, wages and salaries in the public administration (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5(32) 85
DZIAŁ IV. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI	CHAPTER IV. PUBLIC SAFETY. JUSTICE	
Uwagi ogólne.....	<i>General notes</i>	x 86
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1(33) 89
Wskaźniki wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Rates of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2(34) 91
Wpływ spraw do sądów powszechnych (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Incoming cases in common courts (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3(35) 91

		Tablica Table	Strona Page
Dorośli skazani prawomocnie przez sądy powszechne za przestępstwa ścigane z oskarżenia publicznego (2005, 2010, 2011, 2012)	<i>Adults sentenced by common courts for crimes prosecuted on the basis of an indictment (2005, 2010, 2011, 2012).....</i>	4(36)	92
Załatwione sprawy rodzinne (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Resolved family cases (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	5(37)	92
Podmioty w Krajowym Rejestrze Sądowym (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Entities of the National Judicial Register (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	6(38)	93
DZIAŁ V. LUDNOŚĆ	CHAPTER V. POPULATION		
Uwagi ogólne.....	<i>General notes</i>	x	94
Ludność (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Population (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	1(39)	98
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Working and non-working age population (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	2(40)	99
Ludność według płci i wieku (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Population by sex and age (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	3(41)	100
Miasta i ludność w miastach (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Towns and urban population (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	4(42)	100
Gminy zamieszkałe przez ludność wiejską (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Gminas and rural population (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	5(43)	101
Mediana wieku ludności według płci (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Median population age by sex (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	6(44)	101
Ruch naturalny ludności (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Vital statistics (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	7(45)	102
Małżeństwa zawarte i rozwiązane (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Marriages contracted and dissolved (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	8(46)	103
Małżeństwa zawarte według wieku nowożeńców w 2013 r.....	<i>Marriages contracted by age of bridegrooms and brides in 2013.....</i>	9(47)	103
Małżeństwa zawarte według poprzedniego stanu cywilnego nowożeńców w 2013 r.....	<i>Marriages contracted by previous marital status of bridegrooms and brides in 2013.....</i>	10(48)	106
Małżeństwa wyznaniowe (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Church or religious marriages (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	11(49)	106
Rozwody według wieku małżonków w momencie wniesienia powództwa w 2013 r.....	<i>Divorces by age of spouses at the moment of filling petition for divorce in 2013.....</i>	12(50)	107
Rozwody według liczby małoletnich dzieci w małżeństwie (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Divorces by the number of underage children in the marriage (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	13(51)	108
Urodzenia (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Births (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	14(52)	108
Urodzenia żywe według kolejności urodzenia dziecka oraz wieku matki (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Live births by birth order and age of mother (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	15(53)	109
Płodność kobiet i współczynniki reprodukcji ludności (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Female fertility and reproduction rates of population (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	16(54)	109

		Tablica Table	Strona Page
Zgony według płci i wieku zmarłych (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Deaths by sex and age of deceased (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	17(55)	110
Zgony według wybranych przyczyn (2005, 2011, 2012).....	<i>Deaths by selected causes (2005, 2011, 2012)</i>	18(56)	111
Zgony niemowląt według płci i wieku (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Infant deaths by sex and age (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	19(57)	112
Zgony niemowląt według wybranych przyczyn (2005, 2011, 2012).....	<i>Infant deaths by selected causes (2005, 2011, 2012)</i>	20(58)	113
Zamachy samobójcze zarejestrowane przez policję (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Suicides registered by police (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	21(59)	114
Przeciętne dalsze trwanie życia (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Life expectancy (2005, 2010, 2012, 2013) ...</i>	22(60)	114
Prognoza ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym do 2050 r.	<i>Working and non-working age population projection until 2050</i>	23(61)	115
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Internal and international migration of population for permanent residence (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	24(62)	116
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według kierunków (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Internal migration of population for permanent residence by direction (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	25(63)	117
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Internal migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	26(64)	118
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały według płci i wieku migrantów (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>International migration of population for permanent residence by sex and age of migrants (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	27(65)	118
Kościół i związki wyznaniowe (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Churches and religious associations (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	28(66)	119
DZIAŁ VI. RYNEK PRACY	CHAPTER VI. LABOUR MARKET		
Uwagi ogólne.....	<i>General notes</i>	x	121
Aktywność ekonomiczna ludności	<i>Economic activity of the population</i>		
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej – na podstawie BAEL (2010, 2012, 2013).....	<i>Economic activity of the population aged 15 and more – on the LFS basis (2010, 2012, 2013)</i>	1(67)	130
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w IV kwartale 2013 r. – na podstawie BAEL.....	<i>Economic activity of the population aged 15 and more by age and educational level in IV quarter 2013 – on the LFS basis.....</i>	2(68)	131
Pracujący	<i>Employment</i>		
Pracujący (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Employed persons (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3(69)	132
Pracujący według statusu zatrudnienia (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Employed persons by employment status (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4(70)	133
Przeciętne zatrudnienie (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Average paid employment (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	5(71)	134

		Tablica Table	Strona Page
Pełnozatrudnieni i niepełnozatrudnieni (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Full- and part-time employment (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6(72)	135
Przyjęcia do pracy (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Hires (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7(73)	136
Zwolnienia z pracy (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Terminations (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	8(74)	137
Absolwenci szkół wyższych, zawodowych i liceów ogólnokształcących, którzy podjęli pracę po raz pierwszy (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>The graduates of tertiary schools, leavers of vocational and secondary schools starting work for the first time (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9(75)	139
Miejsca pracy wolne, nowo utworzone i zlikwidowane w 2013 r.....	<i>Job vacancies, newly created and liquidated job in 2013.....</i>	10(76)	140
Bezrobocie	Unemployment		
Bezrobotni zarejestrowani, stopa bezrobocia oraz oferty pracy (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Registered unemployed persons, unemployment rate as well as job offers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11(77)	141
Bezrobotni nowo zarejestrowani i wyrejestrowani (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Newly registered unemployed persons and persons removed from unemployment rolls (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12(78)	141
Bezrobotni zarejestrowani według wieku, poziomu wykształcenia, czasu pozostawania bez pracy oraz stażu pracy (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Registered unemployed persons by age, educational level, duration of unemployment and work seniority (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13(79)	142
Bezrobotni zarejestrowani korzystający z aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu oraz oferty pracy (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Registered unemployed persons benefiting from labour market programme as well as job offers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14(80)	143
Wydatki Funduszu Pracy (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Labour Fund expenditures (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15(81)	143
Warunki pracy	Work conditions		
Poszkodowani w wypadkach przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Persons injured in accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2012, 2013].....</i>	16(82)	144
Wydarzenia i przyczyny wypadków przy pracy (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Contact-mode of injury and causes of accidents at work (excluding private farms in agriculture) [2005, 2010, 2012, 2013].....</i>	17(83)	146
Poszkodowani w wypadkach przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Persons injured in accidents at work on private farms in agriculture (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	18(84)	148
Zatrudnieni w warunkach zagrożenia (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Persons working in hazardous conditions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	19(85)	148
Zatrudnieni na stanowiskach pracy, dla których dokonano oceny ryzyka zawodowego w 2013 r.	<i>Paid employees on position for which evaluation of occupational risk was done in 2013</i>	20(86)	150
Choroby zawodowe (2005, 2010, 2012, 2013)...	<i>Occupational diseases (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	21(87)	151
Korzystający ze świadczeń z tytułu pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Persons receiving benefits for work in harmful and strenuous conditions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	22(88)	152
Świadczenia z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Occupational accidents and occupational diseases benefits (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	23(89)	153

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ VII. WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	CHAPTER VII. WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	154
Wynagrodzenia	Wages and salaries		
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto (2005, 2010, 2012, 2013).....	Average monthly gross wages and salaries (2005, 2010, 2012, 2013).....	1(90)	157
Zatrudnieni według wysokości wynagrodzenia brutto za październik 2012 r.....	Paid employment by amount of gross wages and salaries for October 2012.....	2(91)	158
Zatrudnieni oraz przeciętne wynagrodzenia brutto według grup zawodów wykonywanych za październik 2012 r.....	Paid employment and average gross wages and salaries by performed occupational groups for October 2012.....	3(92)	160
Przeciętne wynagrodzenia brutto za paździer- nik 2012 r.....	Average gross wages and salaries for October 2012.....	4(93)	162
Miesięczne wynagrodzenia brutto najwyższe (decyle) w grupach decylowych pracowników zatrudnionych według wielkich grup zawodów wykonywanych za październik 2012 r.....	Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile paid employment by great occupational groups for October 2012.....	5(94)	163
Świadczenia z ubezpieczeń społecznych	Social security benefits		
Emeryci i renciści (2005, 2010, 2012, 2013)	Retirees and pensioners (2005, 2010, 2012, 2013)	6(95)	165
Świadczenia emerytalne i rentowe brutto (2005, 2010, 2012, 2013).....	Gross retirement pay and pension benefits (2005, 2010, 2012, 2013).....	7(96)	165
DZIAŁ VIII. BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH	CHAPTER VIII. HOUSEHOLD BUDGETS		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	166
Gospodarstwa domowe (2005, 2010, 2012, 2013).....	Households (2005, 2010, 2012, 2013).....	1(97)	172
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013).....	Average monthly per capita available income of households (2005, 2010, 2012, 2013)	2(98)	172
Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013).....	Average monthly per capita expenditures of households (2005, 2010, 2012, 2013).....	3(99)	173
Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w go- spodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013).....	Average monthly per capita consumption of selected foodstuffs of households (2005, 2010, 2012, 2013)	4(100)	173
Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013)	Households furnished with selected durable goods (2005, 2010, 2012, 2013)	5(101)	174
Wskaźniki zagrożenia ubóstwem w gospodar- stwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013) ...	At-risk-of-poverty rates in households (2005, 2010, 2012, 2013)	6(102)	174

	Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ IX. INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA	CHAPTER IX. MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS	
Uwagi ogólne.....	x	175
Infrastruktura komunalna	Municipal infrastructure	
Wodociągi i kanalizacja (2010, 2012, 2013)	1(103)	181
Odbiorcy oraz zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	2(104)	4182
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych (2005, 2010, 2012, 2013)	3(105)	182
Ogrzewnictwo (2005, 2010, 2012, 2013)	4(106)	183
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej (2005, 2010, 2012, 2013)	5(107)	183
Odpady komunalne (2005, 2010, 2012, 2013) ...	6(108)	184
Nieczystości ciekłe (2005, 2010, 2012, 2013)	7(109)	184
Składowiska odpadów komunalnych (2005, 2010, 2012, 2013)	8(110)	185
Komunikacja miejska (2005, 2010, 2012, 2013)	9(111)	185
Tereny zieleni ogólnodostępnej i osiedlowej (2005, 2010, 2012, 2013)	10(112)	186
Mieszkania	Dwellings	
Zasoby mieszkaniowe (2005, 2010, 2012, 2013)	11(113)	186
Mieszkania w zasobach mieszkaniowych wyposażone w instalacje (2005, 2010, 2012, 2013)	12(114)	187
Dodatki mieszkaniowe wypłacone w 2013 r.	13(115)	187
Gospodarka gruntami pod budownictwo mieszkaniowe (2005, 2010, 2012, 2013)	14(116)	188
Mieszkania, których budowę rozpoczęto (2005, 2010, 2012, 2013)	15(117)	188
Mieszkania oddane do użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013)	16(118)	189
Mieszkania oddane do użytkowania według liczby izb (2005, 2010, 2012, 2013)	17(119)	190
DZIAŁ X. EDUKACJA I WYCHOWANIE	CHAPTER X. EDUCATION	
Uwagi ogólne.....	x	191
Edukacja według szczebli kształcenia (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	1(120)	197
Szkoły według organów prowadzących (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	2(121)	199

		Tablica Table	Strona Page
Uczniowie według grup wieku (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Pupils and students by age groups (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	3(122)	201
Współczynnik skolaryzacji (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Enrolment rate (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	4(123)	202
Komputery w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Computers in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	5(124)	203
Uczący się języków obcych w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych (2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Pupils and students studying foreign languages in schools for children and youth and in post-secondary schools (2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	6(125)	204
Uczący się języków obcych w szkołach dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Pupils and students studying foreign languages in schools for adults (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	7(126)	206
Kształcenie osób ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Education for people with special educational needs (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	8(127)	207
Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, młodzieżowe ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii oraz ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Special educational centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9(128)	208
Wychowanie pozaszkolne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Extracurricular education (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10(129)	209
Internaty i bursy szkół dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Boarding-schools and dormitories for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	11(130)	209
Domy i stołówki studenckie (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Student dormitories and canteens (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	12(131)	210
Studenci szkół wyższych otrzymujący stypendia (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	<i>Students of higher education institutions receiving scholarships (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	13(132)	210
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Primary schools for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	14(133)	211
Gimnazja dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Lower secondary schools for children and youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	15(134)	212
Zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Basic vocational schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	16(135)	213
Uczniowie i absolwenci zasadniczych szkół zawodowych dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Students and graduates of basic vocational schools for youth (excluding special schools) by fields of education [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	17(136)	213
Licea ogólnokształcące dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>General secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	18(137)	214
Licea profilowane dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Specialized secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	19(138)	214
Technika dla młodzieży (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	<i>Technical secondary schools for youth (excluding special schools) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]</i>	20(139)	2014

	Tablica Table	Strona Page
Uczniowie i absolwenci techników dla młodzieży (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	21(140)	215
Szkoły artystyczne dla dzieci i młodzieży 2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	22(141)	215
Szkoły policealne (bez szkół specjalnych) [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	23(142)	216
Uczniowie i absolwenci szkół policealnych (bez szkół specjalnych) według grup kierunków kształcenia [2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14]	24(143)	216
Szkoły wyższe (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	25(144)	217
Studenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	26(145)	217
Absolwenci szkół wyższych według form studiów i typów szkół (2005/06, 2011/12, 2012/13)	27(146)	218
Nauczyciele akademicy w szkołach wyższych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	28(147)	218
Cudzoziemcy - studenci i absolwenci według form studiów i typów szkół (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	29(148)	219
Studia podyplomowe i doktoranckie (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	30(149)	219
Studia podyplomowe według podgrup kierunków kształcenia (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	31(150)	220
Szkoły dla dorosłych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	32(151)	220
Wychowanie przedszkolne (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)	33(152)	221
DZIAŁ XI. OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA	CHAPTER XI. HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE	
Uwagi ogólne	x	222
Pracownicy medyczni (2012, 2013)	1(153)	229
Lekarze specjaliści (2012, 2013)	2(154)	229
Ambulatoryjna opieka zdrowotna (2012, 2013) ..	3(155)	230
Stacjonarna opieka zdrowotna (2012, 2013)	4(156)	231
Szpitalne ogólne (2012, 2013)	5(157)	232
Ratownictwo medyczne i pomoc doraźna (2005, 2010, 2012, 2013)	6(158)	233
Apteki ogólnodostępne i punkty apteczne (2005, 2010, 2012, 2013)	7(159)	233
Krwiodawstwo (2005, 2010, 2012, 2013)	8(160)	234

		Tablica Table	Strona Page
Zachorowania na niektóre choroby zakaźne i zatrucia (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Incidence of infectious diseases and poisonings (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	9(161)	234
Żłobki i kluby dziecięce (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Nurseries and children's clubs (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10(162)	235
Placówki wsparcia dziennego (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Day-support centres (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11(163)	235
Rodzinna piecza zastępcza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Family foster care (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12(164)	236
Instyтуcjonalna piecza zastępcza (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Institutional foster care (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13(165)	236
Pomoc społeczna stacjonarna (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Stationary social welfare (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14(166)	236
Placówki stacjonarnej pomocy społecznej według grup mieszkańców (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Stationary social welfare facilities by groups of residents (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	15(167)	237
Świadczenia pomocy społecznej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Social welfare benefits (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	16(168)	237
DZIAŁ XII. KULTURA. TURYSTYKA. SPORT	CHAPTER XII. CULTURE. TOURISM. SPORT		
Uwagi ogólne.....	<i>General notes</i>	x	238
Kultura	Culture		
Książki i broszury wydane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Books and pamphlets published (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1(169)	242
Gazety i czasopisma wydane (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Newspapers and magazines published (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2(170)	242
Biblioteki publiczne (z filiami) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Public libraries (with branches) [2005, 2010, 2012, 2013]</i>	3(171)	243
Muzea (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Museums (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4(172)	243
Galerie sztuki (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Art galleries (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	5(173)	243
Teatry, instytucje muzyczne (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Theatres, music institutions (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6(174)	244
Domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Cultural centres and establishment, clubs, community centres (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	7(175)	244
Kina stale (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Fixed cinemas (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	8(176)	245
Abonenci telewizji kablowej (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Cable television subscribers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	9(177)	248
Abonenci radiowi i telewizyjni (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Radio and television subscribers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	10(178)	245
Turystyka	Tourism		
Baza noclegowa turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11(179)	246
Turyści zagraniczni korzystający z bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Foreign tourists accommodated in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	12(180)	248
Wykorzystanie bazy noclegowej turystyki (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Occupancy in tourist accommodation establishments (2005, 2010, 2012, 2013) ..</i>	13(181)	248

	Tablica Table	Strona Page
Placówki gastronomiczne w bazie noclegowej turystyki (2005, 2010, 2012, 2013).....	14(182)	249
Sport		
Organizacje kultury fizycznej i kluby sportowe (2006, 2010, 2012).....	15(183)	249
Wybrane dziedziny i rodzaje sportu w klubach sportowych w 2012 r.	16(184)	250
Wybrane obiekty sportowe w 2010 r.	17(185)	251
DZIAŁ XIII. NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE		
Uwagi ogólne.....	x	252
Nauka i technika		
Jednostki oraz zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2012, 2013).....	1(186)	256
Zatrudnieni w działalności badawczej i rozwojowej według poziomu wykształcenia (2010, 2012, 2013).....	2(187)	257
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013].....	3(188)	258
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według dziedzin nauk (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013].....	4(189)	258
Nakłady na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013].....	5(190)	259
Nakłady bieżące na działalność badawczą i rozwojową według rodzajów badań (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013].....	6(191)	259
Stopień zużycia aparatury naukowo-badawczej w działalności badawczej i rozwojowej (2005, 2010, 2012, 2013).....	7(192)	259
Udział przychodów netto ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych w przychodach netto ze sprzedaży w przemyśle w 2013 r.	8(193)	260
Przedsiębiorstwa innowacyjne w przemyśle według rodzajów wprowadzonych innowacji w latach 2010–2013.....	9(194)	261
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013].....	10(195)	262
Nakłady na działalność innowacyjną w przemyśle według źródeł finansowania (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013].....	11(196)	263
Wynalazki i wzory użytkowe krajowe (2005, 2010, 2012, 2013).....	12(197)	264

	Tablica Table	Strona Page
Spółeczeństwo informacyjne	Information society	
Przedsiębiorstwa wykorzystujące wybrane technologie informacyjno-telekomunikacyjne (2000, 2005, 2010, 2013)	<i>Enterprises using selected information and communication technologies (2000, 2005, 2010, 2013)</i>	13(198) 264
Cele wykorzystania Internetu w przedsiębiorstwach (2000, 2005, 2010, 2013)	<i>Purpose of using the internet by enterprises (2000, 2005, 2010, 2013)</i>	14(199) 264
DZIAŁ XIV. CENY	CHAPTER XIV. PRICES	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 265
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Price indices of consumer goods and services (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1(200) 266
Ceny detaliczne wybranych towarów i usług (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Retail prices of major goods and services (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	2(201) 266
Przeciętne ceny skupu ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average procurement prices of major agricultural products (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	3(202) 268
Przeciętne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Average market-place prices received by farmers (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	4(203) 268
DZIAŁ XV. ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO	CHAPTER XV. AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY	
Uwagi ogólne	<i>General notes</i>	x 269
Rolnictwo	Agriculture	
Uwarunkowania i ważniejsze wyniki ekonomiczno-produkcyjne w rolnictwie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Trends and major economic and production results in agriculture (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1(204) 275
Powierzchnia użytków rolnych według rodzajów użytków (2010, 2012, 2013)	<i>Agricultural land area by land type (2010, 2012, 2013)</i>	2(205) 276
Gospodarstwa rolne według grup obszarowych (2010, 2012, 2013)	<i>Farms by area groups (2010, 2012, 2013)...</i>	3(206) 276
Dynamika globalnej, końcowej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2009, 2011, 2012]	<i>Indices of gross, final and market agricultural output (constant prices) [2005, 2009, 2010, 2012]</i>	4(207) 277
Struktura globalnej i towarowej produkcji rolniczej (ceny stałe) [2005, 2009, 2011, 2012]	<i>Structure of gross and market agricultural output (constant prices) [2005, 2009, 2011, 2012]</i>	5(208) 278
Powierzchnia zasiewów (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Sown area (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	6(209) 279
Zbiory i plony wybranych ziemioplodów (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	<i>Selected crop production and yields (2006-2010, 2010, 2012, 2013)</i>	7(210) 280
Powierzchnia, zbiory i plony warzyw grunto- wych (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	<i>Area, production and yields of ground vegetables (2006-2010, 2010, 2012, 2013)</i>	8(211) 281
Powierzchnia, zbiory i plony owoców z drzew (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	<i>Area, production and yields of tree fruit (2006-2010, 2010, 2012, 2013)</i>	9(212) 282
Powierzchnia, zbiory i plony z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (2006-2010, 2010, 2012, 2013)	<i>Area, production and yields of berry fruit (2006-2010, 2010, 2012, 2013)</i>	10(213) 283

	Tablica Table	Strona Page
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Cattle, pigs, sheep and horses (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	11(214) 284
Drób (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Poultry (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	12(215) 285
Produkcja żywca rzeźnego (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Production of animals for slaughter (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	13(216) 285
Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Production of meat, fats and pluck (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	14(217) 286
Produkcja mleka krowiego i jaj kurzych (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Production of cows` milk and hen eggs (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	15(218) 286
Ciągniki rolnicze (2005, 2010, 2013)	<i>Agricultural tractors (2005, 2010, 2013).....</i>	16(219) 287
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik (2004/05, 2009/10, 2010/11, 2012/13).....	<i>Consumption of mineral or chemical and lime fertilizers in terms of pure ingredient (2004/05, 2009/10, 2010/11, 2012/13)</i>	17(220) 287
Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	<i>Value of agricultural products procurement (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]...</i>	18(221) 288
Skup ważniejszych produktów rolnych (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Procurement of major agricultural products (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	19(222) 289
Ekologiczne gospodarstwa rolne (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Organic farms (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	20(223) 290
Łowiectwo	Hunting	
Ważniejsze zwierzęta łowne (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Major game species (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	21(224) 290
Odstrzał ważniejszych zwierząt łownych (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14).....	<i>Shoot of main game species (2005/06, 2010/11, 2012/13, 2013/14)</i>	22(225) 290
Koła i członkowie Polskiego Związku Łowieckiego oraz obwody łowieckie (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Clubs and members of the polish hunting association and hunting districts (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	23(226) 291
Leśnictwo	Forestry	
Powierzchnia gruntów leśnych (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Forest land (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	24(227) 291
Powierzchnia lasów	<i>Forest areas.....</i>	25(228) 292
Zasoby drzewne na pniu	<i>Growing stock of standing wood</i>	26(229) 293
Odnowienia, zalesienia i inne prace hodowlane (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Renewals, afforestations and other forest breeding work (2005, 2010, 2012, 2013)....</i>	27(230) 294
Pozyskanie drewna (2005, 2010, 2012, 2013) ...	<i>Removals (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	28(231) 295
Zadrzewienia i pozyskanie drewna z zadrzewień (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Trees and shrubs outside the forest and removals (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	29(232) 296
Požary w lasach (2005, 2010, 2012, 2013)	<i>Forest fires (2005, 2010, 2012, 2013).....</i>	30(233) 296
DZIAŁ XVI. PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO	CHAPTER XVI. INDUSTRY AND CONSTRUCTION	
Uwagi ogólne.....	<i>General notes</i>	x 46
Przemysł	Industry	
Produkcja sprzedana przemysłu (2005, 2010, 2012, 2013).....	<i>Sold production of industry (2005, 2010, 2012, 2013)</i>	1(234) 50

	Tablica Table	Strona Page
Produkcja sprzedana przemysłu według liczby zatrudnionych w podmiotach gospodarczych w przemyśle (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013].....	2(235)	301
Produkcja wybranych wyrobów (2005, 2010, 2012, 2013).....	3(236)	301
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle (2005, 2010, 2012, 2013).....	4(237)	302
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w przemyśle (2005, 2010, 2012, 2013).....	5(238)	303
Budownictwo		
Produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013].....	6(239)	304
Produkcja budowlano-montażowa według rodzajów obiektów budowlanych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013].....	7(240)	305
Budynki oddane do użytkowania (2005, 2010, 2012, 2013).....	8(241)	306
Budynki oddane do użytkowania według rodzajów budynków (2005, 2010, 2012, 2013).....	9(242)	307
Przeciętne zatrudnienie i przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w budownictwie (2005, 2010, 2012, 2013).....	10(243)	308
DZIAŁ XVII. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ	CHAPTER XVII. TRANSPORT AND COMMUNICATIONS	
Uwagi ogólne.....	x	309
Transport		
Linie kolejowe eksploatowane (2005, 2010, 2012, 2013).....	1(244)	312
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (2005, 2010, 2012, 2013).....	2(245)	312
Pojazdy samochodowe i ciągniki zarejestrowane (2005, 2010, 2012, 2013).....	3(246)	313
Linie regularnej komunikacji autobusowej (2005, 2010, 2012, 2013).....	4(247)	313
Transport samochodowy zarobkowy (2005, 2010, 2012, 2013).....	5(248)	313
Ruch pasażerów w portach lotniczych (2005, 2010, 2012, 2013).....	6(249)	314
Wypadki drogowe i ich ofiary (2005, 2010, 2012, 2013).....	7(250)	315
Wypadki drogowe według sprawców, ważniejszych przyczyn i rodzajów pojazdów (2012, 2013).....	8(251)	315
Łączność		
Podstawowe usługi łączności (2005, 2010, 2012, 2013).....	9(252)	316
Abonenci telefoniczni i aparaty telefoniczne (2005, 2010, 2012, 2013).....	10(253)	316

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XVIII. HANDEL I GASTRONOMIA	CHAPTER XVIII. TRADE AND CATERING		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	317
Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Retail sales (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	1(254)	320
Sprzedaż detaliczna towarów według grup (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Retail sales by groups (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	2(255)	320
Sprzedaż hurtowa towarów w przedsiębiorstwach handlowych (ceny bieżące) [2005, 2010, 2012, 2013]	Wholesale sales in trade enterprises (current prices) [2005, 2010, 2012, 2013]	3(256)	320
Sklepy według form organizacyjnych i stacje paliw (2005, 2010, 2012, 2013)	Shops by organizational form and petrol stations (2005, 2010, 2012, 2013)	4(257)	321
Gastronomia (2005, 2010, 2012, 2013)	Catering (2005, 2010, 2012, 2013)	5(258)	321
Magazyny handlowe (2005, 2009, 2012)	Trade warehouses (2005, 2009, 2012)	6(259)	322
Targowiska (2005, 2010, 2012, 2013)	Marketplaces (2005, 2010, 2012, 2013)	7(260)	322
DZIAŁ XIX. FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW	CHAPTER XIX. FINANCE OF ENTERPRISES		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	323
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według sektorów własności (2005, 2010, 2012, 2013)	Revenues, costs and financial results of enterprises by ownership sectors (2005, 2010, 2012, 2013)	1(261)	328
Przychody, koszty i wynik finansowy przedsiębiorstw według wybranych sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	Revenues, costs and financial results of enterprises by selected sections (2005, 2010, 2012, 2013)	2(262)	329
Przedsiębiorstwa według uzyskanych wyników finansowych (2005, 2010, 2012, 2013)	Enterprises by obtained financial results (2005, 2010, 2012, 2013)	3(263)	330
Relacje ekonomiczne w przedsiębiorstwach (2005, 2010, 2012, 2013)	Economic relations in enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)	4(264)	331
Aktywa obrotowe przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	Current assets of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)	5(265)	332
Kapitały (fundusze) własne przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	Share equity (funds) of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)	6(266)	334
Kapitał zakładowy spółek (2005, 2010, 2012, 2013)	Share capital of companies (2005, 2010, 2012, 2013)	7(267)	335
Zobowiązania przedsiębiorstw (2005, 2010, 2012, 2013)	Liabilities of enterprises (2005, 2010, 2012, 2013)	8(268)	336
DZIAŁ XX. FINANSE PUBLICZNE	CHAPTER XX. PUBLIC FINANCE		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	337
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2012, 2013)	Revenue of local self-government entities budgets by type (2005, 2010, 2012, 2013)	1(269)	341
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2013 r.	Revenue of local self-government entities budgets by division in 2013	2(270)	343
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według rodzajów (2005, 2010, 2012, 2013)	Expenditure of local self-government entities budgets by type (2005, 2010, 2012, 2013)	3(271)	344
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2013 r.	Expenditure of local self-government entities budgets by division in 2013	4(272)	345
Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (2012, 2013)	Revenue and costs of self-government budgetary establishments (2012, 2013)	5(273)	346

		Tablica Table	Strona Page
DZIAŁ XXI. INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE	CHAPTER XXI. INVESTMENTS. FIXED ASSETS		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	347
Inwestycje	Investments		
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	Investment outlays (current prices) [2010, 2012, 2013]	1(274)	351
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	Investment outlays in enterprises (current prices) [2010, 2012, 2013]	2(275)	352
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według grup (ceny bieżące) [2010, 2012, 2013]	Investment outlays in enterprises by groups (current prices) [2010, 2012, 2013]	3(276)	353
Środki trwałe	Fixed assets		
Wartość brutto środków trwałych (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2012, 2013]	Gross value of fixed assets (current book-keeping prices) [2010, 2012, 2013]	1(277)	354
Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (bieżące ceny ewidencyjne) [2010, 2012, 2013]	Gross value of fixed assets in enterprises (current book-keeping prices) [2010, 2012, 2013]	2(278)	355
DZIAŁ XXII. RACHUNKI REGIONALNE	CHAPTER XXII. REGIONAL ACCOUNTS		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	356
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) [2010, 2011, 2012]	Gross domestic product (current prices) [2010, 2011, 2012]	1(279)	359
Podstawowe elementy rachunku produkcji i rachunku tworzenia dochodów (ceny bieżące) [2010, 2011, 2012]	Basic elements of production account and generation of income account (current prices) [2010, 2011, 2012]	2(280)	360
Nominalne dochody w sektorze gospodarstw domowych (2010, 2011, 2012)	Nominal income in the households sector (2010, 2011, 2012)	3(281)	360
DZIAŁ XXIII. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ	CHAPTER XXIII. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY		
Uwagi ogólne.....	General notes	x	361
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON (2005, 2010, 2012, 2013)	Entities of the national economy in the REGON register (2005, 2010, 2012, 2013)	1(282)	362

	Tablica Table	Strona Page
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	2(283)	364
Spółki handlowe według form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	3(284)	365
Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	4(285)	366
Podmioty gospodarki narodowej wyrejestrowane według wybranych form prawnych i sekcji (2005, 2010, 2012, 2013)	5(286)	367

SPIS WYKRESÓW

LIST OF GRAPHS

	Strona Page
Podział administracyjny województwa lubuskiego w 2013 r.	24-25
Podział województwa lubuskiego według nomenklatury jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NTS)	24-25
Ludność według płci i wieku w 2013 r.	98-99
Ruch naturalny ludności	98-99
Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat	98-99
Struktura pracujących według sekcji	156-157
Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia	156-157
Odchylenie względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie	156-157
Mieszkania wyposażone w instalacje w 2013 r.	190-191
Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	190-191
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2013/2014	190-191
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2013 r.	296-297
Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2013 r.	296-297
Struktura produkcji budowlano-montażowej	296-297
Dochody i wydatki jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca	356-357
Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności	356-357
Struktura podmiotów gospodarki narodowej w 2013 r.	356-357

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH**SYMBOLS**

Kreska	(-)	-	zjawisko nie wystąpiło. <i>magnitude zero.</i>
Zero	(0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5; <i>magnitude not zero, but less than 0,5 of a unit;</i>
	(0,0)	-	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. <i>magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit.</i>
Kropka	(.)	-	zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych. <i>data not available or not reliable.</i>
Znak	(x)	-	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe. <i>not applicable.</i>
Znak	(Δ)	-	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do już opublikowanych. <i>categories of applied classification are presented in abbreviated form.</i>
Znak	(#)	-	oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej. <i>data may not be published due to the necessity of maintaining statistical confidentiality in accordance with the Law on Public Statistic.</i>
„W tym” „Of which” Comma (,) –		-	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. <i>indicates that not all elements of the sum are given.</i> <i>used in figures represents the decimal points.</i>

SKRÓTY**ABBREVIATIONS**

tys.	=	tysiąc	mm	=	milimetr
<i>thous.</i>	=	<i>thousand</i>		=	<i>millimetre</i>
mln	=	milion	cm	=	centymetr
		<i>million</i>		=	<i>centimetre</i>
zł	=	złoty	m	=	metr
		<i>zloty</i>		=	<i>metre</i>
szt.	=	sztuka	km	=	kilometr
<i>pcs</i>	=	<i>pieces</i>		=	<i>kilometre</i>
egz.	=	egzemplarz	m ²	=	metr kwadratowy
				=	<i>square metre</i>
kpl	=	komplet	ha	=	hektar
				=	<i>hectare</i>
wol.	=	wolumin	km ²	=	kilometr kwadratowy
<i>vol.</i>	=	<i>volume</i>		=	<i>square kilometre</i>
µg	=	mikrogram	l	=	litr
		<i>microgram</i>		=	<i>litre</i>
g	=	gram	hl	=	hektolitr
		<i>gram</i>		=	<i>hectolitre</i>
kg	=	kilogram	dm ³	=	decymetr sześcienny
		<i>kilogram</i>		=	<i>cubic metre</i>
dt	=	decytona	m ³	=	metr sześcienny
		<i>deciton</i>		=	<i>cubic metre</i>
t	=	tona	dam ³	=	dekametr sześcienny
		<i>tonne</i>		=	<i>cubic decametre</i>

hm ³	=	hektometr sześcienny <i>cubic hectometre</i>	p. proc.	=	punkt procentowy
kWh	=	kilowatogodzina <i>kilowatt*hour</i>	tabl.	=	tablica <i>table</i>
MWh	=	megawatogodzina <i>megawatt*hour</i>	ust.	=	ustęp <i>metre</i>
GWh	=	gigawatogodzina <i>gigawatt*hour</i>	Dz. U.	=	Dziennik Ustaw
GJ	=	gigadżul <i>gigajoule</i>	i in.	=	i inni
PJ	=	petadżul <i>petajoule</i>	itp.	=	i tym podobne <i>and the like</i>
°C	=	stopień Celsjusza <i>centigrade</i>	m.in.	=	miedzy innymi <i>i.a.</i> <i>among others</i>
h	=	godzina <i>hour</i>	np.	=	na przykład <i>e.g.</i> <i>for example</i>
d	=	dość <i>24 hours</i>	tj.	=	to jest <i>i.e.</i> <i>that is</i>
r.	=	rok	tzn.	=	to znaczy <i>i.e.</i> <i>that is</i>
ceg	=	cegła przeliczeniowa materiałów ściennych	tzw.	=	tak zwany
<i>brick</i>		<i>standard brick unit expressing the quantity of wall building materials</i>			
t/r	=	ton rocznie	ww.	=	wyżej wymieniony
t/y	=	<i>tonnes per year</i>			
art.	=	artykuł <i>article</i>	PKP	=	Polskie Koleje Państwowe
cd.	=	ciąg dalszy	ZOZ	=	Zakład Opieki Zdrowotnej <i>Health Care Institution</i>
<i>cont.</i>		<i>continued</i>	NTS	=	Nomenklatura Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych
dok.	=	dokończenie <i>continued</i>	<i>NUTS</i>	=	<i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>
Lp.	=	liczba porządkowa	EKG	=	Europejska Komisja Gospodarcza
<i>No.</i>	=	<i>number</i>	<i>ECE</i>	=	<i>Economic Commission for Europe</i>
Kk	=	Kodeks karny	EUROSTAT	=	Biuro Statystyczne Wspólnot Europejskich <i>Office Statistique des Communautés Européennes</i>
kl.	=	klasa	ONZ	=	Organizacja Narodów Zjednoczonych
nr (Nr)	=	numer	<i>UN</i>	=	<i>United Nation</i>
<i>No.</i>	=	<i>number</i>	UNESCO	=	Organizacja Narodów Zjednoczonych do Spraw Oświaty, Nauki i Kultury <i>United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization</i>
poz.	=	pozycja			

UWAGI OGÓLNE

1. Prezentowane w Roczniku dane - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą **całej gospodarki narodowej**.

2. Dane prezentuje się:

- 1) w układzie **Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007**, opracowanej na podstawie Statystycznej Klasyfikacji Działalności Gospodarczych we Wspólnocie Europejskiej - Statistical Classification of Economic Activities in the European Community - NACE Rev. 2. PKD 2007, wprowadzona z dniem 1 I 2008 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 XII 2007 r. (Dz. U. Nr 251, poz. 1885) z późniejszymi zmianami, zastąpiła Polską Klasyfikację Działalności - PKD 2004.

PKD 2007, w stosunku do dotychczas stosowanej klasyfikacji PKD 2004, wprowadza zmiany zakresowe polegające na uwzględnieniu nowych grupowań rodzajów działalności (ujęcie nowych, podział lub agregacja dotychczasowych), a także na przesunięciu rodzajów działalności pomiędzy poszczególnymi poziomami klasyfikacyjnymi. W efekcie w PKD 2007 wyróżnia się m.in. 21 sekcji i 88 działów, wobec 17 sekcji i 62 działów w PKD 2004. Zmiany te powodują również w niektórych przypadkach brak porównywalności danych przy niezmiennych nazwach poziomów klasyfikacyjnych.

W ramach PKD 2007 wyodrębniono „**Przemysł**”, jako dodatkowe grupowanie, które obejmuje sekcje: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Pod pojęciem „**Pozostałe usługi**” ujęte są sekcje: „Działalność profesjonalna naukowa i techniczna”, „Działalność z zakresu usług administrowania i działalność wspierająca”, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”, „Edukacja”, „Opieka zdrowotna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

GENERAL NOTES

1. Data presented in the Yearbook, unless otherwise indicated, concern the **entire national economy**.

2. Data are presented:

- 1) according to the **Polish Classification of Activities - PKD 2007**, compiled on the basis of the Statistical Classification of Economic Activities in the European Community – NACE Rev. 2 PKD 2007 was introduced on 1 I 2008 by the decree of the Council of Ministers, dated 24 XII 2007 (Journal of Laws No. 251, item 1885) with later amendments, replaced the Polish Classification of Activities - PKD 2004.

PKD 2007/NACE Rev. 2 differs from the previously used PKD 2004/NACE Rev. 1.1 classification in the introduction of changes in its scope, i.e. new groupings of activity types (presentation of new types, division or aggregation of the previous ones) as well as transfers of some types of activities between individual classification levels. As a result there are, among others, 21 sections and 88 divisions in PKD 2007/NACE Rev. 2 compared with 17 sections and 62 divisions in PKD 2004/NACE Rev. 1.1. In some cases these changes result in a lack of comparability of data if the names of classification levels remain unchanged.

The item “**Industry**” was introduced as an additional grouping, including sections “Mining and quarrying”, “Manufacturing”, “Electricity, gas, steam and air conditioning supply” as well as “Water supply; sewerage, waste management and remediation activities”.

The item “**Other services**” was introduced including sections: “Professional scientific and technical activities”, “Administrative and support service activities”, “Public administration and defence; compulsory social security”, “Education”, “Human health and social work activities”, “Arts, entertainment and recreation” and “Other service activities”;

2) według **sektorów instytucjonalnych** – wyłącznie w zakresie rachunków regionalnych;

3) według **sektorów własności**:

- sektor publiczny - grupujący własność państwową (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), własność jednostek samorządu terytorialnego oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora publicznego,

- sektor prywatny - grupujący własność prywatną krajową (osób fizycznych i pozostałych jednostek prywatnych), własność zagraniczną (osób zagranicznych) oraz „własność mieszaną” z przewagą kapitału (mienia) podmiotów sektora prywatnego i brakiem przewagi sektorowej w kapitale (mieniu) podmiotu.

„Własność mieszaną” określana jest głównie dla spółek i wyznaczana na podstawie struktury kapitału (mienia) deklarowanego we wniosku rejestracyjnym spółki.

3. Prezentowane informacje przedstawione zostały stosownie do zakresu prowadzonych badań, obejmujących podmioty klasyfikowane według kryterium **liczby pracujących** i - jeśli nie zaznaczono inaczej - obejmują podmioty o liczbie pracujących:

- do 9 osób,
- od 10 do 49 osób,
- 50 osób i więcej.

4. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – opracowano zgodnie z **każdorazowym stanem organizacyjnym gospodarki narodowej**.

5. Dane w podziale według sekcji i działów PKD 2007 opracowano - jeśli nie zaznaczono inaczej - tzw. metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

6. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

2) according to **institutional sectors** – exclusively within the scope of regional accounts;

3) according to **ownership sectors**:

- public sector - grouping state ownership (of the State Treasury and state legal persons), local self-government entity ownership as well as “mixed ownership” with a predominance of public sector entity capital (property),

- private sector - grouping private domestic ownership (of natural persons and other private entities), foreign ownership (of foreign persons) as well as “mixed ownership” with a predominance of capital (property) of private sector entities and lack of predominance of public or private sector in capital (property) of the entity.

“Mixed ownership” is defined mainly for companies and determined on the basis of the capital (property) structure as declared in a company’s registration application.

3. Information is presented in compliance with the scope of conducted surveys, including entities classified according to the criterion of the **number of persons employed**, and (unless otherwise indicated) include entities employing:

- up to 9 persons,
- from 10 to 49 persons,
- 50 persons and more.

4. Data, unless otherwise indicated, are compiled in accordance with **the respective organizational status of units of the national economy**.

5. Data according to PKD 2007/NACE Rev. 2 sections and divisions are compiled, unless otherwise indicated, using the enterprise method.

In the **enterprise (entity) method**, the entire organizational unit of entities in the national economy is the basis for grouping all data describing their activity according to individual classification levels and territorial divisions.

6. The term **entities of the national economy** is understood as legal entities, i.e.: legal persons, organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity.

The term **economic entities** is understood as entities conducting economic activity (production and service) on their own-account in order to earn a profit.

7. Z ważniejszych klasyfikacji, według których prezentuje się dane w Roczniku - obok PKD 2007 - należy wymienić:

- 1) **Klasyfikację Zawodów i Specjalności (KZiS)**, na podstawie której dokonuje się grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego, pełnozatrudnionych i ich wynagrodzeń; klasyfikacja opracowana na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzona została z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 760) z późniejszymi zmianami, w miejsce obowiązującej do 30 VI 2010 r.;
- 2) **Polską Klasyfikację Wyrobów i Usług PKWiU 2008**, na podstawie której dokonuje się grupowania wyrobów i towarów; PKWiU 2008, opracowana na podstawie międzynarodowych klasyfikacji i nomenklatur, wprowadzona została z dniem 1 I 2009 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 X 2008 r. (Dz. U. Nr 207, poz. 1293) w miejsce PKUiU stosowanej do 31 XII 2008 r.
- 3) **Klasyfikację Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP)**, na podstawie której dokonuje się grupowania spożycia produktów (wyrobów i usług) w sektorze gospodarstw domowych oraz wydatków na towary i usługi konsumpcyjne w gospodarstwach domowych (przyjętych również do opracowania wskaźników cen);
- 4) **Polską Klasyfikację Obiektów Budowlanych (PKOB)**, na podstawie której dokonuje się grupowania produktów budownictwa; PKOB, opracowana na podstawie europejskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (CC), wprowadzona została z dniem 1 I 2000 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 XII 1999 r. (Dz. U. Nr 112, poz. 1316) z późniejszymi zmianami;
- 5) **Klasyfikację Środków Trwałych (KŚT)**, na podstawie której dokonuje się grupowania środków trwałych według rodzajów; KŚT wprowadzona została z dniem 1 I 2011 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 XII 2010 r. (Dz. U. Nr 242, poz. 1622) w miejsce stosowanej do 31 XII 2010 r.

8. Informacje o województwie w podziale na **miasta i wieś** - jeśli nie zaznaczono inaczej - podano w każdorazowym podziale administracyjnym. Przez „miasta” rozumie się obszar położony w granicach administracyjnych tych jednostek, przez „wieś” - pozostałe terytorium województwa.

9. Dane w **cenach bieżących** odpowiadają uzyskanym dochodom, poniesionym wydatkom lub wartości wyrobów, usług itp. W tablicach, w których nie określono cen, dane liczbowe wyrażono w cenach bieżących.

7. Other than PKD 2007/NACE Rev. 2, among the more important classifications, according to which data are presented in the Yearbook, the following should be mentioned:

- 1) *the **Occupations and Specializations Classification** (KZiS), on the basis of which councillors of organs of local self-government entities, full-time paid employees and their wages and salaries are grouped; the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 VII 2010 by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 ((uniform text Journal of Laws 2014 item 760) with later amendments, replacing the classification valid until 30 VI 2010;*
- 2) *the **Polish Classification of Products and Services PKWiU 2008**, on the basis of which products and goods are grouped; compiled on the basis of international classifications and nomenclatures, was introduced on 1 I 2009 by a decree of the Council of Ministers, dated 29 X 2008 (Journal of Laws No. 207, item 1293) in place of the PKUiU classification used until 31 XII 2008;*
- 3) *the **Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP)**, on the basis of which final consumption expenditure of products (goods and services) in the households sector as well as expenditures on consumer goods and services of households (also adopted for compiling price indices) are grouped;*
- 4) *the **Polish Classification of Types of Construction (PKOB)**, on the basis of which products of construction are grouped; PKOB, compiled on the basis of the European Classification of Types of Constructions (CC), was introduced on 1 I 2000 by a decree of the Council of Ministers, dated 30 XII 1999 (Journal of Laws No. 112, item 1316) with later amendments;*
- 5) *the **Classification of Fixed Assets (KŚT)**, on the basis of which fixed assets are grouped according to type; KŚT was introduced on 1 I 2011 by a decree of the Council of Ministers, dated 10 XII 2010 (Journal of Laws No. 422, item 1622) in place of the classification used until 31 XII 2010.*

8. Information on voivodship as well as by **urban and rural areas**, unless otherwise indicated, is presented according to administrative division in a given period. The term “urban area” is understood as an area located within the administrative borders of these units, while a “rural area” is understood as the remaining territory of the voivodship.

9. Data in **current prices** correspond to obtained revenue, incurred expenditures or the value of products, services, etc. In tables in which prices are not defined, data are expressed in current prices.

Do wyceny **produkcji** - jeśli nie zaznaczono inaczej - przyjęto kategorię ceny bazowej.

Cena bazowa definiowana jest jako kwota pieniędzy otrzymywana przez producenta (w tym także przez jednostkę handlową) od nabywcy za jednostkę produktu (wyrobu lub usługi), pomniejszona o podatki od produktu oraz o ewentualne rabaty i opusty, powiększona o dotacje otrzymywane do produktu.

Podatki od produktów obejmują: podatek od towarów i usług (od produktów krajowych i od importu), podatki i cła od importu (łącznie z podatkiem akcyzowym) oraz inne podatki od produktów, jak podatek akcyzowy od produktów krajowych i podatki od niektórych rodzajów usług (np. od gier losowych i zakładów wzajemnych, zryczałtowany podatek od towarów i usług od okazjonalnych przewozów osób autobusami zarejestrowanymi za granicą).

10. Jako **ceny stałe** przyjęto w przypadku:

- 1) produkcji rolniczej - ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany, z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego;
- 2) produkcji sprzedanej przemysłu, produkcji budowlano-montażowej, sprzedaży detalicznej:
 - ceny stałe 1995 r. (średnie ceny bieżące 1995 r.) do 2000 r.,
 - ceny stałe 2000 r. (średnie ceny bieżące 2000 r.) dla lat 2001-2005,
 - ceny stałe 2005 r. (średnie ceny bieżące 2005 r.) dla lat 2006-2010 r.
 - ceny stałe 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.) od 2011 r.

11. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tabelach.

Wskaźniki dynamiki - w przypadku zmian metodycznych, zmian kategorii ceny przyjmowanej do wyceny produkcji, zmian systemu cen stałych oraz zmian systemu wag do obliczania wskaźników cen w poszczególnych okresach - obliczono w warunkach porównywalnych. Wskaźniki jednopodstawowe obliczono metodą nawiązania łańcuchowego.

12. Przy przeliczaniu na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) danych według stanu w końcu roku (np. łóżka w szpitalach, środki trwałe) przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII, a przy przeliczaniu danych charakteryzujących wielkość zjawiska w ciągu roku (np. ruch naturalny ludności, produkcja) – według stanu w dniu 30 VI.

*In order to evaluate **production**, unless otherwise indicated, the basic price category was implemented.*

Basic price is defined as the amount of money received by a producer (trade entities included) from a buyer for a unit of product (good or service), decreased by the tax on the product as well as by applicable rebates and deductions, and increased by subsidies received for the product.

Taxes on products include: the value added tax - VAT (on domestic products and on imports), taxes and customs duties on imports (including the excise tax) as well as other taxes on products, such as the excise tax on domestic products and taxes on selected types of services (e.g., on games of chance and mutual betting, the lump sum tax on goods and services from occasional transports of passengers in buses with foreign registration).

10. Constant prices were adopted as follows:

- 1) *agricultural output - current prices from the year preceding the reference year with the exception of potatoes, vegetables and fruit, in the case of which the average prices from two consecutive years are adopted, i.e., from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year;*
- 2) *sold production of industry, construction and assembly production, retail sales:*
 - 1995 constant prices (1995 average current prices) until 2000,
 - 2000 constant prices (2000 average current prices) for 2001-2005,
 - 2005 constant prices (2005 average current prices) for 2006-2010,
 - 2010 constant prices (2010 average current prices) since 2011.

11. Relative numbers (indices, percentages) are, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.

Indices - in the case of methodological changes, changes in price categories used in the evaluation of production, changes in the system of constant prices as well as changes in the system of weights for calculating price indices in individual periods are calculated in comparable conditions. Single base indices are calculated using the chain-base index method.

12. When computing per capita data (per 1000 population, etc.) as of the end of a year (e.g. beds in hospitals, fixed assets), the population as of 31 XII was adopted, whereas data describing the magnitude of a phenomenon within a year (e.g., vital statistics, production) – as of 30 VI.

13. Przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- dla lat 2000-2009 - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000-2002 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 XII 2002 r.; dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny),
- od 2010 r. - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla lat 2010 i 2011 zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).

14. Dane - jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

15. Niektóre informacje zostały podane na podstawie danych nieostatecznych i mogą ulec zmianie w następnych publikacjach Urzędu Statystycznego.

16. Ze względu na elektroniczną technikę przetwarzania danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”.

17. Informacje statystyczne pochodzące ze źródeł spoza Urzędu Statystycznego opatrzone odpowiednimi notami, przy przyjęciu zasady, że jako źródło dawcę podaje się instytucję przekazującą informacje prezentowane w tablicy za ostatni rok.

18. W Roczniku zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych; zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

13. Indicators per capita (per 1000 of population etc.) was prepared assuming the number of population balanced on:

- for 2000-2009 - the basis of results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000-2002 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment),
- since 2010 - the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010-2011 was applied the administrative division).

14. Data, unless otherwise indicated, do not include the budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

15. Selected information presented on the basis of preliminary data may change in subsequent publications of the Statistical Office.

16. Due to the electronic method of data processing, in some cases component totals can differ from the amount given in the item „total”.

17. Statistical information originating from sources other than the Statistical Office is indicated in the appropriate note, with the institution providing the information presented in the table for the last year given as the source.

18. The names of some classification levels used in the Yearbook have been abbreviated; the list of abbreviations used and their full names are given below:

skrót abbreviation	pełna nazwa full name
MIĘDZYNARODOWA STATYSTYCZNA KLASYFIKACJA CHORÓB I PROBLEMÓW ZDROWOTNYCH (X Rewizja) INTERNATIONAL STATISTICAL CLASSIFICATION OF DISEASES AND RELATED HEALTH PROBLEMS (ICD — 10 Revision)	
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych	Choroby krwi i narządów krwiotwórczych oraz niektóre choroby przebiegające z udziałem mechanizmów autoimmunologicznych
<i>Diseases of blood and blood-forming organs</i>	<i>Diseases of the blood and blood-forming organs and certain disorders involving the immune mechanism</i>
Wady rozwojowe wrodzone	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe
<i>Congenital anomalies</i>	<i>Congenital malformations, deformations and chromosomal abnormalities</i>
Objawy i stany niedokładnie określone	Objawy, cechy chorobowe oraz nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych jednostek chorobowych, gdzie indziej niesklasyfikowane
<i>Symptoms and ill-defined conditions</i>	<i>Symptoms, sign and abnormal clinical and laboratory findings, not elsewhere classified</i>

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI - PKD 2007 STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY - NACE Rev. 2	
sekcje	sections
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę x	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych <i>Electricity, gas, steam and air conditioning supply</i>
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja x	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją <i>Water supply; sewerage, waste management and re-mediation activities</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych <i>Trade; repair of motor vehicles</i>	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle <i>Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles</i>
Zakwaterowanie i gastronomia <i>Accommodation and catering</i>	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi <i>Accommodation and food service activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości x	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości <i>Real estate activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca x	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca <i>Administrative and support service activities</i>

skrót <i>abbreviation</i>	pełna nazwa <i>full name</i>
POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI - PKD 2007 (dok.)	
STATISTICAL CLASSIFICATION OF ECONOMIC ACTIVITIES IN THE EUROPEAN COMMUNITY - NACE Rev. 2 (cont.)	
działy	divisions
Produkcja skór i wyrobów skórzanych	Produkcja skór i wyrobów ze skór wyprawionych
x	<i>Manufacture of leather and related products</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker</i>	<i>Manufacture of wood and of products of wood and cork, except furniture; manufacture of articles of straw and plaiting materials</i>
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych
<i>Manufacture of pharmaceutical products</i>	<i>Manufacture of basic pharmaceutical products and pharmaceutical preparations</i>
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
<i>Manufacture of metal products</i>	<i>Manufacture of fabricated metal products, except machinery and equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	Produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana
x	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze	Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze, z wyłączeniem motocykli
x	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
x	<i>Construction of buildings</i>
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej
x	<i>Civil engineering</i>
	*
	*

Wyjaśnienia metodyczne dotyczące podstawowych pojęć i metod opracowania danych liczbowych zamieszczono w uwagach ogólnych do poszczególnych działów. Rozszerzone wyjaśnienia dotyczące poszczególnych dziedzin statystyki Czytelnik znajdzie w publikacjach tematycznych oraz w serii „Zeszyty metodyczne i klasyfikacje”.

Methodological explanations concerning basic definitions and methods of compiling statistical data are enumerated in the general notes to individual chapters. More detailed information pertaining to particular fields of statistics can be found in subject matter publications as well as in the series “Zeszyty metodyczne i klasyfikacje” (Methodologies and Classifications).

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R.

VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo		SPECIFICATION
	Poland	Voivodship		
	ogółem		Polska = 100	
	total		Poland = 100	
POWIERZCHNIA. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY - stan w dniu 31 XII				
AREA. ADMINISTRATIVE DIVISION - as of 31 XII				
Powierzchnia w km ²	312679	13988	4,5	Area in km ²
Powiaty	314	12	3,8	Powiats
Miasta na prawach powiatu	66	2	3,0	Cities with powiat status
Gminy	2479	83	3,3	Gminas
Miasta	908	42	4,6	Towns
Miejscowości wiejskie	41571	1084	2,6	Rural localities
Sołectwa	40583	1023	2,5	Village administrator's offices
STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA				
ENVIRONMENTAL PROTECTION				
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:				Emission of air pollutants by plants of significant nuisance to air quality in thous. t:
pyłowych	49,5	1,1	2,2	particulates
gazowych	217492,0	2009,5	0,9	gases
Komunalne oczyszczalnie ścieków ^a (stan w dniu 31 XII).....	3264	110	3,4	Municipal wastewater treatment plants ^a (as of 31 XII)
w tym: biologiczne.....	2405	83	3,5	of which: biological
z podwyższonym usuwaniem biogenów.....	820	27	3,3	with increased biogene removal
Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) w tys. t	130593,3	1050,6	0,8	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) in thous. t
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w tys. t	9473,8	313,1	3,3	Municipal waste collected ^b (during the year) in thous. t
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące):				Outlays on fixed assets (current prices):
służące ochronie środowiska:				in environmental protection:
w milionach złotych	10851,2	218,6	2,0	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	4,7	6,3	x	in % of total investment outlays
służące gospodarce wodnej:				in water management:
w milionach złotych	3059,3	89	2,9	in million zlotys
w % nakładów inwestycyjnych ogółem	1,3	1,5	x	in % of total investment outlays
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE				
PUBLIC SAFETY				
Przestępstwa stwierdzone przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych:				Ascertained crimes by the Police in completed preparatory proceedings:
w liczbach bezwzględnych	1063698	38268	3,6	in absolute numbers
na 10 tys. ludności	276	374	135,5	per 10 thous. population
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w %	67,1	73,1	x	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police in %

a Pracujące na sieci kanalizacyjnej. b Dane szacunkowe.

a Working on sewage network. b Estimated data.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska <i>Poland</i>	Województwo <i>Voivodship</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>		Polska = 100 <i>Poland = 100</i>	
LUDNOŚĆ POPULATION				
Ludność (stan w dniu 31 XII) w tys.	38495,7	1021,5	2,7	Population (as of 31 XII) in thous.
miasta	23257,9	644,5	2,8	urban areas
wieś	15237,8	376,5	2,5	rural areas
w tym kobiety	19866,1	524,1	2,6	of which females
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	123	73	59,3	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyj- nym (stan w dniu 31 XII)	58	55	94,8	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 XII)
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,5	-0,3	x	Natural increase per 1000 population
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,5	-1,3	x	Internal and international net migra- tion for permanent residence per 1000 population
RYNEK PRACY. WYNAGRODZENIA LABOUR MARKET. WAGES AND SALARIES				
Pracujący ^{ab} (stan w dniu 31 XII) w tys.	13919,8	320,3	2,3	Employed persons ^{ab} (as of 31 XII) in thous.
Przeciętne miesięczne wynagro- dzenie brutto w zł	3659,40	3114,69	85,1	Average monthly gross wages and salaries in zł
Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) w tys.	2157,9	59,8	2,8	Registered unemployed persons (as of 31 XII) in thous.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^b (stan w dniu 31 XII) w %	13,4	15,7	x	Registered unemployment rate ^b (as of 31 XII) in %
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS				
Długość sieci (stan w dniu 31 XII) w km:				Network (as of 31 XII) in km:
wodociągowej rozdzielczej	287651,3	6730,5	2,3	water supply distribution
kanalizacyjnej rozdzielczej ^c	132916,0	3315,0	2,5	sewage distribution ^c
gazowej	119822,3	2952,4	2,5	gas supply
Zasoby mieszkaniowe ^d (stan w dniu 31 XII):				Dwellings stocks ^d (as of 31 XII):
mieszkania: w tysiącach	13852,9	359,5	2,6	dwellings: in thousands
na 1000 ludności	359,9	351,9	97,8	per 1000 population
izby: w tysiącach	52874,9	1427,3	2,7	rooms: in thousands
na 1000 ludności	1373,5	1397,3	101,7	per 1000 population
powierzchnia użytkowa mieszkań:				usable floor area of dwellings:
w tysiącach m ²	1012888,8	26237,3	2,6	in thousands m ²
na 1000 ludności w m ²	26311,8	25685,8	97,6	per 1000 population in m ²

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^c Łącznie z kolektorami. ^d Na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results of the Agricultural Census 2010. ^c Including collectors. ^d Based on balance of dwelling stocks.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA (dok.) MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS (cont.)				
Mieszkania oddane do użytkowania:				<i>Dwellings completed:</i>
w tysiącach	145,1	3,2	2,2	<i>in thousands</i>
na 1000 ludności:				<i>per 1000 population:</i>
mieszkania	3,8	3,1	81,6	<i>dwellings</i>
izby	16,1	13,4	83,2	<i>rooms</i>
powierzchnia użytkowa miesz- kań w m ²	394,2	313,4	79,5	<i>usable floor area of dwellings in m²</i>
EDUKACJA^a I WYCHOWANIE – stan na początku roku szkolnego EDUCATION^a – as of beginning of the school year				
Uczniowie w szkołach ^b w tys.:				<i>Pupils and students in schools^b in thous.:</i>
podstawowych	2152,6	56,8	2,6	<i>primary</i>
gimnazjalnych	1124,0	29,8	2,7	<i>lower secondary</i>
zasadniczych zawodowych ^c	195,4	5,9	3,0	<i>basic vocational^c</i>
liceach ogólnokształcących ^d	547,1	12,3	2,2	<i>general secondary^d</i>
liceach profilowanych	6,0	0,1	1,1	<i>specialized secondary</i>
technikach ^e	515,9	14,6	2,8	<i>technical secondary^e</i>
artystycznych ogólnokształcących ^f	12,6	0,3	2,5	<i>general art^f</i>
policealnych	279,0	6,0	2,1	<i>post-secondary</i>
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^g :				<i>Children attending pre-primary education establishments^g:</i>
w tysiącach	1297,2	35,2	2,7	<i>in thousands</i>
na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	770	762	99,0	<i>per 1000 children aged 3-6</i>
OCHRONA ZDROWIA^h I POMOC SPOŁECZNA – stan w dniu 31 XII HEALTH CARE^h AND SOCIAL WELFARE – as of 31 XII				
Pracownicy medyczni ⁱ :				<i>Medical personnelⁱ:</i>
lekarze	85246	2045	2,4	<i>doctors</i>
lekarze dentyści	12322	559	4,5	<i>dentists</i>
pielęgniarki ^k	200587	4883	2,4	<i>nurses^k</i>
Przychodnie	19529	529	2,7	<i>Out-patients departments</i>
Szpitala ogólne	966	25	2,6	<i>General hospitals</i>
Łóżka w szpitalach ogólnych w tys. .	187,8	4,5	2,4	<i>Beds of general hospitals in thous.</i>
Apteki ogólnodostępne ^l	12221	313	2,6	<i>Generally available pharmacies^l</i>

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 191. ^b Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem szkół policealnych. ^{c-e} Łącznie z uczniami: ^c – szkół specjalnych przysposabiających do pracy, ^d – uzupełniających liceów ogólnokształcących, ^e – techników uzupełniających. ^f Dających uprawnienia zawodowe. ^g Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^h Dane podaje się łącznie z MON, MSW i ABW. ⁱ Łącznie z odbywającymi staż; łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest indywidualna praktyka lekarska i pielęgniarska zarejestrowana w Izbach Lekarskich, pielęgniarskich, która realizuje świadczenia zdrowotne w ramach środków publicznych; bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, opieka społeczna, jednostka administracji publicznej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. ^k Łącznie z magistrami pielęgniarstwa. ^l Patrz uwagi ogólne do działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna”, ust. 12 na str. 225.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 193. ^b Excluding schools for adult, excluding post-secondary schools. ^{c-e} Including students: ^c – special job-training schools, ^d – supplementary general secondary schools, ^e – supplementary technical secondary schools. ^f Leading to professional certification. ^g Including the children attending for all school year in the units performing health care activities. ^h Data include health care: of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior, the Internal Security Agency. ⁱ Include inters; including persons for whom the main workplace are individual medical practice and nurses registered at Chamber of Physicians and Chambers of Nurses providing publicly funded medical services; excluding persons for whom the main workplace are university, social welfare, public administration or territorial self-government unit or National Health Fund. ^k Including master nurses. ^l See general notes to the chapter “Health care and social welfare”, item 12 on page 225.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo		SPECIFICATION
	Poland	Voivodship		
	ogółem		Polska = 100	
	total		Poland = 100	
KULTURA. TURYSTYKA CULTURE. TOURISM				
Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	8112	253	3,1	Public libraries (as of 31 XII)
Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	130976,8	3739,0	2,9	Public library collections (as of 31 XII) in thous. vol.
Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	822	17	2,1	Museums (as of 31 XII)
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	29043,8	208,9	0,7	Museum and exhibition visitors in thous.
Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	469	12	2,6	Fixed cinemas (as of 31 XII)
Widzowie w kinach stałych w tys.	36936,6	820,7	2,2	Audience in fixed cinemas in thous.
Baza noclegowa turystyki ^a w tys.: miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	679,4	19,1	2,8	Tourist accommodation establishments ^a in thous.: number of beds (as of 31 VII)
korzystający z noclegów	23401,1	612,3	2,6	tourists accommodated
ROLNICTWO I LEŚNICTWO AGRICULTURE AND FORESTRY				
Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	14409,9	403,4	2,8	Agricultural land in good agricultural condition (as of June) ^b in thous. ha
pod zasiewami ^c	10313,0	275,0	2,7	sown area ^c
grunty ugorowane	446,5	22,7	5,1	fallow land
uprawy trwałe	412,2	8,6	2,1	permanent crops
w tym sady	362,6	3,7	1,0	of which orchards
ogrody przydomowe	31,8	0,6	1,9	kitchen gardens
łąki i pastwiska	3206,3	96,6	3,0	meadows and pastures
Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^c w tys. ha:				Sown area (as of June) ^c in thous. ha:
zboża	7479,5	195,9	2,6	cereals
ziemniaki ^d	346,1	4,2	1,2	potatoes ^d
warzywa gruntowe ^d	128,2	1,3	1,0	ground vegetables ^d
Zbiory w tys. t:				Production in thous. t:
zboża	28455,1	842,6	3,0	cereals
ziemniaki ^d	7290,4	96,9	1,3	potatoes ^d
warzywa gruntowe ^d	4003,9	46,9	1,2	ground vegetables ^d
Plony z 1 ha w dt:				Yields per 1 ha in dt:
zboża	38,0	43,0	113,2	cereals
ziemniaki ^d	211	232	110,0	potatoes ^d
Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	9177,2	687,7	7,5	Forest areas (as of 31 XII) in thous. ha
PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO INDUSTRY AND CONSTRUCTION				
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące):				Sold production of industry (current prices):
w milionach złotych	1182963,9	26526,9	2,2	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	30724	25949	84,5	per capita in zł
Sprzedaż produkcji budowlano-montażowej ^e (ceny bieżące):				Sales of construction and assembly production ^e (current prices):
w milionach złotych	158008,8	3281,2	2,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł.	4104	3210	78,2	per capita in zł

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali. ^c Bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^d Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^e Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykonywania robót.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale. ^c Excluding permanent crops, and crop area intended for ploughing (green fertilizers). ^d Including kitchen gardens. ^e Realized by construction units – by place of performing works.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (cd.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo		SPECIFICATION
	Poland	Voivodship		
	ogółem		Polska = 100	
	total		Poland = 100	
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ - stan w dniu 31 XII				
TRANSPORT AND COMMUNICATIONS - as of 31 XII				
Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i zamiejskie) w km ...	286004	8476	3,0	Hard surface public roads (urban and non-urban) in km
w tym o nawierzchni ulepszonej w %	91,9	88,2	x	of which improved in %
Samochody zarejestrowane ^a w tys. szt.:				Registered cars ^a in thous. units:
osobowe	19389,4	539,4	2,8	passenger cars
ciężarowe i ciągniki siodłowe ^b	2962,1	77,6	2,6	lorries and road tractors ^b
Placówki dla usług pocztowych ^c	7884	252	3,2	Postal service offices ^c
Telefoniczne łącza główne ^d :				Fixed main line ^d :
w tysiącach	5829,9	161,1	2,8	in thousands
w tym standardowe łącza główne na 1000 ludności	3887,9	105,9	2,7	of which standard main line per 1000 population
	151,4	157,7	104,2	
HANDEL - stan w dniu 31 XII				
TRADE - as of 31 XII				
Sklepy	353562	11367	3,2	Shops
Liczba ludności na 1 sklep	109	90	82,6	Population per 1 shop
Targowiska stałe	2207	74	3,4	Permanent marketplaces
FINANSE PUBLICZNE				
PUBLIC FINANCE				
Budżety gmin ^e				Budgets of gminas ^e
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	80043,4	2456,2	3,1	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	3099	3154	101,8	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	79442,5	2384,4	3,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	3076	3062	99,5	per capita in zł
Budżety miast na prawach powiatu				Budgets of cities with powiat status
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	64216,6	984,1	1,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5067	4041	79,8	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	64952,6	971,9	1,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	5125	3991	77,9	per capita in zł
Budżety powiatów				Budgets of powiats
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	23077,6	698,9	3,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	893	897	100,4	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	22916,5	682,7	3,0	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	887	877	98,8	per capita in zł
Budżety województw				Budgets of voivodships
Dochody:				Revenue:
w milionach złotych	16120,7	599,3	3,7	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	419	586	140,0	per capita in zł
Wydatki:				Expenditure:
w milionach złotych	16527,0	578,3	3,5	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	429	566	131,8	per capita in zł

^a Łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. ^b Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi. ^c Dane dotyczą poczty publicznej i operatorów niepublicznych. ^d Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^e Bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Including cars having temporary permissions given at the end of the year. ^b Including vans. ^c Data concern operators of the public post office and operators of the non-public. ^d Data concern operators of the public telecommunication network. ^e Excluding revenue and expenditure of gminas which are also cities with powiat status.

I. WOJEWÓDZTWO NA TLE KRAJU W 2013 R. (dok.)
VOIVODSHIP ON THE BACKGROUND OF THE COUNTRY IN 2013 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska Poland	Województwo Voivodship		SPECIFICATION
	ogółem total		Polska = 100 Poland = 100	
INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE				
INVESTMENTS. FIXED ASSETS				
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):				<i>Investment outlays (current prices):</i>
w milionach złotych	231155,5	5283,4	2,3	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	6004	5168	86,1	<i>per capita in zł</i>
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):				<i>Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):</i>
w milionach złotych	3064148,1	84750,7	2,8	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	79597	82969	104,2	<i>per capita in zł</i>
PRYWATYZACJA. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ				
PRIVATIZATION. ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY				
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a (stan w dniu 31 XII)	4070259	109840	2,7	<i>Entities of the national economy in the REGON register^a (as of 31 XII)</i>
sektor publiczny	122759	4734	3,9	<i>public sector</i>
sektor prywatny	3947500	105106	2,7	<i>private sector</i>
RACHUNKI REGIONALNE W 2012 R.				
REGIONAL ACCOUNTS IN 2012				
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):				<i>Gross domestic product (current prices):</i>
w milionach złotych	1615894	35667	2,2	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	41934	34862	83,1	<i>per capita in zł</i>
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):				<i>Gross value added (current prices):</i>
w milionach złotych	1431872	31605	2,2	<i>in million zlotys</i>
na 1 pracującego w zł	103022	97429	94,6	<i>per 1 employed person in zł</i>
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:				<i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>
w milionach złotych	984424	23881	2,4	<i>in million zlotys</i>
na 1 mieszkańca w zł	25547	23342	91,4	<i>per capita in zł</i>

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

U w a g a. Przeliczeń danych na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) za 2000 r. oraz 2005-2009 dokonano przy przyjęciu *N o t e. Calculations of data per capita (1000 population, etc.) for 2000 as well as 2005-2009 are based on the revised num*

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
POWIERZ AR					
1	Powierzchnia w km ² (stan w dniu 31 XII)	13984	13989	13988	13988
STAN I OCHRONA ENVIRONMENTAL					
2	Pobór wody – w % poboru ogółem – na cele: produkcyjne ^a (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem)	16,6	13,5	11,9	11,5
3	eksploatacji sieci wodociągowej ^b	58,4	53,9	48,9	50,0
4	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 km ² w dam ³	5,8	6,0	6,7	6,4
5	w tym do produkcji przemysłowej	1,0	1,0	0,7	0,8
Ścieki przemysłowe i komunalne ^c odprowadzone do wód lub do ziemi:					
6	oczyszczane w % wymagających oczyszczania	88,6	91,7	95,0	95,7
7	nieoczyszczane na 1 km ² w dam ³	0,3	0,2	0,1	0,1
8	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^d	59,0	64,0	68,4	67,4
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tys. t:					
9	pyłowych	4,8	2,8	1,4	1,4
10	gazowych (bez dwutlenku węgla)	23,0	32,9	29,2	26,2
Redukcja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w % zanieczyszczeń wytworzonych:					
11	pyłowych	95,9	97,9	98,5	98,7
12	gazowych (bez dwutlenku węgla)	6,4	0,0	0,5	0,3
13	Odpady wytworzone (w ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych) ^e na 1 km ² w t	61,8	36,9	50,5	52,2
14	Odpady komunalne zebrane ^f (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w kg	401	277	307	315
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) w % nakładów inwestycyjnych ogółem:					
15	służące ochronie środowiska	5,5	4,7	5,3	6,2
16	służące gospodarce wodnej	2,0	1,1	1,2	1,7
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona (stan w dniu 31 XII):					
17	w % powierzchni ogólnej	36,1	39,3	38,8	38,9
18	na 1 mieszkańca w m ²	4926	5445	5380	5381
BEZPIECZEŃSTWO PUBLIC					
19	Przestępstwa stwierdzone przez Policję ^g w zakończonych postępowaniach przygotowawczych: w liczbach bezwzględnych	41833	39483	37913	37395
20	na 10 tys. ludności	415	391	376	370
21	Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję ^h w %	57,2	70,0	75,9	75,9

^a Z ujęć własnych. ^b Pobór wody na ujęciach przed wtłoczeniem do sieci. ^c Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie bilansów. ^e Patrz uwagi ogólne do działu „Stan i ochrona środowiska”, ust. 7 na str. 63. ^f Dane szacunkowe; w 2000 r. określane jako odpady stałe łącznie z prokuraturą.

^a From own intakes. ^b Water withdrawal at intakes before entering the water network. ^c Since 2010 data are not comparable with data for based on balances. ^e See general notes to the chapter “Environmental protection”, item 7 on page 63. ^f Estimated data; in 2000 defined as

skorygowanej liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.
ber of population, which considers the results of Population and Housing Census of 2002.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
CHNIA					
EA					
13988	13988	13988	13988	Area in km ² (as of 31 XII)	1
ŚRODOWISKA					
PROTECTION					
11,5	12,0	10,9	11,3	Water withdrawal – in % of total withdrawal – for purposes of:	
50,2	50,9	48,0	48,6	production ^a (excluding agriculture, hunting and forestry and fishing)	2
6,4	6,3	6,7	6,4	exploitation of water supply network ^b	3
0,8	0,8	0,8	0,8	Consumption of water for needs of the national economy and population per 1 km ² in dam ³	4
98,6	98,3	98,7	98,8	of which for industrial production	5
0,0	0,0	0,0	0,0	Industrial and municipal ^c wastewater discharged into waters or into the ground:	
67,5	68,0	70,3	71,4	treated in % of requiring treatment	6
1,4	1,3	1,2	1,1	untreated per 1 km ² in dam ³	7
28,1	23,1	24,0	23,7	Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d	8
98,8	99,0	99,0	99,1	Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in thous. t:	
0,8	19,0	14,2	0,6	particulates	9
65,4	81,2	66,1	75,1	gases (excluding carbon dioxide)	10
290	292	297	306	Reduction of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in % of pollutants produced:	
3,1	2,8	3,6	6,3	particulates	11
1,8	1,8	1,5	1,5	gases (excluding carbon dioxide)	12
38,9	38,9	38,8	38,8	Generated waste (during the year; excluding municipal waste) ^e per 1 km ² in t	13
5315	5320	5310	5318	Municipal waste collected ^f (during the year) per capita in kg	14
				Outlays on fixed assets (current prices) in % of total investment outlays:	
				in environmental protection	15
				in water management	16
				Legally protected areas possessing unique environmental value (as of 31 XII):	
				in % of total area	17
				per capita in m ²	18
PUBLICZNE					
SAFETY					
39230	41065	38692	38268	Ascertained crimes by the Police ^g in completed preparatory proceedings:	
384	401	378	374	in absolute numbers	19
76,1	77,7	74,9	73,1	Rate of detectability of delinquents in ascertained crimes by the Police ^g in %	21

ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych. ^d Ludność korzystająca – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie te wywiezione; od 2003 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę katalogu odpadów. ^g Do 2012 r. —

previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. ^d Population connected to – estimated data, the total population – solid waste removed; since 2003 data are not comparable with data for previous years due to a change in the catalogue of waste.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
					LUD POPULA
1	Ludność (stan w dniu 31 XII)	1008472	1009198	1008962	1010047
2	miasta	652041	647054	643056	642494
3	wieś	356431	362144	365906	367553
4	w tym kobiety	518213	519510	519987	520586
5	Kobiety na 100 mężczyzn (stan w dniu 31 XII)	106	106	106	106
6	Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 XII)	72	72	72	72
	Ludność w wieku (stan w dniu 31 XII):				
7	przedprodukcyjnym	256819	212814	198646	195777
8	produkcyjnym	619906	659796	664422	664562
9	poprodukcyjnym	131747	136588	145894	149708
10	Małżeństwa na 1000 ludności	5,28	4,87	6,91	6,55
11	Rozwody na 1000 ludności	1,52	2,54	2,21	1,95
12	Urodzenia żywe na 1000 ludności	9,92	9,82	11,24	11,37
13	Zgony ^b na 1000 ludności	8,81	9,05	9,48	9,67
14	Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,11	0,77	1,76	1,70
15	Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	8,59	6,15	5,37	6,26
16	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,57	-0,64	-0,68	-0,47
	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia w momen- cie urodzenia:				
17	mężczyźni	69,20	70,19	70,46	70,68
18	kobiety	77,43	78,98	79,32	79,48
					RYNEK LABOUR
	Pracujący ^{cd} (stan w dniu 31 XII):				
20	w tysiącach	330,1	291,8	318,1	309,4
21	w tym kobiety	159,0	137,8	148,8	146,1
22	na 1000 ludności	327,3	289,2	315,3	306,3
23	w sektorze prywatnym w %	70,5	71,6	74,4	73,7
	według rodzajów działalności w %:				
24	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	9,4	8,6	8,9
25	przemysł i budownictwo	31,6	34,1	32,8
26	handel; naprawa pojazdów samochodowych ^a ; transport i gospodarka magazynowa; zakwatero- wanie i gastronomia ^a ; informacja i komunikacja	27,1	27,0	26,3
27	działalność finansowa i ubezpieczeniowa; obsługa rynku nieruchomości ^a	3,4	3,5	3,5
28	pozostałe usługi ^e	28,5	26,8	28,5

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Ludność”, ust. 1 na str. 94. ^b Łącznie ze zgonami niemowląt. ^c Według faktycznego miejsca wyznaczonych przy uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu pojęciem "pozostałe usługi" należy rozumieć następujące sekcje PKD: „Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna”, „Administrowanie wołna i pomoc społeczna”, „Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją” oraz „Pozostała działalność usługowa”.

^a See general notes to the chapter "Population. Religious denominations", item 1 on page 94. ^b Including infant deaths. ^c By actual workplace in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the Population and Housing Census 2002 as well as the Agricultural Census technical activities", "Administrative and support service activities", "Public administration and defence; compulsory social security", "Educa

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
NOŚĆ TION ^a					
1023215	1023158	1023317	1021470	Population (as of 31 XII)	1
649781	648692	647594	644970	urban areas	2
373434	374466	375723	376500	rural areas	3
524841	524821	524887	524130	of which females	4
105	105	105	105	Females per 100 males (as of 31 XII)	5
73	73	73	73	Population per 1 km ² of total area (as of 31 XII)	6
Population of age (as of 31 XII):					
195704	192884	190628	188345	pre-working	7
672779	669142	664362	657450	working	8
154732	161132	168327	175675	post-working	9
5,79	5,09	5,31	4,64	Marriages per 1000 population	10
1,89	2,06	1,96	1,92	Divorces per 1000 population	11
10,69	10,19	10,13	9,53	Live births per 1000 population	12
9,28	9,43	9,39	9,83	Deaths ^b per 1000 population	13
1,42	0,76	0,74	-0,30	Natural increase per 1000 population	14
5,39	5,57	5,98	5,65	Infant deaths per 1000 live births	15
-0,46	-0,81	-0,61	-1,35	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	16
Life expectancy at the moment of birth:					
71,54	71,49	72,30	72,21	males	18
80,05	79,91	80,31	80,11	females	19
PRACY MARKET					
Employed persons ^{cd} (as of 31 XII):					
323,1	324,6	319,6	320,3	in thousands	20
151,4	152,2	151,4	153,9	of which women	21
315,7	317,2	312,4	313,6	per 1000 population	22
75,2	76,3	76,7	77,0	in private sector in %	23
by kind of activities in %:					
11,3	11,1	11,4	11,5	agriculture, forestry and fishing	24
32,3	32,1	31,3	31,0	industry and construction	25
25,4	25,3	25,5	25,4	trade; repair of motor vehicles ^a ; transportation and storage; accommodation and catering ^a ; information and communication	26
3,3	3,1	3,2	3,2	financial and insurance activities; real estate activities	27
27,7	28,3	28,6	28,9	other services ^e	28

pracy i rodzaju działalności (od 2004 r.). ^d Dane opracowano z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^e Pod i działalność wspierająca^a, „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne”; „Edukacja”, „Opieka zdro-

and kind of activity (since 2004). ^d Data are compiled considering employed persons on private farms in agriculture estimated using the results: 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. ^e The term "other services" refers to the NACE rev. 2 sections: "Professional, scientific and tion", "Human health and social work activities", "Arts, entertainment and recreation" and "Other service activities".

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
RYNEK LABOUR					
	Przeciętne zatrudnienie:				
	w przemyśle:				
1	w tysiącach	65,6	76,6	71,1
2	na 1000 ludności	65,0	75,9	70,4
	w budownictwie:				
3	w tysiącach	9,5	13,5	13,7
4	na 1000 ludności	9,4	13,4	13,6
	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII)				
5	w tys.	89,1	89,2	46,3	61,1
6	2000 = 100	100,0	100,0	52,0	68,5
	W % bezrobotnych zarejestrowanych (stan w dniu 31 XII):				
7	kobiety	54,4	53,1	56,0	51,8
8	w wieku do 25 lat	28,4	20,3	20,1	20,4
9	pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	41,7	45,1	26,8	21,3
10	Bezrobotni zarejestrowani (stan w dniu 31 XII) na 1 ofertę pracy	1748	169	52	68
11	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^a (stan w dniu 31 XII) w %	21,3	23,0	12,5	16,2
WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA WAGES AND SALARIES:					
12	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1670,36	2032,99	2498,00	2640,41
13	2000 = 100	100,0	121,7	149,5	158,1
14	w tym: w przemyśle	1977,24	2507,39	2651,41
15	w budownictwie	1609,77	2019,90	2086,08
16	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	239,4	226,4	225,3	228,8
17	pobierających emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	202,8	196,6	199,7	204,4
18	rolników indywidualnych	36,6	29,8	25,6	24,4
	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto w zł:				
19	wypłacana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	754,92	1009,25	1240,23	1358,64
20	rolników indywidualnych ^b	676,41	852,82	975,50	1035,11
INFRASTRUKTURA KOMU MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Długość sieci rozdzielczej (stan w dniu 31 XII) w km:				
21	wodociągowej	4650,9	5496,1	6016,7	6143,1
22	kanalizacyjnej ^c	1317,1	1995,4	2465,6	2565,1
	Zużycie w gospodarstwach domowych:				
	wody z wodociągów:				
23	w hektometrach sześciennych	34,2	30,5	31,0	30,3
24	na 1 mieszkańca w m ³	33,9	30,2	30,7	30,0
	energii elektrycznej w miastach ^d :				
25	w gigawatogodzinach	410,5	441,2	455,6	460,2
26	na 1 mieszkańca w kWh	629,2	681,3	708,0	716,0

^a Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących uwzględniającą pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002, od 2010 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2010. ^b Łącznie z wypłatami z poza duszu Emerytalno-Rentowego. ^c Łącznie z kolektorami. ^d W 2000 r. bez gospodarstw domowych, których głównym źródłem utrzymania był

^a The number of employed persons, including estimated data of employed persons on private farms in agriculture was used for calculation, the Agricultural Census 2002, since 2010 – of the Agricultural Census 2010. ^b Including payments from non-agricultural social security excluding households, whose the main source of maintenance was income from a private farm in agriculture.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
PRACY (dok.)					
MARKET (cont.)					
				Average paid employment:	
				in industry:	
71,7	71,3	69,1	67,1	in thousands	1
70,1	69,7	67,6	65,6	per 1000 population	2
				in construction:	
13,0	12,9	11,3	10,7	in thousands	3
12,7	12,6	11,1	10,5	per 1000 population	4
				Registered unemployed persons (as of 31 XII)	
59,2	59,1	60,6	59,8	in thous.	5
66,4	66,3	68,0	67,1	2000 = 100	6
				In % of registered unemployed (as of 31 XII):	
53,4	55,3	52,3	52,8	women	7
20,1	19,6	18,3	17,0	aged up to 25 years	8
23,9	27,1	28,4	30,3	out of work for longer than 1 year	9
				Registered unemployed persons (as of 31 XII)	
70	88	65	42	per a job offer	10
				Registered unemployment rate ^a (as of 31 XII)	
15,5	15,4	15,9	15,7	in %	11
Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH					
SOCIAL SECURITY BENEFITS					
2755,38	2903,70	3034,01	3114,69	Average monthly gross wages and salaries in zł	12
165,0	173,8	181,6	186,5	2000 = 100	13
2798,41	2952,85	3124,71	3203,20	of which: in industry	14
2144,77	2212,36	2230,52	2280,26	in construction	15
229,1	223,4	219,3	217,0	Average number of retirees and pensioners in thous.	16
				receiving retirement pay and pensions paid by	
205,9	201,3	198,5	197,2	the Social Insurance Institution	17
23,2	22,0	20,9	19,9	farmers	18
				Average monthly gross retirement pay and pen-	
				sion in zł:	
1447,41	1515,86	1604,06	1690,11	paid by the Social Insurance Institution	19
1084,18	1119,06	1193,65	1261,30	farmers ^b	20
NALNA. MIESZKANIA					
TURE. DWELLINGS					
				Distribution network (as of 31 XII) in km:	
6459,8	6550,6	6658,7	6730,5	water supply	21
2709,0	2991,5	3191,6	3315,0	sewage ^c	22
				Consumption in households:	
				water from water supply systems:	
30,7	30,7	29,3	29,5	in cubic hectometre	23
30,0	30,0	28,7	28,9	per capita in m ³	24
				electricity in urban areas ^d :	
468,0	464,3	452,6	452,1	in gigawatt-hour	25
719,6	715,1	698,6	699,4	per capita in kWh	26

uwzględnieniu wyników: w 2000 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 1996, w latach 2005–2009 – Narodowego Spisu Powszechnego Ludności rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Fundochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

estimated using the results: in 2000 – of the Agricultural Census 1996, in 2005–2009 – of the population and Housing Census 2002 as well as system in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund. c Including collectors. d In 2000

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
INFRASTRUKTURA KOMU					
MUNICIPAL INFRASTRUC					
	Zasoby mieszkaniowe ^a (w 2000 r. — zamieszkane; stan w dniu 31 XII):				
	mieszkania:				
1	w tysiącach	305,7	333,7	343,6	347,3
2	na 1000 ludności	298,6	330,7	340,5	343,8
3	izby na 1000 ludności	1111,6	1249,8	1291,8	1306,2
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
4	na 1000 ludności	19072,8	22648,2	23623,0	23959,6
5	przeciętna 1 mieszkania	62,9	68,5	69,4	69,7
	Mieszkania oddane do użytkowania:				
	mieszkania:				
6	w tysiącach	2,1	3,3	4,3	3,7
7	na 1000 ludności	2,1	3,3	4,2	3,7
8	izby na 1000 ludności	8,1	14,3	17,7	16,0
	powierzchnia użytkowa mieszkań w m ² :				
9	na 1000 ludności	178,2	321,1	410,4	365,3
10	przeciętna 1 mieszkania	85,0	98,4	97,4	99,0
EDUKACJA ^b					
EDUCA					
	Uczniowie w szkołach ^c (stan na początku roku szkolnego) w tys.:				
11	podstawowych ^d	87,9	70,8	61,4	59,4
12	gimnazjach	33,3	43,0	37,7	35,8
13	zasadniczych zawodowych ^e	17,1	6,7	7,4	7,4
14	liceach ogólnokształcących ^f	22,7	18,0	15,7	14,7
15	liceach profilowanych	x	7,5	2,1	1,1
16	technikach ^f	29,3	15,2	16,2	16,7
17	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,3	0,3	0,3	0,3
18	policealnych	4,9	8,0	8,2	7,0
	Absolwenci szkół ^c w tys.:				
19	podstawowych	34,2 ^h	13,5	11,6	10,9
20	gimnazjów	x	14,3	12,7	11,9
21	zasadniczych zawodowych ^e	5,8	2,2	1,9	2,1
22	liceów ogólnokształcących ⁱ	4,3	6,1	5,7	5,4
23	liceów profilowanych	x	2,4	1,5	1,0
24	techników ⁱ	5,6	4,3	3,0	3,0
25	artystycznych ogólnokształcących ^g	0,1	0,1	0,1	0,1
26	policealnych	2,1	2,4	2,1	1,9
27	Absolwenci szkół zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących, techników oraz artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe ^{ik} (bez szkół dla dorosłych) na 1000 ludności	15,6	15,0	12,0	11,5

^a Na podstawie bilansów. ^b Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 191. ^c Bez szkół dla dorosłych, z wyjątkiem łącznie: ^e – ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^f – z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technicznymi od roku szkolnego 2005/06 i technikami od roku szkolnego 2006/07. ^k Od roku szkolnego 2004/05 łącznie z liceami profilowanymi

^a Based on balances. ^b See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 191. ^c Excluding schools for adults, except post-
 cial job-training schools. ^f – supplementary schools: general secondary and technical secondary respectively. ^g Leading to professional certifi-
 and technical secondary since 2006/07 school year respectively. ^k Since 2004/05 school year including specialized secondary schools as well

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
NALNA. MIESZKANIA (dok.)					
TURE. DWELLINGS (cont.)					
				Dwelling stocks ^a (in 2000 – inhabited; as of 31 XII):	
				dwellings:	
350,5	353,7	356,6	359,5	in thousands	1
346,7	345,7	348,5	351,9	per 1000 population	2
1318,8	1370,3	1382,8	1397,3	rooms per 1000 population	3
				useful floor area of dwellings in m ² :	
24262,3	25068,2	25358,6	25685,8	per 1000 population	4
70,0	72,5	72,8	73,0	average per dwelling	5
				Dwellings completed:	
				dwellings:	
3,3	3,3	3,2	3,2	in thousands	6
3,2	3,2	3,1	3,1	per 1000 population	7
13,9	13,8	13,9	13,4	rooms per 1000 population	8
				useful floor area of dwellings in m ² :	
324,7	318,0	322,4	313,4	per 1000 population	9
100,3	98,0	104,1	101,4	average per dwelling	10
I WYCHOWANIE					
TION ^b					
				Pupils and students in schools ^c (as of beginning of the school year) in thous.:	
				primary ^d	
57,6	57,3	56,5	56,8		11
34,0	32,5	31,2	29,8	lower secondary	12
7,0	6,7	6,3	5,9	basic vocational ^e	13
14,1	13,6	13,0	12,3	general secondary ^f	14
0,5	0,4	0,2	0,1	specialized secondary	15
16,7	16,3	15,4	14,6	technical secondary ^f	16
0,3	0,3	0,3	0,3	general art ^g	17
7,4	7,5	7,4	6,0	post-secondary	18
				Graduates in schools ^c in thous.:	
				primary	
10,5	10,1	9,7	9,2		19
				lower secondary	
11,5	10,8	10,1	9,9		20
				basic vocational ^e	
2,3	2,1	2,2	2,0		21
				general secondary ⁱ	
5,2	4,7	4,5	4,7		22
				specialized secondary	
0,6	0,2	0,2	0,1		23
				technical secondary ⁱ	
3,5	3,4	3,6	3,6		24
				general art ^g	
0,1	0,1	0,1	0,1		25
				post-secondary	
1,7	2,1	2,0	2,1		26
				Graduates of basic vocational , general and technical secondary as well as general art leading to professional certification schools ^h (excluding schools for adults) per 1000 population	
11,4	10,2	10,3	10,2		27

szkół policealnych. ^d Bez dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego. ^e, ^f Od roku szkolnego 2004/05 kami. ^g Dające uprawnienia zawodowe. ^h Dane obejmują absolwentów klasy VIII i VI. ⁱ Łącznie z uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnymi i szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

secondary schools. ^d Excluding children aged 6 attending pre-primary education establishments. ^e, ^f Since 2004/05 school year including: ^e – specification. ^h Data include graduates of 8th and 6th grade. ⁱ Including supplementary general schools: general secondary since 2005/06 school year as special job-training schools.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
					EDUKACJA ^a EDUCA
1	Studenci szkół wyższych ^b (stan w dniu 30 XI) w tys.	33,9	39,6	29,7	28,0
2	Absolwenci szkół wyższych ^{bc} w tys.	5,5	8,7	7,6	7,6
3	Uczniowie szkół dla dorosłych (stan na początku roku szkolnego) w tys.	7,7	9,4	6,8	7,5
4	Absolwenci szkół dla dorosłych w tys.	2,6	2,4	1,6	1,4
	Wychowanie przedszkolne (stan na początku roku szkolnego):				
5	miejsca w przedszkolach w tys.	22,4	19,7	20,9	22,2
6	dzieci ^d w tys.	25,7	23,0	25,0	27,1
7	w przedszkolach	21,4	19,0	21,1	22,3
8	w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych	4,3	4,0	3,9	4,4
9	Dzieci w przedszkolach (stan na początku roku szkolnego) na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat	440	470	540	558
				OCHRONA ZDROWIA ^e HEALTH CARE ^e AND	
	Pracownicy medyczni ^f (stan w dniu 31 XII):				
10	lekarze	1786	1763	1736	1768
11	lekarze dentyści	168	419	423	436
12	pielęgniarki ^g	4641	4674	4474	4519
13	Łóżka w szpitalach ogólnych ^h (stan w dniu 31 XII) na 10 tys. ludności	46,1	42,9	44,1	43,1
14	Leczeni w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności	1654,4	1603,0	1652,9	1622,8
15	Przychodnie ⁱ (stan w dniu 31 XII)	189	291	418	456
16	Apteki ogólnodostępne (stan w dniu 31 XII)	210	275	291	288
17	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 aptekę	4802	3670	3467	3507
	Porady udzielone w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca:				
18	lekarskie	5,0	5,8	6,5	6,0
19	stomatologiczne	0,4	0,6	0,6	0,7
20	Dzieci w żłobkach ^h i klubach dziecięcych (stan w dniu 31 XII) na 1000 dzieci w wieku ⁱ do lat 3	28,3	29,8	36,3	34,9
					KULTURA. CULTURE.
21	Biblioteki publiczne (łącznie z filiami; stan w dniu 31 XII)	274	271	263	260
22	Księgozbiór bibliotek publicznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności w wol.	3942	3949	3900	3811
23	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	206	202	180	179
	Wypożyczenia księgozbioru z bibliotek publicznych w wol.:				
24	na 1000 ludności	4149	3879	3448	3513
25	na 1 czytelnika	20	19	19	20
26	Miejsca w teatrach i instytucjach muzycznych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	1,2	1,5	1,3	1,3
27	Widzowie i słuchacze w teatrach i instytucjach muzycznych ^m na 1000 ludności	149,8	173,5	455,6	600,0
28	Muzea i oddziały muzealne (stan w dniu 31 XII)	14	14	15	15
29	Zwiedzający muzea i wystawy na 1000 ludności	149,9	168,4	159,6	164,6

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, ust. 1–2 na str. 191. ^b Łącznie z filiami, zamiejscowymi podstawowymi jednostkami ziemców. ^c Z poprzedniego roku akademickiego, a w roku 2000 – z roku kalendarzowego; patrz uwagi ogólne do działu „Edukacja i wychowanie”, i punktami przedszkolnymi; od roku 2007 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą (do 2011 r. kach wykonujących działalność leczniczą). ^d Od 2012 r. dane podaje się łącznie z MON, MSW i ABW. ^e Od 2005 pracujący bezpośrednio pielęgniarstwa. ^f Bez miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych; od 2008 r. łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. ^g Patrz uwagi cych. ^m Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

^a See general notes to the chapter “Education”, item 1–2 on page 191. ^b Including branch sections, basic organizational units in another Affairs; excluding foreigners. ^c From the previous academic year, and in 2000 – the calendar year; see general notes to the chapter “Education”, points; since 2007 excluding pre-primary education in the in its performing health care activities (unit the 2011 defined as health care institution). health care: of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior, the Internal Security Agency. ^f Since 2005 working directly with a patient; hospital wards; since 2008 including beds and incubators for newborns. ⁱ See general notes to the chapter “Health care and social welfare” area, including outdoor events.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
I WYCHOWANIE (dok.)					
TION^a (cont.)					
26,2	23,7	21,1	18,8	Students of higher education institutions ^b (as of 30 XI) in thous.	1
7,5	6,9	6,7	6,0	Graduates of higher education institutions ^{bc} in thous.	2
7,9	7,7	7,7	6,6	Students of schools for adults (as of beginning of the school year) in thous.	3
1,6	1,9	1,9	2,0	Graduates of schools for adults in thous.	4
23,8	25,0	26,2	27,6	Pre-primary education (as of beginning of the school year): places in nursery schools in thous.	5
29,5	32,1	33,5	35,2	children ^d in thous.:	6
24,0	25,3	26,5	27,5	in nursery schools	7
4,9	6,0	6,2	6,8	in pre-primary sections in primary schools	8
561	562	564	582	Children in nursery schools (as of beginning of the school year) per 1000 children aged 3-6	9
I POMOC SPOŁECZNA					
SOCIAL WELFARE					
1789	1803	1985	2045	Medical personnel ^f (as of 31 XII):	10
463	510	550	999	doctors	11
4430	4455	5024	4883	dentists	12
				nurses ^g	
41,0	41,2	44,3	43,8	Beds in general hospitals ^h (as of 31 XII) per 10 thous. population	13
1610,7	1540,6	1793,6	1845,4	In-patients in general hospitals per 10 thous. population	14
461	517	536	529	Out-patients departments ⁱ (as of 31 XII)	15
296	301	304	313	Generally available pharmacies (as of 31 XII)	16
3457	3399	3366	3263	Population (as of 31 XII) per 1 generally available pharmacy	17
5,7	5,7	6,3	6,6	Consultations provided within the scope of out-patient health care per capita:	18
0,6	0,7	0,8	0,8	medical	19
				dental	
36,6	38,4	50,6	62,8	Children in nurseries ^k and children's clubs (as of 31 XII) per 1000 children up to age 3 ^l	20
TURYSTYKA					
TOURISM					
258	254	254	253	Public libraries (including branches; as of 31 XII)	21
3745	3709	3694	3660	Public library collections (as of 31 XII) per 1000 population in vol.	22
176	173	161	161	Public library borrowers per 1000 population	23
3275	3210	3080	2964	Public library loans in vol.:	24
19	19	19	18	per 1000 population	25
				per borrower	
1,3	2,7	2,9	3,0	Seats in theatres and music institutions (as of 31 XII) per 1000 population	26
425,5	198,7	204,5	236,2	Audience in theatres and music institutions ^m per 1000 population	27
15	16	16	17	Museums with branches (as of 31 XII)	28
158,0	204,2	217,9	204,3	Museum and exhibition visitors per 1000 population	29

organizacyjnymi oraz zamiejscowymi ośrodkami dydaktycznymi, bez szkół resortu obrony narodowej oraz resortu spraw wewnętrznych; bez cudzo-
ust. 19 na str. 195. ^d Od roku 2008 łącznie z – nieuwzględnionymi w podziale według rodzaju placówek – zespołami wychowania przedszkolnego
określanych jako zakłady opieki zdrowotnej). W roku szkolnym 2013/14 łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placów-
z pacjentem; od 2006 r. łącznie z osobami, dla których głównym miejscem pracy jest praktyka lekarska i pielęgniarska. ^g łącznie z magistrami,
ogólne do działu „Ochrona zdrowia i opieka społeczna” ust. 2, pkt. 1) na str. 222. ^k łącznie z oddziałami żłobkowymi. ^l Do 2010 r. bez klubów dziecię

location as well as teaching centres in another location, excluding academies of the Ministry of National Defence and the Ministry of Internal
item 19 on page 195. ^d Since 2008 including, entities excluding in division according to type, pre-primary education groups and pre-primary
In the 2013/14 school year including the children attending for all school year in the units performing health care activities. ^e Since 2012 data include
since 2006 including persons for whom the primary workplace is a medical and nurse practice. ^g Including master nurses. ^h Excluding day places in
item 2, point 1) on page 222. ^k Including nursery wards. ^l until 2010 excluding children's clubs. ^m data concern activity performed in voivodship

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
					KULTURA. CULTURE.
1	Kina stałe (stan w dniu 31 XII)	22	18	14	13
2	Miejsca na widowni w kinach stałych (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności	6,2	4,7	5,1	4,9
3	Widzowie w kinach stałych na 1000 ludności	288,8	211,1	592,4	917,1
	Abonenci (stan w dniu 31 XII) na 1000 ludności:				
4	radiowi	258,4	263,5	217,8	208,9
5	telewizyjni	253,9	255,8	211,4	202,7
6	Baza noclegowa turystyki ^a (stan w dniu 31 VII)	296	280	335	306
7	w tym hotele	38	52	64	63
8	Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII) na 10 tys. lud- ności	193,9	177,8	243,7	231,1
9	Korzystający z noclegów na 1000 ludności	474,0	537,4	697,6	604,6
					ROLNICTWO ^b AGRICULTURE ^b AND
10	Użytki rolne (stan w czerwcu) ^{cd} w tys. ha	546,7	480,1	499,2	500,2
11	w tym w dobrej kulturze rolnej w %	x	x	93,1	92,7
12	Powierzchnia zasiewów (stan w czerwcu) ^{de} w tys. ha w tym w %:	291,8	304,1	325,2	324,7
13	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	74,2	71,9	70,5	68,7
14	w tym: pszenica	21,0	20,7	20,5	19,4
15	żyto	20,6	17,9	17,0	16,4
16	ziemniaki ^f	5,5	4,2	3,6	3,6
17	buraki cukrowe	1,2	1,2	0,5	0,6
	Zbiory w tys. t:				
18	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	480,6	679,2	558,5	808,8
19	w tym: pszenica	167,0	234,3	218,1	280,7
20	żyto	112,5	132,2	117,1	150,1
21	ziemniaki ^f	319,8	239,9	210,1	225,3
22	buraki cukrowe	107,2	128,2	57,1	94,8
	Plony z 1 ha w dt:				
23	zboża podstawowe (łącznie z mieszankami zbożowymi)	22,2	31,1	24,4	36,2
24	w tym: pszenica	27,2	37,2	32,8	44,6
25	żyto	18,7	24,3	21,2	28,1
26	ziemniaki ^f	201	189	177	191
27	buraki cukrowe	317	365	359	467
	Zwierzęta gospodarskie ^d :				
28	bydło (stan w czerwcu): w tysiącach sztuk	80,2	69,5	72,0	61,9
29	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	15,4	14,5	14,4	12,4
	trzoda chlewna (stan w końcu lipca):				
30	w tysiącach sztuk	289,2	257,0	173,2	181,1
31	na 100 ha użytków rolnych ^e w szt.	55,6	53,5	34,7	36,2
	Produkcja na 1 ha użytków rolnych ^e :				
32	żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^g w kg	146,6	195,1	193,3	179,4
33	mleka krowiego w l	250,0	271,7	268,1	237,8

^a Od 2011 r. dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^c Od 2010 r. działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”, ust. 2 na str. 270. ^d W 2010 r. dane Powszechnego ogrodu przydomowych. ^e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dzicyzny;

^a Since 2011 concern establishments 10 and more bed places. ^b Data are presented according to the official residence of land user. ^c Since who conduct agricultural activities on a small scale; see general notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 2 on page 270. ^d In fertilizers). ^f Since 2010 excluding kitchen gardens. ^g Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
TURYSTYKA (dok.)					
TOURISM (cont.)					
11	14	12	12	Fixed cinemas (as of 31 XII)	1
4,2	4,5	4,2	4,2	Seats in fixed cinemas (as of 31 XII) per 1000 population	2
862,6	904,1	851,6	802,9	Audience in fixed cinemas per 1000 population	3
204,6	203,8	205,1	206,5	Subscribers (as of 31 XII) per 1000 population:	
198,5	197,6	198,4	199,7	radio	4
				television	5
298	306	307	302	Tourist accommodation establishments ^a (as of 31 VII)	6
66	65	66	64	of which hotels	7
198,3	185,2	200,4	186,4	Number of beds (as of 31 VII) per 10 thous. population	8
612,0	661,5	631,0	598,9	Tourists accommodated per 1000 population	9
I LEŚNICTWO					
FORESTRY					
437,7	484,0	484,4	407,9	Agricultural land (as of June) ^{cd} in thous. ha	10
92,5	97,1	96,7	98,9	of which in good agricultural condition in %	11
281,6	324,6	327,0	275,0	Sown area (as of June) ^{de} in thous. ha	12
				of which in %:	
66,3	67,5	66,2	59,6	basic cereals (including cereal mixed)	13
20,0	20,6	19,0	18,7	of which: wheat	14
15,0	14,4	13,6	15,5	rye	15
1,8	2,5	3,1	1,5	potatoes ^f	16
0,3	0,6	0,7	0,4	sugar beets	17
				Crop production in thous. t:	
671,6	581,1	782,0	699,8	basic cereals (including cereal mixed)	18
257,2	228,8	268,1	271,9	of which: wheat	19
115,3	97,4	140,7	144,3	rye	20
109,7	179,5	251,5	93,6	potatoes ^f	21
50,6	75,0	140,2	75,8	sugar beets	22
				Yields per 1 ha in dt:	
36,0	26,5	36,2	42,7	basic cereals (including cereal mixed)	23
45,7	34,1	43,2	53,0	of which: wheat	24
27,2	20,8	31,6	33,9	rye	25
213	222	250	233	potatoes ^f	26
536	374	651	652	sugar beets	27
				Livestock ^d :	
69,8	62,9	69,6	78,3	cattle (as of June):	
16,0	13,0	14,4	19,2	in thousand heads	28
				per 100 ha of agricultural land ^e in heads	29
164,2	184,4	147,2	145,8	pigs (as of the end of July):	
37,5	38,1	30,4	35,7	in thousand heads	30
				per 100 ha of agricultural land ^e in heads	31
240,6	262,4	200,8	269,9	Production per 1 ha of agricultural land ^c :	
247,6	245,4	240,1	164,6	of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^g in kg	32
				of cows' milk in l	33

bez gruntów posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących Spisu Rolnego. ^e Od 2010 r. bez powierzchni upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone). ^f Od 2010 r. bez wadze poubojowej ciepłej.

2010 excluding land of owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land 2010 data of the Agricultural Census. ^e Since 2010 excluding permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green slaughter warm weight).

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
ROLNICTWO^a					
AGRICULTURE^a AND					
1	Skup produktów rolnych na 1 ha użytków rolnych ^b : ziarno zbóż podstawowych (łącznie z mieszkankami zbożowymi) w kg	411,5	477,2	283,0	658,7
2	ziemniaki w kg	18,6	14,2	12,1	11,6
3	buraki cukrowe w kg	206,2	267,1	114,3	189,5
4	żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w kg	113,4	161,9	164,9	153,3
5	mleko krowie w l	149,1	205,6	172,7	187,5
6	Zużycie nawozów w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych ^{b,d,e} w kg: mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładni- kowymi)	87,4	115,5	140,4	120,4
7	wapniowych	26,5	33,5	40,7	36,4
8	Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu; w 2000 r. – stan w dniu 31 XII) na 100 ha użytków rolnych ^{b,e} w szt.	3,8	4,2	4,7	4,7
9	Powierzchnia gruntów leśnych (stan w dniu 31 XII) w tys. ha	692,2	702,4	704,6	705,0
10	Powierzchnia lasów (stan w dniu 31 XII): w tysiącach hektarów	672,7	681,6	683,4	683,8
11	na 1 mieszkańca w ha	0,7	0,7	0,7	0,7
12	Lesistość (stan w dniu 31 XII) w %	48,1	48,7	48,9	48,9
13	Pozyskanie drewna (grubizny) na 100 ha powierzchni lasów w m ³	321,6	356,0	361,4	374,7
PRZE					
INDU					
14	Produkcja sprzedana przemysłu: w milionach złotych (ceny bieżące)	14811,9	19127,3	21622,1
15	2005 = 100 (ceny stałe)	100,0	127,5	138,0
16	na 1 zatrudnionego w zł (ceny bieżące)	225781	249853	303997
17	na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	14677	18963	21416
BUDO					
CONST					
18	Sprzedż produkcji budowlano-montażowej ^f (ceny bieżące): w milionach złotych	1879,9	3358,7	3220,6
19	na 1 mieszkańca w zł	1863	3330	3190
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ					
TRANSPORT AND COMMUNI					
20	Linie kolejowe eksploatowane normalnotorowe ^g : w kilometrach	1210	985	959	960
21	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	8,7	7,0	6,9	6,9
22	Drogi publiczne o twardej nawierzchni (miejskie i za- miejskie): w kilometrach	8164	8056	8 134	8174
23	na 100 km ² powierzchni ogólnej w km	58,4	57,6	58,2	58,5
24	Samochody osobowe zarejestrowane ^h : w tysiącach sztuk	270,3	347,6	440,6	448,7
25	na 1000 ludności	264	344	437	444

^a Dane według siedziby użytkownika gospodarstwa. ^b Od 2010 r. bez gruntów posiadaczy użytkowników nieprowadzących działalności rolniczej i leśnictwo^a, ust. 2 na str. 270. ^c Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego i drobiowego; w wadze poubojowej cieżni wywania robót. ^d Dane dotyczą sieci kolejowej Polskich Kolei Państwowych (PKP), od 2005 r. również innych podmiotów, będących zarządcami in

^a Data are presented according to the official residence of land user. ^b Since 2010 excluding land of owners of agricultural land who do not notes to the chapter "Agriculture, hunting and forestry", item 2 on page 270. ^c Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; forming works. ^d Data concern rail network of Polskie Koleje Państwowe (PKP), as well as since 2005 of other entities which are administrators

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
I LEŚNICTWO (dok.)					
FORESTRY (cont.)					
				Procurement of agricultural products per 1 ha of agricultural land ^b :	
596,3	367,4	488,6	657,1	basic cereal grains (including cereal mixed) in kg	1
9,2	11,1	24,8	15,6	potatoes in kg	2
189,2	143,4	264,5	229,4	sugar beets in kg	3
205,3	233,5	176,4	248,5	animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in kg	4
219,5	189,7	206,9	241,2	cows' milk in l	5
				Consumption of fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land ^{b,d,e} in kg:	
98,7	118,0	105,2	188,5	mineral or chemical (including mixed fertilizers)	6
38,9	32,5	38,6	24,0	lime	7
4,4	.	.	4,8	Agricultural tractors (as of June; in 2000 – as of 31 XII) per 100 ha of agricultural land ^{b,c} in units	8
706,2	707,1	708,2	708,6	Forest land (as of 31 XII) in thous. ha	9
685,1	686,0	687,2	687,7	Forest areas (as of 31 XII):	
0,7	0,7	0,7	0,7	in thousand hectares	10
49,0	49,0	49,1	49,2	per capita in ha	11
				Forest cover (as of 31 XII) in %	12
376,1	421,9	418,0	438,1	Removals (timber) per 100 ha of forest area in m ³	13
MYSŁ					
STRY					
24597,2	25679,9	25823,5	26526,9	Sold production of industry:	
161,7	167,3	158,7	158,8	in million zlotys (current prices)	14
343053	360298	372242	386245	2005 = 100 (constant prices)	15
24337	25100	25240	25949	per employee in zł (current prices)	16
				per capita in zł (current prices)	17
WNICTWO					
RUCTION					
3146,8	3924,2	3720,8	3281,2	Sales of construction and assembly production ^f (current prices):	
3076	3836	3637	3210	in million zlotys	18
				per capita in zł	19
— stan w dniu 31 XII					
CATIONS — as of 31 XII					
967	967	971	920	Railway lines operated – standard gauge ^g :	
6,9	6,9	6,9	6,6	in kilometres	20
				per 100 km ² of total area in km	21
8166	8285	8318	8476	Hard surface public roads (urban and non-urban):	
58,4	59,2	59,5	60,6	in kilometres	22
				per 100 km ² of total area in km	23
469,7	498,3	518,4	539,4	Registered passenger cars ^h :	
459	487	507	528	in thousand units	24
				per 1000 population	25

oraz gruntów posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali; patrz uwagi ogólne do działu „Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo”. *d* W roku gospodarczym. *e* W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. *f* Zrealizowanej przez podmioty budowlane – według miejsca wykończenia infrastruktury kolejowej. *g* Od 2011 r. łącznie z posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

conduct agricultural activities and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale; see general in post-slaughter warm weight. *d* in farming year. *e* In 2010 data of the Agricultural Census. *f* Realized by construction units – by place of performance of railway infrastructure. *g* since 2011 including having temporary permission given at the end of the year.

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (cd.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ					
TRANSPORT AND COMMUNI					
1	Placówki dla usług pocztowych ^a :				
	w liczbach bezwzględnych	267	290	293	285
2	na 100 tys. ludności	26,5	28,7	29,0	28,2
3	Telefoniczne łącza główne ^b :				
	w tysiącach	278,9	333,7	262,0	227,9
4	na 1000 ludności	272,4	330,7	259,7	225,7
HAN					
TRA					
5	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące):				
	w milionach złotych	10022,6	9611,5	9143,7	9709,3
6	na 1 mieszkańca w zł	9789	9524	9065	9617
7	Sklepy (stan w dniu 31 XII) w tys.	11,7 ^c	10,4	10,0	9,5
8	Liczba ludności (stan w dniu 31 XII) na 1 sklep	88 ^c	97	101	106
FINANSE					
PUBLIC					
Budżety gmin^d					
Dochody:					
9	w milionach złotych	960,8	1507,4	1875,7	2011,8
10	na 1 mieszkańca w zł	1257	1970	2449	2623
Wydatki:					
11	w milionach złotych	994,2	1517,7	1891,4	2193,6
12	na 1 mieszkańca w zł	1301	1983	2470	2860
Budżety miast na prawach powiatu					
Dochody:					
13	w milionach złotych	512,8	620,1	793,7	862,3
14	na 1 mieszkańca w zł	2103	2542	3269	3553
Wydatki:					
15	w milionach złotych	522,5	619,9	826,8	983,0
16	na 1 mieszkańca w zł	2142	2541	3406	4050
Budżety powiatów					
Dochody:					
17	w milionach złotych	397,2	479,5	544,3	672,8
18	na 1 mieszkańca w zł	520	627	711	877
Wydatki:					
19	w milionach złotych	402,2	477,6	548,5	716,4
20	na 1 mieszkańca w zł	526	624	716	934
Budżet województwa					
Dochody:					
21	w milionach złotych	147,0	206,0	350,6	756,2
22	na 1 mieszkańca w zł	146	204	348	749
Wydatki:					
23	w milionach złotych	148,5	240,1	340,1	777,4
24	na 1 mieszkańca w zł	147	238	337	770

^a Dane dotyczą poczty publicznej; w 2000 r. placówki pocztowe i placówki usług telekomunikacyjnych. ^b Dane dotyczą operatorów telekomunikacji również status miasta na prawach powiatu.

^a Data concern public post; in 2000 post offices and telecommunication service offices. ^b Data concern operators of the public telecommunication which are also cities with powiat status.

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
— stan w dniu 31 XII (dok.)					
CATIONS — as of 31 XII (cont.)					
282	269	268	252	Postal service offices ^a :	
27,6	26,3	26,2	24,7	in absolute numbers	1
				per 100 thous. population	2
207,6	184,6	162,8	161,1	Fixed main line ^b :	
202,9	180,4	159,1	157,7	in thousands	3
				per 1000 population	4
DEL					
DE					
11135,2	10987,4	10910,4	11884,6	Retail sales (current prices):	
10886	10739	10664	11626	in million zlotys	5
10,5	11,1	9,9	11,4	per capita in zl	6
98	92	103	90	Shops (as of 31 XII) in thous.	7
				Population (as of 31 XII) per 1 shop	8
PUBLICZNE					
FINANCE					
2185,9	2240,6	2312,8	2456,2	Budgets of gminas^d	
2804	2875	2967	3154	Revenue:	
				in million zlotys	9
				per capita in zl	10
2529,1	2354,5	2277,0	2384,4	Expenditure:	
3244	3021	2921	3062	in million zlotys	11
				per capita in zl	12
Budgets of cities with powiat status					
Revenue:					
885,3	900,8	931,9	984,1	in million zlotys	13
3638	3696	3825	4041	per capita in zl	14
Expenditure:					
1040,7	933,5	934,0	971,9	in million zlotys	15
4276	3830	3834	3991	per capita in zl	16
Budgets of powiaty					
Revenue:					
684,1	779,2	664,7	698,9	in million zlotys	17
878	1000	853	897	per capita in zl	18
Expenditure:					
750,6	794,3	654,6	682,7	in million zlotys	19
963	1019	840	877	per capita in zl	20
Budget of voivodship					
Revenue:					
475,3	498,5	439,5	599,3	in million zlotys	21
465	487	430	586	per capita in zl	22
Expenditure:					
513,4	502,2	446,8	578,3	in million zlotys	23
502	491	437	566	per capita in zl	24

cyjnych sieci publicznej. c. Dane nieporównywalne w związku ze zmianą w 2004 r. metody badania sklepów. d. Bez dochodów i wydatków gmin mających

ation network. c. Data are not comparable due to change in 2004 the method of shop survey. d. Excluding revenue and expenditure of gminas

II. WAŻNIEJSZE DANE O WOJEWÓDZTWIE (dok.)
MAJOR DATA ON THE VOIVODSHIP (cont.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	2000	2005	2008	2009
INWESTYCJE. INVESTMENTS.					
Nakłady inwestycyjne (ceny bieżące):					
1	w milionach złotych	2627,9	3317,0	4420,0	4422,6
2	na 1 mieszkańca w zł	2606	3287	4382	4380
Wartość brutto środków trwałych (stan w dniu 31 XII; bieżące ceny ewidencyjne):					
3	w milionach złotych	32805,9	43097,2	54709,3	58442,3
4	na 1 mieszkańca w zł	32530	42704	54223	57861
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY					
5	Ogółem: w tysiącach	87,9	102,1	101,9	101,4
6	na 10 tys. ludności	871,5	1011,4	1009,6	1004,0
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej:					
7	w tysiącach	19,1	24,7	26,3	26,9
8	1999 = 100	110,7	142,9	142,9	155,7
w tym:					
9	spółdzielnie	0,5	0,5	0,5	0,5
10	spółki handlowe	4,5	6,1	6,8	7,1
11	w tym z udziałem kapitału zagranicznego	1,9	2,3	2,6	2,7
12	spółki cywilne	7,3	6,1	5,9	5,9
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą:					
13	w tysiącach	68,8	77,4	75,6	74,5
14	1999 = 100	101,9	114,7	112,1	110,5
15	na 10 tys. ludności	681,8	766,8	749,3	737,7
RACHUNKI REGIONAL					
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące):					
16	w milionach złotych
17	na 1 mieszkańca w zł
18	Produkt krajowy brutto (ceny stałe) – rok poprzedni = 100
Wartość dodana brutto (ceny bieżące):					
19	w milionach złotych
20	na 1 mieszkańca w zł
Nominalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych:					
21	w milionach złotych
22	na 1 mieszkańca w zł
23	Realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospo- darstw domowych – rok poprzedni = 100

a Dane za 2000 r. nieporównywalne w związku z nowelizacją w 2002 r. ustawy o rachunkowości. *b* Bez osób prowadzących gospodarstwa indywi
a Data for 2000 are not comparable due to amendments in 2002 of the Act of Accounting. *b* Excluding persons tending private farms in agri

2010	2011	2012	2013	SPECIFICATION	No.
ŚRODKI TRWAŁE ^a					
FIXED ASSETS ^a					
				<i>Investment outlays (current prices):</i>	
7497,2	7990,5	5774,6	5283,4	<i>in million zlotys</i>	1
7329	7810	5644	5168	<i>per capita in zł</i>	2
				<i>Gross value of fixed assets (as of 31 XII; current book-keeping prices):</i>	
61292,7	64779,3	73620,6	84750,7	<i>in million zlotys</i>	3
59902	63313	71943	82969	<i>per capita in zł</i>	4
W REJESTRZE REGON ^b — stan w dniu 31 XII					
IN THE REGON REGISTER ^b — as of 31 XII					
106,1	104,4	107,7	109,8	<i>Total: in thousands</i>	5
1037,0	1020,7	1052,4	1075,3	<i>per 10 thous. population</i>	6
				<i>Legal persons and organizational entities without legal personality:</i>	
27,8	28,6	30,5	31,5	<i>in thousands</i>	7
160,9	165,4	176,4	182,2	<i>1999 = 100</i>	8
				<i>of which:</i>	
0,5	0,5	0,5	0,5	<i>co-operatives</i>	9
7,4	7,8	8,3	8,9	<i>commercial companies</i>	10
2,7	2,7	2,8	2,8	<i>of which with foreign capital participation</i>	11
6,0	6,1	6,1	6,1	<i>civil law partnerships</i>	12
				<i>Natural persons conducting economic activity:</i>	
78,3	75,9	77,2	78,4	<i>in thousands</i>	13
116,1	112,5	114,5	116,2	<i>1999 = 100</i>	14
765,5	741,4	754,7	767,2	<i>per 10 thous. population</i>	15
REGIONALNE ACCOUNTS					
				<i>Gross domestic product (current prices):</i>	
32328	34335	35667	.	<i>in million zlotys</i>	16
31604	33561	34862	.	<i>per capita in zł</i>	17
.	103,6	102,3	.	<i>Gross domestic product (constant prices) – previous year = 100</i>	18
				<i>Gross value added (current prices):</i>	
28472	30181	31605	.	<i>in million zlotys</i>	19
27834	29500	30892	.	<i>per capita in zł</i>	20
				<i>Gross nominal disposable income in the households sector:</i>	
22362	23297	23881	.	<i>in million zlotys</i>	21
21862	22771	23342	.	<i>per capita in zł</i>	22
.	100,1	97,8	.	<i>Gross real disposable income in the households sector – previous year = 100</i>	23

dualne w rolnictwie.
cultural.

DZIAŁ I
GEOGRAFIA

CHAPTER I
GEOGRAPHY

TABL. 1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE WOJEWÓDZTWA
GEOGRAPHIC LOCATION ON THE VOIVODSHIP

WYSZCZEGÓLNIENIE	Gmina <i>Gmina</i>	W stopniach i minutach <i>In degrees and minutes</i>	W km <i>In km</i>	SPECIFICATION
Najdalej wysunięte punkty granicy województwa:				<i>Extreme points of the voivodship border:</i>
na północ (szerokość geograficzna północna).....	Dobiegniew	53°07'	x	<i>in the north (northern geographic latitude)</i>
na południe (szerokość geograficzna północna).....	Przewóz	51°21'	x	<i>in the south (northern geographic latitude)</i>
na zachód (długość geograficzna wschodnia).....	Gubin	14°32'	x	<i>in the west (eastern geographic longitude)</i>
na wschód (długość geograficzna wschodnia).....	Wschowa	16°25'	x	<i>in the east (eastern geographic longitude)</i>
Rozciągłość:				<i>Extent:</i>
z południa na północ.....	x	1°86'	195,8	<i>from south to north</i>
z zachodu na wschód.....	x	1°93'	129,5	<i>from west to east</i>

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.
Source: data of the Lubuski Marshal's Office.

TABL. 2. POWIERZCHNIA I GRANICE W 2013 R.
Stan w dniu 31 XII
AREA AND BORDERS IN 2013
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	W liczbach bezwzględnych <i>In absolute numbers</i>	W odsetkach <i>In percent</i>	SPECIFICATION
Powierzchnia w km ²	13988	x	<i>Area in km²</i>
Długość granicy w km.....	939	100,0	<i>Length of borders in km</i>
z Niemcami.....	199	21,2	<i>with Germany</i>
z województwami:			<i>with voivodships:</i>
zachodniopomorskim.....	217	23,1	<i>zachodniopomorskie</i>
wielkopolskim.....	292	31,1	<i>wielkopolskie</i>
dolnośląskim.....	231	24,6	<i>dolnośląskie</i>

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.
Source: data of the Lubuski Marshal's Office.

TABL. 3. UKŁAD PIONOWY POWIERZCHNI
ELEVATIONS

NAJWYŻEJ ORAZ NAJNIŻEJ POŁOŻONE PUNKTY I MIEJSCOWOŚCI	Gmina Gmina	Wzniesienie nad poziom morza w m Elevation above the sea level in m	THE HIGHEST AND THE LOWEST POINTS AND LOCALITIES
Najwyższy położony punkt — Góra Żarska	Żary	226,9	Highest point — Góra Żarska
Najniższy położony punkt — Dno Doliny Odry	Kostrzyn nad Odrą	10,0	Lowest point — Dno Doliny Odry
Najwyższa położona miejscowość — Łaz	Żary	174,8	Highest locality — Łaz
Najniższa położona miejscowość — Jamno	Słońsk	12,5	Lowest locality — Jamno

Źródło: dane Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubuskiego.
Source: data of the Lubuski Marshal's Office.

TABL. 4. TEMPERATURY POWIETRZA
AIR TEMPERATURES

STACJE METEOROLOGICZNE METEOROLOGICAL STATIONS	Wzniesienie stacji nad po- ziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Temperatury w °C Temperatures in °C						
		średnie ^a average ^a				skrajne extreme		ampli- tudy tempera- tur skraj- nych ampli- tudes of extreme tempera- tures
		1971– 2000	1991– 2000	2001– 2010	2013	maksimum maximum	minimum minimum	
Gorzów Wlkp.	72	8,6	9,0	9,3	9,1	37,4	-24,6	62,0
Zielona Góra	192	8,5	8,8	9,2	8,8	37,0	-28,5	65,5

^a Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.
Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

TABL.5. OPADY ATMOSFERYCZNE, PRĘDKOŚĆ WIATRU, USŁONECZNIE NIE I ZACHMURZENIE
ATMOSPHERIC PRECIPITATION, WIND VELOCITY, INSOLATION AND CLOUDINESS

STACJE METEOROLOGICZNE METEOROLOGICAL STATIONS	Wzniesienie stacji nad po- ziom morza w m Station elevation above the sea level in m	Roczne sumy opadów w mm Total annual precipitation in mm				Średnia prędkość wiatru w m/s Average wind velocity in m/s	Usłonecz- nienie w h Insola- tion in h	Średnie zachmu- rzenie w oktan- tach ^a Average cloudi- ness in octants ^a
		1971– 2000	1991– 2000	2001– 2010	2013			
		średnie ^b		average ^b				
		Gorzów Wlkp.	72	531	541	572	524	2,7
Zielona Góra	192	572	598	591	591	3,0	1491	5,6

^a Stopień zachmurzenia nieba od 0 (niebo bez chmur) do 8 (niebo całkowicie pokryte chmurami). ^b Dane za okresy wieloletnie dotyczą średnich rocznych z tych okresów.

Źródło: dane Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej.

^a Degree of cloudiness from 0 (no clouds) to 8 (total cloud cover). ^b Data for multi-year periods include annual averages from these periods.
Source: data of the Institute of Meteorology and Water Management.

DZIAŁ II STAN I OCHRONA ŚRODOWISKA

Uwagi ogólne

Dział prezentuje statystyczną charakterystykę problemów zagrożenia i ochrony środowiska oraz gospodarki wodnej.

1. Informacje o **stanie geodezyjnym i kierunkach wykorzystania powierzchni województwa** ujmowane są według form władania i grup rejestrowych w oparciu o nową ewidencję gruntów wprowadzoną rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454).

Ewidencja gruntów wprowadziła od 2002 r. różnice zakresowe w stosunku do lat poprzednich, polegające głównie na włączeniu do użytków rolnych: gruntów rolnych zabudowanych (dotychczas ujmowanych w pozycji grunty zabudowane i zurbanizowane), gruntów pod stawami (ujmowanych w pozycji wody śródlądowe stojące) oraz rowów, (które stanowiły odrębną pozycję).

Dane o **gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne** dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 II 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (jednolity tekst, Dz. U. 2013 poz. 1205). Ustawa ta chroni wszystkie grunty rolne zaliczone do klas bonitacyjnych I—III oraz grunty rolne klas bonitacyjnych IV—VI wytworzone z gleb organicznych. Od 2009 r. przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast.

Klasy bonitacyjne użytków rolnych określają jakość użytków rolnych pod względem przydatności do produkcji rolniczej; klasa I oznacza najwyższą wartość rolniczą, klasa VI - najniższą.

CHAPTER II ENVIRONMENTAL PROTECTION

General notes

Chapter presents statistical characteristics of threats to environment, environment protection and water management.

1. *Information regarding the **geodesic status and use of voivodship land** is classified according to ownership ship and register groups, according to a new land register as a result of the decree of the Minister of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws, No. 38, item 454).*

A land register introduced since 2002 differences in regard to scope in relation to previous years, primarily consisting in the inclusion of built-up agricultural land (which to date was included in the item "built-up and urbanized land"), land under ponds (included in the item "standing inland water") as well as ditches (which accounted for a separate item), in agricultural land.

*Data regarding **agricultural and forest land designated for non-agricultural land non-forest purposes** concern land, for which payments and fees were collected, based on the Law on Agricultural and Forest Land Protection, dated 3 II 1995 (uniform text, Journal of Laws 2013 item 1205). The Law protects all agricultural land included in quality classes I—III, as well as agricultural land included in quality classes IV—VI, comprised of organic soils. Since 2009 the provisions of the Law do not apply to agricultural land located within the administrative borders of urban areas.*

Quality classes of agricultural land describe the quality of land in terms of value to agricultural production; class I corresponds to the highest agricultural value and class VI to the lowest.

2. Dane o gruntach zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania dotyczą gruntów, które utraciły całkowicie wartości użytkowe (grunty zdewastowane) oraz gruntów, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także wadliwej działalności rolniczej (grunty zdegradowane).

Rekultywacja gruntów polega na nadaniu lub przywróceniu gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg.

Zagospodarowanie **gruntów zrekultywowanych** polega na wykonaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów rolniczych, leśnych, komunalnych i innych.

3. Informacje o **poborze wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem, leśnictwem oraz rybactwem)” - jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków;
- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” - jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha;
- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” - wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

4. Informacje o **ocenie wody dostarczanej przez wodociągi** opracowywane są zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 29 III 2007 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417), z późniejszymi zmianami, na podstawie wyników badań przeprowadzanych przez laboratoria Państwowej Inspekcji Sanitarnej lub inne laboratoria o udokumentowanym systemie jakości prowadzonych badań, zatwierdzonych przez Państwową Inspekcję Sanitarną.

2. Data regarding **devastated and degraded land requiring reclamation and management** concern land which has completely lost its utility value (devastated land) and land, the utility value of which has declined, due to a worsening in natural conditions or environmental changes and industrial activity as well as to inappropriate agricultural practices (degraded land).

Reclamation of land consists in the restoration or assigning a utility or natural value to devastated or degraded land through appropriate landscaping, improving physical and chemical properties, regulating waterways, regenerating soils, strengthening scarps as well as constructing or reconstructing necessary roads.

Development of **reclaimed land** is based on undertaking appropriate measures, which enable to use that land for agricultural, forest, municipal and other purposes.

3. Information regarding **water withdrawal** concerns:

- 1) in the item “for production purposes (excluding agriculture, hunting, forestry and fishing)” - organizational entities making payments for the annual withdrawal of 5 dam³ or more of underground water, or 20 dam³ or more of surface water from their own sources, or discharging 20 dam³ or more of waste water annually;
- 2) in the item “irrigation in agriculture, forestry and fishing as well as filling and completing fishponds” - agricultural, forest and fishing organizational entities, consuming water for irrigating agricultural or forest land of 20 ha or more in area, and for the purpose of exploiting fishponds of 10 ha or more in area;
- 3) in the item “exploitation water-line system” - all entities responsible for the management of the water-line system (including housing co-operatives, water companies, water-works and workplaces).

4. Information concerning the **quality of water drawn from waterworks** is compiled in accordance with the decree of the Minister of Health dated 29 III 2007 on the quality of drinking water intended for consumption (Journal of Laws No. 61, item 417), with late amendments, on the basis of results of laboratory tests conducted by the State Sanitary Inspection laboratories or other laboratories with a documented quality system of water analyses recognized by the State Sanitary Inspection.

Kontrola wodociągów przeprowadzana jest w reprezentatywnych punktach charakterystycznych dla danego wodociągu, uzgodnionych między terenowo właściwym państwowym inspektorem sanitarnym, a przedsiębiorstwem wodociągowo-kanalizacyjnym.

Wodę dostarczaną ludności do spożycia uznaje się za odpowiadającą lub nieodpowiadającą wymaganiom określonym w ww. rozporządzeniu na podstawie wyników badań mikrobiologicznych, fizykochemicznych oraz organoleptycznych.

5. Dane o ściekach dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 3, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi, lub do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami chłodniczymi; jak również łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Większa ilość ścieków miejskich i wiejskich oczyszczanych od odprowadzonych siecią kanalizacyjną może występować w następujących przypadkach:

- oczyszczalnia otrzymuje ścieki oddzielnym kolektorem z zakładu lub do kolektora zakładowego odprowadzone są ścieki socjalno-bytowe z miast/wsi,
- kolektor zakładowy pełni rolę sieci kanalizacyjnej, lecz nie został przejęty przez jednostki prowadzące działalność wodociągowo-kanalizacyjną,
- ścieki są dowożone do oczyszczalni,
- stosowania metody określania ścieków komunalnych odprowadzanych siecią kanalizacyjną opartej głównie na odczytach wodomierzy, przyjmując ilość ścieków równą ilości dostarczonej wody i informacjach o ryczałtowych ilościach odprowadzonych ścieków.

Wody chłodnicze są to ścieki o podwyższonej temperaturze powstałe w wyniku użycia wód do celów chłodniczych w procesach technologicznych.

Monitoring of waterworks is conducted in representative points characteristic for particular waterworks, agreed between the territorially competent state sanitary inspector and the water and sewage company.

Water supplied to the population for consumption is qualified as meeting or not meeting requirements specified in the above mentioned decree on the basis of results of physicochemical, bacteriological and organoleptic tests.

5. Data regarding waste water concern waste water discharged into waters or into the ground by entities described in item 3, points 1) and 3). **Data regarding equipment of waste water treatment plants** concerns the same entities.

Waste water requiring treatment is understood as waste water discharged by means of open channel or ditch systems directly into waters or into the ground, or sewage systems of entities engaged in production (including polluted cooling water and water from mine drainage and constructions), other entities as well as households.

An amount of treated city and village sewage greater than sewage discharged with the sewage system may occur in the following cases:

- the sewage treatment plant receives sewage with a separate interceptor from a plant, or into the plant interceptor the domestic sewage from cities/villages is discharged;
- the plant interceptor fulfils the role of a sewage system, but it has not been taken over by entities doing water supply and sewage activity;
- the sewage is delivered to the sewage treatment plant;
- use of a method for specifying municipal sewage discharged with a sewage system, based mainly upon readings of water meters, taking the amount of sewage equal to amount of supplied water and information on flat amounts of the discharged sewage.

Cooling water comprises waste water with an increased temperature created in the process of using water for cooling purposes during technological processes.

Za wody chłodnicze niewymagające oczyszczania uznaje się wody, które spełniają następujące warunki:

- są odprowadzane do wód powierzchniowych oddzielnym systemem kanalizacji,
- ilości zanieczyszczeń w wodach chłodniczych po procesie produkcyjnym nie są większe od ilości zanieczyszczeń w wodach pobranych do celów chłodzenia,
- temperatura wód chłodniczych odprowadzonych do jezior oraz ich odpływów nie przekracza 26°C, a do pozostałych wód, z wyjątkiem morza terytorialnego, nie przekracza 35°C.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzeniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogenych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoelektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczne i chemiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

Dane o **komunalnych oczyszczalniach ścieków** dotyczą oczyszczalni, które oczyszczają ścieki odprowadzone do oczyszczalni siecią kanalizacyjną, niezależnie od formy własności zarówno oczyszczalni jak i sieci kanalizacyjnej, na której oczyszczalnia pracuje. Dane nie dotyczą oczyszczalni przydomowych lub oczyszczających ścieki wyłącznie dowożone, (czyli oczyszczalni niepracujących na sieci kanalizacyjnej).

Cooling water not requiring treatment is water which meets the following conditions:

- is discharged in surface waters by a separate sewerage system,
- the quantity of pollutants in cooling water after the production process is not greater than the amount of pollutants in water withdrawn for cooling purposes,
- the temperature of cooling water discharged into lakes and their inflows does not exceed 26°C as well as other waters, except territorial sea, does not exceed 35°C.

Data regarding **treated waste water** concern waste water treated mechanically, chemically, biologically, and with increased biogen removal, discharged into waters or into the ground.

Mechanical treatment of waste water is understood as the process of removing only non-soluble pollutants, i.e., solid bodies and fats subject to settlement or floatation, through the use of grates, filters, grit chambers, grease traps in conjunction with Imhoff tanks.

Chemical treatment of waste water consists in precipitating certain soluble compounds, or their neutralization through chemical methods, such as coagulation, sorption on active carbon, etc.

Biological treatment of waste water occurs through mineralisation processes caused by microorganisms in the natural water environment (e.g. through agricultural use of waste water, field irrigation, fish ponds) or in artificial facilities (biofilters, activated sludge) and consists in the removal of organic pollutants or biogenous and refractive compounds from sewage.

Increased biogen removal from sewage occurs in treatment plants with highly efficient treatment technologies (mostly biological, and also chemical) allowing for an increased reduction in nitrogen and phosphorus content.

Graduated mechanical and biological or mechanical and chemical treatment, of discharging waste water was classified as a higher degree of the treatment process (biological or chemical).

Data on **municipal waste water treatment plants** concern those of them, which are used to treat waste water drained off to treatment plants by sewerage systems, regardless of the form of ownership of the plants or sewerage systems. Data do not include household sewerage plants or treatment plants processing only transported waste water (i.e., waste water treatment plants not working within sewerage network).

U w a g a. Od 2003 r. komunalne oczyszczalnie chemiczne zakwalifikowano albo do oczyszczalni o podwyższonym stopniu usuwania biogenów, albo do oczyszczalni mechanicznych.

Dane o **ludności miast i wsi korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie pracujące na sieci kanalizacyjnej.

W przypadku gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

6. Informacje o źródłach i wielkości emisji przemysłowych zanieczyszczeń powietrza oraz o stanie wyposażenia i efektach eksploatacji urządzeń do redukcji tych zanieczyszczeń dotyczą jednostek organizacyjnych ustalonych przez Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych na podstawie określonej wysokości opłat wniesionych w 1986 r. za roczną emisję substancji zanieczyszczających powietrze według stawek określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 I 1986 r. w sprawie opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska i wprowadzanie w nim zmian (Dz. U. Nr 7, poz. 40) z późniejszymi zmianami.

Ustalona zbiorowość badanych jednostek utrzymywana corocznie, co w zasadzie zapewnia porównywalność, może być powiększana jedynie w szczególnych przypadkach, np. o jednostki nowo uruchomione lub rozbudowane o wysokiej skali progowej emisji zanieczyszczeń.

Dane o **emisji pyłów** dotyczą: pyłów ze spalania paliw, cementowo-wapienniczych i materiałów ogniotrwałych, krzemowych, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowych, sadzy oraz innych rodzajów zanieczyszczeń pyłowych.

Dane o **emisji gazów** dotyczą: dwutlenku siarki, tlenu węgla, dwutlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz innych rodzajów zanieczyszczeń gazowych.

Dane o emisji pyłów i gazów obejmują emisję zorganizowaną (z urządzeń technologicznych i grzewczych oraz niezorganizowaną (z hałd, składowisk, w toku przeładunku substancji sypkich lub lotnych, z hal produkcyjnych itp.).

Ze względu na to, że wielkość emisji **dwutlenku węgla** charakteryzuje się dużymi bezwzględными wartościami, **wskaźnik dotyczący stopnia redukcji zanieczyszczeń gazowych** został wyliczony i przedstawiony **bez uwzględnienia emisji dwutlenku węgla**.

Note. From 2003 municipal chemical waste water treatment plants were classified as treatment plants with increased biogen removal from sewage or mechanical treatment plants.

Data on urban and rural population connected to wastewater treatment plants are presented on a basis of a number of people served by wastewater treatment plants working on sewage network.

When an urban area is served by several treatment plants with various methods of treatment, the predominant amount of wastewater treated by a given treatment plant determines the classification of the urban area in the appropriate type of wastewater treatment plant.

6. Information regarding the sources and amounts of industrial atmospheric pollutant emissions as well as the equipment reducing such pollutants and the effects of its utilization concerns organizational entities established by the Minister of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources on the basis of the defined amount of fees borne in 1986 for the annual emission of substances polluting the air, according to rates defined in the decree of the Council of Ministers, dated 13 I 1986, regarding payments for economic use of the environment and modifications to it (Journal of Laws No. 7, item 40) with later amendments.

The established group of surveyed entities maintained annually which, in principle, assures comparability may only be increased in specific cases, e.g. by newly established or expanded entities with a high step scale of pollutant emission.

Data regarding particulate emissions concern: particulates from the combustion of fuels, particulates from cement and lime, fire-resistant materials, silicates, artificial fertilizers, carbon and graphite, soot, as well as other types of particulates.

Data regarding gas emissions concern: sulphur dioxide, carbon monoxide, carbon dioxide, nitrogen oxides, hydrocarbons, as well as other types of gaseous pollutants.

Data regarding particulate and gas emission include organized emission (from technological and heating facilities) and disorganized emission (from waste dumps and landfills, in the course of reloading of volatile or loose substances, from production halls etc.).

Due to the high absolute values which characterise the emission of carbon dioxide the indicator of reduction of gas pollutants was calculated and presented with exclusion of carbon dioxide emission.

Wielkość emisji z poszczególnych źródeł i poszczególnych rodzajów zanieczyszczeń ustalona została albo na drodze pomiarów, albo na podstawie obliczeń z bilansu surowcowo-paliwowego w oparciu o wskaźniki emisji zanieczyszczeń dla charakterystycznych procesów technologicznych.

7. Odpady oznaczają każdą substancję lub przedmiot należący do jednej z kategorii określonych w załączniku nr 1 do ustawy z dnia 27 IV 2001 r. o odpadach (tekst jednolity, Dz. U. 2010 Nr 185, poz. 1243), których posiadacz pozbywa się, zamierza pozbyć się lub do ich pozbycia się jest obowiązany.

Informacje o **odpadach** opracowane zostały od 2002 r. zgodnie z katalogiem odpadów opartym o Listę Odpadów wprowadzoną do prawodawstwa Unii Europejskiej z dniem 1 I 2002 r., a za lata 2000 I 2001 - na podstawie klasyfikacji odpadów zgodnej z Europejskim Katalogiem Odpadów.

Informacje o **ilości i rodzajach odpadów** dotyczą zakładów, które wytworzyły w ciągu roku powyżej 1 tys. t odpadów lub nagromadziły 1 mln t i więcej odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych).

Przez **odzysk odpadów** rozumie się wszelkie działania, niestwarzające zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska, polegające na wykorzystaniu odpadów w całości lub w części, lub prowadzące do odzyskania z odpadów substancji, materiałów lub energii i ich wykorzystania.

Przez **unieszkodliwianie odpadów** rozumie się poddanie odpadów procesom przekształceń biologicznych, fizycznych lub chemicznych w celu doprowadzenia ich do stanu, który nie stwarza zagrożenia dla życia, zdrowia ludzi lub dla środowiska. Unieszkodliwianiem odpadów jest także składowanie odpadów.

Magazynowanie odpadów to czasowe przetrzymywanie lub gromadzenie odpadów przed ich transportem, odzyskiem lub nieszkodliwianiem.

Przez **odpady składowane** należy rozumieć odpady usunięte na składowiska (wysypiska, hałdy, stawy osadowe) własne zakładów lub obce.

Dane o **odpadach dotychczas składowanych (nagromadzonych)** dotyczą ilości odpadów zdeponowanych na terenach własnych zakładów w wyniku składowania w roku sprawozdawczym i w latach przednich.

The emission volumes of different pollutant types from various sources were estimated through measurements or on the basis of calculations of the raw material and fuel balance, based on pollutant emission indicators for the characteristic technological processes.

7. Waste shall mean any substance or object in one of the categories listed in Annex I to the Act on Waste of 27 IV 2001 (uniform text in Journal of Laws 2010 No. 185, item 1243), which the holder thereof discards or intends or is required to discard.

Information regarding **waste** was compiled since 2002 on the basis of a catalogue of waste based on List of Waste introduced into legislation of the European Union 1 I 2002 and for years 2000 and 2001 - on the basis of a classification of waste in accordance with the European Waste Catalogue.

Information regarding the **quantity and types of waste** concerns plants which generated over 1 thous. t of waste in the course of the year or accumulated 1 mln t of waste and more (excluding municipal waste).

Recovery of waste shall mean any operations which do not endanger human life and health or the environment, consisting in the use of waste in whole or in part, or leading to extraction and use of substances, materials or energy.

Treatment of waste shall mean the submission of waste to the processes of biological, physical or chemical treatment as a result of which the nature of waste does not pose risks to human life and health or the environment. Storing waste is also a method of rendering waste harmless.

Waste storage shall mean temporary waste storage or collection prior to its transport, recovery to treatment.

Landfilled waste is understood as waste transferred to landfill areas (landfills, waste dumps, sludge tanks) of the plant generating it or to other areas.

Data regarding **landfilled up to now (accumulated) waste** concern the quantity of waste deposited on the grounds of the plants generating it as a result of depositing it during the reporting and previous years.

Przez zrekultywowane tereny składowania odpadów należy rozumieć tereny, których eksploatacja została zakończona i na których zostały przeprowadzone prace polegające na nadaniu lub przywróceniu im wartości użytkowej poprzez między innymi właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych.

8. Ochrona przyrody polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody (m.in. dziko występujących oraz objętych ochroną gatunkową roślin, zwierząt i grzybów, zwierząt prowadzących wędrowny tryb życia, siedlisk przyrodniczych); formami ochrony przyrody są: parki narodowe, rezerwaty przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, pomniki przyrody.

Podstawą prawną regulującą ustanowienie form ochrony przyrody jest ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 IV 2004 r. (jednolity tekst, Dz. U. 2013 poz. 627, z późniejszymi zmianami); formy te tworzone są w drodze rozporządzenia Rady Ministrów, zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, uchwały sejmiku województwa lub rady gminy.

Parki narodowe obejmują obszary wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na których ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Parki narodowe tworzy się w celu: zachowania różnorodności biologicznej, zasobów, tworów i składników przyrody nieożywionej i walorów krajobrazowych, przywrócenia właściwego stanu zasobów i składników przyrody oraz odtworzenia zniekształconych siedlisk przyrodniczych, siedlisk roślin, siedlisk zwierząt lub siedlisk grzybów.

Rezerwaty przyrody obejmują obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Parki krajobrazowe obejmują obszary chronione ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Reclaimed waste disposal sites are territories where exploitation had been finished and where works connected with restoration or assigning utility value such as appropriate landscaping, improving physical and chemical characteristics or regulating waterways were carried out.

8. Nature protection consists in maintaining, sustainable use and renovation of nature resources, objects and elements (among others, plants, animals and fungi originally existing in environment as well as subjected to species protection, wandering and migratory animals, habitats); forms of nature protection are: national parks, nature reserves, landscape parks, protected landscape areas, Nature 2000 areas, documentation sites, ecological arable lands, landscape-nature complexes, monuments of nature.

The legal basis regulating establishing forms of nature protection is the Law on Nature Protection, dated 16 IV 2004 (uniform text, Journal of Laws 2013 item 627, with later amendments); the forms are created by way of the decree of the Council of Ministers, the regulation of regional director for environmental protection, the resolution of voivodship regional council or gmina council.

National parks include protected areas distinguishing for particular natural, scientific, social, cultural and educational values, of the area of at least 1000 ha, where all nature elements and specific landscape features are protected.

National parks are created to: preserve biodiversity, resources, formations and elements of inanimate nature and landscape features, restore a proper state of resources and elements of nature, reconstruct distorted natural habitats, habitats of plants, animals or fungi.

Nature reserves include areas in natural or slightly changed state, ecosystems, refuges and natural habitats. They also protect habitats of plants, animals, fungi and formations and elements of inanimate nature, having essential value for the environmental, scientific, cultural or landscape reasons.

Landscape parks are areas protected because of their natural, historical and cultural values, as well as for landscape features. The aim of landscape park's creation is preservation, popularisation and dissemination of these values in conditions of sustainable development.

Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Stanowiska dokumentacyjne są to niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do udostępnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych oraz fragmenty eksploatowanych i nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych.

Użytki ekologiczne są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów siedliskowych, jak: naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków itp.

Zespołami **przyrodniczo-krajobrazowymi** są fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne.

Pomniki przyrody są to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyśka, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie.

9. Dane o **nakładach na środki trwałe** służących **ochronie środowiska i gospodarce wodnej** oraz ich **efektach rzeczowych** prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Protected landscape areas include areas protected because of distinguishing landscape characterised by various ecosystem types. These areas are to be valuable because of their functions satisfying the needs of tourism and recreation and functions of ecological corridors.

Documentation sites are scientific and educationally important, not emerging on the earth surface or visible on the surface, places of occurrence of various geological formations, fossils accumulations, mineral objects, caverns, rock caves, exploited and discarded opencast and underground workings.

Ecological arable land are worth of protection fragments of ecosystems of significant importance for biodiversity, such as: natural water reservoirs, field and forest ponds, groups of trees and shrubs, swamps, peat bogs, dunes, old river-beds, rock outcrops, scarps, gravel-banks, habitats or rare or protected species etc.

Landscape-nature complexes are fragments of natural and cultural landscape that are worth of protection due to their scenic or aesthetic features.

Monuments of nature are single objects of animate and inanimate nature of special environmental, scientific, cultural, historical or landscape value and of distinctive individual features such as trees of impressive size, native and alien shrubs, springs, waterfalls, rocks, ravines, erratic blocks and caves.

9. Data regarding **outlays on fixed assets and tangible effects of investments in environmental protection and water management** are presented in accordance with the Polish Statistical Classification of Environmental Protection and Facilities, introduced on the basis of the decree of the Council of Ministers, dated 2 III 1999 (Journal of Laws No. 25, item 218). This classification was compiled on the basis of ECE/UN Single European Standard Statistical Classification of Environmental Protection Activities and Facilities as well as with European System for the collection of Economic Information on the Environment (SERIEE), implemented by the European Union.

Prezentowane dane dotyczą: osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (z wyłączeniem indywidualnych gospodarstw rolnych oraz osób fizycznych i spółek cywilnych prowadzących działalność gospodarczą – prowadzących księgi przychodów i rozchodów) jednostek prowadzących działalność zaklasyfikowaną według PKD 2007 do sekcji „Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne” a także spółek wodno-ściekowych bez względu na liczbę pracujących.

10. Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej są to fundusze tworzone m.in. z: opłat za korzystanie ze środowiska (tj. kwot pieniężnych pobieranych m.in. za: emisję zanieczyszczeń powietrza, składowanie odpadów oraz pobór i korzystanie z wód i wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi), kar za naruszenie wymagań w zakresie ochrony środowiska, spłat pożyczek udzielonych inwestorom.

Dane dotyczące funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Narodowego i wojewódzkich) prezentuje się w układzie memoriałowym (z wyjątkiem kar za naruszenia wymagań w zakresie ochrony środowiska – w ujęciu kasowym).

The presented data refer to: legal persons and organizational entities without legal personality as well as natural persons conducting economic activity employing more than 9 persons (with the exception of individual farmsteads as well as natural persons and partnerships conducting economic activity – keeping the so-called revenues and expenses books), budgetary entities conducting economic activity classified according to NACE Rev. 2 to the section “Public administration and defence; compulsory social security” as well as water and sewage companies, regardless of the number of employees.

10. Environmental protection and water management funds are funds created from income originating i.a. from: the payments for use of natural environment (i.e.: payments collected i.a. for: releasing air pollutants, landfilling waste as well as withdrawal and use of water and releasing wastewater into water or the ground), the fines for violating environmental protection requirements, the repayments of loans granted for investors.

Data concerning environmental protection and water management funds (National and voivodship) are presented on accrual basis (excluding fines for violating environmental protection requirements – on cash basis).

TABL. 1(6). STAN GEODEZYJNY, KIERUNKI I ZMIANY W WYKORZYSTANIU POWIERZCHNI WOJEWÓDZTWA
Stan w dniu 1 I
GEODESIC STATUS, DIRECTIONS AND CHANGES OF VOIVODSHIP LAND USE
As of 1 I

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2014		2005	2014	SPECIFICATION
	w ha	in ha	przyrost (+) lub ubytek (-) w ha w stosunku do 2013 r. increase (+) or decrease (-) in ha in relation to 2013		na 1000 mieszkańców ^a w ha per 1000 population ^a in ha		
Powierzchnia ogólna^b ...	1398920	1398788	1398789	0	1386	1369	Total area^b
Użytki rolne	574384	571053	565633	+736	569	554	Agricultural land
grunty orne	407466	406426	402367	+417	404	394	arable land
sady	3109	2826	2776	+11	3	3	orchards
łąki trwałe	101494	101441	100915	+111	101	99	permanent meadows
pastwiska trwałe	37170	36252	35677	+29	37	35	permanent pastures
grunty rolne zabudowane	15008	14499	14004	+215	15	14	agricultural built-up areas
grunty pod stawami	3037	3594	4228	-61	3	4	lands under ponds
grunty pod rowami	7100	6015	5666	+14	7	6	lands under ditches
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	713075	715518	718390	-452	707	703	Forest land as well as woody and bushy land
lasa	702064	707583	710350	-469	696	695	forests
grunty zadrzewione i zakrzewione	11011	7935	8040	+17	11	8	woody and bushy land
Grunty pod wodami powierzchniowymi	23664	24727	24936	-67	23	24	Lands under surface
płynącymi	20329	21543	22089	-55	20	22	waters
stojącymi	3335	3184	2847	-12	3	3	standing
Grunty zabudowane i zurbanizowane	58158	60038	63508	-446	58	62	Built-up and urbanized areas
tereny mieszkaniowe	7853	8271	9093	-220	8	9	residential areas
tereny przemysłowe	2496	2951	3194	-76	2	3	industrial areas
tereny inne zabudowane	2792	3788	4465	-131	3	4	other built-up areas
tereny zurbanizowane niezabudowane	3048	3354	3308	-3	3	3	urbanized non- built-up areas
tereny rekreacji i wypoczynku	3346	3397	3400	-4	3	3	recreational areas
tereny komunikacyjne	37728	37546	39337	-32	37	39	transport areas
drogi	32443	32370	33924	-91	32	33	roads
kolejowe	5110	5022	4863	+57	5	5	railway
inne ^c	175	154	550	+2	0	1	others ^c
użytki kopalne	895	731	711	+21	1	1	minerals
Użytki ekologiczne	2186	2743	2929	-23	2	3	Ecological arable lands
Nieużytki	18438	17576	17042	+163	18	17	Wasteland
Tereny różne ^d	9015	7133	6351	+88	9	6	Miscellaneous land ^d

^a Stan ludności w dniu 31 XII, odpowiednio dla lat 2004 i 2013. ^b Obszar lądowy (łącznie z wodami śródlądowymi) oraz część morskich wód wewnętrznych. ^c Porty lotnicze, urządzenia portowe, przystanki, obiekty i budowle służące komunikacji wodnej, nazienne obiekty itp. ^d Grunty przeznaczone do rekultywacji oraz niezagospodarowane grunty zrekultywowane, wały ochronne nieprzystosowane do ruchu kołowego.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Population as of 31 XII, respectively for 2004 and 2013. ^b Land area (including inland waters) as well as part of internal waters. ^c Airports, airport devices, harbours, buildings and other objects of water communication, terrestrial objects, etc. ^d Land designated for reclamation, unused reclaimed land, embankments, not designated for car traffic.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

TABL. 2(7). **GRUNTY ROLNE WYŁĄCZONE NA CELE NIEROLNICZE I LEŚNE NA CELE NIELEŚNE^a**
AGRICULTURAL LAND DESIGNATED FOR NON-AGRICULTURAL PURPOSES AND FOREST LAND
DESIGNATED FOR NON-FOREST PURPOSES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w ha in ha				
O G Ó Ł E M.....	160	103	233	132	T O T A L
WEDŁUG RODZAJÓW GRUNTÓW BY TYPE OF LAND					
Użytki rolne	57	36	56	47	Agricultural land
klasy bonitacyjne:					quality classes:
mineralne: III	9	6	12	-	mineral: III
IV	38	23	44	18	IV
organiczne: IV	1	4	-	29	organic: IV
V-VI	9	3	-	-	V-VI
Inne grunty rolne	59	37	113	-	Other agricultural land
Grunty leśne.....	44	30	64	-	Forest land

WEDŁUG KIERUNKÓW WYŁĄCZENIA
BY DIRECTIONS OF DESIGNATION

wyłączone:					designated for:
Na tereny osiedlowe	54	56	91	72	Residential areas
Na tereny przemysłowe	37	24	54	4	Industrial areas
Pod drogi i szlaki komunikacyjne	29	7	7	6	Roads and communication trails
Pod użytki kopalne	26	10	66	29	Minerals
Pod zbiorniki wodne	2	-	-	-	Under reservoirs
Na inne cele.....	12	6	15	20	Other purposes

^a W trybie obowiązujących przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ź r ó d ł o: w zakresie wyłączonych w trybie przepisów prawnych o ochronie gruntów rolnych i leśnych: gruntów rolnych – dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, gruntów leśnych – dane Ministerstwa Środowiska.

^a According to the existing regulations on the protection of agricultural and forest land.

S o u r c e: in regard to designated land according to the legal regulations on the protection of agricultural and forest land: agricultural land – data of the Ministry of Agriculture and Rural Development, forest land – data of the Ministry of Environment.

TABL. 3(8). **GRUNTY ZDEWASTOWANE I ZDEGRADOWANE WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI I ZAGOSPODAROWANIA ORAZ GRUNTY ZREKULTYWOWANE I ZAGOSPODAROWANE**
DEVASTATED AND DEGRADED LAND REQUIRING RECLAMATION AND MANAGEMENT AS WELL AS RECLAIMED AND MANAGED LAND

GRUNTY	2005	2010	2012	2013	LAND
	w ha in ha				
Grunty wymagające rekultywacji (stan w dniu 31 XII).....	1234	1538	1627	1511	Land requiring reclamation (as of 31 XII)
zdeastowane	756	823	869	776	devastated
zdegradowane	478	715	758	735	degraded
Grunty (w ciągu roku):					Land (during the year):
zrekultywowane	71	32	57	115	reclaimed
w tym na cele:					of which for purposes:
rolnicze	23	12	-	55	agricultural
leśne	19	18	-	20	forest
zagospodarowane	42	1	-	35	managed

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

S o u r c e: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

TABL. 4(9). **POBÓR WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER WITHDRAWAL FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	98,1	104,3	105,9	102,7	100,0	TOTAL
na cele:						for purposes of:
Produkcyjne (poza rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem) – z ujęć własnych ...	13,2	12,0	11,6	11,6	11,3	Production (excluding agriculture, forestry and fishing) – from own intakes
wody:						waters:
powierzchniowe	5,8	5,8	5,3	5,0	4,9	surface
podziemne	7,5	6,2	6,3	6,6	6,4	underground
Nawodnień w rolnictwie i leśnictwie oraz napełniania i uzupełniania stawów rybnych	32,0	40,0	43,5	41,2	40,1	Irrigation in agriculture and forestry as well as filling and completing fish ponds
Eksploatacji sieci wodociągowej ^a	52,8	52,3	50,8	49,8	48,6	Exploitation of water supply network ^a
wody: powierzchniowe	4,4	3,7	3,1	3,0	2,9	waters: surface
podziemne	48,4	48,7	47,7	46,9	45,7	underground

^a Pobór wody na ujęciach, przed wtłoczeniem do sieci.

^a Water withdrawal by intakes before entering the water system.

TABL. 5(10). **ZUŻYCIÉ WODY NA POTRZEBY GOSPODARKI NARODOWEJ I LUDNOŚCI**
WATER CONSUMPTION FOR NEEDS OF THE NATIONAL ECONOMY AND POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	83,5	89,5	92,3	89,0	100,0	TOTAL
Przemysł	12,8	11,2	10,8	10,7	12,0	Industry
w tym na cele produkcyjne	9,7	9,4	9,4	9,3	10,4	of which for purposes of production
Rolnictwo i leśnictwo ^a	32,0	40,0	43,5	41,2	46,3	Agriculture and forestry ^a
Eksploatacja sieci wodociągowej ^b	38,7	38,4	37,9	37,1	41,7	Exploitation of water supply network ^b

^a Woda zużyta do nawadniania w rolnictwie i leśnictwie oraz do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. ^b Bez zużycia wody na cele przemysłowe z wodociągów stanowiących własność gmin, wojewódzkich zakładów usług wodnych i spółek wodnych.

^a Water consumption for irrigation in agriculture and forestry as well as for filling up and completing fish ponds. ^b Excluding consumption of water for industrial purposes by water supply networks owned by gminas, voivodship waterworks and water companies.

TABL. 6(11). **POWIERZCHNIA I POBÓR WODY DO NAWODNIENÍ W ROLNICTWIE I LEŚNICTWIE ORAZ NAPEŁNIANIA STAWÓW RYBNYCH**
AREA AND WATER WITHDRAWAL FOR IRRIGATION IN AGRICULTURE AND FORESTRY AS WELL AS WATER FOR FILLING UP FISH PONDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia nawadnianych użytków rolnych i gruntów leśnych ^a w ha	1381	1320	1408	1278	Area of irrigated agricultural land and forest land ^a in ha
Powierzchnia napelnianych stawów rybnych ^b w ha	2297	2468	2450	2379	Area of filled fish ponds ^b in ha
Pobór wody ^c w dam ³	32052	40010	43577	41174	Water withdrawal ^c in dam ³
do nawadniania użytków rolnych i gruntów leśnych	2466	1179	1428	1538	for irrigation of agricultural and forest lands
na 1 ha	1,8	0,9	1,0	1,2	per 1 ha
do napelniania i uzupełniania stawów rybnych	29586	38831	42149	39636	for filling and completing fish ponds
na 1 ha	12,8	15,7	17,2	16,7	per 1 ha

a O powierzchni co najmniej 20 ha. b O powierzchni co najmniej 10 ha. c Łącznie z poborem ścieków do nawodnień.

a Area of 20 ha and more. b Area of 10 ha and more. c Including wastewater withdrawal for irrigation.

TABL. 7(12). **ŚCIEKI PRZEMYSŁOWE I KOMUNALNE^a ODPROWADZANE DO WÓD LUB DO ZIEMI**
INDUSTRIAL AND MUNICIPAL^a WASTEWATER DISCHARGED INTO WATERS OR INTO THE GROUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w hm ³ in hm ³			w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	36,7	35,4	38,6	35,8	100,0	TOTAL
odprowadzone bezpośrednio z zakładów ^b	6,2	5,7	5,1	4,9	13,7	discharged directly by plants ^b
w tym wody chłodnicze	0,5	0,5	0,5	0,3	0,8	of which cooling water
odprowadzone siecią kanalizacyjną	30,4	29,8	33,4	30,9	86,3	discharged by sewerage system
W tym ścieki wymagające oczyszczania	36,2	35,0	38,1	35,5	99,1	Of which waste water requiring treatment
oczyszczane	33,2	34,5	37,6	35,1	97,9	treated
mechanicznie	1,3	0,9	0,7	0,7	2,0	mechanically
chemicznie ^c	1,1	1,0	0,7	0,8	2,3	chemically ^c
biologicznie	11,1	11,7	10,9	11,2	31,4	biologically
z podwyższonym usuwaniem biogenów	19,7	20,9	25,2	22,3	62,2	with increased biogene removal
nieoczyszczane	3,0	0,5	0,5	0,4	1,2	untreated
odprowadzone bezpośrednio z zakładów	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	discharged directly by plants
odprowadzone siecią kanalizacyjną	2,7	0,5	0,5	0,4	1,2	discharged by sewerage system

a Od 2010 r. dane nieporównywalne z danymi za lata poprzednie ze względu na zmianę metodologii badania ścieków komunalnych.

b Łącznie z wodami chłodniczymi i zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi. c Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.

a Since 2010 data are not comparable with data for previous years due to change in the methodology of municipal wastewater. b Including polluted cooling water and water from mine drainage as well as building constructions as well as from contaminated precipitation water. c Data concern only to industrial wastewater.

TABL. 8(13). ZAKŁADY^a ODPROWADZAJĄCE ŚCIEKI WEDŁUG MIEJSCA ODPROWADZANIA ORAZ WYPOSAŻENIA W OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 XII

PLANTS^a DISCHARGING WASTEWATER BY PLACE OF DISCHARGE AND WASTEWATER TREATMENT PLANTS POSSESSED

As of 31 XII

JEDNOSTKI	2005	2010	2012	2013	ENTITIES
OGÓŁEM	100	83	75	86	TOTAL
Odprowadzające ścieki bezpośrednio do wód lub do ziemi wymagające oczyszczania	43	34	30	31	Discharging waste water directly into waters or into the ground requiring treatment
wyposażone w oczyszczalnię ścieków	37	30	23	26	possessing waste water treatment plants
o wystarczającej przepustowości	35	30	23	26	with sufficient capacity
o niewystarczającej przepustowości	2	-	-	-	with insufficient capacity
bez oczyszczalni ścieków	6	4	7	5	not possessing waste water treatment plants
Odprowadzające ścieki do kanalizacji (bez oczyszczalni ścieków)	57	49	45	55	Discharging waste water into sewerage system (not possessing waste waters treatment plants)

^a Bez przedsiębiorstw i zakładów wodociągowo-kanalizacyjnych.^a Excluding enterprises and water-sewerage treatment plants.

TABL. 9(14). OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW

Stan w dniu 31 XII

WASTE WATER TREATMENT PLANTS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem Total	Mechaniczne Mechanical	Chemiczne Chemical	Biologiczne Biological	Z podwyższonym usuwaniem biogenów With increased biogene removal	SPECIFICATION
Oczyszczalnie ścieków przemysłowych						Industrial waste water treatment plants
Liczba						Number
2005	47	13	6	26	2	
2010	34	7	4	22	1	
2012	30	7	5	17	1	
2013	32	7	4	21	-	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2005	68,1	30,5	5,4	17,1	15,1	
2010	38,6	14,3	1,1	23,1	0,1	
2012	37,1	13,6	1,1	22,4	0,1	
2013	42,7	13,6	5,8	23,4	-	
Oczyszczalnie ścieków komunalnych^a						Municipal waste water treatment plants^a
Liczba						Number
2005	90	2	-	63	25	
2010	98	2	-	67	29	
2012	106	1	-	76	29	
2013	110	-	-	83	27	
Przepustowość w dam ³ /d						Capacity in dam ³ /24h
2005	231,3	0,5	-	65,3 ^b	165,5	
2010	237,7	0,1	-	66,2 ^b	171,5	
2012	243,9	0,0	-	54,2 ^b	189,6	
2013	245,1	0,0	-	55,8^b	189,2	
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^{cd}						Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^d
2005	64	0,6	-	19,3	44,1	
2010	67,5	0,0	-	20,3	47,2	
2012	70,3	0,0	-	18,5	51,8	
2013	71,4	-	-	19,0	52,4	

^a Miejskie i wiejskie pracujące na sieci kanalizacyjnej. ^b Dotyczy urządzeń do biologicznego oczyszczania. ^c Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków — na podstawie szacunków, ludność ogółem — na podstawie bilansów. ^d Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 5 na str. 60.^a Treatment plants of urban and rural areas working on sewage system. ^b Refers to equipment for biological treatment. ^c Population connected to wastewater treatment plants — estimated data, total population — based on balances. ^d See general notes to the Yearbook, item 5 on page 60.

TABL. 10(15). **EMISJA I REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA**
EMISSION AND REDUCTION OF AIR POLLUTANTS FROM PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza ^a (stan w dniu 31 XII)	56	70	67	68	<i>Plants of significant nuisance to air quality^a (as of 31 XII)</i>
w tym wyposażone w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń:					<i>of which possessing systems to reduce the emission of:</i>
pyłowych	32	33	30	34	<i>particulates</i>
gazowych	1	5	6	4	<i>gases</i>
nieposiadające wyników pomiarów:					<i>without the results of measurements of:</i>
emisji:					<i>emission:</i>
pyłów	27	34	28	29	<i>particulates</i>
gazów	24	32	27	28	<i>gases</i>
emisji.....	53	64	62	63	<i>emission</i>
Emisja zanieczyszczeń w tys. t:					<i>Emission of pollutants in thous. t:</i>
pyłowych	2,8	1,4	1,2	1,1	<i>particulates</i>
w tym pyły ze spalania paliw	2,6	1,1	0,9	0,9	<i>of which particulates from the combustion of fuels</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)...	32,9	28,1	24,0	23,7	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w tym: dwutlenek siarki	5,2	3,0	2,7	2,3	<i>of which: sulphur dioxide</i>
tlenek węgla	24,3	21,6	17,9	17,6	<i>carbon monoxide</i>
tlenki azotu	2,9	2,7	2,4	2,4	<i>nitrogen oxides</i>
Zanieczyszczenia zatrzymane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń:					<i>Pollutants retained in pollutant reduction systems:</i>
w tysiącach ton:					<i>in thousand tonnes:</i>
pyłowe	126,7	117,3	117,2	118,2	<i>particulates</i>
gazowe (bez dwutlenku węgla)	0,0	0,2	4,0	0,1	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>
w % zanieczyszczeń wytworzonych:					<i>in % of pollutants produced:</i>
pyłowych	97,9	98,8	99,0	99,1	<i>particulates</i>
gazowych (bez dwutlenku węgla)	0,0	0,8	14,2	0,6	<i>gases (excluding carbon dioxide)</i>

^a Emitujące pyły, gazy lub równocześnie pyły i gazy.

^a *Emitting particulates, gases or particulates and gases.*

TABL. 11(16). URZĄDZENIA DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA W ZAKŁADACH SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH DLA CZYSTOŚCI POWIETRZA
AIR POLLUTION REDUCTION SYSTEMS IN PLANTS OF SIGNIFICANT NUISANCE TO AIR QUALITY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Cyklony Cyclones	Multicyklony Multi- cyclones	Filtry tkaninowe Fabric filters	Elektrofiltry Electrofil- ters	Urządzenia mokre Wet air cleaners	Inne Others	
URZĄDZENIA — stan w dniu 31 XII EQUIPMENT — as of 31 XII							
OGÓŁEM.....	2005	118	15	77	6	4	1
TOTAL	2010	143	19	98	6	6	14
	2012	138	21	98	5	6	5
	2013	130	13	100	6	6	39
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	7	-	8	-	-	x
low	2010	11	-	23	1	-	x
	2012	13	-	22	1	-	x
	2013	11	-	22	1	-	x
średnia	2005	53	7	59	1	-	x
moderate	2010	62	6	66	1	-	x
	2012	52	6	67	1	-	x
	2013	45	3	69	1	-	x
wysoka	2005	58	8	10	5	4	x
high	2010	70	13	9	4	6	x
	2012	73	15	9	3	6	x
	2013	74	10	9	4	6	x
PRZEPIYW GAZÓW ODLOTOWYCH w dam ³ /h WASTE GAS FLOW in dam ³ /h							
OGÓŁEM.....	2005	4271	935	3308	778	105	19
TOTAL	2010	6223	927	3432	1375	219	218
	2012	4376	953	3432	1386	219	122
	2013	3971	696	3822	1413	219	199
Skuteczność: Efficiency:							
niska	2005	441	-	200	-	-	x
low	2010	374	-	280	597	-	x
	2012	390	-	223	597	-	x
	2013	374	-	223	597	-	x
średnia	2005	1656	85	2762	194	-	x
moderate	2010	3383	163	2732	194	-	x
	2012	1490	163	2789	194	-	x
	2013	1086	131	3179	194	-	x
wysoka	2005	2174	850	346	584	105	x
high	2010	2466	764	420	584	219	x
	2012	2496	790	420	595	219	x
	2013	2511	565	420	622	219	x

TABL. 12(17). **ODPADY^a WYTWORZONE I DOTYCHCZAS SKŁADOWANE (NAGROMADZONE) ORAZ TERENY ICH SKŁADOWANIA**
WASTE^a GENERATED AND LANDFILLED UP TO NOW (ACCUMULATED) AS WELL AS THEIR STORAGE YARDS AREAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zakłady wytwarzające odpady (stan w dniu 31 XII).....	45	58	60	62	<i>Plants generating waste (as of 31 XII)</i>
Odpady wytworzone (w ciągu roku) w tys. t	515,9	914,3	924,9	1050,6	<i>Waste generated (during the year) in thous. t</i>
poddane odzyskowi	369,6	705,5	883,6	1006,2	<i>recovered</i>
unieszkodliwione.....	129,4	138,5	40,3	39,3	<i>treated</i>
w tym składowane ^b	57,7	58,6	33,9	33,9	<i>of which landfilled^b</i>
magazynowane czasowo	16,9	70,3	1,0	5,1	<i>temporarily stored</i>
W % wytworzonych:					<i>In % generated:</i>
poddane odzyskowi	71,6	77,2	95,5	95,8	<i>recovered</i>
unieszkodliwione.....	25,1	15,1	4,4	3,7	<i>treated</i>
w tym składowane ^b	11,2	6,4	3,7	3,2	<i>of which landfilled^b</i>
magazynowane czasowo	3,3	7,7	0,1	0,5	<i>temporarily stored</i>
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^c ; stan w końcu roku) w tys. t	2559,6	2663,2	2695,9	2725,3	<i>Waste landfilled up to now (accumulated^c; end of year) in thous. t</i>
Odpady poddane odzyskowi z nagromadzonych do 1 stycznia roku sprawozdawczego w tys. t ...	1,8	-	-	-	<i>Waste recovered from accumulated by 1 January of reporting year in thous. t</i>
Tereny składowania odpadów w ha:					<i>Area of storage yards in ha:</i>
niezrekultywowane (stan w końcu roku)	54,5	45,0	39,9	39,9	<i>non-reclaimed (end of year)</i>
zrekultywowane (w ciągu roku)	2,1	0,2	-	-	<i>reclaimed (during the year)</i>

^a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 63. ^b Na terenach własnych zakładów i terenach obcych. ^c Na terenach własnych zakładów.

^a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 63. ^b On own plant grounds and other land. ^c On own plant grounds.

TABL. 13(18). **ODPADY^a WEDŁUG RODZAJÓW W 2013 R.**
WASTE^a BY TYPE IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odpady wytworzone w ciągu roku <i>Waste generated during the year</i>		Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^b ; stan w końcu roku) <i>Waste landfilled up to now (accumulated^b; end of year)</i>	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym poddane odzyskowi <i>of which recovered</i>		
	w tys. t <i>in thous. t</i>			
O G Ó Ł E M	1050,6	1006,2	2725,3	TOTAL
w tym:				<i>of which:</i>
Mieszanki popiołowo-żużłowe z mokrego odprowadzania odpadów paleniskowych	35,3	7,9	2680,8	<i>Dust-slag compounds from wet treatment of furnace waste</i>
Popioły lotne z węgla	0,3	0,3	-	<i>Coal fly ash</i>
Żużle, popioły paleniskowe i pyły z kotłów.....	8,1	6,5	-	<i>Slag, furnace ash and particulates from boilers</i>

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 63. *b* Na terenach własnych zakładów.

a Excluding municipal waste; see general notes, item 7 on page 63. *b* On own plant grounds.

TABL. 14(19). **POWIERZCHNIA O SZCZEGÓLNYCH WALORACH PRZYRODNICZYCH PRAWNIE CHRONIONA^a**
Stan w dniu 31 XII
LEGALLY PROTECTED AREAS POSSESSING UNIQUE ENVIRONMENTAL VALUE^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION	
	w ha <i>in ha</i>			w % powierzchni ogólnej województwa <i>in % of total area of the voivodship</i>	na 1 mieszkańca w m ² <i>per capita in m²</i>		
O G Ó Ł E M	549524,6	543885,3	543398,8	543254,6	38,8	5318	TOTAL
Parki narodowe	13606,4	13642,8	13642,8	13642,8	1,0	134	<i>National parks</i>
Rezerwy przyrody ..	3402,6	3674,1	3907,8	3907,7	0,3	38	<i>Nature reserves</i>
Parki krajobrazowe ^b ..	76313,5	76933,4	76394,8	76389,8	5,4	755	<i>Landscape parks^b</i>
Obszary chronionego krajobrazu ^b	438577,9	436441,8	436048,3	435934,4	31,2	4292	<i>Protected landscape areas^b</i>
Stanowiska dokumentacyjne	-	5,6	5,6	5,6	0,0	0	<i>Documentation sites</i>
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	14528,5	10052,5	10116,9	10116,9	0,7	99	<i>Natural and scenic complexes</i>
Użytki ekologiczne	3095,7	3135,1	3282,6	3257,4	0,2	32	<i>Ecological arable lands</i>

a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 64. *b* Bez powierzchni rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a See general notes, item 8 on page 64. *b* Excluding nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within landscape parks and protected landscape areas.

TABL. 15(20). **PARKI NARODOWE**
Stan w dniu 31 XII
NATIONAL PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS PARKI NARODOWE ^a NATIONAL PARKS ^a	Powierzchnia w ha Area in ha					otuliny (strefy ochronnej) buffer zones (of the prote- cted areas)
	parków narodowych national parks				z liczby ogółem — pod ochroną ścisłą ^b of grand total number — strictly protected ^b	
	ogółem grand total	w tym lasów of which forests	razem w tym lasów total of which forests			
			razem total	w tym lasów of which forests		
OGÓŁEM	2005	13606,4	4792,4	881,9	192,9	17274,9
TOTAL	2010	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
	2012	13642,8	4792,4	1059,5	306,1	17274,9
	2013	13642,8	4792,4	1059,2	306,1	17274,9
Ujście Warty		8074,0	81,7	681,6	-	10453,9
Drawieński ^c		5568,8	4710,7	377,6	306,1	6821,0

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka. ^c Powierzchnia parków w granicach województwa.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned. ^c Area of parks in the area of the voivodship.

TABL. 16(21). **REZERWATY PRZYRODY**
Stan w dniu 31 XII
NATURE RESERVES
As of 31 XII

LATA REZERWATY	Obiekty Number	Powierzchnia w ha Area in ha		YEARS RESERVES
		ogółem total	w tym pod ochroną ścisłą ^a of which strictly protected ^a	
OGÓŁEM	2005	52	3402,6	TOTAL
	2010	59	3674,1	
	2012	64	3907,8	
	2013	64	3907,7	
Faunistyczne	7	890,0	-	Fauna
Krajobrazowe	1	188,4	-	Landscape
Leśne	33	1739,8	-	Forest
Torfowiskowe	16	756,0	-	Peat-bog
Florystyczne	2	153,7	-	Flora
Wodne	3	89,8	-	Water
Stepowe	2	90,1	-	Steppe

^a Powierzchnia, na której chroniona jest cała przyroda i jest całkowicie zaniechana bezpośrednia ingerencja człowieka.

^a The area in which all forms of nature are protected and direct human interference is entirely abandoned.

TABL. 17(22). **PARKI KRAJOBRAZOWE**

Stan w dniu 31 XII
LANDSCAPE PARKS
As of 31 XII

LATA YEARS ZESPOŁY I PARKI KRAJOBRAZOWE ^a SETS AND LANDSCAPE PARKS ^a	Powierzchnia ^b w ha Area ^b in ha			
	ogółem total	w tym of which		
		lasów forests	użytków rolnych agricultural land	wód water
OGÓŁEM 2005	76915,9	37573,8	27854,2	5082,3
TOTAL 2010	77500,8	38468,1	27854,2	5082,3
..... 2012	77167,5	38500,5	27698,5	5082,3
..... 2013	77167,5	38500,6	27698,5	5082,4
Ujście Warty	18545,7	1161,7	13201,0	1205,0
Łuk Mużakowa.....	18200,0	10614,0	5779,0	625,0
Barlinecko-Gorzowski ^c	12142,8	8665,3	1065,0	1021,7
Pszczewski ^c	9300,0	5984,2	2184,2	1095,1
Krzeseński.....	8546,0	3547,0	4392,0	571,0
Łagowsko-Sulęciński.....	5367,2	3808,4	993,3	381,6
Przemęcki ^c	2000,0	2000,0	-	-
Gryżyński.....	3065,9	2720,0	84,0	183,0

^a Uszeregowane malejąco według powierzchni ogółem w województwie. ^b Łącznie z powierzchnią rezerwatów przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych i użytków ekologicznych położonych na terenie parków. ^c Powierzchnia parków w granicach województwa.

^a Listed according to decreasing grand total area in voivodship. ^b Including nature reserves, documentation sites, landscape-nature complexes and ecological arable lands located within parks. ^c Area of parks on the area of voivodship.

TABL. 18(23). **POMNIKI PRZYRODY**

Stan w dniu 31 XII
MONUMENTS OF NATURE
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	1785	1236	1290	1307	TOTAL
w tym:					of which:
Pojedyncze drzewa	1443	1002	1043	1059	Individual trees
Grupy drzew	235	156	169	170	Tree clusters
Aleje	28	23	22	22	Alleys
Głazy narzutowe	40	36	36	36	Erratic boulders

TABL. 19(24). **NAKLADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ^a (ceny bieżące)**
OUTLAYS ON FIXED ASSETS ON ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT^a
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł <i>in thous. zł</i>				
Ochrona środowiska	154368	232667,0	206418,6	218627,2	Environmental protection
w tym:					<i>of which:</i>
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu.....	29535,0	29547,1	16519,4	10388,2	<i>Protection of air and climate</i>
w tym nakłady na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	19341,4	14028,3	8367,2	306,0	<i>of which outlays on modern fuel combustion technologies as well as the modernization of boiler and thermal energy plants</i>
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	102779,5	187798,1	150514,1	161282,1	<i>Waste water management and protection of waters</i>
w tym nakłady na:					<i>of which outlays on:</i>
oczyszczanie ścieków komunalnych	17328,5	50328,1	5286,4	13458,1	<i>municipal wastewater treatment</i>
sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	73019,5	135940,6	141212,8	139289,3	<i>sewage network discharging wastewater and precipitation water</i>
Gospodarka odpadami, ochrona i przywrócenie wartości użytkowej gleb, ochrona wód podziemnych i powierzchniowych ...	19062,7	9133,1	13631,4	7052,3	<i>Waste management, protection and recovery of soils, protection of groundwater and surface waters</i>
w tym nakłady na:					<i>of which outlays on:</i>
zbieranie odpadów ^b i ich transport	792,6	667,7	201,4	5352,7	<i>waste collection^b and transport</i>
w tym selektywne zbieranie odpadów	276,6	580,0	4,0	3264,2	<i>of which selective waste collection</i>
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	974,2	6413,5	12504,6	1398,0	<i>removal and treatment of waste^b</i>
rekultywację hałd, stawów osadowych i składowisk odpadów oraz innych terenów zdegradowanych i zdegradowanych ...	70,0	324,9	582,2	273,8	<i>reclamation of waste dumps, sludge tanks and landfills as well as other devastated and degraded areas</i>
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu	-	16,0	4735,6	15550,0	<i>Protection of nature, biodiversity and landscape</i>
Zmniejszanie hałasu i wibracji	468,8	-	3952,8	14485,3	<i>Noise and vibration reduction</i>
Gospodarka wodna	37547,5	136145,5	87299,5	88966,3	Water management
Ujęcia i doprowadzenia wody	22508,4	36762,2	25362,5	19914,3	<i>Water intakes and pipe systems</i>
Stacje uzdatniania wody	3175,0	9606,6	10715,1	9109,0	<i>Water treatment plants</i>
Zbiorniki i stopnie wodne	3195,5	80451,7	15022,0	11927,0	<i>Water reservoirs and falls</i>
Regulacja i zabudowa rzek i potoków	1348,6	4921,0	3550,9	7823,6	<i>Regulation and management of rivers and streams</i>
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	7320,0	4404,0	30935,8	19706,4	<i>Flood embankments and pump stations</i>
Stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych	-	-	1713,2	20486,0	<i>Pump stations behind embankments and in depression areas</i>

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

^a By investments localization; these outlays are included in the appropriate sections of the national economy. ^b Industrial and municipal.

TABL. 20(25). EFEKTY RZECZOWE UZYSKANE W WYNIKU PRZEKAZANIA DO UŻYTKU INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
TANGIBLE EFFECTS OF INVESTMENTS IN ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OCHRONA ŚRODOWISKA ENVIRONMENTAL PROTECTION					
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu					Protection of air and climate
Zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń w t/r:					Capacity of completed systems to reduce pollutants in t/y:
pyłowych	14059	506	-	79	particulates
gazowych	-	344	-	-	gases
Gospodarka ściekowa i ochrona wód					Waste water management and protection of waters
Sieć kanalizacyjna w km odprowadzająca:					Sewage network in km discharging:
ścieki	156,1	157,1	160,7	123,1	wastewater
wody opadowe	18,1	28,4	10,8	23,3	precipitation water
Oczyszczalnie ścieków:					Wastewater treatment plants:
obiekty	2	3	1	1	facilities
w tym oczyszczalnie komunalne	2	3	-	1	of which municipal
mechaniczne	-	1	-	1	mechanical
biologiczne (bez komór fermentacyjnych)	2	2	1	-	biological (excluding fermentation tanks)
przepustowość oczyszczalni w m ³ /d	53	1503	2123	618	capacity of treatment plants in m ³ /24h
w tym oczyszczalni komunalnych	53	1503	2003	618	of which municipal
mechanicznych	-	150	1813	618	mechanical
biologicznych (bez komór fermentacyjnych)	53	1353	310	-	biological (excluding fermentation tanks)
Oczyszczalnie ścieków indywidualne (prydomowe):					Farmstead treatment facilities (homestead):
obiekty	2	2	249	111	facilities
przepustowość w m ³ /d	1	10	1566	815	capacity in m ³ /24h
Gospodarka odpadami					Wastes management
Urządzenia do unieszkodliwiania odpadów:					Waste treatment plants:
wydajność w t/r	-	48	-	-	capacity in t/y
Składowiska dla odpadów komunalnych:					Landfills of municipal waste:
powierzchnia w ha	-	0,2	4,5	-	area in ha
wydajność w t/r	-	5	100000	-	capacity in t/y
Rekultywacja hałd, wysypisk i stawów osadowych oraz innych terenów zdewastowanych i zdegradowanych w ha	-	-	2,3	-	Reclamation of waste dumps, waste landfill sites and sludge tanks as well as other devastated and degraded land in ha
GOSPODARKA WODNA WATER MANAGEMENT					
Wydajność ujęć wodnych ^a w m ³ /d ..	11524	1686	1609	212	Capacity of water intakes ^a in m ³ /24h
Uzdatnianie wody w m ³ /d	2040	2748	3088	1173	Water treatment in m ³ /24h
Sieć wodociągowa w km	157,2	108,6	119,0	69,6	Water supply network in km
Regulacja i zabudowa rzek i potoków w km	23,6	20,0	17,0	3,1	Regulation and management of rivers and streams in km
Obwałowania przeciwpowodziowe w km	-	4,0	7,9	6,3	Flood embankments in km

^a Bez ujęć w energetyce zawodowej.

^a Excluding water intakes in the power industry.

TABL. 21(26). **KIERUNKI FINANSOWANIA Z WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
FINANCING DIRECTIONS OF THE VOIVODSHIP ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	w odsetkach in percent	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł			
OGÓŁEM	22161,2	19347,4	21862,9	30178,4	100,0	TOTAL
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	1644,3	1829,7	1868,0	259,7	0,9	Protection of ambient air and climate
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	16908,5	15397,6	16937,3	23633,5	78,3	Waste water management and protection of waters
Gospodarka odpadami	202,6	461,6	398,8	3203,6	10,6	Waste management
Pozostałe	3405,8	1658,5	2659,0	3081,6	10,2	Others

Źródło: dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Source: data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management.

TABL. 22(27). **WPŁYWY Z OPŁAT I KAR NA FUNDUSZE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ**
RECEIPTS FROM FEES AND FINES FOR ENVIRONMENTAL PROTECTION AND WATER MANAGEMENT FUNDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. zł		in thous. zł		
Opłaty za korzystanie ze środowiska	21674,8	34288,7	36417,4	18227,6	Payments for use of natural environment
w tym:					of which:
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	6306,0	9594,4	9729,7	5673,0	Wastewater management and protection of water
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	12019,7	10551,8	10620,2	5161,7	Protection of air and climate
Gospodarka odpadami	2491,2	13408,0	15486,7	6956,7	Waste management
Kary za nieprzestrzeganie przepisów ochrony środowiska	1914,8	6020,3	4692,2	1076,6	Fines for not meeting environmental protection regulations
w tym za przekroczenie:					of which for exceeding:
Warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	1902,1	5933,9	4607,1	892,0	Norms of discharging wastewater into water or into the ground
Dopuszczalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza	10,5	-	-	-	Permissible emission of air pollutants

Źródło: w zakresie opłat – dane Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, kar – dane Inspekcji Ochrony Środowiska.

Source: with regard to fees – data of the Management Board of the National Fund for Environmental Protection and Water Management, fines – data of the Inspectorate for Environmental Protection.

DZIAŁ III

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SAMORZĄD TERYTORIALNY

Uwagi ogólne

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za rok 2013, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 21 XI 2010 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie Klasyfikacji Zawodów (ISCO-08), wprowadzonej z dniem 1 VII 2010 r. rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 IV 2010 r. (jednolity tekst Dz. U. 2014 poz. 760) z późniejszymi zmianami.

4. Prezentowane informacje o **administracji publicznej** dotyczą zatrudnienia i wynagrodzeń w administracji państwowej i samorządu terytorialnego oraz samorządowych kolegiach odwoławczych.

1) Do **administracji państwowej** zalicza się:

a) naczelne i centralne organy administracji łącznie z pracownikami zatrudnionymi w ich placówkach zagranicznych:

- instytucje naczelne i centralne (np. kancelarie: Sejmu, Senatu i Prezydenta, ministerstwa, urzędy centralne),
- terenowe organy administracji rządowej niezespolonej (np. izby i urzędy skarbowe i celne, okręgowe inspektoraty pracy, urzędy statystyczne, regionalne izby obrachunkowe oraz do 2010 r. gospodarstwa pomocnicze jednostek budżetowych);

CHAPTER III

ADMINISTRATIVE DIVISION AND TERRITORIAL SELF-GOVERNMENT

General notes

1. On 1 I 1999 a new fundamental three-tier territorial division of the country (Journal of Laws No. 96, item 603, dated 24 VII 1998) was introduced, the entities of which are: gminas, powiats and voivodships.

The gmina is the basic unit of the country's territorial structure. Auxiliary entities in gminas are, among others, village administrator's offices. Their organization and scope of activity is outlined by individual gmina councils in a separate statute.

2. Term of presidents, mayors, village mayors as well as gmina councils, city councils in cities with powiat status and powiat councils lasts 4 years, counting from the day of election.

3. The demographic and professional characteristic of councillors in local self-government entities is based on reporting results for 2013, updating information concerning councillors included in announcements of local election commissions from the 21 XI 2010 elections.

The grouping of councillors of organs of local self-government entities by groups of professions is made on the basis of the classification compiled on the basis of the International Standard Classification of Occupations (ISCO-08), was introduced on 1 VII 2010 by a decree of the Minister of Labour and Social Policy, dated 27 IV 2010 (uniform text Journal of Laws 2014 item 760) with later amendments.

4. Presented information concerning **public administration** involves employment and wages and salaries in the state administration, local self-government administration and self-government appeal councils.

1) **State administration** comprises:

a) principle and central organs of administration including the personnel employed in their foreign entities:

- principle and central institutions (e.g., chancelleries of: the Sejm, the Senate and the President, ministries, central offices),
- territorial organs of non-combined government administration (e.g., fiscal and customs chambers and offices, district work inspectorates, statistical offices, regional chambers of audit and until 2010 auxiliary units of budgetary entities);

- b) terenowe organy administracji rządowej zespolonej: urzędy wojewódzkie, jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. inspektoraty: inspekcji handlowej, nadzoru budowlanego, weterynarii, farmaceutyczne, ochrony środowiska, ochrony roślin i nasiennictwa oraz urzędy ochrony zabytków i kuratoria oświaty);
- c) niektóre agencje państwowe (np. Agencję Rezerw Materiałowych, Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz od 2009 r. Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa) oraz jednostki pomocnicze administracji państwowej wraz z oddziałami regionalnymi.
- 2) Do **administracji samorządu terytorialnego** zalicza się:
- a) gminy i miasta na prawach powiatu:
- urzędy gmin i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. jednostki usług komunalnych oraz od 2009 r. zarządy dróg),
 - urzędy miast na prawach powiatu i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. ośrodki dokumentacji geodezyjno-kartograficznej oraz od 2009 r. zarządy dróg);
- b) powiaty, tj. starostwa powiatowe i jednostki pomocniczej działalności usługowej (np. urzędy pracy, zarządy dróg);
- c) województwa, tj. urzędy marszałkowskie i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne (np. urzędy pracy, zarządy melioracji i urzędzeń wodnych oraz od 2009 r. zarządy dróg).
- 3) **Samorządowe kolegia odwoławcze** są organami właściwymi do rozpatrywania m.in. odwołań od decyzji, zażaleń na postanowienia jednostek samorządu terytorialnego.

5. Dane o przeciętnych wynagrodzeniach w administracji państwowej podano bez jednostek służb zagranicznych.

- b) *territorial organs of combined government administration: voivodship offices, auxiliary service entities (e.g., inspectorates of: trade, construction supervision, veterinary, pharmaceutical, environmental protection, plant protection and seed production as well as monument preservation offices and school superintendent's offices);*
- c) *some state agencies (e.g., Material Reserves Agency, Polish Agency for Enterprise Development and since 2009 Agency for Restructuring and Modernisation of Agriculture) and auxiliary entities of state administration with regional units.*

2) **Local self-government administration** comprises:

- a) *gminas and cities with powiat status:*
- *gmina offices and auxiliary service entities (e.g., municipal service entities and since 2009 public road boards),*
 - *offices of cities with powiat status and auxiliary service entities (e.g., geodetic and cartographic documentation centres and since 2009 public road boards);*
- b) *powiats, i.e., powiat starosta offices and auxiliary service entities (e.g., labour offices, public road boards);*
- c) *voivodships, i.e., marshal's offices and voivodship self-government organizational entities e.g., labour offices, drainage and water facility boards and since 2009 public road boards).*
- 3) **Self-government appeal councils** are bodies competent for examining, *inter alia*, appeals against concluding decisions, complaints against procedural decisions of entities of territorial self-government.

5. *Data concerning average wages and salaries in the state administration are presented excluding foreign service institutions.*

TABL. 1(28). JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE WOJEWÓDZTWA

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE UNITS OF VOIVODSHIP

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powiaty	12	12	12	12	<i>Powiats</i>
Miasta na prawach powiatu	2	2	2	2	<i>Cities with powiat status</i>
Gminy	83	83	83	83	<i>Gminas</i>
miejskie	9	9	9	9	<i>urban</i>
miejsko-wiejskie	33	33	33	33	<i>urban-rural</i>
wiejskie	41	41	41	41	<i>rural</i>
Miasta.....	42	42	42	42	
Miejscowości wiejskie	1376	1372	1314	1314	<i>Rural localities</i>
Solectwa	1017	1019	1023	1023	<i>Village administrator's offices</i>

TABL. 2(29). GMINY W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

GMINAS IN 2013

As of 31 XII

GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF POPULATION	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni ^a Area ^a							300,0 km ² i więcej <i>and more</i>
		5,0 – – 19,9 km ²	20,0 – – 49,9	50,0 – – 99,9	100,0 – – 149,9	150,0 – – 199,9	200,0 – – 249,9	250,0 – – 299,9	
OGÓŁEM	83^b	1	6	17	11	23	11	6	8
TOTAL									
Poniżej 5000	27	1	1	8	8	5	4	-	-
<i>Below</i>									
5000 – 7499	25	-	-	6	3	10	1	2	3
7500 – 9999	6	-	-	1	-	3	1	1	-
10000 – 14999	5	-	-	-	-	1	-	3	1
15000 – 19999	10	-	2	-	-	3	2	-	3
20000 – 39999	8	-	3	-	-	1	3	-	1
40000 i więcej.....	2	-	-	2	-	-	-	-	-
<i>and more</i>									

^a Nie wystąpiły gminy o powierzchni poniżej 5,0 km². ^b W tym 2 gminy mające również status miasta na prawach powiatu.

^a Gminas with area below 5,0 km² were not appear. ^b Of which 2 gminas that are also cities with powiat status.

TABL. 3(30). **POWIATY I MIASTA NA PRAWACH POWIATU W 2013 R.**
Stan w dniu 31 XII
POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS IN 2013
As of 31 XII

GRUPY POWIATÓW I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI <i>GROUPS OF POWIATS AND CITIES WITH POWIAT STATUS BY NUMBER OF POPULATION</i>	Ogółem <i>Total</i>	O powierzchni <i>Area</i>			
		poniżej <i>below</i> 500,0 km ²	500,0 – – 999,9	1000,0 – – 1499,9	2000,0 km ² i więcej <i>and more</i>
OGÓŁEM	14	2	4	7	1
TOTAL					
Poniżej 50000	3	-	2	1	-
<i>Below</i>					
50000 — 74999	5	-	1	4	-
75000 — 99999	4	-	1	2	1
100000 i więcej	2	2	-	-	-
<i>and more</i>					

TABL. 4(31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2013 R.**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2013
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni <i>Councillors of</i>				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	

OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	1258	50	218	30	TOTAL
W tym kobiety	374	9	42	7	<i>Of which women</i>
WEDŁUG WIEKU BY AGE					
18–29 lat	50	2	1	-	18–29
30–39	199	13	19	1	30–39
40–49	317	7	48	5	40–49
50–59	427	17	87	19	50–59
60 lat i więcej	265	11	63	5	60 and more
WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL					
Wyższe	489	46	159	26	<i>Tertiary</i>
Policealne i średnie	552	3	47	4	<i>Post-secondary and secondary</i>
Zasadnicze zawodowe	202	1	11	-	<i>Basic vocational</i>
Gimnazjalne i podstawowe	15	-	1	-	<i>Lower secondary and primary</i>

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status.

TABL. 4(31). **RADNI ORGANÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W 2013 R. (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
COUNCILLORS OF ORGANS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES IN 2013 (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Radni Councillors of				SPECIFICATION
	rad gmin ^a <i>gmina councils^a</i>	rad miast w miastach na prawach powiatu <i>city coun- cils in cities with powiat status</i>	rad powiatów <i>powiat councils</i>	sejmiku wojewódz- kiego <i>voivodship regional council</i>	
WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^b BY OCCUPATIONAL GROUPS ^b					
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	108	14	95	18	Managers
Specjaliści	302	33	56	7	Professionals
Technicy i inny średni personel	199	2	15	1	Technicians and associate professionals
Pracownicy biurowi	119	-	19	-	Clerical support workers
Pracownicy usług i sprzedawcy ...	175	1	10	-	Service and sales workers
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	164	-	12	4	Skilled agricultural forestry and fishery workers
Robotnicy przemysłowi i rze- mieślnicy	73	-	4	-	Craft and related trades workers
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	34	-	1	-	Plant and machine operators and assemblers
Pracownicy przy pracach prostych	22	-	-	-	Elementary occupations
Siły zbrojne	27	-	-	-	Armed forces occupations

^a Bez radnych rad miast w miastach na prawach powiatu. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 82; w podziale według grup zawodów nie uwzględniono radnych będących bezrobotnymi, niepracującymi i uczącymi się; emeryci i renciści ujmowani są według zawodu wykonywanego przed przejściem na emeryturę lub rentę.

^a Excluding councillors of city councils in cities with powiat status. ^b See general notes, item 3 on page 82; in the division by occupational groups, data do not include unemployed, not working and studying councillors; retirees and pensioners are classified by performed occupation before taking retirement.

TABL. 5(32). **ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ**
PAID EMPLOYMENT, WAGES AND SALARIES IN THE PUBLIC ADMINISTRATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	przeciętne zatrudnienie average employment				przeciętne miesięczne wynagro- dzenia brutto ^a w zł average monthly gross wages and salaries ^a in zł				
OGÓŁEM	10907	12052	11591	11350	2746,47	3676,37	3964,41	4047,40	TOTAL
w tym:	of which:								
Administracja państwowa	4650	4250	4203	4120	3107,12	4139,68	4279,64	4371,94	State administration
Administracja samorzą- du terytorialnego	6226	7758	7345	7190	2468,41	3413,81	3774,20	3851,43	Local self-government administration
gminy i miasta na pra- wach powiatu	4390	5016	4566	4547	2566,27	3382,12	3797,16	3905,39	gminas and cities with powiat status
powiaty	1514	1740	1665	1605	2132,18	3266,29	3370,43	3480,34	powiats
województwo	322	1002	1114	1038	2717,42	3828,68	4283,99	4189,51	voivodship

^a Patrz uwagi ogólne do działu „Wynagrodzenia. Świadczenia z ubezpieczeń społecznych” ust. 3 na str. 155.

^a See general notes to the chapter “Wages and salaries. Social security benefits”, item 3 on page 155.

DZIAŁ IV

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE. WYMIAR SPRAWIEDLIWOŚCI

Uwagi ogólne

1. W dziale prezentuje się dane statystyczne:

- o przestępstwach stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych, na podstawie systemu statystyki kryminalnej Komendy Głównej Policji prowadzonego w porozumieniu z Ministerstwem Sprawiedliwości,
- o orzeczeniach sądów powszechnych, na podstawie statystyki Ministerstwa Sprawiedliwości.

2. Pojęcie „wymiar sprawiedliwości” w odniesieniu do źródeł prezentowania informacji statystycznych obejmuje dane dotyczące Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego, sądów powszechnych (apelacyjnych, okręgowych i rejonowych, przy których działały kolegia do spraw wykroczeń), sądów wojskowych, jednostek organizacyjnych prokuratury, więziennictwa i notariatu.

3. **Przestępstwo stwierdzone** jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. obowiązującym od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późniejszymi zmianami) – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw pochodzą z policyjnych systemów informacyjnych.

4. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r. i Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., jednolity tekst Dz. U. 2013, poz. 186, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

CHAPTER IV

PUBLIC SAFETY. JUSTICE

General notes

1. The chapter, statistical data are presented:

- concerning ascertained crimes in completed preparatory proceedings, on the basis of the criminal statistics system of the National Police Headquarters conducted in cooperation with the Ministry of Justice,
- concerning adjudications of common courts, on the basis of statistics of the Ministry of Justice.

2. In regard to presenting statistical information, the term “Justice” refers to data concerning the Supreme Court, Supreme Administrative Court, common courts (appeal, regional and district courts, in which misdemeanour boards functioned), military courts, organizational entities of public prosecutors’ offices, the prison system and notarial services.

3. An **ascertained crime** is an event, which after the completion of preparatory proceedings was confirmed as a crime. In connection with the Criminal Code of 1997, valid since 1 IX 1998 (the law dated 6 VI 1997, Journal of Laws No. 88, item 553, with later amendments) crime is a felony or misdemeanour prosecuted upon by public accusation or private accusation by a prosecutor, moreover every revenue related misdemeanour, the character of which was confirmed as a crime as a result of preparatory proceedings.

Information regarding ascertained crimes and rates of detectability of delinquents in ascertained crimes come from police information system.

4. Data concerning ascertained crimes have been prepared in accordance with the classification of the Criminal Code of 1997, the Penal Fiscal Code valid since 17 X 1999 (the law dated 10 IX 1999, uniform text Journal of Laws 2013, item 186, with later amendments) or other specific laws.

5. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

6. Wpływ spraw do sądów oznacza liczbę spraw, które zostały wniesione do sądów powszechnych w celu rozpatrzenia w postępowaniu sądowym.

W ramach struktury organizacyjnej sądownictwa powszechnego działają sądy apelacyjne, okręgowe i rejonowe.

7. Sądy okręgowe rozpatrują w pierwszej instancji sprawy, gdy ustawa tak stanowi oraz w drugiej instancji – odwołania od orzeczeń sądów rejonowych.

Nie wszystkie sądy okręgowe rozpoznają sprawy gospodarcze.

8. Sprawą załatwioną jest:

- 1) w sądownictwie administracyjnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie kończące postępowanie, połączono ją z inną sprawą do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia, przekazano do innego sądu administracyjnego lub też zakreślono zgodnie z zasadami biurowości. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną z chwilą wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, które dotyczy ostatniej z osób;
- 2) w sądownictwie powszechnym – sprawa, w której wydano wyrok, postanowienie lub połączono ją z inną sprawą albo przekazano do innego rodzaju sądu lub organu. W przypadku występowania w sprawie kilku osób uważa się ją za załatwioną, gdy dotyczy to wszystkich osób występujących w sprawie.

Liczba spraw do załatwienia jest sumą spraw niezakończonych w latach poprzednich i spraw, które wpłynęły w danym roku.

Sprawy (postępowania) załatwione lub zakończone w danym roku obejmują również sprawy niezakończony w latach poprzednich.

9. Sprawy rodzinne obejmują postępowanie:

- 1) z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego;
- 2) dotyczące nałożenia na alkoholików obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu;
- 3) wobec nieletnich w zakresie:

5. The rate of detectability of the delinquents is the proportion between the number of detected crimes in a given year (including those detected after resumption following discontinuance) to the total number of crimes ascertained in a given year, plus the number of crimes recorded in commenced proceedings and discontinued in previous years due to undetected delinquents.

6. Incoming cases are the number of cases that were filed in common courts for consideration in a court proceedings.

Appeal, regional and district courts function within the framework of the organizational structure of common courts.

7. Regional courts consider cases relegated by the law in the first instance and appeals of regional court verdicts in the second instance.

Not all regional courts try commercial cases.

8. A resolved case is:

- 1) in administrative courts – a case in regard to which sentence or an order closing the proceedings has been issued, or combined with another case for joint examination and resolution, or which has been transferred to a different kind of administrative court or marked as resolved according to office administration rules. A case that involves a number of persons is considered resolved when an order closing the proceedings concerning the last of the persons in question is passed;
- 2) in common courts – a case in regard to which a sentence or order has been issued or combined with another case, or which has been transferred to a different kind of court or authority. A case that involves a number of persons is considered resolved when this applies to all the persons.

The number of pending cases is the sum of all unresolved cases from the previous years and the cases which were brought in the given year.

The resolved cases and completed proceedings in a given year also include the cases unresolved from previous year.

9. Family cases include the following proceedings:

- 1) family and custody law;
- 2) regarding enforcement of compulsory treatment of alcoholics;
- 3) with respect to juveniles concerning:

- zapobiegania i zwalczania demoralizacji w stosunku do osób, które nie ukończyły 18 lat,
 - postępowania w sprawach o czyny karalne w stosunku do osób, które dopuściły się takiego czynu po ukończeniu 13 lat, ale przed ukończeniem 17 lat,
 - wykonywania środków wychowawczych lub poprawczych w stosunku do osób, względem których środki te zostały orzeczone, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez te osoby 21 lat;
- 4) w związku z leczeniem narkomanów;
- 5) w sprawie kontroli umieszczania w zakładach lecznictwa psychiatrycznego.

Tryb postępowania wobec nieletnich przed sądem wynika z ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst, Dz. U. 2010 Nr 33, poz. 178, z późniejszymi zmianami).

10. Dorośli skazani są to osoby, które w chwili popełnienia przestępstwa miały ukończone 17 lat.

11. Rejestry sądowe prowadzone są na podstawie ustaw i przepisów wykonawczych. Stany rejestrów określają liczbę podmiotów zarejestrowanych w określonym dniu. W przypadku publikowanych danych – w dniu 31 XII 2013 r.

Sprawy rejestrowe prowadzone są w sądach rejonowych - wydziałach gospodarczych i Krajowym Rejestrze Sądowym (sądach rejestrowych).

- *prevention and counteracting the demoralization of persons under the age of 18,*
 - *proceedings in cases concerning punishable acts committed by persons between the ages of 13-17,*
 - *execution of educational and corrective measures concerning persons with regard to whom such measures have been adjudicated, but not longer than until the age of 21;*
- 4) *compulsory treatment of drug addicts;*
- 5) *supervising the placement of an individual in a psychiatric treatment facility.*

Court proceedings against juveniles are based on the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text, Journal of Laws 2010 No. 33, item 178, with later amendments).

10. Adult convicts are persons who were over 17 years of age at the time of committing the crime.

11. Court registers are kept on the basis of laws and executive regulations. Registers contain the number of entities registered on a given day. In the case of data published – on 31 XII 2013.

Registration cases are held in the commercial departments of district courts and in The National Judicial Register (registration courts).

TABL. 1(33). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	39483	39230	38692	38268	T O T A L
w tym w miastach	30519	29021	29738	28198	<i>of which urban areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu – art. 148–162 kk	1049	1153	1038	807	Against life and health – Art. 148–162 Criminal Code
w tym:					<i>of which:</i>
Zabójstwo – art. 148 kk	27	27	20	17	<i>Homicide – Art. 148 Criminal Code</i>
Uszczerbek na zdrowiu – art. 156 i 157 kk	460	546	554	457	<i>Damage to health – Art. 156 and 157 Criminal Code</i>
Udział w bóje lub pobiciu – art. 158 i 159 kk	497	448	394	262	<i>Participation in violence or assault – Art. 158 and 159 Criminal Code</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeństwu w komunikacji – art. 163–180 kk	7351	6633	5740	5347	Against public safety and safety in transport – Art. 163–180 Criminal Code
W tym prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego – art. 178a	6775	6239	5337	5009	<i>Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant – Art. 178a Criminal Code</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania – art. 189–196 kk	1470	1561	1623	1391	Against freedom, freedom of conscience and religion – Art. 189–196 Criminal Code
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności – art. 197–205 kk	241	227	151	177	Against sexual freedom and morals – Art. 197–205 Criminal Code
W tym zgwałcenie – art. 197 kk	65	51	46	59	<i>Of which rape – Art. 197 Criminal Code</i>
Przeciwko rodzinie i opiece – art. 206–211 kk	900	1122	1153	1345	Against the family and guardianship – Art. 206–211 Criminal Code
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną – art. 207 kk	642	572	664	738	<i>Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person – Art. 207 Criminal Code</i>
Przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 212–217 kk	65	541	473	200	Against good name and personal integrity – Art. 212–217 Criminal Code
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego – art. 222–231 kk ^b	1013	1365	1536	3075	Against the activities of state institutions and local government – Art. 222–231 Criminal Code ^b
w tym:					<i>of which:</i>
Naruszenie nietykalności cielesnej lub czynna napaść na funkcjonariusza publicznego – art. 222 i 223 kk	124	179	224	208	<i>Battery or active assault on a public official – Art. 222 and 223 Criminal Code</i>
Wywieranie wpływu na funkcjonariusza publicznego lub na czynności organu administracji rządowej, samorządowej lub państwowej bądź spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu funkcjonariusza publicznego podczas wykonywania przez niego czynności służbowych – art. 224 kk	211	167	197		<i>Exerting influence on a public official or on the activity of an organ of the government administration, local government units or State administration, or causing severe harm to the health of a public official during the performance of official duties – Art. 224 Criminal Code</i>

^a Lata 2005, 2010, 2012 łącznie z prokuraturą. ^b Łącznie z przestępstwami z art. 250a kk (korupcja wyborcza) z rozdziału „Przeciwko wyborom i referendum” oraz z art. 296a i 296b kk (korupcja na stanowisku kierowniczym i korupcja sportowa) z rozdziału „Przeciwko obrotowi gospodarczemu”.

^a In 2005, 2010, 2012 including prosecutor's office. ^b Including Art. 250a Criminal Code (corruption concerning elections) in the section “Against election and referendum” and Art. 296a and 296b Criminal Code (corruption on the managing post and corruption in sport) in the section “Against economic activity”.

TABL. 1(33). PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE PRZEZ POLICJĘ W ZAKOŃCZONYCH POSTĘPOWANIACH PRZYGOTOWAWCZYCH^a (dok.)
ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE IN COMPLETED PREPARATORY PROCEEDINGS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego — art. 222–231 kk^b (dok.)					Against the activities of state institutions and local government — Art. 222–231 Criminal Code^b (cont.)
Znieważenie funkcjonariusza publicznego albo znieważanie lub poniżanie organu konstytucyjnego RP – art. 226 kk	458	523	497	444	Insulting a public official or insulting a constitutional body of the Republic of Poland – Art. 226 Criminal Code
Przestępstwa korupcyjne – art. 228–231 250a, 296a i 296b kk	215	506	607	2268	Corruption – Art. 228–231, 250a, 296a and 296b Criminal Code
Przeciwko wymiarowi sprawiedliwości – art. 232–247 kk	1073	1889	1403	877	Against the judiciary – Art. 232–247 Criminal Code
Przeciwko porządkowi publicznemu – art. 252–264 kk	271	345	673	646	Against public order – Art. 252–264 Criminal Code
Przeciwko wiarygodności dokumentów – art. 270–277 kk^c	1777	1637	1002	1061	Against the reliability of documents – Art. 270–277 Criminal Code^c
Przeciwko mieniu – art. 278–295 kk^d	19781	17716	18033	19347	Against property – Art. 278–295 Criminal Code^d
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy – art. 275 § 1, 278 i 279 ^e kk	7983	6036	5979	5768	Property theft – Art. 275 § 1, 278 and 279 ^e Criminal Code
w tym kradzież samochodu	1007	465	440	528	of which automobile theft
Krótkotrwały zabór pojazdu – art. 289 kk	252	194	162	164	Wilful short-term theft of automobile – Art. 289 Criminal Code
Kradzież z włamaniem – art. 279 kk ^f	5109	4114	3673	3567	Burglary – Art. 279 Criminal Code ^f
Rozbój – art. 280 kk	498	374	296	235	Robbery – Art. 280 Criminal Code
Kradzież rozbójnicza – art. 281 kk	43	36	43	32	Theft with assault – Art. 281 Criminal Code
Wymuszenie rozbójnicze – art. 282 kk	107	283	268	112	Criminal coercion – Art. 282 Criminal Code
Oszustwo – art. 286 i 287 kk	2282	2628	3355	789	Fraud – Art. 286 and 287 Criminal Code
Przeciwko obrotowi gospodarczemu – art. 296–309 kk^g	525	678	354	278	Against economic activity – Art. 296–309 Criminal Code^g
Przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi – art. 310–315 kk	254	255	144	228	Against money and securities trading Art. 310–315 Criminal Code
Przestępstwa z ustaw szczególnych:					Crimes by specific laws:
O wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 1356)	92	30	26	19	On Sobriety and Alcohol Education (uniform text Journal of Laws 2012, item 1356)
O prawie autorskim i prawach pokrewnych (jednolity tekst Dz. U. 2006 r. Nr 90, poz. 631, z późniejszymi zmianami)	404	204	156	82	On Copyright and Related Laws (uniform text Journal of Laws 2006 No. 90, item 631 with later amendments)
O przeciwdziałaniu narkomanii – ustawy z dnia 24 IV 1997 r. (jednolity tekst Dz. U. 2003 r. Nr 24, poz. 198, z późniejszymi zmianami) i z dnia 29 VII 2005 r. (jednolity tekst Dz. U. 2012 r., poz. 124)	2616	3033	4170	2781	On Counteracting Drug Addiction – laws dated 24 IV 1997 (uniform text Journal of Laws 2003 No. 24, item 198 with later amendments) and dated 29 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012, item 124)
Przestępstwa skarbowe – kks	125	193	100	49	Fiscal offences – Penal Fiscal Code
W tym akcyza	60	55	41	22	Of which excise

a, b Notki patrz na str. 89. c Z wyłączeniem kradzieży lub przywłaszczenia dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk). d Łącznie z kradzieżą lub przywłaszczeniem dokumentu tożsamości (art. 275 § 1 kk z rozdziału „Przeciwko wiarygodności dokumentów”). e Wyłącznie w zakresie kradzieży samochodu poprzez włamanie. f Z wyłączeniem kradzieży samochodu poprzez włamanie. g Z wyłączeniem przestępstw korupcyjnych z art. 296a i 296b kk.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp.

a, b See notes on page 89. c Excluding theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code). d Including theft or appropriation of identification (Art. 275 § 1 Criminal Code in the section “Against the reliability of documents”). e Exclusively in regard to automobile theft by burglary. f Excluding automobile theft by burglary. g Excluding corruption under Art. 296a and 296b Criminal Code.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters in Gorzów Wlkp.

TABL. 2 (34). **WSKAŹNIKI WYKRYWALNOŚCI SPRAWCÓW PRZESTĘPSTW STWIERDZONYCH PRZEZ POLICJĘ^a**
RATES OF DETECTABILITY OF DELINQUENTS IN ASCERTAINED CRIMES BY THE POLICE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % in %				
OGÓŁEM	70,0	76,1	74,9	73,1	TOTAL
w tym przestępstw ^b :					<i>of which of crimes^b:</i>
Przeciwko życiu i zdrowiu	87,7	87,8	87,4	85,8	<i>Against life and health</i>
Przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu i bezpieczeń- stwu w komunikacji	99,0	99,4	99,3	99,2	<i>Against public safety and safety in transport</i>
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania	94,0	96,3	94,8	94,3	<i>Against freedom, freedom of conscience and religion</i>
Przeciwko wolności seksualnej i obyczajności	93,4	93,0	89,5	93,9	<i>Against sexual freedom and morals</i>
Przeciwko rodzinie i opiece.....	99,8	100,0	100,0	99,3	<i>Against the family and guardian- ship</i>
Przeciwko czci i netykalności cielesnej.....	90,8	97,2	94,9	84,0	<i>Against good name and personal integrity</i>
Przeciwko mieniu.....	46,3	53,1	54,5	54,4	<i>Against property</i>

^a Lata 2005, 2010, 2012 łącznie z prokuraturą. ^b Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 89.

Ź r ó d ł o: dane Komendy Wojewódzkiej Policji w Gorzowie Wlkp.

^a In 2005, 2010, 2012 including prosecutor's office. ^b See Criminal Code articles table 1 on page 89.

S o u r c e: data of the data of the Voivodship Police Headquarters in Gorzów Wlkp.

TABL. 3(35). **WPŁYW SPRAW DO SĄDÓW Powszechnych**
INCOMING CASES IN THE COMMON COURTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SADY REJONOWE — sądy pierwszej instancji DISTRICT COURTS — courts of first instance					
OGÓŁEM	277761	341885	321338	318236	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	} 72058	21771	17667	17107	<i>Criminal with bills of indictment</i>
O wykroczenia z wnioskami o ukaranie		20643	16440	16896	<i>Concerning offences with motions for punishment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		42439	43079	45062	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne	140708	183965	166178	173036	<i>Civil</i>
w tym wieczysto-księgowo ^b	77280	87021	87581	87723	<i>of which involving real estate registry^b</i>
Rodzinne	36254	47085	48170	50335	<i>Family</i>
Z zakresu prawa pracy	7788	3334	3905	4227	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	941	761	875	958	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze ^c	10998	10729	10714	10615	<i>Commercial law^c</i>
SADY OKRĘGOWE — sądy pierwszej instancji i odwoławcze REGIONAL COURTS — courts of first instance and appeal					
OGÓŁEM	28920	31457	33876	35647	TOTAL
w tym sprawy:					<i>of which cases:</i>
Karne z aktami oskarżenia	} 13064	456	476	477	<i>Criminal with bills of indictment</i>
Pozostałe karne i o wykroczenia ^a		14703	16039	16152	<i>Other criminal and concerning petty offences^a</i>
Cywilne ^{cd}	8822	7858	9336	12868	<i>Civil^{cd}</i>
Z zakresu prawa pracy	575	490	392	440	<i>Labour law</i>
Z zakresu ubezpieczeń społecznych	4967	7259	7552	5710	<i>Related to social security law</i>
Gospodarcze	1452	578	x	x	<i>Commercial law</i>

^a Obejmuje sprawy drugiej instancji, sprawy penitencjarne oraz sprawy, które podlegają rozpatrzeniu przez sąd w myśl innych przepisów niż prawa materialnego. ^b Łącznie ze zbiorami dokumentów. ^c Bez spraw rejestrowych. ^d Łącznie ze sprawami rodzinnymi (m.in. o rozwód).
 Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Including cases of the second instance, penitentiary cases as well as cases which are subject to court proceedings according to other regulations than substantive law. ^b Including collections of documents. ^c Excluding registry cases. ^d Including family cases (i.a., divorce).
 S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 4(36). DOROŚLI SKAZANI PRAWOMOCNIE PRZEZ SĄDY POWSZECHNE ZA PRZESTĘPSTWA ŚCIGANE Z OSKARŻENIA PUBLICZNEGO
ADULTS VALIDLY SENTENCED BY COMMON COURTS FOR CRIMES PROSECUTED BY PUBLIC ACCUSATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	21053	18838	17536	16745	T O T A L
w tym mężczyźni	19004	17345	16105	15372	of which men
w tym za przestępstwa ^a :					of which for crimes ^a :
Przeciwko życiu i zdrowiu	1975	1954	1727	1852	Against life and health
w tym:					of which:
Zabójstwo	20	24	12	25	Homicide
Uszczerbek na zdrowiu, udział w bójce lub pobiciu	870	719	671	684	Damage to health, participation in violence or assault
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji	5944	6188	5939	5255	Against safety in transport
W tym za prowadzenie pojazdu na drodze przez osobę w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego	5583	5910	5701	4522	Of which operating a motor vehicle while under the influence of alcohol or other intoxicant
Przeciwko wolności, wolności sumienia i wyznania, wolności seksualnej i obyczajowości	631	549	508	556	Against freedom, freedom of conscience and religion, sexual freedom and morals
W tym zgwałcenie	48	28	25	29	Of which rape
Przeciwko rodzinie i opiece	713	998	1043	952	Against the family and guardianship
W tym znęcanie się nad członkiem rodziny lub inną osobą zależną lub bezradną	494	478	511	516	Of which cruelty to family member or to other dependent or helpless person
Przeciwko mieniu	6472	5141	4816	5017	Against property
w tym:					of which:
Kradzież rzeczy	2068	1662	1587	1699	Property theft
Kradzież z włamaniem	1248	739	717	787	Burglary
Rozbój	278	215	198	154	Robbery

^a Artykuły kodeksu karnego patrz tabl. 1 na str. 89 i 90.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a See Criminal Code articles table 1 on page. 89 i 90.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 5(37). ZAŁATWIONE SPRAWY RODZINNE
RESOLVED FAMILY CASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	13448	14337	13420	12465	T O T A L
O rozwód	2658	3019	2702	2572	By divorce
O separację	347	201	136	113	By separation
O alimenty	4707	4845	4874	4762	By alimony
Nieletnich ^a w postępowaniu wyjaśniającym:					Concerning juveniles ^a in investigation proceedings:
w związku z demoralizacją	1177	1343	1087	1351	involving demoralization
w związku z czynami karalnymi	2743	2812	2746	1802	involving punishable acts
Nieletnich ^a na posiedzeniu lub rozprawie ^b :					Concerning juveniles ^a at session or hearing ^b :
w związku z demoralizacją	538	800	763	765	involving demoralization
w związku z czynami karalnymi	1278	1317	1112	1100	involving punishable acts

^a Dane dotyczą osób. ^b Sprawy osób nieletnich załatwiane są na posiedzeniu lub rozprawie po wcześniejszym ich rozpatrzeniu w postępowaniu wyjaśniającym.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Data relate to persons. ^b Juvenile cases are settled at a session or hearing following their earlier consideration in explanatory proceedings.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

TABL. 6(38). **PODMIOTY W KRAJOWYM REJESTRZE SĄDOWYM** ^a
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF IN THE NATIONAL JUDICIAL REGISTER ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Rejestr Przedsiębiorców					Register of Entrepreneurs
Przedsiębiorstwa państwowe	16	1	1	1	State owned enterprises
Przedsiębiorstwa zagraniczne	1	1	1	1	Foreign enterprises
Spółeczno-zawodowe organizacje rolników ^b	8	5	7	7	Professional organizations of farmers ^b
Spółdzielnie	289	302	302	309	Cooperatives
Spółki jawne	533	657	705	717	Unlimited partnerships
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością	2661	3893	4625	5154	Limited liability companies
Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej ^c					Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Independent Public Health Care Facilities ^c
Stowarzyszenia ^d	996	1485	1728	1824	Associations ^d
Związki zawodowe	140	162	169	167	Trade unions
Izby gospodarcze	5	6	6	6	Economic chambers
Rejestr Dłużników Niewypłacalnych					Register of Insolvent Debtors
Dłużnicy ogółem	5448	21831	27627	31387	Total debtors

^a Sądem rejestrowym prowadzącym Krajowy Rejestr Sądowy na terenie województwa jest Sąd Rejonowy w Zielonej Górze. ^b Prowadzące działalność gospodarczą. ^c Do 2011 r. – "Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji i Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej". ^d Z wyłączeniem stowarzyszeń kultury fizycznej i związków sportowych.

U w a g a. Rejestr obejmuje także inne podmioty.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Sprawiedliwości.

^a Registration court conducting the National Judicial Register in lubuskie voivodship is the District Court in Zielona Góra. ^b Conducting economic activity. ^c Until 2011 – "Register of Associations, Other Social and Professional Organizations, Foundations and Public Health Care Facilities". ^d Excluding physical education associations and sports associations.

N o t e. Register also included other entities.

S o u r c e: data of the Ministry of Justice.

DZIAŁ V LUDNOŚĆ

Uwagi ogólne

1. Tablice działu opracowano na podstawie:

1) bilansów stanu i struktury ludności na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów między-spisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:

a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,

b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. - ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych uzyskiwanej z cyklicznie przeprowadzanych badań, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;

2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych - o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały (od 2006 r. źródłem tych danych jest rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności);

3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego - o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;

4) sprawozdawczości sądów - o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

2. Dane o ludności, a także współczynniki demograficzne oraz przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano przy przyjęciu liczby ludności zbilansowanej:

- dla lat 2000-2009 - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 (dla lat 2000-2002 zastosowano podział administracyjny kraju obowiązujący według stanu w dniu 31 XII 2002 r.; dla pozostałych lat – każdorazowy podział administracyjny),

- od 2010 r. - w oparciu o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 (dla lat 2010 i 2011 zastosowano podział administracyjny z dnia 31 XII 2011 r.).

CHAPTER V POPULATION

General notes

1. Chapter tables were compiled on the basis of:

1) the balances of the size and structure of the population in a gmina. Population balances are compiled for periods between censuses on the basis of the last census, taking into account:

a) changes in a given period connected with vital statistics (births, deaths) and migration of the population (registering and cancelling registration for permanent residence from other gminas and from abroad) as well as address changes of the population due to changes in the administrative division,

b) difference between the number of people registered for temporary stay for a period of more than 3 months (until 2005 - for a period of more than 2 months) in a gmina and the number of people temporarily absent there being gathered on the basis of surveys conducted periodically, which simultaneously makes the difference between the number of people registered for permanent residence in a gmina and the number of people actually living in the gmina;

2) the registers of the Ministry of the Interior on internal and international migration of population for permanent residence (since 2006 the source of this data is PESEL register – Common Electronic System of Population Register);

3) documentation of Civil Status Offices regarding registered marriages, births and deaths;

4) documentation of courts - regarding legally valid decisions in actions for separations and divorces.

2. Data about population as well as demographic rates and indicators per capita (per 1000 of population etc.) was prepared assuming the number of population balanced on:

- for 2000-2009 - the basis of results of the Population and Housing Census 2002 (for 2000-2002 there was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2002; for remaining years – on administrative division in force at a given moment),

- since 2010 - the basis of results of the Population and Housing Census 2011 (for 2010-2011 was applied the administrative division of the country obligatory as of 31 XII 2011).

3. Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat. Wśród ludności w wieku produkcyjnym wyróżnia się ludność w wieku **mobilnym**, tj. w wieku 18-44 lata i niemobilnym, tj. mężczyźni - 45-64 lata, kobiety - 45-59 lat. Przez ludność w wieku **nieprodukcyjnym** rozumie się ludność w wieku **przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność w wieku **poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni - 65 lat i więcej, kobiety - 60 lat i więcej.

4. **Mediana wieku** (wiek środkowy) ludności jest parametrem wyznaczającym granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

5. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- małżeństwa - według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku, gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- separacje - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka; w przypadku zgodnego wniosku stron przyjmuje się miejsce zamieszkania męża);
- rozwody - według miejsca zamieszkania osoby wnoszącej powództwo (w przypadku, gdy osoba wnosząca powództwo mieszka za granicą, przyjmuje się miejsce zamieszkania współmałżonka);
- urodzenia - według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- zgony - według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Dane o **małżeństwach** uwzględniają związki małżeńskie zawarte w formie przewidzianej prawem w urzędach stanu cywilnego. Na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r. (Dz. U. Nr 117, poz. 757) w urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu Kościoła lub Związku Wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte w tej formie podlega prawu polskiemu i pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne, jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego.

3. The **working age population** refers to males, aged 18-64, and females, aged 18-59. In this category the age groups of **mobility** (i.e. 18-44) and **non-mobility** (i.e. 45-64 for males and 45-59 for females) are distinguished. The **non-working age population** is defined as the **pre-working age population**, i.e., up to the age of 17 and the **post-working age population**, i.e., 65 and more for males and 60 and more for females.

4. **Median age** of population is a parameter determining border of age, which half of population has already exceeded and second half has not reached yet.

5. Data regarding the **vital statistics** according to territorial division were compiled as follows:

- marriages - according to the husband's place of permanent residence before the marriage (in cases when the husband lived abroad before the marriage, the wife's place of residence before the marriage is used);
- separations - according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken; in cases unanimous petition of both of persons - residence of husband is used);
- divorces - according to the plaintiff's place of residence (in case when person filling petition residing abroad, place of residence of a spouse has been taken);
- births - according to the mother's place of permanent residence;
- deaths - according to the place of permanent residence of the deceased.

The data on **marriages** refers to marriages contracted according to lawful rules at the civil status offices. On the basis of the Law dated 24 VII 1998 (Journal of Laws, No. 117, item 757) in the local civil status offices in Poland are registered all marriages, including those based on the internal law of the Churches or the Religious Associations. Marriages contracted (on the basis of canon law marriages) subordinate the civil Polish laws and induce due to the same civil and law consequences as marriages contracted in the local civil status offices.

Małżeństwa wyznaniowe mogą być zawierane jedynie w dziesięciu Kościołach i Związku Wyznaniowym: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Płodność kobiet mierzy się współczynnikiem obliczonym jako iloraz liczby urodzeń żywych i liczby kobiet w wieku rozrodczym (15-49 lat). Oprócz ogólnych współczynników płodności podaje się również współczynniki grupowe (częstkowe), obliczone jako ilorazy liczby urodzeń żywych z kobiet w danej grupie wieku i liczby kobiet w tej samej grupie wieku. Urodzenia z matek w wieku poniżej 15 lat zalicza się do grupy 15-19 lat; urodzenia z matek w wieku 50 lat i więcej zalicza się do grupy 45-49 lat.

Współczynniki reprodukcji ludności:

- **współczynnik dzietności** oznacza liczbę dzieci, które urodziłaby przeciętnie kobieta w ciągu całego okresu rozrodczego (15-49 lat) przy założeniu, że w poszczególnych fazach tego okresu rozdziałaby z intensywnością obserwowaną w danym roku, tzn. przy przyjęciu cząstkowych współczynników płodności z tego okresu za niezmiennie,
- **współczynnik reprodukcji brutto** przedstawia liczbę córek urodzonych przeciętnie przez kobietę przy założeniu, że kobieta w wieku rozrodczym będzie rodzic z częstością, jaką charakteryzują się wszystkie kobiety rodzące w roku, dla którego oblicza się współczynnik reprodukcji (niezmiennie współczynniki płodności),
- **współczynnik dynamiki demograficznej** jest to stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów w danym okresie.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Informacje o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

The religious marriages may be contracted in the ten Churches and Religious Associations: Kościół Katolicki, Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny, Kościół Ewangelicko-Augsburski, Kościół Ewangelicko-Reformowany, Kościół Ewangelicko-Metodystyczny, Kościół Chrześcijan Baptystów, Kościół Adwentystów Dnia Siódmego, Kościół Polskokatolicki, Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich, Kościół Starokatolicki Mariawitów, Kościół Zielonoświątkowy.

Female fertility rate is calculated as the ratio of the number of live births and the number of women in the reproductive age (15-49). Besides total rate, age-specific fertility rates are published, that are calculated as the ratios of the number of live births from women and the number of these women in the same groups of age. Births from mothers in the age under 15 are counted to the group 15-19 and from the mothers in the age 50 and over - to the group 45-49.

Reproduction rates:

- **total fertility rate** refers to the number of children which would be born to the average woman during the course of her entire reproductive period (15-49 years of age) assuming that in particular phases of this period she would give births with an intensity observed during a given year, i.e., in assuming age specific fertility rates for this period to be constant,
- **gross reproduction rate** refers to the number of daughters which would be born to the average woman assuming that a woman during her reproductive age will give births with an intensity which is characteristic for all women giving births in the year for which the reproduction rate is calculated (constant fertility rates),
- **demographic dynamics rate** is the ratio of the number of live births to the number of deaths in a given period.

Natural increase of the population accounts for the difference between the number of live births and deaths in a given period.

Infant is a child under the age of 1.

Information on births and deaths (including infant deaths) is presented according to criteria of the definition of infant births and deaths recommended by the World Health Organization (WHO).

6. Przeciętne dalsze trwanie życia wyraża średnią liczbę lat, jaką ma jeszcze do przeżycia osoba w wieku x lat, przy założeniu stałego poziomu umieralności z okresu, dla którego opracowano tablice trwania życia.

7. Dane o migracjach wewnętrznych ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

8. Dane o migracjach zagranicznych opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

Napływ ludności obejmuje zameldowania na pobyt stały, odpływ - wymeldowania ze stałego miejsca zamieszkania.

9. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności według stanu w dniu 30 VI:

- do 2009 r. - zameldowanej na pobyt stały,
- od 2010 r. - faktycznie zamieszkałej.

6. Life expectancy is expressed by the average number of years that a person at the exact age x still has to live, assuming a fixed mortality level from the period for which life expectancy tables were compiled.

7. Data regarding internal migration of the population were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration for permanent residence. This information does not include changes of address within the same gmina (town), with the exception of urban-rural gminas for which the division into urban and rural areas has been kept.

8. Data regarding international migration were compiled on the basis of gmina documentation regarding the registration of people arriving to Poland for permanent residence (immigration) as well as regarding the removal from registration of people leaving Poland for permanent residence abroad (emigration).

The inflow of the population includes registration of arrival for permanent residence, outflow – registration of departure from permanent residence.

9. Rates concerning vital statistics and migration of the population according to territorial division were calculated as the ratio of the number of defined events to the number of population as of 30 VI:

- to 2009 - registered for permanent residence,
- since 2010 - de facto population (population actually residing).

TABL. 1(39). LUDNOŚĆ^a
POPULATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

STAN W DNIU 30 VI

AS OF 30 VI

OGÓŁEM	1009192	1022896	1023102	1022253	TOTAL
mężczyźni	489599	498115	498267	497899	males
kobiety	519593	524781	524835	524354	females
Miasta	647558	650368	647938	646421	Urban areas
Wieś	361634	372528	375164	375832	Rural areas

STAN W DNIU 31 XII

AS OF 31 XII

OGÓŁEM	1009198	1023215	1023317	1021470	TOTAL
na 1 km ²	72	73	73	73	per 1 km ²
mężczyźni	489688	498374	498430	497340	males
kobiety	519510	524841	524887	524130	females
na 100 mężczyzn	106	105	105	105	per 100 males
Miasta	647054	649781	647594	644970	Urban areas
w % ogółu ludności	64,1	63,5	63,3	63,1	in % of total population
Wieś	362144	373434	375723	376500	Rural areas
w % ogółu ludności	35,9	36,5	36,7	36,9	in % of total population

^a Na podstawie bilansów; dla 2005 r. z uwzględnieniem wyników NSP'2002, od 2010 r. - NSP'2011.

^a Based on balances; for 2005 considering results of the Population and Housing Census 2002, since 2010 - the Population and Housing Census 2011.

TABL. 2(40). LUDNOŚĆ^a W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE POPULATION^b
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	1009198	1023215	1023317	1021470	T O T A L
W wieku przedprodukcyjnym	212814	195704	190628	188345	Pre-working age
mężczyźni	108832	100182	97710	96523	males
kobiety	103982	95522	92918	91822	females
Miasta	126821	115948	113461	112636	Urban areas
mężczyźni	64867	59377	58194	57677	males
kobiety	61954	56571	55267	54959	females
Wieś	85993	79756	77167	75709	Rural areas
mężczyźni	43965	40805	39516	38846	males
kobiety	42028	38951	37651	36863	females
W wieku produkcyjnym	659796	672779	664362	657450	Working age
w tym w wieku mobilnym ...	407357	412303	411806	410027	of which of mobility age
mężczyźni	337666	354342	351897	348693	males
w tym w wieku mobilnym ...	206480	210299	210054	209085	of which of mobility age
kobiety	322130	318437	312465	308757	females
w tym w wieku mobilnym ...	200877	202004	201752	200942	of which of mobility age
Miasta	430930	429030	419050	412001	Urban areas
mężczyźni	216167	222448	218859	215600	males
kobiety	214763	206582	200191	196401	females
Wieś	228866	243749	245312	245449	Rural areas
mężczyźni	121499	131894	133038	133093	males
kobiety	107367	111855	112274	112356	females
W wieku poprodukcyjnym	136588	154732	168327	175675	Post-working age
mężczyźni	43190	43850	48823	52124	males
kobiety	93398	110882	119504	123551	females
Miasta	89303	104803	115083	120333	Urban areas
mężczyźni	27948	29445	33143	35402	males
kobiety	61355	75358	81940	84931	females
Wieś	47285	49929	53244	55342	Rural areas
mężczyźni	15242	14405	15680	16722	males
kobiety	32043	35524	37564	38620	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIE- PRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	53	52	54	55	NON-WORKING AGE POP- ULATION PER 100 PER- SONS OF WORKING AGE
Mężczyźni	45	41	42	43	Males
Kobiety	61	65	68	70	Females

^a Na podstawie bilansów; dla 2005 r. z uwzględnieniem wyników NSP²⁰⁰², od 2010 r. - NSP²⁰¹¹.

^a Based on balances; for 2005 considering results of the Population and Housing Census 2002, since 2010 - the Population and Housing Census 2011.

TABL. 3(41). LUDNOŚĆ WEDŁUG PŁCI I WIEKU
Stan w dniu 31 XII
POPULATION BY SEX AND AGE
As of 31 XII

WIEK AGE	2005	2010	2012	2013					
				ogółem grand total		miasta urban areas		wieś rural areas	
				ogółem grand total	w tym męż- czyźni of which males	razem total	w tym męż- czyźni of which males	razem total	w tym męż- czyźni of which males
OGÓŁEM ... TOTAL	1009198	1023215	1023317	1021470	497340	644970	308679	376500	188661
0– 2 lata	28948	34708	31802	30605	15557	18977	9639	11628	5918
3– 6	39295	41762	45767	46162	23661	28069	14343	18093	9318
7–12	70772	59115	57990	58567	29957	34435	17659	24132	12298
13–15	42841	34386	31804	30646	15770	17699	9133	12947	6637
16–18	47030	39255	35950	34224	17560	20264	10363	13960	7197
19–24	109357	89317	83637	80621	41089	46968	23847	33653	17242
25–29	84650	89944	85437	81560	41568	51178	25804	30382	15764
30–34	72176	85830	87278	88554	45191	57560	29108	30994	16083
35–39	59886	73419	79214	81308	41619	52026	26292	29282	15327
40–44	65216	60271	63555	66125	33636	40386	20225	25739	13411
45–49	83877	65068	61026	59847	30183	36601	18048	23246	12135
50–54	83688	82744	74408	69864	34479	43612	20869	26252	13610
55–59	69628	81340	82941	83010	40244	54284	25369	28726	14875
60–64	34019	66081	72540	73875	34702	49912	22578	23963	12124
65–69	35802	31120	40043	46788	21312	32337	14409	14451	6903
70–74	32866	31408	29686	28775	11535	19993	7934	8782	3601
75–79	26119	26781	26861	26663	9457	18366	6464	8297	2993
80 lat i więcej	23028	30666	33378	34276	9820	22303	6595	11973	3225
<i>and more</i>									

TABL. 4(42). MIASTA I LUDNOŚĆ W MIASTACH
Stan w dniu 31 XII
TOWNS AND URBAN POPULATION
As of 31 XII

LATA YEARS GRUPY MIAST WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI GROUPS OF TOWNS BY NUMBER OF POPULATION		Miasta Towns	Ludność w miastach Urban population	
			w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population
OGÓŁEM ... TOTAL	2005	42	647054	64,1
	2010	42	649781	63,5
	2012	42	647594	63,3
	2013	42	644970	63,1
Poniżej 2000		1	1328	0,1
<i>Below</i>				
2000 – 4999		17	58143	5,7
5000 – 9999		6	43500	4,3
10000 – 19999		12	172117	16,8
20000 – 49999		4	127133	12,4
50000 i więcej		2	242749	23,8
<i>and more</i>				

TABL. 5(43). **GMINY ZAMIESZKANE PRZEZ LUDNOŚĆ WIEJSKĄ**
Stan w dniu 31 XII
GMINAS AND RURAL POPULATION
As of 31 XII

LATA YEARS GRUPY GMIN WEDŁUG LICZBY LUDNOŚCI WIEJSKIEJ GROUPS OF GMINAS BY NUMBER OF RURAL POPULATION	Gminy ^a Gminas ^a	Ludność na wsi Rural population		
		w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	w % ogółu ludności in % of total population	
OGÓŁEM	2005	74	362144	35,9
TOTAL	2010	74	373434	36,5
	2012	74	375723	36,7
	2013	74	376500	36,9
Poniżej 2000		3	3961	0,4
<i>Below</i>				
2000 – 4999		41	145494	14,3
5000 – 6999		15	91246	8,9
7000 – 9999		13	104090	10,2
10000 i więcej		2	31709	3,1
<i>and more</i>				

^a Wiejskie i miejsko-wiejskie.
^a Rural and urban-rural gminas.

TABL. 6(44). **MEDIANA WIEKU WEDŁUG PŁCI**
MEDIAN AGE BY SEX

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	35,8	37,4	38,2	38,6	TOTAL
mężczyźni	33,8	35,8	36,7	37,1	males
kobiety	37,9	39,2	39,9	40,3	females
Miasta	36,8	38,4	39,1	39,5	Urban areas
mężczyźni	34,5	36,4	37,2	37,6	males
kobiety	39,3	40,7	41,3	41,6	females
Wieś	34,0	35,8	36,6	37,1	Rural areas
mężczyźni	32,9	34,9	35,8	36,3	males
kobiety	35,3	36,8	37,6	38,0	females

TABL. 7(45). RUCH NATURALNY LUDNOŚCI
VITAL STATISTICS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Mażeństwa Marriages		Sepa- racje Separations	Roz- wody Divorces	Urodze- nia żywe Live births	Zgony Deaths		Przyrost natural- ny Natural increase	
	ogółem total	w tym wyzna- niowe ^a of which religi- ous ^a				ogółem total	w tym niemo- włąt of which infants		
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM	2005	4920	3130	329	2567	9915	9135	61	780
TOTAL	2010	5926	3549	56	1937	10939	9488	59	1451
	2012	5435	2881	44	2006	10367	9607	62	760
	2013	4742	2529	50	1960	9737	10046	55	-309
Miasta	2005	3210	1937	250	2005	6086	5674	38	412
<i>Urban areas</i>	2010	3862	2254	45	1493	6646	5905	30	741
	2012	3403	1723	34	1555	6347	6088	31	259
	2013	2991	1524	39	1473	5926	6362	25	-436
Wieś	2005	1710	1193	79	562	3829	3461	23	368
<i>Rural areas</i>	2010	2064	1295	11	444	4293	3583	29	710
	2012	2032	1158	10	451	4020	3519	31	501
	2013	1751	1005	11	487	3811	3684	30	127
NA 1000 LUDNOŚCI ^b PER 1000 POPULATION ^b									
OGÓŁEM	2005	4,87	3,10	32,58	2,54	9,82	9,05	6,15	0,77
TOTAL	2010	5,79	3,47	5,47	1,89	10,69	9,28	5,39	1,42
	2012	5,31	2,82	4,30	1,96	10,13	9,39	5,98	0,74
	2013	4,64	2,47	4,89	1,92	9,53	9,83	5,65	-0,30
Miasta	2005	4,97	3,00	38,70	3,10	9,42	8,78	6,24	0,64
<i>Urban areas</i>	2010	5,94	3,47	6,92	2,30	10,22	9,08	4,51	1,14
	2012	5,25	2,66	5,25	2,40	9,80	9,40	4,88	0,40
	2013	4,63	2,36	6,03	2,28	9,17	9,84	4,22	-0,67
Wieś	2005	4,70	3,28	21,71	1,55	10,52	9,51	6,01	1,01
<i>Rural areas</i>	2010	5,54	3,48	2,95	1,19	11,52	9,62	6,76	1,91
	2012	5,42	3,09	2,67	1,20	10,72	9,38	7,71	1,34
	2013	4,66	2,67	2,93	1,30	10,14	9,80	7,87	0,34

^a Ze skutkami cywilnymi. ^b W przypadku: separacji – na 100 tys. ludności; zgonów niemowląt – na 1000 urodzeń żywych.

^a With civil law consequences. ^b In case of: separations – data are presented per 100 thous. population; infant deaths – per 1000 live births.

TABL. 8(46). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE I ROZWIĄZANE
MARRIAGES CONTRACTED AND DISSOLVED

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Małżeństwa zawarte Marriages contracted	Małżeństwa rozwiązane Marriages dissolved						Różnica między małżeństwami zawartymi a rozwiązanymi ^a Difference between contracted and dissolved marriages ^a
		ogółem total	przez śmierć by death of		przez rozwód ^b by divorce ^b	na 1000 istniejących małżeństw per 1000 existing marriages		
			męża husband	żony wife		ogółem total	w tym przez rozwód of which by divorce	
OGÓŁEM 2005	4920	6705	3015	1123	2567	30,0	11,5	-1857
TOTAL 2010	5926	5945	2907	1101	1937	26,5	8,6	-115
2012	5435	5913	2789	1118	2006	25,6	8,7	-669
2013	4742	6006	2903	1143	1960	26,2	8,5	-1652
Miasta 2005	3210	4622	1887	730	2005	31,9	13,9	-1758
Urban areas 2010	3862	4029	1832	704	1493	28,7	10,6	-1615
2012	3403	4098	1799	744	1555	28,0	10,6	-1382
2013	2991	4063	1854	736	1473	28,0	10,2	-1637
Wieś 2005	1710	2083	1128	393	562	26,4	7,1	-99
Rural areas 2010	2064	1916	1075	397	444	23,1	5,4	804
2012	2032	1815	990	374	451	21,4	5,3	713
2013	1751	1943	1049	407	487	23,0	5,8	-14

^a Po uwzględnieniu salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały osób pozostających w stanie małżeńskim. ^b W podziale na miasta i wieś nie uwzględniono rozwodów orzeczonych z powództwa osób zamieszkałych za granicą.

^a After considering net internal and international migration for permanent residence of married persons. ^b Data by urban and rural areas exclude divorces in which both spouses were living abroad at the moment of filing petition for divorce.

TABL. 9(47). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2013 R.
MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2013

MĘŻCZYŹNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age						
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59

OGÓŁEM

TOTAL

OGÓŁEM	4742	83	1198	1789	831	329	274	148	90
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej and less	8	5	2	1	-	-	-	-	-
20–24	583	50	416	103	12	2	-	-	-
25–29	1777	21	611	983	144	15	3	-	-
30–34	1153	5	136	547	380	68	16	1	
35–39	515	1	22	126	196	124	44	2	
40–49	357	1	10	25	87	102	116	14	2
50–59	194	-	1	3	7	17	79	74	13
60 lat i więcej and more	155	-	-	1	5	1	16	57	75

TABL. 9(47). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2013 R. (cd.)
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2013 (cont.)

MĘŻCZYŻNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	2529	26	755	1182	415	95	23	15	18
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej	3	1	2	-	-	-	-	-	-
and less									
20–24	345	16	261	62	6	-	-	-	-
25–29	1209	8	408	706	79	7	1	-	-
30–34	684	-	72	358	227	23	4	-	-
35–39	192	-	10	53	85	40	4	-	-
40–49	61	1	2	3	17	24	10	3	1
50–59	14	-	-	-	1	1	3	9	-
60 lat i więcej	21	-	-	-	-	-	1	3	17
and more									
MIASTA									
URBAN AREAS									
RAZEM	2991	35	623	1163	563	228	191	121	67
TOTAL									
19 lat i mniej	3	2	-	1	-	-	-	-	-
and less									
20–24	291	21	199	62	7	2	-	-	-
25–29	1059	9	312	640	90	5	3	-	-
30–34	778	2	89	361	269	48	8	1	-
35–39	358	1	15	82	134	89	36	1	-
40–49	236	-	7	15	55	71	78	10	-
50–59	148	-	1	1	6	12	56	61	11
60 lat i więcej	118	-	-	1	2	1	10	48	56
and more									
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	1524	11	385	760	266	64	13	12	13
Of which church or religious marriages^a									
20–24	164	7	119	36	2	-	-	-	-
25–29	712	4	208	455	43	1	1	-	-
30–34	453	-	49	235	153	15	1	-	-
35–39	127	-	7	32	56	29	3	-	-
40–49	43	-	2	2	11	18	7	3	-
50–59	9	-	-	-	1	1	1	6	-
60 lat i więcej	16	-	-	-	-	-	-	3	13
and more									

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 9(47). MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG WIEKU NOWOŻEŃCÓW W 2012 R. (dok.)
 MARRIAGES CONTRACTED BY AGE OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2012 (cont.)

MĘZCZYŻNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
WIEŚ									
RURAL AREAS									
RAZEM	1751	48	575	626	268	101	83	27	23
TOTAL									
19 lat i mniej..... and less	5	3	2	-	-	-	-	-	-
20–24.....	292	29	217	41	5	-	-	-	-
25–29.....	718	12	299	343	54	10	-	-	-
30–34.....	375	3	47	186	111	20	8	-	-
35–39.....	157	-	7	44	62	35	8	1	-
40–49.....	121	1	3	10	32	31	38	4	2
50–59.....	46	-	-	2	1	5	23	13	2
60 lat i więcej..... and more	37	-	-	-	3	-	6	9	19
W tym małżeństwa wyznaniowe^a	1005	15	370	422	149	31	10	3	5
Of which church or religious marriages^a									
19 lat i mniej..... and less	3	1	2	-	-	-	-	-	-
20–24.....	181	9	142	26	4	-	-	-	-
25–29.....	497	4	200	251	36	6			
30–34.....	231	-	23	123	74	8	3	-	-
35–39.....	65	-	3	21	29	11	1	-	-
40–49.....	18	1	-	1	6	6	3	-	1
50–59.....	5	-	-	-	-	-	2	3	-
60 lat i więcej..... and more	5	-	-	-	-	-	1	-	4

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 10(48). **MAŁŻEŃSTWA ZAWARTE WEDŁUG POPRZEDNIEGO STANU CYWILNEGO NOWOŻEŃCÓW W 2013 R.**
MARRIAGES CONTRACTED BY PREVIOUS MARITAL STATUS OF BRIDEGROOMS AND BRIDES IN 2013

POPRZEDNI STAN CYWILNY MEŻCZYŹN PREVIOUS MARITAL STATUS OF MALES	Ogółem Total	Poprzedni stan cywilny kobiet Previous marital status of females		
		panny single	wdowy widows	rozwiedzione divorced
OGÓŁEM TOTAL				
OGÓŁEM GRAND TOTAL	4742	3960	86	696
Kawalerowie Single	3944	3631	22	291
Wdowcy Widowers	86	19	28	39
Rozwiedzeni Divorced	712	310	36	366
MIASTA URBAN AREAS				
RAZEM TOTAL	2991	2450	61	480
Kawalerowie Single	2401	2215	12	174
Wdowcy Widowers	57	11	21	25
Rozwiedzeni Divorced	533	224	28	281
WIEŚ RURAL AREAS				
RAZEM TOTAL	1751	1510	25	216
Kawalerowie Single	1543	1416	10	117
Wdowcy Widowers	29	8	7	14
Rozwiedzeni Divorced	179	86	8	85

TABL. 11(49). **MAŁŻEŃSTWA WYZNANIOWE^a**
CHURCH OR RELIGIOUS MARRIAGES^a

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	Ogółem Total	Miasta Urban areas	Wieś Rural areas
OGÓŁEM2005	3130	1937	1193
TOTAL	3549	2254	1295
.....2012	2881	1723	1158
2013	2529	1524	1005
Kościół Katolicki	2515	1514	1001
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	2	1	1
Kościół Ewangelicko-Augsburski	3	3	-
Kościół Chrześcijan Baptystów	1	-	1
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	2	1	1
Kościół Polskokatolicki	2	1	1
Kościół Zielonoświątkowy	4	4	-

^a Ze skutkami cywilnymi.

^a With civil law consequences.

TABL. 12(50). ROZWODY WEDŁUG WIEKU MAŁŻONKÓW W MOMENCIE WNIESIENIA POWÓDZTWA
W 2013 R.
DIVORCES BY AGE OF SPOUSES AT THE MOMENT OF FILING PETITION FOR DIVORCE
IN 2013

MEŻCZYŻNI W WIEKU MALES AT AGE	Ogółem Total	Kobiety w wieku Females at age							60 lat i więcej and more
		19 lat i mniej and less	20–24	25–29	30–34	35–39	40–49	50–59	
OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM	1960	3	102	339	390	347	461	242	76
GRAND TOTAL									
19 lat i mniej and less	1	1	-	-	-	-	-	-	-
20–24	28	2	19	6	1	-	-	-	-
25–29	237	-	57	153	21	4	2	-	-
30–34	355	-	11	131	166	40	7	-	-
35–39	391	-	12	40	150	161	27	1	-
40–49	506	-	2	6	46	133	301	17	1
50–59	338	-	1	3	6	8	116	192	12
60 lat i więcej and more	104	-	-	-	-	1	8	32	63
MIASTA URBAN AREAS									
RAZEM	1473	1	74	231	312	262	345	184	64
TOTAL									
20–24	18	1	12	4	1	-	-	-	-
25–29	159	-	44	95	16	2	2	-	-
30–34	280	-	7	100	135	32	6	-	-
35–39	296	-	9	25	120	120	21	1	-
40–49	379	-	1	4	34	100	224	15	1
50–59	258	-	1	3	6	7	86	146	9
60 lat i więcej and more	83	-	-	-	-	1	6	22	54
WIEŚ RURAL AREAS									
RAZEM	487	2	28	108	78	85	116	58	12
TOTAL									
19 lat i mniej and less	1	1	-	-	-	-	-	-	-
20–24	10	1	7	2	-	-	-	-	-
25–29	78	-	13	58	5	2	-	-	-
30–34	75	-	4	31	31	8	1	-	-
35–39	95	-	3	15	30	41	6	-	-
40–49	127	-	1	2	12	33	77	2	-
50–59	80	-	-	-	-	1	30	46	3
60 lat i więcej and more	21	-	-	-	-	-	2	10	9

TABL. 13(51). ROZWOODY WEDŁUG LICZBY MAŁOLETNIH DZIECI^a W MAŁŻEŃSTWIE
 DIVORCES BY THE NUMBER OF UNDERAGE CHILDREN^a IN THE MARRIAGE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM TOTAL					
OGÓŁEM	2567	1937	2006	1960	GRAND TOTAL
rozwoody małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	784	791	830	841	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	1783	1146	1176	1119	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1.....	1010	696	737	707	1
2.....	579	382	344	347	2
3.....	133	52	64	51	3
4 i więcej	61	16	31	14	4 and more
MIASTA URBAN AREAS					
RAZEM	2005	1493	1555	1473	TOTAL
rozwoody małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	635	632	663	646	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	1370	861	892	827	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1.....	795	526	583	537	1
2.....	453	285	255	248	2
3.....	89	37	34	30	3
4 i więcej	33	13	20	12	4 and more
WIEŚ RURAL AREAS					
RAZEM	562	444	451	487	TOTAL
rozwoody małżeństw:					<i>divorces:</i>
Bez dzieci	149	159	167	195	<i>Marriages without children</i>
Z dziećmi	413	285	284	292	<i>Marriages with children</i>
o liczbie dzieci:					<i>by number of children:</i>
1.....	215	170	154	170	1
2.....	126	97	89	99	2
3.....	44	15	30	21	3
4 i więcej	28	3	11	2	4 and more

^a Poniżej 18 lat.

^a Below age 18.

TABL. 14(52). URODZENIA
 BIRTHS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Urodzenia żywe	9915	10939	10367	9737	5926	3811	Live births
chłopcy	5091	5655	5302	4893	2982	1911	<i>males</i>
dziewczęta	4824	5284	5065	4844	2944	1900	<i>females</i>
Małżeńskie	6338	6959	6377	5926	3650	2276	<i>Legitimate</i>
chłopcy	3264	3559	3263	3001	1848	1153	<i>males</i>
dziewczęta	3074	3400	3114	2925	1802	1123	<i>females</i>
Pozamałżeńskie	3577	3980	3990	3811	2276	1535	<i>Illegitimate</i>
chłopcy	1827	2096	2039	1892	1134	758	<i>males</i>
dziewczęta	1750	1884	1951	1919	1142	777	<i>females</i>
Urodzenia martwe	43	49	54	43	31	12	Live still births
chłopcy	26	26	31	18	11	7	<i>males</i>
dziewczęta	17	23	23	25	20	5	<i>females</i>

TABL. 15(53). URODZENIA ŻYWE WEDŁUG KOLEJNOŚCI URODZENIA DZIECKA ORAZ WIEKU MATKI
LIVE BIRTHS BY BIRTH ORDER AND AGE OF MOTHER

LATA YEARS WIEK MATKI AGE OF MOTHER	Ogółem Total	Kolejność urodzenia dziecka u matki Birth order						
		1	2	3	4	5	6 i dalsze and over	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS								
OGÓŁEM	2005	9915	5196	3140	968	340	130	141
TOTAL	2010	10939	5416	3950	1040	315	119	99
	2012	10367	5055	3704	1079	316	109	104
	2013	9737	4727	3557	965	294	114	80
19 lat i mniej and less		513	463	49	1	-	-	-
20-24		1834	1321	432	54	23	4	-
25-29		3387	1884	1174	246	51	24	8
30-34		2798	866	1374	384	106	44	24
35-39		1030	167	480	231	90	28	34
40-44		171	25	48	48	22	14	14
45 lat i więcej and more		4	1	-	1	2	-	-
W ODSETKACH IN PERCENT								
OGÓŁEM	2005	100,0	52,4	31,7	9,8	3,4	1,3	1,4
TOTAL	2010	100,0	49,5	36,1	9,5	2,9	1,1	0,9
	2012	100,0	48,8	35,7	10,4	3,0	1,1	1,0
	2013	100,0	48,6	36,5	9,9	3,0	1,2	0,8
19 lat i mniej and less		100,0	90,2	9,6	0,2	-	-	-
20-24		100,0	72,0	23,6	2,9	1,3	0,2	-
25-29		100,0	55,6	34,7	7,3	1,5	0,7	0,2
30-34		100,0	31,0	49,0	13,7	3,8	1,6	0,9
35-39		100,0	16,2	46,7	22,4	8,7	2,7	3,3
40-44		100,0	14,5	28,1	28,1	12,9	8,2	8,2
45 lat i więcej and more		100,0	25,0	-	25,0	50,0	-	-

TABL. 16(54). PŁODNOŚĆ KOBIET I WSPÓŁCZYNNIKI REPRODUKUCJI LUDNOŚCI
FEMALE FERTILITY AND REPRODUCTION RATES OF POPULATION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Płodność – urodzenia żywe na 1000 kobiet w wieku lat: Fertility – live births per 1000 women aged:						
15-49 ^{a,b}	37,1	43,0	41,5	39,3	38,2	41,3
15-19 ^a	17,7	19,6	18,5	17,9	15,8	20,9
20-24	62,8	61,6	58,4	53,9	46,7	64,6
25-29	88,7	91,6	88,2	82,7	79,3	88,6
30-34	55,8	67,5	65,9	65,1	65,5	64,2
35-39	20,2	27,2	26,9	26,3	27,5	24,2
40-44	4,4	4,7	5,6	5,4	4,8	6,3
45-49 ^b	0,2	0,3	0,3	0,1	0,1	0,2
Współczynniki: Rates:						
Dzietności ogólnej Total fertility	1,243	1,352	1,307	1,246	1,185	1,336
Reprodukcji brutto Gross reproduction	0,605	0,653	0,639	0,620	0,589	0,666
Dynamiki demograficznej Demographic dynamics	1,085	1,153	1,079	0,969	0,932	1,035

a, b Łącznie z urodzeniami z matek w wieku: a – poniżej 15 lat, b – 50 lat i więcej.

a, b Including births from mothers aged: a – below 15, b – 50 and more.

TABL. 17(55). ZGONY WEDŁUG PŁCI I WIEKU ZMARŁYCH
DEATHS BY SEX AND AGE OF DECEASED

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem Grand total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	ogółem grand total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2005	9135	4933	4202	5674	3054	2620	3461	1879	1582
TOTAL 2010	9488	5074	4414	5905	3107	2798	3583	1967	1616
2012	9607	5092	4515	6088	3205	2883	3519	1887	1632
2013	10046	5301	4745	6362	3338	3024	3684	1963	1721
0 lat	55	23	32	25	10	15	30	13	17
1- 4 lata	5	2	3	4	1	3	1	1	-
5- 9	5	3	2	3	2	1	2	1	1
10-14	13	10	3	10	7	3	3	3	-
15-19	32	27	5	12	10	2	20	17	3
20-24	39	32	7	16	12	4	23	20	3
25-29	65	51	14	40	32	8	25	19	6
30-34	98	79	19	60	48	12	38	31	7
35-39	112	79	33	66	43	23	46	36	10
40-44	162	117	45	104	74	30	58	43	15
45-49	236	166	70	141	100	41	95	66	29
50-54	487	343	144	296	204	92	191	139	52
55-59	846	553	293	541	345	196	305	208	97
60-64	1163	833	330	759	534	225	404	299	105
65-69	928	580	348	613	375	238	315	205	110
70-74	879	539	340	575	336	239	304	203	101
75-79	1215	613	602	786	382	404	429	231	198
80-84	1550	634	916	993	432	561	557	202	355
85 lat i więcej	2156	617	1539	1318	391	927	838	226	612
and more									
NA 100 TYS. LUDNOŚCI DANEJ PŁCI I GRUPY WIEKU PER 100 THOUS. POPULATION OF GIVEN SEX AND AGE GROUP									
OGÓŁEM 2005	905	1007	808	878	989	777	951	1038	865
TOTAL 2010	928	1019	841	908	997	826	962	1054	869
2012	939	1022	860	940	1033	854	938	1004	872
2013	983	1065	905	984	1078	898	980	1042	918
0 lat ^a	565	470	661	422	335	510	787	680	895
1- 4 lata	11	9	14	15	7	22	6	11	x
5- 9	10	11	8	10	12	7	10	9	10
10-14	26	40	13	35	48	22	15	28	x
15-19	55	90	17	35	57	12	82	136	25
20-24	56	90	21	39	57	20	81	137	22
25-29	78	120	34	76	121	31	81	119	40
30-34	111	176	44	105	166	42	124	194	47
35-39	140	192	84	129	166	91	158	236	72
40-44	250	355	141	262	373	151	230	328	124
45-49	391	545	234	381	547	219	406	543	259
50-54	675	963	394	652	940	389	713	998	404
55-59	1020	1375	685	993	1356	675	1071	1409	706
60-64	1589	2419	852	1528	2371	829	1719	2512	906
65-69	2137	2947	1465	2045	2813	1430	2342	3231	1548
70-74	3014	4643	1937	2843	4217	1950	3401	5575	1906
75-79	4544	6479	3485	4277	5900	3394	5132	7736	3685
80-84	7827	10231	6732	7657	10276	6401	8148	10135	7330
85 lat i więcej	15552	17905	14774	14881	17324	14045	16740	19008	16034
and more									

^a Na 100 tys. urodzeń żywych.^a Per 100 thous. live births.

TABL. 18(56). ZGONY WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYŃ^a
 DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

L A T A PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total			Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	Y E A R S CAUSES OF DEATHS	
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females				
	na 100 tys. ludności per 100 thous. population						
OGÓŁEM	2005	905	1007	808	878	951	TOTAL
	2010	928	1019	841	908	962	
	2011	943	1025	865	924	976	
	2012	939	1022	860	940	938	
w tym:							of which:
Choroby zakaźne i pasożytnicze		6	7	4	7	4	Infectious and parasitic diseases
w tym gruźlica i następstwa gruźlicy		3	4	1	2	3	of which tuberculosis and sequelae of tuberculosis
Nowotwory		251	279	225	266	226	Neoplasms
w tym nowotwory złośliwe		245	271	220	260	219	of which malignant neoplasms
w tym:							of which:
nowotwór złośliwy żołądka		13	16	9	11	16	malignant neoplasm of stomach
nowotwór złośliwy jelita grubego		18	21	15	20	15	malignant neoplasm of large intestine
nowotwór złośliwy okrężnicy, prostownicy i odbytu		11	13	8	12	8	malignant neoplasm of colon, rectum and anus
nowotwór złośliwy trzustki		13	13	14	14	13	malignant neoplasm of pancreas
nowotwór złośliwy tchawicy, oskrzela i płuca		60	85	36	62	55	malignant neoplasm of trachea, bronchus and lung
nowotwór złośliwy sutka u kobiet		13	x	25	15	10	malignant neoplasm of female breast
nowotwór złośliwy szyjki macicy		6	x	12	7	4	malignant neoplasm of cervix uteri
nowotwór złośliwy gruczołu krokowego		10	20	x	9	10	malignant neoplasm of prostate
białaczka		7	7	6	7	6	leukemia
Choroby krwi i narządów krwiotwórczych ^Δ		1	1	1	1	-	Diseases of blood and blood-forming organs ^Δ
Zaburzenia wydzielania wewnętrznego, stanu odżywiania i przemiany metabolicznej		24	21	27	23	27	Endocrine, nutritional and metabolic diseases
w tym cukrzyca		24	20	27	22	26	of which diabetes mellitus
Zaburzenia psychiczne		4	6	3	5	4	Mental and behavioural disorders
Choroby układu nerwowego i narządów zmysłów		16	14	17	17	13	Diseases of the nervous system and sense organs
Choroby układu krążenia		405	402	407	393	426	Diseases of the circulatory system
w tym:							of which:
choroba nadciśnieniowa		11	8	13	11	10	hypertensive disease
choroba niedokrwienności serca		87	102	74	88	87	ischaemic heart disease
w tym ostry zawał serca		42	57	29	42	43	of which acute myocardial infarction
choroby naczyń mózgowych		81	76	87	77	90	diseases of cerebrovascular
miażdżycy		73	55	89	70	76	atherosclerosis
Choroby układu oddechowego		35	45	26	34	38	Diseases of the respiratory system
Choroby układu trawiennego		40	49	31	42	36	Diseases of the digestive system
w tym zwłóknienie i marskość wątroby ...		8	11	5	11	4	of which fibrosis and cirrhosis of liver
Choroby układu kostno-stawowego, mię- śniowego i tkanki łącznej		1	1	2	2	1	Diseases of the musculoskeletal system and connective tissue
Choroby układu moczowo-płciowego		8	8	7	7	9	Diseases of the genitourinary system
Stany rozpoczynające się w okresie oko- porodowym		3	4	2	2	5	Conditions originating in the perinatal period
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ		3	3	4	3	5	Congenital anomalies ^Δ
Objawy i stany niedokładnie określone ^Δ		82	89	76	86	76	Symptoms and ill-defined conditions ^Δ
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny zgonu		59	92	27	53	70	Injuries and poisonings by external cause
w tym:							of which:
wypadki komunikacyjne		12	18	6	11	14	transport accidents
samobójstwa		18	31	6	15	22	suicides

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 19(57). ZGONY NIEMOWŁĄT WEDŁUG PŁCI I WIEKU
 INFANT DEATHS BY SEX AND AGE

LATA YEARS WIEK ZMARŁYCH AGE OF DECEASED	Ogółem <i>Total</i>			Miasta <i>Urban areas</i>			Wieś <i>Rural areas</i>		
	ogółem <i>total</i>	chłopcy <i>males</i>	dzień- częta <i>females</i>	razem <i>total</i>	chłopcy <i>males</i>	dzień- częta <i>females</i>	razem <i>total</i>	chłopcy <i>males</i>	dzień- częta <i>females</i>
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS									
OGÓŁEM 2005	61	36	25	38	23	15	23	13	10
TOTAL 2010	59	31	28	30	17	13	29	14	15
2012	62	35	27	31	16	15	31	19	12
2013	55	23	32	25	10	15	30	13	17
0–27 dni..... <i>days</i>	40	15	25	16	5	11	24	10	14
0– 6.....	28	14	14	11	5	6	17	9	8
w tym 0 <i>of which 0</i>	15	5	10	5	1	4	10	4	6
7–13.....	7	-	7	2	-	2	5	-	5
14–20.....	3	1	2	2	-	2	1	1	-
21–27 dni..... <i>days</i>	2	-	2	1	-	1	1	-	1
1 miesiąc..... <i>month</i>	6	4	2	5	3	2	1	1	-
3.....	1	-	1	-	-	-	1	-	1
4.....	2	2	-	-	-	-	2	2	-
6.....	3	1	2	2	1	1	1	-	1
7.....	1	-	1	1	-	1	-	-	-
9.....	1	1	-	1	1	-	-	-	-
10 miesięcy..... <i>months</i>	1	-	1	-	-	-	1	-	1
NA 100 TYS. URODZEŃ ŻYWYCH PER 100 THOUS. OF LIVE BIRTHS									
OGÓŁEM 2005	615	707	518	624	739	504	601	657	541
TOTAL 2010	539	548	530	451	495	405	676	631	723
2012	598	660	533	488	493	484	771	925	610
2013	565	470	661	422	335	510	787	680	895
0–27 dni..... <i>days</i>	411	307	516	270	168	374	630	523	737
0– 6.....	288	286	289	186	168	204	446	471	421
w tym 0 <i>of which 0</i>	154	102	206	84	34	136	262	209	316
7–13.....	72	x	145	34	x	68	131	x	263
14–20.....	31	20	41	34	x	68	26	52	x
21–27 dni..... <i>days</i>	21	x	41	17	x	34	26	x	53
1 miesiąc..... <i>month</i>	62	82	41	84	101	68	26	52	x
3.....	10	x	21	x	x	x	26	x	53
4.....	21	41	x	x	x	x	52	105	x
6.....	31	20	41	34	34	34	26	x	53
7.....	10	x	21	17	x	34	x	x	x
9.....	10	20	x	17	34	x	x	x	x
10 miesięcy..... <i>months</i>	10	x	21	x	x	x	26	x	53

TABL. 20(58). ZGONY NIEMOWLĄT WEDŁUG WYBRANYCH PRZYCZYN^a
 INFANT DEATHS BY SELECTED CAUSES^a

LATA PRZYCZYNY ZGONÓW	Ogółem Total				Miasta Urban areas	Wieś Rural areas	YEARS CAUSES OF DEATHS
	ogółem total	chłopcy males	dziewczeta females				
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers	na 100 tys. urodzeń żywych per 100 thous. live births					
OGÓŁEM2005	61	615	707	518	624	601	TOTAL
2010	59	539	548	530	451	676	
2011	58	557	583	529	485	671	
2012	62	598	660	533	488	771	
w tym:							of which:
Zapalenie płuc	3	29	38	20	32	25	Pneumonia
Wady rozwojowe wrodzone ^Δ	22	212	189	237	189	249	Congenital anomalies ^Δ
w tym:							of which:
wrodzone wady serca	11	106	113	99	110	100	congenital malformation of heart
Stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	35	338	415	257	236	498	Conditions originating in the perinatal period
w tym:							of which:
zaburzenia związane z czasem trwania ciąży i rozwojem płodu	28	270	339	197	189	398	disorders related to length of gestation and fetal growth
Urazy i zatrucia według zewnętrznej przyczyny zgonu.....	1	10	19	x	16	x	Injuries and poisonings by external cause

^a Zgodnie z Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych (X Rewizja).

^a In accordance with the International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems (ICD — 10 Revision).

TABL. 21(59). ZAMACHY SAMOBÓJCZE^a ZAREJESTROWANE PRZEZ POLICJĘ
SUICIDES^a REGISTERED BY POLICE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym mężczyźni of which males	
OGÓŁEM	191	183	248	265	209	TOTAL
w tym dokonane	142	129	154	178	148	of which committed
Miasta	115	120	157	158	119	
Wieś	75	62	91	107	90	
Wiek samobójców:						Age of suicidal persons:
14 lat i mniej	1	3	1	1	-	14 and less
15–19	16	16	11	12	8	15-19
20–29	50	37	47	37	32	20-29
30–49	59	52	81	91	70	30-49
50–69	46	61	89	99	81	50-69
70 lat i więcej	19	14	18	18	12	70 and more

^a Usiłowane i dokonane; w podziale według wieku nie uwzględniono samobójców o nieustalonym wieku oraz w latach 2005-2010 — w podziale na miasta i wieś — również przypadków o nieustalonym miejscu zdarzenia.

Źródło: dane Komendy Wojewódzkiej Policji.

^a Attempted and committed; data by age of suicidal persons exclude cases for which age is unknown as well as in 2005-2010 — data by urban and rural areas — cases, in which the place of incident is unknown.

Source: data of the Voivodship Police Headquarters.

TABL. 22(60). PRZECIĘTNE DALSZE TRWANIE ŻYCIA
LIFE EXPECTANCY

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku lat Life expectancy at age specified					
	0	15	30	45	60	
MEŻCZYŹNI MALES						
OGÓŁEM	2005	70,19	55,96	41,77	28,21	16,85
TOTAL	2010	71,54	57,14	42,92	29,22	18,00
	2012	72,30	57,94	43,63	29,84	18,29
	2013	72,21	57,72	43,50	29,73	18,03
Miasta		72,84	58,28	43,88	30,12	18,44
Urban areas						
Wieś		71,08	56,70	42,73	28,96	17,21
Rural areas						
KOBIETY FEMALES						
OGÓŁEM	2005	78,98	64,55	49,78	35,32	22,16
TOTAL	2010	80,05	65,58	50,77	36,29	23,05
	2012	80,31	65,92	51,10	36,65	23,50
	2013	80,11	65,75	50,96	36,55	23,34
Miasta		80,39	65,96	51,15	36,76	23,53
Urban areas						
Wieś		79,51	65,28	50,53	36,08	22,90
Rural areas						

TABL. 23(61). **PROGNOZA LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM^a DO 2050 R.**
Stan w dniu 31 XII
WORKING AND NON-WORKING AGE^a POPULATION PROJECTION UNTIL 2050
AS OF 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2013 ^b	2015	2020	2030	2040	2050	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w tys.....	1021,5	1019,0	1009,8	979,7	932,7	878,6	T O T A L in thous.
mężczyźni	497,3	497,4	495,8	485,1	465,9	445,0	males
kobiety	524,1	521,6	514,0	494,6	466,7	433,7	females
Miasta.....	645,0	641,5	629,6	597,9	557,6	514,8	Urban areas
mężczyźni	308,7	308,1	304,8	293,4	277,9	261,9	males
kobiety	336,3	333,4	324,8	304,4	279,7	252,9	females
Wieś	376,5	377,5	380,2	381,8	375,1	363,9	Rural areas
mężczyźni	188,7	189,3	191,0	191,7	188,0	183,1	males
kobiety	187,8	188,2	189,2	190,1	187,0	180,8	females
W wieku przedprodukcyjnym	188,3	184,6	179,5	154,3	136,3	127,0	Pre-working age
mężczyźni	96,5	94,8	92,8	80,3	71,0	66,2	males
kobiety	91,8	89,8	86,8	74,0	65,3	60,8	females
Miasta.....	112,6	110,1	107,2	90,3	78,6	72,8	Urban areas
mężczyźni	57,7	56,6	55,6	47,4	41,3	38,3	males
kobiety	55,0	53,5	51,6	42,9	37,3	34,5	females
Wieś	75,7	74,5	72,4	63,9	57,7	54,2	Rural areas
mężczyźni	38,8	38,1	37,2	32,9	29,7	27,9	males
kobiety	36,9	36,4	35,2	31,1	28,0	26,3	females
W wieku produkcyjnym.....	657,5	654,9	633,2	603,5	577,9	493,2	Working age
mężczyźni	348,7	348,6	340,6	318,8	302,7	262,1	males
kobiety	308,8	306,2	292,6	284,7	275,2	231,2	females
Miasta.....	412,0	408,0	387,6	361,1	340,8	283,0	Urban areas
mężczyźni	215,6	214,7	207,1	190,6	179,5	152,2	males
kobiety	196,4	193,3	180,5	170,5	161,3	130,8	females
Wieś	245,4	246,8	245,6	242,4	237,0	210,3	Rural areas
mężczyźni	133,1	133,9	133,4	128,2	123,2	109,9	males
kobiety	112,4	113,0	112,1	114,2	113,9	100,4	females
W wieku poprodukcyjnym	175,7	179,5	197,1	221,9	218,5	258,4	Post-working age
mężczyźni	52,1	54,0	62,5	86,1	92,2	116,7	males
kobiety	123,6	125,5	134,7	135,9	126,3	141,7	females
Miasta.....	120,3	123,3	134,9	146,5	138,1	159,0	Urban areas
mężczyźni	35,4	36,7	42,1	55,4	57,0	71,4	males
kobiety	84,9	86,6	92,8	91,1	81,1	87,6	females
Wieś	55,3	56,2	62,3	75,5	80,4	99,4	Rural areas
mężczyźni	16,7	17,3	20,4	30,7	35,2	45,3	males
kobiety	38,6	38,9	41,9	44,8	45,2	54,1	females
LUDNOŚĆ W WIEKU NIE-PRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	55	56	59	62	61	78	NON-WORKING AGE POPULATION PER 100 PERSONS OF WORKING AGE
Mężczyźni.....	43	43	46	52	54	70	Males
Kobiety	70	70	76	74	70	88	Females

^a Dane według ekonomicznych grup wieku zostały opracowane przy przyjęciu przesuwanej granicy wieku emerytalnego - zgodnie z ustawą o zmianie ustawy o emeryturach i rentach Z funduszu ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2012 poz. 637).

^b Dane rzeczywiste (bilans ludności).

^a Data by economic age groups counted according to the changes in retirement age implemented by the act changing the national law on pensions and retirement pay from National Insurance Fund and some other laws. ^b Actual data (balance of population).

TABL. 24(62). **MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY**
INTERNAL AND INTERNATIONAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a				Odpływ ^b Outflow ^b				Saldo migracji Net migration
	ogółem total	z miast from urban areas	ze wsi from rural areas	z zagranicy from abroad	ogółem total	do miast to urban areas	na wieś to rural areas	za granicę to abroad	

W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH

IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	2005	13328	7821	5116	391	13974	7406	5966	602	-646
TOTAL	2010	13338	7724	5057	557	13812	7039	6216	557	-474
	2012	12995	7354	5094	547	13617	6915	5974	728	-622
	2013	13659	7694	5472	493	15037	7565	6344	1128	-1378
Miasta	2005	7088	3309	3505	274	8677	3817	4405	455	-1589
Urban areas	2010	7059	3088	3535	436	8599	3477	4683	439	-1540
	2012	6871	2874	3560	437	8422	3390	4473	559	-1551
	2013	7411	3187	3845	379	9135	3601	4684	850	-1724
Wieś	2005	6240	4512	1611	117	5297	3589	1561	147	943
Rural areas	2010	6279	4636	1522	121	5213	3562	1533	118	1066
	2012	6124	4480	1534	110	5195	3525	1501	169	929
	2013	6248	4507	1627	114	5902	3964	1660	278	346

NA 1000 LUDNOŚCI

PER 1000 POPULATION

OGÓŁEM....	2005	13,20	7,75	5,07	0,39	13,84	7,33	5,91	0,60	-0,64
TOTAL	2010	13,04	7,55	4,94	0,54	13,50	6,88	6,08	0,54	-0,46
	2012	12,70	7,19	4,98	0,53	13,31	6,76	5,84	0,71	-0,61
	2013	13,36	7,53	5,35	0,48	14,71	7,40	6,21	1,10	-1,35
Miasta	2005	10,97	5,12	5,43	0,42	13,43	5,91	6,82	0,70	-2,46
Urban areas	2010	10,85	4,75	5,44	0,67	13,22	5,35	7,20	0,68	-2,37
	2012	10,60	4,44	5,49	0,67	13,00	5,23	6,90	0,86	-2,39
	2013	11,46	4,93	5,95	0,59	14,13	5,57	7,25	1,31	-2,67
Wieś	2005	17,15	12,40	4,43	0,32	14,56	9,86	4,29	0,40	2,59
Rural areas	2010	16,86	12,44	4,09	0,32	13,99	9,56	4,12	0,32	2,86
	2012	16,32	11,94	4,09	0,29	13,85	9,40	4,00	0,45	2,48
	2013	16,62	11,99	4,33	0,30	15,70	10,55	4,42	0,74	0,92

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 25(63). MIGRACJE WEWNĘTRZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY WEDŁUG KIERUNKÓW
INTERNAL MIGRATION OF POPULATION FOR PERMANENT RESIDENCE BY DIRECTION

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Napływ ^a Inflow ^a			Odływ ^b Outflow ^b			
	ogółem total	z tego samego województwa from the same voivodship	z innych województw from other voivodships	ogółem total	do tego samego województwa to the same voivodship	do innych województw to other voivodships	
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH IN ABSOLUTE NUMBERS							
OGÓŁEM	2005	12937	9472	3465	13372	9472	3900
TOTAL	2010	12781	9528	3253	13255	9528	3727
	2012	12448	9310	3138	12889	9310	3579
	2013	13166	9899	3267	13909	9899	4010
Miasta	2005	6814	4595	2219	8222	5464	2758
<i>Urban areas</i>	2010	6623	4436	2187	8160	5557	2603
	2012	6434	4428	2006	7863	5342	2521
	2013	7032	4884	2148	8285	5574	2711
Wieś	2005	6123	4877	1246	5150	4008	1142
<i>Rural areas</i>	2010	6158	5092	1066	5095	3971	1124
	2012	6014	4882	1132	5026	3968	1058
	2013	6134	5015	1119	5624	4325	1299
NA 1000 LUDNOŚCI PER 1000 POPULATION							
OGÓŁEM	2005	12,81	9,38	3,43	13,24	9,38	3,86
TOTAL	2010	12,49	9,31	3,18	12,96	9,31	3,64
	2012	12,17	9,10	3,07	12,60	9,10	3,50
	2013	12,88	9,68	3,20	13,61	9,68	3,92
Miasta	2005	10,55	7,11	3,44	12,73	8,46	4,27
<i>Urban areas</i>	2010	10,18	6,82	3,36	12,55	8,54	4,00
	2012	9,93	6,83	3,10	12,14	8,24	3,89
	2013	10,88	7,56	3,32	12,82	8,62	4,19
Wieś	2005	16,83	13,40	3,42	14,15	11,02	3,14
<i>Rural areas</i>	2010	16,53	13,67	2,86	13,68	10,66	3,02
	2012	16,03	13,01	3,02	13,40	10,58	2,82
	2013	16,32	13,34	2,98	14,96	11,51	3,46

a Zameldowania. b Wymeldowania.

a Registrations. b Cancelled registrations.

TABL. 28(66). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a**
 Stan w 31 XII
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a
 As of 31 XII

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	jednostki kościelne ^b church units ^b				duchowni clergy			
Kościół Katolicki Catholic Church								
Kościół Rzymskokatolicki ^c	261	266	267	267	653	660	688	673
Kościół Greckokatolicki	9	13	13	13	3	.	.	.
Starokatolickie Old Catholic								
Kościół Polskokatolicki ^e	7	7	5	6	7	5	4	4
Prawosławne Orthodox								
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{df}	41	42	42	43	38	38	38	38
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition								
Kościół Ewangelicko-Augsburski ^{eg}	3	16	16	16	3	17	19	18
Kościół Zielonoświątkowy	14	16	15	15	11	15	16	15
Nowoapostolski Kościół w Polsce	7	7	7	7	4	4	6	8
Kościół Boży w Chrystusie	4	3	4	5	15	15	18	19
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	4	4	4	4	1	2	1	2
Kościół Ewangelicko-Methodystyczny ^e	1	1	1	1	-	-	-	1
Kościół Chrystusowy w Polsce
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	2	2	2	.	1	1	1
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	3	3	2	2	5	4	4	4
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	2	2	2	2	5	4	4	4
Kościół Ewangelicko-Reformowany ^e	-	-	-	-	-	-	-	-
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	2	2	2	2	4	1	1	1
Zbór Stanowczych Chrześcijan	1	-	-	-	1	1	1	1
Kościół Chrześcijan Baptystów ^e	2	2	.	2	4	1	.	4
Kościół Boży w Polsce ^h	1	.	.	.	1
Islamskie Muslim								
Muzułmański Związek Religijny w RP ^h	1	.	1
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions								
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamsang ⁱ	-	-	-	-	-	-	-	-
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	-	-	.	.	-	-
Związek Taoistów Tao Te King ^k	2	.	2	.	10	.	10
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu ^h	3	.	.	.	-
Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”	-	.	.	.	-
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce ^l	-	-	.	-	-	-	.	-
Inne Others								
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów ^k	3	4	4	.	3	5	4
Zachodniostowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	1	1	1	.	1	1	1
Unia Ewangelikalna w Rzeczypospolitej Polskiej	-	-	-	.	-	-	-
Związek Wyznania Świadców Jehowy	67	67	.	53	-	-	.	.
Zbór w Opolu „Społeczność Wywołanych”	-	.	1	.	2	.	1

^a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. ^b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^c Dane dotyczą diecezji: zielonogórsko-gorzowskiej. ^d Ochrzczeni. ^e Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. ^f Dane dotyczą diecezji wrocławsko-szczecińskiej. ^g Dane dotyczą diecezji wrocławskiej. ^h Dane dotyczą 2011 r. ⁱ Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamsang w Polsce. ^k Dane o wyznawcach dotyczą całego kraju. ^l Dane dotyczą 2008 r.

^a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. ^b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. ^c Data concern diocese: zielonogórsko-gorzowska. ^d Baptised. ^e Church associated in the Polish Ecumenical Council. ^f Data concern wrocławsko-szczecińska diocese. ^g Data concern wrocławska diocese. ^h Data concern 2011. ⁱ Until 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamsang w Polsce. ^k Data on faithful concern area of the whole country. ^l Data concern 2008.

TABL. 28(66). **KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE^a (dok.)**
 Stan w 31 XII
CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS^a (cont.)
 As of 31 XII

KOŚCIOŁY I ZWIĄZKI WYZNANIOWE CHURCHES AND RELIGIOUS ASSOCIATIONS	2005	2010	2012	2013
	wierni, wyznawcy adherents, faithful			
Kościół Katolicki Catholic Church				
Kościół Rzymskokatolicki ^c	1035994	1088947	989432 ^d	928524 ^d
Kościół Greckokatolicki
Starokatolickie Old Catholic				
Kościół Polskokatolicki ^e	513	613	380	380
Prawosławne Orthodox				
Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ^{cf}	41650	40700	40700	40700
Protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant-tradition				
Kościół Ewangelicko-Augsburski ^{es}	3000	2672	2452	2457
Kościół Zielonoświątkowy	1028	1082	1115	1003
Nowoapostolski Kościół w Polsce	527	543	530	535
Kościół Boży w Chrystusie	326	346	364	391
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	203	205	191	183
Kościół Ewangelicko-Metodystyczny ^e	70	70	70	58
Kościół Chrystusowy w Polsce	28	.
Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	25	25	45
Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	26	18	18	18
Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego	25	22	17	17
Kościół Ewangelicko-Reformowany ^e	20	18	15	15
Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego	17	9	9	7
Zbór Stanowczych Chrześcijan	20	6	6	6
Kościół Chrześcijan Baptystów ^e	89	86	.	79
Kościół Boży w Polsce ^h	10
Islamskie Muslim				
Muzułmański Związek Religijny w RP ^h
Dalekiego Wschodu Far Eastern Religions				
Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang ⁱ	42	65	65	65
Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	5	4
Związek Taoistów Tao Te King ^k	200	.	200
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu ^h	105
Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”	1
Misja Buddyjska Trzy Schronienia w Polsce ^l	30	70	.	70
Inne Others				
Wspólnota Unitarian Uniwersalistów ^k	257	220	220
Zachodniostowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	6	6	13
Unia Ewangelikalna w Rzeczypospolitej Polskiej	2	2	2
Związek Wyznania Świadków Jehowy	127729 ^k	4714	.	4623
Zbór w Opolu „Społeczność Wywołanych”	20	.	25

^a Uszeregowane malejąco według liczby wiernych, wyznawców. ^b Obejmują m.in.: parafie, zbory, gminy wyznaniowe, ośrodki. ^c Dane dotyczą diecezji: zielonogórsko-gorzowskiej. ^d Ochrzczeni. ^e Kościół stowarzyszony w Polskiej Radzie Ekumenicznej. ^f Dane dotyczą diecezji wrocławsko-szczezińskiej. ^g Dane dotyczą diecezji wrocławskiej. ^h Dane dotyczą 2011 r. ⁱ Do 2011 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce. ^k Dane o wyznawcach dotyczą całego kraju. ^l Dane dotyczą 2008 r.

^a Listed by the decreasing number of adherents and faithful. ^b Including, among others, parishes, congregations, religious communities, centres. ^c Data concern diocese: zielonogórsko-gorzowska. ^d Baptised. ^e Church associated in the Polish Ecumenical Council. ^f Data concern wrocławsko-szczezińska diocese. ^g Data concern wrocławskie diocese. ^h Data concern 2011. ⁱ Until 2011 Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtsang w Polsce. ^k Data on faithful concern area of the whole country. ^l Data concern 2008.

DZIAŁ VI RYNEK PRACY

Uwagi ogólne

Aktywność ekonomiczna ludności

1. Dane zawarte w tabl. 1 i 2 opracowano na podstawie reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, przeprowadzanego w cyklu kwartalnym metodą obserwacji ciągłej, tj. aktywność ekonomiczną bada się w każdym tygodniu w ciągu całego kwartału. Badaniem objęte są **osoby w wieku 15 lat i więcej**, będące członkami gospodarstw domowych w wylosowanych mieszkaniach, z wyjątkiem osób nieobecnych 12 miesięcy i więcej, jeżeli ich nieobecność nie wynikała z charakteru wykonywanej pracy. Gospodarstwo domowe oznacza zespół osób spokrewnionych lub spowinowaconych, a także niespokrewnionych, mieszkających razem i utrzymujących się wspólnie. Badanie nie obejmuje gospodarstw domowych w obiektach zbiorowego zakwaterowania.

Dane od 2010 r. uogólniono na podstawie bilansów ludności opracowywanych przy wykorzystaniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011. Dane te nie są w pełni porównywalne z wynikami badań dla okresów wcześniejszych, publikowanymi w poprzednich edycjach Rocznika.

2. Podstawowe kryterium podziału na aktywnych zawodowo i biernych zawodowo stanowi praca, tzn. fakt wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy.

Do aktywnych zawodowo zaliczono osoby pracujące i bezrobotne:

- 1) o **pracujących** zaliczono osoby, które w badanym tygodniu:
 - wykonywały, przez co najmniej 1 godzinę, pracę przynoszącą zarobek lub dochód albo pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa w rolnictwie lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem,
 - formalnie miały pracę, ale jej nie wykonywały (np. z powodu choroby, urlopu, przerwy w działalności zakładu, trudnych warunków atmosferycznych), jeżeli przerwa w pracy wynosiła mniej niż 3 miesiące; dodatkowym kryterium od 2006 r. przyjmuje się, że jeżeli przerwa w pracy wynosiła ponad 3 miesiące, dodatkowym kryterium od 2006 r. w przypadku pracowników najemnych (zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz osoby wykonujące pracę nakładczą) był fakt otrzymywania co najmniej 50% dotychczasowego wynagrodzenia;

CHAPTER VI LABOUR MARKET

General notes

Economic activity of the population

1. Data in tables 1 and 2 were compiled on the basis of the **Labour Force Survey (LFS)**, a sample survey conducted on a quarterly basis using the continuous observation method, i.e., economic activity of the population is observed in each week during the whole quarter. The survey covers **persons aged 15 and more**, being members of households in dwellings selected on a random basis. The survey does not cover the members of households absent for 12 months and more except persons whose absence results from the type of their job. A household is a group of people living together in a dwelling and maintaining themselves jointly. The survey does not include institutional households.

The data since 2010 were generalized on the basis of the population balances compiled with the use of the Population and Housing Census 2011. The data are not fully comparable to the surveys' results for the previous periods published in the previous edition of the Yearbook.

2. The main criterion in dividing the population into economically active and inactive is work, i.e. performing, holding or looking for work.

Economically active persons include employed and unemployed persons:

- 1) **employed persons** are persons who during the reference:
 - performed, for at least 1 hour, any work providing earnings or income, or assisted (without wages or salaries) in maintaining a family-owned farm in agriculture or conducting a family-owned business outside agriculture,
 - formally had work but did not perform it (e.g., due to illness, vacation, a break in company activity, bad weather), if the break in work did not exceed 3 months; the additional criterion since 2006 in case of employment as a paid employees (employees hired on the basis of an employment contract and outworkers) was the fact of receiving at least 50% of the hitherto remuneration;

2) za **bezrobotne uznano** osoby w wieku 15-74 lata, które spełniały jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- w ciągu 4 tygodni (wliczając jako ostatni tydzień badany) aktywnie poszukiwały pracy,
- były gotowe podjąć pracę w ciągu 2 tygodni następujących po tygodniu badanym.

Do bezrobotnych zaliczono również osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Do **biernych zawodowo** zaliczono osoby, które nie zostały zakwalifikowane jako pracujące lub bezrobotne.

Współczynnik aktywności zawodowej obliczono jako udział aktywnych zawodowo (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Wskaźnik zatrudnienia obliczono jako udział pracujących (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej (ogółem lub danej grupy).

Stopę bezrobocia obliczono jako udział bezrobotnych (ogółem lub danej grupy) w liczbie ludności aktywnej zawodowo (ogółem lub danej grupy).

Pracujący

1. Dane opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

Prezentowane dane nie obejmują jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), z pewnymi wyłączeniami w latach 2005-2009; patrz ust. 5 na str. 123,

2) **unemployed persons** are aged 15-74 who simultaneously fulfilled three conditions:

- within the reference week were not employed,
- within a 4-week period (the last week being the reference week) actively sought work,
- were available for work within a fortnight period after the reference week.

The unemployed also include persons who found work and were waiting to begin it within a 3-month period and were available for that work.

Economically inactive persons are persons who are not classified as employed or unemployed

The **activity rate** is calculated as the share of economically active persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **employment rate** is calculated as the share of the employed persons (total or in a given group) in the population aged 15 and more (total or in a given group).

The **unemployment rate** calculated as the share of unemployed (total or in a given group) in the economically active population (total or in a given group).

Employment

1. Data were compiled on the basis of reports as well as estimates (i.e. in regard to private farms in agriculture). The data presented do not include budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

2. Data regarding **employment** concern persons performing work providing earnings or income and include:

- 1) employees hired on the basis of an employment contract (labour contract, posting, appointment or election) or service relation;
- 2) employers and own-account workers, i.e.:
 - a) owners, co-owners, and leaseholders of private farms in agriculture (including contributing family workers), with some exceptions in 2005-2009; see item 5 on page 123,

- b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
 - 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
 - 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
 - 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Pełnozatrudnieni są to osoby zatrudnione w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zakładzie pracy lub na danym stanowisku pracy, w tym również osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami pracują w skróconym czasie pracy, np. z tytułu warunków szkodliwych dla zdrowia lub przedłużonym czasie pracy, np. dozorczy mienia; **niepełnozatrudnieni** są to osoby, które zgodnie z umową o pracę pracują stale w niepełnym wymiarze czasu pracy. Niepełnozatrudnieni w głównym miejscu pracy są to osoby, które oświadczyły, że dany zakład jest ich głównym miejscem pracy.

4. Dane dotyczące pracujących według stanu w dniu 31 XII podano bez przeliczenia niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych, przy przyjęciu zasady jednorazowego ujmowania tych osób w **głównym miejscu pracy**.

5. Dane dotyczące pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie według stanu 31 XII w latach 2002-2009 wyznaczano na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002 oraz Powszechnego Spisu Rolnego 2002 oraz od 2010 r. na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2010.

Do pracujących w gospodarstwach indywidualnych zaliczono osoby pracujące w gospodarstwach prowadzących działalność rolniczą, przy czym:

- 1) w latach 2005-2009 nie zaliczono osób pracujących:
 - a) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych powyżej 1 ha produkujących **wyłącznie** na własne potrzeby;

b) owners and co-owners (including contribute family workers; excluding partners in companies who do not work in them) of entities conducting economic activity other than that related to private farms in agriculture,

c) other self-employed persons, e.g., persons practising learned professions;

3) outworkers;

4) agents (including contributing family workers and persons employed by agents);

5) members of agricultural production co-operatives (agricultural producers' co-operatives, other co-operatives engaged in agricultural production and agricultural farmers' co-operatives);

6) clergy fulfilling priestly obligations.

3. Full-time paid employees are persons employed on a full-time basis, as defined by a given company or for a given position, as well as persons who, in accordance with regulations, work a shortened work-time period, e.g. due to hazardous conditions, or a longer work-time period, e.g. property caretaker; **part-time paid employees** are persons who, in accordance with labour contracts, regularly work on a part-time basis. Part-time paid employees in the main workplace are persons who declared that the given workplace is their main workplace.

4. Data concerning employment on a given day of 31 XII are presented without converting part-time paid employees into full-time paid employees, each person being listed once according to the **main job**.

5. Data concerning employed persons on private farms in agriculture as of 31 XII in 2002-2009 were estimated on the basis of the results of the Population and Housing Census as well as the Agricultural Census 2002 as well as since 2010 on the basis of the Agricultural Census 2010.

The following employed persons on private farms conducting agricultural activity are included in the group of employed persons on private farms, while:

1) in 2005-2009 are not included the following employed persons:

- a) on farms with the area more than 1 ha of agricultural land producing **exclusively** for their own needs;

- b) w gospodarstwach o powierzchni użytków rolnych do 1,0 ha (łącznie z indywidualnymi właścicielami zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych) produkujących **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby;
- 2) od 2010 r. ujęto wszystkich pracujących w tych gospodarstwach niezależnie od powierzchni użytków rolnych oraz przeznaczenia produkcji rolniczej (razem z produkującymi **wyłącznie** lub **głównie** na własne potrzeby).

6. Dane o zatrudnionych na podstawie stosunku pracy dotyczą:

- 1) **zatrudnienia według stanu w dniu 31 XII** osób pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w głównym miejscu pracy bez przeliczania na pełnozatrudnionych;
- 2) **przeciętnego zatrudnienia** pracowników pełnozatrudnionych (łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo) oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

7. Do **osób wykonujących pracę nakładczą** zalicza się osoby, z którymi zawarto umowę o wykonanie określonych czynności na rzecz jednostki zlecającej pracę poza jej terenem.

8. Do **agentów** zaliczono osoby, z którymi zawarto umowę agencyjną lub umowę na warunkach zlecenia o prowadzenie placówek, których przedmiot działalności został określony w umowie.

Agenci pracujący na podstawie umów agencyjnych otrzymują wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne w formie prowizji od obrotów (wynagrodzenie tych osób jest uzależnione od wartości dokonanych transakcji lub wartości wykonanych usług).

Agenci prowadzący placówki na podstawie umowy na warunkach zlecenia przyjmują pełne wpływy uzyskane z działalności placówek i zobowiązani są uiszczać na rzecz zleceniodawcy zryczałowaną odpłatność ustaloną w kwocie lub wskaźnikiem procentowym od obrotu.

9. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności - PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

10. Dane o pracujących w tabl. 3 prezentowane są według faktycznego (stałego) miejsca pracy pracownika i (od 2004 r.) również rodzaju działalności, a w pozostałych tablicach – według siedziby przedsiębiorstwa (jednostki).

*b) on farms with the area to 1 ha of agricultural land (including individual owners of livestock who do not possess agricultural land) producing **exclusively** or **mainly** for their own needs;*

- 2) since 2010 are included the whole number of employed persons on those farms independently from area of agricultural land as well as from destination of agricultural output (including producing **exclusively** or **mainly** for their own needs).*

6. Data regarding employees hired on the basis of employment contracts concern:

- 1) **the employment, as of 31 XII**, of full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in the main job without converting them into full-time paid employees;*
- 2) **the average paid employment** - full-time paid employees (including seasonal and temporary employees) as well as part-time paid employees in terms of full-time paid employees.*

*7. **Outworkers** are persons who are bound by a contract defining the scope of activity to be performed for the entity providing the work and which is performed outside its facilities.*

*8. **Agents** are persons who are bound by agency agreements or by order agreements for managing entities, the scope of activity of which is described in the agreement.*

Agents employed on the basis of agency agreements receive agency and commissions (wages and salaries of these persons are dependent on the value of transactions conducted or on the value of services rendered).

Agents managing entities on the basis of order agreements receive all income obtained from entity activity and are obligated to pay the contractor a lump-sum payment established either as a defined sum or a percentage of turnover.

*9. Data according to sections of the NACE rev. 2 were compiled using the **enterprise method**. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.*

10. Data regarding employment in table 3 data are presented by actual (permanent) workplace of employed person and (since 2004) kind of activity, in other tables - by seat of enterprise (unit).

11. Dane zawarte w tabl. 4-9 nie obejmują: fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego, rolników indywidualnych, duchownych oraz podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

12. Informacje o ruchu zatrudnionych obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo. Dane te dotyczą **liczby przyjęć do pracy i zwolnień z pracy**, a nie liczby osób. Liczba przyjęć do pracy oraz zwolnień z pracy może być wyższa od liczby osób, ponieważ jedna osoba może kilkakrotnie zmienić pracę w ciągu roku.

Do liczby przyjętych do pracy zaliczono osoby podejmujące pracę po raz pierwszy i kolejny. Do liczby zwolnionych z pracy zaliczono osoby, z którymi rozwiązano umowę o pracę w drodze wypowiedzenia przez pracownika lub zakład pracy łącznie ze zwolnieniami grupowymi, osoby, które przeniesiono na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, osoby, które porzuciły pracę, a także — ze względów ewidencyjnych — osoby zmarłe. Ponadto do liczby przyjętych do pracy lub zwolnionych z pracy zaliczono osoby przeniesione służbowo lub przyjęte z innego zakładu pracy na podstawie porozumienia między podmiotami, a także osoby powracające do pracy i odchodzące z pracy na urlopy wychowawcze, bezpłatne i rehabilitację.

Współczynnik przyjęć (zwolnień) obliczono jako stosunek liczby przyjęć pomniejszonej o osoby powracające do pracy z urlopów wychowawczych i do 2008 r. bezpłatnych (lub liczby zwolnień pomniejszonej o osoby, które otrzymały urlopy wychowawcze i do 2008 r. bezpłatne) w badanym okresie do liczby zatrudnionych według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedniego.

13. **Wolne miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku ruchu zatrudnionych bądź nowo utworzone, w stosunku do których spełnione zostały jednocześnie trzy warunki:

- 1) miejsca pracy w dniu sprawozdawczym były faktycznie nieobsadzone,
- 2) pracodawca czynił starania, aby znaleźć osoby chętne do podjęcia pracy,
- 3) w przypadku znalezienia właściwych kandydatów, pracodawca byłby gotów do natychmiastowego przyjęcia tych osób.

14. **Nowo utworzone miejsca pracy** to miejsca pracy powstałe w wyniku zmian organizacyjnych, rozszerzenia lub zmiany profilu działalności oraz wszystkie miejsca pracy w jednostkach nowo powstałych.

11. *Data in tables 4-9 do not include: foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government, individual farmers, clergy as well as economic entities employing up to 9 persons.*

12. *Information regarding labour turnover cover full-time paid employees as well as in 2009 seasonal and temporary employees. These data concern the number of hires and the number of terminations and not the number of persons. The number of hires and terminations may be greater than the number of persons as one person may change work several times within a year.*

Hired persons are persons starting work for the first or a subsequent time. Terminated persons are persons with whom work contracts have been dissolved upon the wish of either the employee or the employer (including group dismissals), persons, who have retired or been granted a pension due to an inability to work, persons who have left work as well as, for record-keeping purposes — persons who have died. Moreover, persons hired or terminated include persons transferred on the basis of inter-entities agreements as well as persons returning to and leaving work within the framework of child-care and unpaid vacations and rehabilitation.

The hire (termination) rate is calculated as the ratio of the number of hires less the number of persons returning to work from child-care and until 2008 unpaid vacations (or the number of terminations less the number of persons granted child-care and until 2008 unpaid vacations) during a survey period to the number of persons employed on a given day as of 31 XII the previous year.

13. **Vacancies are positions** or jobs unoccupied due to labour turnover or newly created ones that simultaneously meet the following three conditions:

- 1) *the positions and jobs were actually unoccupied on the survey day,*
- 2) *the employer made efforts to find people willing to take up the job,*
- 3) *if adequate candidates were found to occupy the vacancies, the employer would readily take them in.*

14. **Newly created jobs** are the jobs created in the course of organizational changes, expanding or changing business profile, and all jobs in the newly established units.

Bezrobocie

1. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (jednolity tekst Dz. U. 2008 Nr 69, poz. 415, z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę, która ukończyła 18 lat, a nie ukończyła 60 lat w przypadku kobiet i 65 lat w przypadku mężczyzn, jest osobą niezatrudnioną i niewykonywującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź jeśli jest osobą niepełnosprawną - zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, z dodatkowymi wyłączeniami dotyczącymi źródeł dochodów, zapisanymi w ustawie.

2. **Stopę bezrobocia rejestrowanego** obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Warunki pracy

1. Informacje o wypadkach przy pracy obejmują wszystkie wypadki przy pracy, jak również wypadki traktowane na równi z wypadkami przy pracy. Informacje o wypadkach przy pracy w jednostkach budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego dotyczą tylko pracowników cywilnych.

Dane o wypadkach przy pracy, poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie, uzyskiwane są ze statystycznej karty wypadku przy pracy.

Unemployment

1. Data regarding **registered unemployed persons** include persons who, in accordance with the Law dated 20 IV 2004 on Promoting Employment and Labour Market Institutions, in force since 1 VI 2004 (uniform text Journal of Laws 2008 No. 69, item 415, with later amendments), are classified as unemployed.

An **unemployed person** is understood as a person who is at least 18 years old and is less than 60 in case of women and less than 65 in case of men, is not employed and not performing any other kind of paid work who is capable of work and ready to take full-time employment obligatory for a given job or service (or in case he/she is a disabled person – capable and ready to take work comprising no less than a half of working time), not attending a school with the exception of schools for adults (or taking extra curriculum exam within the scope of this school programme exam) or tertiary schools in part-time programme, looking for employment or other kind of paid work and registered in a powiat labour office, appropriate for his/her permanent stay, with additional provisions concerning the sources of income, included in the mentioned law.

2. **The registered unemployment rate** is calculated as the relation of the number of registered unemployed persons to the economically active civilian population, i.e., excluding persons in active military service as well as employees of budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety.

Work conditions

1. Information regarding accidents at work includes all accidents at work, as well as accidents treated equally to accidents at work. Information regarding accidents at work in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety concerns only civilian employees.

Data regarding accidents at work, excluding private farms in agriculture, are obtained from statistical reports of accidents at work.

Wypadki przy pracy w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie opracowano na podstawie sprawozdawczości Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) i dotyczą tylko tych wypadków, w wyniku których poszkodowani otrzymali w danym roku jednorazowe odszkodowanie z tytułu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Za jeden wypadek przy pracy liczy się wypadek każdej pracującej osoby, poszkodowanej zarówno w wypadku indywidualnym, jak również w wypadku zbiorowym.

2. Za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych oraz czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 2) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Na równi z wypadkiem przy pracy, w zakresie uprawnień do świadczeń określonych w ustawie o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, traktuje się wypadek, któremu pracownik uległ:

- 1) w czasie podróży służbowej;
- 2) podczas szkolenia w zakresie powszechnej samoobrony;
- 3) przy wykonywaniu zadań zleconych przez działającą u pracodawcy organizację związkową.

Za wypadek **przy pracy uważa się również** nagłe zdarzenie, powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w okresie ubezpieczenia wypadkowego podczas:

- 1) uprawiania sportu w trakcie zawodów i treningów przez osobę pobierającą stypendium sportowe;
- 2) wykonywania odpłatnie pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania;
- 3) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) sprawowania mandatu posła do Parlamentu Europejskiego wybranego w Rzeczypospolitej Polskiej;

Accidents at work on private farms in agriculture were prepared on the basis of reports of the Agricultural Social Insurance Fund (ASIF) and are related only to these accidents, for which the person injured received a one-off compensation due to permanent or long-term health damage within a given year.

Each accident, regardless whether the person injured was injured during an individual or mass accident, is counted as a single accident at work.

2. Accident at work is understood as a sudden event, caused by external reason which leads to injury or death, which happened in connection with work:

- 1) during or in connection with performance of ordinary activities or instructions by the employee and activities for the employers, even without instructions;
- 2) when the employee remains at the disposal of the employers on the way between the seat of the employer and the place of performing the duty, which is a result of work relations.

Every accident is treated **equally to accident at work**, as regards entitlement to benefits defined in the law on social insurance by virtue of accidents at work and occupational diseases if the employee had such accident:

- 1) during a business trip;
- 2) during a training within the scope of common self-defence;
- 3) at performing tasks ordered by trade union organizations, functioning at the employer.

Accident at work is also understood as a sudden incident, causing injury or death, which happened within the term of accident insurance during:

- 1) practising sports during competitions and trainings by a person receiving sport scholarship;
- 2) performance of paid work in the time of serving imprisonment sentences or temporary detentions;
- 3) carrying out a mandate by members of parliament or senate, who receive salaries;
- 4) serving the mandate of the European Parliament member elected in the Republic of Poland;

- 5) odbywania - na podstawie skierowania wydanego przez powiatowy urząd pracy - szkolenia lub stażu związanego z pobieraniem przez absolwenta stypendium;
- 6) wykonywania przez członka rolniczej spółdzielni produkcyjnej, spółdzielni kółek rolniczych oraz przez inną osobę traktowaną na równi z członkiem spółdzielni, pracy na rzecz tych spółdzielni;
- 7) wykonywania lub współpracy przy wykonywaniu pracy na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług;
- 8) wykonywania zwykłych czynności związanych z prowadzeniem lub współpracą przy prowadzeniu działalności pozarolniczej;
- 9) wykonywania przez osobę duchowną czynności religijnych lub czynności związanych z powierzonymi funkcjami duszpasterskimi lub zakonnymi;
- 10) odbywania zastępczych form służby wojskowej;
- 11) nauki w Krajowej Szkole Administracji Publicznej przez słuchaczy pobierających stypendium.

3. Za ciężki wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiło ciężkie uszkodzenie ciała, a mianowicie: utrata wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia lub inne uszkodzenie ciała albo rozstrój zdrowia, naruszające podstawowe funkcje organizmu, a także choroba nieuleczalna lub zagrażająca życiu, trwała choroba psychiczna, trwała, całkowita lub znaczna niezdolność do pracy w zawodzie albo trwałe poważne zeszpecenie lub zniekształcenie ciała.

4. Za śmiertelny wypadek przy pracy uważa się wypadek, w wyniku którego nastąpiła śmierć osoby poszkodowanej na miejscu wypadku lub w okresie 6 miesięcy od chwili wypadku.

5. Wypadki przy pracy klasyfikuje się m.in. według **wydarzeń** je powodujących (określających rodzaj kontaktu człowieka z czynnikiem, który spowodował wypadek) oraz **przyczyn** wypadków (wszelkich braków i nieprawidłowości związanych z czynnikami materialnymi, z organizacją pracy, z nieprawidłowym zachowaniem się pracownika). Każdy wypadek przy pracy jest wynikiem jednego wydarzenia, ale najczęściej kilku przyczyn, w związku z tym suma przyczyn jest większa od ogólnej liczby wypadków.

Wydarzenia powodujące urazy pogrupowano od 2005 r. zgodnie z zaleceniami EUROSTAT-u.

6. Wskaźnik wypadkowości jest to liczba osób poszkodowanych przypadających na 1000 pracujących; do obliczenia wskaźnika przyjęto przeciętną liczbę pracujących, obliczoną jako średnia arytmetyczna 2 stanów w dniu 31 XII, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

- 5) stay - on the basis of appointment issues by powiat labour office - at a training or internship connected with a scholarship received by school-leavers;
- 6) performance of work, by members of agricultural producers' co-operatives, agricultural farmers' co-operatives and by other persons treated equally to members of co-operatives, for the benefit of these co-operatives;
- 7) performance or co-operation at performance of work on the basis of agency agreements, contracts of mandate or contracts of services;
- 8) performance of ordinary activities connected with conducting non-agricultural economic activities or co-operation at conducting them;
- 9) performance of religious activities or activities connected with entrusted pastoral or monastic functions by clergymen;
- 10) serving supplementary forms of military service;
- 11) education at the National School of Public Administration by students, who receive scholarships.

3. A serious accident at work is an accident which results in serious bodily harm, i.e., loss of sight, hearing, speech, fertility, or which results in other bodily harm or in health-related problems, disrupting primary bodily functions, as well as which results in incurable and life-threatening diseases, permanent mental illness, a permanent, total or significant inability to work in the profession or in a permanent significant disfigurement or distortion of the body.

4. A fatal accident at work is an accident during which the person injured dies at the site of the accident or within a period of 6 months from the date of the accident.

5. Accidents at work are classified, i.a., according to the **contact-mode of injury** which directly cause them (describing the type of contact of the person injured with the factor which caused the accident) as well as according to their **causes** (all short-comings and irregularities connected with material factors, organization of work, incorrect employee action). Each accident at work is the result of a single event, but frequently the result of several causes, thus the sum of causes is greater than the total number of accidents.

Contact-mode of (until 2004 defined as events directly causing injury) are grouping according in the EUROSTAT recommendation.

6. The accident ratio is the number of persons injured per 1000 persons employed. In calculating the ratio the average number of working persons was assumed, expressed as an arithmetic mean for two consecutive years, as of 31 XII, i.e. from the year preceding the surveyed year and from the surveyed year.

7. Informacje o zatrudnionych w warunkach zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia opracowano na podstawie sprawozdawczości, przy czym:

- 1) obejmują zatrudnionych w podmiotach zaliczanych do sekcji: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (bez gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, łowiectwa i pozyskiwania zwierząt łownych, włączając działalność usługową oraz rybołówstwa w wodach morskich); górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo (bez realizacji projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków); handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transport i gospodarka magazynowa; informacja i komunikacja (bez działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych, nagrań dźwiękowych i muzycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie informacji); działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz działalności weterynaryjnej); działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca (w zakresie wynajmu i dzierżawy, działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związanej oraz pozostałego sprzętania); edukacja (w zakresie szkół wyższych); opieka zdrowotna i pomoc społeczna (w zakresie opieki zdrowotnej); pozostała działalność usługowa (w zakresie naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego);
- 2) dane dotyczą osób narażonych na działanie czynników związanych: ze środowiskiem pracy (substancje chemiczne, przemysłowe pyły zwióknające, hałas, wibracje, gorący lub zimny mikroklimat itp.), z uciążliwością pracy (wymuszona pozycja ciała, nadmierne obciążenie fizyczne itp.) oraz z czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi.

8. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, która została spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy lub specyfiką wykonywanej pracy.

Choroby zawodowe prezentowane w tabl. 21 podaje się od 2009 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 VI 200 r. (Dz. U. Nr 105, poz. 869).

Do obliczenia wskaźnika na 100 tys. zatrudnionych przyjęto liczbę zatrudnionych na podstawie stosunku pracy według stanu w dniu 31 XII z roku poprzedzającego rok badany.

9. Ocena ryzyka zawodowego to kompleksowe oszacowanie kombinacji prawdopodobieństwa wystąpienia urazu ciała lub pogorszenia stanu zdrowia i ich ciężkości, w sytuacji zagrożenia, dokonywane w celu wyboru właściwych środków bezpieczeństwa.

7. Information regarding persons working in hazardous conditions i.e., with substances hazardous to health, is compiled on the basis of reports:

- 1) employed by entities included in the sections: agriculture, forestry and fishing (excluding private farms in agriculture, hunting, trapping and related service activities as well as marine fishing); mining and quarrying; manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply; sewerage, waste management and remediation activities; construction (excluding development of building projects); wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; information and communication (excluding motion picture, video and television programme production, sound recording and music publishing activities as well as other information service activities); professional, scientific and technical activities (in the scope of scientific research and development as well as veterinary activities); administrative and support service activities (in the scope of rental and leasing activities, travel agency, tour operator as well as other reservation service and related activities and other cleaning activities); education (only tertiary education); human health and social work activities (in the scope of human health activities); other service activities (in the scope of repair of computers and personal and household goods);

- 2) data exposed to factors connected with the work environment (chemical substances, fibrosis-inducing industrial dusts, noise, vibrations, hot or cold microclimates, etc.), strenuous work conditions (forced body positioning, excessive physical exertion, etc.) as well as mechanical factors connected with particularly dangerous machinery.

8. A disease is deemed an occupational disease if it has been caused by the health hazards occurring in the working environment or properties of performed work.

Occupational diseases in table 21 are given since 2009 according to the decree of the Council of Ministers, dated 30 VI 2009 (Journal of Laws No. 105, item 869).

The number of employees hired on the basis of an employment contract as of 31 XII from the year preceding the surveyed year was assumed in calculating the ratio per 100 thous. paid employees.

9. Evaluation of occupational risk is a complex estimation of possibility combination of bodily injury occurrence or health status worsening as well as seriousness of these events, in threatening situation. It is done in order to choose appropriate means for ensuring safety.

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of the population

TABL. 1(67). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ – na podstawie BAEL
ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013				SPECIFICATION	
	przeciętne roczne annual averages			kwartaly quarters				
	I	II	III	IV				
LUDNOŚĆ w tys.	865	830	824	831	820	806	839	POPULATION in thous.
Mężczyźni.....	419	398	393	397	390	385	401	Men
Kobiety	446	432	431	434	429	420	439	Women
Aktywni zawodowo	477	446	448	451	452	434	456	Economically active persons
mężczyźni.....	265	245	248	248	251	241	254	men
kobiety	213	201	200	203	201	193	202	women
Pracujący.....	427	406	405	406	410	390	413	Employed persons
mężczyźni.....	237	225	226	227	230	218	231	men
kobiety	190	181	178	179	180	172	182	women
Bezrobotni ^a	50	40	43	45	42	44	43	Unemployed persons ^a
mężczyźni.....	27	20	22	21	21	23	23	men
kobiety	23	20	21	23	21	21	20	women
Bierni zawodowo	387	385	376	380	368	371	384	Economically inactive persons
Mężczyźni.....	154	153	145	149	139	145	147	Men
Kobiety	233	232	231	231	229	227	237	Women
WSPÓŁCZYNNIK AKTYW- NOŚCI ZAWODOWEJ w %	55,1	53,7	54,4	54,3	55,1	53,8	54,4	ACTIVITY RATE in %
mężczyźni.....	63,2	61,6	63,1	62,5	64,4	62,6	63,3	men
kobiety	47,8	46,5	46,4	46,8	46,9	46,0	46,0	women
Miasta.....	55,7	55,2	55,4	55,7	55,5	54,4	55,6	Urban areas
Wieś	54,5	50,8	52,5	51,5	54,1	52,9	51,4	Rural areas
WSKAŹNIK ZATRUDNIENIA w %	49,4	48,9	49,2	48,9	50,0	48,4	49,2	EMPLOYMENT RATE in %
mężczyźni.....	56,6	56,5	57,5	57,2	59,0	56,6	57,6	men
kobiety	42,6	41,9	41,3	41,2	42,0	41,0	41,5	women
Miasta.....	49,7	50,2	49,9	50,2	50,4	48,3	50,4	Urban areas
Wieś	48,6	46,5	47,8	46,4	49,4	48,5	46,9	Rural areas
STOPA BEZROBOCIA w %	10,5	9,0	9,6	10,0	9,3	10,1	9,4	UNEMPLOYMENT RA- TE in %
mężczyźni.....	10,2	8,2	8,9	8,5	8,4	9,5	9,1	men
kobiety	10,8	10,0	10,5	11,3	10,4	10,9	9,9	women
Miasta.....	10,6	9,2	9,9	10,0	9,3	11,2	9,8	Urban areas
Wieś	10,8	8,6	9,0	10,0	9,4	9,0	8,8	Rural areas

^a Osoby w wieku 15–74 lata.

^a Persons aged 15–74.

TABL. 2(68). AKTYWNOŚĆ EKONOMICZNA LUDNOŚCI W WIEKU 15 LAT I WIĘCEJ WEDŁUG WIEKU ORAZ POZIOMU WYKSZTAŁCENIA W IV KWARTALE 2013 R. – na podstawie BAEL
 ECONOMIC ACTIVITY OF THE POPULATION AGED 15 AND MORE BY AGE AND EDUCATIONAL LEVEL IN IV QUARTER 2013 – on the LFS basis

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ludność <i>Popula- tion</i>	Aktywni zawodowo <i>Economically active persons</i>			Bierni zawo- dowo <i>Eco- nomi- cally inactive persons</i>	Współ- czynnik aktyw- ności zawo- dowej <i>Activity rate</i>	Wskaźnik za- trudnienia <i>Em- ployment rate</i>	Stopa bezro- bocia <i>Unem- ployment rate</i>
		ogółem <i>total</i>	pracu- jący <i>em- ployed</i>	bezro- botni ^a <i>unem- ployed ^a</i>				
		w tys. <i>in thous.</i>						
OGÓŁEM	839	456	413	43	384	54,4	49,2	9,4
TOTAL								
Według wieku:								
By age:								
w tym w wieku produkcyj- nym ^b	629	446	404	42	183	70,9	64,2	9,4
<i>of which at working age ^b</i>								
15–24 lata.....	116	35	25	10	82	30,2	21,6	28,6
25–34	158	133	120	13	25	84,2	75,9	9,8
35–44	139	116	107	8	23	83,5	77,0	6,9
45–54	129	99	93	7	29	76,7	72,1	7,1
55 lat i więcej.....	297	72	68	5	225	24,2	22,9	6,9
<i>and more</i>								
Według poziomu wykształcenia:								
By educational level:								
Wyższe.....	142	115	110	5	27	81,0	77,5	4,3
<i>Tertiary</i>								
Policealne i średnie zawodowe	203	134	123	11	69	66,0	60,6	8,2
<i>Post-secondary and voca- tional secondary</i>								
Średnie ogólnokształcące.....	86	42	38	4	44	48,8	44,2	9,5
<i>General secondary</i>								
Zasadnicze zawodowe	210	129	116	14	80	61,4	55,2	10,9
<i>Basic vocational</i>								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe.....	199	35	27	8	164	17,6	13,6	22,9
<i>Lower secondary, primary and incomplete primary</i>								

^a Osoby w wieku 15–74 lata. ^b Mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat.

^a Persons aged 15–74. ^b Men aged 18–64, women aged 18–59.

Pracujący Employment

TABL. 3(69). **PRACUJĄCY^a**
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which women</i>	
OGÓŁEM	291843	323049	319643	320293	153936	TOTAL
sektor publiczny	82892	80219	74526	73637	48396	<i>public sector</i>
sektor prywatny	208951	242830	245117	246656	105540	<i>private sector</i>
Rolnictwo ^b , leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	27533	36531	36283	36780	16204	<i>Agriculture^b, forestry and fishing</i>
Przemysł	79626	85069	82202	82758	29306	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe	71351	75772	73488	73747	27216	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo	12687	19227	17812	16581	1743	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	51521	53382	51606	51531	28439	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazynowa	18790	20326	21268	21286	4445	<i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	5800	5297	5646	5440	3564	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja	2810	3010	2903	2954	1033	<i>Information and communications</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	5929	6183	5948	6040	4287	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	4023	4445	4140	4103	2192	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8412	7853	8643	8728	4538	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	7354	10691	12194	12006	5003	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16140	18131	17807	17880	11507	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja	25537	26246	26011	26086	20505	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	17937	18134	18127	18509	15155	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3166	3397	3348	3211	1985	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa	4578	5127	5705	6400	4030	<i>Other service activities</i>

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności. ^b Dla gospodarstw indywidualnych w rolnictwie dane szacunkowe; patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 123.

^a By actual workplace and kind of activity. ^b For private farms in agriculture estimated data; see general notes, item 5 on page 123.

TABL. 4(70). PRACUJĄCY^a WEDŁUG STATUSU ZATRUDNIENIA
Stan w dniu 31 XII
EMPLOYED PERSONS^a BY EMPLOYMENT STATUS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym <i>Of which</i>		SPECIFICATION	
		zatrudnieni na podstawie stosunku pracy <i>employees hired on the basis of an employment contract</i>	właściciele, współwłaściciele i bezpłatnie pomagający członkowie rodzin <i>owners, co-owners including contributing family workers</i>		
OGÓŁEM	2005	175160	172555	2039	TOTAL
	2010	190413	187842	1989	
	2012	185122	182543	1999	
	2013	186453	184062	1837	
sektor publiczny	64732	64732	-	-	<i>public sector</i>
sektor prywatny	121721	119330	1837	1837	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4936	4738	112	112	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł	65232	64640	516	516	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe	60617	60040	504	504	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo	6894	6643	250	250	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	16908	16413	494	494	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazynowa	9427	9268	159	159	<i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1901	1834	67	67	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja	1073	1065	6	6	<i>Information and communications</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2961	2558	15	15	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2649	2640	9	9	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2795	2734	61	61	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	11949	11902	47	47	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	17481	17481	-	-	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja	24899	24860	39	39	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	13897	13855	42	42	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2669	2666	3	3	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa	775	758	17	17	<i>Other service activities</i>

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 5(71). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE
AVERAGE PAID EMPLOYMENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym pod- mioty o liczbie pra- cujących powyżej 9 osób ^a <i>of which entities employing more than 9 persons^a</i>	
OGÓŁEM	202199	220881	214982	211398	178577	TOTAL
sektor publiczny	73807	69569	64497	63109	63107	<i>public sector</i>
sektor prywatny	128392	151312	150485	148289	115470	<i>private sector</i>
Rolnictwo, leśnictwo, łowiec- two i rybactwo	6029	7005	6754	6837	3989	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł	65603	71701	69111	67091	63144	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo prze- mysłowe	59669	66136	63886	62384	58672	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo	9484	12973	11338	10732	6293	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	29027	29542	26931	26323	16055	<i>Trade; repair of motor vehi- cles^Δ</i>
Transport i gospodarka ma- gazynowa	10567	10838	11596	12087	9396	<i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastrono- mia ^Δ	3311	3391	3260	3073	1826	<i>Accommodation and cater- ing^Δ</i>
Informacja i komunikacja	1566	1445	1411	1451	1049	<i>Information and communi- cation</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3584	3260	3215	2970	2527	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	3262	3660	3254	3115	2547	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	3936	4604	4632	4474	2603	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	4321	9266	11707	12018	11426	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obo- wiązkowe zabezpieczenia społeczne	16121	17991	17310	16997	16995	<i>Public administration and defence; compulsory so- cial security</i>
Edukacja	25034	25227	24787	24411	24186	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	15880	15004	14602	14550	13421	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekre- acją	2514	2770	2768	2564	2480	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usłu- gowa	1960	2204	2306	2708	642	<i>Other service activities</i>

^a Bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding persons employed abroad.

TABL. 6(72). PEŁNOZATRUDNIENI I NIEPEŁNOZATRUDNIENI^a
Stan w dniu 31 XII
FULL- AND PART-TIME PAID EMPLOYMENT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Pełnozatrudnieni ^b Full-time employees ^b		Niepełnozatrudnieni Part-time employees		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	
OGÓŁEM 2005	161440	79757	11115	6308	TOTAL
2010	175892	87659	11950	7085	
2012	171499	85239	11044	6773	
2013	173151	87258	10911	6768	
sektor publiczny	59321	41147	5411	3609	public sector
sektor prywatny	113830	46111	5500	3159	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	4073	1247	665	497	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	63075	23050	1565	780	Industry
w tym przetwórstwo przemy- słowe	58639	22009	1401	711	of which manufacturing
Budownictwo	6290	651	353	74	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	15538	8223	875	526	Trade; repair of motor vehi- cles ^Δ
Transport i gospodarka maga- zynowa	9034	1208	234	96	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1700	1145	134	90	Accommodation and cater- ing ^Δ
Informacja i komunikacja	973	390	92	41	Information and communi- cations
Działalność finansowa i ubez- pieczeniowa	2468	1994	90	73	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2412	1268	228	164	Real estate activities
Działalność profesjonalna, nau- kowa i techniczna	2525	1331	209	129	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	11022	5567	880	477	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obro- na narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16752	10938	729	358	Public administration and defence; compulsory so- cial security
Edukacja	21415	17372	3445	2422	Education
Opieka zdrowotna i pomoc spo- łeczna	13040	11162	815	603	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	2219	1333	447	351	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	615	379	143	83	Other service activities

^a Bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b Od 2009 łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo.

^a Excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b Since 2009 including seasonal and temporary paid employees.

TABL. 7(73). PRZYJĘCIA DO PRACY^a
HIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number		Współ- czynnik przyjęć w % Hire rate in %			
		kobiety women	podjemu- jący pierwszą pracę persons starting work for the first time		poprzed- nio pracu- jący persons formerly employed	powraca- jący z ur- lopow wychow- awczych ^b persons returning from child- -care lea- ves ^b	
OGÓŁEM	2005	44075	16022	5460	19813	715	27,4
TOTAL	2010	42111	16744	4159	22311	770	23,9
	2012	37263	15233	3185	30932	539	21,0
	2013	39054	16517	3836	24725	577	22,5
sektor publiczny		5646	3553	725	3641	153	9,2
<i>public sector</i>							
sektor prywatny		33408	12964	3111	21084	424	29,6
<i>private sector</i>							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		635	183	115	373	6	15,5
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł		15026	5160	1475	10008	166	23,7
<i>Industry</i>							
w tym przetwórstwo przemysłowe		14231	5002	1381	9465	165	24,1
<i>of which manufacturing</i>							
Budownictwo		2003	118	97	1067	4	31,8
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		4780	2731	630	3098	157	30,0
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>							
Transport i gospodarka magazynowa		3018	261	322	2212	31	33,5
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		630	402	75	344	9	36,7
<i>Accommodation and catering^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		177	69	12	111	2	18,6
<i>Information and communications</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ..		323	242	33	147	18	12,2
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		286	122	22	203	2	11,6
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		517	276	50	356	8	20,5
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		6379	3216	318	3491	17	67,2
<i>Administrative and support service activities</i>							
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne..		1953	1106	287	1281	57	11,4
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja		1525	1251	169	1009	36	6,9
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		1348	1078	186	801	56	9,8
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		252	145	34	150	8	11,3
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa		202	157	11	74	-	36,4
<i>Other service activities</i>							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z powracającymi z urlopow bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons returning from unpaid leaves.

TABL. 8(74). ZWOLNIENIA Z PRACY^a
TERMINATIONS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %	
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia <i>terminated due to dissolution of an em- ployment contract</i>		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tacji <i>retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabili- tation</i>	korzysta- jący z urlopów wychowaw- czych ^b <i>persons taking child- -care leave^b</i>		
			przez zakład pracy <i>by em- ployer</i>	przez pra- cownika <i>by em- ployee</i>				
O G Ó Ł E M	2005	41296	15142	7971	6005	2046	1149	25,3
TOTAL	2010	39422	16164	6940	4030	1176	858	22,3
	2012	39916	16254	7480	3456	1496	639	22,5
	2013	35849	14526	6783	3560	1299	417	20,7
sektor publiczny		5683	3079	704	324	575	131	9,3
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		30166	11447	6079	3236	724	286	26,8
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		590	161	84	47	37	4	14,5
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		14491	4655	3335	1664	450	155	22,8
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe		13783	4535	3134	1630	381	151	23,3
<i>of which manufacturing</i>								
Budownictwo		2013	113	372	154	44	14	31,8
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		4238	2292	1187	556	53	68	27,1
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa		2691	203	407	311	111	4	30,1
<i>Transportation and storage</i>								
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		563	382	62	82	5	7	32,8
<i>Accommodation and catering^Δ</i>								

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons. ^b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 8(74). ZWOLNIENIA Z PRACY^a (dok.)
 TERMINATIONS^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z liczby ogółem Of total number					Współ- czynnik zwolnień w % Termina- tion rate in %
		kobiety women	zwolnieni w drodze wypowiedzenia terminated due to dissolution of an em- ployment contract		przenie- sieni na emerytu- rę, rentę z tytułu niezdol- ności do pracy, rehabili- tację retired or granted pension due to an inability to work or due to rehabili- tation	korzysta- jący z urlopów wychow- awczych ^b persons taking child- -care leave ^b	
			przez zakład pracy by em- ployer	przez pra- cownika by em- ployee			
Informacja i komunikacja	140	50	44	40	3	#	14,8
<i>Information and communications</i>							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	356	266	81	64	5	13	13,7
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	310	133	50	18	34	6	12,4
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	467	215	71	73	11	8	18,4
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	4928	2805	408	200	103	12	51,9
<i>Administrative and support service activities</i>							
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpiecze- nia społeczne	1785	882	106	98	166	44	10,5
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja	1587	1168	271	97	146	40	7,1
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1367	1022	265	129	119	33	10,2
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	191	99	19	21	9	6	8,6
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa	132	80	21	6	3	#	23,4
<i>Other service activities</i>							

^a Dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracują-
cych do 9 osób. ^b W 2005 r. łącznie z korzystającymi z urlopów bezpłatnych.

^a Data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities em-
ploying up to 9 persons. ^b In 2005 including persons taking unpaid leaves.

TABL. 9(75). ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH, ZAWODOWYCH I LICEÓW OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH, KTÓRZY PODJĘLI PRACĘ PO RAZ PIERWSZY^a
 THE GRADUATES OF TERTIARY SCHOOLS, LEAVERS OF VOCATIONAL AND SECONDARY SCHOOLS STARTING WORK FOR THE FIRST TIME^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym kobiety Of which women	Z liczby ogółem — absolwenci szkół Of total number — school leavers				
			wyższych tertiary	policeal- nych i średnich zawodo- wych post- secondary and sec- ondary vocational	liceów ogólno- kształcą- cych general secondary	zasadni- czych zawodo- wych basic vo- cational	
OGÓŁEM	2005	5062	2353	1483	1441	632	1506
TOTAL	2010	3304	1354	1025	867	501	911
	2012	2374	1027	819	577	295	683
	2013	2979	1228	947	728	367	937
sektor publiczny		592	385	460	77	38	17
<i>public sector</i>							
sektor prywatny		2387	843	487	651	329	920
<i>private sector</i>							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>		79	25	25	33	-	21
Przemysł		1217	309	203	345	125	544
<i>Industry</i>							
w tym przetwórstwo przemysłowe		1134	299	192	324	109	509
<i>of which manufacturing</i>							
Budownictwo		75	8	30	14	2	29
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>		486	339	85	122	119	160
Transport i gospodarka magazynowa		278	28	61	117	34	66
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		#	#	6	3	#	#
<i>Accommodation and catering^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		#	-	6	#	-	-
<i>Information and communications</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa <i>Financial and insurance activities</i>		28	16	18	#	#	-
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		10	8	4	#	-	#
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		34	18	23	6	#	#
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activi- ties</i>		153	46	25	26	23	79
Administracja publiczna i obrona narodo- wa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne		245	144	199	21	#	#
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja		110	97	99	4	#	#
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		167	137	135	22	7	3
<i>Human health and social work activities</i>							
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		29	15	25	4	-	-
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa		10	#	3	#	2	#
<i>Other service activities</i>							

^a Zatrudnieni na podstawie stosunku pracy; dane obejmują pełnozatrudnionych oraz od 2009 r. sezonowych i zatrudnionych dorywczo; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób.

^a Employed on the basis of an employment contract; data cover full-time paid employees as well as since 2009 seasonal and temporary paid employees; excluding economic entities employing up to 9 persons.

TABL. 10(76). **MIEJSCA PRACY WOLNE, NOWO UTWORZONE I ZLIKWIDOWANE W 2013 R.**
JOB VACANCIES, NEWLY CREATED AND LIQUIDATED JOBS IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Miejsca pracy Jobs						
	wolne (stan w dniu 31 XII) vacancies (as of 31 XII)			nowo utworzone ^a vacancies – newly created jobs ^a		zlikwidowane ^a liquidated ^a	
	ogółem total	w tym nowo utwo- rzone of which vacancies – newly created jobs	z liczby ogółem – w jed- nostkach o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób of total number – in entities employing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób of which in entities employ- ing more than 9 persons	ogółem total	w tym w jed- nostkach o liczbie pracują- cych po- wyżej 9 osób of which in entities employing more than 9 persons
OGÓŁEM	1014	119	980	10778	6038	9996	6266
TOTAL							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11	4	1	409	203	255	152
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>							
Przemysł	546	43	539	3608	2619	4187	3104
<i>Industry</i>							
w tym przetwórstwo przemysłowe.... of which manufacturing	533	42	533	3367	2419	3982	2939
Budownictwo	34	-	34	1208	503	795	441
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samo- chodowych ^Δ	41	4	41	1586	577	1408	705
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>							
Transport i gospodarka magazynowa.... <i>Transportation and storage</i>	174	39	174	957	701	643	330
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	10	2	10	610	84	473	61
<i>Accommodation and catering^Δ</i>							
Informacja i komunikacja	6	2	6	100	53	123	2
<i>Information and communications</i>							
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	12	-	12	123	71	74	34
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	16	2	16	86	48	159	129
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	4	-	4	211	37	377	127
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	20	9	13	585	281	391	265
<i>Administrative and support service activities</i>							
Administracja publiczna i obrona na- rodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	77	5	75	327	327	192	188
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>							
Edukacja	16	1	16	330	275	370	311
<i>Education</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ... <i>Human health and social work activities</i>	37	-	37	282	140	345	295
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	10	8	2	99	66	48	27
<i>Arts, entertainment and recreation</i>							
Pozostała działalność usługowa	-	-	-	257	53	156	25
<i>Other service activities</i>							

^a W ciągu roku.

^a During the year.

Bezrobocie Unemployment

TABL. 11(77). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI, STOPA BEZROBOCIA ORAZ OFERTY PRACY**
Stan w dniu 31 XII
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS, UNEMPLOYMENT RATE AS WELL AS JOB OFFERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni zarejestrowani ogółem	89151	59225	60614	59805	Total registered unemployed persons
w tym kobiety	47301	31607	31697	31580	of which women
Z liczby ogółem – bezrobotni:					Of total number – unemployed persons:
dotychczas niepracujący	17266	11347	9891	9441	previously not employed
w tym absolwenci ^a	3307	3063	2946	2859	of which school-leavers ^a
w tym w szkole wyższej ^b	623	797	621	652	of which in tertiary education ^b
bez kwalifikacji zawodowych	20586	16093	18614	18275	without occupational qualifications
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	2664	1064	2089	3244	terminated for company reasons
długotrwale bezrobotni ^c	57577	26517	28502	30049	long-term unemployed ^c
posiadający prawo do zasiłku	14504	11365	11845	9524	possessing benefit rights
samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko w wieku 18 lat i mniej	4814 ^d	6842	7639	8235	bringing up single-handed at least one child aged 18 and less
niepełnosprawni	3088	4488	4760	4825	disabled persons
Stopa bezrobocia rejestrowanego^e w %	23,0	15,5	15,9	15,7	Registered unemployment rate^e in %
Oferty pracy	527	849	938	1434	Job offers

^a Za bezrobotnego absolwenta uważa się osobę w okresie do upływu 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki potwierdzonej świadectwem, dyplomem lub innym dokumentem ukończenia szkoły (dotyczy absolwentów z wykształceniem zasadniczym zawodowym, średnim, policealnym lub wyższym), kursów zawodowych trwających co najmniej 24 miesiące lub nabycia uprawnień do wykonywania zawodu przez osoby niepełnosprawne. ^b Dotyczy osób, które nie ukończyły 27 lat. ^c Pozostający w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego. ^d Dane dotyczą osób samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko w wieku 7 lat i mniej. ^e Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 126.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a An unemployed school-leaver is a person who has, within the last 12 months graduated any school confirmed by a certificate, diploma or other document completion of education (concerns school-leavers with basic vocational, secondary, post-secondary or tertiary education), has completed a minimum of 24 months of vocational training courses or disabled persons who acquired qualifications to work in a given occupation. ^b Concerns persons who have not reached their 27th birthday. ^c Remaining in the register rolls of the powiat labour office for the overall period of over 12 months during the last two years, excluding the periods of undergoing a traineeship and on a job occupational training. ^d Data concern persons who bring up single-handed at least one child aged 7 and less. ^e See general notes, item 2 on page 126.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 12(78). **BEZROBOTNI NOWO ZAREJESTROWANI I WYREJESTROWANI^a**
NEWLY REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS AND PERSONS REMOVED FROM UNEMPLOYMENT ROLLS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni nowo zarejestrowani	106508	119092	95288	93680	Newly registered unemployed persons
z liczby ogółem:					of total number:
Kobiety	49358	57642	45587	45111	Women
Dotychczas niepracujący	29540	29128	19118	17465	Previously not employed
Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	1770	1449	2720	5440	Terminated for company reasons
Bezrobotni wyrejestrowani	116746	120929	93808	94489	Persons removed from unemployment rolls
z liczby ogółem:					of total number:
Kobiety	53191	57652	46603	45228	Women
Z tytułu podjęcia pracy	56906	42870	38419	41390	Received jobs

^a W ciągu roku.

Z r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 13(79). BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG WIEKU, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA, CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY ORAZ STAŻU PRACY

Stan w dniu 31 XII
 REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BY AGE, EDUCATIONAL LEVEL,
 DURATION OF UNEMPLOYMENT AND WORK SENIORITY
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005		2010		2012		2013	
	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women	ogółem total	w tym kobiety of which women
OGÓŁEM	89151	47301	59225	31607	60614	31697	59805	31580
TOTAL								
	OGÓŁEM TOTAL							
	WEDŁUG WIEKU BY AGE							
24 lata i mniej	18089	9634	11905	6801	11115	6113	10150	5658
and less								
25–34	24512	14313	17170	10381	17340	10524	16634	10235
35–44	18568	10446	10777	5994	11814	6539	12158	6931
45–54	23707	11730	12942	6445	12009	5848	11494	5669
55 lat i więcej	4275	1178	6431	1986	8336	2673	9369	3087
and more								
	WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA BY EDUCATIONAL LEVEL							
Wyższe	3312	2093	4908	3257	5508	3778	5539	3760
Tertiary								
Policealne oraz średnie zawodowe	18358	11537	12612	7813	12582	7685	12785	7864
Post-secondary and voca- tional secondary								
Średnie ogólnokształcące	5922	4433	5768	4049	5574	3863	5479	3836
General secondary								
Zasadnicze zawodowe	30740	14369	17923	8084	18926	8257	18424	8107
Basic vocational								
Gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe	30819	14869	18014	8404	18024	8114	17578	8013
Lower secondary, primary and incomplete primary								
	WEDŁUG CZASU POZOSTAWANIA BEZ PRACY^{ab} BY DURATION OF UNEMPLOYMENT^{ab}							
3 miesiące i mniej	21676	9506	23472	11338	20355	9388	18365	8640
months and less								
3– 6	12869	6525	11225	6205	11487	6070	11271	6043
6–12	14385	7443	10382	5737	11584	5967	12020	6290
12–24	13802	7366	8779	4966	9897	5666	10037	5597
Powyżej 24 miesięcy	26419	16461	5367	3361	7291	4606	8112	5010
More than 24 months								
	WEDŁUG STAŻU PRACY^b BY WORK SENIORITY^b							
Bez stażu pracy	17266	10169	11347	6860	9891	5848	9441	5720
No work seniority								
Ze stażem pracy: With work seniority:								
1 rok i mniej	11543	6528	7895	4453	8182	4701	8161	4816
and less								
1– 5	16948	8837	12655	7096	13508	7554	13103	7395
5–10	12769	6991	8292	4481	8863	4756	8862	4793
10–20	16863	9237	9671	5031	10016	5052	10072	5074
20–30	12061	5201	7338	3071	7420	2983	7371	2929
powyżej 30 lat	1701	338	2027	615	2734	803	2795	853
more than 30 years								

^a Od momentu rejestracji w urzędzie pracy. ^b Przedziały zostały domknięte prawostronnie, np. w przedziale 3–6 uwzględniono osoby, które pozostawały bez pracy 3 miesiące i 1 dzień do 6 miesięcy.

U w a g a. Według stanu w dniu 31 XII 2013 r. wśród bezrobotnych było 15864 osób (w tym 6168 kobiet) w wieku 50 lat i więcej.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a From the date of registering in a labour office. ^b Intervals were shifted upward, e.g., in the interval 3–6 persons remaining unemployed from 3 months and 1 day to 6 months were included.

N o t e. As of 31 XII 2013 among the unemployed were 15864 persons (of which 6168 women) aged 50 and more.

S o u r c e: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 14(80). **BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI KORZYSTAJĄCY Z AKTYWNYCH FORM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ OFERTY PRACY^a**
REGISTERED UNEMPLOYED PERSONS BENEFITTING FROM LABOUR MARKET PROGRAMME AS WELL AS JOB OFFERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Bezrobotni, którzy:					<i>Unemployed persons who:</i>
Podjęli zatrudnienie przy pracach interwencyjnych	3622	2645	1604	1596	<i>Undertaking employment in intervention works</i>
w tym kobiety	1836	1550	1017	1016	<i>of which women</i>
Podjęli zatrudnienie przy robotach publicznych	4804	2769	1001	1070	<i>Undertaking employment in public works</i>
w tym kobiety	1753	841	245	331	<i>of which women</i>
Rozpoczęli szkolenie lub staż u pracodawcy	9208	17436	8271	9295	<i>Starting training or internship with the employer</i>
w tym kobiety	5211	10635	5201	5575	<i>of which women</i>
Rozpoczęli prace społecznie użyteczne	14530	4147	2940	<i>Started a social useful works</i>
w tym kobiety	6794	2391	1562	<i>of which women</i>
Liczba zgłoszonych ofert pracy ...	38284	51448	30169	32257	<i>Number of submitted job offers</i>

^a W ciągu roku.

Źródło: dane Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

^a During the year.

Source: data of the Ministry of Labour and Social Policy.

TABL. 15(81). **WYDATKI FUNDUSZU PRACY**
EXPENDITURES OF LABOUR FUND

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				w odsetkach in percent	
OGÓŁEM	209,4	314,0	223,0	248,6	100,0	TOTAL
w tym:						<i>of which:</i>
Zasiłki dla bezrobotnych	125,1	117,2	121,0	121,6	48,9	<i>Unemployment benefits</i>
Szkolenia	5,1	8,4	3,0	3,2	1,3	<i>Training</i>
Środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	16,4	66,0	29,4	40,2	16,2	<i>Means for starting of economic activity and equipping of workseat</i>
Roboty publiczne	14,2	17,5	5,2	7,5	3,0	<i>Public works</i>
Prace interwencyjne	8,3	11,3	6,1	7,2	2,9	<i>Intervention works</i>
Stypendia za okres stażu	17,8	58,2	24,9	39,7	16,0	<i>Scholarships for intership period</i>

Warunki pracy Work conditions

TABL. 16(82). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy <i>Of total number – accidents resulting in an inability to work</i>			SPECIFICATION
		śmiertelnych <i>fatal accidents</i>	ciężkich <i>serious accidents</i>	lżejszych <i>light</i>	1–3 dni <i>days</i>	4–20	21 dni i więcej <i>days and more</i>	
OGÓŁEM TOTAL								
OGÓŁEM 2005	2801	17	26	2758	42	1089	1552	TOTAL
2010	2789	9	21	2759	38	1083	1496	
2012	2841	9	24	2808	30	1245	1498	
2013	2605	9	20	2576	40	1009	1321	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	66	1	-	65	1	21	43	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł	1172	3	11	1158	15	502	595	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe	1084	2	10	1072	14	472	541	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo	111	-	-	111	3	36	70	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	287	-	4	283	6	131	120	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazynowa	264	4	3	257	2	87	137	<i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	29	-	-	29	-	13	15	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja	7	1	-	6	-	4	2	<i>Information and communications</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12	-	-	12	2	4	3	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	18	-	-	18	-	5	13	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	21	-	-	21	-	9	10	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	128	-	-	128	1	42	75	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ..	140	-	2	138	7	44	72	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja	125	-	-	125	1	41	57	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	180	-	-	180	2	55	86	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	18	-	-	18	-	3	9	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa	27	-	-	27	-	12	14	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 16(82). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY^a (dok.)
 PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W wypadkach <i>In accidents</i>			Z liczby ogółem – powodujących niezdolność do pracy <i>Of total number – accidents resulting in an inability to work</i>			SPECIFICATION	
		śmiertelnych <i>fatal accidents</i>	ciężkich <i>serious accidents</i>	lżejszych <i>light</i>	1—3 dni <i>days</i>	4—20	21 dni i więcej <i>days and more</i>		
NA 1000 PRACUJĄCYCH (wskaźnik wypadkowości) PER 1000 EMPLOYED PERSONS (accident rate)									
OGÓŁEM	2005	10,54	0,06	0,10	10,38	0,16	4,10	5,84	TOTAL
	2010	10,10	0,03	0,08	9,99	0,14	3,92	5,42	
	2012	9,73	0,03	0,08	9,62	0,10	4,26	5,13	
	2013	8,99	0,03	0,07	8,89	0,14	3,48	4,56	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		10,37	0,16	-	10,22	0,16	3,30	6,76	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>
Przemysł		14,21	0,04	0,13	14,04	0,18	6,09	7,21	<i>Industry</i>
w tym przetwórstwo przemysłowe		14,72	0,03	0,14	14,56	0,19	6,41	7,35	<i>of which manufacturing</i>
Budownictwo		6,45	-	-	6,45	0,17	2,09	4,07	<i>Construction</i>
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		5,57	-	0,08	5,49	0,12	2,54	2,33	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>
Transport i gospodarka magazynowa		12,41	0,19	0,14	12,08	0,09	4,09	6,44	<i>Transportation and storage</i>
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		5,23	-	-	5,23	-	2,35	2,71	<i>Accommodation and catering^Δ</i>
Informacja i komunikacja		2,39	0,34	-	2,05	-	1,37	0,68	<i>Information and communications</i>
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		2,00	-	-	2,00	0,33	0,67	0,50	<i>Financial and insurance activities</i>
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		4,37	-	-	4,37	-	1,21	3,15	<i>Real estate activities</i>
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		2,42	-	-	2,42	-	1,04	1,15	<i>Professional, scientific and technical activities</i>
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		10,58	-	-	10,58	0,08	3,47	6,20	<i>Administrative and support service activities</i>
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne ...		7,85	-	0,11	7,73	0,39	2,47	4,04	<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>
Edukacja		4,80	-	-	4,80	0,04	1,57	2,19	<i>Education</i>
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		9,83	-	-	9,83	0,11	3,00	4,69	<i>Human health and social work activities</i>
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		5,49	-	-	5,49	-	0,91	2,74	<i>Arts, entertainment and recreation</i>
Pozostała działalność usługowa.		4,46	-	-	4,46	-	1,98	2,31	<i>Other service activities</i>

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17(83). WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie)
CONTACT-MODE OF INJURY AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (excluding private farms in agriculture)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agri- culture, forestry and fish- ing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospodar- ka maga- zynowa transport and sto- rage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and social work ac- tivities	
			razem total	w tym przetwó- rstwo przemy- słowe of which manu- facturing					
WYDARZENIA POWODUJĄCE URAZY CONTACT-MODE OF INJURY									
OGÓŁEM	2005	2801	76	1450	1343	185	241	202	251
TOTAL	2010	2789	64	1424	1320	154	304	202	213
	2011	2841	68	1412	1326	141	268	283	186
	2013	2605	66	1172	1084	111	287	264	180
Kontakt z prądem elektrycznym, tem- peraturą, niebezpiecznymi sub- stancjami i preparatami chemicz- nymi	60	1	36	35	1	5	4	1	
<i>Contact with electrical voltage, tem- perature, hazardous substances and chemicals</i>									
w tym z preparatami chemicznymi... <i>of which chemicals</i>	13	-	10	10	-	-	1	1	
Tonięcie, zakopanie, zamknięcie	2	-	1	-	1	-	-	-	
<i>Drowned, buried, enveloped</i>									
Zderzenie z lub uderzenie w: <i>Horizontal or vertical impact with or against:</i>									
nieruchomy obiekt	647	19	217	202	30	62	91	37	
<i>a stationary object</i>									
obiekt w ruchu	554	16	308	290	25	66	39	19	
<i>object in motion</i>									
w tym przez: <i>of which by:</i>									
spadający obiekt	229	5	128	123	12	28	21	6	
<i>falling object</i>									
poruszający się lub transporto- wany obiekt	122	1	76	73	6	18	6	3	
<i>moving or transported object</i>									
Kontakt z przedmiotem ostrym, szorstkim, chropowatym	471	5	279	266	23	68	23	10	
<i>Contact with sharp, pointed, rough, coarse material agent</i>									
w tym kontakt z przedmiotem ostrym	285	3	179	172	11	52	5	3	
<i>of which contact with sharp mate- rial agent</i>									
Uwięzienie, zmiżdżenie	165	4	99	95	6	24	16	2	
<i>Trapped, crushing</i>									
Obciążenie psychiczne lub fizyczne <i>Physical or mental stress</i>	327	10	126	108	9	34	37	43	
w tym obciążenie układu mięśni- owo-szkieletowego	297	10	115	97	9	29	34	41	
<i>of which physical stress on the muscular-skeletal system</i>									
Przejaw agresji ze strony człowieka lub zwierzęcia	56	3	5	3	-	3	17	13	
<i>Aggression of human or animal</i>									
Pozostałe	323	8	101	85	16	25	37	55	
<i>Others</i>									

^a Zgłoszone w danym roku.

^a Registered in a given year.

TABL. 17(83). **WYDARZENIA I PRZYCZYNY WYPADKÓW PRZY PRACY^a (dok.)**
EVENTS AND CAUSES OF ACCIDENTS AT WORK^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which							
		rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo agri- culture, forestry and fish- ing	przemysł industry		budow- nictwo con- struction	handel; naprawa pojazdów samo- chodo- wych ^Δ trade; repair of motor vehicles ^Δ	transport i gospodar- ka maga- zynowa transport and sto- rage	opieka zdrowot- na i pomoc społecz- na human health and social work ac- tivities	
			razem total	w tym przetwór- stwo przemy- słowe of which manu- facturing					
PRZYCZYNY WYPADKÓW CAUSES OF ACCIDENTS									
OGÓŁEM	2005	5481	138	3010	2766	372	512	359	391
TOTAL	2010	5498	131	2854	2658	355	622	372	319
	2012	5553	134	2820	2644	297	555	482	360
	2013	5133	148	2419	2209	252	621	461	235
Niewłaściwy stan czynnika materialnego		401	8	198	166	21	44	29	13
<i>Inappropriate condition of material objects/agents</i>									
Niewłaściwa organizacja: <i>Inappropriate organization of:</i>									
pracy		260	14	134	123	39	22	7	4
<i>work</i>									
stanowiska pracy		242	7	131	124	22	33	13	5
<i>work post</i>									
Brak lub niewłaściwe posługiwanie się czynnikiem materialnym		401	5	232	218	28	50	14	11
<i>Absence or inappropriate use of material objects/agents</i>									
Nieużywanie sprzętu ochronnego		69	3	43	41	3	10	1	-
<i>Not using protective equipment</i>									
Niewłaściwe samowolne zachowanie się pracownika		344	17	188	164	17	48	19	8
<i>Inappropriate wilful employee action</i>									
Niewłaściwy stan psychofizyczny pracownika ^b		95	5	33	27	3	23	5	-
<i>Inappropriate mental-physical condition of employee^b</i>									
Nieprawidłowe zachowanie się pracownika		2934	75	1360	1258	108	353	303	149
<i>Incorrect employee's action</i>									
Inna przyczyna		387	14	100	88	11	38	70	45
<i>Other causes</i>									

^a Zgłoszone w danym roku. ^b Spowodowany m.in.: nagłym zachorowaniem, niedyspozycją fizyczną lub psychiczną, nadużyciem alkoholu.
^a Registered in a given year. ^b Caused by, i.a.: sudden illness, physical or mental indisposition, alcohol abuse.

TABL. 18(84). POSZKODOWANI W WYPADKACH PRZY PRACY W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH W ROLNICTWIE^a

PERSONS INJURED IN ACCIDENTS AT WORK ON PRIVATE FARMS IN AGRICULTURE ^a					
WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	258	193	226	193	TOTAL
w tym wypadki śmiertelne	2	2	-	-	of which fatal accidents
Wydarzenia powodujące urazy:					Events causing injury:
upadek osób	131	104	110	106	persons falling
uderzenie lub przygniecenie przez spadające przedmioty	19	16	19	18	persons hit or crushed by falling objects
przejechanie, uderzenie, pochwycenie przez środki transportu w ruchu	7	3	3	2	persons run over, hit or caught by moving means of transport
pochwycenie, uderzenie przez części ruchome maszyn i urządzeń	25	14	31	20	persons caught or hit by moving parts of machinery and equipment
uderzenie, przygniecenie, pogryzienie przez zwierzęta	32	21	12	18	persons hit, crushed or bitten by animals
działanie:					influence of:
skrajnych temperatur	1	3	2	1	extreme temperatures
materiałów szkodliwych	-	-	1	-	hazardous materials
inne wydarzenia	43	32	48	28	other events

^a Którym wypłacono jednorazowe odszkodowania.

Źródło: dane Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Who received one-off accident compensations.

Source: data of the Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 19(85). ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a

Stan w dniu 31 XII

PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zagrożenie Hazard							
		związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery			
		ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions					
		ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors		
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed									
OGÓŁEM	2005	135,5	98,4	95,9	69,9	20,4	14,1	19,2	14,4
TOTAL	2010	123,4	94,0	79,5	58,8	23,2	21,8	20,7	13,4
	2012	116,0	89,7	71,1	57,8	24,7	20,6	20,1	11,3
	2013	110,7	85,1	75,9	59,0	15,6	14,4	19,3	11,7
sektor publiczny		76,2	62,9	49,3	38,1	24,1	23,6	2,8	1,2
public sector									
sektor prywatny		118,1	89,8	81,6	63,5	13,7	12,4	22,8	13,9
private sector									

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

TABL. 19(85). **ZATRUDNIENI W WARUNKACH ZAGROŻENIA^a (dok.)**
Stan w dniu 31 XII
PERSONS WORKING IN HAZARDOUS CONDITIONS^a (cont.)
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total		Zagrożenie Hazard					
			związane connected with				czynnikami mechanicznymi związanymi z maszynami szczególnie niebezpiecznymi connected with mechanical factors related to particularly dangerous machinery	
			ze środowiskiem pracy work environment		z uciążliwością pracy strenuous conditions			
	ogółem grand total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors	razem total	w tym przez jedną grupę czynników of which one group of factors
na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości per 1000 paid employees of total surveyed								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	112,9	90,5	59,3	47,5	44,6	40,3	9,1	2,7
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł	160,0	121,8	111,5	86,9	19,2	17,8	29,3	17,2
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe.... of which manufacturing	163,0	122,4	118,1	92,4	13,6	12,0	31,3	18,1
<i>Construction</i>								
Budownictwo	39,2	27,1	26,6	16,4	3,3	3,3	9,3	7,3
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	26,8	23,0	12,8	10,3	7,4	6,8	6,6	5,9
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa...	7,5	5,8	2,9	2,0	4,4	3,5	0,3	0,2
<i>Transportation and storage</i>								
Informacja i komunikacja	11,8	10,1	6,7	5,0	-	-	5,0	5,0
<i>Information and communications</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	86,0	80,9	40,5	40,5	8,4	3,4	37,1	37,1
<i>Administrative and support service activities</i>								
Edukacja	27,1	27,1	-	-	27,1	27,1	-	-
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.	63,3	50,6	53,7	41,0	9,1	9,1	0,4	0,4
<i>Human health and social work activities</i>								
Pozostała działalność usługowa.....	46,9	46,9	46,9	46,9	-	-	-	-
<i>Other service activities</i>								

^a Liczeni tylko jeden raz w grupie czynnika przeważającego, tzn. mającego największe szkodliwe znaczenie na danym stanowisku pracy; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Listed only once by predominant factor, i.e., the factor having the most hazardous effect at a given work post; data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

TABL. 20(86). ZATRUDNIENI NA STANOWISKACH PRACY, DLA KTÓRYCH DOKONANO OCENY RYZYKA ZAWODOWEGO^a W 2013 R.
PAID EMPLOYEES ON POSITION FOR WHICH EVALUATION OF OCCUPATIONAL RISK WAS DONE^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przeprowa- dzenie oceny ryzyka zawo- dowego <i>Evaluation of occupational risk</i>	Wyeliminowa- nie lub ograni- czenie ryzyka zawodowego <i>Elimination or limitation of occupational risk</i>	Środki zastosowane do wyeliminowania lub ograniczenia ryzyka zawodowego <i>Appliance of means to elimination or limitation of occupational risk</i>		
			techniczne <i>technical</i>	organizacyjne <i>organizational</i>	ochrony indywidualnej <i>individuality protection</i>
	na 1000 zatrudnionych badanej zbiorowości <i>per 1000 paid employees of total surveyed</i>				
OGÓŁEM	385,5	178,3	54,5	60,9	124,9
TOTAL					
sektor publiczny	420,1	182,3	67,7	82,1	129,7
<i>public sector</i>					
sektor prywatny	378,1	177,5	51,6	56,3	123,9
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	339,8	258,4	36,8	76,1	200,2
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł	401,1	204,4	70,4	70,5	151,6
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe ... <i>of which manufacturing</i>	400,3	192,3	59,4	54,4	136,5
Budownictwo	421,6	206,3	49,2	71,4	131,6
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	310,3	125,7	34,0	40,2	64,5
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa	420,9	130,5	30,3	51,6	67,7
<i>Transportation and storage</i>					
Informacja i komunikacja	251,3	16,8	-	4,2	6,7
<i>Information and communications</i>					
Administrowanie i działalność wspierają- ca ^Δ	446,9	369,3	-	251,3	352,4
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja	34,8	10,8	-	10,8	-
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna....	431,1	108,4	27,9	26,0	68,6
<i>Human health and social work activi- ties</i>					
Pozostała działalność usługowa	511,7	488,3	-	-	488,3
<i>Other service activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 9 na str. 129.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 9 on page 129.

TABL. 21(87). **CHOROBY ZAWODOWE**
OCCUPATIONAL DISEASES

WYSZCZEGÓLNIENIE	Liczba przypadków <i>Number of cases</i>		SPECIFICATION	
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>	na 100 tys. zatrudnionych <i>per 100 thous. paid employees</i>		
O G Ó Ł E M	2005	56	27,2	TOTAL
	2010	50	22,2	
	2012	78	34,3	
	2013	47	21,3	
w tym:				<i>of which:</i>
Pylice płuc		1	0,5	<i>Pneumoconioses</i>
Astma oskrzelowa		1	0,5	<i>Bronchial asthma</i>
Alergiczny nieżyt nosa		2	0,9	<i>Allergic rhinitis</i>
Przewlekłe choroby narządu głosu spowodowane nadmiernym wysiłkiem głosowym		6	2,7	<i>Chronic voice disorders due to excessive vocal effort</i>
Nowotwory złośliwe powstałe w następstwie działania czynników występujących w środowisku pracy, uznanych za rakotwórcze u ludzi		1	0,5	<i>Malignant neoplasms induced by human carcinogens present in work environment</i>
Choroby skóry		3	1,4	<i>Skin diseases</i>
Przewlekłe choroby układu ruchu wywołane sposobem wykonywania pracy		4	1,8	<i>Chronic diseases of locomotor system related to the way the job is performed</i>
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy		7	3,2	<i>Chronic diseases of peripheral nervous system related to the way job is performed</i>
Obustronny trwały ubytek słuchu typu ślimakowego lub czuciowo-nerwowego spowodowany hałasem		3	1,4	<i>Bilateral permanent noise-included hearing loss of cochlear or sensorineural type</i>
Zespół wibracyjny		1	0,5	<i>Vibration syndrome</i>
Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa		18	8,2	<i>Infectious and parasitic diseases or their sequels</i>

Ź r ó d ł o: dane Instytutu Medycyny Pracy w Łodzi.

S o u r c e: data of the Institute of Occupational Medicine in Łódź.

TABL. 22(88). KORZYSTAJĄCY ZE ŚWIADCZEŃ Z TYTUŁU PRACY W WARUNKACH SZKODLIWYCH DLA ZDROWIA I UCIAŻLIWYCH ^a

Stan w dniu 15 XII

PERSONS RECEIVING BENEFITS FOR WORK IN HARMFUL AND STRENUOUS CONDITIONS^a

As of 15 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Posiłki profilaktyczne <i>Preventive food</i>	Napoje <i>Drinks</i>	Inne środki odżywcze <i>Other nutrition</i>	Dodatki pieniężne <i>Special pay</i>	Skrócony czas pracy <i>Short-time work</i>	Dodatki urlopy <i>Extra leaves</i>	Uprawnienia wynikające z pracy w szczególnych warunkach ^b <i>Entitlements arising from work in particular conditions^b</i>
O GÓŁEM	2005	11834	39377	3571	8909	738	1859	8224
TOTAL	2010	9579	27221	1796	4852	486	955	266
	2012	7785	18926	1429	3873	376	53	241
	2013	7696	20261	1962	3570	611	132	174
sektor publiczny		2702	6059	441	1550	262	55	99
<i>public sector</i>								
sektor prywatny		4994	14202	1521	2020	349	77	75
<i>private sector</i>								
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		1355	1079	26	72	2	3	-
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>								
Przemysł		5179	13969	1719	2173	281	44	66
<i>Industry</i>								
w tym przetwórstwo przemysłowe ...		3628	10944	1130	1354	273	31	29
<i>of which manufacturing</i>								
Budownictwo		496	594	72	57	2	-	6
<i>Construction</i>								
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		113	1019	-	57	7	18	16
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>								
Transport i gospodarka magazynowa		465	1753	73	1046	18	14	69
<i>Transportation and storage</i>								
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		47	197	-	-	18	21	-
<i>Administrative and support service activities</i>								
Edukacja		29	29	-	8	-	-	-
<i>Education</i>								
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna....		12	1621	72	157	283	32	17
<i>Human health and social work activities</i>								

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129. ^b Lub w szczególnym charakterze.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129. ^b Or particular character.

TABL. 23(89). ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPADKÓW PRZY PRACY I CHORÓB ZAWODOWYCH ^a
 OCCUPATIONAL ACCIDENTS AND OCCUPATIONAL DISEASES BENEFITS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Liczba świadczeń Number of benefits		Średni koszt świadczeń w zł na 1 świadczenie Average cost of benefits in zł per 1 benefit		
	ogółem total	w tym z tytułu wy- padków przy pracy of which occupational acci- dents compensa- tions	ogółem total	w tym z tytułu wy- padków przy pracy of which occupational acci- dents compensa- tions	
OGÓŁEM	2005	769	749	2316	2211
TOTAL	2010	875	849	2410	2385
	2012	641	616	2840	2814
	2013	787	735	3292	3261
sektor publiczny		156	141	3700	3604
<i>public sector</i>					
sektor prywatny		631	594	3191	3179
<i>private sector</i>					
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		20	18	4265	4511
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł		483	454	3378	3376
<i>Industry</i>					
w tym przetwórstwo przemysłowe....		450	421	3159	3142
<i>of which manufacturing</i>					
Budownictwo		49	47	3294	3211
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		42	40	3133	3103
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa.....		87	83	3013	3017
<i>Transportation and storage</i>					
Informacja i komunikacja		#	#	3500	3500
<i>Information and communications</i>					
Administrowanie i działalność wspie- rająca ^Δ		#	#	1400	1400
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja		#	#	3288	3288
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		96	83	2994	2722
<i>Human health and social work activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 9 osób i dotyczą wybranych rodzajów działalności; patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 129.

^a Data concern entities employing more than 9 persons and related to selected kind of activities; see general notes, item 7 on page 129.

DZIAŁ VII

WYNAGRODZENIA. ŚWIADCZENIA Z UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Uwagi ogólne

Wynagrodzenia

1. Wynagrodzenia obejmują wypłaty pieniężne oraz wartość świadczeń w naturze bądź ich ekwiwalenty należne pracownikom z tytułu pracy. Dane nie obejmują wynagrodzeń pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, a ponadto nie obejmują pracowników fundacji, stowarzyszeń, partii politycznych, związków zawodowych, organizacji społecznych, organizacji pracodawców, samorządu gospodarczego i zawodowego.

Składnikami wynagrodzeń są: wynagrodzenia osobowe, wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej, wynagrodzenia bezosobowe, wynagrodzenia agencyjno-prowizyjne, honoraria.

Do wynagrodzeń osobowych zalicza się m.in.: wynagrodzenia zasadnicze, premie i nagrody, dodatki (np. za pracę w warunkach szkodliwych dla zdrowia, za staż pracy, za pełnienie funkcji kierowniczych), wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych, wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy (przestoje płatne, urlopy, choroby), świadczenia deputatowe i odszkodowawcze.

Wynagrodzenia osobowe dotyczą osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy, osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, którzy zawarli z zakładem pracy umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego.

2. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie (nominalne) przypadające na 1 zatrudnionego obliczono przyjmując:

- wynagrodzenia osobowe, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą oraz uczniów, a także osób zatrudnionych za granicą,
- wypłaty z tytułu udziału w zysku i w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach,
- dodatkowe wynagrodzenia roczne dla pracowników jednostek sfery budżetowej,

CHAPTER VII

WAGES AND SALARIES. SOCIAL SECURITY BENEFITS

General notes

Wages and salaries

1. Wages and salaries include monetary payments as well as the value of benefits in kind or their equivalents due to employees for work performed. Data do not include wages and salaries of employees in budgetary entities conducting activity within the scope of national defence and public safety, moreover do not include employees in foundations, associations, political parties, trade unions, social organizations, employers organizations, economic and professional self-government.

Components of wages and salaries are comprised of: personal wages and salaries, payments from profit and balance surplus in co-operatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities, impersonal wages and salaries, agency commission wages and salaries, fees.

Personal wages and salaries comprise, i.a.: basic wages and salaries, premiums and prizes, bonuses (e.g., for working in unhealthy conditions, for seniority, for serving in management positions), wages and salaries for working overtime, wages and salaries for time off (paid lay-offs, holidays, illness) and allowances and claim benefits. Personal wages and salaries concern employees hired on the basis of an employment contract, persons engaged in outwork as well as apprentices, who concluded a labour contract with an employer for the purpose of vocational training.

2. The average monthly (nominal) wages and salaries per paid employee were calculated assuming:

- personal wages and salaries, excluding wages and salaries of persons engaged in outwork as well as apprentices and persons employed abroad,
- payments from profit and balance surplus in co-operatives,
- annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities,

- honoraria wypłacone niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych.

Dane o przeciętnych wynagrodzeniach dotyczą osób pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

3. Dane o wynagrodzeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od 1999 r. ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (emerytalne, rentowe i chorobowe) płaconymi przez ubezpieczonego pracownika.

4. Dane w tabl. 2-5 opracowano na podstawie reprezentacyjnego badania struktury wynagrodzeń według zawodów za październik 2012 r. dane dotyczą zatrudnionych, którzy otrzymali wynagrodzenie za cały miesiąc, bez zatrudnionych w organizacjach: społecznych, politycznych, związków zawodowych i innych. Do obliczenia wynagrodzenia przyjęto sumę wypłat wynagrodzeń osobowych za badany miesiąc z uwzględnieniem wypłat dokonanych za okresy dłuższe niż miesiąc w przeliczeniu na jeden miesiąc (np. 1/3 premii kwartalnej, 1/12: nagród i premii rocznych, wypłat z tytułu udziału w zysku i nadwyżce bilansowej w spółdzielniach, dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej oraz honorariów).

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

1. Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych** (poza rolnikami indywidualnymi) dotyczą świadczeń wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych - ze środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. także z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa) i od 2009 r. ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych - OFE.

- *fees paid to selected groups of employees for performing work in accordance with a labour contract, e.g., to journalists, film producers, radio and television program producers.*

Data regarding average wages and salaries concern full-time paid employees as well as part-time paid employees, the wages and salaries of whom have been converted into those of full-time paid employees.

3. *Data regarding wages and salaries are given in gross terms, i.e. including deductions for personal income taxes and since 1999 also employee's contributions to compulsory social security (retirement, pension and illness).*

4. *Data in tables 2-5 were compiled on the basis of sample survey structure of wages and salaries by occupations for October 2012. Data concern paid employees, who received wages and salaries for the whole month, excluding paid employees in social and political organizations, trade unions and others. For calculating wages and salaries the sum of the following were assumed: payments of personal wages and salaries for the reference month including, payments made for periods longer than one month calculated per month (e.g. 1/3 of quarterly premiums, 1/12 of: annual prizes and premiums, payments from profit and balance surplus in cooperatives, annual extra wages and salaries for employees of budgetary sphere entities and fees).*

Social security benefits

1. Information regarding **retirement pay and pension benefits** (excluding farmers) concerns benefits which are paid in regard to non-agricultural social security system by the Social Insurance Institution - from the source of the Social Insurance Fund, the state budget (within the scope of appropriated allocation as well as since 2007 also from the separate division of the state budget expenditures) and since 2009 from the sources gathered in the open pension funds - OFE.

Informacje o **świadczeniach emerytalnych i rentowych rolników indywidualnych** dotyczą świadczeń wypłacanych przez Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego ze środków Funduszu Emerytalno-Rentowego i budżetu państwa (w ramach dotacji celowej oraz od 2007 r. z odrębnego rozdziału wydatków budżetu państwa), a także ze środków wypłacanych w ramach pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych, w przypadku gdy rolnicy posiadają uprawnienia do łącznego pobierania świadczeń z tych środków.

2. Do świadczeń emerytalnych i rentowych uprawnieni są (łącznie z członkami ich rodzin) m.in.:

- 1) pracownicy;
- 2) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 3) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych;
- 4) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy na warunkach zlecenia;
- 5) osoby prowadzące pozarolniczą działalność (w tym osoby prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, twórcy, artyści);
- 6) duchowni;
- 7) rolnicy indywidualni;
- 8) inwalidzi wojenni i wojskowi, kombataneci oraz od 1991 r. osoby represjonowane.

Emerytury oraz renty z tytułu niezdolności do pracy i renty rodzinne (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) dotyczą uprawnionych wymienionych w pkt. od 1) do 7).

3. Świadczenia emerytalne i rentowe (wypłacane także z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych) obejmują:

- 1) emerytury;
- 2) renty z tytułu niezdolności do pracy;
- 3) renty rodzinne.

4. Świadczenia emerytalne i rentowe nie obejmują wypłat emerytur i rent realizowanych na mocy umów międzynarodowych.

5. Świadczenia emerytalne i rentowe obejmują kwotę świadczeń należnych (bieżących i wyrównawczych) uwzględniającą od 2007 r. zmniejszenia m. in. z tytułu osiągnięcia przychodów z pracy.

6. Dane dotyczące przeciętnej miesięcznej emerytury i renty obliczono dzieląc ogólną kwotę świadczeń przez odpowiadającą im liczbę świadczeniobiorców.

7. Dane o świadczeniach podaje się **w ujęciu brutto**, tj. łącznie z zaliczkami na poczet podatku dochodowego od osób fizycznych.

*Information regarding **retirement pay and pension benefits for farmers** concerns benefits which are paid by the Agricultural Social Insurance Fund from the source of the Pension Fund and by the state budget (within the scope of the appropriated allocation as well as since 2007 from the separate division of the state budget expenditures) and also from the sources which are paid in regard to non-agricultural social security system, in case of farmers who are authorized to receive benefits from those sources simultaneously.*

2. Among others the following persons (including members of their families) are authorized to receive retirement pay and pensions:

- 1) employed persons;
- 2) outworkers;
- 3) members of agricultural producers' co-operatives and agricultural farmers' co-operatives;
- 4) persons employed on the basis of agency agreements or on the basis of order agreements;
- 5) persons engaged in non-agricultural economic activity (of which self-employed persons, creators, artists);
- 6) clergy;
- 7) farmers;
- 8) war and military invalids, combatants as well as since 1991 repressed persons.

Retirement pay as well as pensions resulting from an inability to work and family pensions (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) concern the persons mentioned in points 1) to 7).

3. Retirement pay and pension benefits (also paid due to accidents at work and job-related illnesses) include:

- 1) retirement pay;
- 2) pensions resulting from an inability to work;
- 3) family pensions.

4. Retirement pay and pension benefits do not provide for the payments of retirement pays and pensions arising out international agreements.

5. Retirement pay and pension benefits include the amount of benefits due (current and compensatory) taking into account since 2007 the deductions, among others, in respect of earning revenue from work.

6. Data regarding the average monthly retirement pay and pension are calculated by dividing the total amount of benefits by the corresponding number of persons receiving these benefits.

7. Data regarding benefits are given **in gross terms**, i.e., including deductions for personal income taxes.

Wynagrodzenia Wages and salaries

Tabl. 1(90). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO ^a
AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób of which entities employing more than 9 persons	
OGÓŁEM	2032,99	2755,38	3034,01	3114,69	3282,07	TOTAL
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.....	2534,67	3337,57	4189,15	4104,73	4462,49	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1977,24	2798,41	3124,71	3203,20	3266,12	Industry
w tym przetwórstwo przemysłowe	1926,56	2752,48	3089,21	3191,47	3255,29	of which manufacturing
Budownictwo	1609,77	2144,77	2230,52	2280,26	2537,68	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1488,72	2062,98	2295,94	2371,00	2578,66	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	1903,29	2297,95	2492,82	2565,23	2724,27	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	1195,68	1663,31	1849,62	1911,03	2038,15	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	3367,73	3761,57	4250,41	4307,75	4750,26	Information and communication
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3053,95	3548,39	3847,65	4023,27	4310,73	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	2358,46	3051,04	3374,19	3438,70	3561,18	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2577,48	3310,77	3257,12	3391,14	4130,52	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	1322,28	1773,02	2015,65	2044,94	2033,24	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2868,35	3854,98	4160,23	4293,73	4293,71	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	2302,29	3200,95	3625,88	3766,60	3780,16	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2003,27	2976,45	3105,31	3153,76	3226,91	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1951,77	2566,80	2826,51	2916,97	2940,54	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa.....	1944,13	2174,92	2313,49	2492,19	2254,27	Other service activities

^a Bez zatrudnionych za granicą.

^a Excluding persons employed abroad.

TABL. 2(91). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w tys. osób in thous. person b – w odsetkach in percent	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM a	196,7	98,1	98,6	66,7	20,0	46,7	130,0	78,1	51,9
TOTAL b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
przedziały wynagrodzeń ² : ranges of wages and salaries ² :									
1317,00 zł i mniej a	16,4	8,0	8,4	0,3	0,1	0,2	16,1	7,9	8,2
1317,00 zł and less b	8,3	8,1	8,5	0,5	0,3	0,5	12,3	10,1	15,7
1317,01 – 1771,75..... a	27,5	11,0	16,5	6,1	1,3	4,8	21,4	9,7	11,7
(1317,01 zł – 50%) b	14,0	11,2	16,7	9,1	6,4	10,3	16,5	12,5	22,6
1771,76 – 2374,15..... a	41,0	19,1	21,9	12,6	3,8	8,8	28,4	15,3	13,1
(50 – 67) b	20,8	19,5	22,2	19,0	19,2	19,0	21,8	19,5	25,0
2374,16 – 2657,63..... a	20,1	9,8	10,3	7,4	2,1	5,3	12,7	7,7	5,0
(67 – 75) b	10,2	9,9	10,5	11,1	10,5	11,3	9,8	9,8	9,8
2657,64 – 3543,50..... a	42,5	22,3	20,2	17,0	4,4	12,6	25,5	17,9	7,6
(75 – 100) b	21,6	22,8	20,5	25,6	22,1	27,1	19,5	22,8	14,5
3543,51 – 4429,38..... a	22,9	12,1	10,8	11,1	3,3	7,8	11,8	8,8	3,0
(100 – 125) b	11,7	12,4	11,0	16,6	16,3	16,7	9,1	11,4	5,7
4429,39 – 5315,25..... a	11,1	5,9	5,2	5,8	2,0	3,8	5,3	3,9	1,4
(125 – 150) b	5,6	6,0	5,2	8,7	10,0	8,2	4,0	5,0	2,6
5315,26 – 6201,13..... a	5,7	3,2	2,5	2,8	1,0	1,8	2,9	2,2	0,7
(150 – 175) b	2,9	3,3	2,5	4,1	5,2	3,7	2,3	2,8	1,5
6201,14 – 7087,00..... a	3,1	2,0	1,1	1,3	0,6	0,7	1,8	1,4	0,4
(175 – 200) b	1,6	2,1	1,1	2,0	3,2	1,4	1,4	1,8	0,7
7087,01 - 7972,88 a	1,6	1,2	0,4	0,6	0,4	0,2	1,0	0,8	0,2
(200 – 225) b	0,8	1,2	0,4	0,9	2,0	0,5	0,8	1,0	0,4
7972,89 – 8858,75..... a	1,0	0,6	0,4	0,4	0,2	0,2	0,6	0,4	0,2
(225 – 250) b	0,5	0,6	0,4	0,6	0,9	0,4	0,5	0,6	0,4
8858,76 – 9744,63..... a	0,8	0,6	0,2	0,5	0,3	0,2	0,3	0,3	0,0
(250 – 275) b	0,4	0,6	0,3	0,7	1,3	0,4	0,3	0,4	0,2
9744,64 – 10630,50..... a	0,7	0,5	0,2	0,3	0,1	0,2	0,4	0,4	0,0
(275 – 300) b	0,4	0,5	0,2	0,4	0,7	0,3	0,3	0,5	0,1
10630,51 – 20000,00..... a	1,7	1,4	0,3	0,5	0,4	0,1	1,2	1,0	0,2
(300% – 20000,00) b	0,9	1,4	0,4	0,7	1,8	0,2	1,0	1,3	0,5
20000,01 zł i więcej a	0,6	0,4	0,2	0,0	0,0	-	0,6	0,4	0,2
20000,01 zł and more b	0,3	0,4	0,1	0,0	0,1	-	0,4	0,5	0,3

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 155. ² Ustalone na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (3895,72 zł) w gospodarce narodowej za październik 2012 r.; w nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 1947,87–2610,13 zł stanowi 50–67% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–67% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 67,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons; see general notes, item 4 on page 155. ² Established on the basis of product of gross wages and salaries (3895,72 zł) in the national economy for October 2012; the percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 1947,87–2610,13 zł range accounts for 50–67% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–67% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 67,00% of the average wage and salary).

TABL. 2(91). ZATRUDNIENI¹ WEDŁUG WYSOKOŚCI WYNAGRODZENIA BRUTTO ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT¹ BY AMOUNT OF GROSS WAGES AND SALARIES FOR OCTOBER 2012 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION a – w tys. osób in thous. person b – w odsetkach in percent	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
OGÓŁEM a	196,7	98,1	98,6	66,7	20,0	46,7	130,0	78,1	51,9
TOTAL b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
przedziały wynagrodzeń ² : ranges of wages and salaries ² :									
1682,80 zł i mniej zł and less..... a	26,8	12,4	14,4	1,6	0,4	1,2	25,2	12,0	13,2
(50% i mniej and less) b	13,6	12,6	14,6	2,5	1,7	2,7	19,3	15,4	25,3
1682,81 - 2524,20 a	52,5	23,1	29,4	15,4	4,2	11,2	37,1	18,9	18,2
(50 – 75) b	26,8	23,6	30,0	23,1	21,1	24,0	28,6	24,3	35,1
2524,21 – 3365,60..... a	47,1	23,5	23,6	17,5	4,8	12,7	29,6	18,7	10,9
(75 – 100) b	24,0	23,9	24,2	26,4	24,3	27,3	22,7	23,8	21,4
3365,61 – 4207,00..... a	29,9	15,4	14,5	13,3	3,3	10,0	16,6	12,1	4,5
(100 – 125) b	15,2	15,8	14,6	20,0	16,6	21,3	12,8	15,5	8,6
4207,01 – 5048,40..... a	16,4	9,1	7,3	8,0	2,6	5,4	8,4	6,5	1,9
(125 – 150) b	8,3	9,3	7,3	11,9	13,0	11,4	6,5	8,3	3,6
5048,41 – 5889,80..... a	9,0	4,8	4,2	4,8	1,7	3,1	4,2	3,1	1,1
(150–175) b	4,6	4,9	4,2	7,1	8,4	6,6	3,2	4,0	2,1
5889,81 – 6731,20..... a	5,0	2,9	2,1	2,4	0,9	1,5	2,6	2,0	0,6
(175 – 200) b	2,5	2,9	2,2	3,5	4,5	3,1	2,0	2,5	1,3
6731,21 – 7572,60..... a	3,0	1,9	1,1	1,3	0,6	0,7	1,7	1,3	0,4
(200 – 225) b	1,5	2,0	1,1	2,0	3,1	1,5	1,3	1,6	0,7
7572,61 – 8414,00..... a	1,6	1,2	0,4	0,6	0,4	0,2	1,0	0,8	0,2
(225 – 250) b	0,8	1,2	0,4	0,9	1,8	0,6	0,8	1,1	0,2
8414,01 – 9255,40..... a	1,1	0,7	0,4	0,4	0,3	0,1	0,7	0,4	0,3
(250 – 275) b	0,5	0,7	0,3	0,6	1,3	0,3	0,5	0,6	0,4
9255,41 – 10096,80..... a	0,8	0,5	0,3	0,4	0,2	0,2	0,4	0,3	0,1
(275 – 300) b	0,4	0,5	0,3	0,5	1,0	0,4	0,4	0,4	0,3
10096,81 zł i więcej a zł and more	3,5	2,6	0,9	1,0	0,6	0,4	2,5	2,0	0,5
(300% i więcej and more) b	1,8	2,6	0,8	1,5	3,2	0,8	1,9	2,5	1,0

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Ustalane na podstawie krotności przeciętnego wynagrodzenia brutto (3365,60 zł) w województwie lubuskim za październik 2012 r.; w nawiasach podano procentowy rozkład wynagrodzeń w poszczególnych przedziałach (np. przedział 1682,81 - 2524,20 zł stanowi 50–75% przeciętnego wynagrodzenia); przedziały procentowe zostały domknięte prawostronnie (np. przedział 50–75% obejmuje wynagrodzenia stanowiące od 50,01 do 75,00% przeciętnego wynagrodzenia).

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons; see general notes, item 4 on page 167. ² Established on the basis of product of gross wages and salaries (3365,60 zł) in the lubuskie voivodship for October 2012; the percentage distribution of wages and salaries in individual ranges is given in brackets (e.g., the 1682,81 - 2524,20 zł range accounts for 50–75% of the average wage and salary); the percentage ranges are closed on the right (e.g., the 50–75% range includes wages and salaries accounting for 50,01 to 75,00% of the average wage and salary).

TABL. 3(92). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2012

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach <i>Paid employees in percent</i>			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average gross wages and salaries in zł</i>			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	3365,60	3629,46	3102,94	TOTAL
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	7,2	7,6	6,8	6726,54	7824,24	5511,87	<i>Managers</i>
Specjaliści	22,0	12,4	31,6	4185,10	5048,71	3849,13	<i>Professionals</i>
specjaliści nauk fizycznych, matematycznych i technicznych	2,0	2,9	1,0	4955,46	5335,72	3834,16	<i>science and engineering professionals</i>
specjaliści do spraw zdrowia	5,3	1,0	9,8	3620,81	6274,40	3362,60	<i>health professionals</i>
specjaliści nauczania i wychowania	8,6	4,1	13,2	4072,57	4113,16	4060,21	<i>teaching professionals</i>
specjaliści do spraw ekonomicznych i zarządzania	3,9	2,0	5,8	3976,58	4550,45	3780,75	<i>business and administration professionals</i>
specjaliści do spraw technologii informacyjno-komunikacyjnych	1,0	1,5	0,4	6083,58	6940,84	3003,23	<i>information and communications technology professionals</i>
specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	1,2	0,9	1,4	5455,44	4971,40	5771,62	<i>legal, social and cultural professionals</i>
Technicy i inny średni personel	10,6	8,7	12,4	3462,67	4038,23	3059,39	<i>Technicians and associate professionals</i>
średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	2,8	4,2	1,5	4129,00	4528,72	2989,30	<i>science and engineering associate professionals</i>
średni personel do spraw zdrowia	1,5	0,8	2,2	2777,73	3188,29	2630,50	<i>health associate professionals</i>
średni personel do spraw biznesu i administracji	5,1	2,9	7,2	3465,85	3842,11	3313,22	<i>business and administration associate professionals</i>
średni personel z dziedziny prawa, dziedzin społecznych, kultury i pokrewny	0,9	0,4	1,4	2535,05	2573,55	2524,34	<i>legal, social, cultural and related associate professionals</i>
technicy informatycy	0,3	0,4	0,1	3491,95	3587,91	3141,96	<i>communications technicians</i>
Pracownicy biurowi	7,6	5,6	9,6	2947,24	2921,80	2961,97	<i>Clerks</i>
sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	2,0	0,8	3,2	3000,57	3286,07	2929,67	<i>general and keyboard clerks</i>
pracownicy obsługi klienta	0,4	0,1	0,8	2413,36	3370,63	2301,34	<i>customer services clerks</i>
pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej ...	3,6	4,1	2,9	2791,53	2785,64	2799,93	<i>numerical and material recording clerks</i>
pozostali pracownicy obsługi biura	1,6	0,6	2,7	3353,94	3331,95	3358,43	<i>other clerical support workers</i>

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 27.

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 27.

TABL. 3(92). ZATRUDNIENI^a ORAZ PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO WEDŁUG GRUP ZAWODÓW WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)
PAID EMPLOYMENT^a AND AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES BY PERFORMED OCCUPATIONAL GROUPS FOR OCTOBER 2012 (cont.)

GRUPY ZAWODÓW ^b	Zatrudnieni w odsetkach <i>Paid employees in percent</i>			Przeciętne wynagrodzenia brutto w zł <i>Average gross wages and salaries in zł</i>			OCCUPATIONAL GROUPS ^b
	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	ogółem <i>total</i>	mężczyźni <i>males</i>	kobiety <i>females</i>	
Pracownicy usług i sprzedawcy	8,6	4,9	12,2	2077,95	2297,81	1988,88	<i>Service and sales workers</i>
pracownicy usług osobistych	1,5	1,2	1,8	2111,87	2272,28	2001,28	<i>personal service workers</i>
sprzedawcy i pokrewni	5,8	1,9	9,6	2078,77	2528,75	1987,84	<i>sales workers</i>
pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,4	0,2	0,5	2018,69	2288,22	1914,44	<i>personal care workers</i>
pracownicy usług ochrony	0,9	1,6	0,3	2041,28	2032,79	2088,52	<i>protective services workers</i>
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,2	0,3	0,1	2251,30	2242,69	2295,81	<i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	16,8	25,4	8,3	2982,74	3132,68	2527,61	<i>Craft and related trades workers</i>
robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	2,5	4,8	0,2	2572,68	2598,34	2020,53	<i>building and related trades workers (excluding electricians)</i>
robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń oraz pokrewni	6,2	12,1	0,4	3519,33	3534,89	3029,57	<i>metal, machinery and related trades workers</i>
rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	1,0	1,1	0,9	2917,40	3252,64	2524,95	<i>handicraft and printing workers</i>
elektrycy i elektronicy	1,5	2,3	0,7	3254,99	3543,73	2321,12	<i>electrical and electronic trades workers</i>
robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	5,6	5,1	6,1	2502,62	2459,44	2538,26	<i>food processing, wood working, garment and other craft and related trades workers</i>
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	15,4	26,0	4,9	2908,24	2978,14	2539,07	<i>Plant and machine operators and assemblers</i>
operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	5,1	7,7	2,5	3333,75	3587,40	2577,10	<i>stationary plant and machine operators</i>
monterzy	2,1	1,9	2,2	2624,52	2786,84	2480,13	<i>assemblers</i>
kierowcy i operatorzy pojazdów	8,2	16,4	0,2	2713,23	2713,05	2733,03	<i>drivers and mobile plant operators</i>
Pracownicy przy pracach prostych	11,6	9,1	14,1	2039,71	2264,63	1895,65	<i>Elementary occupations of which:</i>
w tym:							
robotnicy pomocniczy w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie	0,2	0,2	0,2	2175,92	2148,29	2207,80	<i>agricultural, forestry and fishery labourers</i>
robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	3,5	4,8	2,2	2339,96	2418,37	2172,23	<i>labourers in mining, construction, manufacturing and transport</i>

^a Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 7, pkt 1) na str. 27.

^a Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ^b See general notes to the Yearbook, item 7, point 1) on page 27.

TABL. 4(93). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema-les	razem total	męż- czyźni males	kobiety fema-les	razem total	męż- czyźni males	kobiety females

OGÓŁEM TOTAL									
OGÓŁEM a	3365,60	3629,46	3102,94	3715,04	4160,60	3524,66	3186,19	3493,69	2722,44
TOTAL b	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
BY EDUCATIONAL LEVEL

Wyższe ze stopniem naukowym co najmniej doktora oraz tytu- łem magistra, lekarza lub równorzędnym a	4922,05	6064,92	4294,14	4542,90	5273,75	4260,79	5670,78	6926,78	4390,12
Tertiary with academic degree (at least doctorate) or tertiary with master degree, physi- cian degree or equivalent b	146,2	167,1	138,4	122,3	126,8	120,9	178,0	198,3	161,3
Wyższe z tytułem inżyniera, licencjata, dyplomowanego ekonomisty lub równorzęd- nym a	4177,81	5061,55	3554,40	3756,71	4597,19	3449,50	4494,28	5240,06	3675,51
Tertiary with engineer degree, licentiate (bachelor), econo- mist with diploma or equiva- lent b	124,1	139,5	114,5	101,1	110,5	97,9	141,1	150,0	135,0
Policealne a	3006,87	3322,48	2872,67	3183,58	3551,63	3124,31	2823,33	3251,35	2452,61
Post-secondary b	89,3	91,5	92,6	85,7	85,4	88,6	88,6	93,1	90,1
Średnie zawodowe a	3071,60	3349,83	2779,64	3284,49	3790,23	3112,64	2984,77	3276,05	2514,66
Vocational secondary b	91,3	92,3	89,6	88,4	91,1	88,3	93,7	93,8	92,4
Średnie ogólnokształcące a	2696,47	3039,47	2477,49	2737,89	2959,71	2659,42	2687,17	3050,66	2425,57
General secondary b	80,1	83,7	79,8	73,7	71,1	75,5	84,3	87,3	89,1
Zasadnicze zawodowe a	2669,53	2880,40	2201,36	2483,29	2839,59	2015,14	2699,51	2885,66	2245,88
Basic vocational b	79,3	79,4	70,9	66,8	68,2	57,2	84,7	82,6	82,5
Gimnazjalne a	2584,74	2557,85	2691,43	2096,55	2220,22	1856,96	2624,71	2580,36	2813,92
Lower secondary b	76,8	70,5	86,7	56,4	53,4	52,7	82,4	73,9	103,4
Podstawowe i niepełne podstawowe a	2320,63	2670,38	1937,00	2355,49	2899,13	1961,04	2311,20	2623,18	1928,62
Primary and incomplete primary b	69,0	73,6	62,4	63,4	69,7	55,6	72,5	75,1	70,8

WEDŁUG WIEKU
BY AGE

24 lata i mniej a	2343,45	2475,61	2138,30	2492,40	2610,82	2414,81	2326,96	2466,23	2088,05
and less b	69,6	68,2	68,9	67,1	62,8	68,5	73,0	70,6	76,7
25-34 a	3158,57	3443,32	2834,85	3162,77	3379,11	3078,26	3157,16	3453,12	2682,19
..... b	93,8	94,9	91,4	85,1	81,2	87,3	99,1	98,8	98,5
35-44 a	3640,73	4069,03	3301,49	3871,42	4619,57	3622,92	3510,50	3928,32	2998,25
..... b	108,2	112,1	106,4	104,2	111,0	102,8	110,2	112,4	110,1
45-54 a	3408,29	3694,64	3180,88	3871,74	4348,29	3691,74	3068,62	3462,65	2554,52
..... b	101,3	101,8	102,5	104,2	104,5	104,7	96,3	99,1	93,8
55-59 a	3367,56	3477,19	3238,47	3687,98	3920,50	3569,95	3169,97	3339,10	2831,76
..... b	100,1	95,8	104,4	99,3	94,2	101,3	99,5	95,6	104,0
60-64 a	4021,66	3988,09	4305,36	4402,33	4390,46	4463,31	3739,94	3721,92	4005,58
..... b	119,5	109,9	138,8	118,5	105,5	126,6	117,4	106,5	147,1
65 lat i więcej a	5629,05	5634,23	5466,78	5567,37	5572,53	5466,78	5736,19	5736,19	-
and more b	167,3	155,2	176,2	149,9	133,9	155,1	180,0	164,2	-

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 4(93). PRZECIĘTNE WYNAGRODZENIA BRUTTO¹ ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)
AVERAGE GROSS WAGES AND SALARIES¹ FOR OCTOBER 2012 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total			Sektor publiczny Public sector			Sektor prywatny Private sector		
	ogółem total	męż- czyźni males	kobiety fema-les	razem total	męż- czyźni males	kobiety females	razem total	męż- czyźni males	kobiety females
a – w zł in zł									
b – ogółem = 100 total = 100									
WEDŁUG STAŻU PRACY BY WORK SENIORITY									
Do 1,9 roku a	2393,46	2534,08	2243,22	2691,98	2791,57	2641,49	2309,74	2491,23	2072,03
and less b	71,1	69,8	72,3	72,5	67,1	74,9	72,5	71,3	76,1
2,0 – 4,9 a	2767,61	3006,22	2487,13	2905,62	3122,47	2822,57	2727,42	2991,02	2302,63
b	82,2	82,8	80,2	78,2	75,0	80,1	85,6	85,6	84,6
5,0 – 9,9 a	3164,20	3461,37	2825,82	3296,33	3614,95	3153,34	3119,50	3434,89	2630,88
b	94,0	95,4	91,1	88,7	86,9	89,5	97,9	98,3	96,6
10,0 – 14,9 a	3544,49	3928,10	3180,02	3764,16	4200,86	3595,19	3465,46	3879,40	2934,05
b	105,3	108,2	102,5	101,3	101,0	102,0	108,8	111,0	107,8
15,0 – 19,9 a	3652,25	4020,26	3329,39	4063,86	4946,62	3708,90	3458,81	3794,15	3045,34
b	108,5	110,8	107,3	109,4	118,9	105,2	108,6	108,6	111,9
20 lat i więcej a	3576,31	3813,83	3349,97	3885,99	4327,26	3693,45	3323,70	3614,47	2810,93
and more b	106,3	105,1	108,0	104,6	104,0	104,8	104,3	103,5	103,3

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons.

TABL. 5(94). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R.
DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2012

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zł								
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwiętej ninth
OGÓŁEM a	1576,23	1875,86	2181,91	2510,18	2811,16	3174,62	3615,73	4247,39	5390,85
TOTAL b	1589,09	1977,59	2294,36	2643,82	2969,36	3363,56	3814,86	4506,53	5896,87
c	1550,96	1805,24	2076,85	2379,97	2695,14	2997,79	3427,73	4001,50	4943,71
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy a	2478,59	3079,30	3758,88	4376,60	5112,39	5842,88	6698,47	8399,59	12193,74
Managers b	2584,72	3330,01	4132,51	4926,41	5702,41	6480,51	8027,58	10962,22	15242,68
c	2342,06	2969,74	3460,11	3996,95	4566,96	5178,70	5882,62	6803,31	8984,22
Specjaliści a	2421,09	2748,21	3024,95	3360,36	3676,47	4040,13	4495,08	5133,20	6396,21
Professionals b	2415,69	2928,31	3415,83	3797,43	4250,53	4802,79	5618,76	6760,11	8574,73
c	2422,56	2714,07	2930,11	3213,37	3512,59	3844,58	4192,02	4715,04	5558,20

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 27.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes, item 7, point 1) on page 27.

TABL. 5(94). MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO NAJWYŻSZE (decyle) W GRUPACH DECYLOWYCH PRACOWNIKÓW ZATRUDNIONYCH¹ WEDŁUG WIELKICH GRUP ZAWODÓW² WYKONYWANYCH ZA PAŹDZIERNIK 2012 R. (dok.)

DECILE EARNINGS (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) PAID EMPLOYMENT¹ BY GREAT OCCUPATIONAL GROUPS² FOR OCTOBER 2012 (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Najwyższe wynagrodzenia (decyle) w grupie decylowej w zł Decile earnings (the upper limits of gross wages and salaries received by decile) in zł									
	pierwszej first	drugiej second	trzeciej third	czwartej fourth	piątej (mediana) fifth (median)	szóstej sixth	siódmej seventh	ósmej eight	dziwiątej ninth	
Technicy i inny średni personel <i>Technicians and associate professionals</i>	a	1890,52	2188,84	2483,69	2765,44	3048,44	3410,22	3910,09	4483,66	5433,61
	b	1971,46	2459,79	2844,88	3217,04	3687,84	4247,51	4649,00	5245,44	6441,70
	c	1870,88	2108,46	2373,18	2575,67	2782,96	3045,32	3331,43	3858,78	4540,41
Pracownicy biurowi <i>Clerks</i>	a	1726,03	2025,05	2247,78	2454,86	2761,74	3035,73	3325,98	3677,94	4276,72
	b	1785,70	2059,92	2249,19	2452,39	2692,66	3075,59	3341,75	3581,93	4250,20
	c	1688,87	1996,60	2246,03	2457,21	2779,99	3020,01	3305,94	3756,44	4313,27
Pracownicy usług i sprzedawcy..... <i>Service and sales workers</i>	a	1490,01	1507,18	1624,96	1711,48	1839,73	2006,99	2171,21	2397,82	2833,67
	b	1494,35	1593,27	1627,24	1731,21	2007,70	2199,24	2493,28	2840,17	3500,26
	c	1488,93	1498,33	1623,35	1706,21	1809,87	1944,41	2085,01	2265,12	2573,32
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy <i>Skilled agricultural, forestry and fishery workers</i>	a	1488,60	1497,18	1864,43	1975,53	1996,10	2219,24	2464,67	2545,25	2937,51
	b	1487,21	1494,40	1852,51	1975,29	1998,27	2216,55	2470,18	2537,63	2949,18
	c	1722,87	1749,18	1937,93	1976,26	1989,59	2228,19	2242,74	2664,56	2693,65
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy <i>Craft and related trades workers</i>	a	1498,71	1873,55	2176,68	2468,52	2727,62	2985,68	3360,02	3816,64	4642,65
	b	1496,14	1906,69	2264,33	2618,91	2863,41	3169,55	3546,89	4037,51	4878,25
	c	1617,54	1811,52	1983,01	2191,13	2363,05	2590,79	2801,05	3063,46	3728,41
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń <i>Plant and machine operators and assemblers</i>	a	1628,24	1939,76	2179,21	2462,26	2710,74	3029,47	3356,61	3694,48	4290,29
	b	1598,92	1980,20	2209,10	2522,62	2784,05	3122,63	3431,20	3814,03	4388,32
	c	1674,07	1850,47	2003,68	2179,83	2409,70	2626,25	2950,89	3261,68	3553,81
Pracownicy przy pracach prostych <i>Elementary occupations</i>	a	1488,37	1496,83	1582,20	1686,24	1797,31	1951,66	2156,30	2488,03	2846,68
	b	1492,51	1542,85	1686,43	1835,28	2027,25	2288,32	2585,01	2803,97	3185,82
	c	1486,92	1493,89	1509,58	1627,92	1712,49	1825,19	1964,06	2169,54	2545,98

¹ Dane dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych bez przeliczania niepełnozatrudnionych na pełnozatrudnionych i obejmują podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ² Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 1) na str. 27.

¹ Data concern full- and part-time paid employees without converting part-time paid employees into full-time paid employees and include entities employing more than 9 persons. ² See general notes, item 7, point 1) on page 27.

Świadczenia z ubezpieczeń społecznych

Social security benefits

TABL. 6(95). EMERYCI I RENCISCI^a
RETIREES AND PENSIONERS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	226402	229094	219346	217038	T O T A L
Pobierający emerytury i renty wypłacane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych	196627	205880	198453	197182	Persons receiving retirement pay and pensions paid by the Social Insurance Institution
emerytury	92863	130694	127857	128405	retirement pay
renty z tytułu niezdolności do pracy	71811	43351	38852	37007	pensions resulting from an inability to work
renty rodzinne	31953	31835	31744	31770	family pensions
Rolnicy indywidualni	29775	23214	20893	19856	Farmers

^a Przeciętne w roku.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Annual averages.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

TABL. 7(96). ŚWIADCZENIA EMERYTALNE I RENTOWE BRUTTO^a
GROSS RETIREMENT PAY AND PENSION BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M					
G R A N D T O T A L					
Świadczenia w mln zł	2686,1	3877,9	4119,3	4299,6	Benefits in mln zł
WYPŁACANE PRZEZ ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH PAID BY THE SOCIAL INSURANCE INSTITUTION					
R a z e m T o t a l					
Świadczenia w mln zł	2381,3	3575,9	3820,0	3999,1	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	1009,25	1447,41	1604,08	1690,11	Average monthly retirement pay and pension in zł
Emerytury Retirement pay					
Świadczenia w mln zł	1283,9	2450,0	2630,4	2774,7	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura w zł	1152,11	1562,17	1714,40	1800,77	Average monthly retirement pay in zł
Renty z tytułu niezdolności do pracy Pensions resulting from an inability to work					
Świadczenia w mln zł	729,7	620,7	627,7	633,0	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł.....	846,79	1193,17	1346,33	1245,51	Average monthly pension in zł
Renty rodzinne Family pensions					
Świadczenia w mln zł	367,8	505,2	561,9	591,3	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna renta w zł	959,16	1322,48	1475,20	1551,11	Average monthly pension in zł
ROLNIKÓW INDYWIDUALNYCH ^a FARMERS ^a					
Świadczenia w mln zł	304,7	302,0	299,3	300,5	Benefits in mln zł
Przeciętna miesięczna emerytura i renta w zł	852,82	1084,18	1193,65	1261,30	Average monthly retirement pay and pension in zł

^a Łącznie z wypłatami z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w przypadku łączenia uprawnień do świadczeń z tego systemu z uprawnieniami do świadczeń z Funduszu Emerytalno-Rentowego; patrz uwagi ogólne, ust. 1 na str. 155.

Ź r ó d ł o: dane Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

^a Including payments from non-agricultural social security system, in case of a simultaneous right to benefits from this system and to benefits from the Pension Fund; see general notes, item 1 on page 155.

S o u r c e: data of the Social Insurance Institution and Agricultural Social Insurance Fund.

DZIAŁ VIII BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

Uwagi ogólne

1. Podstawowym źródłem informacji o warunkach bytu ludności, tj. poziomie i strukturze dochodu rozporządzalnego, wydatków, spożycia oraz wyposażeniu gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania, jest reprezentacyjne badanie **budżetów gospodarstw domowych**.

Badaniem objęte są wszystkie gospodarstwa domowe, z wyjątkiem zamieszkujących obiekty zbiorowego zakwaterowania oraz gospodarstw członków korpusu dyplomatycznego państw obcych. Gospodarstwa domowe obywateli obcego państwa zamieszkujących w Polsce stale lub przez dłuższy czas i posługujących się językiem polskim biorą udział w badaniu.

Jednostką badania jest **gospodarstwo domowe** jedno- lub wieloosobowe. Gospodarstwo domowe **jednoosobowe** stanowi osoba utrzymująca się samodzielnie, tzn. niełącząca swoich dochodów z dochodami innych osób bez względu na to, czy mieszka sama, czy z innymi osobami. Przez gospodarstwo domowe **wieloosobowe** rozumie się zespół osób zamieszkujących razem i wspólnie utrzymujących się.

Wyniki badania oparte są na oświadczeniach osób biorących udział w badaniu budżetów gospodarstw domowych.

W celu zachowania relacji między strukturą badanej zbiorowości a strukturą społeczno-demograficzną zbiorowości generalnej, wyniki z badania budżetów gospodarstw domowych za 2012 r. przeważone zostały danymi o strukturze gospodarstw domowych według liczby osób i miejsca zamieszkania pochodzącymi z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań 2011.

2. Badanie budżetów gospodarstw domowych prowadzone jest metodą rotacji miesięcznej w cyklu kwartalnym, co oznacza, że w każdym miesiącu w badaniu uczestniczą inne gospodarstwa domowe, a po kwartale w gospodarstwach domowych, które brały udział w badaniu miesięcznym danego kwartału przeprowadzany jest wywiad dotyczący niektórych wydatków, m.in. na zakup przedmiotów trwałego użytkowania (telewizor, pralka, lodówka itp.), na opłatę za usługi (le-karskie, stomatologiczne itp.) oraz wyposażenia gospodarstw domowych w przedmioty trwałego użytkowania.

CHAPTER VIII HOUSEHOLD BUDGETS

General notes

1. The basic source of information regarding the living conditions of the population, i.e., the level and structure of available income, expenditures, consumption as well as the furnishing of households with durable goods, is a sample survey of **household budgets**.

In the survey there are included all the households, with the exception of those living in institutional households as well as households of members of the diplomatic corps of foreign countries. The households of foreign citizens with permanent or long-lasting residence in Poland and using Polish language participate in the survey.

The survey unit is a one- or a multi-person household. A **one-person** household is understood as an individual independently maintaining himself/herself, i.e., income is not combined with the income of others, regardless of whether the individual lives alone or with other persons. A **multi-person** household is understood as a group of people living together and maintaining themselves jointly.

Survey results are based on declarations made by persons participating in the survey of household budgets.

In order to maintain the relation between the structure of the surveyed population and the socio-demographic structure of the total population, results obtained from the household budget survey for 2012 were weighted with the structure of households by number of persons and class of locality coming from the Population and Housing Census 2011.

2. The survey of household budgets is conducted using the method of monthly rotation with a quarterly cycle, which means that, each month, different households participate in the survey, and after each quarter an interview is conducted in households which participated in the monthly survey of a given quarter concerning some expenditures, i.e., on purchases of durable goods (a television set, washing machine, refrigerator, etc.), on payments for services (medical, dental, etc.) as well as on furnishing the household with durable goods.

Badaniem objęto wszystkie gospodarstwa domowe zamieszkałe w wylosowanych mieszkaniach, reprezentujące społeczno-ekonomiczne grupy ludności, tj. gospodarstwa domowe: pracowników, pracowników użytkujących gospodarstwo rolne, rolników, pracujących na własny rachunek, emerytów, rencistów oraz utrzymujących się z niezarobkowych źródeł (innych niż emerytura i renta).

3. Kategorie osób występujących w gospodarstwach domowych ustalone zostały na podstawie ich głównego źródła utrzymania, czyli źródła przynoszącego największy dochód:

1) do osób pracujących zalicza się:

- a) pracujących najemnie, dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy najemnej, niezależnie od rodzaju umowy zawartej z pracodawcą (umowa o pracę na czas nieokreślony lub określony, mianowanie, powołanie, praca sezonowa, praca dorywcza, umowa o wykonanie pracy nakładczej, umowa z agentem, umowa zlecenie, umowa ustna itd.),
- b) pracujących w gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy w użytkowanym przez siebie gospodarstwie indywidualnym w rolnictwie,
- c) pracujących na własny rachunek (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), dla których głównym źródłem utrzymania jest prowadzenie działalności gospodarczej (poza użytkowaniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie) oraz wykonywanie wolnego zawodu, a od 2005 r. także członków spółdzielni produkcji rolniczej;

2) osoby utrzymujące się ze świadczeń społecznych, których głównym źródłem utrzymania jest m.in.: emerytura, renta, zasiłek dla bezrobotnych i inne świadczenia z Funduszu Pracy, świadczenia rodzinne, renta socjalna, świadczenia pieniężne i niepieniężne udzielane na podstawie ustawy o pomocy społecznej, stypendia;

3) osoby pozostające na utrzymaniu (bez własnego źródła utrzymania) utrzymywane przez inne osoby będące członkami tego samego gospodarstwa domowego.

4. **Dochód rozporządzalny** obejmuje bieżące dochody pieniężne i niepieniężne (w tym wartość spożycia naturalnego, tj. wartość towarów i usług konsumpcyjnych pobranych na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności gospodarczej na własny rachunek - rolniczej i pozarolniczej oraz wartość towarów i usług otrzymanych bezpłatnie), bez zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych płaconych z tytułu dochodów (z pracy najemnej, ze świadczeń społecznych - z ubezpieczeń społecznych, pozostałych świadczeń społecznych), bez składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne płacone przez ubezpieczonego pracownika oraz bez podatków płaconych przez osoby pracujące na własny rachunek.

The survey included all households within randomly selected dwellings representing of socio-economic groups of the population, i.e., households of: employees, farmers, self-employed, retirees, pensioners as well as households maintained from non-earned sources (other than retirement pay and pensions).

3. *The categories of persons comprising households were established on the basis of their main source of maintenance, i.e., source deriving the greatest income:*

1) *employed persons include:*

- a) *hired employees, for whom the main source of maintenance is income from hired work, regardless of the type of contract concluded with the employer (a labour contract for a specified or unspecified period, postings, appointments, seasonal work, odd jobs, outwork, contract with agent, commission contracts, verbal contracts, etc.),*
- b) *employees on a private farm in agriculture (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is income from private farm work,*
- c) *self-employed persons (including contributing family workers), for whom the main source of maintenance is conducting economic activity (excluding the use of a private farm in agriculture) and practicing a learned profession as well as members of agricultural production co-operatives since 2005;*

2) *persons maintained from social benefits, for whom the main source of maintenance is i.a.: retirement pay, pension, unemployment benefit and other benefits from the Labour Fund, family allowances, social pension, monetary and non-monetary assistance provided on the basis of the Law on Social Assistance, scholarships;*

3) *dependents (without their own source of maintenance) maintained by other persons being members of the same household.*

4. **Available income** *includes current monetary and non-monetary income (including the value of own consumption, i.e., consumer goods and services acquired for household needs from self-employed agricultural or non-agricultural economic activity as well as the value of goods and services received free of charge), excluding prepayments on personal income tax paid from income (from hired labour, from social benefits – from social security benefits, other social benefits) excluding contributions to obligatory social security paid by the insured employee as well as excluding taxes paid by self-employed persons.*

W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi:

- 1) dochód z pracy najemnej - uzyskany we wszystkich miejscach pracy danego członka gospodarstwa domowego, niezależnie od długości trwania okresu pracy i rodzaju umowy o pracę - który obejmuje wszystkie dochody uzyskiwane z tytułu pracy najemnej, w tym: wynagrodzenia, wypłaty niezaliczone do wynagrodzeń (np. dodatek za rozłąkę, ekwiwalent pieniężny za używanie własnej odzieży zamiast roboczej, kwoty uzyskane z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), zasiłki chorobowe (pobrane w czasie trwania stosunku pracy), wyrównawcze, opiekuńcze, dochody w formie niepieniężnej (opłacone przez pracodawcę);
- 2) dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie, który stanowi różnicę między wartością produkcji rolniczej (łącznie ze spożyciem naturalnym) a poniesionymi na nią bieżącymi nakładami (tj. zakup produktów i usług, wynagrodzenia i składki na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników najemnych). Dochód ten jest pomniejszony o podatki związane z prowadzeniem gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie oraz od 2004 r. powiększony o dopłaty dla rolnictwa;
- 3) dochód z pracy na własny rachunek, który stanowi część dochodu uzyskanego z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie) oraz dochód z wykonywania wolnego zawodu, jaki został przeznaczony na pozyskanie towarów i usług konsumpcyjnych na potrzeby gospodarstwa domowego oraz na inwestycje o charakterze mieszkaniowym (zakup, budowa, remont lub modernizacja mieszkania lub domu mieszkalnego);
- 4) dochód z własności (odsetki, udziały w zyskach przedsiębiorstw, w tym dywidendy) oraz dochody z wynajmu nieruchomości (dochód netto, czyli przychody minus nakłady i ewentualnie podatki, pochodzący z wynajmu lokali mieszkalnych, garaży i innych budynków niezwiązanych z prowadzoną działalnością gospodarczą oraz ziemi);
- 5) dochód ze świadczeń społecznych, który obejmuje m.in. emerytury i renty, zasiłki z ubezpieczeń społecznych i pozostałych świadczeń społecznych;
- 6) pozostały dochód, który obejmuje m.in. dary od osób prywatnych (w tym alimenty), odszkodowania z tytułu ubezpieczeń w instytucjach ubezpieczeniowych, wygrane w grach hazardowych i loteryjnych.

Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

Available income comprises:

- 1) *income from hired work – obtained in all workplaces by the given household member, regardless of the length of time worked or the type of labour agreement – which includes all income obtained from hired work, including: wages and salaries, payments not included in wages and salaries (e.g., severance pay, the monetary equivalent for the use of personal rather than company clothing, sums received from a company social benefit fund), sick benefits (taken during the period of employment), compensatory and care benefits, income in a non-monetary form (paid by the employer);*
- 2) *income from a private farm in agriculture, which accounts for the difference in the value of agricultural production (including own consumption) and current expenditures borne on it (i.e., the purchase of products and services, wages and salaries as well as contributions to compulsory social security of hired employees). This income is reduced by taxes connected with tending a private farm in agriculture and since 2004 increased by subsidies for agriculture;*
- 3) *income from self-employment, which accounts for a portion of income obtained from conducting self-employed economic activity (excluding a private farm in agriculture) and income from practising a learned profession, that was spent on consumer goods and services for household needs as well as for investments with a residential character (purchasing, building, renovating or modernizing a dwelling or house);*
- 4) *income from property (interest, shares in company profits, including dividends) and income from rental of real-estate (net income i.e. revenues minus investment and taxes, from rental of dwellings, garages and other buildings not connected with conducting economic activity and from land leasing);*
- 5) *income from social benefits, which includes, i.a.: retirement pay and pensions, social security benefits and other social benefits;*
- 6) *other income, which includes, i.a.: gifts from private persons (of which alimony), insurance indemnities, winnings from games of chance and lotteries.*

Available income is designated for expenditures as well as for an increase in savings.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

5. Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują wydatki na towary i usługi zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego. Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, artykuły farmaceutyczne), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki obejmują m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary, koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem, alimenty od osób prywatnych, niektóre podatki, np.: od nieruchomości, od spadków i darowizn, od dochodów z własności, z wynajmu i sprzedaży nieruchomości oraz straty pieniężne.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne zagregowano zgodnie z obowiązującą na lata 2009–2012 nomenklaturą Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu do Badania Budżetów Gospodarstw Domowych (COICOP/HBS).

6. Spożycie artykułów żywnościowych (w ujęciu ilościowym) w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymywane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne); bez spożycia w placówkach gastronomicznych.

7. Zagrożenie ubóstwem – gospodarstwo domowe (a w tym samym wszystkie osoby wchodzące w jego skład) zostało uznane za ubogie, jeżeli jego poziom

***Disposable income** is understood as available income reduced by other expenditures. Disposable income is designated for consumer goods and services as well as for an increase in savings.*

***5. Expenditures** include expenditures on consumer goods and services as well as other expenditures.*

***Expenditures on consumer goods and services** are designated for meeting household needs. They include expenditures on goods and services purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, the value of articles received free of charge as well as the value of own consumption. Consumer goods include non-durable goods (e.g., food, beverages, pharmaceutical products), semi-durable goods (e.g., clothing, books, toys) and durable goods (e.g., cars, washing machines, refrigerators, television sets).*

***Other expenditures** include, i.a.: amounts transferred to other households and non-commercial institutions, including gifts, boarding costs of youth and students studying away from home, private alimony, some taxes, e.g.: on real estate, inheritance and donations, income from property as well as renting and selling real estate and monetary losses.*

Expenditures on consumer goods and services were aggregated in accordance with the nomenclature adopted for the years 2009–2012 on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose for the Household Budget Survey (COICOP/HBS).

***6. Consumption** of foodstuffs (in terms of quantity) in households includes articles purchased for cash, with the use of cash or a credit card and on credit, received gratis as well as taken from a private farm in agriculture or from conducted self-employed economic activity (own consumption); excluding consumption in catering establishments.*

***7. Risk of poverty** – a household and thus all its members have been regarded as poor if the expenditure level (including the value of products received free of charge as well as the value of own consumption) was*

wydatków (obejmujących także wartość artykułów otrzymanych bezpłatnie oraz wartość spożycia naturalnego) był niższy od wartości przyjętej za granicę ubóstwa. Dla wyeliminowania wpływu, jaki na koszty utrzymania gospodarstw domowych wywiera ich skład społeczno-demograficzny, zarówno przy obliczaniu poziomu wydatków w gospodarstwach domowych jak i ustalaniu granic ubóstwa (relatywnego oraz minimum egzystencji), zastosowano tak zwaną **oryginalną skalą ekwiwalentności OECD**. Według tej skali wagę 1 przypisuje się pierwszej osobie w gospodarstwie domowym w wieku 14 lat i więcej, wagę 0,7 – każdej następnej osobie w tym wieku oraz wagę 0,5 – każdemu dziecku w wieku poniżej 14 lat. Oznacza to np., że granica ubóstwa relatywnego dla gospodarstwa 4-osobowego złożonego z dwóch osób dorosłych i dwójki dzieci jest 2,7 razy wyższa niż dla gospodarstwa 1-osobowego.

Relatywna granica ubóstwa to 50% średnich miesięcznych wydatków ustalonych na poziomie wszystkich gospodarstw domowych z uwzględnieniem tzw. oryginalnej skali ekwiwalentności OECD. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. relatywna granica ubóstwa wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 668 zł, a 4-osobowych (2 osoby dorosłe + 2 dzieci poniżej 14 lat) – 1802 zł, w IV kwartale 2012 r. było to 693 zł dla gospodarstw jednoosobowych oraz 1871 zł dla gospodarstw wieloosobowych, natomiast w IV kwartale 2013 r. progi te wynosiły odpowiednio: 706 zł oraz 1906 zł.

„Ustawowa” granica ubóstwa to kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 115 poz. 728 z późniejszymi zmianami) uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego z systemu pomocy społecznej. Od 2010 r. do III kwartału 2012 r. obowiązywały takie same kwoty progowe – 477 zł dla gospodarstw 1-osobowych oraz 351 zł na 1 osobę dla gospodarstw wieloosobowych. Natomiast od IV kwartału 2012 r. kwoty te zostały ustalone na poziomie odpowiednio: 542 zł oraz 456 zł.

*below the adopted poverty threshold. In order to eliminate the effect of the socio-demographic composition of household on the maintenance costs, the so-called **original OECD equivalence scale** has been used for the calculation of the households_ expenditure level and determination of poverty thresholds (relative and subsistence minimum). According to this scale, weight 1 is attributed to the first person in the household at the age of 14 and over, weight 0,7 – to any other person at that age and weight 0,5 – to every child under 14. And thus, for instance, the relative poverty threshold for a 4-person household consisting of two adult persons and two children is 2,7 times as high as that for a 1-person household.*

***Relative poverty threshold** is 50% of the mean monthly expenditure determined at the level of all households estimated with the use of the so-called original OECD equivalence scale. The poverty lines are estimated quarterly; In the fourth quarter of 2010 the relative poverty threshold was 668 zł for 1-person household and 1802 zł for 4-person households (2 adults + 2 children under 14), in the fourth quarter of 2012 the threshold was 693 zł for 1-person household and 1871 zł for multi-person household, while in the fourth quarter of 2013: 706 zł and 1906 zł, respectively.*

***„Legal” poverty threshold** is the amount which, according to the Law Social Assistance (uniform text in Journal of Laws 2008 No. 115, item 728 with later amendments), provides eligibility, for a monetary benefit from social assistance. Since 2010 till third quarter of 2012 the line remained at the same level of 477 zł for 1-person household and 351 zł per 1 person for multi-person households. Since fourth quarter of 2012, the line was changed to: 542 zł and 456 zł, respectively.*

Minimum egzystencji, uznane za granicę ubóstwa skrajnego, wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka. Przy ustalaniu granic ubóstwa skrajnego przyjmuje się poziom minimum egzystencji obliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych dla 1-osobowego gospodarstwa pracowniczego. Granice ubóstwa szacowane są dla poszczególnych kwartałów; w IV kwartale 2010 r. granica ubóstwa skrajnego wynosiła dla gospodarstw 1-osobowych 466 zł, 4-osobowych (2 osoby dorosłe + 2 dzieci poniżej 14 lat) – 1257 zł, w IV kwartale 2012 r. było to 519 zł dla gospodarstw jednoosobowych oraz 1401 zł dla gospodarstw wieloosobowych, natomiast w IV kwartale 2013 r. progi te wyniosły odpowiednio: 551 zł oraz 1486 zł.

8. Dane opracowane na podstawie wyników reprezentacyjnego badania budżetów gospodarstw domowych mogą różnić się od wielkości „makro” prezentowanych w dziale „Rachunki regionalne”.

The subsistence minimum, regarded as the extreme poverty threshold sets the level of the satisfaction of needs below which the biological existence or psychophysical human development. The starting point adopted for determination of the extreme threshold is subsistence minimum estimated by the Institute of Labour and Social Studies for the 1-person employees' household. Poverty thresholds are estimated quarterly; in the fourth quarter of 2010 the extreme poverty threshold was 466 zł for 1-person households and 1257 zł for 4-person households (2 adults + children under 14), in the fourth quarter of 2012 the threshold was 519 zł for 1-person household and 1401 zł for multi-person household, while in the fourth quarter of 2013: 551 zł and 1486 zł, respectively.

8. Data compiled on the basis of the results of the sample survey of household budgets can differ from the „macro” data presented in the chapter „Regional accounts”.

TABL. 1(97). GOSPODARSTWA DOMOWE
HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Gospodarstwa domowe objęte badaniem	899	963	966	985	Households included in the survey
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	3,00	2,86	2,71	2,76	Average number of persons in a household
w tym:					of which:
pracujących	1,02	1,09	1,00	1,03	employed
pobierających świadczenia społeczne ^d	0,92	0,81	0,90	0,85	receiving social benefits ^d
w tym emeryturę lub rentę	0,70	0,65	0,75	0,68	of which retirement pay or pension
pozostających na utrzymaniu	1,00	0,88	0,77	0,79	dependents

a W 2005 r. – pobierających świadczenia z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

a In 2005 – receiving social security benefits and social assistance benefits.

TABL. 2(98). PRZECIĘTNY MIESIĘCZNY DOCHÓD ROZPORZĄDZALNY NA 1 OSOBĘ W GOSPODARSTWACH
DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA AVAILABLE INCOME OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Dochód rozporządzalny	691,25	1162,77	1231,16	1238,06	Available income
w tym dochód do dyspozycji	657,11	1116,44	1181,08	1196,55	of which disposable income
w tym:					of which:
z pracy najemnej	317,18	633,30	630,97	641,66	from hired work
z pracy na własny rachunek	65,62 ^a	118,98	107,22 ^b	100,19 ^c	from self-employment
ze świadczeń społecznych ^d	274,22	342,01	416,78	333,49	from social benefits ^d

a–c Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: a –16,15%, b –28,79%, c -15,97%. d W 2005 r. – ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych i pomocy społecznej.

a–c Relative error of estimate exceeds 10% and equals: a –16,15%, b –28,79%, c -15,97%. d In 2005 – from social benefits and social welfare.

TABL. 3(99). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYDATKI NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA EXPENDITURES OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012		SPECIFICATION
	w zł in zł				
Wydatki ogółem.....	717,48	981,82	1006,52	1005,29 ^a	Total expenditures
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b	683,34	935,50	956,44	963,79	of which consumer goods and services ^b
w tym:					of which:
żywność i napoje bezalkoholowe..	195,69	247,71	275,19	270,76	food and non-alcoholic beverages
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	19,56	33,94	30,93	27,62	alcoholic beverages and Tobacco
odzież i obuwie	34,58	54,19	43,18	46,71	clothing and footwear
użytkowanie mieszkania i nośniki energii.....	143,68	199,57	203,65	219,00	housing, water, electricity, gas and other fuels
.....					furnishings, household equipment and routine maintenance of the house
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	30,07	47,84	43,41	47,83	house
zdrowie	34,11	43,61	50,03	47,12	health
w tym artykuły farmaceutyczne	x	27,17	31,72	31,41	of which pharmaceutical products
transport	75,70	73,41	84,66	92,84	transport
łączność ^c	36,45	43,44	40,65	52,54	communication ^c
rekreacja i kultura ^d	46,49	82,14	81,41	57,82	recreation and culture ^d
edukacja ^e	8,02 ^f	10,70	7,8 ^g	6,78 ^h	education ^e
restauracje i hotele	13,07 ⁱ	23,24	27,36 ^k	21,45 ^l	restaurants and hotels
inne towary i usługi	38,75	60,31	50,44	55,43	miscellaneous goods and services
w tym higiena osobista	x	31,23	27,44	27,55	of which personal hygiene

^a Od 2013 r. łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie. ^b Łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzajów wydatków. ^c W 2013 r. łącznie z wydatkami na usługi internetowe. ^d W 2013 r. bez wydatków na usługi internetowe. ^e Łącznie z wychowaniem przedszkolnym. ^{f, g, h, j, k, l} Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi: ^f — 11,96%, ^g — 15,73%, ^h — 21,01, ^j — 18,35%, ^k — 13,06%, ^l — 13,50%.

^a From 2013, including expenditures on life insurance. ^b Including pocket money not considered in items by types of expenditures. ^c In 2013 including expenditures for Internet services. ^d In 2013 excluding expenditures for Internet services. ^e Including pre-school education. ^{f, g, h, j, k, l} Relative error of estimate exceeds 10% and equals: ^f — 11,96%, ^g — 15,73%, ^h — 21,01, ^j — 18,35%, ^k — 13,06%, ^l — 13,50%.

TABL. 4(100). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE SPOŻYCIE NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ŻYWNOŚCIOWYCH
NA 1 OSOBE W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
AVERAGE MONTHLY PER CAPITA CONSUMPTION OF SELECTED FOODSTUFFS OF HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Pieczywo i produkty zbożowe ^a w kg	8,52	6,78	6,62	6,33	Bread and cereals ^a in kg
w tym pieczywo ^b	5,91	4,46	4,23	3,91	of which bread ^b
Mięso ^c w kg	5,58	5,96	6,17	6,09	Meat ^c in kg
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^d	x	2,58	2,66	2,27	of which processed meat and other meat preparations ^d
Ryby i owoce morza ^e w kg	0,49	0,48	0,45	0,35	Fish and seafood ^e in kg
Mleko ^f w l	4,70	3,77	3,67	3,74	Milk ^f in l
Jogurty w kg	x	0,58	0,52	0,52	Yoghurt in kg
Sery ^g w kg	0,82	0,98	0,95	0,82	Cheese ^g in kg
Jaja w szt.	15,54	11,81	12,84	11,91	Eggs in pieces
Oleje i tłuszcze ^h w kg	1,65	1,47	1,48	1,38	Oils and fats ^h in kg
w tym masło	x	0,26	0,23	0,23	of which butter
Owoce ⁱ w kg	4,07	3,40	3,82	3,50	Fruit ⁱ in kg
Warzywa w kg	14,67	10,29	10,33	9,12	Vegetables in kg
w tym ziemniaki	x	4,97	4,58	3,86	of which potatoes
Cukier w kg	1,57	1,25	1,28	1,17	Sugar in kg
Kawa, herbata, kakao w kg.....	x	0,30	0,29	0,28	Coffee, tea, cocoa in kg
Wody mineralne i źródlane w l.....	x	3,80	3,90	4,13	Mineral or spring waters in l
Soki owocowe i warzywne oraz owocowo-warzywne w l	x	x	x	0,79	Fruit and vegetable juices and fruit-vegetable in l

^a W 2013 r. bez mąki ziemniaczanej. ^b W 2013 r. bez pieczywa chrupkiego, tostowego i cukierniczego. ^c W 2013 r. łącznie z boczkiem surowym (ujmowanym do 2012 r. w pozycji „Oleje i tłuszcze”). ^d W 2013 r. bez przetworów podrobowych. ^e Do 2012 r. określane jako „Ryby”; bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmazeryjnych i panierowanych oraz w 2013 r. bez konserw rybnych. ^f Bez zagęszczanego i w proszku. ^g W 2013 r. bez serków słodkich. ^h W 2013 r. bez boczku surowego. ⁱ Łącznie z nasionami i pestkami jadalnymi.

^a In 2013 excluding potato flour. ^b In 2013 excluding crisp bread, toasted bread and confectionery. ^c In 2013 including raw bacon (until 2012, included in position “Oils and fats”). ^d In 2013 excluding offal preparations. ^e Until 2012 defined as „Fish”; excluding pickles, processed sea and fresh-water food and fish, ready-to-serve foods including coated food products as well as in 2013 excluding canned fish. ^f Excluding condensed and powdered milk. ^g In 2013 excluding sweet cottage cheese. ^h In 2013 excluding raw bacon. ⁱ Including seeds and edible kernel.

TABL. 5(101). **GOSPODARSTWA DOMOWE WYPOSAŻONE W NIEKTÓRE PRZEDMIOTY TRWAŁEGO UŻYTKOWANIA^a**
HOUSEHOLDS EQUIPPED WITH SELECTED DURABLE GOODS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu gospodarstw domowych in % of total households				
Chłodziarka	97,7	99,0	98,6	98,3	Refrigerator
Zamrażarka	36,6	38,1	29,0	23,7	Freezer
Automat pralniczy	80,3	90,2	94,0	98,5	Automatic washing machine
Zmywarka do naczyń	5,4	19,1	19,5	23,9	Dishwasher
Kuchenka mikrofalowa	40,8	61,9	58,1	62,5	Microwave oven
Samochód osobowy	46,7	61,0	56,0	59,6	Passenger car
Odtwarzacz płyt kompaktowych	x	15,2	9,1	x	Compact disc player
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	44,7	40,2	33,7	30,9	Hi-fi stereo music system
Odbiornik telewizyjny	97,9	99,6	99,2	99,0	Television set
Odtwarzacz DVD	x	50,3	46,5	42,8	DVD player
Telefon komórkowy	62,2	89,1	91,7	94,6	Mobile phone
Magnetowid, odtwarzacz wideo	38,3	22,6	x	x	Videorecorder, video player
Zestaw kina domowego	x	19,8	15,8	18,6	Home theatre system
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	58,6	78,1	75,1	72,4	Satellite or cable television equipment
Aparat fotograficzny cyfrowy	x	47,9	44,6	47,0	Digital camera
Komputer osobisty	39,9	66,7	64,1	68,1	Personal computer
w tym z dostępem do Internetu	24,5	59,9	59,7	65,9	of which with access to the Internet
w tym z dostępem szerokopa- smowym	x	37,6	49,9	53,6	of which broadband access
Drukarka	x	36,6	33,2	29,4	Printer
w tym drukarka wielofunkcyjna	x	x	18,6	19,7	of which multifunction printer

^a Opracowano na podstawie stanu w końcu poszczególnych kwartałów.

^a Compiled on the basis of data at the end of individual quarters.

TABL. 6(102). **WSKAŹNIKI ZAGROŻENIA UBÓSTWEM W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH^a**
AT-RISK OF POVERTY RATES IN HOUSEHOLDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Osoby – w % ogółu osób w gospodar- stwach – o wydatkach poniżej:					Persons – in % of total persons in households – with expenditures below:
relatywnej granicy ubóstwa	14,7	15,9	13,3	15,0	relative poverty threshold
„ustawowej” granicy ubóstwa	14,6	4,8	5,0	12,2	“legal” poverty threshold
minimum egzystencji	8,8	3,9	4,9	6,4	subsistence minimum

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 169.

^a See general notes, item 7 on page 169.

DZIAŁ IX INFRASTRUKTURA KOMUNALNA. MIESZKANIA

Uwagi ogólne

Infrastruktura komunalna

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsięwzięcia.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą sieci rozdzielczej (bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów) oraz sieci przesyłowej (magistralnej), tj. przewodach doprowadzających do sieci rozdzielczej wodę i od 2003 r. - gaz.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **przyłącza wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. **Zródło uliczne** jest to urządzenie zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego, służące do pobierania wody przez ludność bezpośrednio z tego przewodu.

Dane o zużyciu wody z wodociągów w gospodarstwach domowych obejmują ilość wody pobranej z sieci wodociągowej za pomocą urządzeń zainstalowanych w budynku.

4. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji - wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

CHAPTER IX MUNICIPAL INFRASTRUCTURE. DWELLINGS

General notes

Municipal infrastructure

1. Information regarding municipal installations and services was compiled using the **kind of activity method**, i.e., according to the criterion of installation designation, regardless of the predominate kind of activity of the economic entity, with the exception of data regarding urban area transportation compiled using the enterprise method.

Data regarding municipal installation concern operative installations.

2. Information regarding the **length of the water supply and gas supply network** concerns distribution network (excluding connections leading to residential buildings and other constructions) as well as the transmission (main) network, i.e. conduits providing water to the distribution network and since 2003— gas.

Data regarding the **length of the sewage network**, apart from street conduits, include collectors, i.e., conduits receiving sewage from the street network; while they do not include sewers designed exclusively for draining run-off.

Water supply, sewage and gas supply connections leading to residential buildings (including buildings with multiple residents, e.g.: employee boarding houses, student dormitories and boarding schools, social welfare homes) are understood as branches linking individual buildings with the distribution system or, in case of the sewage system – with the main drainage system.

3. As **street spring** we mean a device connected with the water supply system, used by population as direct source of water supply.

Data regarding consumption of water in households includes quantity of water collected from water supply system by facilities installed in building.

4. Data regarding the **users of water supply systems and sewage systems** include the population living in residential buildings connected to a defined system as well as the population using a water supply system through a common courtyard or street outlet (equipment connected to the street water supply conduit), and in the case of sewage - sewage inlets.

Data regarding the **gas users** concern the population in dwellings equipped with gas installations connected to the gas supply system.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

5. Dane o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych w miastach, od 2005 r. obejmują gospodarstwa domowe, których głównym źródłem utrzymania jest dochód z użytkowanego gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie.

Dane o **liczbie odbiorców gazu** podano bez odbiorców korzystających z gazomierzy zbiorczych.

Dane o **zużyciu gazu** odnoszą się do wszystkich gospodarstw domowych.

Zużycie energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych ustala się na podstawie liczkowego systemu opłat.

6. Informacje z zakresu ciepłownictwa obejmują budynki mieszkalne oraz urzędy i instytucje ogrzewane centralnie za pośrednictwem sieci przesyłowej rozumianej jako układ instalacji połączonych i współpracujących ze sobą, służące do przesyłania i dystrybucji czynnika grzejnego do odbiorcy zgodnie z ustawą z dnia 10 IV 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. Nr 54, poz. 348) z późniejszymi zmianami.

Dane w tabl. 4 dotyczą budynków i lokali ogrzewanych przy pomocy urządzeń jednostek gospodarki komunalnej i mieszkaniowej oraz spółdzielni mieszkaniowych i zakładów pracy, niezależnie od źródeł wytwarzania energii cieplnej (własnych lub obcych).

Kotłownia to budynek lub pomieszczenie wraz z urządzeniami w nim kotłami oraz urządzeniami służącymi do wytwarzania energii cieplnej na cele grzewcze lub ogrzewania i równoczesnego dostarczania ciepłej wody.

7. Informacje o komunikacji miejskiej naziemnej dotyczą **komunikacji autobusowej, tramwajowej i trolejbusowej** i obejmują działalność przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej publicznych i prywatnych.

W danych o komunikacji autobusowej uwzględniono również autobusy pospieszne i mikrobusy oraz obsługę ruchu podmiejskiego i międzymiastowego; dane nie obejmują działalności przedsiębiorstw Państwowej Komunikacji Samochodowej obsługujących niektóre miasta oraz linii i tras komunikacyjnych obsługujących wyłącznie zakłady pracy.

Przez **linię komunikacyjną** rozumie się trasę łączącą krańcowe punkty przebiegu wozów oznaczonych tym samym numerem lub znakiem literowym. Jako długość linii komunikacyjnych przyjęto sumę długości wszystkich stałych dziennych linii autobusowych, tramwajowych, trolejbusowych, po których kursują wozy oznaczone odrębnymi numerami lub znakami literowymi.

Data regarding the population using the water supply system, the sewage system and the gas supply system also include the population in collective accommodation facilities.

5. Data regarding the number of consumers and the consumption of electricity, concern households of urban areas, from 2005 include households, in which the main source of maintenance is income from a private farm in agriculture.

Data regarding the number of using consumers of gas from gas supply excluding consumers using collective gas-meters.

Data regarding the consumption of gas from gas supply, concern all the households.

The consumption of electricity and gas from the gas supply system in households is established on the basis of an estimated system of payments.

6. Information within the range of heating regards dwellings as well as offices and institutions with central heating within transmission thermal-line - with is considered as a system of conduits leading heating medium to distribution line according to Law from 10 IV 1997 Energetic law (Journal of Laws No. 54, item 348) with later amendments.

Data in table 4 apply to the buildings and premises heated by installations operated by communal and housing organizations and by housing coops or enterprises, regardless of the sources supplying the thermal energy (own and other).

Boiler-house is a building or space with boilers and installations used for production of thermal energy to heating or both heating and supplying warm water.

7. Information regarding urban ground transport concerns bus, tram and trolley-bus communication and includes the activity of public and private urban transport enterprises and companies. In the data regarding bus service, express buses and microbuses as well as suburban and inter-city service have been also included; data do not include the activity of the Państwowa Komunikacja Samochodowa enterprises servicing some urban areas as well as transport lines and routes exclusively servicing work places.

Transport line is understood as a route connecting the extreme points of the route of vehicles designated with the same number or letter. The length of the transport lines is the sum of the length of all of the scheduled daytime bus, tram and trolley-bus lines over which vehicles designated with separate numbers or letters travel.

8. Dane o odpadach komunalnych dotyczą odpadów powstających w gospodarstwach domowych, a także u innych wytwórców odpadów (bez odpadów niebezpiecznych), które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Informacje o odpadach komunalnych podaje się zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 IX 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206).

9. Dane o nieczystościach ciekłych dotyczą nieczystości pochodzących z gospodarstw domowych (budynków mieszkalnych), budynków użyteczności publicznej oraz budynków jednostek prowadzących działalność gospodarczą – w przypadku gdy nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną.

10. Parki spacerowo-wypoczynkowe są to tereny zieleni o powierzchni co najmniej 2 ha, urządzone i konserwowane z przeznaczeniem na cele wypoczynkowe ludności, wyposażone w drogi, place, aleje spacerowe, ławki itp.

Zieleńce są to obiekty o powierzchni poniżej 2 ha, w których funkcji dominuje wypoczynek.

Tereny zieleni osiedlowej występują przy zabudowie mieszkaniowej, pełnią funkcję wypoczynkową, izolacyjną.

Mieszkania

1. Informacje o zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotele pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nieprzeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych dla jednej rodziny, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

8. Data on municipal waste concern the waste produced in households, and also at other waste producers (excluding hazardous waste), which in respect of their character or composition is similar to the waste produced in households.

Information on communal wastes is quoted according to regulation of the Minister of Environment of 27 IX 2001 on catalogue of wastes (Journal of Laws No. 112, item 1206).

9. Data on liquid waste concern waste which comes from households (dwellings), public buildings and buildings of units running a business - in case they are not discharged by sewage system.

10. Strolling and recreational parks are green areas of at least 2 ha in size, maintained for the recreational needs of the population, featuring roads, squares, walkways, benches, etc.

Lawns are areas of less than 2 ha in size, in which recreational activity dominates.

Estate green belts are located in residential areas and are used for the purposes of recreation and isolation.

Dwellings

1. Information regarding dwelling stocks and completed dwellings concerns dwellings, as well as rooms and the usable floor space in these dwellings, located in residential and non-residential buildings. Data do not include collective accommodation facilities (employee hostels, student dormitories and boarding schools, social welfare homes and others) and spaces not designed for residential purposes, but which for various reasons are inhabited (animal accommodations, caravans, ships, wagons and others).

A dwelling is a premise comprising one or several rooms including auxiliary spaces, built or remodelled for residential purposes for a single family, structurally separated (by permanent walls) within a building, into which a separate access leads from a staircase, passage, common hall or directly from the street, courtyard or garden.

A room is a space in a dwelling separated from other spaces by permanent walls, with an area of at least 4 m², with direct day lighting, i.e., with a window or door containing a glass element in an external wall of the building. A kitchen area is treated as a room if it meets the conditions described in the definition.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby użytkowane stale i wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

2. Dane o zasobach mieszkaniowych opracowano na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011 r.

3. Pod względem rodzaju podmiotów władających sklasyfikowano mieszkania na stanowiące własność:

- 1) **spółdzielni mieszkaniowych** – mieszkania własnościowe (zajmowane na podstawie spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego) lub lokatorskie (zajmowane na podstawie stosunku najmu);
- 2) **gmin** (komunalne) - mieszkania stanowiące własność gminy lub powiatu (lokalnej wspólnoty samorządowej), a także mieszkania przekazane gminie, ale pozostające w dyspozycji jednostek użyteczności publicznej, takich jak: zakłady opieki zdrowotnej, ośrodki pomocy społecznej, jednostki systemu oświaty, instytucje kultury;
- 3) **zakładów pracy** (sektora publicznego i prywatnego);
- 4) **Skarbu Państwa** - mieszkania pozostające w Zasobie Własności Rolnej Skarbu Państwa, w zasobie Wojskowej Agencji Mieszkaniowej, w zarządzie jednostek podległych ministerstwom: Obrony Narodowej, Spraw Wewnętrznych, Sprawiedliwości, w zarządzie organów władzy państwowej, administracji państwowej, kontroli państwowej itp.;
- 5) **osób fizycznych** - mieszkania, do których prawo własności posiada osoba fizyczna (jedna lub więcej), przy czym osoba ta:
 - może być właścicielem całej nieruchomości, np. indywidualny dom jednorodzinny,
 - może posiadać udział w nieruchomości wspólnej jako właściciel lokalu mieszkalnego, np. znajdującego się w budynku wielomieszkaniowym objętym wspólnotą mieszkaniową. Zaliczono tu również mieszkania w budynkach spółdzielni mieszkaniowych, dla których zostało ustanowione odrębne prawo własności na rzecz osoby fizycznej (osób fizycznych) ujawnione w księdze wieczystej.

*Data regarding the **number of rooms in dwellings** also include rooms used regularly and exclusively to conduct economic activity, if these rooms are located within a construction of dwelling and do not have an additional, separate access from street, courtyard or from a common space in the building.*

*The **usable floor space** of a dwelling is the total usable floor space of the rooms, kitchen, foyers, bathrooms, and all other spaces comprising the dwelling.*

2. *Data regarding **dwelling stocks** have been compiled on the basis Population and Housing Census 2011.*

3. *As regards the type of ownership, dwellings were classified as owned by:*

- 1) **housing co-operatives** - member-owned dwellings (occupied on the basis of the co-operative ownership right to a residential premise) and condominiums (occupied on the basis of a contract of tenancy);
- 2) **gminas** (municipal) - dwellings owned by a gmina or powiat (local self-government community) and also dwellings transferred to a gmina, but remaining at the disposal of public utilities such as: health care establishments, social aid centres, units of education system, cultural institutions;
- 3) **workplaces** (of public and private sector);
- 4) **State Treasury** - dwellings remaining in the Agricultural Property Stock of the State Treasury, in the stock of Military Housing Agency, under the management of units subordinated to the following ministries: National Defence, Interior, Justice, under the management of state authority bodies, state administration, state control etc.;
- 5) **natural persons** - dwellings, which are owned by a natural person (one or more) while this person:
 - can be owner of whole real estate, for example individual detached house,
 - can have a share in the common real estate, as the owner of dwelling, for example located in a block of flats included in a condominium. There are also included dwellings in building of housing cooperatives for which a separate ownership right benefit of a natural person (natural persons) exposed in a real-estate register, was established.

Pojęcie **wspólnoty mieszkaniowej** odnosi się do budynku wielomieszkaniowego, w którym część lub wszystkie lokale stanowią wyodrębnioną własność, potwierdzoną wpisem do księgi wieczystej. Wspólnotę mieszkaniową tworzy ogół właścicieli lokali (mieszkalnych i użytkowych) w danym budynku;

6) **towarzystw budownictwa społecznego;**

7) **innych podmiotów** - mieszkania stanowiące własność instytucji budujących dla zysku - przeznaczone na sprzedaż (ale jeszcze niesprzedane osobom fizycznym) lub na wynajem, mieszkania stanowiące własność instytucji wyznaniowych, stowarzyszeń, partii, związków zawodowych itp.

4. Informacje o **mieszkania, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);

*The notion of **condominium** refers to a block of flats, in which a part or all dwellings constitute separate ownerships, confirmed by an entry in the land and mortgage register. Condominium is created by all owners of dwellings (residential and business premises) in a given building;*

6) **public building society;**

7) **other entities** - dwellings owned by institutions constructing for profit - for sale but (not yet sold to natural persons) or for rental, dwellings owned by religious institutions, associations, political parties, labour unions etc.

4. **Information regarding dwellings, usable floor space of dwellings** as well as regarding **rooms completed** concerns dwellings in newly built and expanded buildings (the enlarged portion) as well as dwellings obtained as a result of adapting non-residential spaces.

Information regarding the results of:

- **co-operative construction** concerns dwellings completed by housing co-operatives, designed for persons being members of these co-operatives;
- **municipal (gmina) construction** concerns dwellings realized in full from the gmina budget (primarily with a public assistance or intervention character);
- **company construction** concerns dwellings completed by companies (of the public and private sectors), designed for meeting the residential needs of the employees of these companies (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);
- **construction for sale or rent** concerns dwellings completed by various investors in order to achieve a profit (excluding dwellings completed by natural persons conducting economic activity included in private construction);

- **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Banku Gospodarstwa Krajowego (do 31 V 2009 r. - z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego);

- **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

5. Dane o ludności w mieszkaniach, przyjęte również za podstawę obliczenia przeciętnej liczby osób na 1 mieszkanie i na 1 izbę, obejmują:

1) na podstawie spisów powszechnych - ludność faktycznie zamieszkałą, nie obejmują natomiast ludności:

- zamieszkałej w gospodarstwach zbiorowych, np. w hotelach pracowniczych, domach studenckich, internatach, domach opieki społecznej,
- zamieszkałej w pomieszczeniach nieprzeznaczonych na cele mieszkalne;

2) na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych - od 2002 r. ogólną liczbę ludności według stanu w dniu 31 XII.

- **public building society** concerns dwellings built by public building societies (operating on a non profit basis) utilizing credit from the state bank BGK (until 31 V 2009 - from the National Housing Fund);

- **private construction** concerns dwellings completed by natural persons (conducting or not conducting economic activity), churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent.

5. Data regarding the population in dwellings, which also constitute the basis for calculating the average number of persons per dwelling and per room, include:

1) on the basis of the national censuses - population in actual fact inhabiting, however do not include the population:

- living in group institutional households e.g., in employee hostels, student dormitories, boarding schools, social welfare homes,
- living in premises not designed for residential purposes;

2) based on balances of net dwelling stocks - since 2002 the total number of population as of 31 XII.

Infrastruktura komunalna

Municipal infrastructure

TABL. 1(103). **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**
Stan w dniu 31 XII
WATER SUPPLY AND SEWAGE SYSTEMS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza w km				Network in km
Wodociągowa	6459,8	6658,7	6730,5	Water supply
miasta	1909,2	1970,3	2055,4	urban areas
wieś	4550,6	4688,4	4675,1	rural areas
Kanalizacyjna ^a	2709,0	3191,6	3315,0	Sewage ^a
miasta	1573,0	1688,4	1763,2	urban areas
wieś	1136,0	1503,2	1551,8	rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt.				Connections leading to residential buildings in pcs
Wodociągowe	122259	126416	128954	Water supply system
miasta	51369	53648	54241	urban areas
wieś	70890	72768	74713	rural areas
Kanalizacyjne	56681	62617	65187	Sewage system
miasta	39858	42370	43249	urban areas
wieś	16823	20247	21938	rural areas
Zdroje uliczne	177	169	164	Street outlets
Miasta	37	41	36	Urban areas
Wieś	140	128	128	Rural areas
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm³	30,7	29,3	29,5	Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm³
Miasta:				Urban areas:
w hm ³	21,3	20,1	20,1	in hm ³
na 1 mieszkańca w m ³	32,7	31,0	31,1	per capita in m ³
Wieś w hm ³	9,5	9,3	9,4	Rural areas in hm ³
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm³	34,9	33,4	30,9	Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm³
W tym oczyszczane	34,5	32,9	30,5	Of which treated

^a Łącznie z kolektorami.

^a Including collectors.

TABL. 2(104). ODBIORCY ORAZ ZUŻYCIENIE ENERGII ELEKTRYCZNEJ W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH
CONSUMERS AND CONSUMPTION OF ELECTRICITY IN HOUSEHOLDS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Odbiorcy (stan w dniu 31 XII) w tys.	346,2	359,2	361,8	362,5	Consumers (as of 31 XII) in thous.
Miasta	231,7	241,5	242,7	243,0	Urban areas
Wieś	114,5	117,7	119,1	119,6	Rural areas
Zużycie (w ciągu roku):					Consumption (during the year):
W GWh	692,5	749,9	733,6	736,7	In GWh
miasta	441,2	468,0	452,6	452,1	urban areas
wieś	251,3	281,9	281,0	284,6	rural areas
W kWh:					In kWh:
miasta: na 1 mieszkańca	681,3	733,1	698,9	699,4	urban areas: per capita
na 1 odbiorcę ^a	1904,2	1938,0	1864,7	1860,8	per consumer ^a
wieś: na 1 odbiorcę ^a	2194,7	2395,0	2358,8	2380,2	rural areas – per consumer ^a

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 XII.

Źródło: dane Ministerstwa Gospodarki.

^a The number of consumers as of 31 XII was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Economy.

TABL. 3(105). SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIENIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH

Stan w dniu 31 XII

GAS SUPPLY SYSTEM AS WELL AS CONSUMERS AND CONSUMPTION OF GAS FROM GAS SUPPLY SYSTEM IN HOUSEHOLDS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć rozdzielcza i przesyłowa w km	2956,5	3573,8	3808,4	3902,5	Distribution and transmission network in km
w tym przesyłowa	675,5	834,9	903,1	950,1	of which transmission
miasta	50,7	92,5	50,1	63,3	
wieś	624,8	742,4	852,9	886,8	
Miasta	1459,4	1662,5	1681,9	1734,5	Urban areas
Wieś	1497,1	1911,4	2126,6	2167,9	Rural areas
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt.	38820	49498	52588	53869	Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs
Miasta	31766	38657	40519	41560	Urban areas
Wieś	7054	10841	12069	12309	Rural areas
Odbiorcy gazu z sieci^a w tys.	180,6	191,4	192,3	193,2	Consumers of gas from gas supply system^a in thous.
Miasta	171,6	178,6	178,0	178,7	Urban areas
Wieś	9,0	12,8	14,3	14,5	Rural areas
Zużycie gazu z sieci^b (w ciągu roku):					Consumption of gas from gas supply system^b (during the year):
W hm ³	118,9	143,2	132,6	123,4	In hm ³
miasta	105,1	123,3	113,5	104,0	urban areas
wieś	13,7	19,9	19,0	19,4	rural areas
Na 1 mieszkańca w m ³	117,8	139,9	129,6	120,7	Per capita in m ³
miasta	162,3	189,6	175,2	160,9	urban areas
wieś	37,9	53,3	50,7	51,7	rural areas

^a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

^a Including consumers using collective gas-meter. ^b Consumption of gas in natural units on the basis of which settlements with clients occur.

TABL. 4(106). **OGRZEWNICTWO**
Stan w dniu 31 XII
HOUSE-HEATING
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Sieć ciepła w km	413,4	434,4	456,8	479,7	452,3	27,4	Heating network in km
w tym przesyłowa	304,3	320,2	324,4	340,3	327,7	12,6	of which transmission
Kotłownie	640	675	595	510	430	80	Boiler rooms
Sprzedaż energii ciepłej (w ciągu roku) w TJ	3253,9	3719,4	3476,0	3497,0	3456,2	40,8	Sale of heating energy (during the year) in TJ
Kubatura budynków ogrzewa- nych centralnie w dam ³	36559	36365	39414	38777	38525	252	Cubature of buildings with central heating in dam ³
w tym budynków mieszkal- nych	26377	26617	28377	27780	27635	145	of which residential build- ings

TABL. 5(107). **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**
USING WATER SUPPLY, SEWAGE AND GAS SUPPLY SYSTEMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Ludność w tys. – korzystająca ^a z:					Population in thous. – using ^a :
wodociągu	890,6	914,7	917,9	917,9	water supply system
miasta	617,4	622,1	616,2	619,0	urban areas
wieś	273,1	292,6	296,7	289,9	rural areas
kanalizacji	616,6	647,6	664,4	669,0	sewage system
miasta	556,1	567,8	571,5	570,5	urban areas
wieś	60,5	79,8	92,9	98,6	rural areas
gazu	504,6	537,8	535,2	534,4	gas supply system
miasta	479,8	493,7	487,5	485,8	urban areas
wieś	24,8	44,1	47,7	48,7	rural areas
Ludność w – % ogółu ludności ^b – korzystająca ^a z:					Population – in % of total population ^b – using ^a
wodociągu	88,2	89,4	89,7	89,9	water supply system
miasta	95,4	95,7	95,9	96,0	urban areas
wieś	75,4	78,4	79	79,4	rural areas
kanalizacji	61,1	63,3	64,9	65,5	sewage system
miasta	85,9	87,4	88,2	88,4	urban areas
wieś	16,7	21,4	24,7	26,2	rural areas
gazu	50,0	52,6	52,3	52,3	gas supply system
miasta	74,2	76,0	75,3	75,3	urban areas
wieś	6,8	11,8	12,7	12,9	rural areas

^a Dane szacunkowe. ^b Na podstawie bilansów.

^a Estimated data. ^b Based on balances.

TABL. 6(108). **ODPADY KOMUNALNE** ^a
MUNICIPAL WASTE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym z gospodarstw domowych <i>of which from house- holds</i>	
Odpady komunalne zebrane ^b (w ciągu roku) w t	279880,5	297114,6	304074,4	313098,1	229778,0	<i>Municipal waste collected^b (during the year) in t</i>
zmieszane	274149,6	277402,6	272245,0	274067,1	203071,5	<i>mixed</i>
miasta	214907,0	210616,9	205778,3	201236,5	146056,1	<i>urban areas</i>
wieś	59241,7	66785,8	66466,8	72830,6	57015,4	<i>rural areas</i>
zebrane selektywnie	5730,9	19712,0	31829,4	39031,0	26706,5	<i>collected separately</i>
w tym:						<i>of which:</i>
papier i tektura	1808,1	4648,9	7627,1	8786,1	4277,5	<i>paper and cardboard</i>
szkło	1423,2	4007,0	5086,8	6767,3	6115,0	<i>glass</i>
tworzywa sztuczne	788,9	2889,1	5025,0	5489,1	4742,6	<i>plastic</i>
metale	255,4	347,4	766,4	1006,2	953,6	<i>metals</i>
wielkogabarytowe	1446,0	3416,6	3757,0	5016,5	4761,7	<i>largesize</i>
biodegradowalne	3124,7	8028,7	10348,4	4615,9	<i>biodegradable</i>

^a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 8 i 9 na str. 177. ^b Dane szacunkowe.

^a See general notes to the Yearbook, item 8 and 9 on page 177. ^b Estimated data.

TABL. 7(109). **NIECZYSTOŚCI CIEKŁE** ^a
LIQUID WASTE ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Nieczystości ciekłe ^b wywiezione w dam ³	919,7	1419,7	1399,9	1334,0	<i>Liquid waste^b removed in dam³</i>
miasta	432,7	344,1	289,4	265,4	<i>urban areas</i>
wieś	487,0	1075,6	1110,4	1068,7	<i>rural areas</i>
w tym z gospodarstw domowych	702,7	1049,9	1033,4	983,8	<i>of which from households</i>
miasta	323,7	253,1	196,1	183,9	<i>urban areas</i>
wieś	379,0	796,8	837,3	800,0	<i>rural areas</i>
Zbiorniki bezodpływowe w tys. (stan w dniu 31 XII)	56,8	58,3	58,3	57,1	<i>Septic tanks in thous. (as of 31 XII)</i>
Przydomowe oczyszczalnie ścieków w tys. (stan w dniu 31 XII)	0,5	2,0	2,8	3,2	<i>Household waste water treatment systems in thous. (as of 31 XII)</i>

^a Patrz uwagi ogólne ust. 8 i 9 na str. 177. ^b Ścieki gromadzone przejściowo w zbiornikach bezodpływowych.

^a See general notes to item 8 and 9 on page 177. ^b Sewage stored temporarily in septic tanks.

TABL. 8(110). SKŁADOWISKA ODPADÓW KOMUNALNYCH
LANDFILL SITES WITH MUNICIPAL WASTE

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Czynne składowiska kontro- lowane (stan w dniu 31 XII):							<i>Controlled landfill sites in operation (as of 31 XII):</i>
liczba	33	21	17	14	5	9	<i>number</i>
powierzchnia w ha	123,3	87,2	88,1	80,0	35,3	44,7	<i>area in ha</i>
Zrekultywowana powierzchnia kontrolowanych składowisk (w ciągu roku) w ha	-	1,9	7,1	2,0	2,0	-	<i>Reclaimed area of control- led landfill sites (during the year) in ha</i>
czynnych	-	1,9	2,0	2,0	2,0	-	<i>in operation</i>
o zakończonej eksploatacji (zamknięte)	-	-	5,1	-	-	-	<i>exploitation completed</i>

TABL. 9(111). KOMUNIKACJA MIEJSKA^a
Stan w dniu 31 XII
URBAN TRANSPORT^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sieć komunikacyjna – linie w km	1404	1334	1154	1272	<i>Transportation network – lines in km</i>
autobusowe	1379	1299	1129	1247	<i>bus</i>
tramwajowe	25	35	25	25	<i>tram</i>
Tabor:					<i>Fleet of:</i>
autobusowy: w sztukach	176	177	172	167	<i>buses: in units</i>
liczba miejsc w tys.	19,1	18,4	17,7	16,8	<i>number of seats in thous.</i>
tramwajowy: w sztukach	40	34	35	35	<i>trams: in units</i>
liczba miejsc w tys.	5,8	4,8	5,0	5,0	<i>number of seats in thous.</i>
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) komunikacją naziemną w mln	53,3	45,4	41,3	40,1	<i>Transport of passengers^b (during the year) ground transport in mln</i>

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Dane szacunkowe.
^a Data concern urban transport enterprises and companies, employing more than 9 persons. ^b Estimated data.

TABL. 10(112). **TERENY ZIELENI MIEJSKIEJ OGÓLNODOSTĘPNEJ I OSIEDLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
GENERALLY ACCESSIBLE AND ESTATE URBAN AREA GREEN BELTS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005		2010		2012		2013		SPECIFICATION
	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	ogółem total	w tym miasta of which urban areas	
O G Ó Ł E M w ha	1767,9	1319,6	1965,6	1349,9	1992,1	1352,4	2013,7	1371,9	T O T A L in ha
w % powierzchni ogólnej województwa ^a	0,1	2,1	0,1	2,1	0,1	2,1	0,1	2,1	in % of total area space of the voivodship ^a
na 1 mieszkańca ^b w m ²	17,5	20,4	19,2	20,8	19,5	20,9	19,7	21,3	per capita ^b in m ²
Tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej:									Generally accessible urban area green belts:
parki spacerowo-wypoczynkowe	808,8	486,3	868,5	485,2	869,6	485,2	869,6	485,2	strolling-recreational parks
zieleńce	429,2	310,6	512,2	328,4	528,6	328,5	531,0	328,5	lawns
Tereny zieleni osiedlowej...	529,9	522,7	584,9	536,3	593,9	538,7	613,2	558,3	Estate green belts

a, b W przypadku miast obliczono: a – w % ogólnej powierzchni miast, b – na 1 mieszkańca miast.

a, b For urban areas calculated: a – in % total urban areas space, b – per capita in urban areas.

Mieszkania

Dwellings

TABL. 11(113). **ZASOBY MIESZKANIOWE^a**
Stan w dniu 31 XII
DWELLING STOCKS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Mieszkania w tys.	333,7	350,6	356,6	359,5	246,2	113,2	Dwellings in thous.
Izby w mieszkaniach w tys.	1261,3	1389,0	1415,0	1427,3	925,6	501,7	Rooms in dwellings in thous.
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	22856,5	25349,1	25949,9	26237,3	16151,9	10085,4	Useful floor area of dwellings in thous. m ²
Przeciętna w zasobach:							Dwelling stocks, average:
liczba izb w mieszkaniu ..	3,78	3,96	3,97	3,97	3,76	4,43	number of rooms in a dwelling
powierzchnia użytkowa w m ² :							useful floor area in m ² :
1 mieszkania	68,5	72,3	72,8	73,0	65,6	89,1	per dwelling
na 1 osobę	22,6	24,8	25,4	25,7	25,0	26,8	per person
liczba osób ^b na:							number of persons ^b :
1 mieszkanie	3,02	2,92	2,87	2,84	2,62	3,32	per dwelling
1 izbę	0,80	0,74	0,72	0,72	0,70	0,75	per room

a Na podstawie bilansów. b Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 180.

a Based on balances. b See general notes, item 5 on page 180.

TABL. 12(114). MIESZKANIA W ZASOBACH MIESZKANIOWYCH ^a WYPOSAŻONE W INSTALACJE
Stan w dniu 31 XII
DWELLINGS IN DWELLING STOCKS ^a FITTED WITH INSTALLATIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Mieszkania – w % – wyposażone w Dwellings – in % – fitted with				
		wodociąg water supply system	ustęp lavatory	łazienkę bathroom	gaz z sieci gas from gas supply system	centralne ogrzewanie central heating
OGÓŁEM	2005	97,3	89,8	88,2	53,7	75,2
TOTAL	2010	98,2	95,5	92,8	56,2	79,9
	2012	98,3	95,6	92,9	55,9	80,3
	2013	98,3	95,7	93,0	55,9	80,5
Miasta	2005	98,9	94,0	91,2	75,2	81,4
Urban areas	2010	99,5	97,4	95,3	76,3	84,5
	2012	99,5	97,5	95,4	75,9	84,8
	2013	99,6	97,5	95,5	75,7	85,0
Wieś	2005	93,6	80,5	81,8	6,9	61,7
Rural areas	2010	95,4	91,3	87,3	12,3	69,8
	2012	95,5	91,5	87,5	12,5	70,4
	2013	95,6	91,6	87,6	12,6	70,6

^a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych.

^a Based on balances of dwelling stocks.

TABL. 13(115). DODATKI MIESZKANIOWE WYPŁACONE W 2013 R.
HOUSING ALLOWANCES PAID OUT IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Dodatki wypłacone użytkownikom lokali Dwellings allowances paid out to user to					
		Ogółem Total	gminnych gminas	spółdziel- czych coopera- tives	wspólnot mieszka- niowych housing community	prywat- nych private	towarzystw budownic- twa społecz- nego public building society
a - liczba wypłaconych dodatków number of allowances							
b - kwota dodatków w tys. zł amount of allowances in thous. zł							
c - przeciętna wysokość dodatku w zł average value of allowances in zł							

W LICZBACH BEZWZGLEDNYCH
IN ABSOLUTE NUMBERS

OGÓŁEM	a	148980	70607	38700	27502	5607	2427	4137
TOTAL	b	29318,2	14504,5	7389,1	5044,2	918,8	616	845,5
	c	197	205	191	183	164	254	204
Miasta	a	130248	64281	34789	23457	2487	2373	2861
Urban areas	b	25722,8	13315,1	6519,1	4215,4	468,2	605,3	599,7
	c	198	207	187	180	188	255	210
Wieś	a	18732	6326	3911	4045	3120	54	1276
Rural areas	b	3595,4	1189,4	870,0	828,9	450,6	10,7	245,8
	c	192	188	223	205	144	199	193

W % OGÓŁEM
IN % OF TOTAL

OGÓŁEM	a	100,0	47,4	26,0	18,5	3,8	1,6	2,8
TOTAL	b	100,0	49,5	25,2	17,2	3,1	2,1	2,9
Miasta	a	100,0	49,4	26,7	18,0	1,9	1,8	2,2
Urban areas	b	100,0	51,8	25,3	16,4	1,8	2,4	2,3
Wieś	a	100,0	33,8	20,9	21,6	16,7	0,3	6,8
Rural areas	b	100,0	33,1	24,2	23,1	12,5	0,3	6,8

TABL. 14(116). **GOSPODARKA GRUNTAMI POD BUDOWNICTWO MIESZKANIOWE**
ADMINISTRATION OF GROUNDS FOR DWELLING CONSTRUCTION

WYSZCZEGÓLNIENIE <i>SPECIFICATION</i>	Powierzchnia gruntów przekazanych inwestorom pod budownictwo <i>Area of grounds transferred to investor for dwelling construction</i>		Powierzchnia gruntów w zasobie gmin pod budownictwo mieszkaniowe <i>Area of grounds in gminas stock for dwelling construction</i>			
	ogółem <i>total</i>	w tym osób fizycznych <i>of which of natural persons</i>	wielorodzinne <i>multi-family</i>		jednorodzinne <i>single-family</i>	
			razem <i>total</i>	w tym uzbrojone <i>of which developed</i>	razem <i>total</i>	w tym uzbrojone <i>of which developed</i>
	w ha <i>in ha</i>					
OGÓŁEM2005	59,1	56,4	298,3	126,3	2253,8	798,0
TOTAL 2010	56,2	47,9	248,8	142,6	2184,6	883,8
2012	38,0	32,5	243,6	138,0	2168,9	861,1
2013	34,9	33,4	232,2	137,6	2119,7	967,6
Miasta2005	32,1	29,5	276,0	113,5	1361,3	405,7
<i>Urban areas</i> 2010	31,8	25,0	236,0	134,5	1293,0	473,1
2012	22,8	20,4	230,6	129,9	1283,9	413,0
2013	18,5	17,0	219,2	129,5	1245,3	468,5
Wieś2005	27,0	26,9	22,3	12,8	892,5	392,3
<i>Rural areas</i> 2010	24,4	22,9	12,8	8,1	891,6	410,7
2012	15,2	12,1	13,0	8,1	885,0	448,1
2013	16,4	16,1	13,0	8,1	874,4	499,1

TABL. 15(117). **MIESZKANIA, KTÓRYCH BUDOWĘ ROZPOCZĘTO**
DWELLINGS IN WHICH CONSTRUCTION HAS BEGUN

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	<i>SPECIFICATION</i>
OGÓŁEM	2314	4152	3194	2484	TOTAL
Spółdzielcze	153	36	-	-	<i>Cooperatives</i>
Komunalne (gminne)	173	115	9	-	<i>Municipal (gminas)</i>
Zakładowe	26	43	40	32	<i>Company</i>
Indywidualne	1327	1922	1767	1458	<i>Private</i>
Spółeczne czynszowe	43	160	-	-	<i>Public building society</i>
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	592	1876	1378	994	<i>For sale or rent</i>

TABL. 16(118). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA
DWELLINGS COMPLETED

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Mieszkania	3293	3313	3169	3161	Dwellings
miasta	2404	2099	1893	2056	urban areas
wieś	889	1214	1276	1105	rural areas
Spółdzielcze	162	73	-	-	Cooperative
Komunalne (gminne)	186	170	12	5	Municipal (gmina)
Zakładowe	24	37	87	44	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	579	931	1073	1260	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	436	120	-	-	Public building society
Indywidualne	1906	1982	1997	1852	Private
miasta	1055	879	768	777	urban areas
wieś	851	1103	1229	1075	rural areas
Mieszkania na 1000 zawartych małżeństw	669	559	583	667	Dwellings per 1000 marriages contracted
Miasta	749	544	556	687	Urban areas
Wieś	520	588	628	631	Rural areas
Izby	14446	14174	14223	13736	Rooms
miasta	9575	7916	7216	7601	urban areas
wieś	4871	6258	7007	6135	rural areas
Spółdzielcze	459	306	-	-	Cooperative
Komunalne (gminne)	489	320	31	29	Municipal (gmina)
Zakładowe	95	124	355	186	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	1664	2792	3097	3602	For sale or rent
Spoleczne czynszowe	1217	348	-	-	Public building society
Indywidualne	10522	10284	10740	9919	Private
miasta	5745	4337	3934	3927	urban areas
wieś	4777	5947	6806	5992	rural areas

TABL. 16(118). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)
DWELLINGS COMPLETED (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	324057	332139	329892	320425	Usable floor area of dwellings in m²
miasta	209114	181239	161072	170234	urban areas
wieś	114943	150900	168820	150191	rural areas
Spółdzielcze	8153	6031	-	-	Cooperative
Komunalne (gminne)	8971	6013	398	461	Municipal (gmina)
Zakładowe	1885	2367	5862	3307	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	33544	60810	62558	76734	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	20562	5895	-	-	Public building society
Indywidualne	250942	251023	261074	239923	Private
miasta	138003	107168	96718	95581	urban areas
wieś	112939	143855	164356	144342	rural areas
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	98,4	100,3	104,1	101,4	Average useful floor area per dwelling in m²
miasta	87,0	86,3	85,1	82,8	urban areas
wieś	129,3	124,3	132,3	135,9	rural areas
Spółdzielcze	50,3	82,6	-	-	Cooperative
Komunalne (gminne)	48,2	35,4	33,2	92,2	Municipal (gmina)
Zakładowe	78,5	64,0	67,4	75,2	Company
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem ...	57,9	65,3	58,3	60,9	For sale or rent
Spółeczne czynszowe	47,2	49,1	-	-	Public building society
Indywidualne	131,7	126,7	130,7	129,5	Private
miasta	130,8	121,9	125,9	123,0	urban areas
wieś	132,7	130,4	133,7	134,3	rural areas

TABL. 17(119). MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA WEDŁUG LICZBY IZB
DWELLINGS COMPLETED BY NUMBER OF ROOMS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W budynkach indywidualnych In private buildings						W budynkach poza indywidualnymi In non-private buildings				
		razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				razem total	w % razem — mieszkania o liczbie izb in % of total — dwellings with specified number of rooms				
			1	2	3	4 i więcej and more		1	2	3	4 i więcej and more	
OGÓŁEM ...	2005	3293	1906	0,8	2,9	6,0	90,3	1387	4,6	32,4	41,3	21,6
TOTAL	2010	3313	1982	1,6	4,0	8,5	86,0	1331	7,5	28,3	42,4	21,8
	2012	3169	1997	0,4	2,8	5,7	91,1	1172	2,5	32,9	39,3	25,3
	2013	3161	1852	0,9	2,8	6,3	90,0	1309	4,1	30,7	42,3	22,9
Miasta	2005	2404	1055	1,4	3,5	6,9	88,2	1349	4,6	31,5	42,0	21,9
Urban areas	2010	2099	879	2,7	6,5	11,8	79,0	1220	6,6	28,6	44,0	20,8
	2012	1893	768	1,0	5,6	9,2	84,1	1125	2,6	33,9	39,7	23,8
	2013	2056	777	1,9	5,2	10,8	82,1	1279	4,1	31,4	42,8	21,7
Wieś	2005	889	851	-	2,2	4,8	93,0	38	5,3	65,8	18,4	10,5
Rural areas	2010	1214	1103	0,6	2,0	5,8	91,6	111	18,0	25,2	24,3	32,4
	2012	1276	1229	-	1,1	3,5	95,4	47	-	10,6	29,8	59,6
	2013	1105	1075	0,2	1,1	3,1	95,6	30	-	3,3	23,3	73,3

DZIAŁ X EDUKACJA I WYCHOWANIE

Uwagi ogólne

1. System edukacji w Polsce funkcjonuje zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (jednolity tekst Dz. U. 2004 Nr 256, poz. 2572, z późniejszymi zmianami) oraz ustawą z dnia 27 VII 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. Nr 164, poz. 1365) z późniejszymi zmianami.

2. Wśród szkół objętych systemem oświaty funkcjonują:

- od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie **szkoły podstawowe** oraz 3-letnie **gimnazja**, w których nauka jest obowiązkowa, powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych,
- od roku szkolnego 2002/03 **szkoły** ponadgimnazjalne, tj. 2-3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły uzupełniające dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie licea ogólnokształcące i 3-letnie technika) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy; do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne; ponadto szkoły ponadpodstawowe dla absolwentów 8-letniej szkoły podstawowej działające do zakończenia cyklu kształcenia ujmowano odpowiednio w szkołach ponadgimnazjalnych (zasadniczych zawodowych, liceach ogólnokształcących i technikach).

Ponadto w latach szkolnych 2004/05-2008/09 wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat, a od 1 IX 2009 – w wieku 5 lat w placówkach wychowania przedszkolnego, tj. w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – w zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych.

Od roku szkolnego 2009/10 dzieci 6-letnie a wniosek rodziców mogą rozpocząć naukę w I klasie szkoły podstawowej.

CHAPTER X EDUCATION

General notes

1. *The educational system in Poland functions according to the Education System Act of 7 IX 1991 (uniform text Journal of Laws 2004 No. 256, item 2572, with later amendments) and the Act of 27 VII 2005 - Higher Education Law (Journal of Laws No. 164, item 1365) with later amendments.*

2. *Among schools covered by the educational system, there are:*

- *since 1999/2000 school year 6-year **primary schools** and 3-year **lower secondary schools**, where education is compulsory, and which replaced 8-year primary schools,*
- *since 2002/03 school year **upper secondary schools**, i.e. 2-3-year basic vocational schools, 3-year general secondary schools and specialized secondary schools, 4-year technical secondary schools as well as since 2004/05 school year supplementary schools for graduates from basic vocational schools (i.e. 2-year general secondary schools and 3-year technical secondary schools), and 3-year special job-training schools; upper secondary schools include also general art schools leading to professional certification and post-secondary schools; moreover, upper secondary (post-primary) schools for graduates from 8-year primary schools operating until the end of the education cycle were included respectively in the structure of upper secondary schools (basic vocational schools, general secondary schools and technical secondary schools).*

Moreover, in 2004/05-2008/09 school year an obligatory 1 year pre-primary education has been introduced for children at the age 6 and since 1 IX 2009 – children at the age 5 in pre-primary education establishment i.e. in pre-primary section of primary schools and nursery schools (including special) as well as since the 2008/09 school year in pre-primary education groups and pre-primary points.

Since the 2009/10 school year, upon the request of parents children at the age 6 can start education in the first class of primary school.

3. Informacje dotyczące szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą **ogólnokształcących szkół artystycznych**, które prezentuje się z wyłączeniem szkół realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

4. Prezentowane w dziale dane dotyczą: wychowania przedszkolnego, szkół dla dzieci i młodzieży, policealnych, wyższych oraz szkół dla dorosłych.

5. Dane obejmują szkoły i placówki prowadzone przez jednostki administracji centralnej (rządowej), jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwa) oraz inne osoby prawne i fizyczne.

6. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego mogą prowadzić tylko szkoły publiczne. Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

7. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych), szkoły filialne (bez szkół specjalnych), szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej;
- 2) gimnazja, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe;
- 4) licea ogólnokształcące, w tym szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych);
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące na podstawie programowej zasadniczej szkoły zawodowej - stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;
- 6) licea profilowane - stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;
- 7) technika;

3. *Information regarding art schools leading to professional certification - unless otherwise indicated - refers exclusively to **general art schools**, excluding schools providing art education only.*

4. *Data, **presented** in the chapter are related to: pre-primary education, schools for children and youth, post-secondary schools, tertiary education and schools for adults.*

5. *Data include schools and establishments managed by central (government) entities and local self-government entities (gminas, powiats and voivodships), as well as by other legal and natural persons.*

6. *Schools (with the exception of higher education institutions) and establishments can be public, non-public and non-public with the competence of a public school. A non-public school can obtain the competence of a public school, if it implements the minimum programme as well as applies the principles of classifying and promoting pupils and students as established by the Ministry of National Education, allowing students to obtain state certificates or diplomas. Central (government) entities and local self-government entities can administer public schools only. Primary schools and lower secondary schools can be public schools, or non-public schools with the competence of public schools only.*

Tertiary education can be public and non-public; non-public higher education institutions are established on the basis of a permit of the Ministry of Science and Higher Education.

7. Schools for children and youth (including special schools) include:

- 1) *primary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools), branch schools (excluding special schools), art schools not leading to professional certification (excluding special schools) simultaneously conducting a primary school programme,;*
- 2) *lower secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);*
- 3) *basic vocational schools;*
- 4) *general secondary schools, of which sports schools and athletic schools (excluding special schools);*
- 5) *supplementary general schools based on the programme of basic vocational school – phased out; in the 2012/13 school year for the first time there was no recruitment to the 1st grade;*
- 6) *specialized secondary schools - phased out; in the 2012/13 school year for the first time there was no recruitment to the 1st grade;*
- 7) *technical secondary schools;*

- 8) technika uzupełniająca na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane; w roku szkolnym 2012/13 po raz pierwszy brak naboru do klas pierwszych;
- 9) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych);
- 10) specjalne szkoły przysposabiające do pracy.

8. Szkoły policealne - kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej oraz w roku szkolnym 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość, obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata; bez szkół specjalnych prowadzonych przez wydziały edukacji wojewódzkich urzędów marszałkowskich;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie) - od roku szkolnego 2005/06.

9. Szkoły wyższe realizują kształcenie w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych; do roku szkolnego 2005/06 realizowane było w systemie studiów dziennych, wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

Informacje z zakresu szkół wyższych:

- 1) podano łącznie z nauczycielskimi kolegiami języków obcych i kolegiami nauczycielskimi, w których absolwentom nadaje się tytuł licencjata;
- 2) obejmują cudzoziemców studiujących w Polsce (w tym studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą);
- 3) nie obejmują Polaków studiujących za granicą, (z wyjątkiem osób studiujących w jednostkach zamiejscowych polskich uczelni za granicą).

Podział szkół wyższych według **typów szkół** opracowano na podstawie grupowania stosowanego przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla szkół publicznych. W podziale tym do typu „wyższe szkoły” zaliczono zarówno szkoły mające w nazwie własnej „wyższa szkoła”, jak też „uniwersytet” lub „akademia”: rolnicza, ekonomiczna, pedagogiczna, artystyczna i teologiczna.

10. Szkoły dla dorosłych - kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej oraz w roku szkolnym 2008/09 również w formie stacjonarnej i na odległość, obejmują:

- 1) szkoły podstawowe dla dorosłych oraz do roku szkolnego 2000/01 - podstawowe studium zawodowe;

8) *supplementary technical schools based on the programme of basic vocational school - phased out; in the 2012/13 school year for the first time there was no recruitment to the 1st grade;*

9) *general art schools leading to professional certification (excluding special schools);*

10) *special job-training schools*

8. Post-secondary schools educating in day, evening, weekend and since 2008/09 school year distance learning and full-time programmes, from include:

1) *post-secondary vocational schools (1-, 2- or 3-year), including special schools;*

2) *foreign language teacher training colleges (3-year) as well as teacher training colleges (3-year), in which graduates do not receive title of licentiate; excluding special schools conducted by education departments of voivodship marshals' offices;*

3) *colleges of social work (3-year) - since 2005/06 school year.*

9. Tertiary education (university level) includes full-time and part-time programmes; until 2005/06 school year data concerned day, evening, weekend and extramural studies.

Data regarding tertiary education:

1) *include foreign language teacher training colleges and teacher training colleges, in which graduates receive the title of licentiate;*

2) *include foreigners studying in Poland (of which studying at organizational units of Polish higher educational institutions abroad);*

3) *do not include Poles studying abroad (with an exception of persons at organizational units of Polish higher educational institutions operating abroad).*

The division of higher education institutions by **type of institution** was based on the grouping applied by the Ministry of Science and Higher Education with regard to public schools. In this division, the category of "higher education schools" comprises both the schools whose proper name includes the phrase "higher school" and those containing in their proper name the word "university" or "academy" — of agriculture, economics, pedagogy, arts and theology.

10. Schools for adults educating in day, evening, weekend and since 2008/09 school year distance learning and full-time programmes, from include:

1) *primary schools for adults as well as until 2000/01 school year - primary vocational extramural studies;*

- 2) gimnazja dla dorosłych oraz do roku szkolnego 2000/01 - podstawowe studium zawodowe;
- 3) zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych - stopniowo likwidowane;
- 4) licea ogólnokształcące dla dorosłych;
- 5) uzupełniające licea ogólnokształcące dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej – stopniowo likwidowane;
- 6) licea profilowane dla dorosłych – stopniowo likwidowane;
- 7) technika dla dorosłych oraz do roku szkolnego 2000/01 - średnie studium zawodowe - stopniowo likwidowane;
- 8) technika uzupełniająca dla dorosłych na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej.

11. Szkoły specjalne organizowane są dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym dla młodzieży niepełnosprawnej.

Kształcenie może być realizowane w systemie szkolnym lub w formie indywidualnej. Kształcenie specjalne odbywa się w szkołach ogólnodostępnych (w których tworzone są oddziały specjalne lub klasy integracyjne i ogólnodostępne), w funkcjonujących samodzielnie szkołach specjalnych oraz w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, innych placówkach oświatowo-wychowawczych lub placówkach wykonujących działalność leczniczą (do roku szkolnego 2011/12 określanych jako zakłady opieki zdrowotnej; łącznie z zakładami leczenia uzdrowiskowego).

12. Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze są to placówki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w wieku 3 lat i więcej, które z racji niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do przedszkola lub szkoły.

13. Młodzieżowe ośrodki wychowawcze przeznaczone są dla młodzieży niedostosowanej społecznie. Zadaniem ośrodków jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia, zgodnie z normami prawnymi i społecznymi.

14. Młodzieżowe ośrodki socjoterapii są placówkami dla młodzieży niedostosowanej społecznie, z zaburzeniami zachowania i zagrożonej uzależnieniem w stopniu utrudniającym realizację zadań życiowych bez udzielenia specjalnej pomocy.

- 2) *lower secondary schools for adults as well as until 2000/01 school year - primary vocational extramural studies;*
- 3) *basic vocational schools for adults – phased out;*
- 4) *general secondary schools for adults;*
- 5) *supplementary general secondary schools for adults based on the programme of basic vocational school - phased out;*
- 6) *specialized secondary schools for adults - phased out;*
- 7) *technical secondary schools for adults as well as until 2000/01 school year - secondary vocational extramural studies;*
- 8) *supplementary technical secondary schools for adults based on the programme of basic vocational school.*

11. Special schools are organized for disabled children and youth with special educational needs.

Education may be conducted within the school system or individually. Education occurs in mainstream schools (in which special or integrational and mainstream sections are established), in special schools operating independently, in as well as in special educational care centres, other educational institutions or the unit performing health care activities (until the 2011/12 school year defined as health care institutions; including health resorts treatment).

12. Special educational centres are facilities for handicapped children and youth, aged 3 and older who, for reasons of their disability, are not able to attend regular schools or nursery schools.

13. Youth education centres are intended for socially maladjusted youth. The goal of the centres is to eliminate the causes and manifestations of the social maladjustment as well as to prepare the youth people for independent life compliant with legal and social norms.

14. Youth social therapy centres are centres intended for socially maladjusted youth having behavioural disorders and susceptible to addiction to a degree affecting performance of life tasks without receiving special assistance.

15. Ośrodki rewalidacyjno-wychowawcze są placówkami umożliwiającymi dzieciom i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim realizację obowiązku szkolnego poprzez uczestnictwo w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

16. Dane o nauczycielach, poza nauczycielami akademickimi, dotyczą nauczycieli (łącznie z nauczycielami religii) zatrudnionych przy realizacji obowiązujących zajęć edukacyjnych, tj. bez wychowawców świetlic, bibliotekarzy, prowadzących wyłącznie zajęcia pozalekcyjne itp.

Dane o nauczycielach akademickich dotyczą zatrudnionych na stanowiskach: profesora, docenta, adiunkta, asystenta oraz zatrudnionych na pozostałych stanowiskach dydaktycznych: starszego wykładowcy, wykładowcy, lektora, instruktora, a od roku akademickiego 2006/07 także dyplomowanego bibliotekarza i dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej.

Dane o nauczycielach dotyczą pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

17. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- przedszkola,
- oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych oraz od roku szkolnego 2008/09:
- zespoły wychowania przedszkolnego,
- punkty przedszkolne.

18. Pomieszczenia szkolne nie obejmują pomieszczeń w szkołach dla dorosłych i specjalnych.

19. Dane dotyczące:

- 1) wychowania przedszkolnego, szkół (poza szkołami wyższymi) oraz od roku szkolnego 2008/09 – specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz internatów i burs podano według stanu na początku roku szkolnego; dane o absolwentach - na koniec roku szkolnego;
- 2) szkół wyższych prezentuje się według stanu w dniu 30 XI; studenci są wykazywani tyle razy, na ilu kierunkach studiują; dane o absolwentach dotyczą liczby wydanych dyplomów ukończenia studiów wyższych. Absolwenci wykazani są z poprzedniego roku akademickiego.

15. Rehabilitation-education centres are facilities making it possible for children and youth with a mental retardation-profound to meet their obligation to receive an education through participating in rehabilitation-education classes.

16. Data regarding teachers, excluding academic teachers, concern teachers (including teachers of religion) employed in obligatory teaching programmes, i.e., excluding community centre educators and librarians conducting exclusively extracurricular activities, etc.

Data regarding academic teachers concern the positions of: professor, assistant professor, tutor and assistant as well as other didactic positions: senior lecturer, lecturer, lector, instructor and since the 2006/07 academic year also qualified librarian and qualified scientific documentation and information staff.

Data regarding teachers full-time employees and part-time employees calculated as full-time employees.

17. Pre-primary education establishments are care and educational centres designated for children 3 of age until beginning education in primary school secured children for care and aimed at preparation to education in school.

Pre-primary education establishments include:

- nursery schools,
- pre-primary sections in primary schools, as well as since 2008/09 school year:
- pre-primary education groups,
- pre-primary points.

18. Classrooms do not include classrooms in adult schools and special schools.

19. Data regarding:

- 1) pre-primary education, schools (excluding higher education institutions) as well as since the 2008/09 school year - special education care centres, youth education centres, youth social therapy centres and rehabilitation-education centres as well as boarding-school and dormitories concern the beginning of the school year; data concerning graduates - the end of the school year;
- 2) tertiary education is presented as of 30 XI; students are indicated correspondingly on the number of fields of education with they study; data regarding graduates concern the number of diplomas issued at the end of studies. Graduates are shown from the previous academic year.

20. Absolwenci eksterni występują wyłącznie w szkołach policealnych i w szkołach dla dorosłych oraz do roku szkolnego 2004/05 – w szkołach wyższych.

21. Współczynnik skolaryzacji:

1) **brutto** - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania;

2) **netto** - jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (w danej grupie wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania.

22. Internat to placówka opiekuńczo-wychowawcza przeznaczona dla młodzieży uczęszczającej do szkół ogólnokształcących i zawodowych zlokalizowanych poza stałym miejscem zamieszkania. **Bursa** to międzyszkolna placówka pełniąca funkcję internatu.

23. Zadaniem wychowania pozaszkolnego jest stwarzanie młodzieży warunków sprzyjających rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień oraz rekreacji i wypoczynku w czasie wolnym od zajęć szkolnych.

Do placówek **wychowania pozaszkolnego** zaliczono: pałace młodzieży, młodzieżowe domy kultury, ogniska pracy pozaszkolnej, międzyszkolne ośrodki sportowe i inne placówki publiczne i niepubliczne.

24. Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o szkołach wyższych, od roku szkolnego 2007/08 (a w przypadku absolwentów - od roku szkolnego 2006/07) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

20. Extramural graduates occur only in post-secondary schools and schools for adults as well as until 2004/05 school year – tertiary education.

21. Enrolment rate:

1) **gross** - is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (regardless of age) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

2) **net** - is the relation of the number of people studying (as of the beginning of the school year) at a given educational level (within a given age group) to the population (as of 31 XII) in the age group defined as corresponding to this educational level.

22. A boarding school is a foster and educational facility designated for youth attending general and vocational schools located outside their place of permanent residence. A **dormitory** is an inter-school facility serving as a boarding school.

23. Extracurricular education offered young people favorable conditions to develop interests and aptitudes, and provided recreations and rest during timetable free time.

Extracurricular education establishments include: youth's palaces, youth cultural establishments, extracurricular work's centres, interschool sports centres and other public and non-public establishments.

24. The information presented, excluding the data on higher education institutions, since 2007/08 school year (in the case of graduates - since 2006/07 school year), has been compiled on the basis of the Educational Information System, administered by the Ministry of national Education.

TABL. 1(120). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA
EDUCATION BY LEVEL

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
SZKOŁY SCHOOLS					
Szkoły:					Schools:
podstawowe.....	354	342	334	335	primary
gimnazja	177	180	179	181	lower secondary
specjalne szkoły przysposabiające do pracy.....	11	17	17	17	special job-training
zasadnicze zawodowe	58	58	65	60	basic vocational
licea ogólnokształcące.....	73	57	58	58	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	5	3	1	-	supplementary general secondary
licea profilowane	55	8	5	2	specialized secondary
technika	96	69	60	59	technical secondary
technika uzupełniająca	9	6	2	1	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	3	3	3	3 ^b	general art ^a
policealne	104	74	61	54	post-secondary
wyższe.....	8	8	8	8	tertiary
dla dorosłych	137	97	86	70	for adults
gimnazja	8	8	7	9	lower secondary
zasadnicze zawodowe	6	3	2	2	basic vocational
licea ogólnokształcące.....	47	34	36	39	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	36	36	28	9	supplementary general secondary
licea profilowane	5	2	1	1	specialized secondary
technika	24	4	2	2	technical secondary
technika uzupełniająca.....	11	10	10	8	supplementary technical secondary
POMIESZCZENIA SZKOLNE^c CLASSROOMS^c					
Szkoły:					Schools:
podstawowe.....	3994	4449	4329	4347	primary
gimnazja	1858	2073	2091	2057	lower secondary
zasadnicze zawodowe	152	197	193	193	basic vocational
licea ogólnokształcące.....	901	1065	1045	1044	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	-	2	2	-	supplementary general secondary
licea profilowane	306	15	4	4	specialized secondary
technika	998	1211	1199	1204	technical secondary
technika uzupełniająca	16	50	1	-	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^a	22	26	25	25	general art ^a
policealne	239	314	209	144	post-secondary

^a Dające uprawnienia zawodowe. ^b Ponadto 3 szkoły artystyczne realizujące wyłącznie kształcenie artystyczne. ^c Bez pomieszczeń w szkołach dla dorosłych i specjalnych. W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

^a Leading to professional certification. ^b Moreover, 3 art schools giving only artistic education. ^c Excluding classrooms in schools for adults and in special schools. In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education.

TABL. 1(120). EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA (cd.)
EDUCATION BY LEVEL (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
NAUCZYCIELE ^a TEACHERS ^a					
Szkoły:					Schools:
podstawowe	4829	4490	4236	4251	primary
gimnazja ^b	3008	2906	2735	2633	lower secondary ^b
zasadnicze zawodowe ^{bc}	354	473	444	454	basic vocational ^{bc}
licea ogólnokształcące ^{bd}	1207	1154	1035	917	general secondary ^{bd}
licea profilowane ^b	399	45	16	6	specialized secondary ^b
technika ^{bd^e}	843	1386	1244	1223	technical secondary ^{bde}
policealne	296	199	206	184	post-secondary
wyższe ^f	1574	1415	1306	1248	tertiary ^f
UCZNIOWIE I STUDENCI PUPILS AND STUDENTS					
Wychowanie przedszkolne ^g	10016	8657	8658	9047	Pre-primary education ^g
Szkoły:					Schools:
podstawowe.....	70772	57561	56491	56849	primary
gimnazja	43015	33961	31160	29788	lower secondary
specjalne szkoły przysposabiające do pracy.....	151	352	378	362	special job-training
zasadnicze zawodowe	6523	6651	5969	5548	basic vocational
licea ogólnokształcące.....	17763	14049	12969	12256	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	254	75	14	-	supplementary general secondary
licea profilowane.....	7462	529	189	64	specialized secondary
technika	14868	16571	15336	14637	technical secondary
technika uzupełniająca	373	110	17	7	supplementary technical secondary
artystyczne ogólnokształcące ^h	317	312	325	321 ⁱ	general art ^h
policealne	8041	7373	7393	5951	post-secondary
wyższe	33283	24183	19409	17329	tertiary
dla dorosłych	9424	7931	7704	6641	for adults
gimnazja	648	736	791	781	lower secondary
zasadnicze zawodowe	361	98	56	20	basic vocational
licea ogólnokształcące.....	4228	3404	5016	5343	general secondary
uzupełniające licea ogólnokształcące	1894	2978	1379	259	supplementary general secondary
licea profilowane.....	244	52	17	15	specialized secondary
technika	1619	173	29	14	technical secondary
technika uzupełniająca.....	430	490	416	209	supplementary technical secondary

^a W roku szkolnym 2005/06 bez nauczycieli pracujących w zespołach szkół; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 195. ^{b-e} Łącznie ze szkołami: ^b – dla dorosłych, ^c – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^d – uzupełniającymi odpowiednio: liceami ogólnokształcącymi i technikumami, ^e – ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^f Nauczyciele akademicki. ^g Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego, ujętych również w tabl. 33 na str. 221. ^h Dające uprawnienia zawodowe. ⁱ Ponadto 216 uczniów szkół artystycznych realizujących wyłącznie kształcenie artystyczne.

^a In 2005/06 school year excluding teachers working in complexes of schools; see general notes, item 16 on page 195. ^{b-e} Including: ^b – schools for adults, ^c – special job-training schools, ^d – supplementary schools respectively: general secondary schools and technical secondary schools, ^e – general art schools leading to professional certification. ^f Academic teachers. ^g Concerns children aged 6 attending pre-school education establishments, also described in table 33 on page 221. ^h Leading to professional certification. ⁱ Moreover, 216 students of art schools providing art education only.

TABL. 2(121). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (cd.)
 SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Zasadnicze szkoły zawo- dowe^a.....	69	75	82	77	6674	7003	6347	5910	2044	2226	1975
Basic vocational schools^a											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	-	1	2	2	-	35	77	84	-	25	28
<i>Central (government) admi- nistration entities</i>											
Jednostki samorządu teryto- rialnego.....	66	69	72	66	6446	6604	5765	5356	1978	2092	1800
<i>Local self-government entities</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	2	4	5	6	143	165	271	267	42	60	88
<i>Social organizations and associations</i>											
Pozostałe	1	1	3	3	85	199	234	203	24	49	59
<i>Others</i>											
Licea ogólnokształcące^b.....	78	60	59	58	18017	14124	12983	12256	5748	4481	4728
General secondary schools^b											
Jednostki samorządu teryto- rialnego.....	66	50	49	48	17015	13132	11967	11290	5423	4150	4408
<i>Local self-government entities</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	7	8	8	8	397	470	494	463	128	155	158
<i>Social organizations and associations</i>											
Pozostałe	5	2	2	2	605	522	522	503	197	176	162
<i>Others</i>											
Licea profilowane	55	8	5	2	7462	529	189	64	2423	181	119
Specialized secondary schools											
Jednostki samorządu teryto- rialnego.....	52	8	5	2	7043	529	189	64	2291	181	119
<i>Local self-government entities</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	2	-	-	-	116	-	-	-	38	-	-
<i>Social organizations and associations</i>											
Pozostałe	1	-	-	-	303	-	-	-	94	-	-
<i>Others</i>											
Technika^c.....	108	78	65	63	15558	16993	15678	14965	3460	3634	3631
Technical secondary schools^c											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	2	7	7	7	221	967	904	908	46	197	194
<i>Central (government) admi- nistration entities</i>											
Jednostki samorządu teryto- rialnego.....	98	65	53	51	14972	15597	14452	13756	3301	3346	3360
<i>Local self-government entities</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	6	5	3	3	245	217	170	140	96	34	37
<i>Social organizations and associations</i>											
Pozostałe	2	1	2	2	120	212	152	161	17	57	40
<i>Others</i>											

a, b Łącznie ze szkołami: a – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. c Łącznie z technikami uzupełniającymi i ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a, b Including: a – special job-training schools, b – supplementary general secondary schools. c Including supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

TABL. 2(121). SZKOŁY WEDŁUG ORGANÓW PROWADZĄCYCH (dok.)
SCHOOLS BY SCHOOL GOVERNING AUTHORITY (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13
	szkoły schools				uczniowie i studenci pupils and students				absolwenci graduates		
Szkoły policealne.....	104	74	61	54	8041	7373	7393	5951	2741	1998	2052
Post-secondary schools											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	1	2	2	1	30	62	52	11	-	17	30
<i>Central (government) administration entities</i>											
Jednostki samorządu terytorialnego	49	19	14	14	5458	1956	1327	1224	1774	580	502
<i>Local self-government entities</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia	20	11	11	9	662	522	466	382	239	256	132
<i>Social organizations and associations</i>											
Pozostałe	34	42	34	30	1891	4833	5548	4334	728	1145	1388
<i>Others</i>											
Szkoły wyższe	8	8	8	8	33283	24183	19409	17329	7066	6054	5464
Tertiary education											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	3	3	3	3	29678	21854	18152	16560	6561	5441	4966
<i>Central (government) administration entities</i>											
Pozostałe	5	5	5	5	3605	2329	1257	769	505	613	498
<i>Others</i>											
Szkoły dla dorosłych.....	137	97	86	70	9424	7931	7704	6641	2746	1924	2024
Schools for adults											
Jednostki administracji centralnej (rządowej)	-	3	2	2	-	109	60	37	-	17	16
<i>Central (government) administration entities</i>											
Jednostki samorządu terytorialnego	82	40	40	28	6190	2496	2050	1901	1751	663	554
<i>Local self-government entities</i>											
Organizacje społeczne i stowarzyszenia.....	15	10	7	11	781	397	352	516	238	91	82
<i>Social organizations and associations</i>											
Pozostałe.....	40	44	37	29	2453	4929	5242	4187	757	1153	1372
<i>Others</i>											

Źródło: dane – z wyjątkiem szkół wyższych – Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data – with the exception of the higher education institutions – of the Ministry of National Education.

TABL. 3(122). UCZNIOWIE WEDŁUG GRUP WIEKU
PUPILS AND STUDENTS BY AGE GROUPS

GRUPY WIEKU AGE GROUPS	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	
	w % ludności danej grupy wieku in % of population of given age group				
7–12 lat		98,2	94,7	93,6	92,9
13–15		97,7	95,4	94,2	93,3
16–18		95,6	93,6	92,2	89,8
19–21 lat		27,5	25,5	26,6	24,6

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 4(123). WSPÓLCZYNNIK SKOLARYZACJI
ENROLMENT RATE

WYSZCZEGÓLNIENIE	Grupy wieku Age groups	2005/06			2012/13			2013/14			SPECIFICATION
		ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	ogółem total	mężczyźni males	kobiety females	
		w %			in %						
BRUTTO GROSS											
Szkoły:											Schools:
podstawowe	7-12	100,0	100,7	99,3	97,4	97,9	97,0	97,1	97,3	96,8	primary
gimnazja	13-15	101,9	103,5	100,3	100,5	102,9	97,8	99,7	102,2	97,2	lower secondary
zasadnicze zawodowe ^a	16-18	15,0	20,7	9,0	17,8	23,6	11,8	17,3	23,0	11,3	basic vocational ^a
licea ogólnokształcące i profilowane ^b	16-18	67,7	57,8	78,0	54,5	44,7	64,7	52,4	42,6	62,8	general and specialized secondary ^b
technika ^c	16-18	37,4	44,2	30,5	44,8	49,3	40,2	44,4	48,6	39,9	technical secondary ^c
policealne	19-21	14,8	12,4	17,2	18,5	9,8	27,5	15,4	7,4	23,7	post-secondary
NETTO NET											
Wychowanie przedszkolne ^d	6	96,8	97,2	96,4	81,9	83,7	79,9	79,9	81,0	78,8	Pre-primary education ^d
Szkoły:											Schools:
podstawowe	7-12	98,1	98,1	98,1	93,5	93,6	93,4	92,9	92,9	93,0	primary
gimnazja	13-15	94,9	93,8	96,0	90,7	89,9	91,6	90,1	89,2	91,0	lower secondary
zasadnicze zawodowe ^a	16-18	12,3	16,6	7,9	14,6	19,2	9,9	14,2	18,5	9,6	basic vocational ^a
licea ogólnokształcące i profilowane ^b	16-18	53,1	41,9	64,6	37,7	27,3	48,5	37,4	27,1	48,3	general and specialized secondary ^b
technika ^c	16-18	23,9	27,8	19,9	31,7	34,7	28,6	31,8	34,7	28,7	technical secondary ^c
policealne	19-21	9,1	8,5	9,7	5,5	2,3	8,9	4,7	1,9	7,6	post-secondary

^{a-c} Łącznie ze szkołami: ^a – specjalnymi przysposabiającymi do pracy, ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi i artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^d Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w placówkach wychowania przedszkolnego.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^{a-c} Including: ^a – special job-training schools, ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. ^d Concerns children aged 6 attending pre-primary education establishments.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 5(124). **KOMPUTERY W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**
COMPUTERS IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY
SCHOOLS

LATA YEARS SZKOŁY SCHOOLS	Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół Schools equipped with computers in % of a given group of schools	Pracownie komputerowe Computer laboratories	Komputery ^a w szkołach Computers ^a in schools				
			ogółem grand total	w tym przeznaczone do użytku uczniów of which used by pupils and youth			
				razem total	w tym z dostępem do Internetu of which with the Internet access		
					razem total	w tym szerokopasmowy of which broadband connection	
Podstawowe <i>Primary</i>	2005/06	90,1	308	4198	3224	2321	1196
	2010/11	95,6	361	7542	5607	5068	2963
	2012/13	95,8	355	8092	5686	5303	3235
	2013/14	95,5	355	8458	5956	5624	3525
Gimnazja..... <i>Lower secondary</i>	2005/06	82,5	171	2494	1978	1817	1023
	2010/11	81,1	176	3675	2656	2569	1760
	2012/13	81,0	172	4035	2744	2666	1942
	2013/14	82,9	176	4229	2862	2792	2123
Zasadnicze zawodowe <i>Basic vocational</i>	2005/06	19,0	18	332	256	211	164
	2010/11	25,9	18	483	336	331	232
	2012/13	24,6	17	554	393	388	318
	2013/14	26,7	17	599	421	416	352
Licea ogólnokształcące ^b <i>General secondary^b</i>	2005/06	53,8	71	1441	1077	1047	878
	2010/11	76,7	96	2577	1886	1884	1538
	2012/13	78,0	92	2724	1864	1862	1503
	2013/14	79,3	91	2807	1868	1866	1500
Licea profilowane <i>Specialized secondary</i>	2005/06	21,8	28	717	569	471	420
	2010/11	12,5	1	25	19	19	19
	2012/13	20,0	1	12	12	12	-
	2013/14	50,0	1	12	12	12	-
Technika ^c <i>Technical^c</i>	2005/06	37,0	90	1838	1367	1277	788
	2010/11	69,2	146	4094	3214	3163	2734
	2012/13	80,0	141	4360	3251	3190	2815
	2013/14	82,5	141	4604	3334	3267	2883
Policealne <i>Post-secondary</i>	2005/06	22,1	26	619	450	391	283
	2010/11	54,1	41	1034	815	803	647
	2012/13	59,0	29	615	514	509	382
	2013/14	61,1	22	410	351	347	231

^a W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz. Dane z roku szkolnego 2013/14 szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. ^{b, c} Łącznie ze szkołami: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In case of commonly used computers by a few schools – presented only once. Data of the 2013/14 school year estimated by the Ministry of National Education. ^{b, c} Including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary and general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 6 i 7

W podziale według języków obcych jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

Note to tables 6 and 7

In the division by foreign languages one person may be indicated more than once.

TABL. 6(125). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a
PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a

LATA YEARS JĘZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total pupils and students at schools					
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych ^d post- secondary ^d
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas						
NAUCZANIE OBOWIĄZKOWE OBLIGATORY EDUCATION										
Angielski..... 2005/06	75762	27,0	26,9	27,1	42,8	14,0	93,9	92,4	82,9	44,0
<i>English</i> 2010/11	88450	59,8	64,9	49,1	72,5	16,6	92,3	95,1	86,9	2,1
2012/13	93726	67,1	71,8	56,7	90,0	21,3	91,6	99,5	91,0	17,8
2013/14	91979	67,9	71,7	59,5	89,3	24,1	91,8	100,0	89,9	60,5
Francuski..... 2005/06	5847	0,7	1,0	0,1	1,3	4,3	12,6	9,9	9,5	3,9
<i>French</i> 2010/11	3372	0,5	0,8	-	1,5	4,0	8,6	10,4	6,1	-
2012/13	3031	0,5	0,7	-	2,1	3,6	9,0	16,9	4,3	-
2013/14	3093	0,8	1,1	-	2,8	1,9	9,0	29,7	4,0	-
Hiszpański.... 2005/06	62	-	-	-	-	-	0,4	-	-	-
<i>Spanish</i> 2010/11	65	-	-	-	0,2	-	0,0	-	-	-
2012/13	13	-	-	-	0,0	-	0,0	-	-	-
2013/14	121	-	-	-	-	-	1,0	-	-	-
Niemiecki..... 2005/06	95229	42,6	40,7	46,3	60,7	64,8	80,0	89,5	87,4	19,7
<i>German</i> 2010/11	78501	40,3	35,1	51,3	73,7	69,0	68,6	91,7	91,1	-
2012/13	72159	35,4	30,0	47,4	80,9	64,1	68,5	81,5	89,2	-
2013/14	69821	34,6	30,8	43,0	84,4	63,9	67,8	70,3	86,7	13,8
Rosyjski..... 2005/06	3673	0,8	1,1	0,1	1,0	9,2	3,2	5,8	6,8	1,5
<i>Russian</i> 2010/11	2177	0,1	0,1	-	2,1	2,7	4,0	2,8	4,0	-
2012/13	1344	0,1	0,2	-	1,6	0,8	3,3	-	1,9	-
2013/14	962	0,0	0,1	-	1,2	0,4	2,6	-	1,6	-
Włoski..... 2005/06	96	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-
<i>Italian</i> 2010/11	203	-	-	-	-	-	1,4	-	-	-
2012/13	272	-	-	-	0,2	-	1,6	-	-	-
2013/14	279	-	-	-	0,3	-	1,6	-	-	-
Inne 2005/06	875	0,3	0,4	-	0,8	-	2,0	-	-	-
<i>Others</i> 2010/11	42	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-
2012/13	12	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-
2013/14	66	-	-	-	0,2	-	-	-	-	-

^a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b, c} Łącznie ze szkołami: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^d Bez kolegów nauczycielskich, nauczycielskich kolegów języków obcych i kolegów pracowników służb społecznych.

^a In the 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b, c} Including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. ^d Excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges, colleges of social work.

TABL. 6(125). UCZĄCY SIĘ JEZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH^a (dok.)
 PUPILS AND STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH AND IN POST-SECONDARY SCHOOLS^a (cont.)

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach					In % of total pupils and students at schools				
		podstawowych primary			gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specjalizowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych ^d post-secondary ^d	
		razem total	miasta urban areas	wieś rural areas							
NAUCZANIE DODATKOWE^e ADDITIONAL EDUCATION^e											
Angielski..... 2005/06	18063	14,7	14,7	14,8	17,7	-	0,1	0,3	0,1	-	
<i>English</i> 2010/11	7889	6,4	6,0	7,3	8,9	-	1,7	-	2,4	49,0	
2012/13	4298	3,5	2,8	5,5	4,8	0,2	2,5	-	1,0	26,6	
2013/14	4248	3,7	2,7	6,0	5,2	-	3,3	-	1,3	-	
Francuski..... 2005/06	1525	0,7	0,5	1,1	2,4	-	0,1	-	-	-	
<i>French</i> 2010/11	775	0,4	0,6	-	0,8	-	1,9	-	-	-	
2012/13	774	0,6	0,8	0,1	0,9	-	1,2	-	0,3	-	
2013/14	353	0,2	0,3	-	0,3	-	1,2	-	-	-	
Niemiecki..... 2005/06	15262	14,0	14,7	12,8	12,2	-	0,0	0,4	0,0	2,6	
<i>German</i> 2010/11	9661	8,0	8,8	6,4	11,4	0,3	6,3	-	1,5	-	
2012/13	8788	7,5	8,0	6,2	12,1	-	4,6	-	1,0	5,6	
2013/14	6701	6,1	5,5	7,4	8,4	-	5,8	-	0,1	-	
Inne 2005/06	1240	0,9	0,9	0,7	0,5	-	2,3	-	-	-	
<i>Others</i> 2010/11	878	0,1	0,2	-	0,3	-	5,0	-	-	-	
2012/13	662	0,1	0,1	-	0,5	-	3,4	-	0,1	-	
2013/14	697	0,2	0,3	-	0,3	-	4,0	-	-	-	

^a W roku szkolnym 2005/06 stan w dniu 31 XII. ^{b, c} Łącznie ze szkołami: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi oraz artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^d Bez kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych. ^e Prowadzone w ramach godzin będących do dyspozycji dyrektora szkoły.
 Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a In the 2005/06 school year as of 31 XII. ^{b, c} Including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools and general art schools leading to professional certification. ^d Excluding teacher training colleges, foreign language teacher training colleges, colleges of social work. ^e Conducted during the hours which are at the disposal of headperson.

TABL. 7(126). UCZĄCY SIĘ JĘZYKÓW OBCYCH W SZKOŁACH DLA DOROSŁYCH ^a
 STUDENTS STUDYING FOREIGN LANGUAGES IN SCHOOLS FOR ADULTS ^a

LATA YEARS JEZYKI OBCE FOREIGN LANGUAGES	Ogółem Grand total	W % ogółu uczniów w szkołach			In % of total students at school		
		gimnazjach lower secondary	zasadniczych zawodowych basic vocational	liceach ogólnokształcących ^b general secondary ^b	liceach profilowanych specialized secondary	technikach ^c technical secondary ^c	policealnych post- secondary
Angielski 2005/06	4535	7,7	9,6	25,3	37,1	13,9	48,1
<i>English</i> 2010/11	5432	15,5	18,4	48,5	13,5	36,4	30,7
2012/13	5839	6,6	39,3	44,6	-	24,9	43,5
2013/14	5294	23,3	-	46,9	-	22,9	49,8
Francuski 2005/06	2	-	-	-	-	0,1	-
<i>French</i>							
Niemiecki 2005/06	6623	88,6	74,9	54,6	57,2	72,6	17,4
<i>German</i> 2010/11	4415	87,9	81,6	42,3	86,5	41,3	10,5
2012/13	4375	85,2	44,6	37,0	100,0	48,8	16,7
2013/14	3134	80,0	25,0	34,0	100,0	53,4	9,5
Rosyjski 2005/06	1562	3,7	7,8	19,1	14,0	14,2	0,9
<i>Russian</i> 2010/11	589	-	-	7,7	-	14,8	-
2012/13	715	-	-	9,9	-	19,1	-
2013/14	335	-	-	5,0	-	23,8	-
Inny 2012/13	87	10,1	-	-	-	-	0,1
<i>Other</i> 2013/14	32	-	-	-	-	-	0,7

^a Dane dotyczą nauczania obowiązkowego. ^{b, c} Łącznie ze szkołami: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Data concern obligatory education. ^{b, c} Including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 8(127). **KSZTAŁCENIE OSÓB ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI**^a
EDUCATION FOR PEOPLE WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	SPECIFICATION
	uczniowie <i>pupils and students</i>				absolwenci <i>graduates</i>			
Szkoły podstawowe	2785	2171	1968	1948	441	403	379	<i>Primary schools</i>
w tym specjalne	1217	894	800	826	261	209	152	<i>of which special</i>
Gimnazja	2041	1850	1735	1587	494	505	431	<i>Lower secondary schools</i>
w tym specjalne	1216	1067	923	860	325	309	247	<i>of which special</i>
Specjalne szkoły przysposabiające do pracy.....	151	352	378	362	12	67	84	<i>Special job-training schools</i>
Zasadnicze szkoły zawodowe	657	397	403	385	212	83	104	<i>Basic vocational schools</i>
w tym specjalne	618	335	328	313	194	70	91	<i>of which special</i>
Licea ogólnokształcące	147 ^b	83	92	85	30	23	38	<i>General secondary schools</i>
Licea profilowane.....	93	14	4	-	15	3	4	<i>Specialized secondary schools</i>
w tym specjalne	6	-	-	-	-	-	-	<i>of which special</i>
Technika ^f	160	58	43	60	23	17	2	<i>Technical secondary schools^c</i>
w tym specjalne	27	11	7	7	8	11	-	<i>of which special</i>
Szkoły policealne	4	-	-	-	-	-	-	<i>Post-secondary schools</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 194. ^b, ^c Łącznie ze szkołami: ^b – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^c – technikami uzupełniającymi oraz ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 11 on page 194. ^b, ^c Including: ^b – supplementary general secondary schools, ^c – supplementary technical secondary schools as well as general art schools leading to professional certification.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 9(128). **SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE, MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII ORAZ OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE**
SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES, YOUTH EDUCATION CENTRES, YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES AND REHABILITATION-EDUCATION CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005 ^a	2010	2012	2013	SPECIFICATION
SPECJALNE OŚRODKI SZKOLNO-WYCHOWAWCZE ^b SPECIAL EDUCATIONAL CENTRES ^b					
Ośrodki	17	15	15	15	Centres
Miejsca	966	839	739	751	Places
Wychowankowie	826	543	501	520	Residents
w tym:					of which:
niewidomi i słabo widzący	4	2	1	-	blind and sight impaired
niesłyszący i słabo słyszący	53	31	25	21	deaf and hearing impaired
przewlekle chorzy	27	2	2	2	chronically ill
z niepełnosprawnością ruchową ^c ..	24	19	16	16	motor-skill impaired ^c
z upośledzeniem umysłowym	647	421	398	431	mentally disabled
zagrożeni niedostosowaniem spo- łecznym	71	5	3	7	socially maladjusted
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI WYCHOWAWCZE YOUTH EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	1	1	1	1	Centres
Miejsca	72	72	72	72	Places
Wychowankowie	72	72	70	72	Residents
MŁODZIEŻOWE OŚRODKI SOCJOTERAPII YOUTH SOCIAL THERAPY CENTRES					
Ośrodki	1	2	2	2	Centres
Miejsca	30	102	102	102	Places
Wychowankowie	28	102	100	102	Residents
OŚRODKI REWALIDACYJNO-WYCHOWAWCZE REHABILITATION-EDUCATION CENTRES					
Ośrodki	2	2	3	4	Centres
Miejsca	-	97	144	158	Places
Wychowankowie	92	95	133	137	Residents
w tym:					of which:
z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim	38	38	73	72	mental retardation-profound
z zaburzeniami sprzężonymi	-	57	60	65	associated with defects

^a Stan w dniu 31 X. ^b Łącznie ze specjalnymi ośrodkami wychowawczymi (w 2013 r. 1 ośrodek z 18 wychowankami). ^c W latach 2012 i 2013 dotyczy wychowanków z niepełnosprawnością ruchową i afazją.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a As of 31 X. ^b Including special educational centres (in 2013 were 1 centres with 18 residents). ^c n 2012 and 2013 concerns motor-skill impaired residents and residents with aphasia.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 10(129). **WYCHOWANIE POZASZKOLNE**
EXTRACURRICULAR EDUCATION

LATA YEARS RODZAJE PLACÓWEK KIND OF INSTITUTIONS	Placówki Institutions	Uczestnicy stałych i okresowych form zajęć ^a <i>Participants of permanent and temporary forms of pursuits^a</i>								
		ogółem total	informatycznych informatical	technicznych technical	przedmiotowych subjects	artystycznych arts	sportowych sports	turystryczno-krajoznawczych tourism	innych others	
OGÓŁEM	2005 ^a	5	8771	-	95	317	1968	5967	-	424
TOTAL	2010	5	8329	167	5	252	2297	5174	224	210
	2012	11	10241	274	413	376	2494	5880	312	492
	2013	5	10693	142	685	446	2498	6138	66	718
Młodzieżowe domy kultury		2	4454	142	685	268	2498	389	66	406
<i>Youth community centres</i>										
Międzyszkolne ośrodki sportowe		1	5749	-	-	-	-	5749	-	-
<i>Inter-school sports centres</i>										
Pozostałe placówki		2	490	-	-	178	-	-	-	312
<i>Other institutions</i>										

^a Biorący systematyczny udział w pracy kół w okresie od 1 X (w 2005 r. – od 1 XI) roku poprzedzającego rok badany do 30 IX roku badanego. ^b Stan w dniu 31 X.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Systematic participation in extracurricular activities in period from 1 X 9 in 2005 – from 1 XI of the year preceding the surveyed year to 30 IX of the surveyed year. ^b As of 31 X.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 11(130). **INTERNATY I BURSY SZKÓŁ DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BOARDING-SCHOOLS AND DORMITORIES OF SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH
(excluding special schools)

SZKOŁY	2013/14		2005/06 ^a	2010/11	2012/13	2013/14		SCHOOLS
	placówki establishments	miejsca beds	korzystający boarders					
			ogółem total			na 100 miejsc per 100 beds		
OGÓŁEM	27	2484	2920	2146	2273	2037	82,0	TOTAL
Internaty	22	2083	2670	1829	1899	1686	80,9	<i>Boarding schools</i>
zasadnicze szkoły zawodowe i technika ^b	16	1449	2574	1171	1350	1086	74,9	<i>basic vocational and technical secondary^b</i>
licea ogólnokształcące ..	6	634	96	658	549	600	94,6	<i>general secondary</i>
Bursy	5	401	250	317	374	351	87,5	<i>Dormitories</i>

^a Stan w dniu 31 X. ^b Łącznie ze szkołami policealnymi.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

As of 31 X. ^b Including post-secondary schools.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 12(131). **DOMY I STOŁÓWKI STUDENCKIE**
STUDENT DORMITORIES AND CANTEENS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
DOMY STUDENCKIE <i>STUDENT DORMITORIES</i>					
Domy	11	9	10	10	Dormitories
Miejsca	2988	2197	2506	2560	Beds
Korzystający:					Boarding:
studenci	2440	1648	1646	1504	students
w % ogółu studentów	7,3	6,8	8,5	8,7	in % of total students
uczestnicy studiów dokto- ranckich	6	18	26	students of doctoral studies
w % ogółu uczestników	5,2	11,0	13,6	in % of total students of doctoral studies
STOŁÓWKI STUDENCKIE <i>STUDENT CANTEENS</i>					
Stołówki	2	3	1	1	Canteens
Miejsca	376	530	100	100	Places

TABL. 13(132). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH OTRZYMUJĄCY STYPENDIA^a**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS RECEIVING SCHOLARSHIPS^a

SZKOŁY	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14				SCHOOLS
				ogółem ^b total ^b	w tym otrzymujący stypendia of which scholar- ships recipients		otrzymu- jący stypendia w % ogółu studen- tów danej grupy szkół scholar- ship recipients in % of total students of a given group of schools	
					socjalne social	rektora dla najlep- szych studen- tów vice- chancel- lor to the best students		
OGÓŁEM	10833	6835	4785	4168	3000	1143	24,1	TOTAL
Uniwersytety	6919	4869	3410	3132	2323	792	23,8	Universities
Wyższe szkoły ekonomiczne	428	155	168	42	27	10	20,7	Academies of economics
Wyższe szkoły zawodowe	3486	1811	1207	994	650	341	25,2	Higher vocational schools

^a Łącznie z cudzoziemcami; od roku akademickiego 2010/11 bez stypendiów przyznawanych przez ministrów oraz stypendiów finansowanych z funduszy unijnych. ^b W podziale według rodzajów jedna osoba może być wykazana więcej niż jeden raz.

^a Including foreigners; since 2010/11 academic years excluding scholarships granted by ministers and scholarships financed from European funds. ^b In the division by type of scholarships one person may be included more than once.

TABL. 14(133). SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
 PRIMARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2010/11			2012/13			2013/14		
	ogół- tem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas	ogół- tem total	mia- sta urban areas	wieś rural areas
Szkoły..... Schools	328	111	217	316	112	204	311	115	196	312	117	195
w tym: of which:												
sportowe i mistrzo- stwa sportowego..... sports and athletic	2	2	-	2	2	-	2	2	-	2	2	-
filialne branch	19	1	18	10	-	10	18	-	18	18	-	18
„małe szkoły” „small schools”	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pomieszczenia Classrooms ^a	3994	2127	1867	4449	2357	2092	4329	2325	2004	4347	2328	2019
Oddziały Sections	3448	2039	1409	3086	1794	1292	2976	1777	1199	2978	1794	1184
Uczniowie Pupils	69555	46284	23271	56667	38094	18573	55691	38083	17608	56023	38499	17524
w tym kobiety of which females	33965	22579	11386	27604	18527	9077	27198	18610	8588	27434	18827	8607
w tym I klasa..... of which 1st grade	10505	6985	3520	8984	6029	2955	9265	6286	2979	10100	7009	3091
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzo- stwa sportowego..... sports and athletic	679	679	-	576	576	-	585	585	-	583	583	-
filialnych..... branch	435	23	412	299	-	299	656	-	656	624	-	624
„małych szkółach” „small schools”	106	-	106	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Absolwenci Graduates	12625	8365	4260	9900	6817	3083	9062	6253	2809	.	.	.
w tym kobiety of which females	6294	4132	2162	4765	3267	1498	4410	3041	1369	.	.	.
w tym w szkołach: of which in schools:												
sportowych i mistrzo- stwa sportowego..... sports and athletic	59	59	-	186	186	-	142	142	-	.	.	.
filialnych..... branch	27	-	27	73	-	73	69	-	69	.	.	.
Liczba uczniów na: Number of pupils per:												
1 szkołę school	212	417	107	179	340	91	179	331	90	180	329	90
1 pomieszczenie szkolne classroom	17	22	12	13	16	9	13	16	9	13	17	9
1 oddział..... section	20	23	17	18	21	14	19	21	15	19	21	15

a W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

a. In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 15(134). **GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
LOWER SECONDARY SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06			2012/13			2012/13			2013/14		
	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas
Gimnazja	151	92	59	154	95	59	155	96	59	157	98	59
<i>Lower secondary</i>												
w tym szkoły:												
<i>of which schools:</i>												
sportowe i mistrzostwa sportowego...	4	4	-	2	2	-	4	4	-	2	2	-
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przy- sposabiającymi do pracy ^a	5	4	1	1	-	1	1	-	1	4	3	1
<i>with job-training sections</i> ^a												
Pomieszczenia szkolne ^b	1858	1424	434	2073	1577	496	2091	1586	505	2057	1546	511
<i>Classrooms</i> ^b												
Oddziały	1709	1290	419	1500	1124	376	1377	1034	343	1321	991	330
<i>Sections</i>												
Uczniowie	41799	32418	9381	32894	25503	7391	30237	23299	6938	28928	22372	6556
<i>Pupils</i>												
w tym kobiety	20392	15842	4550	15946	12389	3557	14516	11244	3272	13900	10853	3047
<i>of which females</i>												
w tym I klasa	13796	10731	3065	11097	8582	2515	10145	7761	2384	9566	7445	2121
<i>of which 1st grade</i>												
w tym w szkołach:												
<i>of which In schools:</i>												
sportowych i mistrzostwa sportowego	304	304	-	399	399	-	995	995	-	385	385	-
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przy- sposabiającymi do pracy ^a	1736	1591	145	144	-	144	155	-	155	848	720	128
<i>with job-training sections</i> ^a												
Absolwenci	13709	10627	3082	10570	8248	2322	9674	7454	2220	.	.	.
<i>Graduates</i>												
w tym kobiety	6823	5326	1497	5340	4186	1154	4780	3675	1105	.	.	.
<i>of which females</i>												
w tym w szkołach:												
<i>of which in schools:</i>												
sportowych i mistrzostwa sportowego	109	109	-	199	199	-	123	123	-	.	.	.
<i>sports and athletic</i>												
z oddziałami przy- sposabiającymi do pracy ^a	617	579	38	44	-	44	319	261	58	.	.	.
<i>with job-training sections</i> ^a												
Liczba uczniów na: <i>Number of pupils per:</i>												
1 szkołę	277	352	159	214	268	125	195	243	118	184	228	111
<i>school</i>												
1 pomieszczenie szkolne	22	23	22	16	16	15	14	15	14	14	14	13
<i>classroom</i>												
1 oddział	24	25	22	22	23	20	22	23	20	22	23	20
<i>section</i>												

^a Na podbudowie programowej VI klasy szkoły podstawowej. ^b W roku szkolnym 2013/14 dane szacowane przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Based on 6th grade primary school. ^b In the 2013/14 school year data estimated by the Ministry of National Education.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 16(135). **ZASADNICZE SZKOŁY ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)**
BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	43	45	52	48	Schools
Oddziały	237	298	295	302	Sections
Uczniowie	5905	6316	5641	5235	Students
w tym kobiety	1683	1949	1733	1598	of which females
w tym I klasa	2562	2593	2183	2140	of which 1st grade
Absolwenci	1838	1922	1800	.	Graduates
w tym kobiety	577	664	620	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 17(136). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI ZASADNICZYCH SZKÓŁ ZAWODOWYCH DLA MŁODZIEŻY
WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (bez szkół specjalnych)**
**STUDENTS AND GRADUATES OF BASIC VOCATIONAL SCHOOLS FOR YOUTH BY FIELDS
OF EDUCATION (excluding special schools)**

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students				absolwenci graduates			
OGÓŁEM	5905	6316	5641	5235	1838	2089	1800	TOTAL
Artystyczne	15	17	14	15	2	7	4	Arts
Ekonomiczne i admini- stracyjne	989	849	587	509	376	349	275	Business and admini- stration
Inżynierjno-techniczne	2219	2512	2382	2340	609	810	666	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa	1137	652	587	539	369	182	142	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	490	961	736	618	142	265	219	Architecture and buildings
Rolnicze, leśne i rybactwa	47	25	57	51	18	31	20	Agriculture, forestry and fishery
Usług dla ludności	1008	1300	1278	1163	322	445	474	Personal services

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

Source: data of the Ministry of National Education.

Uwaga do tablic 18-20

Od roku szkolnego 2012/13 brak naboru do klas I w liceach profilowanych i uzupełniających liceach ogólnokształcących dla młodzieży i dorosłych, technikach uzupełniających dla młodzieży oraz zasadniczych szkołach zawodowych i technikach dla dorosłych, a od roku szkolnego 2013/14 - technikach uzupełniających dla dorosłych, patrz uwagi ogólne, ust. 7 na str. 206 i 207.

Note to tables 18-20

Since the 2012/13 school year there has been no admittance to the 1 st grades of specialized secondary schools, supplementary general schools for youth and adults, supplementary technical secondary schools for youth as well as basic vocational schools and technical secondary schools for adults and since 2013/14 year - supplementary technical schools for adults, see general notes, item 7 on page 206 and 207.

TABL. 18(137). LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)
GENERAL SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	77	59	59	58	Schools
Oddziały	643	536	495	474	Sections
Uczniowie	18017	14124	12983	12256	Students
w tym kobiety	10987	8959	8195	7718	of which females
w tym I klasa	6257	4770	4188	3912	of which 1st grade
Absolwenci	5748	4675	4728	.	Graduates
w tym kobiety	3523	2997	2954	.	of which females

^a Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 5) na str. 192.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary general secondary schools; see general notes, item 7, point 5) on page 192.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 19(138). LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY^a (bez szkół specjalnych)
SPECIALIZED SECONDARY SCHOOLS FOR YOUTH^a (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	54	8	5	2	Schools
Oddziały	282	22	8	3	Sections
Uczniowie	7456	529	189	64	Students
w tym kobiety	4171	386	126	38	of which females
w tym I klasa	2221	127	-	-	of which 1st grade
Liczba uczniów na:					Number of students per:
1 szkołę	138	66	38	32	school
1 oddział	26	24	24	21	section
Absolwenci	2423	164	119	.	Graduates
w tym kobiety	1379	121	86	.	of which females

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 6) na str. 192.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a See general notes, item 7, point 6) on page 192.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 20(139). TECHNIKA^a DLA MŁODZIEŻY (bez szkół specjalnych)
TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Szkoły	103	73	61	59	Schools
Oddziały	599	709	657	620	Sections
Uczniowie	15214	16661	15346	14637	Students
w tym kobiety	6122	7202	6719	6325	of which females
w tym I klasa	4778	4733	4135	4011	of which 1st grade
Absolwenci	3370	3436	3566	.	Graduates
w tym kobiety	1381	1444	1632	.	of which females

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi; patrz uwagi ogólne, ust. 7, pkt 8) na str. 193.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a Including supplementary technical secondary schools; see general notes, item 7, point 8) on page 193.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 21(140). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI TECHNIKÓW^a DLA MŁODZIEŻY WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA (bez szkół specjalnych)**
STUDENTS AND GRADUATES OF TECHNICAL SECONDARY SCHOOLS^a FOR YOUTH BY FIELDS OF EDUCATION (excluding special schools)

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^b	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^c
	uczniowie students				absolwenci graduates			
OGÓŁEM	15214	16661	15346	14637	3370	3572	3566	TOTAL
w tym:								of which:
Spoleczne	2907	2150	1682	1451	579	545	504	Social and behavioural science
Ekonomiczne i administracyjne	1857	1939	2575	2271	531	349	477	Business and administration
Fizyczne ^c	-	118	173	168	50	24	30	Physical sciences ^c
Informatyczne	299	2659	2531	2391	-	543	551	Computing
Inżynierijno-techniczne	4440	2888	2331	2717	1127	582	512	Engineering and engineering trades
Produkcji i przetwórstwa....	486	220	158	160	158	50	50	Manufacturing and processing
Architektury i budownictwa	888	1774	1507	1310	204	390	416	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa.	789	826	629	536	194	176	162	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne	-	134	129	157	-	26	18	Veterinary
Usług dla ludności	2853	3602	3300	3128	442	802	774	Personal services
Usług transportowych	281	92	74	108	30	18	-	Transport services
Ochrony środowiska	414	259	257	231	55	67	72	Environmental protection

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi. ^b Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^c Między innymi: fizyka, chemia, geologia.

^a Including supplementary technical secondary schools. ^b According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). ^c Among others: physics, chemistry, geology.

TABL. 22(141). **SZKOŁY ARTYSTYCZNE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY**
LEVEL ART SCHOOLS FOR CHILDREN AND YOUTH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
NIEDAJĄCE UPRAWNIENIŃ ZAWODOWYCH					
NOT LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	12	16	17	17	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	12	16	17	17	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	1770	1488	1463	1434	Pupils
w tym kobiety	1123	948	952	934	of which females
Absolwenci	294	152	166	.	Graduates
w tym kobiety	194	97	112	.	of which females
DAJĄCE UPRAWNIENIA ZAWODOWE					
LEADING TO PROFESSIONAL CERTIFICATION					
Szkoły	7	6	6	6	Schools
w tym kształcące wyłącznie w zakresie przedmiotów artystycznych	4	3	3	3	of which schooling only in the art subjects
Uczniowie	594	522	541	537	Students
w tym kobiety	418	389	404	407	of which females
Absolwenci	82	74	82	.	Graduates
w tym kobiety	60	54	59	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 23(142). **SZKOŁY POLICEALNE (bez szkół specjalnych)**
POST-SECONDARY SCHOOLS (excluding special schools)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Oddziały	323	283	307	284	Sections
Uczniowie	8041	7373	7393	5951	Students
w tym kobiety	4629	4968	5391	4497	of which females
Absolwenci	2741	2115	2052	.	Graduates
w tym kobiety	1751	1619	1607	.	of which females

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 24(143). **UCZNIOWIE I ABSOLWENCI SZKÓŁ POLICEALNYCH WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW
 KSZTAŁCENIA (bez szkół specjalnych)**
STUDENTS AND GRADUATES OF POST-SECONDARY SCHOOLS BY FIELDS OF EDUCATION
(excluding special schools)

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	uczniowie students				absolwenci graduates			
OGÓŁEM	8041	7373	7393	5951	2741	1998	2052	TOTAL
w tym:								of which:
Artystyczne	20	-	188	223	17	-	96	Arts
Społeczne	654	25	21	22	255	9	18	Social and behavioural science
Dziennikarstwa i informacji	-	-	10	58	-	-	-	Journalism and information
Ekonomiczne i administra- cyjne	1638	2968	2385	1472	649	574	608	Business and admini- stration
Informatyczne	1716	395	455	349	520	62	96	Computing
Architektury i budownictwa	98	27	19	29	10	4	12	Architecture and building
Rolnicze, leśne i rybactwa ...	31	111	54	-	5	26	30	Agriculture, forestry and fishery
Weterynaryjne	-	-	19	67	-	-	11	Veterinary
Medyczne	578	1052	1186	1421	197	499	503	Health
Opieki społecznej	685	150	200	279	298	44	54	Social services
Usług dla ludności	1630	1034	1209	799	524	324	296	Personal services
Ochrony i bezpieczeństwa ...	702	1260	1510	1101	179	295	215	Security services

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97).

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97).

Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 25(144). **SZKOŁY WYŻSZE**
HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

LATA TYPY SZKÓŁ	Szkoły Schools	Nauczyciele akade- miccy ^a Academic teachers ^a	Studenci Students	Absolwenci ^b Graduates ^b	YEARS TYPE OF SCHOOLS
OGÓŁEM 2005/06	8	1574	33283	7066	TOTAL
2010/11	8	1415	24183	6371	
2012/13	8	1306	19409	5464	
2013/14	8	1248	17329	.	
Uniwersytety	1	885	13185	3941	Universities
Wyższe szkoły ekonomiczne	1	12	203	162	Academies of economics
Wyższe szkoły zawodowe	6	351	3941	1361	Higher vocational schools

^a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 209. ^b W podziale według typów szkół — z roku akademickiego 2012/13.

U w a g a. Ponadto w roku szkolnym 2013/14 na terenie województwa lubuskiego funkcjonowały 1 filia i 3 punkty konsultacyjne (1671 studentów i 532 absolwentów) uczelni mających siedzibę jednostki macierzystej poza województwem lubuskim.

^a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 209. ^b According to type of school — from 2012/13 academic year.

N o t e. Moreover, in 2013/14 school year in Lubuskie voivodship there were 1 sections and 3 consultative units (1671 students and 532 graduates) whose headquarters were located outside the territory of Lubuskie voivodship.

TABL. 26(145). **STUDENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE
OF SCHOOLS

LATA TYPY SZKÓŁ	Ogółem Total	W tym kobiety Of which female	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms				YEARS TYPE OF SCHOOLS
			stacjonarnych ^a full-time pro- grammes ^a		niestacjonarnych ^b part-time pro- grammes ^b		
			razem total	w tym kobiety of which female	razem total	w tym kobiety of which female	
OGÓŁEM 2005/06	33283	19119	18628	10837	14655	8282	TOTAL
2010/11	24183	14273	13596	7962	10587	6311	
2012/13	19409	11265	12438	7412	6971	3853	
2013/14	17329	9900	11534	6847	5795	3053	
Uniwersytety	13185	7419	9356	5526	3829	1893	Universities
Wyższe szkoły ekonomiczne	203	114	-	-	203	114	Academies of economics
Wyższe szkoły zawodowe	3941	2367	2178	1321	1763	1046	Higher vocational schools

^{a, b} Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: *a* – dziennych, *b* – wieczorowych, zaoczných i eksternistycznych.

^{a, b} Data for 2005/06 academic year concern: *a* – day study system, *b* – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 27(146). **ABSOLWENCI SZKÓŁ WYŻSZYCH WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
GRADUATES OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS BY STUDY FORMS AND TYPE
OF SCHOOLS

LATA TYPY SZKÓŁ	Ogółem Total	W tym kobiety Of which female	Z liczby ogółem na studiach Of total number at study forms				YEARS TYPE OF SCHOOLS	
			stacjonarnych ^a full-time pro- grammes ^a		niestacjonarnych ^b part-time pro- grammes ^b			
			razem total	w tym kobiety of which female	razem total	w tym kobiety of which female		
OGÓŁEM	2005/06	7066	4473	3620	2218	3446	2255	TOTAL
	2011/12	6054	4039	3236	2112	2818	1927	
	2012/13	5464	3673	3116	2113	2348	1560	
Uniwersytety		3941	2579	2544	1688	1397	891	Universities
Wyższe szkoły ekonomiczne.		162	107	-	-	162	107	Academies of economics
Wyższe szkoły zawodowe		1361	987	572	425	789	562	Higher vocational schools

a, b Dane dla roku akademickiego 2005/06 dotyczą studiów: a – dziennych, b – wieczorowych, zaocznych i eksternistycznych.

a, b Data for 2005/06 academic year concern: a – day study system, b – evening, weekend and extramural study system.

TABL. 28(147). **NAUCZYCIELE AKADEMICY^a W SZKOŁACH WYŻSZYCH**
ACADEMIC TEACHERS^a IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06 ^b	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym kobiety of which females				
OGÓŁEM	1574	1415	1306	1248	661	622	559	538	TOTAL
Profesorowie	349	329	346	357	65	71	77	83	Professors
w tym z tytułem naukowym profesora ...	79 ^b	110	118	115	9 ^b	15	15	15	of which titled only
Docenci	-	39	36	28	-	14	13	11	Assistant professors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	-	-	1	1	-	-	-	-	of which with scientific degree of habilitated doctor ^c (HD)
Adiunkci	375	499	528	498	164	242	259	254	Tutors
w tym ze stopniem naukowym doktora habilitowanego.....	27	15	13	21	7	2	5	8	of which with scientific degree of habilitated doctor ^c (HD)
Asystenci	493	194	141	119	253	114	79	67	Assistant lecturers
Pozostali	357	354	255	246	179	181	131	123	Others

a Nauczyciele zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin w więcej niż jednej szkole wyższej wykazani zostali w każdym miejscu pracy; patrz uwagi ogólne, ust. 16 na str. 195. b Bez szkół wyższych zawodowych.

a Teachers employed full-time in more than one institution have been shown in all workplaces; see general notes, item 16 on page 195.

b Excluding higher vocational schools. c The habilitated doctors degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 29(148). **CUDZOZIEMCY^a – STUDENCI I ABSLWENCI WEDŁUG FORM STUDIÓW I TYPÓW SZKÓŁ**
FOREIGNERS^a – STUDENTS AND GRADUATES BY STUDY FORMS AND TYPE OF SCHOOLS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Studenci <i>Students</i>		Absolwenci ^b <i>Graduates^b</i>		SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	ogółem <i>total</i>	w tym kobiety <i>of which females</i>	
OGÓŁEM 2005/06	44	28	8	5	TOTAL
2010/11	48	34	10	8	
2012/13	38	17	4	3	
2013/14	66	30	.	.	
studia: stacjonarne.....	59	27	4	3	<i>full-time programmes</i>
niestacjonarne.....	7	3	-	-	<i>part-time programmes</i>
Uniwersytety	44	18	1	1	<i>Universities</i>
Wyższe szkoły zawodowe.....	22	12	3	2	<i>Higher vocational schools</i>

^a Ujęci również w pozostałych tablicach dotyczących studentów i absolwentów. ^b W podziale według form studiów i typów szkół – z roku akademickiego 2012/13.

^a Also shown in the other tables regarding students and graduates. ^b According to study forms and type of school – for 2012/13 academic year.

TABL. 30(149). **STUDIA PODYPLOMOWE I DOKTORANCKIE**
POSTGRADUATE AND DOCTORAL STUDIES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14
	słuchacze studiów podyplomowych ^a <i>students of postgraduate studies ^a</i>				wydane świadectwa słu- chaczom studiów podyplo- mowych <i>certificates issued to students of postgraduate studies</i>			uczestnicy studiów doktoranckich <i>students of doctoral studies</i>			
OGÓŁEM	1611	1741	1207	1104	867	1171	894	84	116	164	191
TOTAL											
w tym kobiety <i>of which females</i>	1220	1294	970	841	695	911	668	27	38	67	93
Uniwersytety..... <i>Universities</i>	.	1025	684	630	.	681	468	84	116	164	191
Wyższe szkoły ekonomiczne	328	107	58	.	160	103	-	-	-	-
<i>Academies of economics</i>											
Wyższe szkoły zawodowe	388	416	416	.	330	323	-	-	-	-
<i>Higher vocational schools</i>											

^a Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII.

^a For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII.

TABL. 31(150). **STUDIA PODYPLOMOWE WEDŁUG GRUP KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA**
POSTGRADUATE STUDIES BY FIELDS OF EDUCATION

GRUPY KIERUNKÓW KSZTAŁCENIA ^a	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	2005/06	2011/12	2012/13	FIELDS OF EDUCATION ^a
	słuchacze studiów podyplomowych ^b <i>students of postgraduate studies^b</i>				wydane świadectwa słu- chaczom studiów pody- plomowych <i>certificates issued to students of postgraduate studies</i>			
OGÓŁEM	1611	1741	1207	1104	867	1171	894	TOTAL
w tym:								<i>of which:</i>
Architektury i budownictwa	-	90	49	17	-	51	47	<i>Architecture and building</i>
Dziennikarstwa i informacji	-	-	64	19	-	34	46	<i>Journalism and information</i>
Ekonomiczne i administra- cyjne	379	534	202	193	270	246	195	<i>Business and admini- stration</i>
Ochrony i bezpieczeństwa...	-	251	84	187	27	107	64	<i>Security services</i>
Pedagogiczne.....	1023	761	747	635	357	598	429	<i>Teacher training and education science</i>
Spoleczne.....	-	48	61	53	-	135	82	<i>Social</i>

^a Zgodnie z Międzynarodową Standardową Klasyfikacją Edukacji (ISCED'97). ^b Dla studiów trwających: do 1 roku – stan w dniu rozpoczęcia zajęć, 1 rok i dłużej – stan w dniu 31 XII. ^c Łącznie z teologią.

^a According to the International Standard Classification of Education (ISCED'97). ^b For studies lasting: up to 1 year – as of beginning of the academic year, 1 year and longer – as of 31 XII. ^c Including theology.

TABL. 32(151). **SZKOŁY DLA DOROSŁYCH**
SCHOOLS FOR ADULTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Szkoly Schools	Oddziały Sections	Uczniowie Students		Absolwenci Graduates		
			ogółem total	w tym kobiety of which females	ogółem total	w tym kobiety of which females	
Gimnazja	2005/06	8	27	648	120	126	32
<i>Lower secondary schools</i>	2010/11	8	30	736	174	367	97
	2012/13	7	31	791	199	245	68
	2013/14	9	34	781	211	.	.
Zasadnicze szkoły zawo- dowe	2005/06	6	16	361	69	126	22
<i>Basic vocational schools</i>	2010/11	3	6	98	23	34	25
	2012/13	2	4	56	13	11	3
	2013/14	2	4	20	2	.	.
Licea ogólnokształcące ^d	2005/06	83	248	6122	2741	1794	911
<i>General secondary schools^d</i>	2010/11	70	236	6382	2998	1340	726
	2012/13	64	231	6395	3052	1682	937
	2013/14	48	247	5602	2697	.	.
Licea profilowane	2005/06	5	9	244	120	50	27
<i>Specialized secondary schools</i>	2010/11	2	3	52	32	14	11
	2012/13	1	1	17	11	-	-
	2013/14	1	1	15	10	.	.
Technika ^b	2005/06	35	85	2049	664	650	207
<i>Technical secondary schools^b</i>	2010/11	14	42	663	208	128	39
	2012/13	12	32	445	103	86	31
	2013/14	10	19	223	52	.	.

^{a, b} Łącznie ze szkołami: ^a – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi, ^b – technikami uzupełniającymi.
 Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

^{a, b} Including: ^a – supplementary general secondary schools, ^b – supplementary technical secondary schools.
 Source: data of the Ministry of National Education.

TABL. 33(152). **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**
PRE-PRIMARY EDUCATION

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005/06	2010/11	2012/13	2013/14	SPECIFICATION
Placówki	414	480	490	511	Establishments
miasta	189	225	238	250	urban areas
wieś	225	255	252	261	rural areas
Przedszkola	206	232	253	265	Nursery schools
w tym specjalne	2	6	7	8	of which special
miasta	150	165	179	191	urban areas
wieś	56	67	74	74	rural areas
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	208	209	195	198	Pre-primary sections of primary schools
Punkty przedszkolne	x	5	5	5	Pre-primary points
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	34	37	43	Pre-primary education groups
Miejsca	19682	24702	27363	28976	Places:
Przedszkola	19682	23788	26210	27647	Nursery schools
w tym specjalne.....	46	76	112	144	of which special
miasta	16327	19402	21227	22549	urban areas
wieś	3355	4386	4983	5098	rural areas
Punkty przedszkolne	x	136	128	128	Pre-primary points
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	778	1025	1201	Pre-primary education groups
Dzieci	22993	29548	33525	35166	Children
miasta	17412	21825	24452	25538	urban areas
wieś	5581	7723	9073	9628	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	10016	8657	8658	9047	of which: aged 6
5 lat	5244	8075	10105	10952	aged 5
Przedszkola	18991	23953	26466	27458	Nursery schools
w tym specjalne	30	64	101	115	of which special
miasta	16160	19916	21741	22616	urban areas
wieś	2831	4037	4725	4842	rural areas
w tym w wieku: 6 lat	6691	5801	5823	6136	of which: aged 6
5 lat	4804	6469	7552	7917	aged 5
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	4002	4878	6208	6794	Pre-primary sections of primary schools
w tym w wieku 6 lat	3325	2856	2828	2875	of which aged 6
Punkty przedszkolne	x	107	78	70	Pre-primary points
Zespoły wychowania przedszkolnego	x	610	773	844	Pre-primary education groups
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku:					Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged:
3-6 lat	570	693	713	745	3-6
3-5	428	634	681	727	3-5
6 lat	968	887	819	799	6
5 lat	532	803	892	918	5
Dzieci w przedszkolach na:					Children attending nursery schools per:
1000 dzieci w wieku:					1000 children aged:
3-6 lat	470	561	564	582	3-6
3-5	647	594	551	542	3-5
1 przedszkole	92	103	105	104	Nursery school
100 miejsc	96	101	101	99	100 places

U w a g a. W latach szkolnych 2010/11 i 2012/13 bez wychowania przedszkolnego w placówkach wykonujących działalność leczniczą, z których w roku szkolnym 2005/06 nie były uwzględnione wyłącznie dzieci w podziale według wieku.

Ź r ó d ł o: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

In the 2010/11 and 2012/13 school years excluding pre-primary education in the units performing health care activities, in which in the 2005/06 school year excluded only in position pertaining to children by age.

S o u r c e: data of the Ministry of National Education.

DZIAŁ XI OCHRONA ZDROWIA I POMOC SPOŁECZNA

Uwagi ogólne

1. Dane o ochronie zdrowia - jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej i spraw wewnętrznych oraz Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego; z wyłączeniem ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę prezentowanych w dziale danych o ochronie zdrowia stanowią:

- 1) ustawa z dnia 15 IV 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112 poz. 654), z późniejszymi zmianami, która zastąpiła ustawę o zakładach opieki zdrowotnej – określa m.in. zasady wykonywania działalności leczniczej oraz zasady funkcjonowania placówek leczniczych.

Prezentowane w dziale dane dotyczą placówek (do 2011 r. - zakłady opieki zdrowotnej) wykonujących działalność leczniczą w zakresie:

- a) ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi),
- b) stacjonarnej opieki zdrowotnej (szpitale ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, sanatoria).

Na mocy wymienionej ustawy działalność lecznicza może być też wykonywana przez praktyki zawodowe (indywidualne lub grupowe) – lekarzy, lekarzy dentyistów oraz pielęgniarek lub położnych (do 2011 r. regulowane odrębnymi ustawami).

- 2) ustawa z dnia 15 VII 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. Nr 174, poz. 1039);
- 3) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentyisty (jednolity tekst Dz. U. 2008, Nr 136, poz. 857, z późniejszymi zmianami);

CHAPTER XI HEALTH CARE AND SOCIAL WELFARE

General notes

1. The data concerning health care – unless otherwise stated – are given including health care units subordinated to the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and the Internal Security Agency; excluding health care in prisons.

2. The basis of data presented in this chapter of the health care are provided by:

- 1) the Law on Health Care Facilities, dated 15 IV 2011 (Journal of Laws No. 112, item 654) with later amendments, replacing the Law on Care Health Facilities. The law specifies among others, the rules of performing health care activities and of the functioning of health care units.

Data presented in the chapter concerns the units (until 2011 – health care facilities) performing health care activities in the following areas:

- a) out-patient health care (out-patients departments including health centres, clinics, ambulatory departments and infirmaries, diagnostic facilities and medical diagnostic laboratories),
- b) in-patient health care (hospitals – general, mental and health resorts, chronic medical care homes, nursing homes, hospices, detoxification centres addiction recovery centres, regional centres of forensic psychiatry and sanatoria).

Under that law, medical activity can be carried out also by professional practices (individual or group) - doctors, dentists and nurses or midwives (until 2011 governed by separate laws).

- 2) the Law on the Nursing and Midwiving Professions, dated 15 VII 2011 (the Journal of Laws No. 174, item 1039);
- 3) the Law on the Occupations of Doctor and Dentist, dated 5 XII 1996 (the uniform text, Journal of Laws 2008 No. 136, item 857 with later amendments);

- 4) ustawa z dnia 27 VIII 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późniejszymi zmianami), która reguluje warunki udzielania i zakres świadczeń zdrowotnych, zasady i tryb ich finansowania oraz działalność Narodowego Funduszu Zdrowia;
- 5) ustawa z dnia 28 VII 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (tekst jednolity: Dz. U. 2012 poz. 651 i 742);
- 6) ustawa z dnia 8 IX 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. Nr 191, poz. 1410) z późniejszymi zmianami, która określa zasady organizacji, funkcjonowania i finansowania systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne; dane za 2005 r. podano zgodnie z ustawą z dnia 25 VII 2001 r. (dz. U. Nr 113, poz. 1207);
- 7) ustawa z dnia 6 IX 2008 r. prawo farmaceutyczne (Dz. U. Nr 4, poz. 271) z późniejszymi zmianami.

3. Dane o pracownikach medycznych dotyczą pracujących w: placówkach wykonujących działalność leczniczą, praktykach zawodowych, aptekach oraz domach pomocy społecznej, żłobkach i klubach dziecięcych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej, samorządu terytorialnego lub NFZ.

Dane obejmują osoby pracujące w wymiarze pełnego etatu, w wymiarze godzin przekraczającym pełny etat oraz w niepełnym wymiarze godzin w stosunku do czasu pracy określonego obowiązującymi przepisami dla danego rodzaju pracy, w przypadku jeśli ta praca ma dla nich charakter podstawowy, łącznie z osobami odbywającymi staż. Osoby te niezależnie od wymiaru czasu pracy są liczone raz.

Dane o osobach **posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego** podaje się na podstawie centralnych rejestrów osób posiadających prawo wykonywania zawodu medycznego prowadzonych przez naczelne rady samorządów zawodowych: lekarzy i lekarzy dentyistów, pielęgniarek i położnych oraz farmaceutów.

- 4) *the Law on Health Care Services financed from public funds, dated 27 VIII 2004 (unified text Journal of Laws 2008 No. 164, item 1027) with later amendments, governing the provision conditions and the scope of health services, the rules and the method of their financing and the activities of the National Health Fund;*
- 5) *the Law on Health Resort Treatment, Health Resorts, the Areas of health Resort Protection and health resort Gminas, dated 28 VII 2005 (uniform text Journal of Laws 2012 item 651 and 742);*
- 6) *the Law on the State Emergency Medical Services, dated 8 IX 2006 (Journal of Laws No. 191, item 1410) with later amendments, specifying the organizational rules, the functioning and financing of the State Emergency Medical Services; data for 2005 – law dated 25 VII 2001 (Journal of Laws No. 113, item 1207);*
- 7) *The Pharmaceutical Law, dated 6 IX 2008 (Journal of Laws No. 4, item 271) with later amendments.*

3. Data regarding medical personnel concerns persons employed: in units engaged in medical activities, professional practices, pharmacies, and social welfare homes and facilities, nurseries and children's clubs.

Data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary workplace is university, units of state or local self-government administration and National Health Fund.

Data includes persons working full-time, overtime as well as part-time in relation to work time defined in the obligatory regulations for a given type of work, when this work has a basic character, including persons undergoing internships. These people regardless of their working hours are counted once.

Data about **persons with the right to practice medical profession** are quoted on the basis of central registries of persons entitled to practice medical profession conducted by supreme councils of the following professional self-governments: doctors and dentists, nurses and midwives and pharmacists.

4. Dane o **specjalistach** dotyczą lekarzy i lekarzy dentyistów ze specjalizacją II stopnia oraz od 2005 r. posiadających tytuł specjalisty w odpowiedniej dziedzinie medycyny zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 X 2005 r. w sprawie specjalizacji lekarskich i lekarzy dentyistów (Dz. U. Nr 213, pozycja 1779) z późniejszymi zmianami.

5. **Rodzaje poradni ambulatoryjnej opieki zdrowotnej** podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012 poz. 594).

Porady udzielone przez lekarzy i lekarzy dentyistów w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej podano łącznie z badaniami profilaktycznymi oraz z poradami lekarskimi udzielonymi w izbach przyjęć szpitali ogólnych i orzeczeniami wojskowych komisji lekarskich.

6. Dane o szpitalach obejmują placówki medyczne, które do 2011 r. były traktowane jako filie.

7. Dane o łózkach w placówkach **stacjonarnej opieki zdrowotnej** dotyczą łóżek znajdujących się stale w salach dla chorych, zajętych przez chorych lub przygotowanych na ich przyjęcie.

8. Dane o **łózkach w szpitalach ogólnych** nie obejmują miejsc dziennych na oddziałach szpitalnych oraz do 2007 r. miejsc (łóżek i inkubatorów) dla noworodków.

9. W szpitalach ogólnych (tabl. 5) rodzaje oddziałów podano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 V 2012 r. (Dz. U. 2012, poz. 594) z późniejszymi zmianami. Do **oddziałów chirurgicznych** zaliczono: chirurgię ogólną, dziecięcą, urazowo-ortopedyczną, neurochirurgię, urologię, chirurgię szczękową, neurochirurgię, kardiologię, a także urologię oraz inne o charakterze chirurgicznym; do **oddziałów zakaźnych** - oddziały obserwacyjno-zakaźne; do **oddziałów gruźlicy i chorób płuc** - oddziały pulmonologiczne.

10. **Zakłady opiekuńczo-lecznicze i zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze** udzielają całodobowych świadczeń w zakresie pielęgnacji i rehabilitacji osób niewymagających hospitalizacji oraz zapewniają im produkty lecznicze i wyroby medyczne.

11. Dane dotyczące **ratownictwa medycznego i pomocy doraźnej** obejmują działalność jednostek zgłoszonych do systemu Państwowe Ratownictwo Medyczne (zespoły ratownictwa medycznego, szpitalne oddziały ratunkowe, lotnicze pogotowie ratunkowe, izby przyjęć).

Szpitalne oddziały ratunkowe od 8 XI 2011 r. funkcjonują na podstawie rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 3 XII 2011 r. (Dz. U. Nr 237, poz. 1420); wcześniej będąc komórkami organizacyjnymi szpitali, działały na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej.

4. *Data on doctor specialists and dental specialists concerns doctor with grade II specialization and since 2005 with specialists with the decree of the Minister of Health, dated 20 X 2005 on Doctors and Dentists Specializations (Journal of Laws No. 213, item 1779) with later amendments.*

5. *Type of clinic in out-patient health care facilities are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012 item 594).*

Consultations provided by doctors and dentists are presented together with preventive examinations, also together with consultations provided by doctors in admission rooms in general hospitals and with the opinions of military medical commissions.

6. *Data on hospitals comprises health care units, which until 2011 were treated as hospital branches.*

7. *Data regarding beds in in-patient health care facilities concern permanent beds in patient rooms, either occupied or prepared to receive patients.*

8. *Data regarding beds in general hospitals do not include day-time places in hospital wards and until 2007 - places (beds and incubators) for newborns.*

9. *In general hospitals (table 5), types of wards are given in accordance with the decree of the Minister of Health, dated 17 V 2012 (Journal of Laws 2012, item 594). Included in surgical wards are: general surgery, paediatric surgery, orthopaedic trauma surgery, neurosurgery, maxillo-facial, cardio surgery and urology as well as other surgical wards; in communicable diseases wards - communicable diseases wards; in tubercular and pulmonary wards - pulmonology wards.*

10. *Chronic medical care homes and nursing homes provide 24-hour health services in scope of nursing and rehabilitation of persons who do not require hospitalization, as well as provide them with medicinal products and medical devices.*

11. *Data concerning emergency medical services and first-aid includes units covered by the State Emergency Medical Services system (ambulance emergency rescue teams, hospital emergency wards, medical air rescue, admission rooms).*

Hospital emergency ward since 8 XI 2011 have operated on the basis of decree of the Ministry of Health, dated 3 XII 2011 (Journal of Laws No 237, item 1420); earlier operated on the basis of the regulation on health care facilities.

12. Dane o aptekach ogólnodostępnych nie obejmują aptek działających w strukturze i na potrzeby szpitali.

Punkty apteczne są to ogólnodostępne punkty sprzedaży leków gotowych, których asortyment jest ściśle określony. Powinny być one usytuowane na terenach wiejskich.

13. Dane o zachorowaniach podaje się zgodnie z „Międzynarodową Statystyczną Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych” (X Rewizja) obowiązującą od dnia 1 I 1997 r.

14. Zgodnie z ustawą z dnia 4 II 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. 2011 Nr 45 poz. 235) z późniejszymi zmianami, opieka może być organizowana w formie żłobka, klubu dziecięcego, sprawowana przez dziennego opiekuna oraz nianię. Przed wejściem w życie ww. ustawy żłobki działały na podstawie ustawy z dnia 30 VIII 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej.

15. Dane dotyczące wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej, począwszy od danych za 2012 rok, prezentowane są zgodnie z ustawą z dnia 9 VI 2011 r. o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149 poz. 887) z późniejszymi zmianami.

16. Placówka wsparcia dziennego wspiera funkcje opiekuńcze i wychowawcze rodziny. Może być prowadzona w formie:

- 1) **opiekuńczej**, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę i zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań,
- 2) **specjalistycznej** - organizuje zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne oraz logopedyczne; realizuje indywidualny program korekcyjny, program psychokorekcyjny lub psychoprofilaktyczny, w szczególności terapię pedagogiczną, psychologiczną i socjoterapię,
- 3) **pracy podwórkowej** – realizowanej przez wychowawcę, polegającej na działaniach animacyjnych i socjoterapeutycznych,
- 4) **w połączonych formach.**

Wspieranie rodziny może być również prowadzone w formie poradnictwa specjalistycznego lub przez prace asystenta rodziny, udzielającego pomocy rodzinom m.in. w poprawie ich sytuacji życiowej, w rozwiązywaniu problemów społecznych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi i w poszukiwaniu pracy zarobkowej.

12. Generally available pharmacies do not include pharmacies, which operate in the structure and for needs of hospitals.

Pharmaceutical outlets are sales outlets for selling prepared medicines, the range of which is precisely defined. They should be located in rural areas.

13. Data regarding incidence of illnesses is given in accordance with the “International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems” (ICD-10 Revision) valid since 1 I 1997.

14. According to the law on childcare for children younger than 3 years, dated 4 II 2011 (Journal of Laws No. 45 item 235) with later amendments, care can be organized in nurseries, children’s clubs, provided by day carer and nanny. Before the entry into force of this law nurseries established based on the Law on Health Care Facilities, dated 30 VIII 1991.

15. Data concerning family support and foster care are presented according to the Law of Family Support and Foster Care System, dated 9 VI 2011 (Journal of Laws No. 149 item 887) with later amendments.

16. Day-support centre – supports the family in its care and education functions. It may be operated in the form of:

- 1) **care centre**, including interest circles, day-rooms, clubs, educational centres, provides a child with: care and education, assistance in learning, organisation of leisure time, entertainment and sport classes and development of interests,
- 2) **specialist centre** – organises socio-therapeutic, therapeutic, corrective, compensating and speech therapy classes, implement an individual corrective programme, a psychocorrective or psychopreventive programme, in particular pedagogic, psychological and sociotherapy,
- 3) **street work** - carries out motivating and sociotherapeutic activities,
- 4) **in a combination of the forms.**

Family support shall also be provided as a specialist guidance or through a family assistant, who assists in: improvement of family life situation, resolution of psychological and social issues and problems with upbringing children and searching for a job.

17. Rodzinna piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Zapewnia pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do samodzielnego i odpowiedzialnego życia, zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1) rodzina zastępcza:

- a) spokrewnione,
- b) niezawodowe, umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa),
- c) zawodowe – umieszcza się w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa), w tym:
 - zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego - przyjmują dziecko na podstawie orzeczenia sądu w przypadku gdy dziecko zostało doprowadzone przez Policję lub Straż Graniczną, na wniosek rodziców, dziecka lub innej osoby w przypadku, o którym mowa w art. 12 a ustawy z dnia 29 VII 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180, poz. 1493) z późniejszymi zmianami,
 - zawodowe specjalistyczne - umieszcza się w nich w szczególności: dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 X 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (jednolity tekst Dz. U. 2010 Nr 33, poz. 178, z późniejszymi zmianami), małoletnie matki z dziećmi,
 - zawodowe niespokrewnione z dzieckiem, wiełodzietne (funkcjonują nie dłużej niż przez okres 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy, tj. do 31 XII 2014 r.).

- 2) **rodzinne domy dziecka** - w tym samym czasie, może w nich przebywać łącznie nie więcej niż 8 dzieci (z wyjątkiem licznego rodzeństwa).

18. Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) **placówki opiekuńczo-wychowawczej**, która jest prowadzona jako placówka typu:

- a) **interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia mu opieki,

17. Family foster care shall be exercised in case when it is impossible for the parents to provide care and education for a child. It guarantees a work with a family to make possibility for a child to return to its family, or when it is impossible – efforts aimed at child's adoption; preparation of a child to live an independent and responsible life; satisfaction of children's emotional needs, in particular the needs related to welfare, healthcare, education, culture and recreation.

The forms of family foster care are the following:

1) foster families:

- a) related,
- b) non-professional - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings),
- c) professional - placed in it may be not more than 3 children (except for numerous siblings), including:
 - professional that performs the function of a family emergency house shall receive a child on the basis of a court ruling, case when a child was escorted by Police or Border Guard, upon consent of parents, child or another person in the case referred to in Article 12 a of the Law on Counteracting Domestic Violence, dated 29 VII 2005 (Journal of Laws No. 180, item 1493) with later amendments,
 - professional specialist shall receive in particular: children with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, children on the basis of the Law on Proceedings Involving Juveniles, dated 26 X 1982 (uniform text Journal of Laws 2010 No. 33, item 178, with later amendments), underage mothers with children.,
 - professional not related to the child with many children (operates for not longer than 3 years from the date of entry into force of Law, i.e. until 31 XII 2014);

- 2) **foster homes** - placed in it may be not more than 8 children (except for numerous siblings).

18. Institutional foster care shall be exercised in the form of:

- 1) **care and education centre**, which shall be exercised in the form of:

- a) **an intervention** - provides immediate care for a child in the crisis situation, especially if it is required for the centre to place the child under immediate care,

- b) **rodzinnego** – wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się; umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu; współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny,
- c) **socjalizacyjnego** – zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne; realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku; umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny; zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych; obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi, zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych,
- d) **specjalistyczno-terapeutycznego** – sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności: legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności; wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii; wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych. Placówka, zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne;
- 2) **regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej** - umieszczane są w niej dzieci, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji i nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W tym samym czasie można w niej umieścić nie więcej niż 30 dzieci;
- 3) **interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego** - umieszcza się w nim dzieci do ukończenia pierwszego roku życia, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. W ośrodku, w tym samym czasie, można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.
- b) **a family** - educates children of various age groups, including adolescents and those becoming independent; enables common education and care for numerous siblings; cooperate with a family foster care coordinator and a family assistant.
- c) **a socialization** – provides a child with full-time care and education, and fulfil its needs, especially emotional, development, health, living, social and religious needs, implements a child assistance plan prepared in cooperation with a family assistant, enables contacts with parents and other close persons, unless otherwise decided by a court, takes actions aimed at the child's return to a family, provides a child with access to education adjusted to its age and development skills, provides a child with therapeutic actions, provides access to eligible healthcare services,
- d) **a specialist therapy** - provides care for a child with individual needs, in particular: a child with a disability certificate or a certificate of high or moderate level of disability, a child requiring the application of special education methods and specialist therapy, a child requiring dealing with their developmental and emotional retardation. The centre provides educational, sociotherapeutic, corrective, compensating, speech therapy, and therapeutic activities compensating for lacks in upbringing in a family and preparing for social life, as well as proper rehabilitation for disabled children,
- 2) **regional care and therapy centre** – a centre where children shall be placed, due to their health condition requiring specialist care and rehabilitation and cannot be placed in family foster care or a care and education centre. The total number of 30 children at most may be placed in a regional care and therapy centre at the same time;
- 3) **pre-adoptive intervention centre** – a centre where shall be placed children up to the 1 year old, requiring special care who, waiting for adoption, cannot be covered by family foster. The total number of 20 children at most may be placed in a pre-adoptive intervention centre at the same time.

19. Dane o domach i zakładach pomocy społecznej dotyczą placówek, dla których organami prowadzącymi są: jednostki samorządu terytorialnego, stowarzyszenia, organizacje społeczne, kościoły i związki wyznaniowe, fundacje, osoby fizyczne i prawne. Rodzaje domów i zakładów prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r. (tekst jednolity Dz. U. 2009 Nr 175 poz. 1362).

20. Dane o świadczeniach pomocy społecznej prezentuje się zgodnie z ustawą o pomocy społecznej z dnia 12 III 2004 r.

Zasiłek stały przysługuje osobie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności.

Zasiłek okresowy przysługuje osobie lub rodzinie ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego.

Zasiłek celowy przyznawany jest w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej, pokrycia części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne, zakupu żywności, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, wykonania drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, pokrycia kosztów pogrzebu. Może być przyznany osobie lub rodzinie, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

19. Data concerning social welfare homes and facilities are related to the institutions for which the founding bodies are: local self-government entities, associations, social organizations, churches and religious associations, foundations, natural and legal persons. Types of social welfare homes and facilities are presented in accordance with the Act on Social Assistance of 12 III 2004 (Journal of Laws 2009 No. 175 item 1362).

20. Data on social welfare benefits are presented according to the Act on Social Assistance of 12 III 2004.

A person entirely incapable of working due to age or disability is entitled to **permanent benefit**.

A person or a family is entitled to a **temporary benefit** because of long illness, disability, unemployment, perspective of remaining or becoming entitled to benefits from other systems of social security.

Appropriated benefit is offered in order to fulfill a necessary livelihood need, covering part or whole of expenditures on health treatment, purchase of food, liquid and solid fuels, clothes, goods necessary for routine household maintenance, making small repairs in the dwelling, covering burial costs. The benefit may be given to a person or a family that incurred losses in result of fortuitous event, or natural or ecological disaster.

TABL. 1(153). **PRACOWNICY MEDYCZNI^a**
 Stan w dniu 31 XII
MEDICAL PERSONNEL^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze.....	1985	2045	Doctors
w tym kobiety.....	966	999	of which women
Lekarze dentyści.....	550	559	Dentists
w tym kobiety.....	434	445	of which women
Farmaceuci.....	544	593	Pharmacists
w tym kobiety.....	437	471	of which women
Pielęgniarki.....	5024	4883 ^b	Nurses
Położne.....	604	582 ^c	Midwives
Fizjoterapeuci.....	520	521 ^d	Physiotherapists and rehabilitants
Diagności laboratoryjni ^e	198	212	Laboratory diagnosticians ^e

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 223; dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, tj. bez osób, dla których głównym miejscem pracy jest uczelnia, jednostka administracji państwowej lub samorządu terytorialnego albo NFZ. ^{b-d} W tym magistrzy: ^b – pielęgniarstwa – 308, ^c – położnictwa – 47, ^d – fizjoterapii i rehabilitacji – 202. ^e Analitycy medyczni i inni pracownicy z wyższym wykształceniem, np. chemicy, fizycy, mikrobiolodzy.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, a w przypadku farmaceutów – tylko w zakresie pracujących w aptekach szpitalnych.

^a See general notes, item 3 on page 223; data concern working directly with a patient, i.e., excluding persons for whom the primary work-place is university, units of state of local self-government administration and National Health Fund. ^{b-d} Of which masters: ^b – of nursing – 308, ^c – of midwifery – 47, ^d – of physiotherapy and rehabilitation – 202. ^e Medical analysts and other employees by tertiary education, i.e. chemists, physicists, microbiologists.

SOURCE: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and regard to pharmacists – only in the scope of the pharmacists employed with hospital's pharmacies.

TABL. 2(154). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a**
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALIST^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze ogółem.....	1434	1468	Doctors of total
w tym specjaliści w zakresie:			of which specialists in the field of:
Anestezjologii i intensywnej terapii.....	87	94	Anesthesiology and intensive therapy
Chirurgii ^b	211	204	Surgery ^b
Chorób płuc.....	30	36	Respiratory diseases
Chorób wewnętrznych.....	127	113	Internal diseases
Dermatologii i wenerologii.....	26	29	Dermatology and venereology
Kardiologii.....	48	53	Cardiology
Medycyny rodzinnej.....	252	259	General practitioners
Neurologii ^d	56	54	Neurology ^c
Okulistyki.....	53	56	Ophthalmology
Onkologii.....	11	12	Oncology
Otolaryngologii ^d	25	26	Otolaryngology ^d
Pediatryi.....	70	77	Paediatrics
Położnictwa i ginekologii.....	119	115	Obstetrics and gynecology
Psychiatrii ^c	53	64	Psychiatry ^c
Radiodiagnostyki ^e	44	47	Radiodiagnostic ^e

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 224 oraz notka ^a do tabl. 1. ^b Chirurgii ogólnej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii, chirurgii naczyniowej i urologii. ^c Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. ^d e Także: ^d – otorynolaryngologii, ^e – radioterapii onkologicznej.

^a See general notes, item 5 on page 224 and footnote ^a to the table 1. ^b General surgery, paediatric, thoracic surgery, trauma and orthopaedic surgery, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery, vascular surgery and urology. ^c Including children's specialists. ^d e Also: ^d – otorynolaryngology, ^e – oncological radiotherapy.

TABL. 2(154). **LEKARZE SPECJALIŚCI^a (dok.)**
 Stan w dniu 31 XII
DOCTORS SPECIALIST^a (cont.)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Lekarze specjaliści w % ogółu lekarzy	72,2	71,8	Specialists in % of total doctors
Lekarze dentyści ogółem	75	73	Dentists of total
w tym lekarze dentyści ze specjalizacją:			<i>of which dentists with specialization:</i>
Chirurgii stomatologicznej	15	13	<i>Oral surgery</i>
Chirurgii szczękowo-twarzowej	4	4	<i>Maxillo-facial surgery</i>
Ortodoncji	16	14	<i>Orthodontics</i>
Periodontologii (paradontologii)	5	7	<i>Periodontology (paradontics)</i>
Protetyki stomatologicznej	14	15	<i>Dental prosthetics</i>
Stomatologii dziecięcej	3	3	<i>Children's dentistry</i>
Stomatologii zachowawczej	18	17	<i>Restorative dentistry</i>
Lekarze dentyści ze specjalizacją w % ogółu lekarzy dentyistów	13,6	13,1	Dental specialists in % of total dentist

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 224 oraz notka ^a do tabl. 1.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

^a See general notes, item 4 on page 224 and footnote ^a to the table 1.

Source: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 3(155). **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA^a**
OUT-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Przychodnie (stan w dniu 31 XII)	536	529	Out-patients departments (as of 31 XII)
miasta	421	418	<i>urban areas</i>
wieś	115	111	<i>rural areas</i>
Praktyki lekarskie ^b (stan w dniu 31 XII)	248	248	Medical practices ^b (as of 31 XII)
miasta	207	204	<i>urban areas</i>
wieś	41	44	<i>rural areas</i>
Porady udzielone ^c w tys.	7260,9	7618,6	Consultations provided ^c in thous.
miasta	6558,0	6907,8	<i>urban areas</i>
wieś	702,9	710,8	<i>rural areas</i>
lekarskie	6447,9	6761,7	<i>doctors</i>
w tym specjalistyczne	2426,9	2496,1	<i>of which specialized</i>
stomatologiczne	813,0	856,9	<i>stomatological</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 224. ^b Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^c Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Głównego Urzędu Statystycznego.

^a See general notes, item 5 on page 224. ^b Data concern medical practices that have signed contract with National Health Fund or with out-patients departments. ^c Including consultations paid by patients (non-public funds).

Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and the Central Statistical Office.

TABL. 4(156). STACJONARNA OPIEKA ZDROWOTNA^a
IN-PATIENT HEALTH CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
ZAKŁADY — stan w dniu 31 XII			
FACILITIES — as of 31 XII			
Szpital ogólny ^b	25	25	General hospitals ^b
Szpital psychiatryczny	3	3	Psychiatric hospital
Ośrodek leczenia odwykowego	1	1	Detoxification centres
Ośrodek rehabilitacyjny dla narkomanów	2	2	Addiction recovery centres
Zakład opiekuńczo-leczniczy ^c	13	13	Chronic medical care homes ^c
Zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy	2	2	Nursing homes
Hospicja	3	3	Hospice
ŁÓŻKA W ZAKŁADACH — stan w dniu 31 XII			
BEDS IN FACILITIES — as of 31 XII			
Szpital ogólny ^d	4537	4469	General hospitals ^d
Szpital psychiatryczny	815	822	Psychiatric hospital
Ośrodek leczenia odwykowego	15	13	Detoxification centres
Ośrodek rehabilitacyjny dla narkomanów	245	245	Addiction recovery centres
Zakład opiekuńczo-leczniczy ^c	901	888	Chronic medical care homes ^c
Zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy	56	56	Nursing homes
Hospicja	38	39	Hospice
LECZENI			
IN-PATIENTS			
Szpital ogólny ^e	183539	188506	General hospitals ^e
Szpital psychiatryczny	7426	7351	Psychiatric hospital
Ośrodek leczenia odwykowego	11	17	Detoxification centres
Ośrodek rehabilitacyjny dla narkomanów	644	705	Addiction recovery centres
Zakład opiekuńczo-leczniczy ^c	1641	1599	Chronic medical care homes ^c
Zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy ^e	109	134	Nursing homes ^e
Hospicja	714	708	Hospice

^a Patrz uwagi ogólne ust. 7 na str. 224. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 8 na str. 224. ^c Łącznie z zakładami typu psychiatrycznego. ^d Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków. ^e Bez międzyoddziałowego ruchu chorych.

Źródło: w zakresie szpitali ogólnych – dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów opieki długoterminowej – dane Ministerstwa Zdrowia i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, w zakresie zakładów psychiatrycznych – dane Instytutu Psychiatrii i Neurologii.

^a See general notes, item 7 on page 224. ^b See general notes, item 8 on page 224. ^c Including psychiatric types facilities. ^d Including beds and incubator for newborns. ^e Excluding inter-ward patient transfer.

Source: in regard to general hospitals – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior, in regard to long-term facilities – data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior; in regard to psychiatric facilities – data of the Institute of Psychiatry and Neurology.

TABL. 5(157). SZPITALA OGÓLNE^a
GENERAL HOSPITALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Szpitala ogólne (stan w dniu 31 XII)	25	25	Hospitals (as of 31 XII)
Łóżka (stan w dniu 31 XII)	4537	4469	Beds (as of 31 XII)
na 10 tys. ludności	44,3	43,8	per 10 thous. population
w tym na oddziałach:			of which in specified wards:
chorób wewnętrznych	827	798	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	160	160	of which cardiological ^b
chirurgicznych	1034	1014	surgical
pediatrycznych	240	240	paediatric
ginekologiczno-położniczych	556	551	gynaecological-obstetric
onkologicznych	155	169	oncological
intensywnej terapii	91	91	intensive therapy
zakaźnych	47	24	communicable
gruźlicy i chorób płuc	141	141	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	21	24	dermatological
neurologicznych	150	150	neurological
psychiatrycznych	260	260	psychiatric
Leczeni ^c w tys.	183,5	188,5	In-patients ^c in thous.
w tym na oddziałach ^d :			of which in specified wards ^d :
chorób wewnętrznych	36,4	38,4	internal diseases
w tym kardiologicznych ^b	11,1	12,2	of which cardiological ^b
chirurgicznych	47,8	50,4	surgical
pediatrycznych	10,5	11,4	paediatric
ginekologiczno-położniczych	28,6	26,9	gynaecological-obstetric
onkologicznych	6,8	7,1	oncological
intensywnej terapii	3,0	3,2	intensive therapy
zakaźnych	1,3	1,2	communicable
gruźlicy i chorób płuc	4,1	4,4	tubercular and pulmonary
dermatologicznych	0,6	0,4	dermatological
neurologicznych	4,8	5,7	neurological
psychiatrycznych	2,2	2,2	psychiatric
Wypisani w tys.	177,7	182,3	Discharges in thous.
Zmarli w tys.	3,9	4,3	Deaths in thous.
Leczeni na: 10 tys. ludności	1793,6	1845,4	In-patients per: 10 thous. population
1 łóżko ^e	42,5	44,4	bed ^e
Przeciętny pobyt chorego w dniach	5,3	5,2	Average patient stay in days
Przeciętne wykorzystanie łóżka w dniach	226,0	235,2	Average bed use in days

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 8 i 9 na str. 224. ^b Łącznie z oddziałami intensywnej opieki kardiologicznej. ^c Bez międzyoddziałowego ruchu chorych. ^d Łącznie z międzyoddziałowym ruchem chorych. ^e Bez łóżek i inkubatorów dla noworodków na oddziałach neonatologicznych.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia oraz Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.

^a See general notes, item 8 and 9 on page 224. ^b Including intensive cardiological care wards. ^c Excluding inter-ward patient transfers. ^d Including inter-ward patient transfers. ^e Excluding beds and incubators for newborns on neonatology wards.

S o u r c e: data of the Ministry of Health and the Ministry of Interior.

TABL. 6(158). **RATOWNICTWO MEDYCZNE I POMOC DORAŻNA^a**
Stan w dniu 31 XII
EMERGENCY MEDICAL SERVICES AND FIRST AID^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Zespoły ratownictwa medycznego	36	53	49	49	Ambulance emergency rescue teams
podstawowe	x	29	27	27	basic
specjalistyczne.....	x	24	22	22	specialist
Szpitalne oddziały ratunkowe	4	7	8	8	Hospital emergency wards
Izby przyjęć ^b	2	16	15	8	Admission rooms ^b
Lotnicze pogotowie ratunkowe ^c	1	1	1	1	Medical air rescue ^c
Wyjazdy na miejsce zdarzenia ^d :					Calls to the occurrence places ^d :
w tysiącach	81,3	75,6	76,7	80,9	in thousands
na 1000 ludności	80,6	73,9	75,0	79,1	per 1000 population
Osoby, którym udzielono świadczenia zdrowotnego w miejscu zdarzenia ^d :					Persons who received health care benefits in the place of occurrence ^d :
w tysiącach	82,7	76,0	77,1	81,0	in thousands
w tym:					of which:
dzieci i młodzież w wieku 0 – 18 lat	8,1	5,4	4,9	5,5	children and youth at the age 0 – 18
w wieku 65 lat i więcej	32,1	31,8	32,6	aged 65 and more
na 1000 ludności	81,9	74,3	75,3	79,2	per 1000 population

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 224. ^b Komórki organizacyjne szpitali zgłoszone do współpracy z ratownictwem medycznym. ^c Samolot lub śmigłowiec wraz z załogą, tj. pilotem i osobami udzielającymi pierwszej pomocy lub podejmującymi medyczne działania ratunkowe. ^d W ciągu roku.

^a See general notes, item 11 on page 224. ^b Organizational cells of hospitals applied to co-operate with emergency medical system. ^c Airplane or helicopter, including crew, i.e. pilot and people giving first aid or acting as medical rescue. ^d During the year.

TABL. 7(159). **APTEKI OGÓLNODOSTĘPNE I PUNKTY APTECZNE^a**

Stan w dniu 31 XII
GENERALLY AVAILABLE PHARMACIES AND PHARMACEUTICAL OUTLETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Apteki	275	296	304	313	Pharmacies
w tym prywatne	274	294	303	312	of which private
w tym na wsi	19	16	16	17	of which in rural areas
Punkty apteczne	38	47	42	46	Pharmaceutical outlets
w tym na wsi	38	47	42	46	of which in rural areas
Liczba ludności na:					Number of population per:
1 aptekę i punkt apteczny	3224	2983	2958	2845	pharmacy and pharmaceutical outlet
w tym na wsi	6353	5928	6478	5976	of which in rural areas
1 aptekę	3670	3457	3366	3263	pharmacy
w tym na wsi	19060	23340	23483	22147	of which in rural areas
Farmaceuci pracujący w aptekach i w punktach aptecznych	450	487	510	560	Pharmacists employed in pharmacies and pharmaceutical outlets

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 12 na str. 225.

^a See general notes, item 12 on page 225.

TABL. 8(160). **KRWIODAWSTWO^a**
BLOOD DONATION^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Regionalne centra (stan w dniu 31 XII)	1	1	1	1	Regional centres (as of 31 XII)
Oddziały terenowe (stan w dniu 31 XII)	6	6	5	5	Local branches (as of 31 XII)
Krwiodawcy	13,0	15,6	18,6	15,6	Blood donors
w tym honorowi.....	13,0	15,6	18,6	15,6	of which honorary blood donors
Liczba donacji ^b krwi pełnej.....	23,2	29,9	32,5	30,9	Number of collected donations ^b of whole blood
Wyprodukowana liczba jednostek świeżo mrożonego osocza (FFP) ^c ...	22,8 ^d	29,9	32,2	30,7	Number of prepared units of fresh frozen plasma (FFP) ^c

^a Bez danych Ministerstwa Obrony Narodowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. ^b Donacja jest to pobranie krwi lub jej składnika do celów klinicznych, diagnostycznych lub produkcyjnych. ^c Jedna jednostka świeżo mrożonego osocza równa się 200 ml, jeden litr osocza równa się 5 jednostkom. ^d Pobrane osocze w jednostkach świeżo mrożonego osocza (FFP).

Źródło: dane Narodowego Centrum Krwi.

^a Excluding data of the Ministry of National Defence and the Ministry of Interior. ^b Donation is collection of blood components for clinical, diagnostic or manufacturing purposes. ^c One unit of freshly frozen plasma equals 200 ml, one litre of plasma equals 5 units. ^d Plasma taken in units of freshly frozen plasma (FFP).

Source: data of the National Blood Centre.

TABL. 9(161). **ZACHOROWANIA NA NIEKTÓRE CHOROBY ZAKAŻNE I ZATRUCIA**
INCIDENCE OF INFECTIOUS DISEASES AND POISONINGS

CHOROBY	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	DISEASES
	w liczbach bezwzględnych <i>in absolute numbers</i>				na 100 tys. ludności <i>per 100 thous. population</i>				
Gruźlica.....	178	135	108	209	17,6	13,2	10,6	20,4	Tuberculosis
Tężec	-	-	2	1	x	x	0,2	0,1	Tetanus
Krztusiec.....	16	3	23	19	1,6	0,3	2,2	1,9	Whooping cough
Odra.....	-	1	-	-	x	0,1	x	x	Measles
Wirusowe zapalenie wątroby:									Viral hepatitis:
typ A	-	1	1	-	x	0,1	0,1	x	type A
typ B	37	31	35	30	3,7	3,0	3,4	2,9	type B
typ C	113	134	140	152	11,2	13,1	13,7	14,9	type C
Różyczka.....	143	201	117	2153	14,2	19,7	11,4	210,6	Rubella
AIDS ^a	2	7	1	-	0,2	0,7	0,1	x	AIDS ^a
Salmonellozy	468	201	127	139	46,4	19,7	12,4	13,6	Other salmonella infections
Biegunki u dzieci w wieku do lat 2 ^b ...	96	54	29	4	9,5	5,3	2,8	0,4	Acute diarrhoea in children under 2 years ^b
Inne bakteryjne zatrucia pokarmowe	65	933	993	1000	33,3	399,6	472,4	489,4	Other bacterial food borne intoxications
Szkarlatyna (płonica)	227	379	584	992	22,5	37,1	57,1	97,0	Scarlet fever
Bakteryjne zapalenie opon mózgowych i/lub mózgu	37	26	23	17	3,7	2,5	2,2	1,7	Bacterial meningitis and/or encephalitis
Wirusowe zapalenie opon mózgowych...	13	13	16	3	1,3	1,3	1,6	0,3	Viral meningitis
Wirusowe zapalenie mózgu	-	1	-	7	x	0,1	x	0,7	Viral encephalitis
Świnka (zapalenie przyusznicy nagminne).....	248	124	78	83	24,6	12,1	7,6	8,1	Mumps
Włośnica	1	-	-	1	0,1	x	x	0,1	Trichinellosis
Grypa ^c	17641	2748	2309	25444	1748,0	268,6	225,7	2489,0	Influenza ^c
Choroby weneryczne	62	54	24	38	6,1	5,3	2,3	3,7	Veneral diseases
Szczepienie przeciw wściekliznie	99	126	110	129	9,8	12,3	10,8	12,6	Rabies vaccinations

^a Dane nieostateczne z uwagi na specyfikę choroby. ^b Wskaźnik obliczono na 10 tys. dzieci w wieku do lat 2. ^c Łącznie z podejrzaniem zachorowań.

Źródło: dane Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – PZH (na podstawie rejestru chorób zakaźnych prowadzonego przez stacje sanitarno-epidemiologiczne), Instytutu Gruźlicy i Chorób Płuc oraz Instytutu Wenerologii Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

^a Preliminary data because of specific features of the disease. ^b Ratio calculated per 10 thous. children up to the age of 2. ^c Including influenza-like illness.

Source: data of the National Institute of Public Health – NIH (on the ground of register of infectious diseases kept by sanitary and epidemiological stations), the Tuberculosis and Lung Diseases Institute and the Institute of Venereology of the Medical University of Warsaw.

TABL. 10(162). **ŻŁOBKI^a I KLUBY DZIECIĘCE**
Stan w dniu 31 XII
NURSERIES^a AND CHILDREN'S CLUBS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Żłobki.....	11	11	22	35	Nurseries
w tym publiczne	11	11	14	14	of which public
Oddziały żłobkowe przy przedszkolach	6	5	5	6	Nursery wards of nursery schools
Kluby dziecięce	x	x	3	6	Children's clubs
w tym publiczne	x	x	1	1	of which public
Miejsca:					Places:
w żłobkach	925	1266	1541	1853	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	x	75	127	in children's clubs
Dzieci przebywające (w ciągu roku).....					Children staying (during the year)
w żłobkach	1679	2116	2444	2732	in nurseries
w klubach dziecięcych	x	x	83	127	in children's clubs
Miejsca w żłobkach i klubach dziecię- cych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w miastach.....	52,3	60,0	82,1	101,5	Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in urban areas
Dzieci przebywające w żłobkach i klu- bach dziecięcych :					Children staying in nurseries and chil- dren's clubs:
na 1000 dzieci w wieku do lat 3	29,8	36,6	50,6	62,8	per 1000 children up to the age of 3
na 100 miejsc	93,4	100,2	99,6	97,0	per 100 places

a Miejsca i dzieci – łącznie z oddziałami żłobkowymi.

U w a g a. Obok żłobków i klubów dziecięcych w 2013 r. (stan w dniu 31 XII) działała także 1 placówka prowadząca działalność gospodarczą w zakresie sprawowania opieki nad dziećmi do lat 3, niewpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych, w której było 14 miejsc i przebywało w ciągu roku 17 dzieci.

a Places and children - including nursery wards.

N o t e. Besides nurseries and children's clubs in 2013 (as of 31 XII) there was 1 institution which provide private childcare services for children younger than 3 years, do not register of nurseries and children's clubs, where there were 14 places and 17 children were staying during the year.

TABL. 11(163). **PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO**
DAY-SUPPORT CENTRES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	placówki – stan w dniu 31 XII centres – as of 31 XII				wychowankowie residents				
OGÓŁEM	86	82	72	76	3,7	3,2	2,1	2,2	TOTAL
Opiekuńcze	81	75	66	68	3,5	2,9	1,9	1,9	General care
Specjalistyczne.....	5	7	5	8	0,2	0,2	0,2	0,3	Specialized
Praca podwórkowa.....	x	x	1	-	x	x	0,0	-	Street work

TABL. 12(164). RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA^a

Stan w dniu 31 XII
 FAMILY FOSTER CARE^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Rodziny zastępcze	1264	1367	1466	1461	Foster families
Spokrewnione z dzieckiem	1039	1111	934	922	Related foster families
dzieci ^b	1339	1439	1204	1184	children ^b
Niezawodowe	197	173	445	455	Non-professional Foster families
dzieci ^b	307	271	625	629	children ^b
Zawodowe ^c	28	83	87	84	Professional foster families ^c
dzieci ^b	122	314	345	346	children ^b
Rodzinne domy dziecka			1	4	Foster homes
dzieci ^d			2	25	children ^d

a Niektóre dane nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie z powodu zmiany przepisów prawnych. b Do 2011 r. – w wieku do 18 lat, od 2012 r. – w wieku do 25 lat. c Do 2011 r. rodziny zastępcze zawodowe niespokrewnione z dzieckiem. d W wieku do 25 lat.

a Some data are not fully comparable with data for previous years due to changes of the provisions of the law. b Until 2011 up to the age of 18, since 2012 up to the age of 25. c Until 2011 professional, not related to the child foster families. d Up to the age of 25.

TABL. 13(165). INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA^a

INSTITUTIONAL FOSTER CARE^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013
	placówki centres				wychowankowie residents				wolontariusze volunteers			
	stan w dniu 31 XII				as of 31 XII							
Placówki opiekuńczo- wychowawcze	12	22	21	31	547	563	579	586 ^b	42	39	33	22
Care and education centres												
interwencyjne	1	1	-	1	45	18	-	24	-	-	-	-
intervention												
rodzinne	2	4	5	4	10	26	36	28	-	-	4	3
family												
sojalizacyjne	5	6	10	21	288	144	319	425	7	7	17	12
socialization												
łącznie zadania placówek ^c combining tasks of the centres ^c	4	11	6	5	204	375	224	109	35	32	12	7

a Patrz uwagi ogólne, ust. 18 na str. 226. b W tym 8 wychowanków w wieku 0–3 lata i 12 w wieku 4–6 lat oraz 11 sierot i 63 niepełnosprawnych. c Łączące zadania placówek interwencyjnych, sojalizacyjnych i specjalistyczno-terapeutycznych; do 2011 r. – placówki wielofunkcyjne.

a See general notes, item 18 on page 226. b Of which 8 residents at age 0–3 and at 12 age 4–6, 11 orphans and 63 disabled. c Combining tasks of the intervention, socialization and specialist therapy centres; until 2011 – multi-functional centres.

TABL. 14(166). POMOC SPOŁECZNA STACJONARNA^a

Stan w dniu 31 XII
 STATIONARY SOCIAL WELFARE^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)	38	33	42	42	Homes and facilities (excluding branches)
Miejsca ^b					Places ^b
ogółem	2728	2574	2827	2875	total
na 10 tys. ludności	27,0	25,2	27,6	28,1	per 10 thous. population
Mieszkańcy ^b					Residents ^b
ogółem	2660	2569	2728	2770	total
w tym kobiety	1347	1089	1108	1209	of which women
w tym do 18 lat	123	70	73	87	of which up to age 18
w tym umieszczeni w ciągu roku	896	822	1058	1100	of which placed within during the year
na 10 tys. ludności	26,4	25,1	26,7	27,1	per 10 thous. population
Osoby oczekujące na umieszczenie	179	223	338	311	Persons awaiting a place

a Łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. b Łącznie z filiami.

a Including community self-help homes. b Including branches.

TABL. 15(167). **PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ^a WEDŁUG GRUP MIESZKAŃCÓW**
 Stan w dniu 31 XII
STATIONARY SOCIAL WELFARE FACILITIES^a BY GROUPS OF RESIDENTS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Domy i zakłady (bez filii)^b	38	33	42	42	Homes and facilities (excluding branches)^c
w których mogą przebywać:					in which may be:
osoby w podeszłym wieku	5	6	8	8	aged persons
przewlekłe somatycznie chorzy	5	7	8	8	chronically ill with somatic disorders
dorośli niepełnosprawni intelektualnie	5	4	4	4	adults mentally retarded
dzieci i młodzież niepełnosprawna intelektualnie	5	4	5	5	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorzy	4	5	5	5	chronically mentally ill
niepełnosprawni fizycznie	2	6	6	6	physically handicapped
matki z małoletnimi dziećmi i kobiety w ciąży	3	2	3	3	mothers with dependent children and pregnant women
bezdomni	8	6	12	12	homeless
inne osoby	1	2	2	2	other persons
Mieszkańcy w domach i zakładach dla^c:	2660	2569	2728	2770	Residents in homes and facilities for^c:
osób w podeszłym wieku	452	419	402	381	aged persons
przewlekłe somatycznie chorych	608	670	681	715	chronically ill with somatic disorders
dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	295	259	260	266	adults mentally retarded
dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektu- alnie	371	196	294	296	children and young mentally retarded
przewlekłe psychicznie chorych	367	461	459	458	chronically mentally ill
niepełnosprawnych fizycznie	285	243	213	217	physically handicapped
matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	66	53	54	64	pregnant women
bezdomnych	191	238	336	334	homeless
innych osób	25	30	29	39	other persons

^a W 2005 r. łącznie ze środowiskowymi domami samopomocy. ^b W dalszym podziale placówki mogą być wykazane kilkakrotnie, gdyż jedna placówka może być przeznaczona dla kilku grup mieszkańców. ^c Łącznie z filiami.

^a In 2005 including community self-help homes. ^b In the division facilities may be shown several times, because one facility may be designed for few group of residents. ^c Including branches.

TABL. 16(168). **ŚWIADCZENIA POMOCY SPOŁECZNEJ^a**
SOCIAL ASSISTANCE BENEFITS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M					T O T A L
	99585	71391	61786	101383	
				132074	
				105344	
				124773	
Pomoc pieniężna	67018			99932	Monetary assistance
w tym:					of which:
Zasiłki stałe	9295			38395	Permanent benefits
Zasiłki okresowe	20800			35025	Temporary benefits
Zasiłki celowe	36798			26113	Appropriated benefit
Pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki	75			268	Assistance to reach self-dependence and to continue education
Pomoc niepieniężna	27354			24841	Non-monetary assistance
w tym:					of which:
Schronienie	275			497	Shelter
Posiłek	24142			15276	Meals
Ubranie	363			18	Clothing
Sprawienie pogrzebu	142			369	Burial
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	2392			8601	Attendance services and specialized attendance services
Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia i na zagospodarowanie	21			81	Assistance in gaining adequate housing conditions, gaining employment and for running one's own household

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 20 na str. 228. ^b W podziale według form świadczeń korzystający mogą być wykazani kilkakrotnie.

Ź r ó d ł o: dane Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego.

^a See general notes, item 20 on page 228. ^b Under the item benefits, recipients may be shown several times.

S o u r c e: data of the Lubuskie Voivodship Office.

DZIAŁ XII KULTURA. TURYSTYKA. SPORT

Uwagi ogólne

Kultura

1. **Książka** jest to wydawnictwo zwarte o objętości powyżej 48 stron, broszura – o objętości od 5 do 48 stron. Wydawnictwa te zaliczane są do wydawnictw nieperiodycznych.

2. Gazety i czasopisma są to wydawnictwa periodyczne. **Gazety** (periodyki informacji ogólnej) są to wydawnictwa będące przede wszystkim źródłem informacji o bieżących wydarzeniach krajowych i zagranicznych.

Czasopisma (inne periodyki) są to wydawnictwa omawiające problemowo zagadnienia społeczne, polityczne i gospodarcze, specjalistyczne – fachowe i naukowe, a także wydawnictwa urzędowe.

3. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

4. Informacje dotyczące **galerii sztuki** obejmują jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest wystawiennictwo.

5. Informacje o **teatrach i instytucjach muzycznych** dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną.

W liczbie teatrów uwzględniono jednostki wyodrębnione pod względem prawnym, organizacyjnym i ekonomiczno-finansowym, prowadzące jednorodną działalność sceniczną, niezależnie od liczby posiadanych scen.

Jednostki pogrupowano wyodrębniając:

- działalność **teatrów dramatycznych**, obejmującą dramatyczne i lalkowe przedstawienia teatralne,
- działalność koncertową **filharmonii, orkiestr i chórów**.

6. Informacje o działalności **domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic** opracowano na podstawie sprawozdawczości rocznej.

CHAPTER XII CULTURE. TOURISM. SPORT

General notes

Culture

1. A **book** is understood as a publication containing more than 48 pages, while a pamphlet contains 5 to 48 pages. These publications are considered to be non-periodic publications.

2. Newspapers and magazines are periodic publications. **Newspapers** (general information periodical) are publications being primarily a source of information regarding current domestic and foreign events. **Magazines** (other periodicals) are publications addressing social, political and economic, specialized and scientific issues as well as government publications.

3. Books and pamphlets as well as newspapers and magazines constitute the **collection** of public libraries.

A **borrower** is a person who in the course of a reporting year was registered at a library and checked out at least one item.

4. Information concerning **art galleries** includes entities, in which exhibiting is the basic type of activity.

5. Information regarding **theatres and music institutions** concerns professional, artistic and entertainment entities conducting regular performances.

Theatres include entities, independent in regard to their legal, organizational, economic and financial status, conducting uniform performing activity, regardless of the number of stages possessed.

Entities are grouped comprising:

- the activity of **dramatic theatres**, including dramatic and puppet theatrical performances,
- the concert activity of **philharmonic orchestras, orchestras and choirs**.

6. Information concerning the activity of **cultural centres and establishments, clubs and community centres** is based on annual reporting data.

7. Informacje o **kinach** dotyczą działalności kin ogólnie dostępnych, tj. powołanych do publicznego udostępniania filmów w formie projekcji na seansach filmowych, bez względu na rodzaj stosowanego nośnika filmu (taśma światłoczuła, taśma magnetyczna eksploatowana w technice wideo). Wśród kin stałych wyróżnia się - **minipleksy** – posiadające od 3 do 7 sal i **multi-pleksy** - posiadające 8 sal i więcej.

8. Dane o **abonentach radiowych i telewizyjnych** dotyczą osób i instytucji, które uiściły opłaty abonamentowe uprawniające do korzystania z urządzeń odbiorczych radiofonii bezprzewodowej oraz z odbiorczych urządzeń telewizyjnych. Dane dotyczą także osób korzystających - na mocy szczególnych przepisów - z prawa do bezpłatnego korzystania z urządzeń odbiorczych (np. inwalidów wojennych i wojskowych).

Dane obejmują również instytucje opłacające abonament za korzystanie z odbiorników radiowych i telewizyjnych w samochodach.

Turystyka

1. **Termin turystyka** - zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 692/2011 obowiązującym od 2012 r., oznacza czynności odwiedzających, którzy podejmują podróż do głównego miejsca docelowego położonego poza ich zwykłym otoczeniem, na okres krótszy niż rok, w dowolnym głównym celu, w tym w celu służbowym, wypoczynkowym lub innym celu osobistym, innym niż zatrudnienie przez podmiot miejscowy dla odwiedzanego miejsca.

Wszystkie kategorie podróżnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

2. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów noclegowych, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty łącznie z pokojami gościnnymi i kwaterami agroturystycznymi.

7. Information regarding **cinemas** concerns the activity of public cinemas, i.e., established for the purpose of public film screenings, regardless of the film carrier used (light-sensitive and magnetic tape). Among fixed cinemas one can distinguish **miniplexes** - equipped with 3 to 7 screens and **multiplexes** - equipped with 8 screens and more.

8. Data regarding **radio and television subscribers** concern persons and institutions, which paid the subscription fee in order to use wireless radio and television receivers. The data also concern persons exempt, on the basis of special regulations, from paying the subscription fee (e.g., disabled war and military veterans). Data also concern institutions paying the subscription for using radio and television receivers in vehicles.

Tourism

1. **Tourism**, in accordance with the Regulation (EU) No. 692/2011 of the European Parliament and of the Council in force since 2012, means the activity of visitors taking a trip to a main destination outside their usual environment, for less than a year, for any main purpose, including business, leisure or other personal purpose, other than to be employed by a resident entity in the place visited.

All categories of travellers which fall within the term "tourism" are defined as visitors. This group comprises:

- tourists, i.e., persons who spent at least one night away from their place of permanent residence,
- one-day visitors, i.e., persons who do not spend the night at the place visited.

2. **Tourist accommodation facilities** include tourist accommodation establishments, i.e. hotels and similar establishments and other facilities include rooms for rent and agrotourism lodgings.

Do obiektów hotelowych zaliczamy hotele, motele, pensjonaty i inne obiekty hotelowe (np. zajazdy, gościńce).

Pozostałe obiekty obejmują: domy wycieczkowe, schroniska, schroniska młodzieżowe, szkolne schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, ośrodki kolonijne, ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe, domy pracy twórczej, zespoły domków turystycznych, kempingi, pola biwakowe, hostele, zakłady uzdrowiskowe i pozostałe niesklasyfikowane (np. domy studenckie, internaty, ośrodki rekreacyjno-sportowe itp.).

3. W informacjach o obiektach i miejscach noclegowych turystyki nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

4. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych lub **pokoi** jest to stosunek liczby udzielonych noclegów lub pokoi w danym roku do nominalnej liczby miejsc noclegowych lub pokoi w danym roku. Przez nominalną liczbę miejsc noclegowych lub pokoi rozumie się sumę miejsc noclegowych lub pokoi przygotowanych dla turystów w każdym dniu działalności obiektu.

5. Turyści zagraniczni korzystający z turystycznych obiektów noclegowych rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazywany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

6. Placówki gastronomiczne w obiektach w turystycznych obiektach noclegowych obejmują zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe. Do barów i kawiarni zaliczono także: winiarnie, piwiarnie, jadalnie itp.; do punktów gastronomicznych - także smażalnie, pijalnie, lodziarnie, bufety itp.

Sport

1. Poczynając od 2002 r. informacje o uczniowskich klubach sportowych UKS i wyznaniowych klubach sportowych oraz klubach sportowych opracowywane są na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

Hotels and similar establishments covers hotels, motels, boarding houses and other hotel facilities (e.g. road houses, inns).

Other facilities covers: excursion hotels, shelters, youth hostels, school youth hostels, holiday centres, holiday youth centres, training-recreational centres, creative arts centres, complexes of tourist cottages, camping sites, tent camp sites, hostels, health establishments and other non-classified (e.g. student dormitories, boarding schools and recreational centres, etc.).

3. Facilities and places temporarily unavailable due to expansion, renovation, etc., are not included in data regarding **facilities and the number of bed places for tourists**.

4. Occupancy rate of bed places or rooms is a relation of the number of bed places or rooms in a given year to the nominal number of bed places or rooms in a given year. The nominal number of bed places or rooms shall mean total bed places or rooms prepared for tourists each day of a facility's operation.

5. Foreign tourists using tourist accommodation establishments are registered according to country of their permanent residence. A foreign tourist may be indicated more than once if during a single stay in Poland he/she uses more than one accommodation facility.

6. Catering establishments in tourist accommodation establishments include permanent and seasonal catering facilities and outlets. Catering facilities and cafes also include: wine houses, beer halls, canteens, etc.; catering outlets also include fry houses, drink bars, ice-cream parlours, snack bars, etc.

Sport

1. Since 2002 information regarding student sports clubs UKS and religious sports clubs as well as sports clubs has been compiled on the basis of periodic surveys conducted every two years.

2. Dane o **organizacjach kultury fizycznej** obejmują wybrane organizacje o ogólnopolskim zasięgu działania (Akademicki Związek Sportowy, Polski Związek Sportu Niepełnosprawnych „Start”, Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej, Zrzeszenie „Ludowe Zespoły Sportowe”, uczniowskie kluby sportowe UKS i wyznaniowe kluby sportowe) i dotyczą głównie rekreacji ruchowej, a w przypadku PZSN „Start” – rehabilitacji ruchowej w środowisku niepełnosprawnych.

3. W kategoriach ćwiczących w organizacjach kultury fizycznej oraz ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych jedna osoba może być wykazywana wielokrotnie, jeśli uprawia, bądź prowadzi zajęcia w kilku rodzajów sportu.

W zależności od wieku osoby ćwiczące zaliczane są do kategorii juniorów lub seniorów; dla poszczególnych rodzajów sportu stosuje się różne granice wieku.

4. W stosunku do poprzednich edycji Rocznika prezentowane dane zmieniono, gdyż:

– informacje o uczniowskich i wyznaniowych klubach sportowych zostały ujęte w grupie „Kluby sportowe”, zamiast jak dotychczas w grupie „Organizacje kultury fizycznej”,

– w ogólnej liczbie ćwiczących, trenerów i instruktorów sportowych w klubach sportowych osoba uprawiająca, bądź prowadząca zajęcia w kilku rodzajach sportu wykazywana jest jednokrotnie, zamiast jak dotychczas wielokrotnie.

2. Data regarding **physical education organizations** include selected organizations with a national scope of activity (the University Sports Association AZS, the Polish Sports Association for the Disabled "Start", the Society for Promotion of Physical Culture, the Association of "Rural Sports Clubs", student sports clubs UKS and religious sports clubs) and primarily concern recreational activity, and in case of the Polish Sports Association for the Disabled "Start" – rehabilitation activity for the persons with disabilities.

3. In the category of persons practicing sports in physical education organizations as well as persons practicing sports, coaches and sports instructors according to sports fields and kinds of sports clubs, one person may be indicated more than once depending upon the number of sports practised or taught.

Persons practising sports are classified as either juniors or seniors, depending on age; various age groups are applied for individual sports.

4. In comparison to the previous editions of the Yearbook presented data was changed because:

– information about student and religious sports clubs are included in the "Sports clubs", instead of, as previously, in the "Physical education organizations",

– in the total number of persons practising sports, coaches and sports instructors in sport clubs, a person practising or conducting trainings in several kinds of sports is recognized once, instead of many times, as before.

Kultura Culture

TABL. 1(169). **KSIĄŻKI I BROSZURY WYDANE^a**
BOOKS AND PAMPHLETS PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Grand total</i>	Wydawnictwa naukowe <i>Scientific publications</i>	Podręczniki dla szkół wyższych <i>University textbooks</i>	Wydawnictwa zawodowe <i>Professional publications</i>	Podręczniki szkolne <i>School-textbooks</i>	Wydawnictwa popularne <i>Popular science</i>	Literatura piękna <i>Belles-lettres</i>	
								razem <i>total</i>	w tym dla dzieci i młodzieży <i>of which for children and youth</i>
Tytuły	2005	132	68	6	2	1	27	28	9
<i>Titles</i>	2010	264	145	6	5	-	69	39	5
	2012	452	182	6	16	-	115	133	93
	2013	354	117	5	12	1	104	115	91

^a Według miejsca wydania.

Źródło: Biblioteka Narodowa

^a According to published place.

Source: National Library.

TABL. 2(170). **GAZETY I CZASOPISMA WYDANE^a**
NEWSPAPERS AND MAGAZINES PUBLISHED^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	Ukazujące się <i>Published as specified</i>							nieregularnie <i>irregularly</i>	
			w tygodniu <i>weekly</i>		w miesiącu <i>monthly</i>		1 raz <i>once</i>				
			6–2 razy <i>times</i>	1 raz <i>once</i>	3–2 razy <i>times</i>	1 raz <i>once</i>	na 2 miesiące <i>bi-monthly</i>	w kwartale <i>quarterly</i>	w półroczu <i>half-yearly</i>		w roku <i>yearly</i>
Tytuły	2005	118	1	6	14	29	11	19	6	12	20
<i>Titles</i>	2010	111	2	5	13	21	11	23	8	11	17
	2012	120	3	11	10	29	9	26	9	14	9
	2013	106	2	7	9	23	5	26	10	14	10
Nakład w tys. egz.	2005	23553,4	19942,4	1722,5	1003,2	526,7	219,3	42,2	3,9	6,9	86,3
<i>Number of copies in</i>	2010	28278,0	20815,6	2524,8	3649,8	781,6	301,7	54,0	5,9	5,7	138,9
<i>thous.</i>	2012	31399,2	19584,0	6046,5	3214,5	2250,8	193,9	77,5	8,8	6,4	16,8
	2013	25677,2	14277,4	4949,3	4895,9	1393,0	63,2	79,6	7,4	4,6	6,8

^a Według miejsca wydania.

Źródło: Biblioteka Narodowa

^a According to published place.

Source: National Library.

TABL. 3(171). **BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)**
PUBLIC LIBRARIES (with branches)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	271	258	254	253	<i>Libraries (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	183	173	173	173	<i>of which in rural areas</i>
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII) ...	78	102	95	91	<i>Library service points (as of 31 XII)</i>
w tym na wsi	57	62	51	28	<i>of which in rural areas</i>
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	3985,3	3831,9	3780,2	3739,0	<i>Collection (as of 31 XII) in thous. vol.</i>
w tym na wsi	1586,1	1455,1	1444,9	1417,5	<i>of which in rural areas</i>
Czytelnicy ^a w tys.	203,7	180,2	165,1	164,4	<i>Borrowers^a in thous.</i>
w tym na wsi	47,1	40,0	38,7	37,5	<i>of which in rural areas</i>
Wypożyczenia ^{ab} :					<i>Loans^{ab}:</i>
w tysiącach woluminów	3914,6	3349,8	3150,7	3029,6	<i>in thousands volumes</i>
w tym na wsi	1052,9	856,4	791,7	756,0	<i>of which in rural areas</i>
na 1 czytelnika w wol.	19,2	18,6	19,1	18,4	<i>per borrower in vol.</i>
w tym na wsi	22,4	21,4	20,5	20,2	<i>of which in rural areas</i>

^a Łącznie z punktami bibliotecznymi; w 2013 r. przyporządkowane w podziale na miasta i wieś według siedziby jednostki macierzystej.
^b Bez wypożyczeń międzybibliotecznych.

^a Including library service points; in 2013 assigned with division into urban areas and rural areas according to the parent entity's registered office. ^b Excluding interlibrary lending.

TABL. 4(172). **MUZEA**
MUSEUMS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Muzea i oddziały muzealne ^a	14	15	16	17	<i>Museums and branches^a</i>
Muzealia ^a w tys.	119,4	121,3	125,6	128,8	<i>Museum^a exhibits in thous.</i>
Wystawy czasowe:	162	129	109	93	<i>Temporary exhibitions:</i>
własne ^b	116	103	74	67	<i>own^b</i>
obce ^c	46	26	35	26	<i>exterior^c</i>
Zwiedzający muzea i wystawy w tys.	169,9	161,6	222,9	208,9	<i>Museum and exhibition visitors in thous.</i>
w tym młodzież szkolna ^d	57,2	42,3	54,9	52,9	<i>of which primary and secondary school students^d</i>

^a Stan w dniu 31 XII. ^b W kraju. ^c Krajowe i z zagranicy. ^d Zwiedzająca muzea w zorganizowanych grupach.

^a As of 31 XII. ^b In Poland. ^c Domestic and foreign. ^d Visiting museums in organized groups.

TABL. 5(173). **GALERIE SZTUKI**
ART GALLERIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	sektor publiczny <i>public sector</i>	sektor prywatny <i>private sector</i>	
Galerie (stan w dniu 31 XII)	4	5	5	5	3	2	<i>Galleries (as of 31 XII)</i>
Wystawy ^a	79	76	64	81	64	17	<i>Exhibitions^a</i>
w tym z zagranicy	7	11	3	6	6	-	<i>of which foreign</i>
Ekspozycje ^a	175	78	64	82	64	18	<i>Expositions^a</i>
Zwiedzający w tys.	110,4	38,2	33,5	25,3	23,4	1,9	<i>Visitors in thous.</i>

^a W kraju.

^a In Poland.

TABL. 6(174). **TEATRY I INSTYTUCJE MUZYCZNE**
THEATRES AND MUSIC INSTITUTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE	Instytucje ^a <i>Institutions^a</i>	Miejsca na widowni w stałej sali ^a <i>Seats in fixed halls^a</i>	Przedstawienia i koncerty ^b <i>Performances and concerts^b</i>	Widzowie i słuchacze ^b w tys. <i>Audience^b in thous.</i>	SPECIFICATION
Teatry i instytucje muzyczne	3	1500	797	175,1	Theatres and music institutions
2005	3	1324	3682	435,2	
2010	4	2922	1304	209,2	
2013	4	3069	1416	241,5	
Teatry	2	1927	581	129,1	<i>Theatres</i>
Filharmonie	2	1142	835	112,4	<i>Philharmonic halls</i>

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Dane dotyczą działalności prowadzonej na terenie województwa, łącznie z imprezami organizowanymi w plenerze.

^a As of 31 XII. ^b Data concern activity performed in voivodship area, including outdoor events.

TABL. 7(175). **DOMY I OŚRODKI KULTURY, KLUBY, ŚWIETLICE**
Stan w dniu 31 XII
CULTURAL CENTRES AND ESTABLISHMENT, CLUBS, COMMUNITY CENTRES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	2013			SPECIFICATION
				ogółem total	miasta urban areas	wieś rural areas	
Instytucje	96	90	80	72	46	26	<i>Institutions</i>
domy kultury	26	25	18	17	16	1	<i>cultural establishments</i>
ośrodki kultury	33	37	43	42	26	16	<i>cultural centres</i>
kluby	4	4	3	3	3	-	<i>clubs</i>
światlice	33	24	16	10	1	9	<i>community centres</i>
Pracownie specjalistyczne	161	165	201	193	144	49	<i>Specialised workshops</i>
Imprezy (w ciągu roku)	6165	6309	6551	5903	5060	843	<i>Events (during the year)</i>
Uczestnicy imprez (w ciągu roku) w tys.	919,5	971,5	978	1002	88,5	11,6	<i>Event participants (during the year) in thous.</i>
Kursy (w ciągu roku)	69	58	76	73	49	24	<i>Courses (during the year)</i>
Absolwenci kursów (w ciągu roku) w tys.	1367	1059	999	1051	864	187	<i>Course graduates (during the year) in thous.</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	439	487	566	553	380	173	<i>of which children and youth^a</i>
Zespoły artystyczne	396	409	419	422	357	65	<i>Artistic ensembles</i>
Członkowie zespołów artystycznych w tys.	6511	7170	6209	6093	5174	919	<i>Members of artistic ensembles in thous.</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	3276	3408	3109	3116	2658	458	<i>of which children and youth^a</i>
Koła (kluby)	198	266	474	512	438	74	<i>Groups (clubs)</i>
Członkowie kół (klubów) w tys.	4539	8306	11199	12048	10406	1642	<i>Members of groups (clubs) in thous.</i>
w tym dzieci i młodzież ^a	1733	3042	4836	5387	4815	572	<i>of which children and youth^a</i>

^a W wieku poniżej 15 lat.

U w a g a. Do 2011 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 2 lata.

^a Below the age of 15.

N o t e. Until 2011 data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 8(176). **KINA STAŁE**
FIXED CINEMAS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Kina (stan w dniu 31 XII)	18	11	12	12	<i>Cinemas (as of 31 XII)</i>
w tym miasta	17	9	11	11	<i>of which urban areas</i>
Sale projekcyjne (stan w dniu 31 XII).....	18	23	24	25	<i>Screens (as of 31 XII)</i>
w tym miasta	17	21	23	24	<i>of which urban areas</i>
Miejsca na widowni (stan w dniu 31 XII) w tys.	4,7	4,3	4,3	4,3	<i>Seats (as of 31 XII) in thous.</i>
w tym miasta	4,6	3,9	4,2	4,2	<i>of which urban areas</i>
Seanse:					<i>Screenings:</i>
w tysiącach	6,0	31,7	31,5	30,4	<i>in thousands</i>
w tym miasta	5,9	31,3	31,4	30,3	<i>of which urban areas</i>
na 1 kino	333	2880	2628	2530	<i>per cinema</i>
Widzowie:					<i>Audience:</i>
w tysiącach	213,0	882,4	871,3	820,7	<i>in thousands</i>
w tym miasta	211,3	876,6	869,7	819,9	<i>of which urban areas</i>
na 1 kino	11836	80217	72606	68395	<i>per cinema</i>
na 1 seans	36	28	28	27	<i>per screening</i>

TABL. 9(177). **ABONENCI TELEWIZJI KABLOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
CABLE TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM w tys.	108462	126666	104624	124058	TOTAL in thous.
Na 1000 ludności	107	125	102	121	<i>Per 1000 population</i>

Źródło: dane Urzędu Komunikacji Elektronicznej.
Source: data of the Office of Electronic Communications.

TABL. 10(178). **ABONENCI RADIOWI I TELEWIZYJNI**
Stan w dniu 31 XII
RADIO AND TELEVISION SUBSCRIBERS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w tys. in thous.				na 1000 ludności per 1000 population				
Abonenci radiowi	265,9	209,3	209,9	211,0	263,5	204,6	205,1	206,5	<i>Radio subscribers</i>
miasta	186,4	151,0	151,3	152,0	288,0	232,4	233,6	235,7	<i>urban areas</i>
wieś	79,5	58,3	58,6	59,0	219,7	156,3	155,9	156,6	<i>rural areas</i>
Abonenci telewizyjni	258,2	203,1	203,1	204,0	255,8	198,5	198,4	199,7	<i>Television subscribers</i>
miasta	180,1	145,8	145,6	146,1	278,3	224,3	224,8	226,5	<i>urban areas</i>
wieś	78,1	57,3	57,5	57,9	215,6	153,5	153,0	153,7	<i>rural areas</i>

Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Poczty Polskiej.
Source: data of the Polish Post General Directorate.

Turystyka

Tourism

TABL. 11(179). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	280^b	298^b	307	302	Facilities (as of 31 VII)
w tym całoroczne	176	194	200	205	<i>of which open all year</i>
Obiekty hotelowe	109	145	131	130	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	52	66	66	64	<i>hotels</i>
motele	6	13	12	14	<i>motels</i>
pensjonaty	5	9	9	10	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	46	57	44	42	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	171 ^b	153 ^b	176	172	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	3	-	-	-	<i>excursion hostels</i>
schroniska	-	1	1	1	<i>shelters</i>
schroniska młodzieżowe	16	14	12	9	<i>youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	15	11	10	7	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	5	2	3	3	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	17	21	18	16	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	44	38	34	33	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	3	5	4	4	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	22	28	26	24	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych	1	-	-	-	<i>complexes of tourist cottages</i>
hostele	18	21	21	21	<i>hostels</i>
pokoje gościnne	11	13	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	22	25	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	42	23	24	23	<i>miscellaneous facilities</i>
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	17945^b	20283^b	20505	19059	Bed places (as of 31 VII)
w tym całoroczne	9347	10619	10837	10908	<i>of which open all year</i>
Obiekty hotelowe	5952	7484	7421	7305	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	3655	4597	4695	4481	<i>hotels</i>
motele	208	541	521	626	<i>motels</i>
pensjonaty	219	453	464	525	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	1870	1893	1741	1673	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	11993 ^b	12799 ^b	13084	11754	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	128	-	-	-	<i>excursion hostels</i>
schroniska	-	25	25	24	<i>shelters</i>
schroniska młodzieżowe	686	694	532	373	<i>youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	651	528	452	293	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	503	177	406	348	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	1715	1980	1872	1728	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	4683	3557	3724	3418	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	478	808	588	564	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	1853	2882	2668	2367	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^c	30	-	-	-	<i>complexes of tourist cottages^c</i>
hostele	1004	1440	1252	1217	<i>hostels</i>
pokoje gościnne	252	254	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	392	409	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty	913	1236	1373	1052	<i>miscellaneous facilities</i>

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 11(179). **BAZA NOCLEGOWA TURYSTYKI (dok.)**
TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	542296^b	625965^b	645597	612270	Tourists accommodated
w tym turyści zagraniczni.....	153693	160148	179902	169533	<i>of which foreign tourists</i>
Obiekty hotelowe	417261	479221	490871	475698	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele.....	274587	337284	362664	330709	<i>hotels</i>
motele.....	27916	41636	46792	64115	<i>motels</i>
pensjonaty	10937	13218	18633	17606	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	103821	87083	62782	63268	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	125035 ^b	146744 ^b	154726	136572	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	5225	-	-	-	<i>excursion hostels</i>
schroniska.....	-	170	24	34	<i>shelters</i>
schroniska młodzieżowe	13003	10958	6068	3986	<i>youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	12714	6516	5704	3549	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	2050	1192	2801	3110	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	7619	3698	7877	7635	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe.....	44926	41722	50095	38484	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe.....	3225	5215	2679	2574	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	23600	52016	42088	37492	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^c	217	-	-	-	<i>complexes of tourist cottages^c</i>
hostele	9859	13985	13726	13390	<i>hostels</i>
pokoje gościnne.....	.	.	2789	3782	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	5300	5902	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty.....	15311	17788	21279	20183	<i>miscellaneous facilities</i>
Udzielone noclegi	1190923^b	1319987^b	1310365	1195624	Nights spent (overnight stay)
w tym turystom zagranicznym	240663	225893	258259	243281	<i>of which foreign tourists</i>
Obiekty hotelowe	631710	723223	730217	696493	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele.....	396532	485488	537356	493477	<i>hotels</i>
motele.....	28070	50137	52481	70903	<i>motels</i>
pensjonaty	17657	26079	36173	36674	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	189451	161519	104207	95439	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	559213 ^b	596764 ^b	580148	499131	<i>Other facilities</i>
domy wycieczkowe	8993	-	-	-	<i>excursion hostels</i>
schroniska.....	-	274	24	34	<i>shelters</i>
schroniska młodzieżowe	35733	27129	29197	25563	<i>youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	34217	19351	27229	22806	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	8050	9991	14915	17562	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	36665	20676	21879	31838	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe.....	243876	174952	190010	157616	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe.....	23385	34445	25009	21900	<i>training-recreational centres</i>
domy pracy twórczej	101875	193783	161490	127762	<i>creative arts centres</i>
zespoły domków turystycznych ^c	931	-	-	-	<i>complexes of tourist cottages^c</i>
hostele	42317	58506	46618	42190	<i>hostels</i>
pokoje gościnne.....	.	.	10344	13336	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	15671	18796	<i>agrotourism lodgings</i>
inne obiekty.....	57388	77008	64991	42534	<i>miscellaneous facilities</i>

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 12(180). **TURYŚCI ZAGRANICZNI KORZYSTAJĄCY Z BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
FOREIGN TOURISTS ACCOMMODATED IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012 ^a	2013 ^a	SPECIFICATION
Korzystający z noclegów	153693^b	160148^b	179902	169533	Tourists accommodated
Obiekty hotelowe	140541	151190	171006	159736	Hotels and similar facilities
hotele	113037	123683	132894	121258	hotels
motele	11126	15802	22389	21644	motels
pensjonaty	2107	1710	4079	4845	boarding houses
inne obiekty hotelowe	14271	9995	11644	11989	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	13152 ^b	8958 ^b	8896	9797	Other facilities
domy wycieczkowe	1324	-	-	-	excursion hostels
schroniska młodzieżowe	613	487	115	360	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	582	358	89	336	of which school youth hostels
kempingi	726	30	206	89	camping sites
pola biwakowe	276	277	180	1170	tent camp sites
ośrodki wczasowe	1648	1610	1356	1075	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1354	1943	1251	1936	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	798	748	941	1143	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	.	179	169	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	.	327	200	agrotourism lodgings
inne obiekty	6413	3850	4341	3655	miscellaneous facilities
Udzielone noclegi	240663^b	225893^b	258259	243281	Nights spent (overnight stay)
Obiekty hotelowe	186327	199710	230990	211126	Hotels and similar facilities
hotele	148159	158175	177429	159459	hotels
motele	11261	17242	23009	22282	motels
pensjonaty	5627	3202	9453	11433	boarding houses
inne obiekty hotelowe	21280	21091	21099	17952	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	54336 ^b	26183 ^b	27269	32155	Other facilities
domy wycieczkowe	1831	-	-	-	excursion hostels
schroniska	-	13	-	-	shelters
schroniska młodzieżowe	1216	1624	742	1051	youth hostels
w tym szkolne schroniska młodzieżowe	984	1370	646	950	of which school youth hostels
kempingi	1408	41	1211	451	camping sites
pola biwakowe	816	793	513	7525	tent camp sites
ośrodki wczasowe	9963	10275	10084	8365	holiday centres
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	5206	4863	3098	4200	training-recreational centres
zespoły domków turystycznych ^c	2814	2449	3590	3647	complexes of tourist cottages ^c
pokoje gościnne	.	.	263	892	rooms for rent
kwatery agroturystyczne	.	.	1589	836	agrotourism lodgings
inne obiekty	31082	6125	6179	5188	miscellaneous facilities

^a Dotyczy obiektów posiadających 10 i więcej miejsc noclegowych. ^b Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych oraz w 2005 r. bez hosteli. ^c Łącznie z miejscami kempingowymi, jeśli występują na terenie zespołu.

^a Concern establishments possessing 10 and more bed places. ^b Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings as well as in 2005 excluding hostels. ^c Including camping sites if they exist in the territory of the complexes of tourist cottages.

TABL. 13(181). **WYKORZYSTANIE BAZY NOCLEGOWEJ TURYSTYKI^a**
OCCUPANCY IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	stopień wykorzystania miejsc noclegowych occupancy rate of bed places				stopień wykorzystania pokoi occupancy rate of rooms				
Obiekty hotelowe	29,8	26,9	27,1	26,6	35,26	33,34	33,6	32,7	Hotels and similar facilities
hotele	29,8	30,4	31,5	30,1	35,49	36,72	37,4	36,0	hotels
motele	35,3	26,7	26,4	33,8	48,02	36,23	35,2	41,1	motels
pensjonaty	25,3	16,5	21,7	20,5	25,62	21,65	32,2	28,9	boarding houses
inne obiekty hotelowe	29,8	21,8	16,6	16,1	34,16	26,88	22,2	20,4	other hotel facilities
Pozostałe obiekty	27,4	27,9	25,7	23,4	x	x	x	x	Other facilities

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 240.

^a See general notes, item 4 on page 240.

TABL. 14(182). **PLACÓWKI GASTRONOMICZNE W BAZIE NOCLEGOWEJ TURYSTYKI**
 Stan w dniu 31 VII
CATERING ESTABLISHMENTS IN TOURIST ACCOMMODATION ESTABLISHMENTS
 As of 31 VII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Restau- racje <i>Restau- rants</i>	Bary <i>Bars</i>	Stolówki <i>Canteens</i>	Punkty gastro- nomiczne <i>Food stands</i>	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M 2005 ^a	75	77	47	47	TOTAL
2010 ^a	116	89	50	29	
2011	108	77	57	22	
2012	104	68	44	19	
Obiekty hotelowe	87	41	9	7	<i>Hotels and similar facilities</i>
hotele	49	22	5	3	<i>hotels</i>
motele	14	3	-	-	<i>motels</i>
pensjonaty	6	5	-	1	<i>boarding houses</i>
inne obiekty hotelowe	18	11	4	3	<i>other hotel facilities</i>
Pozostałe obiekty	17	27	35	12	<i>Other facilities</i>
schroniska	-	-	3	-	<i>shelters</i>
schroniska młodzieżowe.....	-	-	1	-	<i>youth hostels</i>
w tym szkolne schroniska młodzie- żowe	-	-	-	2	<i>of which school youth hostels</i>
kempingi	6	11	11	3	<i>camping sites</i>
pola biwakowe	-	-	2	-	<i>tent camp sites</i>
ośrodki wczasowe	8	6	11	2	<i>holiday centres</i>
ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1	5	5	1	<i>training-recreational centres</i>
zespoły domków turystycznych	2	5	3	4	<i>complexes of tourist cottages</i>
pokoje gościnne	-	-	-	-	<i>rooms for rent</i>
kwatery agroturystyczne	-	-	-	-	<i>agrotourism lodgings</i>

^a Bez pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

^a Excluding rooms for rent and agrotourism lodgings.

Sport

TABL. 15(183). **ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ I KLUBY SPORTOWE**
 Stan w dniu 31 XII
PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS AND SPORTS CLUBS
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006	2010	2012	SPECIFICATION
ORGANIZACJE KULTURY FIZYCZNEJ^a PHYSICAL EDUCATION ORGANIZATIONS^a				
Jednostki organizacyjne	167	85	75	<i>Organizational entities</i>
Członkowie	9986	4873	4248	<i>Members</i>
Ćwiczący ^b	7718	4248	3719	<i>Persons practising sports^b</i>
KLUBY SPORTOWE^c SPORTS CLUBS^c				
Jednostki organizacyjne	373	399	479	<i>Organizational entities</i>
Członkowie	24750	25159	23425	<i>Members</i>
Ćwiczący	23169	24134	25120	<i>Persons practising sports</i>
mężczyźni	17809	19080	19691	<i>males</i>
kobiety	5360	5054	5429	<i>females</i>
w wieku do 18 lat	16659	17102	16717	<i>aged up to 18</i>
Sekcje sportowe	726	649	702	<i>Sports sections</i>
Trenerzy	280	364	451	<i>Coaches</i>
klasy M (mistrzowskiej)	9	23	41	<i>M class (champion)</i>
klasy I	41	56	77	<i>I class</i>
klasy II	230	285	333	<i>II class</i>
Instruktorzy sportowi	616	708	714	<i>Sports instructors</i>
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	366	295	251	<i>Other persons conducting sports activities</i>

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 241. ^b Dane szacunkowe. ^c Łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi UKS i wyznaniowymi klubami sportowymi.

U w a g a. Dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co dwa lata.

^a Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook; see general notes, item 4 on page 241. ^b Estimated data. ^c Including Students Sports Clubs UKS and Religious Sports Clubs. ^d Data include: youths, juniors and younger juniors.

N o t e. Data on the basis of periodic surveys conducted every two years.

TABL. 16(184). **WYBRANE DZIEDZINY I RODZAJE SPORTU W KLUBACH SPORTOWYCH^a W 2012 R.**
Stan w dniu 31 XII
SELECTED SPORTS FIELDS AND KINDS OF SPORTS IN SPORTS CLUBS^a IN 2012
As of 31 XII

RODZAJE SPORTÓW	Sekcje Sections	Ćwiczący Persons practising sports			Trene- rzy Coa- ches	Instruk- torzy sporto- wi Sports instru- ctors	TYPES OF SPORTS
		ogółem total	z liczby ogółem of total				
			kobiety females	juniorzy i ju- niorki juniors			
Akrobatyka ^b	7	384	278	351	9	11	Acrobatics ^b
Badminton	5	134	62	89	-	4	Badminton
Boks	6	154	33	88	2	10	Boxing
Brydż sportowy	4	122	10	13	1	3	Bridge
Gimnastyka sportowa	1	15	15	15	-	2	Artistic gymnastics
Jeździectwo ^b	17	260	173	142	4	32	Equestrian sport ^b
Judo	9	471	146	364	9	9	Judo
Kajakarstwo klasyczne	7	197	94	168	9	6	Classic canoeing
Karate ^b	14	794	279	630	2	27	Karate ^b
Kolarstwo szosowe	6	78	14	72	1	4	Road cycling
Kolarstwo torowe	1	22	2	22	1	-	Track cycling
Koszykówka	34	1083	466	896	30	29	Basketball
Lekkoatletyka	33	1348	566	1137	34	35	Athletics
Łucznictwo	3	50	30	32	2	1	Archery
Pięciobój nowoczesny	2	72	34	58	5	6	Modern pentathlon
Piłka nożna	259	11176	346	6583	189	249	Football
Piłka ręczna	20	902	257	816	18	26	Handball
Piłka siatkowa	59	1895	857	1550	41	70	Volleyball
Pływanie	8	793	360	731	19	14	Swimming
Podnoszenie ciężarów	5	36	4	3	-	6	Weight lifting
Rugby	2	27	-	5	-	2	Rugby
Sport lotniczy ^b	1	20	-	19	1	-	Air sport ^b
Sport motorowy ^b	13	168	13	45	2	2	Motorsport ^b
Strzelectwo sportowe ^b	11	258	70	156	5	10	Sport shooting ^b
Szachy	12	477	103	305	3	18	Chess
Taniec sportowy	8	410	277	393	2	13	Sport dance
Tenis	8	230	100	175	2	10	Tennis
Tenis stołowy	35	735	185	477	11	29	Table tennis
Wioślarstwo	1	64	23	52	2	2	Rowing
Zapasy w stylu klasycznym	7	329	2	263	12	6	Greco-Roman wrestling
Zapasy w stylu wolnym	3	42	42	37	1	1	Free style wrestling
Żeglarstwo ^b	6	179	59	132	1	11	Sailing ^b

^a Dane zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzednich edycjach Rocznika; patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 241. ^b Dziedzina sportu (obejmuje kilka pokrewnych rodzajów sportu).

^a Data have been changed in relation to the data published in the previous editions of the Yearbook; see general notes, item 4 on page 241. ^b A sports field (consists of number of related kinds of sports).

TABL. 17(185). WYBRANE OBIEKTY SPORTOWE^a W 2010 R.

Stan w dniu 31 XII

SELECTED SPORTS FACILITIES^a IN 2010

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym dostosowane do osób niepełnosprawnych <i>Of which adapted for the disabled</i>	SPECIFICATION
Stadiony	60	33	<i>Stadiums</i>
w tym piłkarskie	33	17	<i>of which football</i>
Boiska do gier wielkich	276	77	<i>Fields for big games</i>
w tym piłkarskie	276	77	<i>of which football</i>
Boiska do gier małych.....	25	16	<i>Fields for small games</i>
koszykówki	5	4	<i>basketball</i>
piłki ręcznej.....	2	2	<i>handball</i>
piłki siatkowej.....	18	10	<i>volleyball</i>
Boiska uniwersalne-wielozadaniowe....	43	26	<i>Universal and multipurpose sports fields</i>
Korty tenisowe	54	20	<i>Tennis courts</i>
Hale sportowe.....	28	17	<i>Sports halls</i>
Sale gimnastyczne ^b	31	9	<i>Gyms^b</i>
Pływalnie	20	12	<i>Swimming pools</i>
Tory sportowe.....	9	-	<i>Sports tracks</i>
Lodowiska sztuczne.....	4	3	<i>Artificial skating rinks</i>
Ścieżki rowerowe w km.....	194,2	27,1	<i>Bicycle paths - length in km</i>

^a Bez obiektów przyszkolnych. ^b Łącznie z salami pomocniczymi.^a Excluding schools facilities. ^b Including auxiliary gym.

DZIAŁ XIII

NAUKA I TECHNIKA. SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE

Uwagi ogólne

Nauka i technika

1. Działalność badawcza i rozwojowa (badania naukowe i prace rozwojowe, w skrócie B+R) są to systematycznie prowadzone prace twórcze, podjęte dla zwiększenia zasobu wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie, jak również dla znalezienia nowych zastosowań dla tej wiedzy.

Obejmuje ona **badania naukowe** (badania podstawowe, badania stosowane i badania przemysłowe) oraz **prace rozwojowe**.

Informacje dotyczące działalności badawczej i rozwojowej obejmują następujące grupy jednostek prowadzących tę działalność:

1) **jednostki naukowe i badawczo-rozwojowe** (tj. jednostki, których podstawowym rodzajem działalności jest prowadzenie prac badawczo-rozwojowych):

- a) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk; w danych statystycznych do 2009 r. ujmowano również samodzielne zakłady naukowe, które zgodnie z ustawą z dnia 30 IV 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 619) zostały przekształcone w instytuty naukowe bądź przez nie wchłonięte,
- b) instytuty badawcze działające na podstawie ustawy z dnia 30 IV 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 618); do 2009 r. określane jako jednostki badawczo-rozwojowe, które działały na podstawie ustawy z dnia 25 VII 1985 r. o jednostkach badawczo-rozwojowych (jednolity tekst Dz. U. 2001 Nr 33, poz. 388, z późniejszymi zmianami),
- c) inne, tj. pozostałe jednostki zaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”;

2) **pomocnicze jednostki naukowe**, tj. biblioteki naukowe, archiwa naukowe, muzea, pomocnicze jednostki naukowe PAN oraz stowarzyszenia naukowe i fundacje wspierające działalność badawczą i prace rozwojowe; określane do 2009 r. jako jednostki obsługi nauki;

CHAPTER XIII

SCIENCE AND TECHNOLOGY. INFORMATION SOCIETY

General notes

Science and technology

1. Research and development (scientific research and experimental development – R&D) includes systematically conducted creative work, undertaken in order to increase knowledge, including knowledge of man, culture and society as well as for discovering new uses for this knowledge.

Research and development includes **scientific research** (basic research, applied research, industrial research) and **experimental development**.

Information regarding research and development includes the following groups of entities conducting research and development:

1) **scientific and research-development units**, i.e. units involved mainly in carrying out scientific research and experimental development:

- a) scientific units of the Polish Academy of Sciences; until 2009 statistical data included independent research departments which were transformed or incorporated into scientific institutes pursuant to the Law on the Polish Academy of Sciences, dated 30 IV 2010 (Journal of Laws 2010 No. 96, item 619),
- b) research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes, dated 30 IV 2010 (Journal of Laws 2010 No. 96, item 618); until 2009 defined as branch research-development units which operated on the basis of the Law on the Research and Development Units dated 25 VII 1985 (uniform text, Journal of Laws 2001 No. 33, item 388, with later amendments),
- c) other units classified into NACE Rev. 2 division 72 “Scientific research and development”;

2) **auxiliary scientific units** - archives, libraries, museums, auxiliary scientific units of the PAS (Polish Academy of Sciences), associations and foundations supporting research and development activity and experimental development; up to 2009 defined as science support units;

3) **podmioty gospodarcze** (niezaklasyfikowane według PKD 2007 do działu 72 „Badania naukowe i prace rozwojowe”), obejmujące przede wszystkim przedsiębiorstwa przemysłowe, które obok swojej podstawowej działalności, prowadzą działalność badawczą i rozwojową; do 2009 r. określane jako jednostki rozwojowe;

4) **szkoły wyższe**;

5) **pozostałe jednostki** - instytucje prowadzące działalność badawczą i rozwojową obok swojej podstawowej działalności, nieujęte w ww. pozycjach, np. szpitale, parki narodowe i ogrody botaniczne, agencje i instytucje rządowe.

2. Nakłady na działalność badawczo-rozwojową obejmują:

1) **nakłady wewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania; do nakładów wewnętrznych zalicza się nakłady bieżące poniesione na badania podstawowe, stosowane, przemysłowe i prace rozwojowe oraz nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R;

2) **nakłady zewnętrzne**, ujmujące wartość prac badawczych i rozwojowych w danej jednostce nabytych od innych jednostek (krajowych i zagranicznych).

Nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R podaje się łącznie z kosztami zakupu lub wytworzenia aparatury naukowo-badawczej, niezbędnej do wykonania określonych prac B+R i spełniającej kryteria zaliczania do środków trwałych, lecz do czasu zakończenia tych prac nieujętej w ewidencji środków trwałych; do 2002 r. koszty te ujmowane były w nakładach bieżących na działalność badawczą i rozwojową.

3. Dane dotyczące **zatrudnienia** w działalności badawczej i rozwojowej obejmują wyłącznie pracowników bezpośrednio z nią związanych, poświęcających na tę działalność co najmniej 10% nominalnego czasu pracy.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia faktycznego zatrudnienia w działalności badawczo-rozwojowej. Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczo-rozwojową.

Jeden ekwiwalent pełnego czasu pracy oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

3) **economic entities** (not classified into NACE Rev. 2 division 72 „Scientific research and development”) including mainly industrial enterprises conducting research and development besides their main principal activity; until 2009 defined as development units;

4) **higher education institutions**;

5) **other units** - institutions conducting R&D besides their main principal activity, not included in the above positions, e.g., hospitals, national parks, botanic gardens, state agencies and institutions.

2. Expenditures on research and development include:

1) **internal expenditures**, including the value of research and development works of a given entity carried out by their own research facilities, regardless of their sources of financing; internal expenditures include current expenditures borne on basic research, applied research, industrial research and experimental development as well as capital expenditures on fixed assets connected with R&D;

2) **external expenditures**, including the value of research and development works of a given entity purchased from other (national and foreign) entities.

Capital expenditures on fixed assets connected with R&D comprise expenditures on purchase or manufacture of research equipment, necessary for performing particular R&D projects, meeting the criteria for inclusion in fixed assets, but not included in fixed assets until completion of the project; until 2002, expenditures on such equipment were included in the current expenditures on R&D.

3. Data regarding **employment** in R&D include exclusively persons employed directly on this activity (or providing direct services for R&D) and spending at least 10 per cent of their nominal working time on R&D.

Full-time equivalents (FTE) are calculating units used to establish the actual time spent on research and development work. One FTE equals one person-year spent exclusively on R&D.

4. Dane o nakładach na działalność badawczą i rozwojową według źródeł finansowania (tabl. 5) opracowano zgodnie z metodologią stosowaną przez EUROSTAT i obejmują następujące **sektory finansujące**, z których pochodzą środki na finansowanie działalności badawczej i rozwojowej:

- 1) **sektor rządowy** - krajowe jednostki rządowe (m.in. ministerstwa) i samorządowe, (w tym jednostki samorządu terytorialnego), jednostki naukowe PAN i instytuty badawcze podlegające ministerstwu, powołane na podstawie ustawy o instytutach badawczych (Dz. U. 2010 Nr 96, poz. 618),
- 2) **sektor przedsiębiorstw** - krajowe podmioty gospodarcze,
- 3) **sektor szkolnictwa wyższego** - krajowe szkoły wyższe oraz podległe im instytuty badawcze, stacje doświadczalne i kliniki,
- 4) **sektor prywatnych instytucji niekomercyjnych** - krajowe: fundacje, partie polityczne, związki zawodowe, związki konsumentów, towarzystw i stowarzyszeń (zawodowych, naukowych, religijnych itp.) oraz osoby fizyczne,
- 5) **zagranica** - organizacje międzynarodowe, instytucje i przedsiębiorstwa zagraniczne oraz osoby fizyczne.

5. Działalność innowacyjna obejmuje całość działań naukowych, technicznych, organizacyjnych, finansowych i komercyjnych, które rzeczywiście prowadzą lub mają w zamierzeniu prowadzić do wdrażania innowacji. Niektóre z tych działań same z siebie mają charakter innowacyjny, natomiast inne nie są nowością, lecz są konieczne do wdrażania innowacji. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczo-rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

6. Nakłady na działalność innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych obejmują nakłady na: prace badawcze i rozwojowe (B+R) wykonane przez własne zaplecze badawcze przedsiębiorstw, jak również nabyte od innych jednostek, zakup wiedzy ze źródeł zewnętrznych (patenty, wynalazki nieopatentowane, licencje, ujawnienia *know-how*, znaki towarowe itp.), zakup oprogramowania, nakłady inwestycyjne na środki trwale niezbędne do wprowadzenia innowacji produktowych i procesowych (maszyny, urządzenia techniczne, narzędzia, środki transportu, budynki, budowle oraz grunty), szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną, marketing dotyczący nowych lub istotnie ulepszonych produktów oraz pozostałe nakłady poniesione na wprowadzenie innowacji produktowych i procesowych.

7. Innowacja produktowa to wprowadzenie na rynek wyrobu lub usługi, które są nowe lub istotnie ulepszone w zakresie swoich cech lub zastosowań. Zalicza się tu znaczące udoskonalenia pod względem specyfikacji technicznych, komponentów i materiałów, wbudowanego oprogramowania, łatwości obsługi lub innych cech funkcjonalnych.

*4. Data regarding expenditures on research and development by source of funds (table 5) were compiled in accordance with the methodology applied by EUROSTAT covering the following **sectors of funding**, from which the funding for research and development comes:*

- 1) **government sector** - national government entities (among others, ministries) and local government entities (including local self-government entities), the scientific units of the Polish Academy of Sciences and research institutes operating on the basis of the Law on the Research Institutes (Journal of Laws 2010 No. 96, item 618) subject to the ministries,
- 2) **business enterprise sector** - national economic entities,
- 3) **higher education sector** - national higher institutions and subordinated to them research institutes, experiment stations and clinics,
- 4) **private non-profit sector** - national: foundations, political parties, trade unions, consumer associations, societies and associations (professional, scientific, religious, etc.) and natural persons,
- 5) **abroad** - international organizations, foreign institutions and companies and natural persons.

5. Innovation activities are all scientific, technological, organisational, financial and commercial steps which actually, or are intended to, lead to the implementation of innovations. Some innovation activities are themselves innovative, others are not novel activities but are necessary for the implementation of innovations. Innovation activities also include R&D that is not directly related to the development of a specific innovation.

6. Expenditures on product and process innovations include expenditures on R&D (intramural and extramural), acquisition of knowledge from external sources (patents, non-patented inventions, licences, disclosures of know-how, trademarks etc.), acquisition of software, capital expenditures on fixed assets required for introduction of product and process innovations (machinery, technical equipment, tools, transport equipment, buildings constructions and land), personnel training connected with innovation activity, marketing connected with new or significantly improved products and other preparation for the implementation of product and process innovations.

7. A product innovation is the market introduction of a good or service that is new or significantly improved with respect to its characteristics or intended uses. This includes significant improvements in technical specifications, components and materials, incorporated software, user friendliness or other functional characteristics.

8. Innowacja procesowa to wdrożenie nowych lub istotnie ulepszonych metod produkcji, dystrybucji i wspierania działalności w zakresie wyrobów i usług.

Spółeczeństwo informacyjne

1. Prezentowane informacje opracowano na podstawie uogólnionych wyników badań dotyczących wykorzystania technologii informacyjno-telekomunikacyjnych, przeprowadzonych metodą reprezentacyjną według zharmonizowanej metodologii stosowanej w krajach Unii Europejskiej.

2. Dane o przedsiębiorstwach dotyczą podmiotów gospodarczych w których liczba pracujących przekracza 9 osób i zaliczanych według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do wybranych sekcji: Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, Budownictwo, Handel; naprawa pojazdów samochodowych, Transport i gospodarka magazynowa, Zakwaterowanie i gastronomia, Informacja i komunikacja, Obsługa rynku nieruchomości, Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (z wyłączeniem działalności weterynaryjnej), Administrowanie i działalność wspierająca, Pozostała działalność usługowa – naprawa i konserwacja komputerów i sprzęt komunikacyjnego. W 2013 r. badaniem objęto 17,4 tys. przedsiębiorstw (tj. 18% ich ogólnej liczby).

3. Pojęcie **administracja publiczna** odnosi się do organów świadczących usługi publiczne, jak i prowadzących typową działalność administracyjną. Możemy do nich zaliczyć na przykład organy podatkowe, instytucje ubezpieczeń społecznych, organy publicznej służby zdrowia, instytucje związane z ochroną środowiska i pozostałe prowadzące działalność publiczną. Administracja publiczna może być szczebla lokalnego, regionalnego i krajowego.

4. Pojęcie **handel elektroniczny** (e-handel) odnosi się do sprzedaży i zakupów produktów (wyrobów i usług), towarów i materiałów dokonywanych poprzez sieci komputerowe za pomocą metod zaprojektowanych specjalnie do otrzymywania lub składania zamówień. Podczas, gdy zamówienia powinny być dokonywane za pośrednictwem ww. metod, płatności i dostawy nie muszą być przeprowadzane on-line. Transakcje e-handlu wykluczają zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail) lub faksem.

8. A process innovation is the implementation of new or significantly improved production or delivery methods and supporting methods in range of goods and services.

Information society

1. The information presented has been compiled on the basis of the generalized results of representative surveys on the ICT (Information and Communication Technologies) usage conducted in the European Union according to a harmonized methodology.

2. Data on enterprises concern economic entities employing more than 9 persons and included in the selected sections according to the NACE Rev.2: manufacturing; electricity, gas, steam and air conditioning supply; water supply, sewerage and waste management and remediation activities; construction; wholesale and retail trade, repair of motor vehicles and motorcycles; transportation and storage; accommodation and food service activities; information and communication; real estate activities; professional, scientific and technical activities (excluding veterinary activities); administrative and support service activities; other service activities (repair of computers and communication equipment). In 2013 the survey covered 17,4 thous. enterprises (i.e. 18% of total enterprises).

3. **Public authorities** refer to both public services and administration activities, e.g. tax, customs, business registration, social security, public health, environment of commune administrations. Public authorities can be at local, regional or national level.

4. **An e-Commerce transaction** is the sale or purchase of goods or services conducted over computer networks by methods specifically designed for the purpose of receiving or placing of orders. The goods or services are ordered by those methods, but the payment and the ultimate delivery of the goods or services do not have to be conducted online. E-Commerce transactions exclude orders made by manually typed e-mail messages.

Nauka i technika

Science and technology

TABL. 1(186). JEDNOSTKI ORAZ ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ
UNITS AND EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY

A. JEDNOSTKI
Stan w dniu 31 XII
UNITS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	17	23	37	52	TOTAL
w tym					of which
Podmioty gospodarcze	13	#	29	44	Economic entities
Szkoły wyższe	#	4	#	4	Higher education institutions

B. ZATRUDNIENI ^a
PERSONNEL ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION	
	ogółem total			pra- cow- nicy nau- kowo- -badaw- czy resea- rchers	tech- nicy i prac- ownicy równ- rzędni techni- cians and equi- valent staff	pozo- stały per- sonel other suppor- ting staff		
OGÓŁEM	923,9	#	787,9	822,3	705,0	96,7	20,6	TOTAL
w tym:								of which:
Podmioty gospodarcze	43,0	99,1	155,8	182,3	87,8	79,9	14,6	Economic entities
Szkoły wyższe	#	#	625,3	633,2	615,1	16,5	1,6	Higher education institutions

^a W tzw. ekwiwalentach pełnego czasu pracy.
^a In full-time equivalents.

TABL. 2(187). ZATRUDNIENI W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ WEDŁUG POZIOMU WYKSZTAŁCENIA
 Stan w dniu 31 XII
 EMPLOYMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY EDUCATIONAL LEVEL
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Z wykształceniem Education					pozostałym others
		wyższym higher					
		z tytułem naukowym profesora with title of professor	ze stopniem naukowym with scientific degree of		z tytułem zawodowym magistra, inżyniera, lekarza, licencjata with tertiary degrees below the PhD level (Master's degree, Bachelor's degree and equivalent)		
			doktora habilitowanego habilitated doctor ^a (HD)	doktora doctor (PhD)			
OGÓŁEM	2010	#	#	#	#	269	57
TOTAL	2012	1118	77	174	515	311	41
	2013	1100	84	195	487	280	54
w tym: of which:							
Podmioty gospodarcze		209	#	-	#	168	32
<i>Economic entities</i>							
Szkoły wyższe		884	83	#	477	108	#
<i>Higher education institutions</i>							

^a The habilitated doctor's degree (HD), which is higher than a doctorate (second doctorate), is peculiar to Poland. The degree is awarded on the basis of an appropriate dissertation and is necessary for obtaining the title of professor and a professorial post in scientific institutions.

TABL. 3(188). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013				
	ogółem grand total				nakłady expenditures			
					bieżące current		inwestycyjne na środki trwałe capital	
	razem total	w tym osobowe of which labour costs	razem total	w tym maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu of which machinery, technical equipment as well as transport equipment				
w mln zł in mln zł				#	#	#	#	
OGÓŁEM	35,8	45,5	70,0	94,7	#	17,2	#	15,5
<i>TOTAL</i>								
w tym: of which:								
Podmioty gospodarcze <i>Economic entities</i>	11,7	18,6	26,7	31,2	20,7	9,6	10,5	#
Szkoły wyższe	#	#	42,8	#	15,6	7,3	#	8,6
<i>Higher education institutions</i>								

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 4(189). **NAKLĄDY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG DZIEDZIN NAUK**
(ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
BY FIELD OF SCIENCE (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	45,5	70,0	94,7	TOTAL in mln zł
Przyrodniczych	3,7	11,0	4,1	<i>Natural sciences</i>
Inżynierskich i technicznych	30,2	41,3	81,8	<i>Engineering and technology</i>
Medycznych i nauk o zdrowiu	1,2	#	0,5	<i>Medical and health sciences</i>
Rolniczych	-	#	0,5	<i>Agricultural sciences</i>
Społecznych	9,1	12,4	5,5	<i>Social sciences</i>
Humanistycznych	1,1	3,8	2,3	<i>Humanities</i>

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 5(190). **NAKLADY^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA (ceny bieżące)**
GROSS DOMESTIC EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY SOURCE OF FUNDS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	2010	2013	SPECIFICATION
	w mln zł <i>in mln zł</i>			w odsetkach <i>in percent</i>		
OGÓŁEM	45,5	70,0	94,7	100,0	100,0	TOTAL
w tym sektor:						<i>of which sector:</i>
Rządowy	30,7	38,6	17,7	67,6	18,7	<i>Government</i>
Przedsiębiorstw	11,3	18,3	21,6	24,9	22,8	<i>Business enterprise</i>
Szkolnictwa wyższego	1,6	3,5	#	3,5	#	<i>Higher education</i>

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets.

TABL. 6(191). **NAKLADY BIEŻĄCE^a NA DZIAŁALNOŚĆ BADAWCZĄ I ROZWOJOWĄ WEDŁUG RODZAJÓW BADAŃ (ceny bieżące)**
CURRENT EXPENDITURES^a ON RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY BY TYPE OF ACTIVITY (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Badania <i>Research</i>		Prace rozwojowe <i>Experimental development</i>	SPECIFICATION
		podstawowe <i>basic</i>	stosowane ^b <i>applied^b</i>		
		w mln zł <i>in mln zł</i>			
OGÓŁEM 2005	15,6	#	#	11,4	TOTAL
2010	20,1	#	#	12,1	
2012	38,9	5,7	11,3	21,8	
2013	#	#	#	#	
w tym:					<i>of which:</i>
Podmioty gospodarcze	20,7	0,1	3,0	17,7	<i>Economic entities</i>
Szkoły wyższe	15,6	6,6	8,6	0,3	<i>Higher education institutions</i>

^a Wewnętrzne, bez amortyzacji środków trwałych. ^b Łącznie z nakładami na włączone w 2011 r. badania przemysłowe.

^a Internal, excluding depreciation of fixed assets. ^b Including expenditures on industrial research included in 2011.

TABL. 7(192). **STOPIEŃ ZUŻYCIA APARATURY NAUKOWO-BADAWCZEJ W DZIAŁALNOŚCI BADAWCZEJ I ROZWOJOWEJ**
Stan w dniu 31 XII
DEGREE OF CONSUMPTION OF RESEARCH EQUIPMENT IN RESEARCH AND DEVELOPMENT ACTIVITY
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	stopień zużycia w % <i>degree of consumption in %</i>				
OGÓŁEM	89,5	96,3	81,5	85,2	TOTAL
w tym:					<i>of which:</i>
Podmioty gospodarcze	78,7	#	65,2	54,6	<i>Economic entities</i>
Szkoły wyższe	#	#	92,4	95,3	<i>Higher education institutions</i>

TABL. 8(193). UDZIAŁ PRZYCHODÓW NETTO ZE SPRZEDAŻY PRODUKTÓW NOWYCH LUB ISTOTNIE ULEPSZONYCH W PRZYCHODACH NETTO ZE SPRZEDAŻY W PRZEMYSŁE ^a W 2013 R.
 SHARE OF NET REVENUES FROM SALES OF NEW OR SIGNIFICANTLY IMPROVED PRODUCTS IN NET REVENUES FROM SALES IN INDUSTRY ^a IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Produkty – w % – wprowadzone na rynek w latach 2011-2013 Products – in % – introduced into the market during 2011-2013			
	ogółem total	produkty nowe lub istotnie ulepszone new or significantly improved product		w tym eksport ogółem of which export total
		dla rynku to the market	tylko dla przedsiębiorstwa only to the enterprise	
OGÓŁEM	6,4	3,2	3,2	4,5
TOTAL				
sektor publiczny	5,0	5,0	-	-
public sector				
sektor prywatny	6,4	3,2	3,2	4,6
private sector				
W tym przetwórstwo przemysłowe	6,6	3,3	3,3	4,7
Of which manufacturing				
w tym: of which:				
Produkcja artykułów spożywczych	1,5	-	1,5	1,2
Manufacture of food products				
Produkcja wyrobów tekstylnych	0,2	-	0,2	-
Manufacture of textiles				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	0,8	0,7	-	0,8
Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	5,3	5,0	0,4	0,8
Manufacture of paper and paper products				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	0,5	-	0,5	0,2
Manufacture of chemicals and chemical products				
Produkcja wyrobów farmaceutycznych	3,0	-	3,0	3,0
Manufacture of pharmaceutical products ^Δ				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	3,7	3,7	-	1,1
Manufacture of rubber and plastic products				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	9,1	8,4	0,8	0,6
Manufacture of other non-metallic mineral products				
Produkcja metali	29,9	14,3	15,6	23,4
Manufacture of basic metals				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	2,9	2,0	0,9	2,3
Manufacture of metal products ^Δ				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	0,1	0,1	-	0,1
Manufacture of computer, electronic and optical products				
Produkcja urządzeń elektrycznych	21,4	4,6	16,8	12,3
Manufacture of electrical equipment				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	7,2	3,6	3,7	5,2
Manufacture of machinery and equipment n.e.c.				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	15,9	6,0	9,9	14,4
Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers				
Produkcja mebli	0,1	0,1	-	0,1
Manufacture of furniture				
Pozostała produkcja wyrobów	6,1	-	6,1	6,1
Other manufacturing				

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób; wartość produkcji sprzedanej przyjęto w cenach producenta, dotyczy produktów wprowadzonych na rynek w latach 2011–2013.

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons; value of sold production is given in producer's prices apply to products introduced into the market during 2011–2013.

TABL. 9(194). PRZEDSIĘBIORSTWA INNOWACYJNE W PRZEMYSŁE ^a WEDŁUG RODZAJÓW WPROWADZONYCH INNOWACJI W LATACH 2011–2013
 INNOVATIVE ENTERPRISES IN INDUSTRY ^a BY TYPE OF INTRODUCED INNOVATION DURING 2011–2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesowe w % ogółu przedsiębiorstw w latach 2011–2013 <i>Industrial enterprises, which introduced product or process innovation in % of total enterprises during 2011–2013</i>			
	ogółem <i>grand total</i>	nowe lub istotnie ulepszone produkty <i>new or significantly improved products</i>		nowe lub istotnie ulepszone procesy <i>new or significantly improved processes</i>
		razem <i>total</i>	w tym nowe dla rynku <i>of which new to the market</i>	
OGÓŁEM	31,2	20,1	10,4	24,5
TOTAL				
sektor publiczny	9,5	4,8	4,8	9,5
<i>public sector</i>				
sektor prywatny	33,1	21,4	10,9	25,8
<i>private sector</i>				
W tym przetwórstwo przemysłowe	33,1	21,9	11,2	25,6
Of which manufacturing				
w tym: <i>of which:</i>				
Produkcja artykułów spożywczych	26,5	11,8	-	17,6
<i>Manufacture of food products</i>				
Produkcja wyrobów tekstylnych	20,0	10,0	-	20,0
<i>Manufacture of textiles</i>				
Produkcja odzieży	11,1	-	-	11,1
<i>Manufacture of wearing apparel</i>				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ <i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>	15,0	15,0	15,0	15,0
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	50,0	20,0	10,0	50,0
<i>Manufacture of paper and paper products</i>				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	60,0	40,0	20,0	60,0
<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	47,1	23,5	23,5	35,3
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	41,7	33,3	33,3	41,7
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	26,1	17,4	4,3	21,7
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>				
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	22,2	11,1	11,1	22,2
<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>				
Produkcja urządzeń elektrycznych	50,0	50,0	33,3	50,0
<i>Manufacture of electrical equipment</i>				
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	54,5	54,5	27,3	27,3
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>				
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	45,0	30,0	5,0	30,0
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>				
Produkcja mebli	33,3	8,3	8,3	25,0
<i>Manufacture of furniture</i>				
Pozostała produkcja wyrobów	20,0	20,0	-	-
<i>Other manufacturing</i>				

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern economic entities employing more than 49 persons.

TABL. 10(195). NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ W PRZEMYSŁE ^a (ceny bieżące)
 EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY ^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym nakłady Of which expenditures				
		na działalność badawczą i rozwojową ^b on research and development activity ^b	na zakup oprogramowania on the acquisition of the software	inwestycyjne na maszyny i urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu ^c capital on the acquisition of machinery and technical equipment, tools and transport equipment ^c	na szkolenie personelu związane z działalnością innowacyjną on staff training connected with innovation activity	
		tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	2005	121208	10376	2793	73964	176
	2010	210312	15896	3105	162086	194
	2012	267000	19207	3744	213387	189
	2013	#	20869	1989	#	#
W tym przetwórstwo przemysłowe		278882	#	1776	104388	#
<i>Of which manufacturing</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ		9214	-	#	7705	#
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>						
Produkcja papieru i wyrobów z papieru		9840	311	#	9468	-
<i>Manufacture of paper and paper products</i>						
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych		8168	#	-	5548	#
<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>						
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych		13287	#	#	#	52
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych		5257	#	#	#	-
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ		18325	2038	#	8310	#
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>						
Produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych		#	1921	#	#	#
<i>Manufacture of computer, electronic and optical products</i>						
Produkcja urządzeń elektrycznych		4355	3554	#	#	-
<i>Manufacture of electrical equipment</i>						

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.
^b Nakłady wewnętrzne i zewnętrzne. ^c Łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons. ^b Internal and external expenditures.
^c Including instruments, movables and endowments.

TABL. 11(196). NAKŁADY NA DZIAŁALNOŚĆ INNOWACYJNĄ^a W PRZEMYSŁE WEDŁUG ŹRÓDEŁ
FINANSOWANIA (ceny bieżące)
EXPENDITURES ON INNOVATION ACTIVITIES IN INDUSTRY^a BY SOURCE OF FUNDS
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym środki <i>Of which funds</i>		
		własne <i>own</i>	pozyskane z zagranicy (bezzwrotne) <i>received from abroad (not re- payable)</i>	kredyty bankowe <i>bank credits</i>
		w tys. zł	<i>in thous. zł</i>	
OGÓŁEM 2005	121208	96855	1243	22375
TOTAL 2010	210312	155994	27088	21300
2012	267000	177762	9850	53575
2013	#	#	#	#
W tym przetwórstwo przemysłowe	278882	232704	#	#
<i>Of which manufacturing</i>				
w tym:				
<i>of which:</i>				
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	9214	#	#	#
<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>				
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	9840	#	-	#
<i>Manufacture of paper and paper products</i>				
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	8168	4718	-	#
<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>				
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych	13287	5181	#	#
<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>				
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych.....	5257	5257	-	-
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>				
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	18325	7467	1928	7587
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>				
Produkcja urządzeń elektrycznych	4355	4355	-	-
<i>Manufacture of electrical equipment</i>				

^a W zakresie innowacji produktowych i procesowych; dane dotyczą podmiotów, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a For product and process innovations; data concern entities employing more than 49 persons.

TABL. 12(197). WYNALAZKI I WZORY UŻYTKOWE KRAJOWE ^a
DOMESTIC INVENTIONS AND UTILITY MODELS ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wynalazki:					<i>Inventions:</i>
zgłoszone.....	33	28	47	39	<i>patent applications</i>
udzielone patenty.....	10	7	10	16	<i>patents granted</i>
Wzory użytkowe:					<i>Utility models:</i>
zgłoszone.....	9	6	10	10	<i>utility model application</i>
udzielone prawa ochronne.....	12	9	2	3	<i>rights of protection granted</i>

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Spółeczeństwo informacyjne Information society

TABL. 13(198). PRZEDSIĘBIORSTWA^a WYKORZYSTUJĄCE WYBRANE TECHNOLOGIE INFORMACYJNO-
TELEKOMUNIKACYJNE
Stan w styczniu
ENTERPRISES^a USING SELECTED INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES
As of January

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Komputery ^b	91,4	98,4	95,8	96,0	<i>Computers^b</i>
Dostęp do Internetu.....	84,9	95,1	93,9	94,0	<i>Internet access</i>
Dostęp do Internetu przez łącze szerokopasmowe ^c	38,6	67,4	81,1	81,0	<i>Internet access via broadband connection^c</i>
w tym mobilne łącze szeroko- pasmowe.....	.	16,8	26,9	41,6	<i>of which mobile broadband</i>
Własna strona internetowa.....	39,9	50,6	56,2	55,2	<i>Own Website</i>

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Stacjonarne i przenośne, np. laptopy (notebooki); w latach 2012 i 2013 również smartfony i nettopy; dane nie obejmują komputerów zintegrowanych na jednej płycie montażowej, komputerów służących do sterowania i regulacji procesów technologicznych oraz w 2005 r. – urządzeń podręcznych (np. palmtopów, PDA). ^c Od 2010 r. obejmuje także mobilne łącze w technologii 3G.

^a Data concerns enterprises with more than 9 persons employed. ^b Desktop and portable computers e.g. laptops (notebooks); in 2012 and 2013 including smartphones and nettops; data do not include computers integrated to other machines or devices on the same assembly board, computers used for the control and regulation of technological processes as well as in 2005 – handheld computers (palmtops, PDAs). ^c Since year 2010 includes mobile connection via 3G technology.

TABL. 14(199). CELE WYKORZYSTANIA INTERNETU W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a
PURPOSE OF USING THE INTERNET BY ENTERPRISES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w % ogółu przedsiębiorstw in percent of total enterprises				
Przedsiębiorstwa wykorzystujące Internet w kontaktach z administracją publiczną.....	62,9	95,7	93,7	92,1	<i>Enterprises using the Internet in their contacts with public administration</i>
Przedsiębiorstwa prowadzące sprzedaż przez sieci komputerowe.....	7,5	7,8	7,7	9,4	<i>Enterprises which received orders via computer networks</i>
Przedsiębiorstwa dokonujące zakupów przez sieci komputerowe.....	24,1	14,6	16,5	18,7	<i>Enterprises which sent orders via computer networks</i>

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concerns enterprises with more than 9 persons employed.

DZIAŁ XIV CENY

Uwagi ogólne

1. Podstawę do opracowania **wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych** stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług (ok. 1700 w 2013 r.).

Wskaźniki cen obliczono przy przyjęciu systemu wag opracowanego na podstawie struktury wydatków (bez spożycia naturalnego) poszczególnych grup gospodarstw domowych na zakup towarów i usług konsumpcyjnych z roku poprzedzającego rok badany, uzyskanej z badania budżetów gospodarstw domowych.

Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu zaadaptowanej na potrzeby zharmonizowanych wskaźników cen konsumpcyjnych (COICOP/HICP).

2. Źródłem informacji o **cenach detalicznych** prezentowanych towarów i usług były notowania cen prowadzone przez ankietatorów w wybranych punktach sprzedaży, w wytypowanych rejonach badania cen. Ceny towarów i usług notowane były w 2013 r. raz w miesiącu, z wyjątkiem owoców i warzyw, w zakresie których notowania cen prowadzone były dwa razy w miesiącu.

Ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach, z wyjątkiem rocznych cen ziemniaków, które obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonywanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

3. Dane o **cenach skupu** dotyczą cen płaconych przez podmioty gospodarcze skupujące produkty rolne bezpośrednio od ich producentów. Przeciętne ceny roczne obliczono jako iloraz wartości (bez podatku od towarów i usług) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

4. Źródłem informacji o **cenach produktów rolnych i zwierząt gospodarskich uzyskiwanych przez rolników na targowiskach** są notowania cen dokonane przez stałych ankietatorów na celowo wytypowanych targowiskach. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

CHAPTER XIV PRICES

General notes

1. The basis for compiling the **price indices of consumer goods and services** is price observation of representatives of goods and services (about 1700 in 2013).

The consumer price indices have been calculated applying the weights system based on the structure of expenditure (excluding own consumption) of particular groups of households on purchasing consumer goods and services from the year preceding the surveyed year, derived from the household budget survey.

The grouping of consumer goods and services is presented on the basis of the Classification of Individual Consumption by Purpose adapted to the needs of the Harmonized Indices of Consumer Prices (COICOP/HICP).

2. The source of information on **retail prices** of presented goods and services were quotations conducted by price collectors in selected sales outlets, in selected price survey regions. Prices of goods and services were collected in 2013 once a month, with the exception of fruit and vegetables, for which the quotations were conducted two times a month.

Annual prices have been computed as the arithmetic means of the average monthly prices apart from annual prices of potatoes, which have been calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

3. Data on **procurement prices** concern prices paid by economic entities purchasing agricultural products directly from their producers.

Average annual prices were calculated as a quotient of value (without value added tax – VAT) and quantity of each agricultural product.

4. The information on **prices of agricultural products and livestock received by farmers on marketplaces** comes from price quotations of agricultural products, provided by a network of interviewers collecting it on selected marketplaces.

Average annual prices were calculated as arithmetic mean of average monthly prices.

TABL. 1(200). WSKAŹNIKI CEN TOWARÓW I USŁUG KONSUMPCYJNYCH
PRICE INDICES OF CONSUMER GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	rok poprzedni = 100 previous year = 100				
O G Ó Ł E M	102,3	102,8	103,8	101,3	T O T A L
w tym:					of which:
Żywność i napoje bezalkoholowe	102,0	102,6	104,5	102,1	Food and non-alcoholic beverages
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	102,8	105,6	104,3	103,1	Alcoholic beverages, tobacco
Odzież i obuwie	93,0	96,9	98,2	97,5	Clothing and footwear
Mieszkanie	104,3	103,6	104,8	102,6	Dwelling
Zdrowie	102,5	103,1	103,7	101,2	Health
Transport	103,9	107,5	106,9	98,2	Transport
Rekreacja i kultura	101,2	101,8	101,7	104,2	Recreation and culture
Edukacja	102,5	101,7	107,4	99,2	Education

TABL. 2(201). CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ryż – za 1 kg	2,77	4,07	4,12	4,04	Rice – per kg
Chleb pszenno-żytni – za 0,5 kg	1,31	1,89	2,13	2,17	Wheat-rye bread – per 0,5 kg
Makaron jajeczny – za 400 g	4,33	3,84	3,78	3,79	Egg pasta – per 400 g
Mąka pszenna – za 1 kg	1,49	1,74	2,31	2,49	Wheat flour – per kg
Mięso wołowe z kością (rostbef) – za 1 kg	16,66	21,70	27,05	29,27	Beef meat, bone-in (roast beef) – per kg
Mięso wieprzowe z kością (schab środkowy) – za 1 kg	13,85	13,69	14,80	14,81	Pork meat, bone-in (centre loin) – per kg
Kurczę patroszone – za 1 kg	5,41	6,30	7,56	7,23	Disembowelled chicken – per kg
Szynka wieprzowa gotowana – za 1 kg	21,34	22,91	22,95	23,43	Pork ham, boiled – per kg
Kiełbasa wędzona – za 1 kg	12,85	14,07	14,17	14,87	Smoked sausage – per kg
Filety z morszczuka mrożone – za 1 kg	13,31	17,76	22,35	22,75	Fillets of hake, frozen – per kg
Karp świeży – za 1 kg	11,38	14,49	15,47	14,38	Fresh carp – per kg
Śledź solony odgłowiony – za 1 kg	9,18	10,09	13,49	13,63	Salted herring, headless – per kg
Mleko krowie o zawartości tłuszczu 3-3,5%, sterylizowane – za 1 l	2,52	2,59	2,75	2,82	Cows' milk, fat content 3-3,5%, sterilized – per l
Ser twarogowy półtłusty – za 1 kg ...	9,58	12,14	13,18	12,97	Semi-fat cottage cheese – per kg
Ser dojrzewający – za 1 kg	17,33	18,47	19,85	21,15	Ripening cheese – per kg
Jaja kurze świeże – za 1 szt.	0,35	0,44	0,58	0,57	Hen eggs, fresh – per piece
Masło świeże o zawartości tłuszczu 82,5% – za 200 g	3,18	3,95	4,39	4,54	Fresh butter, fat content 82,5% – per 200 g
Olej rzepakowy produkcji krajowej – za 1 l	4,67	5,61	6,95	7,02	Rape-oil, domestic production – per l
Pomarańcze – za 1 kg	4,96	5,50	5,71	5,60	Oranges – per kg
Jabłka ^a – za 1 kg	2,11	2,47	2,92	2,85	Apples ^a – per kg
Buraki ^a – za 1 kg	1,22	1,54	1,39	1,74	Beetroots ^a – per kg
Marchew ^a – za 1 kg	1,43	1,83	2,06	2,08	Carrots ^a – per kg
Ziemniaki ^a – za 1 kg	0,72	1,34	0,80	1,44	Potatoes ^a – per kg

^a Średnie ceny roczne obliczono przy zastosowaniu współczynników wyrażających udział zakupów dokonanych przez ludność w poszczególnych miesiącach roku.

^a Annual average prices were calculated with the use of coefficients expressing monthly shares of purchases made by consumers in particular months of a year.

TABL. 2(201). **CENY DETALICZNE WYBRANYCH TOWARÓW I USŁUG (dok.)**
RETAIL PRICES OF SELECTED GOODS AND SERVICES (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Cukier biały kryształ – za 1 kg	3,23	2,57	3,86	3,58	White sugar, crystallized – per kg
Kawa naturalna, mielona – za 250 g	4,66	5,96	7,42	6,66	Natural coffee, ground – per 250 g
Herbata czarna, liściasta – za 100 g	2,28	3,56	3,94	4,03	Black tea, leaf – per 100 g
Wódka czysta 40% – za 0,5 l.....	20,07	19,65	19,94	20,02	Pure vodka 40% – per 0,5 l
Papierosy – za 20 szt.	5,33	9,14	11,37	12,00	Cigarettes – per 20 pcs
Garnitur męski 2-częściowy, z elanowelny – za 1 kpl	429,85	498,73	459,20	462,80	Men's suit, polyester staple fibres and wool – per set
Półbuty męskie skórzane, na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę ...	146,97	168,54	185,97	191,15	Men's low leather shoes with non- leather sole – per pair
Półbuty damskie skórzane, na pode- szwie nieskórzanej – za 1 parę ...	142,89	178,88	186,05	194,42	Women's low leather shoes with non- leather sole – per pair
Podzelowanie obuwia męskiego – za 1 parę	32,14	38,44	40,56	40,84	Resoling men's shoes – per pair
Zimna woda z miejskiej sieci wodo- ciągowej – za 1 m ³	2,61	3,40	3,72	3,95	Cold water by municipal water- system – per 1 m ³
Energia elektryczna dla gospo- darstw domowych (taryfa cało- dobowa) ^a – za 1 kWh	0,42	0,58	0,65	0,65	Electricity for households (all-day tariff) ^a – per kWh
Gaz ziemny wysokometanowy z sieci dla gospodarstw domo- wych ^b – za 1 m ³	1,51	2,63	2,99	2,92	Natural net-gas, high-methanated for households ^b – per m ³
Węgiel kamienny – za 1 t.....	504,82	768,99	856,80	852,55	Hard coal – per t
Ciepła woda – za 1 m ³	14,96	19,25	21,16	21,13	Hot water – per 1 m ³
Centralne ogrzewanie lokali miesz- kalnych – za 1 m ² powierzchni użytkowej	5,22	5,35	4,80	4,36	Heating of dwellings – per 1 m ² of usable floor space
Chłodziarko-zamrażarka typu domowego, poj. ok. 300 l	1508,92 ^c	1284,54	1049,40	1057,18	Fridge-freezer, capacity about 300 l
Pralka automatyczna typu domowe- go, na 5 kg suchej bielizny	1324,11	1100,54	1107,71	1081,36	Automatic washing machine, dry- linen capacity not exceeding 5 kg
Odkurzacz typu domowego	341,77	302,88	328,61	351,51	Vacuum cleaner
Żelazko z nawilżaczem.....	180,89	139,18	162,54	183,61	Iron with duschsystem
Benzyna silnikowa bezołowiowa, 95-oktanowa – za 1 l	4,04	4,57	5,74	5,52	Unleaded 95 octane motor petrol – per l
Bilet normalny na przejazd autobu- sem miejskim, jednorazowy	1,94	2,12	2,66	2,66	Regular ticket for travelling by intra- urban bus
Przejazd taksówką osobową, taryfa dzienna – za 5 km	12,63	15,08	17,71	17,78	Taxi daily fare – for 5 km distance
Bilet normalny do kina	12,80	16,03	16,29	17,04	Regular cinema ticket
Ondulacja na zimno włosów dam- skich	55,25	57,73	61,64	65,33	Women's cold wave
Ciągnik rolniczy	90463	107413	150060	152708	Farm tractor
Kopaczka do ziemniaków ciągniko- wa, zawieszana	-	17047	18331	19287	Mounted tractor potato digger
Mocznik nawozowy 46% N – za 25 kg	23,43	28,89	43,14	44,40	Urea, nutritive content 46% N – per 25 kg
Przemiał pszenicy – za 1 dt.....	16,91	25,00	25,00	25,00	Grinding of wheat – per dt

^{a, b} Łącznie z opłatami stałymi i zmiennymi przy zużyciu miesięcznym: ^a – 100 kWh energii elektrycznej, ^b – 18,25 m³ gazu. ^c Pojemność ok. 320 l.

^{a, b} Including standing and variable charges with the monthly use: ^a – of 100 kWh of electricity, ^b – of 18,25 m³ of gas. ^c Capacity about 320 l.

TABL. 3(202). **PRZECIĘTNE CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH**
AVERAGE PROCUREMENT PRICES OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziarno zbóż konsumpcyjnych i paszowych – za 1 dt:					<i>Cereal grain consumer and for feeds – per dt:</i>
pszenicy	35,81	57,48	89,93	76,02	<i>wheat</i>
żyta	27,63	40,99	74,57	52,70	<i>rye</i>
jęczmienia	34,46	46,89	79,36	72,33	<i>barley</i>
owsa i mieszanek zbożowych	26,52	28,65	65,61	52,47	<i>oats and mixed cereal</i>
pszenżyta	28,99	46,56	79,94	64,58	<i>triticale</i>
Ziemniaki – za 1 dt	15,64	19,56	21,21	38,46	<i>Potatoes – per dt</i>
w tym jadalne (bez wczesnych) ...	35,35	38,47	36,60	71,96	<i>of which edible (excluding early kinds)</i>
Buraki cukrowe – za 1 dt	16,56	11,49	14,19	13,05	<i>Sugar beets – per dt</i>
Rzepak i rzepik przemysłowy – za 1 dt	80,54	127,01	196,29	156,72	<i>Industrial rape and turnip rape – per dt</i>
Liście tytoniu – za 1 dt	207,14	569,16	511,78	826,52	<i>Raw tobacco – per dt</i>
Chmiel surowy – za 1 dt	869,55	.	.	-	<i>Raw hop – per dt</i>
Żywiec rzeźny – za 1 kg:					<i>Animals for slaughter – per kg:</i>
bydło (bez cieląt)	3,83	4,27	5,74	5,87	<i>cattle (excluding calves)</i>
cielęta	5,07	3,69	6,72	7,44	<i>calves</i>
trzoda chlewna	3,83	3,93	5,39	5,49	<i>pigs</i>
Mleko krowie – za 1 l	0,93	1,07	1,25	1,42	<i>Cows' milk – per l</i>
Jaja kurze konsumpcyjne – za 1 szt.	0,15	0,15	0,28	0,22	<i>Consumer hen eggs – per piece</i>

TABL. 4(203). **PRZECIĘTNE CENY UZYSKIWANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH**
AVERAGE MARKETPLACE PRICES RECEIVED BY FARMERS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
Ziarno zbóż – za 1 dt:					<i>Cereal grain – per dt:</i>
pszenicy	54,30	81,91	99,70	99,88	<i>wheat</i>
żyta	48,02	77,82	89,01	85,46	<i>rye</i>
jęczmienia	47,23	84,33	95,57	91,44	<i>barley</i>
owsa	42,08	51,25	88,89	68,57	<i>rye</i>
pszenżyta	40,67	54,44	90,84	94,86	<i>barley</i>
Ziemniaki (bez jadalnych wczesnych) – za 1 dt	53,29	108,81	69,35	120,02	<i>Potatoes (excluding edible early kinds) – per dt</i>
Zwierzęta gospodarskie – za 1 szt.					<i>Livestock – per head</i>
prosię na chów	132,75	.	.	.	<i>piglet</i>
Żywiec rzeźny – za 1 kg					<i>Animals for slaughter – per kg</i>
trzoda chlewna	3,99	.	.	.	<i>pigs</i>
Jaja kurze – za 1 szt.	0,35	0,49	0,65	0,65	<i>Hen eggs – per piece</i>

DZIAŁ XV ROLNICTWO, ŁOWIECTWO I LEŚNICTWO

Uwagi ogólne

Rolnictwo

1. Prezentowane informacje opracowano **metodą rodzaju działalności** i dotyczą działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej prowadzonej przez podmioty gospodarcze niezależnie od sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności –PKD 2007, do której są zaliczane.

2. **Gospodarstwo rolne** to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i **prowadząca działalność rolniczą**.

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną.

Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- 1) gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- 2) gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nieposiadające użytków rolnych) prowadzące działy specjalne produkcji rolnej lub produkcję o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali: drzew owocowych, krzewów owocowych, szkółek sadowniczych i ozdobnych, warzyw i truskawek gruntowych, chmielu, tytoniu, kóz oraz dzikich zwierząt (np. dziki, sarny, daniele) utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin, która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę zwierząt gospodarskich, tj. bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, daniele) i pszczoł, a także działalność polegającą na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

3. Zgodnie z definicjami w ust. 2, od 2010 r. w badaniach rolniczych nie ujmuje się posiadaczy użytków rolnych nieprowadzących działalności rolniczej oraz posiadaczy poniżej 1 ha użytków rolnych prowadzących działalność rolniczą o małej skali (poniżej określonych progów); w związku z tym dane z zakresu: użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, plonów ziemiopłodów (bez warzyw gruntowych), pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników rolniczych oraz zużycia nawozów za 2010 r. zostały skorygowane w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika.

CHAPTER XV

AGRICULTURE, HUNTING AND FORESTRY

General notes

Agriculture

1. The presented information have been compiled using the **kind of activity method** and concern agricultural activity in the area of crop and animal production conducted by economic entities regardless of the sections of the NACE rev. 2 in which they are included.

2. **An agricultural holding** is understood as single unit, both technically and economically, which has a single management (holder or manager) and which conducts agricultural activity.

A natural person's agricultural holding is understood as an agricultural holding used by a natural person.

Natural person's agricultural holding include:

- 1) holding with an area of 1 ha or more of agricultural land;
- 2) holding with an area of less than 1 ha of agricultural land (including holdings without agricultural land) conducting special branches of agricultural activities or the production of significant (determined by the appropriate thresholds) scale: fruit trees plantations, fruit shrubs plantations, ornamental plants and orchard nurseries, field vegetable and strawberry, hops, tobacco, goats and wild animals (such as wild boar, roe deer, fallow deer) kept for slaughter.

An agricultural activity includes activity related to the cultivation of plants, which covers: all field crops (including mushrooms), vegetable gardening and horticulture, nursery, cultivation and seed production of agricultural and horticultural crops as well as activity related to rearing and breeding of livestock, such as cattle, sheep, goats, horses, pigs, poultry, rabbits, other fur-covered animals, wild animals kept for slaughter (such as wild boar, roe deer, fallow deer) and bees, as well as activity of maintaining agricultural land in accordance with cultivation principles with respect for environment protection requirements (according to the norms).

3. According to the definitions in item 2, since 2010 agricultural surveys have not included owners of agricultural land who do not conduct agricultural activities, and owners of less than 1 ha of agricultural land who conduct agricultural activities on a small scale (below the specified thresholds); therefore the data on land use, sown area, yields (excluding ground vegetables), livestock, agricultural tractors and consumption of fertilizers for 2010 have been revised in relation to the data published in the previous edition of the Yearbook.

Dane za lata 2010 i 2011 zmieniono w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Rocznika i podano w warunkach porównywalnych z danymi za następne lata.

4. Powierzchnia użytków rolnych obejmuje powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze to utrzymywane zgodnie z normami określonymi w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 III 2010 r. w sprawie minimalnych norm (Dz. U. Nr 39, poz. 211) z późniejszymi zmianami – prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczonych w 2010 r. do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady, szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami).

Do **sadów** zaliczono grunty zasadzone drzewami i krzewami owocowymi oraz szkółki drzew i krzewów owocowych o powierzchni nie mniejszej niż 0,1 ha.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

The data for the years 2010 and 2011 was changed in comparison the ones published in the previous edition of the Yearbook and was provided in conditions comparable with the data for the next years

4. The agricultural land area including area of agricultural land in a good agricultural condition and other agricultural land.

Agricultural land in a good agricultural condition – maintained in accordance with norms defined in the decree of the Minister of Agriculture and Rural Development, dated 11 III 2010 regarding minimal norms (Journal of Laws No. 39, item 211) with later amendments) – is presented on the basis of a division into sown area, fallow land, permanent crops (including orchards), kitchen gardens, permanent meadows and permanent pastures.

Other agricultural land is agricultural land which is not used and maintained in a good condition.

Sown area is the area of all crops sown and planted in the agricultural holding, except for the area of crops which in 2010 were included to permanent crops, as well as the area of kitchen gardens and crop area intended for ploughing, cultivated as major crops.

Fallow land is the arable land not used for production purposes but maintained in a good agricultural condition, in compliance with the environmental protection requirements, as well as the crop area intended for ploughing of plants cultivated as major crops (green fertilizers).

Permanent crops stand for the total plantation area of fruit-bearing trees and shrubs, and their nurseries, nurseries of ornamental trees and shrubs, and nurseries of forest trees for commercial purposes, as well as other permanent crops, of which wicker, fruit-bearing trees and shrubs grown outside plantations, as well as other permanent crops cultivated under covers.

Orchards are understood as land planted with fruit-bearing trees, bushes and tree nurseries not smaller than 0,1 ha.

Kitchen gardens stand for the area of crops which mainly serve as self-supplies. The area of lawns and ornamental gardens, as well as recreation area, should not be treated as part of kitchen gardens.

Meadows and pastures are understood as permanent meadows and pastures, and do not include arable land sown with grass as part of crop rotation.

5. Globalna produkcja rolnicza obejmuje:

- 1) **produkcję roślinną**, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku);
- 2) **produkcję zwierzęcą**, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego - stada podstawowego i obrotowego).

Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu oraz na targowiskach.

6. Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej - ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji - średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

7. Dane o **produkcji, plonach i skupie**: zbóż, strączkowych i oleistych dotyczą ziarna, tytoniu – liści tytoniu, chmielu - chmielu surowego. Dane dotyczące **zbóż podstawowych**, tj. pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa i pszenżyta - jeśli nie zaznaczono inaczej – nie obejmują mieszanek zbożowych.

Strączkowe na ziarno obejmują: konsumpcyjne (groch, fasola, bób oraz pozostałe) i pastewne (wyka, łubin, bobik oraz pozostałe, np. peluszką, mieszanek strączkowe).

5. Gross agricultural output includes of:

- 1) **crop output**, i.e., raw (not processed) plant-based products (harvests for a given year);
- 2) **animal output**, i.e., production of animals for slaughter, raw (not processed) animal-based products as well as the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd), which include: cattle, pigs, sheep, horses and poultry.

Final agricultural output is the sum of the following values: market output, own consumption of agricultural products from own production, increases in inventories of plant and animal-based products and the increase in farm animal stocks (livestock - the basic and working herd). Final output, as opposed to gross output, does not include those products from own output that were utilized for production purposes, e.g. feed, sown material, manure.

Agricultural market output is the sum of agricultural product sales at procurement centers and on marketplaces.

6. The average national current prices for the year preceding the surveyed year were assumed in calculating agricultural output in constant prices (for market sales – prices received by farmers at marketplaces, for other elements of production - average procurement prices), excluding potatoes, vegetables and fruit, for which the average prices for two consecutive years, i.e., the year preceding the surveyed year and the survey year.

7. Data regarding the **production, yields and procurement** of: pulses and oilseeds plants as well as cereals concerns grain, tobacco - tobacco leaves, hop, - raw hop. Data regarding **basic cereals**, i.e. wheat, rye, barley, oats and triticale, do not include cereal mixed, unless otherwise stated.

Pulses for grain include: edible pulses (peas, beans, broad beans and other) and feed pulses (vetch, lupine, field beans and others, e.g. field peas, pulses mixed).

Do upraw **przemysłowych** zalicza się: buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i od 2003 r. len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel, cykoria). Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na pasze.

8. Dane o ciągnikach rolniczych dotyczą ciągników 4-kołowych i gąsienicowych.

9. Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

10. Lata gospodarcze obejmują okres od 1 VII do 30 VI (np. rok gospodarczy 2012/13 oznacza okres od 1 VII 2012 r. do 30 VI 2013 r.).

11. Do wyliczeń wskaźników natężenia przyjęto – jeśli nie zaznaczono inaczej – użytki rolne, powierzchnie zasiewów i zwierzęta gospodarskie według stanu w czerwcu.

12. Dane o użytkowaniu gruntów, powierzchni zasiewów, zbiorach i plonach ziemiopłodów, zwierzętach gospodarskich i produkcji zwierzęcej oraz o ciągnikach opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych, wyników spisów rolniczych i szacunków.

13. Dane za 2010 r. w zakresie, użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, ciągników i zużycia nawozów mineralnych lub chemicznych oraz wapniowych opracowano na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego. Powszechny Spis Rolny przeprowadzony został we wrześniu 2010 r. według stanu w dniu 30 VI.

Leśnictwo

1. Informacje w zakresie leśnictwa dotyczą:

1) **lasów publicznych** stanowiących własność:

- a) Skarbu Państwa - zarządzanych oraz użytkowanych czasowo lub w wieczyste przez:
- Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe (w skrócie „Lasy Państwowe”) nadzorowane przez Ministra Środowiska,
 - jednostki ochrony przyrody (parki narodowe),

Industrial crops include: sugar beets, oil-bearing crops (rape, agrimony, poppy, sunflower, soya, mustard and since 2003 oil-flax), fibrous plants (flax, hemp) and other industrial plants (i.e. tobacco, hop, chicory).

Feed plants include: pulses, legumes (of which perennial legumes: clover, lucerne and sainfoin) with other feed plants and field grasses, as well as root plants (fodder beet, rutabaga, fodder carrot, fodder cabbage, turnip) and maize for feeds.

8. Data regarding agricultural tractors concern 4-wheeled and tracked tractors.

9. Procurement of agricultural products includes the quantity and value of agricultural products (crop and animal-based) purchased by economic entities directly from producers.

10. Farming years cover the period from 1 VII to 30 VI (e.g. the 2012/13 farming year covers the period from 1 VII 2012 to 30 VI 2013).

11. Intensity ratios were calculated on the basis of agricultural land, sown areas, and livestock as of June, unless otherwise indicated.

12. Data regarding the land use, sown area, crop production and yields, livestock and animal-based production, as well as tractors were compiled on the basis of reports, results of sample surveys, agricultural census and estimation.

13. Data for 2010 in terms of land use, sown area, livestock, tractors and consumption of mineral or chemical and lime fertilizers were compiled on the basis of the results of the Agricultural Census. The Agricultural Census was conducted in September 2010 - as of 30 VI.

Forestry

1. Information within the scope of forestry concerns:

1) **public forests** owned by:

- a) the State Treasury - managed and utilized temporarily or perpetually by:
- State Forestry Organizational Entity “State Forests” (abbreviated as “State Forests”) supervised by the Minister of Environment,
 - nature protection units (national parks),

- jednostki organizacyjne innych ministrów, wojewodów, gmin lub związków komunalnych i Agencję Nieruchomości Rolnych (do 15 VII 2003 r. – Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa),

b) gmin (w tym gmin mających od 1999 r. również status miasta na prawach powiatu);

2) **lasów prywatnych** stanowiących własność:

a) osób fizycznych,

b) wspólnot gruntowych będących własnością wszystkich lub części mieszkańców wsi,

c) spółdzielni produkcji rolniczej,

d) innych osób prawnych.

2. Powierzchnia gruntów leśnych obejmuje powierzchnię lasów oraz gruntów związanych z gospodarką leśną.

Do **powierzchni lasów** zalicza się grunty o zwartej powierzchni co najmniej 0,1 ha:

- pokryte roślinnością leśną (powierzchnia zalesiona),

- przejściowo pozbawione roślinności leśnej (zręby, halizny, płazowiny, plantacje choinek i krzewów oraz poletka łowieckie).

Są to grunty przeznaczone do produkcji leśnej lub wchodzące w skład rezerwatów przyrody i parków narodowych albo wpisane do rejestrów zabytków.

Do **gruntów związanych z gospodarką leśną** zalicza się grunty zajęte pod wykorzystywane dla potrzeb gospodarki leśnej: budynki i budowle, linie podziału przestrzennego lasu, drogi leśne, szkółki leśne, miejsca składowania drewna itp.

Zręby są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu w ciągu ostatnich 2 lat i przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Halizny są to grunty przejściowo pozbawione drzewostanu dłużej niż 2 lata oraz uprawy i młodniki I klasy wieku o zadrzewieniu niższym niż 0,5 (pełne zadrzewienie - 1,0), przewidywane do odnowienia w najbliższych latach.

Płazowiny są to grunty porośnięte drzewami II klasy wieku (21-40 lat) o zadrzewieniu do 0,3 włącznie albo drzewami III i wyższych klas wieku (41 lat i więcej) o zadrzewieniu do 0,2 włącznie, z wyjątkiem drzewostanów w klasie odnowienia i do odnowienia.

- organizational units supervised by different ministers, voivods, gminas or municipal associations and the Agricultural Property Agency (until 15 VII 2003 - the Agricultural Property Agency of the State Treasury),

b) gminas (of which gminas which are also cities with powiat status since 1999);

2) **private forests** owned by:

a) natural persons,

b) land held in common by all or part of the residents of a village,

c) agricultural production co-operatives,

2. Forest land includes areas of forest as well as land connected with silviculture

Forest areas include land with a homogeneous area of at least 0,1 ha:

- covered by forest vegetation (wooded area),

- temporarily devoid of forest vegetation (felling sites, blanks, irregularly stocked open stands, coniferous tree and bush plantations, hunting grounds).

These areas are designated for silviculture production, comprising portions of nature reserves and national parks or are registered as nature monuments.

Land connected with silviculture includes land used for purpose of forest management: buildings and structures, spatial division lines in forests, forest roads, forest nurseries, wood stockpiling areas, etc.

Felling sites are areas temporarily devoid of tree stands within the past 2 years and designated for renewal in coming years.

Blanks are areas temporarily devoid of tree stands for longer than 2 years as well as crops and greenwoods in the age I category, with plantings at less than 0,5 (full planting at 1,0), designated for renewal in coming years.

Irregularly stocked open stands are areas planted with trees in the age II category (21-40 years) with planting of up to 0,3 inclusive, or planted with trees in the III, or higher, age category (41 years or more) with planting of up to 0,2 inclusive, excluding tree stands in the renewal class and to be renewed.

Przez odnowienia rozumie się powstawanie młodego drzewostanu w miejsce drzewostanu usuwanego lub usuniętego:

- 1) odnowienia sztuczne są to uprawy leśne zakładane przez sadzenie lub siew;
- 2) odnowienia naturalne są to uprawy leśne powstałe na powierzchni lasów z samo-siewu i odrośli, uznane za pełnowartościowe i pokrywające co najmniej 50% terenu.

Zalesienia polegają na zakładaniu upraw leśnych na gruntach pozostających poprzednio poza uprawą leśną (niezaliczonych do powierzchni lasów).

Zadrzewienia są to produkcyjne i ochronne skupiska drzew i krzewów na terenach poza lasami. Występują wzdłuż tras komunikacyjnych i cieków wodnych, wśród upraw rolnych, przy domach i budynkach gospodarczych oraz w obrębie i przy zakładach przemysłowych. Do zadrzewień nie zalicza się: sadów, plantacji, szkółek drzew i krzewów, cmentarzy, urządzonej zieleni komunalnej w miastach, ogrodów działkowych, skupisk drzew otaczających obiekty zabytkowe.

3. Wskaźnik **lesistości** (lesistość) obliczono jako stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni województwa.

Udział powierzchni gruntów leśnych w powierzchni łądowej województwa obliczono jako stosunek powierzchni lasów i gruntów związanych z gospodarką leśną do powierzchni ogólnej województwa pomniejszonej o grunty pod wodami (obejmujące powierzchniowe wody wewnętrzne, powierzchniowe wody płynące oraz stojące); od 2002 r. zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 III 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. Nr 38, poz. 454) - do powierzchni łądowej zalicza się grunty pod stawami oraz rowy użytkowane rolniczo.

4. Dane o **pozyskaniu drewna** w układzie sortymentowym zaprezentowano według klasyfikacji jakościowo-wymiarowej określonej Polskimi Normami.

Renewals are understood as new tree stands forming in place of removed stands:

- 1) *artificial renewals* are tree crops established through planting or sowing;
- 2) *natural renewals* are tree crops formed in woodland areas through self-seeding and offshoots, considered full-value and covering at least 50% of the area.

Afforestation consists in establishing woodland crops on land previously outside silviculture (not included in forest area).

Plantings are productive and protective clusters of trees and shrubs outside the forest. The term includes trees along roads, rivers, canals and among agricultural crops, on farmlands and within plants area. The term excludes orchards, plantations, forest and shrub nurseries, cemeteries and estate green belts within cities, home gardens and allotments, trees and shrubs surrounding monumental places.

3. The **forest cover** indicator (forest cover) was calculated as the percentage ratio of forest area to the total area of the voivodship.

Share of forest land in land area of the voivodship is calculated as the percentage ratio of forest area including land connected with silviculture to the total area of the voivodship without lands under waters (i.e. surface flowing waters and surface standing waters). According to the regulation of the Ministry of Regional Development and Construction from 29 III 2001 in regard to the registration of land and buildings (Journal of Laws number 38, item 454) – since 2002 land under ponds as well as ditches used for agricultural purposes have been calculated to land area.

4. Data on **removals** in assortment order were presented according to the quality and size classification defined by the Polish Norms.

ROLNICTWO AGRICULTURE

TABL. 1(204). **UWARUNKOWANIA I WAŻNIEJSZE WYNIKI EKONOMICZNO-PRODUKCYJNE W ROLNICTWIE^a**
TRENDS AND MAJOR ECONOMIC AND PRODUCTION RESULTS IN AGRICULTURE^e

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Gospodarstwa rolne ^b w tys.	51,8	22,1	22,4	21,3	Agricultural holdings ^b in thous.
w tym gospodarstwa indywidualne.....	51,6	21,9	22,2	21,0	of which private farms
Powierzchnia użytków rolnych (stan w czerwcu) ^b w tys. ha	480,1	437,7	484,4	407,9	Agricultural land area (as of June) ^b in thous. ha
w tym gospodarstwa indywidualne.....	361,5	326,9	398,7	340,7	of which private farms
Udział w ogólnej powierzchni zasiewów (stan w czerwcu) ^b w %:					Share in total sown area (as of June) ^b in %:
zbóż podstawowych	65,5	62,6	59,5	56,8	basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne....	67,6	70,4	61,4	58,2	of which private farms
ziemniaków ^c	4,2	1,8	3,1	1,5	potatoes ^e
w tym gospodarstwa indywidualne	5,0	2,4	3,6	1,9	of which private farms
roślin przemysłowych	4,8	14,9	11,6	13,0	industrial plants
w tym gospodarstwa indywidualne....	3,3	13,0	9,8	12,1	of which private farms
Plony z 1 ha w dt:					Yields per 1 ha in dt:
zbóż podstawowych.....	31,4	36,5	36,7	43,2	of basic cereals
w tym gospodarstwa indywidualne....	30,5	31,0	34,9	39,8	of which private farms
ziemniaków ^c	189	213	250	233	potatoes ^e
w tym gospodarstwa indywidualne....	188	212	248	230	of which private farms
rzepaku i rzepiku	27,5	23,1	28,7	30,7	of rape and turnip rape
w tym gospodarstwa indywidualne....	26,4	22,7	27,4	28,1	of which private farms
Bydło, trzoda chlewna, owce i konie w przeliczeniowych sztukach dużych (stan w czerwcu) ^{bd} na 100 ha użytków rolnych.....	20,9	19,8	17,5	22,3	Cattle, pigs, sheep and horses in terms of large heads (as of June) ^{bd} per 100 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne.....	22,5	22,5	16,5	21,4	of which private farms
Udział krów w pogłowie bydła (stan w czerwcu) ^b w %	43,3	40,5	42,0	40,6	Share of cows in cattle stocks (as of June) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne.....	41,6	38,6	40,1	39,0	of which private farms
Udział loch w pogłowie trzody chlewnej (stan w końcu lipca) ^b w %	10,3	8,9	9,2	8,4	Share of sows in pig stocks (as of the end of July) ^b in %
w tym gospodarstwa indywidualne.....	9,9	8,8	8,8	7,6	of which private farms
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) ^e na 1 ha użytków rolnych w kg ..	195,1	240,6	200,8	269,9	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck) ^e per 1 ha of agricultural land in kg
Produkcja mleka krowiego w l:					Production of cows' milk in l:
na 1 ha użytków rolnych	271,7	247,6	240,1	264,6	per 1 ha of agricultural land
w tym gospodarstwa indywidualne ...	239,9	235,2	172,4	192,1	of which private farms
na 1 krowę	4461,1	4092,8	4032,4	3709,2	per cow
w tym gospodarstwa indywidualne ...	4116,8	3759,2	3211,7	2931,0	of which private farms
Ciągniki rolnicze (stan w czerwcu) ^b na 100 ha użytków rolnych w szt.	4,2	4,4	.	4,8	Agricultural tractors (as of June) ^b per 100 ha of agricultural land in units
w tym gospodarstwa indywidualne	5,4	5,7	.	5,5	of which private farms
Zużycie nawozów mineralnych lub chemicznych (łącznie z wieloskładnikowymi) w przeliczeniu na czysty składnik ^{bf} na 1 ha użytków rolnych w kg.....	115,5	98,7	105,2	188,5	Consumption of mineral or chemical fertilizers (including mixed fertilizers) in terms of pure ingredient ^{bf} per 1 ha of agricultural land in kg
w tym gospodarstwa indywidualne.....	125,6	97,4	100,0	171,2	of which private farms

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 3 na str. 269. ^b W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^c Od 2010 r. bez ogrodów przydomowych. ^d Patrz uwaga do tabl. 11 na str. 284; trzoda chlewna w latach: 2005, 2012 i 2013 – stan w końcu lipca. ^e Dotyczy mięsa: wołowego, cielęcego, wieprzowego, baraniego, końskiego, drobiowego, koziego, króliczego i dziczyzny; w wadze poubojowej ciepłej. ^f Dotyczy odpowiednio lat gospodarczych: 2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13.

^a See general notes, item 3 on page 269. ^b In 2010 data of the Agricultural Census. ^c Since 2010 excluding kitchen gardens. ^d See note to the table 11 on page 284; pigs in 2005, 2012 and 2013 – as of the end of July. ^e Concerns meat: beef, veal, pork, mutton, horseflesh, poultry, goat, rabbit and game; in post-slaughter warm weight. ^f Concerns respectively the: 2004/05, 2009/10, 2011/12, 2012/13 farming years.

TABL. 2(205). POWIERZCHNIA UŻYTKÓW ROLNYCH WEDŁUG RODZAJÓW UŻYTKÓW^a

Stan w czerwcu

AGRICULTURAL LAND AREA BY LAND TYPE^a

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	W tym gospodarstwa indywidualne <i>Of which private farms</i>	SPECIFICATION
	w ha <i>in ha</i>		
O G Ó Ł E M 2010 ^b	437676	326909	T O T A L
2012	484425	398736	
2013	407942	340650	
W dobrej kulturze rolnej	403432	337430	In good agricultural condition
Pod zasiewami	275030	220373	Sown area
Grunty ugorowane	22650	21011	Fallow land
Uprawy trwale	8564	7265	Permanent crops
w tym sady	3674	3620	of which orchards
Ogrody przydomowe	611	609	Kitchen gardens
Łąki trwale	78409	71540	Permanent meadows
Pastwiska trwale	18168	16631	Permanent pastures
Pozostale	4509	3220	Others

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 4 na str. 270. ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.^a See general notes, item 4 on page 270. ^b Data of the Agricultural Census.TABL. 3(206). GOSPODARSTWA ROLNE WEDŁUG GRUP OBSZAROWYCH^a

Stan w czerwcu

FARMS BY AREA GROUPS^a

As of June

L A T A Y E A R S	w tys. <i>in tho- us.</i>	Gospodarstwa <i>Farms</i>							Przeciętna powierzchnia ogólna gos- podarstwa w ha <i>Average total farm area in ha</i>		
		o powierzchni użytków rolnych – w odsetkach <i>with agricultural land area of – in percent</i>							ogó- łem <i>total</i>	w tym użytki rolne <i>of which agricul- tural land</i>	
		do 1,00 ha <i>up to</i>	1,01– 1,99	2,00– 4,99	5,00– 9,99	10,00– 14,99	15,00– 19,99	20,00– 49,99			50,00 ha i więcej <i>and more</i>
O G Ó Ł E M T O T A L											
2010 ^b	22,1	2,5	21,1	27,0	18,5	9,9	5,3	9,3	6,4	22,14	19,76
2012	22,4	1,3	21,8	23,0	19,9	10,5	6,3	11,8	5,4	23,06	21,67
2013	21,3	2,9	20,5	26,7	18,0	9,6	5,1	9,6	7,6	21,49	19,19

W tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE
of which PRIVATE FARMS

2010 ^b	21,9	1,6	20,0	32,5	23,0	10,1	4,8	6,4	1,6	15,91	14,93
2012	22,2	1,3	22,0	23,2	20,1	10,6	6,3	11,8	4,8	19,04	17,98
2013	21,0	2,9	20,7	27,0	18,1	9,7	5,1	9,6	6,9	17,32	16,20

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 2 na str. 269. ^b Dane Powszechnego Spisu Rolnego.^a See general notes, item 2 on page 269. ^b Data of the Agricultural Census.

TABL. 4(207). DYNAMIKA GLOBALNEJ, KOŃCOWEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)
 INDICES OF GROSS, FINAL AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	ogółem <i>total</i>				w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>				
	rok poprzedni = 100				<i>previous year = 100</i>				
Produkcja globalna	102,0	95,8	110,1	100,1	100,0	102,1	112,0	99,1	<i>Gross output</i>
roślinna	97,5	86,1	96,1	124,5	91,5	87,5	101,6	126,0	<i>crop</i>
zwierzęca.....	107,8	109,7	129,7	74,4	110,8	123,3	125,5	70,7	<i>animal</i>
Produkcja końcowa.....	97,1	94,4	115,5	96,0	94,7	101,8	117,3	93,5	<i>Final output</i>
roślinna	84,0	78,0	98,9	130,9	75,6	78,8	106,5	130,6	<i>crop</i>
zwierzęca.....	108,2	110,5	129,8	74,0	111,3	124,5	125,7	70,2	<i>animal</i>
Produkcja towarowa	107,6	99,1	106,4	95,8	101,7	106,9	109,1	94,1	<i>Market output</i>
roślinna	107,9	84,0	84,5	124,5	93,5	86,3	89,5	130,5	<i>crop</i>
zwierzęca.....	107,3	114,1	126,0	79,5	107,3	127,3	125,4	74,4	<i>animal</i>

^a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 28.

^a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 28.

TABL. 5(208). STRUKTURA GLOBALNEJ I TOWAROWEJ PRODUKCJI ROLNICZEJ (ceny stałe^a)
 STRUCTURE OF GROSS AND MARKET AGRICULTURAL OUTPUT (constant prices^a)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w odsetkach <i>in percent</i>				
	PRODUKCJA GLOBALNA GROSS OUTPUT				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	53,2	53,0	50,9	63,9	Crop output
Zboża	23,3	18,7	17,4	30,0	Cereals
w tym zboża podstawowe	20,1	16,1	14,2	25,3	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,8	7,3	6,7	9,5	of which: wheat
żyto	3,2	2,2	2,0	4,4	rye
jęczmień	3,5	2,1	2,1	4,2	barley
Ziemniaki	4,3	2,1	3,5	4,0	Potatoes
Przemysłowe	4,9	6,6	5,9	9,2	Industrial
w tym buraki cukrowe	1,7	0,4	0,4	0,9	of which sugar beets
Warzywa	6,2	8,2	9,2	7,0	Vegetables
Owoce	2,0	2,5	2,3	3,1	Fruit
Siano łąkowe	2,4	3,1	2,8	2,4	Meadow hay
Pozostałe	10,1	11,8	9,8	8,2	Others
Produkcja zwierzęca	46,8	47,0	49,1	36,1	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	30,7	33,5	32,1	24,9	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	1,5	1,8	2,8	2,0	cattle (excluding calves)
cielęta	0,1	0,1	0,1	0,2	calves
trzoda chlewna	11,7	10,2	10,6	3,2	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	17,4	21,2	18,5	19,5	poultry
Przyrost stada (podstawowego i obrotowego)	0,5	-0,4	1,4	-1,6	Increase in herd (basic and working)
Mleko krowie	8,2	6,2	7,2	6,6	Cows' milk
Jaja kurze	5,2	6,3	7,1	4,9	Hen eggs
Obornik	0,9	0,7	0,7	0,7	Manure
Pozostałe	1,3	0,7	0,6	0,6	Others
	PRODUKCJA TOWAROWA MARKET OUTPUT				
O G Ó Ł E M	100,0	100,0	100,0	100,0	T O T A L
Produkcja roślinna	40,6	53,8	37,5	47,2	Crop output
Zboża	17,1	19,8	10,9	19,0	Cereals
w tym zboża podstawowe	14,0	17,7	8,1	14,7	of which basic cereals
w tym: pszenica	7,0	7,8	4,8	6,9	of which: wheat
żyto	3,4	5,7	1,1	3,3	rye
jęczmień	2,0	2,1	1,0	2,1	barley
Ziemniaki	1,7	1,6	1,8	2,1	Potatoes
Przemysłowe	6,9	12,4	4,0	8,1	Industrial
w tym buraki cukrowe	2,4	0,8	0,6	1,3	of which sugar beets
Warzywa	6,5	8,1	10,5	8,2	Vegetables
Owoce	2,2	3,0	2,4	3,2	Fruit
Pozostałe	6,2	8,9	7,9	6,6	Other
Produkcja zwierzęca	59,4	46,2	62,5	52,8	Animal output
Żywiec rzeźny ^b	41,6	32,0	44,9	37,2	Animals for slaughter ^b
w tym:					of which:
bydło (bez cieląt)	2,0	2,0	3,8	2,8	cattle (excluding calves)
cielęta	0,0	0,1	0,1	0,2	calves
trzoda chlewna	15,2	7,6	14,8	4,7	pigs
owce	0,0	0,0	0,0	0,0	sheep
drób	24,2	22,2	26,2	29,3	poultry
Mleko krowie	9,6	8,8	9,3	9,2	Cows' milk
Jaja kurze	6,7	4,4	7,7	5,9	Hen eggs
Pozostałe	1,5	1,0	0,6	0,5	Others

^a Patrz uwagi ogólne do Rocznika, ust. 10, pkt. 1) na str. 28. ^b Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.

^a See general notes to the Yearbook, item 10, point 1) on page 28. ^b Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

TABL. 6(209). **POWIERZCHNIA ZASIEWÓW^a**
 Stan w czerwcu
SOWN AREA^a
 As of June

ZIEMIOPŁODY	2005	2010	2012	2013		CROPS
				ogółem <i>total</i>	w tym gospo- darstwa indywi- dualne <i>of which private farms</i>	
w ha in ha						
O G Ó Ł E M	304115	281646	326952	275030	220373	T O T A L
Zboża	238817	206449	243608	195869	160396	<i>Cereals</i>
zboża podstawowe	199076	176517	194562	156153	128325	<i>basic cereals</i>
pszenica	63069	56235	62038	51300	35819	<i>wheat</i>
żyto	54305	42323	44475	42581	38184	<i>rye</i>
jęczmień	34684	26397	38611	18534	16267	<i>barley</i>
owies	12671	13770	14429	7304	6459	<i>oats</i>
pszenżyto	34347	37792	35009	36434	31596	<i>triticale</i>
mieszanki zbożowe.....	19508	10113	21767	7723	7598	<i>cereal mixed</i>
gryka, proso i inne zbożowe	2264	9079	11008	13147	11248	<i>buckwheat, millet and other cereals</i>
kukurydza na ziarno ...	17971	10740	16270	18846	13225	<i>maize for grain</i>
Strączkowe	3379	6295	5720	8142	7179	<i>Pulses</i>
konsumpcyjne	139	835	1545	2701	2610	<i>edible</i>
pastewne ^b	3240	5460	4175	5441	4569	<i>feed^b</i>
Ziemniaki	12706	5164	10056	4019	3947	<i>Potatoes</i>
Przemysłowe	23415	42060	37890	35653	26593	<i>Industrial</i>
w tym:						<i>of which:</i>
buraki cukrowe	3514	944	2153	1162	724	<i>sugar beets</i>
oleiste	19308	40185	35381	34398	25775	<i>oilseeds</i>
w tym rzepak i rzepik	16778	38921	33140	34165	25543	<i>of which rape and turnip rape</i>
Pastewne	14701	15343	23299	25854	19050	<i>Feed</i>
w tym:						<i>of which:</i>
okopowe	1821	182	1430	174	135	<i>root plants</i>
kukurydza na pasze ...	6665	6349	8379	6501	3076	<i>maize for feeds</i>
Pozostałe uprawy ^c	11097	6335	6379	5493	3208	<i>Other crops^c</i>

^a W 2005 r. łącznie z powierzchnią upraw trwałych, ogrodów przydomowych oraz upraw na przyoranie (nawozy zielone); w 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b Łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno. ^c Warzywa, truskawki, wysadki okopowych itp.

^a In 2005 including permanent crops, kitchen gardens as well as area intended for ploughing (green fertilizers); in 2010 data of the Agricultural Census. ^b Including cereal and pulse mixed for grain. ^c Vegetables, strawberries, root plant planting etc.

TABL. 7(210). **ZBIORY I PLONY WYBRANYCH ZIEMIOPŁODÓW**
SELECTED CROP PRODUCTION AND YIELDS

ZIEMIOPŁODY	2006–2010 ^a	2010	2012	2013		CROPS
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

ZBIORY w t
PRODUCTION in t

Zboża	703306	753958	914008	842627	641082	<i>Cereals</i>
w tym:						<i>of which:</i>
zboża podstawowe ..	579967	643834	714158	674437	511161	<i>basic cereals</i>
pszenica	221625	257241	268066	271898	161956	<i>wheat</i>
żyto	121097	115294	140702	144349	129062	<i>rye</i>
jęczmień	95241	92710	132389	74353	62085	<i>barley</i>
owies	27983	37440	41800	21844	19958	<i>oats</i>
pszenżyto	114021	141148	131201	161993	138100	<i>triticale</i>
mieszanki zbożowe ...	44004	27777	67881	25329	25129	<i>cereal mixed</i>
Ziemniaki	186983	109709	251550	93636	90781	<i>Potatoes</i>
Buraki cukrowe	88632	50580	140216	75772	47929	<i>Sugar beets</i>
Rzepak i rzepik	78252	89834	95083	104882	71654	<i>Rape and turnip rape</i>
Siano łąkowe	291611	307629	319263	319967	303910	<i>Meadow hay</i>

PLONY z 1 ha w dt
YIELDS per 1 ha in dt

Zboża	29,8	36,5	37,5	43,0	40,0	<i>Cereals</i>
w tym:						<i>of which:</i>
zboża podstawowe ..	29,5	36,3	36,7	43,2	39,8	<i>basic cereals</i>
pszenica	36,4	45,7	43,2	53,0	45,2	<i>wheat</i>
żyto	23,5	27,2	31,6	33,9	33,8	<i>rye</i>
jęczmień	27,0	35,1	34,3	40,1	38,2	<i>barley</i>
owies	21,0	27,2	29,0	29,9	30,9	<i>oats</i>
pszenżyto	32,4	37,3	37,5	44,5	43,7	<i>triticale</i>
mieszanki zbożowe ..	22,2	27,5	31,2	32,8	33,1	<i>cereal mixed</i>
Ziemniaki	173	213	250	233	230	<i>Potatoes</i>
Buraki cukrowe	402	536	651	652	662	<i>Sugar beets</i>
Rzepak i rzepik	27,7	23,1	28,7	30,7	28,1	<i>Rape and turnip rape</i>
Siano łąkowe	36,7	37,5	38,0	40,8	42,5	<i>Meadow hay</i>

^a Przeciętne roczne.
^a Annual averages.

TABL. 8(211). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY WARZYW GRUNTOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF GROUND VEGETABLES^a

WARZYWA	2006–2010 ^b	2010	2012	2013		VEGETABLES
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

 POWIERZCHNIA^c w ha — stan w czerwcu

 AREA^c in ha — as of June

OGÓŁEM	4847	2570	4345	1632	1500	TOTAL
Kapusta	787	387	675	284	284	Cabbages
Kalafior	169	101	137	65	65	Cauliflowers
Cebula	670	301	656	194	194	Onions
Marchew jadalna	581	268	555	150	150	Carrots
Buraki ćwikłowe	368	126	366	100	100	Beetroots
Ogórki	439	225	446	104	104	Cucumbers
Pomidory	270	113	204	75	75	Tomatoes
Pozostałe ^d	1562	1048	1305	660	528	Others ^d

 ZBIORY w t
 PRODUCTION in t

OGÓŁEM	90270	64756	101861	46914	46245	TOTAL
Kapusta	30201	18412	26715	14345	14345	Cabbages
Kalafior	3219	2424	3240	1960	1960	Cauliflowers
Cebula	11179	7712	15096	6986	6986	Onions
Marchew jadalna	13329	9811	18488	6311	6310	Carrots
Buraki ćwikłowe	7779	4546	9656	3864	3864	Beetroots
Ogórki	5742	4205	7532	2813	2813	Cucumbers
Pomidory	4358	2815	3216	1803	1803	Tomatoes
Pozostałe ^d	14463	14830	17918	8833	8164	Others ^d

 PLONY z 1 ha w dt
 YIELDS per 1 ha in dt

Kapusta	384	475	396	505	505	Cabbages
Kalafior	190	240	236	302	302	Cauliflowers
Cebula	167	256	230	360	360	Onions
Marchew jadalna	229	366	333	420	420	Carrots
Buraki ćwikłowe	212	360	264	386	386	Beetroots
Ogórki	131	187	169	270	270	Cucumbers
Pomidory	162	249	157	240	240	Tomatoes
Pozostałe ^d	93	142	137	134	155	Others ^d

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar itp.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Parsley, leeks, celeries, radish, salad, rhubarb etc.

TABL. 9(222). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY OWOCÓW Z DRZEW^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF TREE FRUIT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2006–2010 ^b	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

POWIERZCHNIA^c w ha — stan w czerwcu
AREA^c in ha — as of June

OGÓŁEM	4873	5022	5115	3226	3179	TOTAL
Jabłonie	1880	2535	2631	2225	2192	<i>Apples</i>
Grusze	227	132	248	126	123	<i>Pears</i>
Śliwy	528	338	524	236	230	<i>Plums</i>
Wiśnie	637	294	631	306	301	<i>Cherries</i>
Czereśnie	267	389	265	145	144	<i>Sweet cherries</i>
Pozostałe ^d	1334	1334	816	189	189	<i>Others^d</i>

ZBIORY w t
PRODUCTION in t

OGÓŁEM	16056	13780	24065	20799	20756	TOTAL
Jabłka	8899	9169	16065	15981	15949	<i>Apples</i>
Gruszki	833	514	1056	681	678	<i>Pears</i>
Śliwki	1932	1070	2447	1276	1276	<i>Plums</i>
Wiśnie	2695	994	2831	1226	1218	<i>Cherries</i>
Czereśnie	1055	1622	993	850	850	<i>Sweet cherries</i>
Pozostałe ^d	643	412	673	785	785	<i>Others^d</i>

PLONY z 1 ha w dt
YIELDS per 1 ha in dt

Jabłka	47	36	61	72	73	<i>Apples</i>
Gruszki	37	39	43	54	55	<i>Pears</i>
Śliwki	37	32	47	54	55	<i>Plums</i>
Wiśnie	42	34	45	40	41	<i>Cherries</i>
Czereśnie	40	42	38	59	59	<i>Sweet cherries</i>
Pozostałe ^d	5	3	8	42	42	<i>Others^d</i>

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie itp.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Peaches, apricots, walnuts etc.

TABL. 10(213). **POWIERZCHNIA, ZBIORY I PLONY Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH^a**
AREA, PRODUCTION AND YIELDS OF BERRY FRUIT^a

OWOCE	2006–2010 ^b	2010	2012	2013		FRUIT
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

 POWIERZCHNIA^c w ha — stan w czerwcu

 AREA^c in ha — as of June

OGÓŁEM	1946	1680	1790	3732	3566	TOTAL
Truskawki ^d	964	734	815	3022	2868	Strawberries ^d
Maliny ^e	104	119	79	63	60	Raspberries ^e
Porzeczki	593	556	595	412	412	Currants
Agrest	89	47	78	41	41	Gooseberries
Pozostałe ^f	197	224	223	194	185	Others ^f

ZBIORY w t

PRODUCTION in t

OGÓŁEM	7835	6510	7771	13158	13060	TOTAL
Truskawki ^d	3618	2184	3526	8669	8591	Strawberries ^d
Maliny ^e	194	217	156	152	151	Raspberries ^e
Porzeczki	2970	3028	3042	3214	3214	Currants
Agrest	497	224	399	308	308	Gooseberries
Pozostałe ^f	557	857	649	815	795	Others ^f

PLONY z 1 ha w dt

YIELDS per 1 ha in dt

Truskawki ^d	38	30	43	29	30	Strawberries ^d
Maliny ^e	19	18	20	24	25	Raspberries ^e
Porzeczki	50	55	51	78	78	Currants
Agrest	56	48	51	75	75	Gooseberries
Pozostałe ^f	28	38	29	42	43	Others ^f

^a Łącznie z ogrodami przydomowymi. ^b Przeciętne roczne. ^c W 2010 r. dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^d Od 2010 r. łącznie z poziomkami; do 2009 r. poziomki uwzględniano w pozycji „pozostałe”. ^e Łącznie z jeżyną bezkolcową. ^f Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

^a Including kitchen gardens. ^b Annual averages. ^c In 2010 data of the Agricultural Census. ^d Since 2010 including wild strawberries; until 2009 wild strawberries was included in item „others”. ^e Including thornless blackberry. ^f Chokeberry, northern highbush blueberry, vine, filbert and others.

TABL. 11(214). **BYDŁO, TRZODA CHLEWNA, OWCE I KONIE**

Stan w czerwcu

CATTLE, PIGS, SHEEP AND HORSES

As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010 ^a	2012	2013	2005	2010 ^a	2012	2013	SPECIFICATION
	ogółem total				w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms				

W SZTUKACH
IN HEADS

Bydło	69539	69817	69574	78346	54049	57266	53667	63672	Cattle
w tym krowy	30087	28278	29208	27400	22464	22084	21530	24861	of which cows
Trzoda chlewna ^b	257049	164152	147231	145839	211520	144189	104901	103919	Pigs ^b
w tym lochy	26380	14604	13572	12276	20900	7699	9275	7874	of which sows
Owce	3610	4115	3891	4271	3257	3633	3594	4046	Sheep
w tym maciorki	2440	2535	1678	2355	2254	2398	1535	2223	of which ewes
Konie ^c	5982	5923	6816	6236	5930	5775	6736	6066	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie) ..	100459	86729	84871	91131	81158	73507	65692	72916	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

NA 100 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w szt.
PER 100 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in heads

Bydło	14,5	16,0	14,4	19,2	.	17,5	13,5	18,7	Cattle
w tym krowy	6,3	6,5	6,0	6,7	.	6,8	5,4	7,3	of which cows
Trzoda chlewna ^b	53,5	37,5	30,4	35,7	.	44,1	26,3	30,5	Pigs ^b
w tym lochy	5,5	3,3	2,8	3,0	.	2,4	2,3	2,3	of which sows
Owce	0,8	0,9	0,8	1,0	.	1,1	0,9	1,2	Sheep
w tym maciorki	0,5	0,6	0,3	0,6	.	0,7	0,4	0,7	of which ewes
Konie ^c	1,2	1,4	1,4	1,5	.	1,8	1,7	1,8	Horses ^c
W przeliczeniowych sztukach dużych (bydło, trzoda chlewna, owce i konie) ..	20,9	19,8	17,5	22,3	.	22,5	16,5	21,4	In terms of large heads (cattle, pigs, sheep and horses)

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b, ^c W latach 2005, 2011 i 2012: ^b – stan w końcu lipca, ^c – dane szacunkowe. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 272.

U w a g a. Przeliczenia pogłowia zwierząt ze sztuk fizycznych na przeliczeniowe sztuki duże dokonuje się przy przyjęciu współczynników (mnożników): dla bydła – 0,8, dla trzody chlewnej – 0,15, dla owiec – 0,08, dla koni – 1,0.

^a Data of the Agricultural Census. ^b, ^c In years 2005, 2011 and 2012: ^b – as of the end of July, ^c – estimated data. ^d See general notes, item 11 on page 272.

^{N o t e.} The following ratios (multipliers) are used in calculating livestock in physical units per head in terms of large heads: for cattle – 0,8, for pigs – 0,15, for sheep – 0,08, for horses – 1,0.

TABL. 12(215). **DRÓB^a**
 Stan w końcu roku
POULTRY^a
As of the end of year

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	
Kury w tys. szt.	2503,9	3690,0	3225,2	3264,9	3232,6	<i>Hens in thous. heads</i>
w tym nioski	776,1	1285,0	1308,1	1224,7	1224,7	<i>of which laying hens</i>
Gęsi w tys. szt.	134,1	210,0	97,3	94,7	94,7	<i>Geese in thous. heads</i>
Indyki w tys. szt.	1728,6	1717,9	1125,6	1048,5	783,3	<i>Turkeys in thous. heads</i>
Kaczki ^b w tys. szt.	122,7	42,9	33,0	37,3	37,3	<i>Ducks ^b in thous. heads</i>
Kury na 100 ha użytków rolnych ^c w szt.	521,5	843,1	665,8	800,3	949,0	<i>Hens per 100 ha of agricultural land^c in heads</i>
w tym nioski	161,7	293,6	270,0	300,2	359,5	<i>of which laying hens</i>

^a W wieku powyżej 2 tygodni. ^b Łącznie z drobiem pozostałym. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 272.

^a More than 2 weeks old. ^b Including other poultry. ^c See general notes, item 11 on page 272.

TABL. 13(216). **PRODUKCJA ŻYWCA RZEŻNEGO^a**
PRODUCTION OF ANIMALS FOR SLAUGHTER^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem <i>total</i>	w tym gospodarstwa indywidualne <i>of which private farms</i>	

W SZTUKACH
 IN HEADS

Bydło (bez cieląt)	12,5	12,1	14,8	11,9	9,0	<i>Cattle (excluding calves)</i>
Cielęta	1,6	1,4	3,2	3,0	2,6	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	363,3	307,0	125,3	257,3	195,0	<i>Pigs</i>
Owce	0,2	1,0	0,3	0,6	0,6	<i>Sheep</i>
Konie	0,7	0,4	0,3	0,3	0,2	<i>Horses</i>

W TONACH WAGI ŻYWEJ
 IN TONNES OF LIVE WEIGHT

Bydło (bez cieląt)	6,3	6,4	7,8	6,6	5,1	<i>Cattle (excluding calves)</i>
Cielęta	0,2	0,2	0,4	0,3	0,2	<i>Calves</i>
Trzoda chlewna	40,5	37,1	15,7	32,9	25,7	<i>Pigs</i>
Owce	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	<i>Sheep</i>
Konie	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	<i>Horses</i>
Drób	75,2	94,8	105,6	104,5	89,2	<i>Poultry</i>
Kozy i króliki	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	<i>Goats and rabbits</i>

^a Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

^a Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption.

TABL. 14(217). **PRODUKCJA MIĘSA^a, TŁUSZCZÓW I PODROBÓW**
PRODUCTION OF MEAT^a, FATS AND PLUCK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
W TONACH IN TONNES					
Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami)	93,7	105,3	97,3	110,1	Production of animals for slaughter in terms of meat (including fats and pluck)
mięso i tłuszcze	89,0	99,9	91,9	104,4	meat and fats
wołowe	3,3	3,3	4,0	3,4	beef
cielęce	0,1	0,2	0,3	0,2	veal
wieprzowe	31,5	29,0	12,2	25,7	pork
baranie	0,0	0,0	0,0	0,0	mutton
końskie	0,2	0,1	0,1	0,1	horseflesh
drobiowe	52,7	66,3	73,9	73,1	poultry
kozy i królicze ^b	1,2	1,0	1,4	1,9	goat and rabbit ^b
podroby	4,7	5,4	5,4	5,7	pluck
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^c w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^c in kg					
O G Ó Ł E M	195,1	240,6	200,8	269,9	TOTAL

^a W wadze poubojowej cieplej. Dane obejmują skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. ^b Łącznie z dziczyzną. ^c Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 272.

^a In post-slaughter warm weight. Data include purchase of animals for slaughter (excluding animals selected for further breeding), market sales and slaughter intended for own consumption. ^b Including game. ^c See general notes, item 11 on page 272.

TABL. 15(218). **PRODUKCJA MLEKA KROWIEGO I JAJ KURZYCH**
PRODUCTION OF COWS' MILK AND HEN EGGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Produkcja mleka:						Milk production:
w milionach litrów	130,5	108,4	116,3	107,9	65,5	in million litres
na 100 ha użytków rolnych ^a w tys. l	271,7	24,8	24,0	26,5	19,2	per 100 ha agricultural land ^a in thous. l
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l	4461,1	4092,8	4032,4	3709,2	2931,0	Average annual quantity of milk per cow in l
Produkcja jaj w mln szt.	239,0	259,5	313,1	299,4	299,4	Eggs production in mln units
Przeciętna roczna liczba jaj od 1 kury nioski w szt.	227,8	201,2	243,0	256,1	256,1	Average annual number of eggs per laying hen in units

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 272.

^a See general notes, item 11 on page 272.

TABL. 16(219). **CIĄGNIKI ROLNICZE**
 Stan w czerwcu
 AGRICULTURAL TRACTORS
 As of June

WYSZCZEGÓLNIENIE		Ogółem Total	W tym gospodar- stwa indywidualne Of which private farms	SPECIFICATION
W sztukach.....	2005	20074	19452	<i>In units</i>
	2010 ^a	19356	18675	
	2013	19380	18796	
Powierzchnia użytków rolnych ^b na 1 ciągnik w ha	2005	23,9	18,6	<i>Agricultural land area^b per tractor in ha</i>
	2010 ^a	22,6	17,5	
	2013	21,0	18,1	

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 272.

U w a g a. Od 2010 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co trzy lata.

^a Data of the Agricultural Census. ^b See general notes, item 11 on page 272.

N o t e. Since 2010 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 17(220). **ZUŻYCIENIE NAWOZÓW MINERALNYCH LUB CHEMICZNYCH ORAZ WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK**
 CONSUMPTION OF MINERAL OR CHEMICAL AND LIME FERTILIZERS IN TERMS OF PURE
 INGREDIENT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2004/05	2009/10 ^a	2011/12	2012/13		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym gospodar- stwa indywidu- alne of which private farms	
W TONACH IN TONNES						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	55448	43182	50957	76906	58325	<i>Mineral or chemical fertilizers^b</i>
azotowe	30624	26388	30090	36976	25024	<i>nitrogenous</i>
fosforowe	12281	7516	9047	19547	14237	<i>phosphatic</i>
potasowe	12543	9279	11819	20383	19064	<i>potassic</i>
Nawozy wapniowe ^c	16097	17022	18692	9777	7263	<i>Lime fertilizers^c</i>
NA 1 ha UŻYTKÓW ROLNYCH ^d w kg PER 1 ha OF AGRICULTURAL LAND ^d in kg						
Nawozy mineralne lub chemiczne ^b	115,5	98,7	105,2	188,5	171,2	<i>Mineral or chemical fertilizers^b</i>
azotowe	63,8	60,3	62,1	90,6	73,4	<i>nitrogenous</i>
fosforowe	25,6	17,2	18,7	47,9	41,8	<i>phosphatic</i>
potasowe	26,1	21,2	24,4	50,0	56,0	<i>potassic</i>
Nawozy wapniowe ^c	33,5	38,9	38,6	24,0	21,3	<i>Lime fertilizers^c</i>

^a Dane Powszechnego Spisu Rolnego. ^b Łącznie z wieloskładnikowymi. ^c Przeważnie w postaci wapna palonego; łącznie z wapnem defekacyjnym. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 272.

^a Data of the Agricultural Census. ^b Including mixed fertilizers. ^c Most frequently in the form of quicklime; including defecated lime. ^d See general notes, item 11 on page 272.

TABL. 18(221). WARTOŚĆ SKUPU PRODUKTÓW ROLNYCH (ceny bieżące^a)
 VALUE OF AGRICULTURAL PRODUCTS PROCUREMENT (current prices^a)

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2012	2013		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
W TYSIĄCACH ZŁOTYCH IN THOUSAND ZLOTYS						
OGÓŁEM	731082,9	983715,2	1209508,1	1377353,7	1115429,7	TOTAL
Produkty roślinne	200952,4	355718,6	462028,0	484031,8	372260,4	Crop products
w tym:						of which:
Zboża	91397,8	143450,5	248796,3	219628,8	175992,6	Cereals
w tym zboża podstawowe						of which basic cereals
pszenica	73650,0	129294,6	195241,7	177431,7	145513,5	wheat
żyto	35838,5	67956,8	91386,3	81098,6	65096,6	rye
jęczmień	22487,7	29635,8	49676,1	42382,6	36163,0	barley
owies i mieszanki zbożowe	9277,1	12115,5	24492,6	18960,0	15636,4	oats and cereal mixed
pszenżyto	921,7	1921,2	1659,3	1195,2	1057,6	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	5125,0	17665,3	28027,5	33795,3	27559,9	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	91106,7	143068,7	248763,6	218437,7	175468,5	of which basic cereals
pszenica	73358,9	128913,4	195209,1	176240,7	144989,4	wheat
żyto	35751,2	67952,0	91386,3	80713,0	64711,0	rye
jęczmień	22473,0	29635,6	49676,1	42105,6	36163,0	barley
owies i mieszanki zbożowe	9174,5	11746,7	24492,6	18711,9	15631,3	oats and cereal mixed
pszenżyto	851,5	1921,2	1626,6	1195,2	1057,6	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^b	5108,7	17657,9	28027,5	33515,0	27426,5	Edible pulses ^b
Ziemniaki	83,9		5,7	-	-	Potatoes
Buraki cukrowe	1063,8	786,4	2546,6	2454,6	2454,6	Sugar beets
Rzepak i rzepik ^b	21233,3	9514,0	18183,4	12217,0	9691,3	Rape and turnip rape ^b
Warzywa	37175,5	99259,3	98796,6	139165,1	92693,1	Vegetables
Owoce	902,1	14909,7	7131,0	9979,0	9953,3	Fruit
Produkty zwierzęce	530130,6	627996,7	747480,3	893322,0	743169,3	Animal products
w tym:						of which:
Żywiec rzeźny ^c	399430,9	498441,0	603036,3	733432,3	619838,8	Animals for slaughter ^c
bydło (bez cieląt)	19170,2	19037,4	29040,4	31395,5	25176,7	cattle (excluding calves)
cielęta	76,1	22,1	53,7	74,4	74,4	calves
trzoda chlewna	132932,2	121140,6	66842,1	192668,4	158903,1	pigs
konie	980,4	574,0	447,6	686,7	514,3	horses
drób	246272,0	357666,9	506652,5	508607,3	435170,2	poultry
Mleko krowie	92203,7	103147,3	125305,6	139636,7	103455,6	Cow milk
Jaja kurze konsumpcyjne	27212,2	5282,7	12204,9	14700,1	14700,1	Consumer hen's eggs

NA 1 HA UŻYTKÓW ROLNYCH^d w zł

PER 1 HA OF AGRICULTURAL LAND^d in zł

OGÓŁEM	1523	2248	2497	3376	3274	TOTAL
Produkty: roślinne	419	813	954	1186	1093	Products: crop
zwierzęce	1104	1435	1543	2190	2181	animal

^a Płacone dostawcom; bez podatku VAT. ^b Bez materiału siewnego. ^c W wadze żywej. ^d Patrz uwagi ogólne, ust. 11 na str. 272.

^a Paid to suppliers; excluding VAT. ^b Excluding sowing. ^c In live weight. ^d See general notes, item 11 on page 272.

TABL. 19(222). SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH
 PROCUREMENT OF MAJOR AGRICULTURAL PRODUCTS

PRODUKTY ROLNE	2005	2010	2012	2013		AGRICULTURAL PRODUCTS
				ogółem total	w tym gospodarstwa indywidualne of which private farms	
Zboża w t	276317	285202	316395	336602	268790	Cereals in t
w tym zboża podstawowe	229123	260970	236678	268042	220450	of which basic cereals
pszenica	100006	118231	101623	106660	85622	wheat
żyto	81368	72296	66615	80487	68711	rye
jęczmień	26761	25801	30862	26270	21511	barley
owies i mieszanki zbożowe	3330	6706	2517	2278	2029	oats and cereal mixed
pszenżyto	17658	37936	35061	52347	42577	triticale
w tym zboża konsumpcyjne i paszowe	275826	284443	316357	334679	268128	of which consumer and for feeds cereals
w tym zboża podstawowe	228632	260211	236640	266119	219788	of which basic cereals
pszenica	99851	118227	101623	106168	85130	wheat
żyto	81326	72296	66615	79901	68711	rye
jęczmień	26624	25053	30862	25871	21504	barley
owies i mieszanki zbożowe	3211	6706	2479	2278	2029	oats and cereal mixed
pszenżyto	17620	37929	35061	51901	42414	triticale
Strączkowe konsumpcyjne ^a w t	24	-	6	-	-	Edible pulses ^a in t
Ziemniaki w t	6803	4020	12007	6383	6383	Potatoes in t
Buraki cukrowe w t	128214	82812	128132	93589	74532	Sugar beets in t
Rzepak i rzepik ^a w t	46156	78153	50331	88797	61990	Rape and turnip rape ^a in t
Warzywa w t	2352	12998	9941	10270	10246	Vegetables in t
Owoce w t	1324	3157	2777	5840	5771	Fruit in t
Żywiec rzeźny ^b w t	108348	125987	122091	142134	120174	Animals for slaughter ^b in t
bydło (bez cieląt)	5003	4460	5057	5347	4275	cattle (excluding calves)
cielęta	15	6	8	10	10	calves
trzoda chlewna	34740	30847	12409	35110	29044	pigs
konie	198	115	80	114	82	horses
drób	68392	90559	104537	101553	86763	poultry
Żywiec rzeźny w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami) ^c w t	77714	89858	85473	89858	78394	Animals for slaughter in terms of meat (including fats) ^c in t
Mleko krowie w tys. l	98690	96088	100147	98392	73261	Cows' milk in thous. l
Jaja kurze konsumpcyjne w tys. szt.	186775	35875	43801	68131	68131	Consumer hen's eggs in thous. units

^a Bez materiału siewnego. ^b W wadze żywej. ^c Wołowe, cielęce, wieprzowe, baranie, końskie i drobiowe; w wadze poubojowej ciepłej.
^a Excluding sowing. ^b In live weight. ^c Beef, veal, pork, mutton, horseflesh and poultry; in post-slaughter warm weight.

TABL. 20 (223). **EKOLOGICZNE GOSPODARSTWA ROLNE**
ORGANIC FARMS

LATA YEARS	Z certyfikatem <i>Certified</i>		W okresie przestawiania <i>Under conversion</i>	
	gospodarstwa <i>farms</i>	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha <i>organic agricultural land in ha</i>	gospodarstwa <i>farms</i>	powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w ha <i>organic agricultural land in ha</i>
2005	18	786	172	6838
2010	417	19297	416	16500
2012	772	31610	584	20971
2013	923	35500	499	19192

Źródło: dane Głównego Inspektoratu Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.
Source: data of the Main Inspectorate of Agricultural and Food Quality.

ŁOWIECTWO HUNTING

TABL. 21(224). **WAŻNIEJSZE ZWIERZĘTA ŁOWNE^a**
Stan w dniu 10 III
MAJOR GAME SPECIES^a
As of 10 III

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005	2010	2012	2013	GAME SPECIES
W SZTUKACH <i>IN HEADS</i>					
Łosie	-	-	2	-	<i>Moose</i>
Daniele	196	619	1373	1381	<i>Fallow deer</i>
W TYSIĄCACH SZTUK <i>IN THOUSAND HEADS</i>					
Jelenie	8,3	9,9	14,3	14,9	<i>Deer</i>
Sarny	39,4	48,1	54,4	54,8	<i>Roe deer</i>
Dziki	14,5	15,9	19,7	20,4	<i>Wild boars</i>
Lisy	8,1	7,7	9,1	9,4	<i>Foxes</i>
Zające	6,9	10,1	11,8	11,8	<i>Hares</i>
Bażanty	7,1	13,0	12,0	10,9	<i>Pheasants</i>
Kuropatwy	4,9	6,8	7,1	6,3	<i>Partridges</i>

^a Dane szacunkowe; do 2011 r. nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych, Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Estimated data; until 2011 excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency, the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 22(225). **ODSTRZAŁ^a WAŻNIEJSZYCH ZWIERZĄT ŁOWNYCH**
SHOOT^a OF MAIN GAME SPECIES

ZWIERZĘTA ŁOWNE	2005/06 ^b	2010/11 ^b	2012/13	2013/14	GAME SPECIES
Jelenie	2825	3108	5289	5895	<i>Deer</i>
Daniele	14	68	197	195	<i>Fallow deer</i>
Sarny	10356	10142	12251	13640	<i>Roe deer</i>
Dziki	12798	14922	20417	20463	<i>Wild boars</i>
Lisy	5697	5447	5850	5532	<i>Foxes</i>
Bażanty	918	3289	3202	2238	<i>Pheasants</i>
Kuropatwy	25	26	-	101	<i>Partridges</i>

^a Dane dotyczą łowieckiego roku gospodarczego liczonego od 1 IV danego roku do 31 III roku następnego. ^b Dane nie obejmują ośrodków hodowli zwierzyny zarządzanych przez Lasy Państwowe.

Źródło: dane Agencji Nieruchomości Rolnych (do roku łowieckiego 2011/12), Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych i Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data concern the hunting economic year defined from 1 IV of a given year to 31 III of the following year. ^b Data excluding centres of game breeding managed by the State Forests.

Source: data of the Agricultural Property Agency (until the hunting year 2011/12), the Directorate General of the State Forests and the Polish Hunting Association.

TABL. 23(226). **KOŁA I CZŁONKOWIE POLSKIEGO ZWIĄZKU ŁOWIECKIEGO ORAZ OBWODY ŁOWIECKIE**
 Stan w dniu 10 III
CLUBS AND MEMBERS OF THE POLISH HUNTING ASSOCIATION AND HUNTING DISTRICTS
 As of 10 III

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Koła łowieckie:					Hunting clubs:
liczba ^a	120	120	109	112	number ^a
członkowie ^b	5489	6823	5016	5081	members ^b
Obwody łowieckie:					Hunting districts:
liczba	207	204	205	234	number
powierzchnia w tys. ha	1059,0	1060,0	1057,8	1253,8	area in thous. ha
w tym na gruntach leśnych	510,1	545,9	542,7	606,5	of which in forest land

^a Dane grupowane według siedziby koła łowieckiego. ^b Dane grupowane według siedziby zamieszkania członka koła.
 Ź r ó d ł o: dane Polskiego Związku Łowieckiego.

^a Data grouped according to the seat of hunting club. ^b Data grouped according to the seat of member of hunting club.
 S o u r c e: data of the Polish Hunting Association.

LEŚNICTWO FORESTRY

TABL. 24(227). **POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH**
 Stan w dniu 31 XII
FOREST LAND
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M w ha	702436	706239	708199	708638	T O T A L in ha
Lasy	681639	685071	687185	687663	Forests
Publiczne	673462	675515	675821	675923	Public
zalesione	658725	660311	662076	662331	wooded
niezalesione	14737	15204	13745	13593	non-wooded
własność Skarbu Państwa	671449	673493	673771	673887	owned by the State Treasury
zalesione	656790	658366	660109	660375	wooded
niezalesione	14659	15128	13662	13512	non-wooded
w tym:					of which:
w zarządzie Lasów Państwo- wych	664035	666097	666612	667090	managed by the State Forests
zalesione	649433	651710	652992	653618	wooded
niezalesione	14602	14387	13620	13472	non-wooded
parki narodowe	4607	4607	4607	4607	national parks
zalesione	4586	4586	4586	4586	wooded
niezalesione	21	21	21	21	non-wooded
własność gmin ^a	2013	2021	2050	2036	gmina ^a owned
zalesione	1935	1945	1967	1956	wooded
niezalesione	78	76	83	81	non-wooded
Prywatne	8176	9557	11364	11740	Private
zalesione	8020	9367	11191	11545	wooded
niezalesione	156	190	173	194	non-wooded
Grunty związane z gospodarką leśną	20797	21167	21015	20975	Land connected with silvicult- ure
LESISTOŚĆ w %	48,7	49,0	49,1	49,2	FOREST COVER in %
UDZIAŁ POWIERZCHNI GRUN- TÓW LEŚNYCH W POWIERZ- CHNI ŁĄDOWEJ WOJE- WÓDZTWA w %	51,1	51,4	51,5	51,6	SHARE OF FOREST LAND IN LAND AREA OF THE VOI- VODSHIP in %

^a Dotyczy także gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a It is also concerning gminas which are also cities with powiat status.

Uwaga do tablic 25 i 26

Dane opracowano na podstawie wielkoobszarowej inwentaryzacji stanu lasów kraju przeprowadzonej w latach 2009–2013 przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej; dane nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi w poprzednich edycjach rocznika.

Note to tables 25 and 26

Data prepared on the large-scale forest inventory in the country conducted in 2009–2013 by the Bureau for Forest Management and Geodesy; data are not strictly comparable with the data published in the previous editions of the Yearbook.

TABL. 25(228). POWIERZCHNIA LASÓW
FOREST AREAS

A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem w ha Grand total in ha	W tym – w % ogółem – powierzchnia zalesiona Of which wooded area in % of grand total area							
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^a i o budowie przerębowej in renew- al class ^a with a trou- ghfell construc- tion
			w klasie wieku in age group						
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyższe and higher (101 lat i więcej years and older)	
O G Ó Ł E M	687185	97,4	13,0	14,2	30,5	16,4	14,5	7,9	0,9
TOTAL w tym: of which: W zarządzie Lasów Państwowych	666612	97,4	13,0	13,9	30,6	16,5	14,9	7,6	0,9
Managed by the State Forests Lasy prywatne	11364	96,4	13,8	24,1	36,0	6,3	9,9	6,3	-
Private forests									

B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem Total		W tym Of which		SPECIES OF TREES
			w zarządzie Lasów Pań- stwowych managed by the State Forests	lasy prywatne private forests	
	w ha in ha	w odsetkach in percent			
O G Ó Ł E M	687185	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	568501	82,8	83,4	61,8	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	552962	80,6	81,1	59,6	pine
świerk	9243	1,3	1,4	0,0	spruce
Drzewa liściaste	118684	17,2	16,6	38,2	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	11111	1,6	1,6	x	beech
dąb	39668	5,8	5,6	9,9	oak
grab	2276	0,3	0,2	1,9	hornbeam
brzoza	35006	5,1	5,1	10,8	birch
olsza	16423	2,4	2,2	10,0	alder
osika	1503	0,2	0,2	0,0	aspen

^a Łącznie z klasą do odnowienia.

^a Including regeneration class.

TABL. 26(229). ZASOBY DRZEWNE NA PNIU
 GROWING STOCK OF STANDING WOOD

 A. WEDŁUG WIEKU DRZEWOSTANÓW
 BY AGE OF TREE STANDS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem grubizna brutto ^a w tys. m ³ Gross ^a grand total timber in thous. m ³	W tym – w % ogółem – na powierzchni zalesionej Of which wooded area in % of grand total area								
		razem total	drzewostany tree stands						w klasie odnowienia ^c i o budowie przerebowej in renewal class ^c with a throughfell construction	prze- stoje ^b hold-over trees ^b
			w klasie wieku in age group							
			I (1–20 lat years)	II (21–40)	III (41–60)	IV (61–80)	V (81–100)	VI i wyż- sze and higher (101 lat i więcej years and older)		
OGÓŁEM	178340,7	99,4	1,0	9,7	35,2	21,5	19,2	12,0	0,8	0,5
TOTAL										
w tym: of which:										
W zarządzie Lasów Państwowych	172235,3	99,4	1,1	9,3	35,5	21,6	19,6	11,5	0,8	0,5
Managed by the State Forests										
Lasy prywatne	2600,7	100,0	0,7	19,0	46,6	5,2	14,8	13,7	-	0,0
Private forests										

 B. WEDŁUG GATUNKÓW PANUJĄCYCH (przeważających) W DRZEWOSTANIE
 BY DOMINANT SPECIES IN THE TREE STANDS

GATUNKI DRZEW	Ogółem grubizna brutto ^a Gross ^a total timber	W tym Of which			SPECIES OF TREES
		w zarządzie Lasów Państwowych managed by the State Forests		lasy prywatne private forests	
		w tys. m ³ in thous. m ³	w odsetkach in percent		
OGÓŁEM	178340,7	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Drzewa iglaste	151228,6	84,9	85,7	61,9	Coniferous trees
w tym:					of which:
sosna	148527,9	83,4	84,2	61,9	pine
świerk	1797,5	1,0	1,0	0,0	spruce
Drzewa liściaste	27112,1	15,1	14,3	38,1	Broadleaved trees
w tym:					of which:
buk	2881,5	1,6	1,6	x	beech
dąb	9508,3	5,3	4,9	17,5	oak
grab	749,1	0,4	0,2	1,1	hornbeam
brzoza	4711,5	2,6	2,6	6,7	birch
olsza	5407,2	3,0	2,9	8,9	alder
osika	363,4	0,2	0,2	0,0	aspens

^a W korze. ^b Drzewa niewycięte w terminie przewidzianym kolejną rębnością. ^c Łącznie z klasą do odnowienia.
 Źródło: dane Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych.

^a Overbark. ^b Trees not felled in the assumed throughfell order. ^c Including regeneration class.

Source: data of the Directorate General of the State Forests.

TABL. 27(230). **ODNOWIENIA, ZALESIENIA I INNE PRACE HODOWLANE**
RENEWALS, AFFORESTATIONS AND OTHER FOREST BREEDING WORK

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013				SPECIFICATION
				ogółem <i>grand total</i>	lasy publiczne <i>public forests</i>		lasy prywatne ^a <i>private forests^a</i>	
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		
Powierzchnia produkcyjna szkółek leśnych (stan w dniu 31 XII)	230	205	17907	17150	17150	17150	-	<i>Production area of forest nurseries (as of 31 XII)</i>
Odnowienia i zalesienia	6048	4892	5689	5140	4880	4874	259	<i>Renewals and afforestations</i>
odnowienia	5384	4792	5436	5003	4866	4860	136	<i>renewals</i>
sztuczne	5271	4690	5016	4748	4735	4729	13	<i>artificial</i>
zrębów ^b	5202	4618	4926	4727	4714	4712	13	<i>felling sites^b</i>
halizn i płazowin ..	69	72	90	21	21	17	-	<i>blanks and irregularly stocked open stands</i>
naturalne	113	102	167	118	117	117	1	<i>natural</i>
zalesienia ^c	664	100	253	137	14	14	123	<i>afforestations^c</i>
Poprawki i uzupełnienia ^d	608	678	738	451	444	443	7	<i>Corrections and supplements^d</i>
Pielęgnowanie ^e	24267	25948	31069	32676	32507	32483	169	<i>Tending^e</i>
w tym:								<i>of which:</i>
upraw	16641	18385	22469	24465	24296	24272	169	<i>crops</i>
młodników	6928	7447	8572	8164	8164	8164	-	<i>greenwoods</i>
wprowadzanie podszytów ^f	674	116	28	47	47	47	-	<i>introduction of undergrowth^f</i>
Melioracje	5921	6061	5646	6322	6322	6322	-	<i>Drainage</i>

^a Dane szacunkowe. ^b Łącznie z odnowieniami pod osłoną drzewostanów. ^c Użytków rolnych i nieużytków przeznaczonych do zalesienia w planie zagospodarowania przestrzennego. ^d Dodatkowe wprowadzanie sadzonek w uprawach i młodnikach, w powstałych lukach i przerzedzeniach. ^e Prace hodowlane związane z pielęgnowaniem gleby i drzewostanu w wieku do 20 lat. ^f Sadzenie krzewów lub drzew stale znajdujących się w dolnej warstwie drzewostanu, spełniających rolę pielęgnacyjną.

^a Estimated data. ^b Including renewals protected by tree stands. ^c Agricultural land and wasteland designated for afforestation in land development plan. ^d Additional introduction of seedlings into crops and greenwoods as well as into gaps and thinnings. ^e Forest breeding work connected with tending soils and tree stands aged up to 20 years. ^f Planting bushes or trees remaining in lower layers of a tree stand and serving a tending role.

TABL. 28(231). POZYSKANIE DREWNA^a
 REMOVALS^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013			SPECIFICATION	
				ogółem <i>grand total</i>	las publiczne <i>public forests</i>			
					razem <i>total</i>	w tym własność Skarbu Państwa <i>of which owned by the State Treasury</i>		las prywat- ne <i>private forests</i>
O G Ó Ł E M w dam³	2773,7	2856,2	3171,1	3339,5	3327,7	3325,8	11,8	TOTAL in dam³
Grubizna	2426,5	2576,4	2872,5	3012,5	3000,7	2998,8	11,8	Timber
Grubizna iglasta.....	2058,8	2275,2	2515,5	2630,6	2622,3	2620,9	8,3	Coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	661,2	780,4	763,5	819,1	817,3	816,4	1,9	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemy- słowego	1397,7	1334,8	1588,8	1650,0	1646,2	1645,9	3,8	medium-size wood for industrial uses
Grubizna liściasta	367,6	301,1	357,0	381,9	378,4	377,9	3,5	Non-coniferous
w tym drewno:								of which:
wielkowymiarowe	94,4	68,0	73,6	75,6	74,8	74,6	0,7	large-size wood
średniowymiarowe do przerobu przemy- słowego	203,8	155,9	180,0	197,4	196,2	196,1	1,2	medium-size wood for industrial uses
Drewno małowymia- rowe^b	347,2	279,8	298,6	327,0	327,0	327,0		Slash^b
Do przerobu przemy- słowego	250,3	174,3	180,3	196,6	196,6	196,6	-	Slash for industrial uses
Opałowe	96,9	105,5	118,3	130,4	130,4	130,4	-	Slash for fuel
GRUBIZNA NA 100 ha POWIERZCHNI LASÓW w m³	356,0	376,1	418,0	438,1	443,9	445,0	100,2	TIMBER PER 100 ha of FOREST AREAS in m³

^a Bez pozyskania drewna (grubizny) z zadrzewień. ^b Wyłącznie w lasach publicznych.

U w a g a. Dla prezentowanych lat nie pozyskano karpiny.

^a Excluding logging (large timber) from plantings. ^b Exclusively in public forests.

N o t e. For presented years the stump wood wasn't gained.

TABL. 29(232). **ZADRZEWIENIA I POZYSKANIE DREWNA Z ZADRZEWIŃ**
TREES AND SHRUPS OUTSIDE THE FOREST AND REMOVALS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem total	w tym na gruntach prywat- nych of which on private land	
Sadzenie w szt.: drzew	13049	18596	17425	45170	1501	<i>Plantings in units of: trees</i>
krzewów	6921	29825	13337	16332	181	<i>bushes</i>
Pozyskanie drewna (grubizny) ^a w m ³	14630	20230	30362	48463	36359	<i>Removals (timber)^a in m³</i>
grubizna iglasta	1352	2618	5417	20388	19208	<i>coniferous</i>
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przezna- czenia	742	1304	2089	11113	10564	<i>of which large-size general purpose wood</i>
grubizna liściasta	13278	17612	24945	28075	17151	<i>non-coniferous</i>
w tym drewno wielkowymia- rowe ogólnego przezna- czenia	3893	4163	6065	7570	6003	<i>of which large-size general purpose wood</i>

^a Dane szacunkowe; nie uwzględniono w danych o ogólnym pozyskaniu drewna (grubizny).

^a Estimated data; excluded from data on total removals (timber).

TABL. 30(233). **POŻARY W LASACH^a**
FOREST FIRES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Pożary	869	484	563	383	<i>Number of fires</i>
w tym: podpalenia	596	213	260	184	<i>of which: arsons</i>
nieostrożność dorosłych	217	185	189	146	<i>negligence of adults</i>
Powierzchnia lasów dotkniętych pożarami w ha	233,5	73,4	183,5	25,2	<i>Area of forest burned in ha</i>
w tym: podpalenia	192,6	45,5	121,0	10,2	<i>of which: arsons</i>
nieostrożność dorosłych	33,0	19,6	32,5	12,4	<i>negligence of adults</i>
Przeciętna powierzchnia lasu objęta jednym pożarem w ha	0,27	0,15	0,33	0,07	<i>Average forest areas burned by fire in ha</i>

^a Od 2010 r. łącznie z pożarami ugaszonymi bez udziału jednostek straży pożarnej.

Źródło: dane Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej i Instytutu Badawczego Leśnictwa.

^a Since 2010 including fires extinguished without the participation of fire service units.

Source: data of the Main Office of the State Fire Service and the Forest Research Institute.

DZIAŁ XVI PRZEMYSŁ I BUDOWNICTWO

Uwagi ogólne

Przemysł

1. Informacje w zakresie **przemysłu** dotyczą podmiotów gospodarczych zaliczonych, zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007, do sekcji: „Górnictwo i wydobywanie”, „Przetwórstwo przemysłowe”, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

2. Dane opracowano **metodą przedsiębiorstw**, z wyjątkiem informacji o ilości produkcji wyrobów, które opracowano metodą zakładową, tj. według rzeczywistej lokalizacji produkcji, a nie według miejsca siedziby przedsiębiorstwa.

Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 5 na str. 26.

3. Przedstawione w tabl. 4 wyroby klasyfikowane są według Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług - PKWiU 2008 i Listą PRODCOM, rekomendowaną przez EUROSTAT do badań produktowych w krajach członkowskich UE.

W niektórych przypadkach wyroby prezentuje się według dodatkowych grupowań, stanowiących:

- sumę niektórych pozycji PKWiU i Listy PRODCOM lub ich części,
- pozycję zbiorczą utworzoną w oparciu o inne, występujące w PKWiU i Liście PRODCOM, kryteria.

Ponadto w niektórych wyrobach zastosowano również skrócone nazwy.

Wprowadzenie nowej klasyfikacji PKWiU 2008, w miejsce PKWiU obowiązującej do 31 XII 2008 r., nie wpływa na dotąd publikowane dane.

4. **Produkcja sprzedana** dotyczy całokształtu działalności podmiotu gospodarczego, tj. zarówno działalności przemysłowej, jak i nieprzemysłowej.

Produkcja sprzedana przemysłu obejmuje:

- 1) wartość sprzedanych wyrobów gotowych (niezależnie od tego, czy otrzymano za nie należne opłaty), półfabrykatów i części własnej produkcji;
- 2) wartość robót i usług świadczonych odpłatnie, tj. zarówno przemysłowych jak i nieprzemysłowych;
- 3) zryczałtowaną odpłatność agenta w przypadku zawarcia umowy na warunkach zlecenia lub pełne przychody agenta w przypadku zawarcia umowy agencyjnej.
- 4) wartość produktów w formie rozliczeń w naturze;
- 5) produkty przeznaczone na powiększenie wartości własnych środków trwałych.

CHAPTER XVI INDUSTRY AND CONSTRUCTION

General notes

Industry

1. Information within the scope of **industry** concerns economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the sections: "Mining and quarrying", "Manufacturing", "Electricity, gas, steam and air conditioning supply" and "Water supply; sewerage, waste management and remediation activities".

2. Data were compiled using **the enterprise method**, excluding information concerning the quantity of production of goods, which were compiled using the company method, i.e. by real location of production, not by the seat of enterprise. The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

3. Products in table 4 are presented according to the Polish Classification of Products and Services — PKWiU 2008 and PRODCOM List, recommended by the EUROSTAT for product surveys in EU member states.

- the sum of some PKWiU and PRODCOM List positions or the sum of their parts,
- collective item based on criteria other than those presented in PKWiU and PRODCOM List.

Moreover, abbreviated names were used for some products.

Introduction of new classification PKWiU 2008, instead of PKWiU, binding until 30 XII 2008, does not influence the data published up to now.

4. **Sold production** concerns the total activity of an economic entity, i.e., both industrial and non-industrial production.

Sold production of industry includes:

- 1) the value of finished products sold (regardless of whether or not payments due were received for them), semi-finished products and parts of own production;
- 2) the value of paid work and services rendered, i.e., both industrial and non-industrial;
- 3) lump sum agent fees in the case of concluding an agreement on commission terms and full agent fees in the case of concluding an agency agreement.
- 4) the value of products in the form of settlements in kind;
- 5) products designated for increasing the value of own fixed assets.

Produkcję sprzedaną przemysłu prezentuje się w cenach bazowych. Definicję **ceny bazowej** podano w uwagach ogólnych do Rocznika, ust. 9 na str. 28.

Jako **cenę stałą** w 2013 r. przyjęto cenę stałą 2010 r. (średnie ceny bieżące 2010 r.).

5. W danych dotyczących produkcji uwzględniono wartość pracy nakładczej.

Praca nakładcza w przemyśle jest to zarobkowe wykonywanie przez osoby fizyczne - na zlecenie i na rachunek podmiotów gospodarczych (nakładców) - czynności polegających na wytwarzaniu wyrobów lub ich części z materiałów powierzonych przez nakładców oraz z surowców własnych lokalnego pochodzenia, np.: słoma, wiklina, trzcina, glina, a także na wykończaniu, uszlachetnianiu, naprawie i konserwacji wyrobów lub ich części oraz świadczeniu innych usług zleconych przez nakładców.

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy i obejmują pracowników pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

Budownictwo

1. Informacje w dziale dotyczą działalności podmiotów gospodarczych zaliczonych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności 2007 (PKD 2007) do sekcji „Budownictwo”, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

2. Dane według działów PKD 2007 opracowano **metodą przedsiębiorstw**. Definicję metody przedsiębiorstw podano w uwagach ogólnych do Rocznika ust. 5 na str. 26.

3. **Produkcja budowlano-montażowa** dotyczy działalności zrealizowanej na terenie kraju i obejmuje roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów - wykonane siłami własnymi systemem zleceń (tj. na rzecz obcych zleceńodawców) przez podmioty budowlane.

4. Podziału produkcji budowlano-montażowej według rodzajów obiektów budowlanych oraz podziału budynków oddanych do użytkowania według rodzajów budynków dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Obiektów Budowlanych (PKOB).

5. Informacje o **budynkach oddanych do użytkowania** (przez wszystkich inwestorów):

- w zakresie liczby budynków obejmują tylko budynki nowo wybudowane,
- w zakresie kubatury budynków obejmują budynki nowo wybudowane i rozbudowane (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

6. Dane o **przeciętnym zatrudnieniu i przeciętnych miesięcznych wynagrodzeniach brutto** dotyczą pracowników najemnych, tj. osób zatrudnionych na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie lub wybór) i obejmują pracowników pełnozatrudnionych oraz niepełnozatrudnionych - na terenie kraju - w przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

*Sold production of industry is presented in basic prices. The definition of **basic price** is given in the general notes to the Yearbook, item 9 on page 28.*

***Constant prices** in 2013 were adopted as 2010 constant prices (2010 average current prices).*

5. In data concerning production, the value of outwork is included.

***Outwork** in industry is the paid execution, by natural persons, on the order of and for the benefit of economic entities (outworkers), of activities consisting in the manufacturing of products or their parts from materials supplied by the work provider as well as from raw materials of local origin, e.g.: straw, wicker, reed, clay, and in finishing, refining and conserving products or their parts as well as in the rendering of other services ordered by the work provider.*

*6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e. persons employed on the basis of a work agreement and includes full-time and part-time paid employees in terms of full-time employees.*

Construction

1. Information in the chapter concerns activities of economic entities included, in accordance with NACE rev. 2, in the section “Construction”, employing more than 9 persons.

2. Data according to NACE rev. 2 divisions were compiled using **the enterprise method**.

The definition of the enterprise method is presented in the general notes to the Yearbook, item 5 on page 26.

3. **Construction and assembly production** concerns activity realized domestically and includes construction works with an investment and a restoration - conservation character as well as temporary construction on construction sites realized by construction entities on the basis of the contract system (i.e. for outside clients).

4. The division of construction and assembly production by type of construction as well as the division of buildings completed by type of buildings was made on the basis of the Polish Classification of Construction Objects (PKOB).

5. Information regarding **buildings completed** (by all investors):

- within the scope of the number of buildings includes only newly built buildings,
- within the scope of the cubic volume of buildings includes newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

6. Data regarding **average employment and average monthly gross wages and salaries** concerns hired employees, i.e., persons employed on the basis of a work agreement (labour contract, appointment, promotion or selection) and includes full-time and part-time paid employees, within the country, in terms of full-time employees.

Przemysł Industry

TABL. 1(234). PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		ceny stałe constant prices 2012 = 100
	ceny bieżące current prices				w odset- kach in percent	
	w mln zł	in mln zł				
OGÓŁEM TOTAL	13616,6	23371,3	24590,2	25055,9	100,0	99,3
sektor publiczny..... public sector	839,7	846,4	442,1	454,3	1,8	x
sektor prywatny..... private sector	12776,9	22524,9	24148,1	24601,5	98,2	x
w tym: of which:						
Przetwórstwo przemysłowe Manufacturing	12585,6	22350,5	23445,8	24023,5	95,9	99,7
w tym: of which:						
Produkcja artykułów spożywczych Manufacture of food products	1547,9	2063,3	2466,7	2575,8	10,3	100,2
Produkcja napojów..... Manufacture of beverages	#	11,5	17,9	15,7	0,1	82,9
Produkcja wyrobów tekstylnych..... Manufacture of textiles	250,0	278,9	345,3	311,6	1,2	77,9
Produkcja odzieży..... Manufacture of wearing apparel	123,2	102,8	149,4	132,5	0,5	82,2
Produkcja skór i wyrobów skórzanych ^Δ Manufacture of leather and related products	277,7	242,8	263,2	359,1	1,4	121,6
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker ^Δ	2580,0	2813,1	3006,6	3225,7	12,9	104,3
Produkcja papieru i wyrobów z papieru..... Manufacture of paper and paper products	1199,3	1917,7	2158,7	2211,4	8,8	101,2
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji..... Printing and reproduction of recorded media	16,7	28,1	51,8	47,0	0,2	82,2
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych..... Manufacture of chemicals and chemical products	615,0	638,7	774,7	742,0	3,0	93,8
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych..... Manufacture of rubber and plastic products	584,5	627,3	846,0	864,7	3,5	102,3

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 1(234). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU^a (dok.)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY^a (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2005	2010	2012	2013		
	ceny bieżące <i>current prices</i>			w odsetkach <i>in percent</i>	ceny stałe <i>constant prices</i> 2012 = 100	
	w mln zł	<i>in mln zł</i>				
Przetwórstwo przemysłowe (dok.) Manufacturing (cont.)						
w tym: <i>of which:</i>						
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych	1061,7	1234,7	1467,8	1419,2	5,7	93,6
<i>Manufacture of other non-metallic mineral products</i>						
Produkcja metali	185,5	256,0	552,5	938,4	3,7	160,0
<i>Manufacture of basic metals</i>						
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	720,5	1341,3	1820,3	1877,2	7,5	96,3
<i>Manufacture of metal products^Δ</i>						
Produkcja urządzeń elektrycznych	166,1	278,9	363,7	407,8	1,6	111,2
<i>Manufacture of electrical equipment</i>						
Produkcja maszyn i urządzeń ^Δ	447,9	770,4	950,3	986,0	3,9	101,5
<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>						
Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep ^Δ	1592,7	3048,4	4072,3	4240,5	16,9	104,0
<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>						
Produkcja mebli	669,2	681,9	461,5	429,4	1,7	89,3
<i>Manufacture of furniture</i>						
Pozostała produkcja wyrobów	81,7	89,9	185,9	188,5	0,8	93,7
<i>Other manufacturing</i>						
Naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń	63,2	112,1	162,6	133,7	0,5	81,6
<i>Repair and installation of machinery and equipment</i>						
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ	#	#	464,9	527,1	2,1	108,7
Water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
w tym: <i>of which:</i>						
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	87,2	138,9	129,4	#	#	111,5
<i>Water collection, treatment and supply</i>						
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	#	#	164,4	179,6	0,7	102,4
<i>Sewerage</i>						
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	#	158,0	171,1	178,0	0,7	104,8
<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>						

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 2(235). **PRODUKCJA SPRZEDANA PRZEMYSŁU WEDŁUG LICZBY ZATRUDNIONYCH W PODMIOTACH GOSPODARCZYCH W PRZEMYSLE^a (ceny bieżące)**
SOLD PRODUCTION OF INDUSTRY BY NUMBER OF PAID EMPLOYEES IN ECONOMIC ENTITIES IN INDUSTRY^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł				
O G Ó Ł E M	13616,6	23371,3	24590,2	25055,9	TOTAL
podmioty o liczbie zatrudnionych:					entities with following number of paid employees:
49 osób i mniej	1846,1	2391,5	2758,2	2992,1	49 persons and less
50–249	4155,3	5862,3	7382,5	7900,8	50–249
250–499	2985,4	4019,7	4274,1	4524,1	250–499
500 osób i więcej	4629,8	11097,8	10175,4	9638,9	500 persons and more

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 3(236). **PRODUKCJA WYBRANYCH WYROBÓW^a**
PRODUCTION OF SELECTED PRODUCTS^a

WYROBY	2005	2010	2012	2013		PRODUCTS
				ogółem total	udział w pro- dukcji krajowej w % share in domes- tic production in %	
Mięso wieprzowe, świeże lub chłodzone w tys. t.....	30,6	10,2	7,3	6,6	0,4	Pork meat, fresh or refrigerated in thous. t
Mięso z indyków, świeże lub chłodzone w tys. t.....	45,2	37,1	55,1	52,4	21,9	Turkey meat, fresh or refrigerated in thous. t
Kury domowe całe, świeże lub chłodzone w tys. t.....	5,1	22,0	23,1	23,4	3,2	Whole chicken meat, fresh or refrigerated in thous. t
Mleko płynne przetworzone ^b w tys. hl.....	512,2	286,5	303,8	255,3	0,8	Processed liquid milk ^b in thous. hl
Obuwie z wierzchami wykonanymi ze skóry w tys. par	2536	685	532	495	3,0	Footwear with leather uppers in thous. pairs
Tarcica iglasta w dam ³	61,8	106,1	97,2	74,6	1,9	Coniferous sawnwood in dam ³
Tarcica liściasta w dam ³	13,4	21,3	21,0	22,5	5,0	Leafy sawnwood in dam ³
Okna i drzwi, ościeżnice i progi, z drewna w tys. m ²	84,1	31,4	11,2	17,8	0,1	Windows and doors, their frames and thresholds, of wood in thous. m ²
Tworzywa sztuczne ^c w tys. t	412,1	437,0	433,9	14,5	Plastics ^c in thous. t
Meble ^d w mln zł.....	1474,9	2453,2	2828,6	2847,5	10,0	Furniture ^d in mln zł

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Łącznie z mlekiem przerzutowym do dalszej produkcji. ^c W formach podstawowych. ^d Produkcja sprzedana.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^b Including milk forwarded for further processing. ^c In primary forms. ^d Sold production.

TABL. 4(237). PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE W PRZEMYSŁE ^a
 AVERAGE PAID EMPLOYMENT IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M	59676	66673	64853	63144	T O T A L
sektor publiczny.....	5414	5832	3752	3585	<i>public sector</i>
sektor prywatny	54262	60841	61101	59559	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przetwórstwo przemysłowe	54974	61442	59856	58672	Manufacturing
w tym:					<i>of which:</i>
Produkcja artykułów spożywczych...	6534	7064	6579	6678	<i>Manufacture of food products</i>
Produkcja napojów	508	78	92	99	<i>Manufacture of beverages</i>
Produkcja wyrobów tekstylnych	2047	1736	1789	1663	<i>Manufacture of textiles</i>
Produkcja odzieży.....	3192	2236	2336	2172	<i>Manufacture of wearing apparel</i>
Produkcja skór i wyrobów skórza- nych ^Δ	2278	1282	1517	1558	<i>Manufacture of leather and related products</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	6622	6485	5662	5719	<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wicker^Δ</i>
Produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	1857	2182	2243	2356	<i>Manufacture of paper and paper products</i>
Poligrafia i reprodukcja zapisanych nośników informacji.....	88	72	276	256	<i>Printing and reproduction of recorded media</i>
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	1590	1456	1305	1233	<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>
Produkcja wyrobów z gumy i two- rzyw sztucznych	2310	2444	2542	2626	<i>Manufacture of rubber and plas- tic products</i>
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	3434	3641	3771	3584	<i>Manufacture of other non- metallic mineral products</i>
Produkcja metali	777	887	945	891	<i>Manufacture of basic metals</i>
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	5289	6613	7471	7520	<i>Manufacture of metal products^Δ</i>
Produkcja urządzeń elektrycznych...	1771	1831	1874	1830	<i>Manufacture of electrical equip- ment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	2461	3415	3227	3215	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	6159	9528	9714	9456	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Produkcja mebli	5345	5079	3199	3032	<i>Manufacture of furniture</i>
Pozostała produkcja wyrobów	559	474	767	737	<i>Other manufacturing</i>
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń.....	776	962	1146	837	<i>Repair and installation of ma- chinery and equipment</i>
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja^Δ	2568	3623	3617	3821	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					<i>of which:</i>
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody.....	798	1504	1343	1504	<i>Water collection, treatment and supply</i>
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	945	#	1182	1195	<i>Sewerage</i>
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	825	1038	1093	1123	<i>Waste collection, treatment and disposal activities; materials recovery</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

TABL. 5(238). PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W PRZEMYSŁE ^a
 AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN INDUSTRY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w zł		in zł		
O G Ó Ł E M	2028,08	2860,02	3189,16	3266,12	T O T A L
sektor publiczny.....	2405,79	3173,75	3278,09	3366,66	<i>public sector</i>
sektor prywatny	1990,39	2829,95	3183,70	3260,07	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przetwórstwo przemysłowe	1975,15	2814,53	3154,52	3255,29	Manufacturing
w tym:					<i>of which:</i>
Produkcja artykułów spożywczych	1627,74	2403,11	2643,30	2738,19	<i>Manufacture of food products</i>
Produkcja napojów	3580,77	2043,59	2141,30	2375,84	<i>Manufacture of beverages</i>
Produkcja wyrobów tekstylnych	1581,36	2334,08	2413,39	2535,60	<i>Manufacture of textiles</i>
Produkcja odzieży.....	1194,27	1695,38	1935,91	1943,29	<i>Manufacture of wearing appar- el</i>
Produkcja skór i wyrobów skórza- nych ^Δ	1590,23	2263,48	2296,96	2569,64	<i>Manufacture of leather and related products</i>
Produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny ^Δ	2083,48	2900,12	3240,08	3355,98	<i>Manufacture of products of wood, cork, straw and wickerΔ</i>
Produkcja papieru i wyrobów z papieru	3021,34	3752,84	3984,89	4129,41	<i>Manufacture of paper and paper products</i>
Poligrafia i reprodukcja zapisa- nych nośników informacji	2405,21	2732,99	2639,10	2657,98	<i>Printing and reproduction of recorded media</i>
Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych	2470,89	3172,54	3359,16	3574,47	<i>Manufacture of chemicals and chemical products</i>
Produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	1775,71	2590,04	2975,99	3036,96	<i>Manufacture of rubber and plastic products</i>
Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemeta- licznych	2427,19	3326,55	3965,31	3866,95	<i>Manufacture of other non- metallic mineral products</i>
Produkcja metali	2215,67	3080,81	3245,93	3771,94	<i>Manufacture of basic metals</i>
Produkcja wyrobów z metali ^Δ	1933,91	2914,46	3260,73	3386,80	<i>Manufacture of metal pro- ductsΔ</i>
Produkcja urządzeń elektrycznych	1818,66	2726,02	2911,24	3108,11	<i>Manufacture of electrical equipment</i>
Produkcja maszyn i urządzeń	2734,62	3671,72	4489,50	4591,05	<i>Manufacture of machinery and equipment n.e.c.</i>
Produkcja pojazdów samocho- dowych, przyczep i naczep ^Δ	2164,59	2916,92	3259,05	3377,68	<i>Manufacture of motor vehicles, trailers and semi-trailers</i>
Produkcja mebli	1571,81	2357,76	2611,66	2683,12	<i>Manufacture of furniture</i>
Pozostała produkcja wyrobów	1961,88	2485,28	2795,93	2792,25	<i>Other manufacturing</i>
Naprawa, konserwacja i instalowa- nie maszyn i urządzeń	2232,62	2825,78	3028,82	2926,68	<i>Repair and installation of ma- chinery and equipment</i>
Dostawa wody; gospodarowa- nie ściekami i odpadami; re- kultywacja^Δ	2192,46	2914,41	3135,33	3205,94	Water supply; sewerage, waste management and remediation activities
w tym:					<i>of which:</i>
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody.....	2338,82	3099,30	3433,20	3466,32	<i>Water collection, treatment and supply</i>
Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków	2287,89	#	3214,97	3358,98	<i>Sewerage</i>
Gospodarka odpadami; odzysk surowców ^Δ	1941,58	2645,31	2680,32	2691,51	<i>Waste collection, treatment and disposal activities; mate- rials recovery</i>

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

Budownictwo Construction

TABL. 6(239). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
	w mln zł			in mln zł		
OGÓŁEM	1512,4	2777,1	2920,4	2674,4	100,0	TOTAL
w tym:						of which
Podmioty o liczbie pracujących powyżej 9 osób	605,9	1257,2	999,6	1076,5	40,3	Entities employing more than 9 persons
budowa budynków ^Δ	416,9	694,2	428,4	438,4	16,4	construction of buildings
budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	106,4	273,0	319,4	356,9	13,3	civil engineering works
roboty budowlane specjalistyczne	82,6	290,0	251,8	281,2	10,5	specialised construction activities

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców).

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation.

TABL. 7(240). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANÝCH (ceny bieżące)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyjnym	Remonty i pozostałe roboty	SPECIFICATION	
		<i>Works with an investment character</i>	<i>Works with a renovation (restoration) character</i>		
		w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	2005	605,9	492,7	113,1	TOTAL
	2010	1257,2	842,2	415,0	
	2012	999,6	606,5	393,1	
	2013	1076,5	696,7	379,8	
Budynki	593,2	384,8	208,4	Buildings	
Budynki mieszkalne	167,2	100,9	66,3	Residential buildings	
budynki mieszkalne jednorodzinne	21,0	9,3	11,7	one-dwelling buildings	
budynki o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe	128,5	89,0	39,5	two- and more dwelling buildings	
budynki zbiorowego zamieszkania	17,7	2,6	15,1	residences for communities	

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 7(240). **PRODUKCJA BUDOWLANO-MONTAŻOWA^a WEDŁUG RODZAJÓW OBIEKTÓW BUDOWLANYCH (dok.)**
CONSTRUCTION AND ASSEMBLY PRODUCTION^a BY TYPE OF CONSTRUCTIONS (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem <i>Total</i>	Roboty o charakterze inwestycyj- nym <i>Works with an invest- ment cha- racter</i>	Remonty i pozostałe roboty <i>Works with a renovation (restoration) character</i>	SPECIFICATION
		w mln zł	<i>in mln zł</i>	
Budynki (dok.)				Buildings (cont.)
Budynki niemieszkalne	426,0	283,9	142,1	<i>Non-residential buildings</i>
hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	4,9	#	#	<i>hotels and similar buildings</i>
budynki biurowe	19,5	10,3	9,2	<i>office buildings</i>
budynki handlowo-usługowe	146,0	109,2	36,8	<i>wholesale and retail trade build- ings</i>
budynki transportu i łączności	0,5	#	#	<i>traffic and communication build- ings</i>
budynki przemysłowe i magazynowe ogólnodostępne obiekty kulturalne, budynki o charakterze edukacyj- nym, budynki szpitali i zakładów opieki medycznej oraz budynki kul- tury fizycznej	150,1	101,1	48,9	<i>industrial buildings and ware- -houses</i>
pozostałe budynki niemieszkalne	73,5	46,8	26,8	<i>public entertainment, education, hospital or institutional care buildings</i>
pozostałe budynki niemieszkalne	31,5	12,3	19,2	<i>other non-residential buildings</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej	483,3	311,9	171,4	Civil engineering works
Infrastruktura transportu	226,4	138,7	87,7	<i>Transport infrastructures</i>
w tym:				<i>of which:</i>
autostrady, drogi ekspresowe, ulice i drogi pozostałe	165,2	85,1	80,1	<i>highways, streets and roads</i>
drogi szynowe, drogi kolei napo- wietrznych lub podwieszanych	8,8	6,2	2,7	<i>railways, suspension and ele- vated railways airfield runways</i>
drogi lotniskowe	#	#	#	<i>airfield runways</i>
mosty, wiadukty, estakady, tunele i przejścia nadziemne i podziemne	#	#	#	<i>bridges, elevated highways, tunnels and subways</i>
budowle wodne	41,7	37,6	4,1	<i>harbours, waterways, dams and other waterworks</i>
Rurociągi, linie telekomunikacyjne i elektroenergetyczne	211,0	150,6	60,4	<i>Pipelines, communication and electricity lines</i>
rurociągi i linie telekomunikacyjne oraz linie elektroenergetyczne przesyłowe	68,0	41,0	27,0	<i>long-distance pipelines, com- munication and electricity power lines</i>
rurociągi sieci rozdzielczej i linie kablowe rozdzielcze	143,0	109,6	33,4	<i>local pipelines and cables</i>
Kompleksowe budowle na terenach przemysłowych	28,1	12,4	15,7	<i>Complex constructions on indus- trial sites</i>
Budowle sportowe i rekreacyjne	8,6	#	#	<i>Sport and recreation constructions</i>
Obiekty inżynierii lądowej i wodnej pozostałe	9,2	#	#	<i>Other civil engineering works</i>

^a Wykonana przez przedsiębiorstwa mające siedzibę zarządu na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi (bez podwykonawców). Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Realized by enterprises which have a seat of board in the lubuskie voivodship without subcontractors participation. Data concern economic entities employing more than 9 persons.

TABL. 8(241). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA ^a
BUILDINGS COMPLETED ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Budynki ^b.....	2462	2518	2741	2496	Buildings ^b
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	1631	1677	1807	1698	<i>of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c</i>
miasta.....	1334	1118	1104	1095	<i>urban areas</i>
wieś.....	1128	1400	1637	1401	<i>rural areas</i>
W tym budynki indywidualne ^d	2262	2230	2453	2142	<i>Of which private buildings ^d</i>
miasta.....	1210	908	917	839	<i>urban areas</i>
wieś.....	1052	1322	1536	1303	<i>rural areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	1594	1579	1736	1608	<i>one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c</i>
niemieszkalne.....	624	537	620	465	<i>non-residential</i>
w tym gospodarstw rolnych ...	101	106	75	72	<i>of which farm buildings</i>
Kubatura ^e w dam³.....	3860,6	7037,5	3977,7	3327,1	Cubic volume ^e in dam³
w tym budynki mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	1477,9	1485,3	1527,4	1560,8	<i>of which one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c</i>
miasta.....	2030,2	4836,6	2692,4	1937,0	<i>urban areas</i>
wieś.....	1830,3	2201,0	1285,3	1390,1	<i>rural areas</i>
W tym budynki indywidualne ^d	1631,8	1781,5	1604,4	1521,6	<i>Of which private buildings ^d</i>
miasta.....	911,7	811,2	629,8	591,5	<i>urban areas</i>
wieś.....	720,1	970,4	974,6	930,1	<i>rural areas</i>
w tym:					<i>of which:</i>
mieszkalne jednorodzinne oraz o dwóch mieszkaniach i wielomieszkaniowe ^c	1147,4	1083,6	1152,9	1095,2	<i>one-dwelling as well as two- and more dwelling residential buildings ^c</i>
niemieszkalne.....	442,7	666,7	426,0	405,8	<i>non-residential</i>
w tym gospodarstw rolnych ...	77,6	235,6	106,2	122,9	<i>of which farm buildings</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 298. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Realizowane przez osoby fizyczne, fundacje, kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem. ^e Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 298. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Realized by natural persons, foundations, churches and religious associations, designed for the own use of the investor or for sale and rent. ^e Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 9(242). BUDYNKI ODDANE DO UŻYTKOWANIA^a WEDŁUG RODZAJÓW BUDYNKÓW
 BUILDING COMPLETED^a BY TYPE OF BUILDINGS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2011	2012	SPECIFICATION
BUDYNKI^b BUILDINGS^b					
Budynki mieszkalne	1676	1792	1904	1767	Residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkania i wielomieszkanie ^c ..	1631	1677	1807	1698	<i>One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings^c</i>
w tym jednorodzinne	1575	1626	1738	1629	<i>of which one-dwelling buildings</i>
Budynki zbiorowego zamieszkania	2	1	-	-	<i>Residences for communities</i>
Budynki niemieszkalne	786	726	837	729	Non-residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	28	14	26	6	<i>Hotels and similar buildings</i>
Budynki biurowe	19	19	22	22	<i>Office buildings</i>
Budynki handlowo-usługowe	158	123	126	95	<i>Wholesale and retail trade buildings</i>
Budynki łączności, dworców i terminali ..	1	1	2	-	<i>Communication buildings, stations, terminals and associated buildings</i>
Budynki garaży	310	282	425	384	<i>Garage buildings</i>
Budynki przemysłowe	48	35	34	21	<i>Industrial buildings</i>
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	77	83	83	84	<i>Reservoirs, silos and warehouses</i>
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	4	10	11	7	<i>Public entertainment buildings, muse- ums and libraries</i>
Budynki szkół i instytucji badawczych ...	1	1	4	8	<i>School, university and research buildings</i>
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	3	5	6	5	<i>Hospital or institutional care buildings</i>
Budynki kultury fizycznej	11	19	8	5	<i>Sport halls</i>
Budynki gospodarstw rolnych	115	123	80	77	<i>Non-residential farm buildings</i>
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	9	2	-	5	<i>Buildings used as places of worship and for religious activities</i>
KUBATURA^d w dam³ CUBIC VOLUME^d in dam³					
Budynki mieszkalne	1535,1	1516,9	1552,9	1581,6	Residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Budynki jednorodzinne oraz o dwóch mieszkania i wielomieszkanie ^c ..	1477,9	1485,3	1527,4	1560,8	<i>One-dwelling buildings as well as two- and more dwelling buildings^c</i>
w tym jednorodzinne	1100,6	1074,5	1126,9	1098,4	<i>of which one-dwelling buildings</i>
Budynki zbiorowego zamieszkania	11,3	2,3	-	0,2	<i>Residences for communities</i>
Budynki niemieszkalne	2325,5	5520,6	2424,7	1745,5	Non-residential buildings
w tym:					<i>of which:</i>
Hotele i budynki zakwaterowania turystycznego	29,9	69,3	72,8	43,6	<i>Hotels and similar buildings</i>
Budynki biurowe	54,1	62,8	45,3	44,3	<i>Office buildings</i>
Budynki handlowo-usługowe	288,7	401,5	830,8	303,4	<i>Wholesale and retail trade buildings</i>
Budynki łączności, dworców i terminali	0,5	1,8	1,3	-	<i>Communication buildings, stations, terminals and associated buildings</i>
Budynki garaży	47,7	36,4	81,7	60,6	<i>Garage buildings</i>
Budynki przemysłowe	1137,1	523,4	797,8	440,6	<i>Industrial buildings</i>
Zbiorniki, silosy i budynki magazynowe	408,3	887,9	361,6	576	<i>Reservoirs, silos and warehouses</i>
Ogólnodostępne obiekty kulturalne oraz budynki muzeów i bibliotek	5,4	24,2	44,8	23	<i>Public entertainment buildings, muse- ums and libraries</i>
Budynki szkół i instytucji badawczych ...	9,0	33,8	24,6	60,3	<i>School, university and research build- ings</i>
Budynki szpitali i zakładów opieki medycznej	8,3	57,5	9,8	11	<i>Hospital or institutional care buildings</i>
Budynki kultury fizycznej	119,5	2295,9	9,1	17,1	<i>Sport halls</i>
Budynki gospodarstw rolnych	167,4	1059,1	141,9	145,4	<i>Non-residential farm buildings</i>
Budynki przeznaczone do sprawowania kultu religijnego i czynności religijnych	48,0	45,9	0,2	10,7	<i>Buildings used as places of worship and for religious activities</i>

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 298. ^b Nowo wybudowane. ^c Bez domów letnich i domków wypoczynkowych oraz rezydencji wiejskich nieprzystosowanych do stałego zamieszkania (ujętych wyłącznie w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych). ^d Budynków nowo wybudowanych i rozbudowanych (tylko w części dotyczącej rozbudowy).

^a See general notes, item 5 on page 298. ^b Newly built. ^c Excluding summer homes and holiday cottages as well as rural residences not adapted for permanent residence (included exclusively in the total number of residential buildings). ^d Of newly built and expanded buildings (only concerning the expanded portion).

TABL. 10(243). **PRZECIĘTNE ZATRUDNIENIE I PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIA BRUTTO W BUDOWNICTWIE ^a**
AVERAGE PAID EMPLOYMENT AND AVERAGE MONTHLY GROSS WAGES AND SALARIES IN CONSTRUCTION ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Przeciętne zatrudnienie	5929	7953	6747	6293	Average paid employment
Budowa budynków ^Δ	3750	4377	3122	2600	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	1051	1642	1801	1795	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	1128	1934	1823	1899	Specialised construction activities
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł	1748,30	2442,55	2470,29	2537,68	Average monthly gross wages and salaries in zł
Budowa budynków ^Δ	1741,26	2434,77	2410,40	2511,47	Construction of buildings
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej ^Δ	1879,84	2687,95	2648,10	2793,42	Civil engineering works
Roboty budowlane specjalistyczne	1649,14	2251,83	2398,55	2330,51	Specialised construction activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; bez zatrudnionych za granicą.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; excluding persons employed abroad.

DZIAŁ XVII TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

Uwagi ogólne

Transport

1. Dane dotyczące ogólnej długości **linii kolejowych eksploatowanych** w dniu 31 XII ustalono jako sumę długości linii kolejowych normalnotorowych, wąskotorowych i szerokotorowych (dane o długości tych linii ujęto w długości linii normalnotorowych) czynnych w tym dniu.

Linia kolejowa jest to element sieci kolejowej pomiędzy dwiema stacjami węzłowymi (lub krańcowymi).

2. **Drogi publiczne** ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się według przepisów ustawy z dnia 21 III 1985 r. o drogach publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2007 Nr 19, poz. 115, z późniejszymi zmianami) na następujące kategorie: drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

3. Do dróg krajowych zalicza się:

- autostrady i drogi ekspresowe oraz drogi leżące w ich ciągu do czasu wybudowania autostrad i dróg ekspresowych,
- drogi międzynarodowe,
- drogi stanowiące inne połączenia zapewniające spójność sieci dróg krajowych,
- drogi dojazdowe do ogólnodostępnych przejść granicznych obsługujących ruch międzynarodowy osobowy i ciężarowy,
- drogi alternatywne dla autostrad płatnych,
- drogi stanowiące ciągi obwodnicowe dużych aglomeracji miejskich,
- drogi o znaczeniu obronnym.

Do **dróg wojewódzkich** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, **stanowiące** połączenia między miastami, mające znaczenie dla województwa i drogi o znaczeniu obronnym niezaliczone do dróg krajowych.

Do **dróg powiatowych** zalicza się drogi inne niż podano wyżej, stanowiące **połączenia** miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin i siedzib gmin między sobą.

CHAPTER XVII TRANSPORT AND COMMUNICATION

General notes

Transport

1. Data concerning the total length of **railway lines operated** on 31 XII was established as the sum of the length of standard gauge, narrow gauge and wide gauge railway lines (data concerning the length of these lines is given in terms of standard gauge lines) operating on that day.

The railway line is an element of the rail network between two junction stations (or terminal stations).

2. On account of functions in a road network **public roads** are divided, according to the Law on Public Roads dated 21 III 1985 (uniform text Journal of Laws 2007 No. 19, item 115, with later amendments), into following categories: national, regional, district and communal roads.

3. National roads include:

- motorways and expressways as well as roads which are designated to become motorways and expressways,
- international roads,
- roads which are other links ensuring the efficiency of the national road network,
- approach roads to generally accessible border crossings servicing international passenger and freight traffic,
- roads which are an alternative to toll motorways,
- roads which are bypasses around large urban agglomerations,
- roads with a military significance.

Voivodship roads include roads other than those presented above, which are links between cities, have a large significance for the voivodship and roads with a military significance not included among national roads.

Powiat roads include roads other than those mentioned above, which link powiat capital cities with gmina capital cities and gmina capital cities with other such cities.

Do **dróg gminnych** zalicza się drogi o znaczeniu lokalnym niezaliczone do innych kategorii, stanowiące uzupełniającą sieć dróg służących miejscowym potrzebom, z wyłączeniem dróg wewnętrznych.

Do **dróg miejskich** zaliczono drogi (ulice) leżące w granicach administracyjnych miast.

Do **dróg zamiejskich** zaliczono drogi leżące poza granicami administracyjnymi miast.

4. Informacje o pojazdach samochodowych i ciągnikach zarejestrowanych prezentowane są według centralnej ewidencji pojazdów prowadzonej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych; w latach 2002-2008 przez starostów prezydentów miast i burmistrzów oraz do 2001 r. - przez wojewodów.

Od 2011 r. dane obejmują pojazdy posiadające pozwolenia czasowe wydane w końcu danego roku.

5. Linia autobusowa jest stałym połączeniem drogowym dwóch krańcowych miejscowości oraz wybranych miejscowości pośrednich przy użyciu jednego lub kilku autobusów regularnie kursujących między tymi miejscowościami według ogłoszonego rozkładu.

Długość linii autobusowej jest to długość trasy w km pomiędzy dwiema krańcowymi miejscowościami niezależnie od ilości kursów autobusów odbywających się na tej linii.

6. Transport samochodowy zarobkowy obejmuje podmioty, w których usługi transportu samochodowego stanowią podstawową działalność gospodarczą, z tym że dane o przewozach pasażerów nie obejmują przewozów taborom komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

7. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Gmina roads include roads with a local significance not included in the other categories, which supplement the network of roads servicing local needs, excluding internal roads.

Municipal roads include roads (streets) located within the administrative boundaries of cities.

Non-municipal roads include roads located outside the administrative boundaries of cities.

4. Information on registered vehicles and tractors has been presented according to central vehicle register maintained by the Ministry of Interior; in 2002-2008 - by starosts, presidents of cities and mayors as well as until 2001 – by voivodes.

Since 2011 data include vehicles having temporary permission given by the ending of reference year.

5. A bus line is a permanent road link between two terminal locations as well as between selected intermediate locations which involves using one or several buses travelling between these locations on a regular basis according to a defined schedule.

The length of a bus line is the length of the route in km between the two terminal locations regardless of the number of trips made by buses on that line.

6. Hire or reward road transport includes entities in which road transport services comprise the basis economic activity but data regarding transport of passengers do not include transport by urban road transport fleet (of which taxis).

7. Data regarding road traffic accidents cover events connected with the movement of vehicles on public roads as a result of which death or injury occurred.

A road traffic accident fatality is understood as a person who died (as a result of injuries incurred) at the scene of the accident or within the course of 30 days.

A road traffic accident injury is understood as a person who incurred injuries and received medical attention.

Łączność

1. Informacje o łączności w ujęciu rzeczowym dotyczą poczty publicznej oraz operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej, tj. sieci służącej do świadczenia usług telekomunikacyjnych (z wyłączeniem sieci wewnętrznej - sieci eksploatowanej przez podmioty wyłącznie na własne potrzeby lub założonej w budynkach niemieszkalnych usytuowanych na terenie jednej nieruchomości gruntowej).

2. Usługi łączności obejmują usługi opłacone, wolne od opłat i służbowe.

Dane dotyczące przesyłek listowych obejmują: listy, kartki pocztowe, druki, druki bezadresowe, ankiety i pakietki nadawane jako przesyłki listowe w rozumieniu cenników za usługi pocztowe (w ruchu krajowym i zagranicznym).

3. **Placówkę pocztową** stanowi jednostka organizacyjna operatora publicznego lub jego agenta, w której nadawca może zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub która doręcza adresatom przesyłki lub kwoty pieniężne określone w przekazach pocztowych, albo inne wyodrębnione i oznaczone przez operatora miejsce, w którym można zawrzeć umowę o świadczenie usług pocztowych lub odebrać przesyłkę lub kwotę pieniężną określoną w przekazie pocztowym. W 2000 r. dane dotyczą placówek pocztowo-telekomunikacyjnych i placówek usług telekomunikacyjnych.

4. **Telefoniczne łącza główne** obejmują standardowe łącza główne oraz łącza w dostęпах ISDN, tj. telefoniczną sieć cyfrową z integracją usług umożliwiającą wykorzystanie tej samej sieci dla transmisji głosu, obrazu, faksów, danych.

Communications

1. *Information regarding communications, in tangible terms, concerns the public post office as well as operators of the public telecommunication network, i.e., the network used for rendering telecommunications services (excluding internal networks - networks used by entities exclusively for their own needs or installed in non-residential buildings located on a single piece of real estate).*

2. *Communication services include services paid for, free of charge and official.*

Data concerning letters include: letters, post cards, forms, bulk mailings, questionnaires and small packets sent as letters in terms of the price rate for postal services (domestic and foreign mail).

3. **Post office** represents an organizational unit of the public operator or its agent, in which the sender can conclude a contract for the provision of postal services or who delivers to the addressees of the consignment or the amount of money specified in the postal transfers or other isolated and identified by the operator where you can enter into a contract for the provision of postal services or receive a shipment or a monetary amount specified in the postal transfer. In 2000 data concern postal and telecommunication offices and telecommunication service offices.

4. **Telephone main line** includes standard main line and accessible ISDN (Integrated Services Digital Network), i.e., a digital phone network with integrated services making it possible to use the same network to transfer voice, image, fax and data.

Transport

Transport

TABL. 1(244). LINIE KOLEJOWE EKSPLOATOWANE ^a
Stan w dniu 31 XII
RAILWAY LINES OPERATED ^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w km		in km		
O G Ó Ł E M ^b	985	967	971	920	TOTAL ^b
Normalnotorowe	985	967	971	920	Standard gauge
w tym zelektryfikowane	329	329	335	330	of which electrified
jednotorowe	591	566	570	519	single track
dwu – i więcej torowe.....	394	401	401	401	double and more track
Na 100 km² powierzchni ogółem	7,0	6,9	6,9	6,6	Per 100 km² of total area

^a Dane dotyczą sieci PKP oraz innych podmiotów, będących zarządcami sieci kolejowej. ^b Nie wystąpiły linie kolejowe szerokotorowe.
^a Data concern PKP network and other entities managing railway network. ^b Broad and gauge lines have not existed.

TABL. 2(245). DROGI PUBLICZNE O TWARDEJ NAWIERZCHNI
Stan w dniu 31 XII
HARD SURFACE PUBLIC ROADS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013		SPECIFICATION
				ogółem	w tym	
				total	o na- wierzchni ulepszonej of which improved	
w km		in km				
O G Ó Ł E M	8056	8166	8318	8476	7476	TOTAL
miejskie.....	1509	1645	1643	1716	1577	urban
zamiejskie.....	6547	6522	6675	6760	5899	non-urban
Krajowe	838	815	907	911	911	National
miejskie.....	144	120	121	129	129	urban
zamiejskie.....	694	695	786	781	781	non-urban
Wojewódzkie	1580	1587	1584	1585	1565	Regional
miejskie.....	178	177	170	170	170	urban
zamiejskie.....	1402	1411	1414	1415	1395	non-urban
Powiatowe	3483	3493	3505	3490	3227	District
miejskie.....	407	403	393	389	381	urban
zamiejskie.....	3076	3091	3112	3101	2846	non-urban
Gminne	2155	2271	2322	2491	1774	Communal
miejskie.....	780	946	959	1028	897	urban
zamiejskie.....	1375	1326	1363	1463	877	non-urban

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

TABL. 3(246). **POJAZDY SAMOCHODOWE I CIĄGNIKI ZAREJESTROWANE^a**
 Stan w dniu 31 XII
REGISTERED ROAD VEHICLES AND TRACTORS^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
O G Ó Ł E M^b	458164	609231	668589	694542	T O T A L^b
w tym:					of which:
Samochody osobowe	347619	469676	518422	539403	Passenger cars
Autobusy	1995	2252	2336	2383	Buses
Samochody ciężarowe i ciągniki siodłowe ^c	56943	74586	82098	84937	Lorries and road tractors ^c
Ciągniki balastowe i rolnicze	22397	26421	26776	27269	Ballast and agricultural tractors
Motocykle	26346	32470	34908	36105	Motorcycles

^a Patrz uwagi ogólne, ust 4 na str. 310; w latach 2012 i 2013 łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku. ^b Bez trolejbusów. ^c Łącznie z samochodami ciężarowo-osobowymi.

^a See general notes, item 4 on page 310; in 2012 and 2013 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year. ^b Excluding trolleybuses. ^c Including vans.

TABL. 4(247). **LINIE REGULARNEJ KOMUNIKACJI AUTOBUSOWEJ^a**
 Stan w dniu 31 XII
REGULAR BUS COMMUNICATION LINES^a
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Krajowe: liczba	1247	902	889	902	National: number
długość w km	57400	35094	35018	36877	length in km
dalekobieżne: liczba	26	21	24	21	long distance: number
długość w km	6981	6093	6946	6256	length in km
regionalne: liczba	290	138	118	170	regional: number
długość w km	26275	10004	8513	12349	length in km
podmiejskie: liczba	848	670	704	666	suburban: number
długość w km	23251	18194	19154	17843	length in km
miejskie: liczba	83	73	43	45	urban: number
długość w km	893	803	405	429	length in km
Międzynarodowe: liczba	1	-	-	-	International: number
długość w km	250	-	-	-	length in km

^a Przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób prowadzące regularną komunikację w ruchu krajowym i międzynarodowym; bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej.

^a Enterprises employing more than 9 persons, providing regular national and international traffic; excluding urban transport services.

TABL. 5(248). **TRANSPORT SAMOCHODOWY ZAROBKOWY^a**
HIRE OR REWARD ROAD TRANSPORT^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Komunikacja krajowa					Domestic communication
Przewozy ładunków w tys. t	3366,0	2320,9	2245,7	2635,3	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km.....	165,4	215,5	201,3	219,7	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób..	27048,6	20256,9	23113,5	20991,9	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km.....	28,7	27,5	24,5	25,4	Average transport distance per passenger in km
Komunikacja międzynarodowa					International communication
Przewozy ładunków w tys. t	3864,2	5042,8	6104,4	6694,7	Transport of goods in thous. t
Średnia odległość przewozu 1 t ładunku w km.....	443,2	912,5	961,5	903,2	Average transport distance per 1 t in km
Przewozy pasażerów ^b w tys. osób..	32,3	28,0	33,1	24,2	Transport of passengers ^b in thous.
Średnia odległość przewozu 1 pasażera w km.....	836,7	416,9	672,7	1419,1	Average transport distance per passenger in km

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób. ^b Bez przewozów taborem komunikacji miejskiej (w tym taksówkami).

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Excluding transports by urban road transport fleet (of which by taxis).

TABL. 6(249). **RUCH PASAŻERÓW^a W PORCIE LOTNICZYM**
PASSENGER TRAFFIC^a AT AIRPORT

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Pasażerowie przybyli ^b z portów w tys.:					Passenger arrivals ^b from airports in thous.:
krajowych.....	0,3	1,8	6,0	5,7	domestic
zagranicznych.....	0,2	0,2	0,1	0,2	foreign
Pasażerowie odprawieni ^c do portów w tys.:					Passenger departures ^c to airports in thous.:
krajowych.....	0,3	2,0	6,4	6,5	domestic
zagranicznych.....	0,2	0,2	0,1	0,1	foreign

^a Dane nie obejmują dzieci w wieku do 2 lat. ^b, ^c Pasażerowie, dla których port Zielona Góra jest: ^b – portem zakończenia podróży rozpoczętej w porcie krajowym lub zagranicznym, ^c – portem rozpoczęcia podróży kończącej się w porcie krajowym lub zagranicznym.

^a Data not include children below the age of 2. ^b, ^c Passengers for whom the indicated domestic airport Zielona Góra is: ^b – the final destination of a journey begun at a domestic or foreign airport, ^c – the point of departure for a journey terminating at a domestic or foreign airport.

TABL. 7(250). **WYPADKI DROGOWE^a I ICH OFIARY**
ROAD TRAFFIC ACCIDENTS^a AND THEIR CASUALTIES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Wypadki	860	845	803	747	Accidents
Na 10 tys. pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych ^b	18,8	13,9	12,0	10,8	<i>Per 10 thous. registered motor vehicles and tractors^b</i>
Ofiary wypadków	1343	1221	1185	1113	Road traffic casualties
Śmiertelne	174	108	99	94	<i>Fatalities</i>
na 100 tys. ludności	17,2	10,6	9,7	9,2	<i>per 100 thous. population</i>
Ranni	1169	1113	1086	1019	<i>Injured</i>
na 100 tys. ludności	115,8	108,8	106,1	99,7	<i>per 100 thous. population</i>

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Pojazdy według stanu w dniu 31 XII; od 2011 r. łącznie z pojazdami posiadającymi pozwolenia czasowe wydane w końcu roku.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Vehicles as of 31 XII; since 2011 including road vehicles having temporary permission given at the end of the year.

Source: data of the National Police Headquarters.

TABL. 8(251). **WYPADKI DROGOWE^a WEDŁUG SPRAWCÓW, WAŻNIEJSZYCH PRZYCZYŃ I RODZAJÓW POJAZDÓW**
ROAD ACCIDENTS^a BY CULPRITS, MAJOR CAUSES AND TYPES OF VEHICLES

WYSZCZEGÓLNIENIE	2012	2013	SPECIFICATION
Wypadki	803	747	Accidents
Z winy kierujących pojazdami	707	648	<i>Guilt of drivers</i>
w tym:			<i>of which:</i>
niedostosowanie prędkości do warunków ruchu	232	187	<i>inappropriate speed for road conditions</i>
nieprzestrzeganie pierwszeństwa przejazdu	145	151	<i>non-compliance with vehicle right of way</i>
nieprawidłowe wyprzedzanie	58	56	<i>incorrectly overtaking</i>
nieprawidłowe zachowanie wobec pieszego	116	95	<i>incorrectly behaviour towards the pedestrian</i>
niezachowanie bezpiecznej odległości między pojazdami	38	30	<i>not keeping a safe distance between vehicles</i>
Z winy pieszych	81	72	<i>Guilt of pedestrians</i>
w tym nieostrożne wejście na jezdnię	48	50	<i>of which carelessly entering to the roadway</i>
Pozostałe ^b	15	27	<i>Others^b</i>
Pojazdy kierujących będących sprawcami wypadków	707	648	Vehicles of drivers being accident culprits
Samochody osobowe	532	473	<i>Passenger cars</i>
Motocykle	22	24	<i>Motorcycles</i>
Rowery	34	34	<i>Bicycles</i>
Motorowery	21	22	<i>Motor-bicycles</i>
Samochody ciężarowe	62	75	<i>Lorries</i>
Inne pojazdy ^c	36	20	<i>Other vehicles^c</i>
Wypadki z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg	90	53	Accidents involving intoxicated road users
w tym spowodowane przez nietrzeźwych:			<i>of which caused by intoxicated:</i>
Kierujących	65	40	<i>Drivers</i>
samochodami osobowymi	53	30	<i>of passenger cars</i>
motocyklami	1	3	<i>of motorcycles</i>
rowerami	4	3	<i>of bicycles</i>
motorowery	5	1	<i>of motor-bicycles</i>
samochodami ciężarowymi	2	3	<i>of lorries</i>
Pieszonych	17	13	<i>Pedestrians</i>

^a Zarejestrowane przez Policję. ^b Dane obejmują winę pasażerów, współwinę uczestników ruchu oraz inne przyczyny. ^c Łącznie z pojazdami nieustalonymi.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police. ^b Data include guilt of passengers, complicity of traffic participants and other reasons. ^c Including unidentified vehicles.

Source: data of the National Police Headquarters.

Łączność

Communications

TABL. 9(252). **PODSTAWOWE USŁUGI POCZTOWE^a**
BASIC POSTAL SERVICES^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Placówki dla usług pocztowych (stan w dniu 31 XII)	290	282	268	252	Postal service offices (as of 31 XII)
miasta	128	129	125	127	urban areas
wieś	162	153	143	125	rural areas
Nadane (w ciągu roku):					Mailed (during the year):
przesyłki listowe polecone ^{bc} w tys.	7621,9	9744,1	10478,3	10776,3	registered letters ^{bc} in thous.
paczki ^b w tys.	654,7	664,8	665,9	569,3	packages ^b in thous.
Przekazy pocztowe zrealizowane ^b w tys.	2220,6	1392,9	1523,6	376,0	Postal transfers paid ^b in thous.
Wpłaty na rachunki bankowe w tys.	7699,2	6734,9	5189,6	4757,9	Payments to bank accounts in thous.

^a Dane dotyczą poczty publicznej (operator publiczny). ^b W obrocie krajowym oraz z Polski za granicę; przesyłki listowe i paczki nie obejmują przesyłek zrealizowanych w systemie EMS-POCZTEX. ^c W latach 2010-2013 łącznie z przesyłkami z zadeklarowaną wartością.

^a Data concern the public post office (public operator). ^b In overture within Poland and from Poland abroad; registered letters and packages do not include mailing through EMS-POCZTEX system. ^c In 2010-2013 including insured letters.

TABL. 10(253). **ABONENCI TELEFONICZNI I APARATY TELEFONICZNE^a**
Stan w dniu 31 XII
TELEPHONE SUBSCRIBERS AND TELEPHONE SETS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Telefoniczne łącza główne	333,7	207,6	162,8	161,1	Telephone main line
w tym abonenci prywatni ^b	243,9	141,0	104,2	105,9	of which private subscribers ^b
miasta	282,3	176,8	141,2	140,6	urban areas
w tym abonenci prywatni ^b	199,3	116,3	87,4	89,7	of which private subscribers ^b
wieś	51,4	30,8	21,6	20,5	rural areas
w tym abonenci prywatni ^b	44,6	24,6	16,8	16,2	of which private subscribers ^b
w tym standardowe łącza główne (abonenci telefonii stacjonarnej).....	280,3	177,1	136,9	137,8	of which standard main line (fixed line telephone subscribers)
miasta	233,6	148,7	117,0	118,7	urban areas
wieś	46,7	28,4	19,9	19,1	rural areas
Aparaty telefoniczne publiczne samoinkasujące.....	2299	1129	521	366	Public pay telephones
miasta	1675	761	367	249	urban areas
wieś	624	368	154	117	rural areas

^a Dane dotyczą operatorów telekomunikacyjnych sieci publicznej. ^b Posiadający aparaty telefoniczne zainstalowane w mieszkaniach prywatnych.

^a Data concern operators of public telecommunication network. ^b Possessing telephones installed in private dwellings.

DZIAŁ XVIII HANDEL I GASTRONOMIA

Uwagi ogólne

1. Informacje w dziale - jeśli nie zaznaczono inaczej - dotyczą wszystkich jednostek gospodarki narodowej prowadzących działalność handlową lub gastronomiczną.

Przez **przedsiębiorstwa handlowe** rozumie się podmioty gospodarcze, których podstawowym rodzajem działalności jest sprzedaż towarów, zaliczana zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności - PKD 2007 do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

2. Dane o **sprzedaży detalicznej** obejmują:

- 1) sprzedaż towarów konsumpcyjnych i niekonsumpcyjnych w:
 - punktach sprzedaży detalicznej,
 - hurtowniach oraz u producentów w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców;
- 2) sprzedaż towarów handlowych (konsumpcyjnych) oraz produkcji gastronomicznej w placówkach gastronomicznych.

W wartości sprzedaży detalicznej uwzględniono sprzedaż towarów zarówno ludności, jak i konsumentom zbiorowym, tj. urzędom, instytucjom, żłobkom, przedszkolom itp., nie uwzględniono natomiast sprzedaży targowiskowej dokonanej przez sprzedawców uiszczających jedynie opłatę placową (np. sprzedaży produktów rolnych dokonanej przez producentów - rolników, sprzedaży na giełdach samochodowych).

Dane dotyczące sprzedaży detalicznej prezentuje się w dostosowaniu do Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

3. Podziału towarów na **konsumpcyjne i niekonsumpcyjne** dokonano umownie, zaliczając do niekonsumpcyjnych te towary, których zużycie odbywa się głównie w sferze produkcji.

Do towarów niekonsumpcyjnych zaliczono w szczególności towary przeznaczone do produkcji rolniczej (np. maszyny, narzędzia i urządzenia rolnicze, nasiona, pasze, środki ochrony roślin, nawozy sztuczne), materiały budowlane itp.

Podziału towarów konsumpcyjnych na żywność, napoje alkoholowe i towary nieżywnościowe dokonano szacunkowo.

CHAPTER XVIII TRADE AND CATERING

General notes

1. Information in this chapter, unless otherwise noted, concerns all entities of the national economy conducting trade or a catering activity.

Trade enterprises are understood as economic entities, the basic activity of which is the sale of commodities, classified in accordance NACE rev. 2 in the section "Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles".

2. Data concerning **retail sales** include:

- 1) sales of consumer and non-consumer goods in:
 - retail sales outlets,
 - wholesalers as well as at producers in quantities indicating purchases for the individual need of the purchaser;
- 2) sales of trade commodities (consumer goods) as well as catering production in catering establishments.

Sales of goods both for the general public as well as for collective consumers, i.e., government offices, institutions, nurseries, nurseries schools etc. are included in the value of retail sales. Not included, however, are marketplace sales made by salesmen only paying a stall fee (e.g., sales of agricultural products conducted by farmer-producers, sales at automobile markets).

Data concerning retail sales are presented according to the Classification of Individual Consumption by Purpose (COICOP).

3. The division of commodities into **consumer and non-consumer** goods was made on the following basis; non-consumer goods include those goods, the consumption of which occurs primarily in the sphere of production. In particular, goods designated for agricultural production (e.g., agricultural machinery, tools and equipment, seeds, animal feeding-stuffs, plant protection chemicals, artificial fertilizers), building materials, etc., were included in non-consumer goods.

The division of consumer goods into food, alcoholic beverages and non-foodstuff goods was made by estimation.

4. Dane o sprzedaży hurtowej towarów obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych i obcych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstwa handlowego. Do wartości sprzedaży hurtowej zalicza się również wartość sprzedaży zrealizowanej na zasadzie bezpośredniej płatności lub kontraktu (agenci, aukcjonerzy), jak również wartość sprzedaży zrealizowanej przez tranzyt rozliczany, polegający na przekazywaniu towarów bezpośrednio od dostawcy do odbiorcy z pominięciem magazynów, które tę dostawę realizują.

5. Podziału sklepów według form organizacyjnych dokonano na podstawie wielkości powierzchni sprzedażowej sklepów i rodzaju sprzedawanych w nich towarów.

Domy towarowe i handlowe są to sklepy wielodziałowe, prowadzące sprzedaż szerokiego i uniwersalnego asortymentu, głównie towarów nieżywnościowych, o powierzchni sal sprzedażowych: domy towarowe – 2000 m² i więcej, domy handlowe – od 600 do 1999 m².

Supermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 400 do 2499 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych oraz artykuły nieżywnościowe częstego zakupu.

Hipermarkety są to sklepy o powierzchni sprzedażowej od 2500 m² prowadzące sprzedaż głównie w systemie samoobsługowym, oferujące szeroki asortyment artykułów żywnościowych i nieżywnościowych częstego zakupu, zwykle z parkingiem samochodowym.

Sklepy powszechnie są to sklepy prowadzące sprzedaż głównie towarów żywnościowych codziennego użytku, o powierzchni sal sprzedażowych od 120 do 399 m².

*4. Data regarding the **wholesale sale of commodities** include sales from warehouses, in which the commodities stored account for the property of a trade enterprise. The value of wholesale also includes the value of sale realized on the basis of a direct payment or contract (agents, auctioneers), as well as the value of sale realized by settled transit consisting in the transfer of commodities directly from the supplier to the client, by-passing the warehouses which realize the delivery.*

*5. The division of **stores by organizational form** was made on the basis of the area of the sales floor and the types of goods sold.*

***Department stores and trade stores** are stores with multiple departments, selling a broad and universal assortment, primarily non-foodstuff goods, with a sales floor area of 2000 m² and more for department stores and from 600 to 1999 m² for trade stores.*

***Supermarkets** are stores with a sales floor from 400 to 2499 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods.*

***Hipermarkets** are stores with a sales floor above 2500 m², selling goods in a self-service system and offering a wide assortment of foodstuff goods and frequently bought non-foodstuff goods, usually with a parking place.*

***Grocery stores** are stores primarily selling foodstuff goods for daily consumption, with a sales floor from 120 to 399 m².*

Sklepy wyspecjalizowane są to sklepy prowadzące sprzedaż szerokiego asortymentu artykułów do kompleksowego zaspokojenia określonych potrzeb, np. ubioru, wyposażenia mieszkań, sklepy motoryzacyjne, meblowe, sportowe itp. Do innych sklepów zaliczono sklepy o powierzchni sal sprzedażowych do 119 m².

6. Sklepy podaje się łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

7. Do **placówek gastronomicznych** zaliczono zakłady i punkty gastronomiczne stałe i sezonowe, których przedmiotem działalności jest przygotowanie oraz sprzedaż posiłków i napojów do spożycia na miejscu i na wynos. Sezonowe placówki gastronomiczne uruchamiane są okresowo i działają nie dłużej niż sześć miesięcy w roku kalendarzowym.

Do placówek gastronomicznych nie zalicza się ruchomych punktów sprzedaży detalicznej i automatów sprzedażowych.

8. **Magazyny handlowe** (hurtu i rozdzielcze detalu) są jednostkami organizacyjno-funkcjonalnymi podmiotów gospodarczych zajmujących się obrotem towarów. Magazynem jest jednostka przeznaczona do magazynowania towarów, zajmująca wyodrębnioną przestrzeń magazynową, wyposażona w środki techniczne i organizacyjne, dysponująca personelem do obsługi tych środków oraz prowadząca ewidencję stanu i ruchu zapasów.

9. Dane o działalności handlowej, w tym informacje o sklepach i stacjach paliw opracowano na podstawie sprawozdawczości. Dane dla jednostek o liczbie pracujących do 9 osób uogólniono (od 2004 r.) w oparciu o wyniki badania reprezentacyjnego przeprowadzonego na 5% próbie tych jednostek.

Dane o sprzedaży hurtowej, działalności gastronomicznej i magazynach handlowych dotyczą wyłącznie jednostek o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

10. **Targowiska** są to wyodrębnione tereny i budowle (place, ulice, hale targowe) ze stałymi lub sezonowymi punktami sprzedaży drobnodetalicznej lub urządzeniami przeznaczonymi do prowadzenia handlu w wyznaczone dni tygodnia lub codziennie (bazaary).

Za **targowiska sezonowe** należy uznać te place i ulice, gdzie uruchamiane są na okres do 6 miesięcy punkty handlowe, w związku ze wzmożonym ruchem nabywców (np. nadmorski ruch urlopowy) i działalność ta jest ponawiana w kolejnych sezonach.

Specialized stores are stores selling a wide assortment of articles to fully meet specific needs, (e.g. clothing, home furnishings, car parts, furniture, sporting goods, etc.). Other stores include stores with a sales floor up to 119 m².

6. Shops include public pharmacies.

7. **Catering establishments** include permanent and seasonal catering establishments and outlets, the scope of activity of which is the preparation and sale of meals and beverages for on-site and take-out consumption. Seasonal catering establishments are open for a certain period of time and operate not longer than six months in a calendar year.

Mobile retail sales points and vending machines are not treated as catering establishments.

8. **Trade warehouses** (wholesale and retail distribution) are organizational and functional units of economic entities engaged in the turnover of commodities. A warehouse is an entity designated for storing up commodities, occupying separate storage space, equipped with the technical and organizational means as well as with the personnel to service these means and, in addition, registering the amount and the changes in stocks.

9. Data regarding trade activity, including information about shops and petrol stations are compiled based on reporting. For entities employing up to 9 persons, the data have been generalized (since 2004) on the basis of the results of sample survey conducted on a 5% sample of these entities.

Data regarding wholesale, catering activity and trade warehouses concern exclusively entities employing more than 9 persons.

10. **Marketplaces** are specific areas and structures (squares, streets, market halls) with permanent or seasonal outlets for small-scale retail sales or with facilities designated for conducting trade on specific days of the week or weekly (bazaars).

Seasonal marketplaces are those squares and streets where trade outlets conduct activity for a period of 6 months, in connection with increased demand from buyers (e.g., holiday seaside demand) and this activity is repeated in successive seasons.

TABL. 1(254). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW (ceny bieżące)**
RETAIL SALES (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM w mln zł	9611,5	11135,2	10910,4	11884,6	TOTAL in mln zł
W tym w przedsiębiorstwach handlowych ^a :					<i>Of which in trade enterprises^a:</i>
w milionach złotych	1702,7	1951,9	1708,5	2268,4	<i>in million zlotys</i>
w %	17,7	17,5	15,7	19,1	<i>in %</i>
Na 1 mieszkańca w zł	9524	10886	10664	11626	Per capita in zł

^a Przedsiębiorstwa handlowe, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

^a Trade enterprises employing more than 49 persons.

TABL. 2(255). **SPRZEDAŻ DETALICZNA TOWARÓW WEDŁUG GRUP^a (ceny bieżące)**
RETAIL SALES BY GROUPS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ŻŁOTYCH

IN MILLION ZLOTYS

OGÓŁEM	3804,4	5252,6	5929,7	6058,4	TOTAL
---------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	--------------

W ODSETKACH

IN PERCENT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Towary konsumpcyjne	64,8	59,8	65,5	73,3	<i>Consumer goods</i>
żywność i napoje bezalkoholowe	20,5	21,1	19,3	17,5	<i>food and non-alcoholic beverages</i>
napoje alkoholowe	4,1	5,5	4,9	4,3	<i>alcoholic beverages</i>
towary nieżywnościowe	40,2	33,2	41,3	51,5	<i>non-foodstuffs</i>
Towary niekonsumpcyjne	35,2	40,2	34,5	26,7	<i>Non-consumer goods</i>

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową (bez placówek gastronomicznych), w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises conducting trade activity (excluding catering establishments) employing more than 9 persons.

TABL. 3(256). **SPRZEDAŻ HURTOWA TOWARÓW W PRZEDSIĘBIORSTWACH HANDLOWYCH^a (ceny bieżące)**
WHOLESALE IN TRADE ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
------------------	------	------	------	------	---------------

W MILIONACH ŻŁOTYCH

IN MILLION ZLOTYS

OGÓŁEM	3333,5	4788,4	5129,8	5995,2	TOTAL
---------------------	---------------	---------------	---------------	---------------	--------------

W ODSETKACH

IN PERCENT

OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0	TOTAL
Żywność i napoje bezalkoholowe	21,0	25,9	25,2	18,5	<i>Food and non-alcoholic beverages</i>
Napoje alkoholowe	17,0	13,0	3,3	2,3	<i>Alcoholic beverages</i>
Towary nieżywnościowe ^b	62,0	61,1	71,5	79,2	<i>Non-foodstuffs goods^b</i>

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. ^b Konsumpcyjne i niekonsumpcyjne.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons. ^b Consumer and non-consumer goods.

TABL. 4(257). **SKLEPY WEDŁUG FORM ORGANIZACYJNYCH I STACJE PALIW**^a
Stan w dniu 31 XII
SHOPS BY ORGANIZATIONAL FORMS AND PETROL STATIONS^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Sklepy	10413	10454	9909	11367	TOTAL
Domy towarowe	2	-	-	-	Department stores
Domy handlowe	12	7	5	4	Trade stores
Supermarkety	123	171	220	240	Supermarkets
Hipermarkety	11	12	15	14	Hypermarkets
Sklepy powszechne	209	162	165	142	Grocery stores
Sklepy wyspecjalizowane	417	751	905	940	Specialized stores
Pozostałe sklepy ^b	9639	9351	8599	10027	Other shops ^b
Stacje paliw	370	322	316	303	Petrol stations

^a Patrz uwagi ogólne, ust. 5 na str. 318. Według lokalizacji sklepu/stacji paliw. ^b Ujęto sklepy podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób; łącznie z aptekami ogólnodostępnymi.

^a See general notes, item 5 on page 318. According to location of shop/petrol station. ^b Data concern shops of economic entities employing up to 9 persons; including public pharmacies.

TABL. 5(258). **GASTRONOMIA**^a
CATERING^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Liczba placówek gastronomicznych (stan w dniu 31 XII).....	225	297	239	236	Number of catering establishments (as of 31 XII)
w tym restauracje.....	80	107	87	91	of which restaurants
Sprzedaż z działalności gastronomicznej (ceny bieżące) w tys. zł....	125116,0	194566,0	181750,2	180728,1	Sales from catering activity (current prices) in thous. zł
w tym:					of which:
z produkcji gastronomicznej	87677,0	157887,0	150945,1	148503,6	from catering production
ze sprzedaży napojów alkoholowych i wyrobów tytoniowych	21685,0	22318,0	18900,4	17423,6	from the sale of alcoholic beverages and tobacco

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

^a Data concern enterprises employing more than 9 persons.

TABL. 6(259). **MAGAZYNY HANDLOWE**^a
Stan w dniu 31 XII
TRADE WAREHOUSES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2009	2012	SPECIFICATION
Magazyny zamknięte:				<i>Secured warehouses:</i>
liczba	686	660	561	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	284,4	428,5	457,2	<i>storage area in thous. m²</i>
Magazyny zadaszone:				<i>Roofed warehouses:</i>
liczba	52	65	96	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	10,5	26,8	110,3	<i>storage area in thous. m²</i>
Place składowe:				<i>Storage sites:</i>
liczba	127	115	104	<i>number</i>
powierzchnia składowa w tys. m ²	252,4	320,4	333,8	<i>storage area in thous. m²</i>
Siłosy i zbiorniki:				<i>Siloes and reservoirs:</i>
liczba	556	270	216	<i>number</i>
pojemność w dam ³	23,9	31,3	31,1	<i>capacity in dam³</i>

^a Hurtu i rozdzielcze detalu; dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

U w a g a. Od 2006 r. dane na podstawie badania cyklicznego przeprowadzanego co 3 lata.

^a Wholesale and retail distribution; data concern economic entities employing more than 9 persons.

N o t e. Since 2006 data on the basis of periodic surveys conducted every three years.

TABL. 7(260). **TARGOWISKA**
Stan w dniu 31 XII
MARKETPLACES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
Targowiska stałe:					<i>Permanent marketplaces:</i>
liczba.....	76	75	74	74	<i>number</i>
w tym z przewagą sprzedaży drobnodetalicznej.....	69	69	71	73	<i>of which with predominance of small-retail sales</i>
powierzchnia w tys. m ²	399,5	407,2	395,7	408,7	<i>area in thous. m²</i>
w tym sprzedażowa.....	236,9	201,4	198,4	206,8	<i>of which sales area</i>
stałe punkty sprzedaży drobnodetalicznej.....	6723	5608	5592	5599	<i>permanent small-retail sales outlets</i>
w tym na targowiskach czynnych codziennie	5814	4402	4011	3988	<i>of which at marketplaces opened daily</i>
Targowiska sezonowe ^a (w ciągu roku)	151	150	92	87	<i>Seasonal marketplaces^a (during the year)</i>
Roczne wpływy z opłaty targowej w tys. zł.....	18216,1	14338,5	11971,8	12052,0	<i>Annual receipts from marketplace fees in thous. zł</i>

^a Liczba targowisk lub miejsc wyznaczonych na ulicach i placach uruchamianych okresowo.

^a Number of marketplaces or places located on streets and squares open periodically.

DZIAŁ XIX FINANSE PRZEDSIĘBIORSTW

Uwagi ogólne

1. Wyniki finansowe przedsiębiorstw prezentuje się zgodnie z ustawą z dnia 29 IX 1994 r. o rachunkowości (tekst jednolity: Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 z późniejszymi zmianami).

Dane w zakresie gospodarki finansowej przedsiębiorstw obejmują podmioty gospodarcze prowadzące księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Dane nie obejmują banków, instytucji ubezpieczeniowych, domów i biur maklerskich, towarzystw inwestycyjnych i emerytalnych, narodowych funduszy inwestycyjnych, szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej, instytucji kultury posiadających osobowość prawną i gospodarstw indywidualnych w rolnictwie.

2. Przychody z całokształtu działalności (kwoty otrzymane i należne) obejmują:

- 1) przychody netto ze sprzedaży produktów (wrobów i usług), łącznie z dotacjami do produktów;
- 2) przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (łącznie z kwotami należnymi z tytułu sprzedaży opakowań wielokrotnego użytku);
- 3) pozostałe przychody operacyjne, tj. przychody niezwiązane bezpośrednio z podstawową działalnością podmiotu, do których zalicza się: zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny aktywa (środki pieniężne), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody z działalności socjalnej, przychody z wynajmu lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa;
- 4) przychody finansowe, tj. przychody z tytułu dokonanych przez podmiot operacji finansowych: kwoty należne z tytułu dywidend i udziałów w zysku, odsetki od udzielanych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki za zwłokę, zysk ze zbycia inwestycji, zmniejszenia odpisów aktualizacyjnych wartości inwestycji wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi.

CHAPTER XIX FINANCES OF ENTERPRISES

General notes

1. The financial results of enterprises are presented according to the Accounting Act dated 29 IX 1994 (unified text: Journal of Laws 2009 No. 152, item 1223 with later amendments).

Data regarding the financial management of enterprises include economic entities keeping accounting ledgers employing more than 9 persons.

Data do not include banks, insurance companies, brokerage houses and brokerage offices, investment and pension societies, National Investment Funds, higher education institutions, independent public health care facilities, cultural institutions with legal personality and private farms in agriculture.

2. Revenues from total activity (sums received and due) include:

- 1) net sales revenues of products (goods and services), including subsidies on products;
- 2) net sales revenues of goods and materials (including sums due from the sale of re-use packages);
- 3) other operating revenues, i.e., revenues not directly connected with the basic activity of the entity, to which the following are included: profits from the sale of non-financial fixed assets (fixed assets, assets under construction, intangible fixed assets, investments in real estate and rights), assets (cash) received free of charge, including donated assets, as well as damages reversed provisions, adjustments of the depreciation value for non-financial assets, income from social activities, income from the rent or lease of fixed assets and investments in real estate and rights;
- 4) financial revenues, i.e., revenues from financial operations conducted by an entity: amounts due in respect of dividends and share in profits, interest on loans granted, interest on time deposits, default interest, profits from the sale of investments, reduction of depreciation write-offs relating to investments due to the fact that the reasons resulting in the permanent loss of their value have ceased to exist (whether partially or totally), surplus of foreign exchange gains over losses.

3. Koszty uzyskania przychodów z całości działalności obejmują:

- 1) koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług), tj. koszt wytworzenia sprzedanych produktów powiększony o koszty sprzedaży (z podatkiem akcyzowym) i o koszty ogólnego zarządu (wariant kalkulacyjny) lub są to koszty ogółem pomniejszone o koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki i skorygowane o zmianę stanu produktów (wariant porównawczy);
- 2) wartość sprzedanych towarów i materiałów według cen zakupu (nabycia);
- 3) pozostałe koszty operacyjne obejmują: stratę ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych, tj. nadwyżkę wartości sprzedanych składników majątku trwałego nad przychodami z ich sprzedaży, amortyzację oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych i środków trwałych w budowie, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w związku z postępowaniem upadłościowym, układowym i naprawczym, utworzone rezerwy na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązanie (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatnie przekazane aktywa trwałe;
- 4) koszty finansowe, na które składają się w szczególności: odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki za zwłokę, strata ze zbycia inwestycji, odpisy z tytułu aktualizacji wartości inwestycji, nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi.

4. Przychody i koszty uzyskania przychodów ze sprzedaży: produktów, towarów i materiałów wpływające na wynik finansowy ustala się w wartości wyrażonej w rzeczywistych cenach sprzedaży z uwzględnieniem opustów w postaci rabatów i bonifikat, bez podatku od towarów i usług (VAT).

3. Costs of obtaining revenues from total activity include:

- 1) *the cost of products sold (goods and services), i.e., the manufacturing cost of products sold increased by selling cost (including excise tax) and by the cost of management and administration (calculation variant) or the total costs decreased by the costs of generating benefits for the needs of the entity and corrected by the change in product inventories (comparative variant);*
- 2) *the value of goods and materials sold according to procurement (purchase) prices;*
- 3) *other operating costs comprise: loss on the sale of non-financial fixed assets over the revenues from their sale, depreciation of leased or rented fixed assets and assets under construction, unplanned write-offs (write-offs by virtue of a permanent loss of value), penalties, fines, indemnities paid, partially or fully written off liabilities related to bankruptcy, composition, restructuring proceedings, reserves made for future legal liabilities or liabilities, which are likely to occur (loss on current business transaction in), write-offs updating the value of non-financial assets, costs of maintaining premises required for social activity, donations or fixed assets received free of charge;*
- 4) *financial costs, in particular, interest from contracted credits and loans, interest and discount on bonds issued by the entity, default interest, loss on the sale of investments, write-offs updating the value of investment the surplus of foreign exchange losses over gains.*

4. Revenues and costs of obtaining revenues from the sale of: products, goods and materials which have an influence on the financial result are expressed in actual sales prices taking into account discounts in the form of rebates and reductions, excluding the value added tax (VAT).

5. Wynik finansowy na działalności gospodarczej jest to suma wyniku finansowego na sprzedaży produktów, towarów i materiałów, wyniku na pozostałej działalności operacyjnej oraz wyniku na operacjach finansowych.

6. Zyski i straty nadzwyczajne to skutki finansowe zdarzeń powstających niepowtarzalnie, poza zwykłą działalnością jednostki i niezwiązanych z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, a w szczególności spowodowanych zdarzeniami losowymi.

7. Wynik finansowy brutto (zysk lub strata) jest to wynik finansowy na działalności gospodarczej, powiększony o zyski nadzwyczajne i pomniejszony o straty nadzwyczajne.

8. Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto obejmują podatek dochodowy od osób prawnych i fizycznych oraz inne płatności wynikające z odrębnych przepisów.

9. Podatek dochodowy jest to podatek od osiągniętego zysku, który podmiot gospodarczy jest zobowiązany uiścić po uwzględnieniu przyznanych ulg. Obejmuje on:

- część bieżącą, tj. podatek wykazany w deklaracji podatkowej za dany okres sprawozdawczy,
- część odroczoną, tj. różnicę między stanem rezerw i aktywów z tytułu podatku odroczonego na koniec i początek okresu sprawozdawczego.

Przy czym rezerwę tworzy się niezależnie od tego czy jednostka osiągnie zysk, czy poniesie stratę bilansową. Konsekwencją przyjętego rozwiązania jest to, że w rachunku wyników strata brutto może być wyższa niż strata netto.

10. Wynik finansowy netto (zysk lub strata) otrzymujemy po pomniejszeniu wyniku finansowego brutto o obowiązkowe obciążenia.

11. Relacje ekonomiczne przedstawione w tabl. 4 obliczono następująco:

- 1) **wskaźnik poziomu kosztów** jako relację kosztów uzyskania przychodów z całokształtu działalności do przychodów z całokształtu działalności;
- 2) **wskaźnik rentowności obrotu**:
 - **brutto** jako relację wyniku finansowego brutto do przychodów z całokształtu działalności,
 - **netto** jako relację wyniku finansowego netto do przychodów z całokształtu działalności;

5. The financial result on economic activity is the sum of the financial result from the sale of products, goods and materials, the result on other operating activity as well as the result on financial operations.

6. Extraordinary profits and losses are the financial results of one-time events, outside the usual activity of an entity, and not connected with general risk of activity, and in particular, the result of coincidental events.

7. The gross financial result (profit or loss) is the financial result on economic activity, increased by extraordinary profits and decreased by extraordinary losses.

8. Obligatory encumbrances of gross financial result include income tax on legal and natural persons as well as other payments resulting from separate regulations.

9. Income tax is the tax on earned profit which an economic entity is obligated to pay after considering abatements granted. It included:

- the current part, i.e., the tax presented in the tax declarations for a given reporting period,
- the deferred, i.e., a difference between the state of reserves and assets, by virtue of deferred tax in the end and in the beginning of the reporting period.

While the reserve is created, irrespectively of the balance profit or loss of a given entity. Consequence of the accepted solution is that gross loss can be higher than net loss in the income statement.

10. The net financial result (profit or loss) is derived after decreasing the gross financial result by obligatory encumbrances.

11. The economic relations presented in table 4 were calculated as follows:

- 1) **cost level indicator** as the relation of costs of obtaining revenues from total activity to revenues from total activity;
- 2) **turnover profitability rate**:
 - **gross** as the relation of the gross financial result to revenues from total activity,
 - **net** as the relation of the net financial result to revenues from total activity;

3) **wskaznik płynności finansowej:**

- **I stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **II stopnia** jako relację inwestycji krótkoterminowych i krótkoterminowych należności i roszczeń do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych,
- **III stopnia** jako relację aktywów obrotowych (zapasów, krótkoterminowych należności i roszczeń, inwestycji krótkoterminowych oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych czynnych) do zobowiązań krótkoterminowych bez funduszy specjalnych.

12. Aktywa obrotowe obejmują: zapasy, krótkoterminowe należności i roszczenia, inwestycje krótkoterminowe (środki pieniężne i krótkoterminowe papiery wartościowe) i krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe czynne.

Należności z tytułu dostaw i usług są zaliczane do należności krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

13. Kapitały (fundusze) własne ujmuje się w księgach rachunkowych z podziałem na ich rodzaje i według zasad określonych przepisami prawa, postanowieniami statutu lub umowy o utworzeniu jednostki. Obejmują one: kapitał (fundusz) podstawowy, kapitał (fundusz) zapasowy, kapitał (fundusz) rezerwowy z aktualizacji wyceny, pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe, niepodzielony (nierozliczony) wynik finansowy z lat ubiegłych oraz wynik finansowy netto roku obrotowego. Kapitał (fundusz) podstawowy to, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego:

- w spółkach akcyjnych - kapitał akcyjny,
- w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością (z o.o.) - kapitał zakładowy,
- w przedsiębiorstwach państwowych – fundusz założycielski,
- w spółdzielniach - fundusz udziałowy,
- w spółkach komandytowych, jawnych, cywilnych - kapitał właścicieli.

Kapitał (fundusz) podstawowy w spółkach akcyjnych, spółkach z o.o. i w spółdzielniach, ujęty w wysokości określonej w umowie (statucie) wpisanej w rejestrze handlowym, jest pomniejszany o zadeklarowane, lecz niewniesione wkłady kapitałowe.

3) **financial liquidity ratio of:**

- **first degree** as the relation of short-term investments to short-term liabilities excluding special funds,
- **second degree** as the relation of short-term investments and short-term dues and claims to short-term liabilities excluding special funds,
- **third degree** as the relation of current assets (inventories, short-term dues and claims, short-term investments and short-term deferred expenditures) to short-term liabilities excluding special funds.

12. Current assets include: inventories, short-term dues and claims, short-term investments (cash equivalents, short-term securities) and short-term deferred expenditures. Dues from deliveries and services are included in short-term dues (irrespective of their due date).

13. Share equity (funds) is recorded in ledgers according to type and according to the principles defined in legal regulations, statute resolutions or agreements regarding the establishment of the entity. They include: core capital (fund), supplementary capital (fund), reserve capital (fund) from revaluation, other reserve capital (fund), undistributed (unsettled) financial result from previous years as well as net financial result of the turnover year. Core capital (fund) is, depending on the legal form of the economic entity:

- share capital - in joint stock companies,
- initial capital - in limited liability companies,
- founders' capital - in state owned enterprises,
- participation fund - in co-operatives,
- owners' capital - in limited partnership, unlimited partnership and civil law partnership companies.

Core capital (fund) in joint stock companies and limited liability companies as well as in co-operatives, registered in the amount defined in the agreement (statute) recorded in the trade register, is decreased by the capital contribution declared but not transferred.

14. Zobowiązania przedsiębiorstw (kapitały obce) obejmują wszystkie zobowiązania z wszelkich tytułów, w tym również z tytułu kredytów bankowych i pożyczek. Ogół zobowiązań przedsiębiorstw dzieli się na zobowiązania: długoterminowe - gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest dłuższy niż rok, krótkoterminowe - gdy okres ich spłaty na dzień bilansowy jest nie dłuższy niż rok.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług są zaliczane do zobowiązań krótkoterminowych (bez względu na okres wymagalności zapłaty).

15. Dane dotyczące finansów przedsiębiorstw podano na podstawie rocznej sprawozdawczości finansowej (przed weryfikacją bilansu) łącznie z wynikami przedsiębiorstw, które zawiesiły działalność lub zostały zlikwidowane w ciągu roku.

14. Liabilities of enterprises (outside capital) include all liabilities, including liabilities from bank credits and loans and are divided into: long-term liabilities - when their repayment period on the balance day is longer than one year, and short-term liabilities - when their repayment period on the balance day is not longer than one year.

Liabilities from deliveries and services are included in short-term liabilities (irrespective of their due date).

15. Data concerning the finances of enterprises are presented on the basis of annual financial reports (before balance verification) together with the results of enterprises which suspended activities or were liquidated within the course of the year.

TABL. 1(261). **PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCI**
REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY OWNERSHIP SECTORS

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł		
Przychody z całokształtu działalności	25487,9	40426,2	46503,1	50817,2	Revenues from total activity
sektor publiczny	1465,7	1238,8	800,6	940,6	<i>public sector</i>
sektor prywatny	24022,2	39187,4	45702,6	49876,6	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Przychody netto ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług)	16519,2	27494,0	29066,2	29532,7	<i>Net sales revenues of products (goods and services)</i>
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	8206,6	11850,1	15865,4	19950,6	<i>Net sales revenues of goods and materials</i>
Przychody finansowe	255,8	264,3	767,4	590,2	<i>Financial revenues</i>
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	24273,1	38955,5	44711,5	48773,0	Costs of obtaining revenues from total activity
sektor publiczny	1428,5	1207,6	780,5	894,8	<i>public sector</i>
sektor prywatny	22844,6	37747,9	43931,0	47878,3	<i>private sector</i>
w tym:					<i>of which:</i>
Koszt własny sprzedanych produktów (wyrobów i usług)	16365,6	38011,7	28910,8	29251,2	<i>Cost of products sold (goods and services)</i>
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	7211,7	10207,4	14434,4	18480,3	<i>Value of goods and materials sold</i>
Koszty finansowe	348,5	433,2	867,1	632,9	<i>Financial costs</i>
Wynik finansowy na działalności gospodarczej	1214,8	1470,7	1791,6	2044,1	Financial result on economic activity
sektor publiczny	37,2	31,2	20,1	45,8	<i>Public sector</i>
sektor prywatny	1177,6	1439,5	1771,5	1998,3	<i>Private sector</i>
Zyski nadzwyczajne	20,6	4,2	3,5	11,8	Extraordinary profits
sektor publiczny	0,4	0,1	-	3,8	<i>Public sector</i>
sektor prywatny	20,2	4,1	3,5	8,0	<i>Private sector</i>
Straty nadzwyczajne	28,8	5,8	4,9	8,5	Extraordinary losses
sektor publiczny	0,1	0,0	-	2,9	<i>Public sector</i>
sektor prywatny	28,7	5,8	4,9	5,6	<i>Private sector</i>
Wynik finansowy brutto	1206,6	1469,1	1790,2	2047,4	Gross financial result
sektor publiczny	37,5	31,2	20,1	46,7	<i>public sector</i>
sektor prywatny	1169,1	1437,9	1770,2	2000,7	<i>private sector</i>
Zysk brutto	1420,6	1791,1	2128,2	2260,3	<i>Gross profit</i>
Strata brutto	214,0	322,0	338,0	212,9	<i>Gross loss</i>
Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto	224,6	112,0	220,1	228,3	Obligatory encumbrances on gross financial result
sektor publiczny	10,0	5,0	5,3	10,6	<i>Public sector</i>
sektor prywatny	214,6	107,0	214,8	217,7	<i>Private sector</i>
Wynik finansowy netto	982,0	1357,0	1570,2	1819,1	Net financial result
sektor publiczny	27,5	26,2	14,8	36,1	<i>public sector</i>
sektor prywatny	954,5	1330,8	1555,4	1783,0	<i>private sector</i>
Zysk netto	1201,4	1679,1	1908,6	2031,4	<i>Net profit</i>
Strata netto	219,4	322,1	338,4	212,3	<i>Net loss</i>

TABL. 2(262). PRZYCHODY, KOSZTY I WYNIK FINANSOWY PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG SEKCJI
 REVENUES, COSTS AND FINANCIAL RESULTS OF ENTERPRISES BY SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Przychody z całokształtu działalności <i>Revenues from total activity</i>	Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności <i>Costs of obtaining revenues from total activity</i>	Wynik finansowy brutto <i>Gross financial result</i>	Obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego brutto <i>Obligatory encumbrances of gross financial result</i>	Wynik finansowy netto <i>Net financial result</i>
		w mln zł		in mln zł		
OGÓŁEM	2005	25487,9	24273,1	1206,6	224,6	982,0
TOTAL	2010	40426,2	38955,5	1469,1	112,0	1357,0
	2012	46503,1	44711,5	1790,2	220,1	1570,2
	2013	50817,2	48773,0	2047,4	228,3	1819,1
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo .. <i>Agriculture, forestry and fishing</i>		438,4	385,1	54,0	3,7	50,3
Przemysł		25945,1	24437,5	1510,0	168,3	1341,7
<i>Industry</i>						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		24835,5	23455,9	1381,2	143,9	1237,2
<i>which manufacturing</i>						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		520,9	493,6	27,4	5,5	21,8
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>						
Budownictwo		1251,8	1173,2	78,4	9,4	69,0
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		8177,5	7959,5	218,2	19,1	199,1
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa		2237,3	2163,1	75,0	7,9	67,1
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		207,7	204,8	2,9	0,3	2,6
<i>Accommodation and catering^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		198,5	156,1	42,4	6,8	35,6
<i>Information and communications</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		10328,6	10321,9	6,7	0,7	6,0
<i>Financial and insurance activities</i>						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		460,5	444,6	15,9	3,4	12,5
<i>Real estate activities</i>						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		197,2	188,0	9,2	1,9	7,3
<i>Professional, scientific and technical activities</i>						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		913,1	899,1	13,3	1,5	11,8
<i>Administrative and support service activities</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		346,1	325,8	20,3	4,6	15,7
<i>Human health and social work activities</i>						
Pozostała działalność usługowa		94,1	92,4	1,7	0,6	1,1
<i>Other service activities</i>						

TABL. 4(264). RELACJE EKONOMICZNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH
ECONOMIC RELATIONS IN ENTERPRISES

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	Wskaźnik rentowności obrotu Turnover profitability rate		Wskaźnik płynności finansowej Financial liquidity ratio of the			
		brutto gross	netto net	I stopnia first degree	II stopnia second degree	III stopnia third degree	
		w %		in %			
OGÓŁEM	2005	95,2	4,7	3,9	27,4	101,6	150,2
TOTAL	2010	96,4	3,6	3,4	24,5	94,1	143,1
	2012	96,1	3,8	3,4	31,1	105,3	159,5
	2013	96,0	4,0	3,6	37,3	110,9	170,1
sektor publiczny		95,1	5,0	3,8	121,4	191,4	212,3
<i>public sector</i>							
sektor prywatny		96,0	4,0	3,6	34,8	108,5	168,9
<i>private sector</i>							
w tym: <i>of which:</i>							
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ... <i>Agriculture, forestry and fishing</i>		87,8	12,3	11,5	48,9	129,1	202,0
Przemysł		94,2	5,8	5,2	36,8	111,2	173,6
<i>Industry</i>							
w tym: <i>of which:</i>							
przetwórstwo przemysłowe		94,4	5,6	5,0	31,7	106,2	170,2
<i>which manufacturing</i>							
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		94,7	5,3	4,2	97,6	157,4	169,0
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>							
Budownictwo		93,7	6,3	5,5	31,1	102,1	180,0
<i>Construction</i>							
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		97,3	2,7	2,4	23,6	85,2	155,2
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>							
Transport i gospodarka magazynowa		96,7	3,4	3,0	24,0	127,8	137,9
<i>Transportation and storage</i>							
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		98,6	1,4	1,3	40,5	54,0	76,0
<i>Accommodation and catering^Δ</i>							
Informacja i komunikacja		78,6	21,4	17,9	135,7	226,1	234,4
<i>Information and communications</i>							
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ...		99,9	0,1	0,1	228,5	260,5	300,7
<i>Financial and insurance activities</i>							
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		96,5	3,5	2,7	146,1	208,8	227,8
<i>Real estate activities</i>							
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		95,3	4,7	3,7	82,7	176,0	215,4
<i>Professional, scientific and technical activities</i>							
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		98,5	1,5	1,3	47,8	153,9	178,7
<i>Administrative and support service activities</i>							
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		94,1	5,9	4,5	59,6	129,8	143,3
<i>Human health and social work activities</i>							
Pozostała działalność usługowa		98,2	1,8	1,2	27,8	81,4	115,4
<i>Other service activities</i>							

TABL. 5(265). AKTYWA OBROTOWE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII

CURRENT ASSETS OF ENTERPRISES

As of 31 XII

Lp. No.	WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Zapasy			
			razem total	w tym		
				materiały materials	półprodukty i produkty w toku semi-finished products and work in progress	
w mln zł						
1	OGÓŁEM	2005	7065,3	2182,4	718,0	272,9
2	TOTAL	2010	11367,9	3626,5	1597,0	359,7
3	2012	11212,5	3549,2	1352,2	433,3
4	2013	12444,8	4069,3	1632,0	519,6
5	sektor publiczny		447,9	32,3	14,0	0,9
	<i>public sector</i>					
6	sektor prywatny		11996,9	4037,0	1618,0	518,7
	<i>private sector</i>					
	w tym:					
	<i>of which:</i>					
7	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		239,9	79,2	17,9	23,3
	<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
8	Przemysł		8221,6	2804,4	1516,8	313,4
	<i>Industry</i>					
	w tym:					
	<i>of which:</i>					
9	przetwórstwo przemysłowe		7705,7	2750,8	1488,4	312,5
	<i>which manufacturing</i>					
10	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		236,3	12,2	10,0	0,2
	<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>					
11	Budownictwo		778,6	313,5	10,6	170,8
	<i>Construction</i>					
12	Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		1777,3	766,2	29,7	4,3
	<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
13	Transport i gospodarka magazynowa		493,1	19,8	13,5	0,1
	<i>Transportation and storage</i>					
14	Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		52,1	14,4	1,7	0,6
	<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
15	Informacja i komunikacja		134,0	1,9	1,0	0,1
	<i>Information and communications</i>					
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		64,7	8,0	0,0	-
	<i>Financial and insurance activities</i>					
17	Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		200,8	2,0	1,3	0,4
	<i>Real estate activities</i>					
18	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		82,1	12,4	7,3	1,5
	<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
19	Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		251,4	30,3	19,9	3,6
	<i>Administrative and support service activities</i>					
20	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		102,8	5,3	4,9	-
	<i>Human health and social work activities</i>					
21	Pozostała działalność usługowa		41,5	11,8	7,4	1,5
	<i>Other service activities</i>					

<i>Stocks</i>		Należności krótkoterminowe		Inwestycje krótkoterminowe	Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	Lp. No.
<i>of which</i>		<i>Short-term dues</i>				
produkty gotowe <i>finished products</i>	towary <i>goods</i>	razem <i>total</i>	w tym z tytułu dostaw i usług <i>of which from deliveries and services</i>	<i>Short-term investments</i>	<i>Short-term inter-period settlements</i>	
<i>in mln zł</i>						
527,5	603,5	3493,7	3022,1	1286,9	102,3	1
836,2	797,5	5527,5	4802,4	1946,9	267,1	2
895,5	830,4	5220,0	4395,4	2183,3	260,0	3
937,5	917,1	5383,2	4448,6	2726,8	265,5	4
7,4	9,9	147,7	109,9	256,1	11,8	5
930,1	907,2	5235,6	4338,7	2470,7	253,7	6
35,7	1,3	95,2	66,8	58,1	7,3	7
831,2	107,1	3524,8	2968,9	1741,1	151,3	8
808,4	105,8	3374,0	2855,9	1436,4	144,5	9
0,7	1,2	83,5	62,0	136,5	4,1	10
58,1	68,5	306,9	249,3	134,5	23,6	11
5,3	708,7	704,6	583,2	270,6	35,8	12
-	5,7	371,5	299,8	85,7	16,2	13
0,5	11,2	9,2	4,1	27,7	0,7	14
0,0	0,9	51,6	33,7	77,6	2,8	15
-	8,0	6,9	0,7	49,2	0,6	16
-	0,2	55,2	48,9	128,8	14,8	17
0,2	3,4	35,6	30,9	31,5	2,5	18
5,4	1,0	149,3	114,3	67,2	4,6	19
-	0,2	50,4	43,3	42,7	4,4	20
1,0	0,9	19,3	3,8	10,0	0,4	21

TABL. 6(266). KAPITAŁY (FUNDUSZE) WŁASNE PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII

SHARE EQUITY (FUNDS) OF ENTERPRISES

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym		Of which		
		kapitał (fundusz) podstawowy share capital (fund)	kapitał (fundusz) zapasowy supplemen- tary capital (fund)	niepodzielo- ny (nierozli- czony) wynik finansowy z lat ubie- głych undistributed (unsettled) financial result from previous years	wynik finansowy netto roku obrotowego net financial result of the turnover year	
		w mln zł		in mln zł		
O G Ó Ł E M	2005	9251,2	5349,2	2344,0	-458,0	975,6
TOTAL	2010	12251,8	5784,3	4233,7	-705,0	1355,2
	2012	13456,9	6120,8	4603,2	-639,3	1448,0
	2013	14689,6	6472,1	5016,3	-728,1	1813,1
sektor publiczny		1526,4	1228,4	423,9	-257,3	39,8
<i>public sector</i>						
sektor prywatny		13163,2	5243,7	4592,3	-470,9	1773,3
<i>private sector</i>						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		324,4	77,8	128,9	7,5	50,3
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>						
Przemysł		9671,7	3653,9	3299,1	-387,8	1335,8
<i>Industry</i>						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe		8207,9	2684,6	3098,4	-392,0	1231,3
<i>which manufacturing</i>						
dostawa wody; gospodarowanie ście- kami i odpadami; rekultywacja ^Δ		991,7	846,3	102,8	8,7	21,9
<i>water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities</i>						
Budownictwo		530,7	135,7	277,5	37,9	68,8
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		1691,8	882,3	498,1	14,7	199,1
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa		395,0	157,7	87,6	-1,9	67,1
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		52,3	107,2	0,8	-57,2	2,6
<i>Accommodation and catering^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		169,3	19,1	106,7	3,8	35,5
<i>Information and communications</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ...		50,1	21,4	15,7	0,4	6,0
<i>Financial and insurance activities</i>						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		1255,8	1157,2	82,8	-8,0	12,5
<i>Real estate activities</i>						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		180,7	59,7	44,4	-2,8	7,3
<i>Professional, scientific and technical activities</i>						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		148,8	26,0	194,3	-80,0	8,4
<i>Administrative and support service activities</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		117,0	76,2	273,5	-252,0	19,4
<i>Human health and social work activities</i>						
Pozostała działalność usługowa		38,6	32,4	6,1	-1,8	1,1
<i>Other service activities</i>						

TABL. 7(267). **KAPITAŁ ZAKŁADOWY SPÓŁEK^a**
Stan w dniu 31 XII
SHARE CAPITAL OF COMPANIES^a
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym mienie		Of which estate		
		Skarbu Państwa of the State Treasury	państwowych osób praw- nych of state legal persons	krajowych osób fizycznych of domestic natural persons	osób zagra- nicznych of foreign persons	
		w mln zł		in mln zł		
O G O Ł Ę M	2005	3203,0	129,9	138,0	569,7	1115,1
TOTAL	2010	4111,4	134,3	49,6	917,3	1379,3
	2012	4446,2	44,7	37,7	748,9	1361,0
	2013	4768,2	44,4	20,6	623,9	1459,5
sektor publiczny		1228,7	33,8	20,0	4,2	-
<i>public sector</i>						
sektor prywatny		3539,4	10,7	0,6	619,7	1459,5
<i>private sector</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..		76,6	17,5	-	34,1	16,9
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>						
Przemysł		3382,3	7,3	10,2	253,9	1343,7
<i>Industry</i>						
w tym:						
<i>of which:</i>						
przetwórstwo przemysłowe		2452,3	7,3	0,6	248,6	1336,9
<i>which manufacturing</i>						
dostawa wody; gospodarowanie ście- kami i odpadami; rekultywacja ^Δ		838,4	-	9,6	2,5	6,8
<i>water supply; sewerage, waste man- agement and remediation activities</i>						
Budownictwo		89,0	-	-	54,0	1,9
<i>Construction</i>						
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ		634,8	0,1	6,4	170,4	18,2
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>						
Transport i gospodarka magazynowa		113,7	9,6	0,8	53,4	21,9
<i>Transportation and storage</i>						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		94,1	-	-	16,7	0,4
<i>Accommodation and catering^Δ</i>						
Informacja i komunikacja		16,3	0,6	-	11,9	0,3
<i>Information and communications</i>						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa ...		10,9	-	0,1	4,9	-
<i>Financial and insurance activities</i>						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		97,7	3,5	3,0	5,8	0,1
<i>Real estate activities</i>						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		59,5	5,9	-	3,0	29,2
<i>Professional, scientific and technical activities</i>						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		20,4	-	-	8,1	10,9
<i>Administrative and support service activities</i>						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		75,0	-	0,1	2,6	-
<i>Human health and social work activities</i>						
Pozostała działalność usługowa		32,2	-	-	4,5	16,1
<i>Other service activities</i>						

^a Dane dotyczą spółek prawa handlowego, spółek cywilnych i innych spółek powołanych odrębnymi przepisami oraz zagranicznych przedsiębiorstw drobnej wytwórczości i oddziałów przedsiębiorców zagranicznych.

^a Data concerns commercial companies, civil law partnerships and others companies established on the basis of separate rules as well as foreign small-scale enterprises and branches of foreign enterprises.

TABL. 8(268). ZOBOWIĄZANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Stan w dniu 31 XII
LIABILITIES OF ENTERPRISES
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Długoterminowe Long-term		Krótkoterminowe Short-term		
		razem total	w tym kredyty i pożyczki of which credits and loans	razem total	w tym of which	
					kredyty i pożyczki credits and loans	z tytułu dostaw i usług from deli- veries and services
		w mln zł		in mln zł		
O GÓ Ł E M..... 2005	7356,9	2545,7	1783,2	4811,2	809,3	2687,2
TOTAL 2010	13015,3	3406,8	1938,0	8069,8	1320,9	4720,1
2012	10730,4	3613,7	2842,0	7116,7	1602,0	3892,8
2013	10909,5	3496,9	2844,9	7412,6	1637,4	4179,6
sektor publiczny	638,8	419,3	349,0	219,5	43,7	65,9
public sector						
sektor prywatny.....	10270,7	3077,7	2496,0	7193,1	1593,7	4113,7
private sector						
w tym: of which:						
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo ..	214,7	93,5	84,0	121,2	41,7	45,8
Agriculture, forestry and fishing						
Przemysł	7213,7	2440,1	2003,0	4773,6	1100,5	2812,8
Industry						
w tym: of which:						
przetwórstwo przemysłowe	6640,6	2076,8	1871,5	4563,7	1059,1	2739,4
which manufacturing						
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	286,7	144,7	109,4	141,9	37,6	31,1
water supply; sewerage, waste management and remediation activities						
Budownictwo	519,1	83,9	72,7	435,2	46,9	193,7
Construction						
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	1403,2	250,6	191,7	1152,6	293,9	687,8
Trade; repair of motor vehicles ^Δ						
Transport i gospodarka magazynowa	493,6	134,0	53,6	359,7	67,1	186,2
Transportation and storage						
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	100,0	31,4	31,4	68,6	20,1	20,7
Accommodation and catering ^Δ						
Informacja i komunikacja	66,2	8,7	3,7	57,5	8,2	10,6
Information and communications						
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	42,6	21,0	2,7	21,7	6,5	13,7
Financial and insurance activities						
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	418,0	294,7	265,4	123,3	6,8	47,4
Real estate activities						
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	51,3	12,5	12,4	38,7	20,2	12,1
Professional, scientific and technical activities						
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	151,8	8,9	7,5	142,9	6,1	85,6
Administrative and support service activities						
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	187,8	110,9	110,1	76,9	5,6	40,7
Human health and social work activities						
Pozostała działalność usługowa	42,2	6,0	6,0	36,2	12,6	21,1
Other service activities						

DZIAŁ XX FINANSE PUBLICZNE

Uwagi ogólne

1. Finanse publiczne obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem.

Podstawę prawną określającą te procesy od 1 I 2010 r. stanowi ustawa z dnia 27 VIII 2009 r. o finansach publicznych (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 885, z późniejszymi zmianami) i przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157, poz. 1241 z późniejszymi zmianami).

W przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego podstawę prawną stanowi również:

- ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 594, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 595, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 596, z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. 2010 Nr 80, poz. 526, z późniejszymi zmianami),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 II 2010 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. Nr 20, poz. 103),
- rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 207, z późniejszymi zmianami).

2. Prezentowane dane obejmują informacje dotyczące dochodów, wydatków i wyniku jednostek samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem dotacji celowych z budżetu państwa oraz subwencji ogólnej z budżetu państwa.

CHAPTER XX PUBLIC FINANCES

General notes

1. Public finances cover the processes connected with accumulation and allocation of public funds.

The legal basis defining these processes since 1 I 2010 is provided by the Law of 27 VIII 2009 on Public Finances (uniform text Journal of Laws 2013 item 885, with later amendments) and regulations introducing the Law on Public Finances (Journal of Laws 2009 No. 157, item 1241, with later amendments).

In case of the financial management of local governments, the legal basis is additionally provided by:

- the Law of 8 III 1990 on Gmina Local Government (uniform text Journal of Laws 2013 item 594, with later amendments),
- the Law of 5 VI 1998 on Powiat Local Government (uniform text Journal of Laws 2013 item 595, with later amendments),
- the Law of 5 VI 1998 on Voivodship Local Government (uniform text Journal of Laws 2013 item 596, with later amendments),
- the Law of 13 XI 2003 on Incomes of Local Government Units (uniform text Journal of Laws 2010 No. 80, item 526, with later amendments), the Minister of Finances Regulation of 3 II 2010 on Budgetary Reporting (Journal of Laws No. 20, item 103),
- the Minister of Finances Regulation of 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 38, item 207, with later amendments).

2. Data presented covers information on revenues, expenditures and budgets results of local self-government entities, taking into account the appropriated allocations from the state budget, general subsidies from the state budget.

3. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego są określone w uchwale budżetowej przez właściwe organy stanowiące na rok kalendarzowy (budżetowy), w terminach i na zasadach określonych w ustawach ustrojowych oraz ustawie o finansach publicznych.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat.

Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

Powyższa uwaga dotyczy również funduszy celowych, zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych oraz rachunku dochodów własnych tych jednostek.

4. Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego grupuje się zgodnie z zasadami określonymi w ustawie o finansach publicznych, tj. na działy - określające rodzaj działalności oraz paragrafy - określające rodzaj dochodu lub wydatku; prezentowane dane w podziale na działy i paragrafy opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 2 III 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. Nr 38, poz. 207).

5. Na dochody jednostek samorządu terytorialnego składają się:

- 1) dochody własne, tj.:
 - a) dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
 - b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, leśny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową, opłata eksploatacyjna, opłata targowa,
 - c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
 - d) środki na dofinansowanie własnych zadań, z innych źródeł;

3. Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are determined in the budgetary act passed by relevant councils for a period of one calendar year (a budgetary year) within the periods and in accordance with the principles set forth in statutory acts and in the Act of Public Finances.

City with powiat status realizes tasks of gmina as well as powiat. There is one budget drawn up every year, which consists of revenue (income received both by gmina and powiat) as well as expenditure realized jointly by gmina and powiat.

Therefore in tables concerning revenue and expenditure of gminas, data for cities with powiat status include revenue of gminas as well as powiats and expenditure of both gmina and powiat are given jointly. Above note concerns also appropriated funds, budgetary establishments, auxiliary units and their own income account.

4. Revenue and expenditure of the budgets of local self-government entities are grouped in accordance with the provisions set forth in the Act on Public Finances, i.e. they are grouped into divisions - defining types of activity, and into paragraphs - defining types of revenue or expenditure; the presented data, divided into divisions and paragraphs, were compiled in accordance with the decree of the Minister of Finance, dated 2 III 2010 on Detailed Classification of Incomes, Expenses, Revenues and Expenditures, and Funds from Foreign Resources (Journal of Laws No. 38, item 207).

5. Revenues of local self-government entities comprise:

- 1) own revenue, i.e.:
 - a) revenues from shares in receipts from corporate and personal income taxes,
 - b) receipts from charges and taxes established and collected on the basis of separate acts, including the tax on real estate, the agricultural tax, forest tax, the tax on means of transport, the tax on civil law transactions, treasury fee, royalties for mineral exploration and marketplace stall trading fee,
 - c) revenue from property, i.e. income from renting and leasing,
 - d) funds for the additional financing of own tasks from other sources;

2) dotacje:

- a) celowe z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
 - b) przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych nie podlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich,
 - c) otrzymane z funduszy celowych (od 2011 r. są tylko państwowe fundusze celowe),
 - d) pozostałe dotacje, w tym realizowane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego;
- 3) subwencja ogólna, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

6. Od 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonują **samorządowe zakłady budżetowe**, które odpłatnie wykonują zadania i pokrywają koszty swojej działalności z przychodów własnych oraz ewentualnych dotacji przedmiotowych, a także z dotacji celowych na zadania bieżące i z dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, otrzymanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Do 2010 r. w sektorze finansów publicznych funkcjonowały następujące formy organizacyjno-prawne: zakłady budżetowe, gospodarstwa pomocnicze i rachunek dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego oraz fundusze celowe jednostek samorządu terytorialnego. Dane dla tych form opublikowane zostały po raz ostatni w Roczniku Statystycznym Województwa Lubuskiego 2011.

Ponadto do 2005 r. istniały środki specjalne jednostek budżetowych, dla których dane opublikowane zostały po raz ostatni w Roczniku Statystycznym Województwa Lubuskiego 2007.

2) grants:

- a) *appropriated allocations from the state budget for: government administration - related tasks, own tasks, task fulfilled on the basis of agreements with bodies of the government administration,*
 - b) *provided under programmes financed from European funds and other not reimbursable foreign funds and payments from the budget of European funds,*
 - c) *received from the appropriated funds (from 2011 state appropriated funds),*
 - d) *other allocations, including allocations based on agreements with bodies of the government administration;*
- 3) *general subsidy from the state budget, consisting of the following parts: equalisation, educational, compensatory, balancing and regional.*

6. *Since 2010 in the sector of public finance are functioning **self-government budgetary establishments** which perform tasks for a fee, and cover the costs related to their activity from own revenues and from possible objective allocations, as well as from appropriated allocations for current tasks and appropriated allocations for financing or co-financing of the investment-related costs, obtained from the budgets of local self-government entities.*

Until 2010, in the sector of public finance the following organizational and legal forms of entities functioned: budgetary establishments, auxiliary units and own income account of local self-government entities as well as appropriated local self-government entities funds. Data for these forms were published for the last time in the Statistical Yearbook of Lubuskie Voivodship 2011.

Moreover, until 2005 there operated special funds of budgetary entities, for which the data were published for the last time in the Statistical Yearbook of Lubuskie Voivodship 2007.

7. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego dzielą się na majątkowe (w tym inwestycyjne) i bieżące, do których zalicza się m.in.:

- 1) wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi),
- 2) wydatki na zakup materiałów i usług,
- 3) dotacje m.in. dla jednostek organizacyjno-prawnych działających w budżetach jednostek samorządu terytorialnego,
- 4) wydatki na obsługę długu,
- 5) wydatki z tytułu udzielenia poręczeń i gwarancji.

8. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano w Głównym Urzędzie Statystycznym na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

7. Expenditures of local self-government entities are divided into: property-related (including investment-related) and current expenditures, such as:

- 1) expenditures on wages and salaries (including derivatives),
- 2) expenditures on the purchase of materials and services,
- 3) allocations, among others, for organizational and legal units operating within local self-government entities budgets,
- 4) expenditures on debt servicing,
- 5) expenditures related to granting endorsements and guarantees.

8. Information concerning local self-government entities budgets is compiled in the Central Statistical Office on the basis of financial reports of the Ministry of Finance.

TABL. 1(269). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)

REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY TYPE (cont.)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Powiaty <i>Powiaty</i>	Wojewódz- two <i>Voivodship</i>
	w tys. zł		in thous. zł		
Dotacje ogółem Total allocations	1217896,1	542360,1	148863,5	172021,8	354650,6
Dotacje celowe	944043,6	443803,6	125745,7	152534,7	221959,6
<i>Appropriated allocations</i>					
z budżetu państwa	892417,2	428397,2	119492,1	135638,6	208889,3
<i>from the state budget</i>					
na zadania: <i>for tasks:</i>					
z zakresu administracji rządowej	575569,5	297351,8	82308,7	99186,7	96722,2
<i>for government administration tasks</i>					
własne	315515,7	130441,7	37120,8	35906,9	112046,3
<i>for own tasks</i>					
realizowane na podstawie porozumień z orga- nami administracji rządowej	1332,0	603,6	62,6	545,0	120,9
<i>realized on the basis of agreements with gov- ernment administration bodies</i>					
na zadania realizowane na podstawie poro- zumień między jednostkami samorządu teryto- rialnego	22557,9	6103,1	4809,8	11601,9	43,2
<i>for tasks realized on the basis of agreements between entities local self-government entities</i>					
otrzymane z państwowych funduszy celowych ..	15761,1	6284,5	1251,2	1806,3	6419,0
<i>received from state appropriated funds</i>					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na do- finansowanie własnych zadań	13307,4	3018,8	192,6	3488,0	6608,1
<i>for financial assistance between local self- government entities for additional financing of own tasks</i>					
Dotacje z paragrafów 200 i 620 ^b	273852,5	98556,5	23117,9	19487,1	132691,0
<i>Allocations from paragraphs 200 and 620 ^b</i>					
Subwencja ogólna z budżetu państwa General subsidy from the state budget	1369397,0	638584,4	292252,2	311527,1	127033,3
W tym część oświatowa	1007136,9	487154,8	277497,9	223338,9	19145,3
<i>Of which educational part</i>					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Klasyfikacji dochodów i wydatków budżetowych.^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status. ^b Of the classification of budget revenue and expenditure.

TABL. 2(270). DOCHODY BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2013 R.

REVENUE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł in thous. zł				
OGÓŁEM	4738411,9	2456157,9	984071,0	698885,1	599297,9
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	137178,5	49981,7	101,8	4842,6	82252,4
Agriculture and hunting					
Przetwórstwo przemysłowe	1013,4	64,1	127,9	-	821,4
Manufacturing					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	6600,3	6600,3	-	-	-
Electricity, gas and water supply					
Transport i łączność	127339,6	23061,5	42476,6	13496,2	48305,3
Transport and communication					
Gospodarka mieszkaniowa	160893,6	111874,0	29469,5	16251,1	3299,0
Dwelling economy					
Działalność usługowa	26597,8	6752,4	4119,9	15355,3	370,3
Service activity					
Administracja publiczna	46462,9	19828,1	3120,4	11825,5	11688,8
Public administration					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw- pożarowa	88917,1	20821,9	21686,9	46408,2	-
Public safety and fire care					
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobo- wości prawnej oraz wydatki związane z ich po- borem	1615521,5	975170,8	421032,4	125281,6	94036,7
Income taxes from legal persons, natural persons and other organizational units without legal per- sonality and expenses associated with their intake					
Różne rozliczenia	1527158,2	657903,7	307980,6	314344,7	246929,1
Miscellaneous settlements					
Oświata i wychowanie	89517,3	51390,7	27030,2	10948,8	147,5
Education					
Ochrona zdrowia	150285,6	216,5	1314,4	45371,8	103382,9
Health care					
Pomoc społeczna	528232,4	368040,1	90968,8	67490,1	1733,4
Social assistance					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ..	54119,3	20291,3	13017,0	18359,4	2451,6
Other tasks in sphere of social policy					
Edukacyjna opieka wychowawcza	24391,4	14725,1	6069,4	3437,1	159,7
Educational care					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	85146,2	77343,4	5964,8	1618,1	219,9
Municipal economy and environmental protection					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	20144,5	18225,8	879,0	462,3	577,4
Culture and national heritage					
Kultura fizyczna	24309,9	14750,7	8380,5	93,8	1084,9
Physical education					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 4(272). WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO WEDŁUG DZIAŁÓW W 2013 R.

EXPENDITURE OF LOCAL SELF-GOVERNMENT ENTITIES BUDGETS BY DIVISION IN 2013

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	Gminy ^a Gminas ^a	Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	Powiaty Powiats	Wojewódz- two Voivodship
	w tys. zł		in thous. zł		
OGÓŁEM	4617238,9	2384357,7	971868,5	682675,3	578337,4
TOTAL					
w tym: of which:					
Rolnictwo i łowiectwo	148162,4	53470,2	215,3	4821,4	89655,5
<i>Agriculture and hunting</i>					
Przetwórstwo przemysłowe	13486,1	138,3	1123,9	-	12223,8
<i>Manufacturing</i>					
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elek- tryczną, gaz i wodę	2802,0	2802,0	-	-	-
<i>Electricity, gas and water supply</i>					
Transport i łączność	483431,9	113891,3	110270,7	53608,2	205661,8
<i>Transport and communication</i>					
Gospodarka mieszkaniowa	116488,8	87985,8	23914,2	4335,2	253,6
<i>Dwelling economy</i>					
Działalność usługowa	25904,5	8740,4	4239,2	12310,2	614,7
<i>Service activity</i>					
Administracja publiczna	471562,6	259459,2	72669,5	76648,3	62785,6
<i>Public administration</i>					
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciw- pożarowa	111657,0	40453,1	24104,0	47099,9	-
<i>Public safety and fire care</i>					
Obsługa długu publicznego.....	91315,7	42874,0	15311,8	23992,4	9137,4
<i>Public debt servicing</i>					
Różne rozliczenia	8109,8	2072,0	5213,6	822,2	2,0
<i>Miscellaneous settlements</i>					
Oświata i wychowanie	1429512,1	829168,2	380222,1	202925,1	17196,7
<i>Education</i>					
Ochrona zdrowia	178731,6	16814,6	10335,4	39623,4	111958,1
<i>Health care</i>					
Pomoc społeczna	743331,1	472570,2	147138,8	120308,0	3314,2
<i>Social assistance</i>					
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej ..	103194,7	24302,5	23795,9	37763,5	17332,8
<i>Other tasks in sphere of social policy</i>					
Edukacyjna opieka wychowawcza	127142,2	31927,3	41769,3	48560,1	4885,5
<i>Educational care</i>					
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	250004,1	209608,9	37468,9	1806,1	1120,1
<i>Municipal economy and environmental protection</i>					
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	158328,0	104439,0	23739,2	3012,6	27137,1
<i>Culture and national heritage</i>					
Kultura fizyczna	117615,9	64277,9	42193,9	801,9	10342,2
<i>Physical education</i>					

^a Bez dochodów gmin mających również status miasta na prawach powiatu.^a Excluding revenue of gminas which are also cities with powiat status.

TABL. 5(273). **PRZYCHODY I KOSZTY SAMORZĄDOWYCH ZAKŁADÓW BUDŻETOWYCH**
REVENUE AND COSTS OF SELF-GOVERNMENT BUDGETARY ESTABLISHMENTS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION		Ogółem <i>Total</i>	Gminy ^a <i>Gminas^a</i>	Miasta na prawach powiatu <i>Cities with powiat status</i>	Województwo <i>Voivodship</i>
		w tys. zł		in thous. zł	
Przychody	2012	302943,0	96805,9	198949,0	7188,1
Revenue	2013	250573,8	85978,0	157090,0	7505,8
w tym:					
of which:					
Przychody ze sprzedaży wyrobów, składników majątkowych i usług		115049,6	52636,7	58639,2	3773,7
<i>Revenue from sale of products, asset components and services</i>					
Dotacje z budżetów jednostek samorządu terytorialnego ^b		45670,6	10002,0	33036,0	2632,5
<i>Allocations from local self-government entities budgets^b</i>					
Koszty	2012	308536,4	98361,5	201650,7	8524,2
Costs	2013	248640,1	85586,3	156050,2	7003,5
w tym:					
of which:					
Materiały i usługi		113250,8	34151,2	75568,7	3530,9
<i>Materials and services</i>					
Podatek dochodowy od osób prawnych		538,8	341,2	197,6	-
<i>Corporate income tax</i>					
Wpłata nadwyżek do budżetów jednostek samorządu terytorialnego		0,1	0,1	-	-
<i>Surplus payments to local self-government entities budgets</i>					

^a Bez przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych gmin mających również status miasta na prawach powiatu. ^b Łącznie z dotacjami z budżetu państwa oraz płatnościami w ramach budżetu środków europejskich.

^a Excluding revenue and costs of self-government budgetary establishments of gminas which are also cities with powiat status. ^b Including allocations from the state budget as well as payments within the European funds budget.

DZIAŁ XXI INWESTYCJE. ŚRODKI TRWAŁE

Uwagi ogólne

Investycje

1. Nakłady inwestycyjne są to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji.

Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

Nakłady na środki trwałe są to nakłady na:

- budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe,
- maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem),
- środki transportu,
- inne, tj.: melioracje szczegółowe, koszty ponoszone przy nabyciu gruntów i używanych środków trwałych, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie, a ponadto odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji (z wyjątkiem odsetek nieuwzględnionych w wartości nakładów na środki trwałe przez podmioty stosujące Międzynarodowe Standardy Rachunkowości - MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r.

Pozostałe nakłady są to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

CHAPTER XXI INVESTMENTS. FIXED ASSETS

General notes

Investments

1. Investment outlays are financial or tangible outlays, the purpose of which is the creation of new fixed assets or the improvement (rebuilding, enlargement, reconstruction or modernization) of existing capital asset items, as well as outlays on so-called initial investments.

Investment outlays are divided into outlays on fixed assets and other outlays.

Outlays on fixed assets include outlays on:

- buildings and structures (include buildings and places as wells as civil engineering works), of which, i.a., construction and assembly works, design and cost estimate documentations,
- machinery, technical equipment and tools (including instruments, moveables and endowments),
- transport equipment,
- others, i.e., detailed meliorations, costs incurred for purchasing land and second-hand fixed assets, livestock (basic herd), long-term plantings, interests on investment credits and investment loans for the period of investment realization (except for interests not included in outlays on fixed assets by units that use International Accounting Standards - IAS) implemented since 1 I 2005.

Other outlays are outlays on so-called initial investments as well as other costs connected with investment realization. These outlays do not increase the value of fixed assets.

2. Nakłady inwestycyjne zaliczono do odpowiednich sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) zgodnie z zaklasyfikowaniem działalności inwestora (podmiotu gospodarki narodowej), z wyjątkiem nakładów na obiekty niezwiązane z jego podstawową działalnością, które zaliczono do odpowiednich sekcji według kryterium przeznaczenia obiektu (dotyczy np.: budynków i lokali mieszkalnych, obiektów przeznaczonych dla potrzeb edukacji, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji).

3. Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez:

- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) i spółki cywilne z liczbą pracujących powyżej 9 osób – opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej z liczbą pracujących do 9 osób, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i spółki cywilne z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstwa indywidualne w rolnictwie, a także wartość nakładów na indywidualne budownictwo: mieszkaniowe, rekreacyjne (nieprzystosowane do stałego zamieszkania) i sakralne - ustalono szacunkowo.

Podstawę szacunku wartości nakładów inwestycyjnych na indywidualne budownictwo stanowi kubatura budynków oddanych do użytkowania. Nakłady roczne obejmują pełną wartość budynków oddanych do użytkowania w danym roku, tj. nie uwzględniają różnicy stanów budownictwa niezakończonych w końcu i na początku danego roku.

Środki trwałe

1. Do **środków trwałych** zalicza się kompletne i nadające się do użytku, składniki majątkowe o przewidywanym okresie używania dłuższym niż rok, w tym również drogi publiczne, ulice i place łącznie z pobocznymi i podbudową, uzbrojenie terenu, zaszczepienia wieloletnie, melioracje, budowle wodne, grunty i inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego i spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego).

2. *Investment outlays are included into the appropriate sections of the NACE rev. 2 in accordance with the classification of the investor's activity (entity of the national economy), with the exception of outlays on structures not connected with its basic activity, which were included into the appropriate sections according to the criteria of structure destination (concerning, e.g.: residential buildings and places, buildings for education, health care, sport and recreational purposes).*

3. *The value of investment outlays incurred by:*

- *legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) and civil law partnerships employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,*
- *legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity and civil law partnerships employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of outlays on private residential construction, and private recreational construction (not adapted for permanent residence) and on sacral construction, was estimated.*

The cubic volume of completed buildings accounts for the basis of the estimate regarding the value of investment outlays in private construction. Annual outlays include the total value of buildings completed in a given year, i.e., not including the difference between non-finished construction at the end and at the beginning of a given year.

Fixed assets

1. **Fixed assets** include asset components and other objects completed and ready, for usage, with an expected period of utility exceeding 1 year, of which also public roads, streets and squares, together with shoulders and foundations, development of tracts of land, long-term plantings, meliorations, water structures, land and livestock (basic herd) as well as since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential-premise and cooperative right to non-residential (utilitarian) premise.

Dane o środkach trwałych nie obejmują wartości gruntów uznanych od 1 I 1991 r. za środki trwałe zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 12 XII 1990 r. (Dz. U. Nr 90, poz. 529) oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu uznanego od 1 I 2002 r. za środki trwałe zgodnie z ustawą o rachunkowości z dnia 29 IX 1994 r. (tekst jednolity Dz. U. 2009 Nr 152, poz. 1223, z późniejszymi zmianami).

2. Wartość brutto środków trwałych jest to wartość równa nakładom poniesionym na ich zakup lub wytworzenie, bez potrącenia wartości zużycia (umorzenia).

Przez **wartość brutto** środków trwałych w **bieżących cenach ewidencyjnych** według stanu w dniu 31 XII od 1995 r. należy rozumieć:

- w zakresie środków trwałych przekazanych do eksploatacji:
 - przed 1 I 1995 r. - wartość w cenach odtworzenia z września 1994 r.,
 - po 1 I 1995 r. - wartość w cenach bieżących nabycia lub wytworzenia,
- w podmiotach stosujących Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (MSR), wprowadzone od 1 I 2005 r. - również wycenę według wartości godzinowej.

Wartość brutto w cenach odtworzenia została ustalona w wyniku aktualizacji (wyceny) środków trwałych w gospodarce narodowej dokonanej według stanu w dniu 1 I 1995 r. zgodnie z postanowieniami rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 I 1995 r. w sprawie amortyzacji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także aktualizacji wyceny środków trwałych (Dz. U. Nr 7, poz. 34).

3. Wartość zużycia środków trwałych odpowiada wielkości odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) dokonanych od chwili oddania środków trwałych do eksploatacji.

Stopień zużycia określa stosunek procentowy wartości zużycia do wartości brutto środków trwałych.

4. Dane według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) opracowano **metodą przedsiębiorstw**, co oznacza, że wszystkie środki trwałe danego podmiotu gospodarki narodowej zalicza się do tego poziomu klasyfikacyjnego, do którego zaliczono podmiot na podstawie przeważającego rodzaju działalności, np. w przedsiębiorstwie zaliczonym do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” wszystkie środki trwałe użytkowane

Data regarding fixed assets do not include the value of land recognised, since 1 I 1991, as a fixed asset, in accordance with the decree of the Council of Ministers, dated 12 XII 1990 (Journal of Laws No. 90, item 529) as well as right of perpetual use of land, regarded as fixed assets since 1 I 2002, in accordance Act of Accounting dated 29 IX 1994 (uniform text: Journal of Laws 2009 No. 152, item 1223, with later amendments).

2. The gross value of fixed assets is the value equal to the outlays incurred on purchasing or manufacturing them, without deducting consumption value (depreciation).

The **gross value** of fixed assets **at current book-keeping prices** is understood, as of 31 XII since 1995:

- within the scope of fixed assets designated for exploitation,
 - before 1 I 1995 - the value at replacement prices of September 1994,
 - after 1 I 1995 - the purchase or manufacturing value at current prices,
- in units use International Accounting Standards (IAS) implemented since 1 I 2005 - also revaluation according to fair value.

The gross value at replacement prices was established as a result of the revaluation of fixed assets in the national economy made as of 1 I 1995, in accordance with the decisions of the decree of the Ministry of Finance, dated 20 I 1995, regarding the depreciation of fixed assets and intangible fixed assets, as well as the revaluation of fixed assets (Journal of Laws No. 7, item 34).

3. The value of consumption of fixed assets corresponds to the value of depreciation since the utilization of the fixed assets.

The **degree of consumption** of fixed assets is understood as the percentage relation of the value of consumption to the gross value of fixed assets.

4. Data by sections of the NACE rev. 2 were compiled using the **enterprise method**, i.e., all fixed assets of a given entity of the national economy are included in that classification level to which the entity was included on the basis of the superior kind of activity, e.g., in an enterprise classified in the section "Manufacturing" all fixed assets used in manufacturing and outside this activity

zarówno w tym rodzaju działalności, jak i poza tą działalnością (budynki i lokale mieszkalne, obiekty służące edukacji, ochronie zdrowia itp.) zalicza się do sekcji „Przetwórstwo przemysłowe”. Wyjątek stanowią budynki mieszkalne w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, które ujęto w sekcji „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości”.

5. Wartość brutto środków trwałych:

- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej z liczbą pracujących powyżej 9 osób oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (z wyjątkiem gospodarstw indywidualnych w rolnictwie) z liczbą pracujących powyżej 9 osób - opracowano na podstawie sprawozdawczości,
- osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej pracujących do 9 osób, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą z liczbą pracujących do 9 osób, gospodarstw indywidualnych w rolnictwie, a także wartość indywidualnych budynków mieszkalnych (osób fizycznych) i rekreacyjnych nieprzystosowanych do stałego zamieszkania, wartość dróg publicznych, ulic i placów, melioracji podstawowych i szczegółowych oraz budowli wodnych - ustalono szacunkowo.

6. Wartość środków trwałych według grup opracowano zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych.

Grupowanie obejmuje:

- 1) budynki i budowle:
 - a) budynki i lokale; od 1 I 2002 r. spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielcze prawo do lokalu niemieszkalnego (użytkowego),
 - b) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (bez melioracji szczegółowych);
- 2) maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia:
 - a) kotły i maszyny energetyczne,
 - b) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania,
 - c) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty,
 - d) urządzenia techniczne,
 - e) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie;
- 3) środki transportu;
- 4) pozostałe środki trwałe, tj.: zasadzenia wieloletnie, melioracje szczegółowe i inwentarz żywy (stado podstawowe).

(residential buildings and places, buildings for education, health care, etc.) are included in the section "Manufacturing". An exception are residential buildings on private farms in agriculture, which were classified in the section "Real estate activities".

5. The gross value of fixed assets:

- of legal persons and organizational entities without legal personality employing more than 9 persons as well as natural persons conducting economic activity (excluding private farms in agriculture) employing more than 9 persons, was compiled on the basis of statistical reports,
- of legal persons and organizational entities without legal personality employing up to 9 persons, natural persons conducting economic activity employing up to 9 persons, private farms in agriculture as well as the value of private residential buildings (natural persons) and recreational not adapted for permanent residence, the value of public roads, streets and squares, basic and detailed meliorations and water structures, was estimated.

6. The value of fixed assets according to groups was compiled in accordance with Classification of Fixed Assets.

The grouping includes:

- 1) buildings and structures:
 - a) buildings and places; since 1 I 2002 cooperative ownership right to residential premise as well as co-operative right to non-residential (utilitarian) premise,
 - b) land and water engineering constructions (excluding detailed meliorations);
- 2) machinery, technical equipment and tools:
 - a) boilers and power industry machinery,
 - b) general usage machinery, equipment and apparatus,
 - c) special use machinery, equipment and apparatus,
 - d) technical equipment,
 - e) tools, instruments, moveables and endowments;
- 3) transport equipment;
- 4) other fixed assets, i.e., long-term plantings detailed meliorations and livestock (basic herd).

Investycje

Investments

TABL. 1(274). NAKŁADY INWESTYCYJNE^a (ceny bieżące)
INVESTMENT OUTLAYS^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	7497,2	5774,6	5283,4	TOTAL
sektor publiczny	2605,3	2716,6	2244,7	public sector
sektor prywatny	4891,8	3058,0	3038,7	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	171,0	168,8	209,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1979,3	1944,7	2186,1	Industry
w tym:				of which:
przetwórstwo przemysłowe	910,1	1071,7	1439,7	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^a	314,8	234,0	257,9	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	115,1	54,3	55,9	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^a	325,6	506,9	298,7	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	3184,1	1495,7	1135,0	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	28,3	34,0	32,3	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	11,8	72,4	108,2	Information and communications
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	36,6	27,7	47,5	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	624,8	882,6	614,6	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	54,3	31,4	35,8	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	38,8	41,8	29,8	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	226,0	142,5	220,1	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	160,3	96,4	105,5	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	163,2	115,3	86,7	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją	365,1	154,0	110,1	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	12,9	6,0	8,1	Other service activities

^a Według lokalizacji inwestycji. ^b Łącznie z nakładami inwestycyjnymi na drogi publiczne, ulice i place.

^a According to investment location. ^b Including investment outlays on public roads, streets and squares.

TABL. 2(275). **NAKLADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a** (ceny bieżące)
INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	2344,8	2688,3	2965,2	TOTAL
sektor publiczny	861,7	901,2	928,5	public sector
sektor prywatny	1483,1	1787,2	2036,7	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	63,7	83,1	111,3	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	1623,0	1795,0	2056,7	Industry
w tym:				of which:
przetwórstwo przemysłowe	858,2	1048,6	1404,6	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	105,4	120,9	170,2	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	59,9	31,6	28,6	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	210,5	323,4	148,1	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	86,3	175,0	317,0	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	14,6	13,8	18,7	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	5,3	65,8	92,1	Information and communications
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	19,0	27,2	45,1	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	84,2	27,7	47,4	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	14,8	12,6	7,6	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	18,0	26,3	11,9	Administrative and support service activities
Edukacja	6,8	1,4	3,0	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	122,9	89,9	58,9	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją	14,5	14,4	15,2	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	1,0	1,0	3,6	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

TABL. 3(276). NAKŁADY INWESTYCYJNE W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a WEDŁUG GRUP (ceny bieżące)
 INVESTMENT OUTLAYS IN ENTERPRISES^a BY GROUPS (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Total	W tym Of which			
		budynki i budowle buildings and structures	maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia machinery, technical equipment and tools	środki transportu transport equipment	
		w mln zł	in mln zł		
OGÓŁEM	2010	1413,9	554,5	700,0	153,4
TOTAL	2012	1476,9	586,3	732,6	153,7
	2013	1800,0	604,2	1019,8	165,7
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		104,4	79,3	17,4	5,1
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>					
Przemysł		1354,1	370,2	914,9	62,1
<i>Industry</i>					
w tym:					
of which:					
przetwórstwo przemysłowe		1155,1	232,7	873,3	42,1
<i>manufacturing</i>					
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ		162,7	112,1	31,3	19,2
<i>water supply; sewerage, waste management and remediation activities</i>					
Budownictwo		28,4	14,3	9,4	4,7
<i>Construction</i>					
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		78,9	43,6	23,7	11,5
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>					
Transport i gospodarka magazynowa		88,9	10,8	2,7	75,1
<i>Transportation and storage</i>					
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		15,8	9,6	5,1	0,8
<i>Accommodation and catering^Δ</i>					
Informacja i komunikacja		2,3	0,1	1,7	0,5
<i>Information and communications</i>					
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		9,0	5,9	2,6	0,5
<i>Financial and insurance activities</i>					
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		29,5	27,4	2,0	0,1
<i>Real estate activities</i>					
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		6,6	2,4	4,0	0,2
<i>Professional, scientific and technical activities</i>					
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		9,2	1,6	5,5	2,2
<i>Administrative and support service activities</i>					
Edukacja		1,5	0,5	0,6	0,3
<i>Education</i>					
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		53,7	26,5	25,4	1,8
<i>Human health and social work activities</i>					
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		14,1	10,3	3,4	0,3
<i>Arts, entertainment and recreation</i>					
Pozostała działalność usługowa		3,6	1,7	1,4	0,6
<i>Other service activities</i>					

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według siedziby inwestora.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investor seat.

Środki trwałe

Fixed assets

TABL. 4(277). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH^a** (bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS^a (current book-keeping prices)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł in mln zł			
O G Ó Ł E M	61292,7	73620,6	84750,7	T O T A L
sektor publiczny	27914,9	36649,5	44927,7	public sector
sektor prywatny	33377,7	36971,1	39823,0	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3175,6	3403,0	3501,0	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	22180,2	25192,3	28605,8	Industry
w tym:				of which:
przetwórstwo przemysłowe	11880,7	13561,2	15280,4	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywa- cja ^Δ	2704,5	3181,6	3415,2	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	862,4	1195,9	1083,7	Construction
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ	3265,5	3728,1	3563,8	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazy- nowa ^b	10546,7	17325,2	23855,9	Transportation and storage ^b
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	457,0	538,5	505,5	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	2058,1	1144,9	1161,7	Information and communications
Działalność finansowa i ubezpiecze- niowa	377,0	417,3	429,4	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10805,3	11935,0	12487,3	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	405,6	471,2	518,2	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspiera- jąca ^Δ	230,3	351,2	370,1	Administrative and support service activities
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpie- czenia społeczne	2882,2	3165,3	3617,9	Public administration and defence; compulsory social security
Edukacja	1628,1	1932,8	2012,8	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1243,5	1502,0	1608,0	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1015,0	1132,5	1270,7	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	160,3	185,5	158,9	Other service activities

^a Podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności. ^b Łącznie z wartością dróg publicznych, ulic i placów.

^a The division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit. ^b Including value of public roads, streets and squares.

TABL. 5(278). **WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH^a** (bieżące ceny ewidencyjne)
 Stan w dniu 31 XII
GROSS VALUE OF FIXED ASSETS IN ENTERPRISES^a (current book-keeping prices)
 As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2012	2013	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
OGÓŁEM	30473,5	33099,0	41382,5	TOTAL
sektor publiczny	10181,3	11165,3	17616,5	public sector
sektor prywatny	20292,1	21933,7	23766,0	private sector
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1069,6	1128,7	1182,9	Agriculture, forestry and fishing
Przemysł	20275,6	22966,5	26268,8	Industry
w tym:				of which:
przetwórstwo przemysłowe	11352,4	12954,2	14607,8	manufacturing
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja ^Δ	1415,2	1676,5	1877,3	water supply; sewerage, waste management and remediation activities
Budownictwo	462,2	677,0	469,8	Construction
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	2120,1	2409,9	2150,3	Trade; repair of motor vehicles ^Δ
Transport i gospodarka magazynowa	668,8	704,7	5986,5	Transportation and storage
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ	299,7	327,4	278,2	Accommodation and catering ^Δ
Informacja i komunikacja	1970,1	1036,5	1042,1	Information and communications
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	301,2	330,6	334,4	Financial and insurance activities
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	1961,8	1902,4	1918,2	Real estate activities
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	175,1	202,9	220,0	Professional, scientific and technical activities
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	72,8	103,8	105,7	Administrative and support service activities
Edukacja	33,1	38,6	36,0	Education
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	804,1	966,6	1034,2	Human health and social work activities
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	216,8	262,2	308,0	Arts, entertainment and recreation
Pozostała działalność usługowa	42,4	41,1	47,5	Other service activities

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; podziału środków trwałych według sekcji PKD dokonano zgodnie z siedzibą jednostki lokalnej rodzaju działalności.

^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; the division of fixed assets by NACE rev. 2 sections was made according to the abode of local kind-of-activity unit.

DZIAŁ XXII RACHUNKI REGIONALNE

Uwagi ogólne

1. Rachunki regionalne opracowano zgodnie z zasadami systemu rachunków narodowych oraz zaleceniami „Europejskiego Systemu Rachunków (ESA 2010)”, wprowadzonego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (Dz. Urz. UE L 174 z 26.06.2013 r.), który zastąpił obowiązujący do 31 VIII 2014 r. „Europejski System Rachunków Narodowych i Regionalnych (ESA 1995)”. W systemie rachunków regionalnych dla każdego województwa zestawiane są: rachunek produkcji i rachunek tworzenia dochodów według sektorów instytucjonalnych i rodzajów działalności oraz rachunek podziału pierwotnego dochodów i rachunek podziału wtórnego dochodów w sektorze gospodarstw domowych. Dla podregionów obliczane są: produkt krajowy brutto (PKB) i wartość dodana brutto (WDB) według grup rodzajów działalności.

2. Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych. Zgodnie z zaleceniami Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich EUROSTAT, w obliczeniach rachunków regionalnych przyjęto zasadę regionalizacji PKB proporcjonalnie do wartości dodanej brutto wytwarzanej w województwach i podregionach.

W obliczeniach dynamiki wolumenu produktu krajowego brutto jako ceny stałe przyjęto ceny bieżące z oku poprzedzającego rok badany.

3. Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

4. Produkcja globalna obejmuje wartość wyrobów i usług wytworzonych przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne. Produkcja globalna jest wyceniana w cenach bazowych lub według kosztów produkcji.

CHAPTER XXII REGIONAL ACCOUNTS

General notes

1. Regional accounts were compiled according to the principles of the national accounts system as well as recommendations of the European System of Accounts (ESA 2010), introduced by Regulation No 549/2013 of the European Parliament and of the Council (EU) of 21 May 2013 on the European system of national and regional accounts in the European Union (Official Journal of the EU L 174, 26.06.2013), which replaced the European System of National and Regional Accounts (ESA 1995) applied up to 31 August 2014. The following accounts are compiled in the regional accounts system for each voivodship: the production account and the generation of income account by institutional sectors and kind of activity as well as the allocation of primary income account and the secondary distribution of income account in the households sector. The following categories are calculated for subregions: gross domestic product (GDP) and gross value added (GVA) by kind-of-activity groups.

2. Gross domestic product (GDP) presents the final result of the activity of all entities of the national economy. Gross domestic product is equal to the sum of gross value added generated by all national institutional units, increased by taxes on products and decreased by subsidies on products. Gross domestic product is calculated at market prices. According to recommendations of Statistical Office of the European Communities EUROSTAT, the principle of regionalization of GDP proportionally to gross value added generated in the voivodships as well as the subregions was adopted in calculations of regional accounts.

In calculations of gross domestic product volume indices current prices from the year preceding reference year were adopted as constant prices.

3. Gross value added (GVA) measures the newly generated value as a result of the production activity of national institutional units. Gross value added is the difference between gross output and intermediate consumption, and is presented at basic prices.

4. Gross output includes the value of goods and services produced by all national institutional units. Gross output is valued at basic prices or according to the production costs.

5. Zużycie pośrednie obejmuje wartość wyrobów i usług zużytych jako nakłady w procesie produkcji, z wyjątkiem środków trwałych, których zużycie jest rejestrowane jako amortyzacja środków trwałych. Zużycie pośrednie jest wyceniane w cenach nabycia.

6. W systemie rachunków regionalnych przyjmuje się zasadę ewidencjonowania produkcji globalnej oraz zużycia pośredniego z uwzględnieniem **obrotów wewnętrznych**.

7. Dochody pierwotne brutto w sektorze gospodarstw domowych składają się z dochodu mieszanego brutto, dochodów związanych z pracą najemną (obejmujących całkowite koszty związane z zatrudnieniem ponoszone przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne, tj. wynagrodzenia łącznie ze składkami na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i zdrowotne płaconymi przez pracowników, składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne płacone przez pracodawców i inne koszty związane z zatrudnieniem) oraz dochodów z tytułu własności. Dochody pierwotne brutto pełnią funkcję kreującą dochody do dyspozycji brutto.

8. Dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych powstają w wyniku skorygowania dochodów pierwotnych brutto o podatki od dochodów i majątku, składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia społeczne inne niż transfery socjalne w naturze (świadczenia z ubezpieczeń społecznych pieniężne, świadczenia z pomocy społecznej pieniężne) oraz inne transfery bieżące.

Dynamikę realnych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych w przekroju województw obliczono metodą uproszczoną przy zastosowaniu wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych według województw.

9. Grupowanie danych według województw i podregionów w podziale na rodzaje działalności według Polskiej Klasyfikacji Działalności zostało dokonane **metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności**, tj. według siedziby i podstawowego rodzaju działalności jednostki lokalnej przedsiębiorstwa.

10. Kryteriami zaliczania danej jednostki gospodarki narodowej do określonego **sektora instytucjonalnego** są: funkcje pełnione w gospodarce narodowej, rodzaj aktywności w tworzeniu nowych wartości ekonomicznych oraz sposób uczestniczenia w podziale dochodów. Wyróżnia się pięć krajowych sektorów instytucjonalnych:

- 1) sektor przedsiębiorstw, do którego zaliczono podmioty gospodarcze wytwarzające produkty rynkowe (wyroby i usługi niefinansowe);
- 2) sektor instytucji finansowych i ubezpieczeniowych, do którego zaliczono podmioty gospodarcze zajmujące się pośrednictwem finansowym, pomocniczą działalnością finansową oraz działalnością ubezpieczeniową;

5. Intermediate consumption includes the value of goods and services consumed as outlays in the production process, excluding fixed assets, the consumption of which is registered as depreciation of fixed assets. Intermediate consumption is presented at purchasers' prices.

6. In the regional accounts system the principle of recording gross output as well as intermediate consumption including **internal turnover** is accepted.

7. Gross primary income in the households sector is comprised of gross mixed income, income connected with hired work (including total compensation of employees borne by all national institutional units, i.e., wages and salaries jointly with contributions to compulsory social security and health security paid by employees, contributions to compulsory social security paid by employers and other costs connected with employment) as well as property income. Gross primary income fulfills the function of creating gross disposable income.

8. Gross disposable income in the households sector is obtained as a result of correcting gross primary income by current taxes on income, wealth, etc., social contributions, social benefits other than social transfers in kind (social security benefits in cash, social assistance benefits in cash) and other current transfers.

Indices of gross real disposable income in the households sector by voivodships are calculated applying simplified method using price indices of consumer goods and services by voivodships.

9. Data grouping by voivodships and subregions according to kind of activity of the Polish Classification of Activities was conducted applying the **local kind-of-activity unit method**, i.e., by the place of residence and main kind of activity of the local unit of the enterprise.

10. Criteria of rating a given unit of the national economy among **institutional sectors** are: functions fulfilled in the national economy, kind of activity in the creation of new economic values as well as the way of participation in the distribution of income. The five following institutional sectors are defined:

- 1) non-financial corporations sector which includes economic entities manufacturing market products (goods and non-financial services);
- 2) financial corporations sector which includes economic entities engaged in financial intermediation, auxiliary financial activity as well as in insurance activity;

- 3) sektor instytucji rządowych i samorządowych, do którego zaliczono podmioty gospodarki narodowej działające na zasadach określonych w ustawie o finansach publicznych oraz podmioty, których system finansowy został określony odrębnymi ustawami, a których podstawowym źródłem finansowania są dotacje z budżetu państwa, a także przedsiębiorstwa publiczne i instytucje niekomercyjne spełniające kryteria ESA 2010 w zakresie klasyfikacji do tego sektora;
- 4) sektor gospodarstw domowych, który tworzą osoby fizyczne pracujące na własny rachunek w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz osoby fizyczne pracujące na własny rachunek poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie z liczbą pracujących do 9 osób, a także osoby fizyczne uzyskujące dochody z pracy najemnej i niezarobkowych źródeł;
- 5) sektor instytucji niekomercyjnych działających na rzecz gospodarstw domowych, który obejmuje: organizacje społeczne, partie polityczne, organizacje związków zawodowych, stowarzyszenia, fundacje oraz jednostki organizacji wyznaniowych.

11. W rachunkach regionalnych uwzględnia się szacunek **szarej gospodarki** oraz **działalności nielegalnej**. Szara gospodarka obejmuje legalną produkcję ukrytą szacowaną dla: zarejestrowanych podmiotów gospodarczych z liczbą pracujących do 9 osób (niezależnie od szczególnej formy prawnej) oraz z liczbą pracujących od 10 do 49 osób w sektorze prywatnym (bez spółdzielni) oraz osób fizycznych z tytułu wykonywania pracy nieregistrowanej, głównie w działalności usługowej (w tym osób świadczących usługi seksualne).

12. Dane z rachunków regionalnych za lata 2010-2011 prezentowane w niniejszej publikacji zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji publikacji z tytułu wdrożenia metodologii ESA 2010, przyjęcia zaleceń Komisji Europejskiej oraz aktualizacji danych źródłowych i poszerzenia zakresu danych administracyjnych zastosowanych w obliczeniach.

13. Dane na 1 mieszkańca za lata 2010—2012 obliczono na podstawie liczby ludności uwzględniającej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011.

14. Wyjaśnienia dotyczące rachunków regionalnych (uwagi metodyczne oraz podstawowe pojęcia) zamieszczono w publikacji „Produkt krajowy brutto — Rachunki regionalne w 2012 r.”.

- 3) *general government sector which includes entities of the national economy operating according to the principles described in the Law on Public Finance as well as entities for which the financial system was defined in special regulations, and the main source of financing of which are subsidies from the state budget, as well as public corporations and non-commercial institutions which accordingly to the ESA 2010 meet criteria of including in the sector;*
- 4) *households sector which includes own-account workers on private farms in agriculture as well as natural persons working outside private farms in agriculture, employing up to 9 persons as well as natural persons obtaining income from hired work and non-earned sources;*
- 5) *non-profit institutions serving households sector which includes: social organizations, political parties, trade unions, associations, foundations and units of religious organizations.*

11. *Data presented in this publication include the estimation of scale of the **hidden economy** as well as **illegal activity**. Hidden economy covers legal concealed production estimated for: registered economic entities employing up to 9 persons (irrespective of the specific legal form) as well as employing from 10 to 49 persons in private sector (excluding co-operatives) and natural persons engaged in non-registered work, primarily within the service activity (including people providing sexual services).*

12. *Data from regional accounts for the years 2010-2011, presented in this publication, were changed in relation to data published in the previous edition of publication on account of implementing ESA 2010 methodology, applying the European Commission's recommendations as well as updating source data and extending the range of administrative data applied in the calculations.*

13. *Data per capita for the years 2010—2012 were calculated on the basis of the number of population which included the results of the Population and Housing Census 2011.*

14. *Explanations concerning regional accounts (methodological notes and basic concepts) were placed in the publication “Gross Domestic Product — Regional Accounts in 2012”.*

TABL. 1(279). PRODUKT KRAJOWY BRUTTO (ceny bieżące)
GROSS DOMESTIC PRODUCT (current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	2010	2011	2012	2010	2011	2012
	w mln zł in mln zł			w odsetkach in percent		
O G Ó Ł E M TOTAL	32328	34335	35667	x	x	x
W tym wartość dodana brutto Of which gross value added	28472	30181	31605	100,0	100,0	100,0
w tym sektor: of which sector:						
przedsiębiorstw niefinansowych non-financial corporations	13703	14599	15561	48,1	48,4	49,2
instytucji rządowych i samorządowych general government	4846	5001	5238	17,0	16,6	16,6
gospodarstw domowych households	9200	9683	10077	32,3	32,1	31,9
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo Agriculture, forestry and fishing	1009	1215	1281	3,5	4,0	4,1
Przemysł Industry	8616	9312	10073	30,3	30,9	31,9
w tym przetwórstwo przemysłowe of which manufacturing	6689	7315	7835	23,5	24,2	24,8
Budownictwo Construction	2159	2255	2204	7,6	7,5	7,0
Handel; naprawa pojazdów samocho- dowych ^Δ , transport i gospodarka maga- zynowa, zakwaterowanie i gastronomia ^Δ , informacja i komunikacja Trade; repair of motor vehicles ^Δ , trans- portation and storage, accommodation and catering ^Δ , information and com- munications	7581	7803	8312	26,6	25,9	26,3
Działalność finansowa i ubezpieczenio- wa, obsługa rynku nieruchomości ^Δ Financial and insurance activities, real estate activities	2347	2606	2392	8,2	8,6	7,6
Pozostałe usługi Other services	6761	6990	7343	23,7	23,2	23,2
NA 1 MIESZKAŃCA ^a PER CAPITA ^a	31604	33561	34862	x	x	x

a W złotych.

a In zlotys.

TABL. 2(280). **PODSTAWOWE ELEMENTY RACHUNKU PRODUKCJI I RACHUNKU TWORZENIA DOCHODÓW**
(ceny bieżące)
BASIC ELEMENTS OF PRODUCTION ACCOUNT AND GENERATION OF INCOME ACCOUNT
(current prices)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	SPECIFICATION
	w mln zł		in mln zł	
Produkcja globalna	67698	71965	73735	Gross output
Zużycie pośrednie	39227	41784	42129	Intermediate consumption
Wartość dodana brutto	28472	30181	31605	Gross value added
w tym koszty związane z zatrudnieniem	12062	12739	13090	of which compensation of employees
Nadwyżka operacyjna brutto	16423	17429	18504	Gross operating surplus

TABL. 3(281). **NOMINALNE DOCHODY W SEKTORZE GOSPODARSTW DOMOWYCH**
NOMINAL INCOME IN THE HOUSEHOLDS SECTOR

WYSZCZEGÓLNIENIE	2010	2011	2012	SPECIFICATION
Dochody pierwotne brutto:				Gross primary income:
w milionach złotych	22195	23257	24168	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	21698	22732	23622	per capita in zł
Dochody do dyspozycji brutto:				Gross disposable income:
w milionach złotych	22362	23297	23881	in million zlotys
na 1 mieszkańca w zł	21862	22771	23342	per capita in zł

DZIAŁ XXIII PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ

Uwagi ogólne

Prezentowane dane dotyczą podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON i obejmują osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, zaklasyfikowane do poszczególnych sekcji PKD 2007 według przeważającego rodzaju działalności.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, zwany dalej rejestrem REGON, jest rejestrem administracyjnym prowadzonym przez Prezesa GUS. Zasady prowadzenia rejestru określają przepisy ustawy z dnia 29 VI 1995 r. o statystyce publicznej (jednolity tekst Dz. U. 2012 poz. 591) z późniejszymi zmianami oraz przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 VII 1999 r. (Dz. U. Nr 69, poz. 763) z późniejszymi zmianami w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi rejestry i systemy informatyczne administracji publicznej.

Podstawową funkcją rejestru REGON jest identyfikowanie podmiotów gospodarki narodowej, co jest realizowane poprzez nadawanie im unikatowych numerów identyfikacyjnych.

Rejestr jest aktualizowany na podstawie wniosków zgłaszanych przez podmioty, na których ciąży prawny obowiązek dokonywania zgłoszeń do rejestru, dotyczących wpisu, skreślenia oraz zmian cech objętych wpisem. Kompletność i aktualność rejestru uzależniona jest od terminowej realizacji ww. obowiązku.

CHAPTER XXIII ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY

General notes

Presented data concern entities of the national economy recorded in the REGON register and include legal persons, organizational entities without legal personality and natural persons conducting economic activity, classified into particular NACE rev. 2 sections according to the predominant kind of activity.

The National Official Business Register, hereinafter referred to as REGON, is an administrative register held by the President of the CSO. The rules for running the register are defined by the Law on Official Statistics, dated 29 VII 1995 (uniform text Journal of Laws 2012 item 591) with later amendments and the provisions of the decree of the Council of Ministers of 27 VII 1999 (Journal of Laws No. 69, item 763) with later amendments on the mode and methodology of running and updating the business register, including application, questionnaire and certificate specimens and detailed conditions and mode of cooperation of official statistics services with other bodies running official registers and information systems in public administration.

The basic function of the REGON register is identification of entities of the national economy, which is accomplished by assigning to them unique identification numbers.

The REGON register is updated on the basis of applications submitted by entities legally obliged to apply for entries in and deletions from the register, and also for updating their entries in terms of their description. The completeness and correctness of the register is contingent on the timely compliance with the above-mentioned obligation.

TABL. 1(282). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON**
Stan w dniu 31 XII
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2005	2010	2012	2013	SPECIFICATION
OGÓŁEM	102070	106110	107689	109840	TOTAL
sektor publiczny	5860	4577	4719	4734	public sector
sektor prywatny	96204	101533	102970	105106	private sector
w tym:					of which:
Przedsiębiorstwa państwowe	41	8	2	2	State owned enterprises
Spółki	12257	13460	14463	15054	Companies
w tym:					of which:
handlowe	6074	7428	8313	8940	commercial
cywilne	6140	6002	6115	6079	civil
Spółdzielnie	510	476	470	474	Co-operatives
Fundacje	115	172	225	255	Foundations
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	1997	2643	2909	3019	Associations and social organizations
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	77389	78324	77225	78366	Natural persons conducting economic activity

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2(283). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej <i>Legal persons and organizational entities without legal personality</i>							Osoby fizyczne prowa- dzące działal- ność gospo- darczą <i>Natural persons conduct- ing eco- nomic activity</i>		
		razem total	przed- siębior- stwa pańs- twe state owned enter- prises	w tym of which						spółki cywilne civil law partner- ships	spół- dzielnie co-ope- ratives
				spółki handlowe commercial companies		razem total	jedno- osobo- we Skarbu Państwa sole- -share- holder compa- nies of the State Treasury	z udzia- łem ka- pitału zagra- niczne- go with foreign capital partici- pation			
				razem total	w tym of which						
OGÓŁEM 2005	102070	24681	41	6074	15	2323	6140	510	77389		
TOTAL 2010	106110	27786	8	7428	10	2698	6002	476	78324		
2012	107689	30464	2	8313	8	2753	6115	470	77225		
2013	109840	31474	2	8940	7	2778	6079	474	78366		
w tym: of which											
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3700	967	-	565	1	205	148	87	2733		
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>											
Przemysł	9372	2995	2	2100	4	773	761	55	6377		
<i>Industry</i>											
w tym przetwórstwo przemysłowe	8602	2601	2	1790	3	695	730	53	6001		
<i>of which manufacturing</i>											
Budownictwo	13516	1663	-	1006	-	269	599	32	11853		
<i>Construction</i>											
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ	29060	5280	-	2636	1	877	2546	69	23780		
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>											
Transport i gospodarka magazynowa	7270	803	-	501	-	158	285	3	6467		
<i>Transportation and storage</i>											
Zakwaterowanie i gastro- nomia ^Δ	3213	684	-	257	-	108	398	1	2529		
<i>Accommodation and catering^Δ</i>											
Informacja i komunikacja	1942	388	-	266	1	32	110	7	1554		
<i>Information and communica- tions</i>											

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 2(283). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a W REJESTRZE REGON WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI (dok.)**

Stan w dniu 31 XII

ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY^a IN THE REGON REGISTER BY LEGAL FORMS AND SECTIONS (cont.)

As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej <i>Legal persons and organizational entities without legal personality</i>							Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą <i>Natural persons conducting economic activity</i>	
		razem total	przedsiębiorstwa państwowe <i>state owned enterprises</i>	w tym of which						spółdzielnie <i>co-operatives</i>
				razem total	spółki handlowe <i>commercial companies</i>		spółki cywilne <i>civil law partnerships</i>			
					w tym of which	jednoosobowe Skarbu Państwa <i>sole-shareholder companies of the State Treasury</i>				
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3184	291	-	162	-	16	101	20	2893	
<i>Financial and insurance activities</i>										
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ	10380	9565	-	316	-	80	103	166	815	
<i>Real estate activities</i>										
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7298	1043	-	565	-	127	417	8	6255	
<i>Professional, scientific and technical activities</i>										
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ	2586	383	-	258	-	79	108	11	2203	
<i>Administrative and support service activities</i>										
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	679	679	-	-	-	-	-	-	-	
<i>Public administration and defence; compulsory social security</i>										
Edukacja	3235	1736	-	54	-	13	68	3	1499	
<i>Education</i>										
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5657	645	-	155	-	14	247	4	5012	
<i>Human health and social work activities</i>										
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1888	1217	-	47	-	11	80	2	671	
<i>Arts, entertainment and recreation</i>										
Pozostała działalność usługowa	6856	3133	-	52	-	16	108	6	3723	
<i>Other service activities</i>										

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 3(284). **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
Stan w dniu 31 XII
COMMERCIAL COMPANIES BY LEGAL STATUS AND SECTIONS
As of 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	Spółki kapitałowe Companies			Spółki osobowe ^a Partnerships ^a			
		razem total	akcyjne joint stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	razem total	w tym of which		
						jawne unlimited partnerships	komandytowe limited partnerships	
OGÓŁEM.....	2005	6074	5479	171	5308	595	550	22
TOTAL	2010	7428	6584	162	6422	844	678	111
	2012	8313	7324	163	7161	989	724	191
	2013	8940	7862	161	7701	1078	732	238
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo <i>Agriculture, forestry and fishing</i>		565	541	3	538	24	14	10
Przemysł..... <i>Industry</i>		2100	1924	61	1863	176	107	57
w tym przetwórstwo przemysłowe..... <i>of which manufacturing</i>		1790	1642	59	1583	148	97	41
Budownictwo <i>Construction</i>		1006	908	14	894	98	67	24
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ <i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>		2636	2250	36	2214	386	306	71
Transport i gospodarka magazynowa ... <i>Transportation and storage</i>		501	428	7	421	73	58	12
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ <i>Accommodation and catering^Δ</i>		257	238	-	238	19	13	6
Informacja i komunikacja <i>Information and communications</i>		266	255	4	251	11	6	5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa..... <i>Financial and insurance activities</i>		162	128	12	116	34	22	5
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ <i>Real estate activities</i>		316	276	7	269	40	28	7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna <i>Professional, scientific and technical activities</i>		565	468	7	461	97	45	25
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ <i>Administrative and support service activities</i>		258	230	3	227	28	17	10
Edukacja..... <i>Education</i>		54	47	1	46	7	6	1
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna ... <i>Human health and social work activities</i>		155	73	1	72	82	41	4
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją..... <i>Arts, entertainment and recreation</i>		47	47	5	42	-	-	-
Pozostała działalność usługowa <i>Other service activities</i>		52	49	-	49	3	2	1

^a W województwie lubuskim wśród spółek osobowych zarejestrowanych było: w 2012 r. — 53 spółki partnerskie i 21 spółek komandytowo-akcyjnych, w 2013 r. — 56 spółek partnerskich i 52 spółki komandytowo-akcyjnych.

^a There were only in 2012— 53 professional partnerships and 21 limited joint-stock partnerships, in 2013 — 56 professional partnerships and 52 limited joint-stock partnerships registered in whole Lubuskie Voivodship.

TABL. 4(285). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NOWO ZAREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY NEWLY REGISTERED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity
		spółki companies					cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives	
		w tym of which				z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability			
		handlowe commercial		w tym of which					
razem total	razem total	akcyjne joint-stock	razem total	akcyjne joint-stock	z ograniczoną odpowiedzialnością with limited liability	cywilne civil law partnerships	spółdzielnie co-operatives		
OGÓŁEM	2005	7990	642	307	2	276	334	5	6782
TOTAL	2010	11779	666	416	7	347	250	7	10451
	2012	10891	818	570	5	453	244	13	8569
	2013	9973	933	739	2	617	193	12	8478
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		267	63	58	-	51	5	1	202
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>									
Przemysł		760	161	143	-	114	18	3	594
<i>Industry</i>									
w tym przetwórstwo przemysłowe		670	110	92	-	71	18	3	557
<i>of which manufacturing</i>									
Budownictwo		1826	91	71	-	63	19	-	1735
<i>Construction</i>									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		2709	261	198	1	171	63	2	2445
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>									
Transport i gospodarka magazynowa		654	60	45	-	35	15	-	594
<i>Transportation and storage</i>									
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ		317	24	13	-	13	11	-	290
<i>Accommodation and catering^Δ</i>									
Informacja i komunikacja		229	35	31	-	30	4	-	194
<i>Information and communications</i>									
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		287	31	25	1	18	6	-	255
<i>Financial and insurance activities</i>									
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ		310	31	25	-	20	6	-	70
<i>Real estate activities</i>									
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		654	88	66	-	51	22	-	564
<i>Professional, scientific and technical activities</i>									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		441	42	34	-	30	8	3	395
<i>Administrative and support service activities</i>									
Edukacja		295	9	6	-	6	3	1	175
<i>Education</i>									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		377	24	16	-	7	8	1	334
<i>Human health and social work activities</i>									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		140	7	7	-	7	-	-	92
<i>Arts, entertainment and recreation</i>									
Pozostała działalność usługowa		703	6	1	-	1	5	1	538
<i>Other service activities</i>									

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

TABL. 5(286). **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WYREJESTROWANE^a WEDŁUG WYBRANYCH FORM PRAWNYCH I SEKCJI**
ENTITIES OF THE NATIONAL ECONOMY REMOVED^a BY SELECTED LEGAL FORMS AND SECTIONS

WYSZCZEGÓLNIENIE SPECIFICATION	Ogółem Grand total	W tym Of which							
		razem total	spółki companies				cywilne civil law partnerships	spół- dzielnie co- operatives	osoby fizyczne prowadzą- ce działalność gospodar- czą natural persons conducting economic activity
			w tym of which		w tym of which				
			handlowe commercial	akcyjne joint- -stock	z ograni- czoną odpowie- dzialnością with limited liability				
OGÓŁEM	2005	4822	353	74	7	52	278	8	4312
TOTAL	2010	7113	245	97	6	71	147	6	6704
	2012	7606	285	111	3	71	174	10	7169
	2013	7746	327	114	-	77	212	8	7278
w tym: of which:									
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo		176	12	8	-	5	4	1	163
<i>Agriculture, forestry and fishing</i>									
Przemysł		580	58	40	-	35	18	1	514
<i>Industry</i>									
w tym przetwórstwo przemysłowe		533	40	22	-	18	18	1	492
<i>of which manufacturing</i>									
Budownictwo		1502	35	11	-	10	23	-	1466
<i>Construction</i>									
Handel; naprawa pojazdów samochodowych ^Δ		2522	112	26	-	12	86	2	2407
<i>Trade; repair of motor vehicles^Δ</i>									
Transport i gospodarka magazy- nowa		597	17	5	-	3	12	1	578
<i>Transportation and storage</i>									
Zakwaterowanie i gastronomia ^Δ Accommodation and catering ^Δ		295	22	4	-	3	18	-	271
<i>Accommodation and catering^Δ</i>									
Informacja i komunikacja		152	8	2	-	2	6	-	144
<i>Information and communications</i>									
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa		260	8	5	-	-	3	-	252
<i>Financial and insurance activities</i>									
Obsługa rynku nieruchomości ^Δ .. <i>Real estate activities</i>		58	7	2	-	2	5	3	37
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna		399	18	3	-	2	15	-	381
<i>Professional, scientific and technical activities</i>									
Administrowanie i działalność wspierająca ^Δ		268	13	5	-	3	8	-	255
<i>Administrative and support service activities</i>									
Edukacja		226	5	1	-	-	4	-	167
<i>Education</i>									
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna		218	6	2	-	-	4	-	209
<i>Human health and social work activities</i>									
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją		75	2	-	-	-	2	-	60
<i>Arts, entertainment and recreation</i>									
Pozostała działalność usługowa .. <i>Other service activities</i>		413	4	-	-	-	4	-	373

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

^a Excluding persons tending private farms in agriculture.

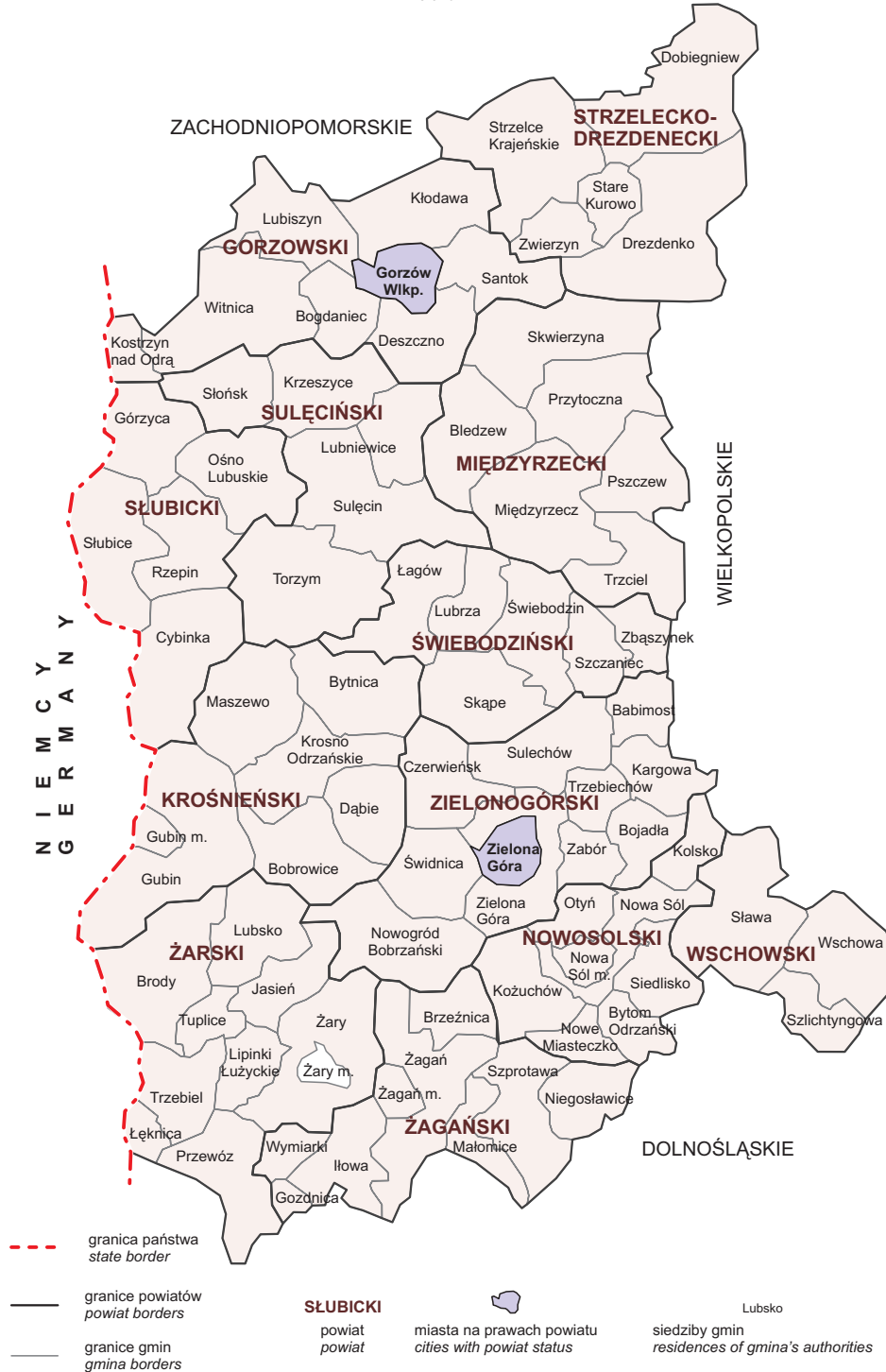
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO W 2013 R.

Stan w dniu 31 XII

ADMINISTRATIVE DIVISION OF LUBUSKIE VOIVODSHIP IN 2013

As of 31 XII

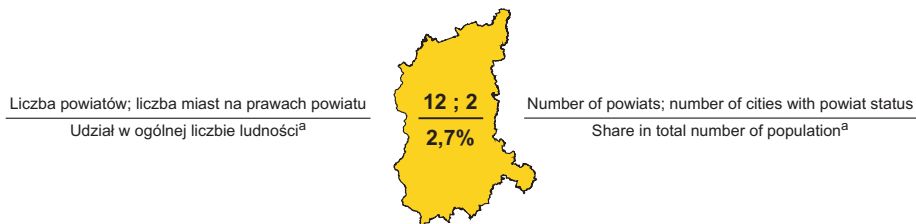

PODZIAŁ WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO WEDŁUG NOMENKLATURY JEDNOSTEK TERYTORIALNYCH DO CELÓW STATYSTYCZNYCH (NTS)

Stan w dniu 31 XII 2013 r.

DIVISION OF THE LUBUSKIE VOIVODSHIP ACCORDING TO THE NOMENCLATURE OF TERRITORIAL UNITS FOR STATISTICAL PURPOSES (NTS)

As of 31 XII 2013

Podregiony (NTS 3): Subregions (NTS 3):

13 gorzowski

Powiaty Powiats (NTS 4)

- gorzowski (7)
- międzyrzecki (6)
- słubicki (5)
- strzelecko-drezdenecki (5)
- sulęciński (5)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)
 City with powiat status (NTS 4)

- Gorzów Wielkopolski (1)

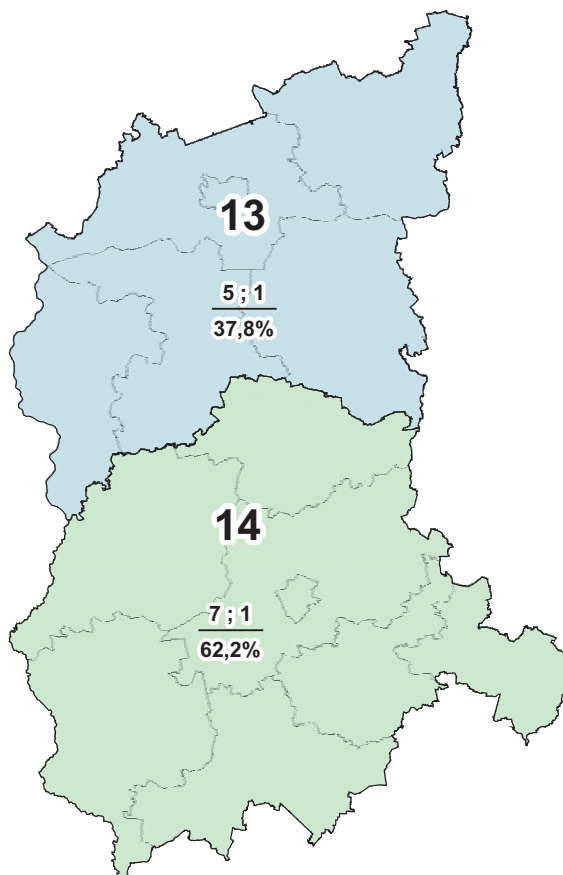
14 zielonogórski

Powiaty Powiats (NTS 4)

- krośnieński (7)
- nowosolski (8)
- świebodziński (6)
- wschowski (3)
- zielonogórski (10)
- żagański (9)
- żarski (10)

Miasto na prawach powiatu (NTS 4)
 City with powiat status (NTS 4)

- Zielona Góra (1)

W nawiasach podano odpowiednio liczbę gmin (NTS 5).
 Number of gminas (NTS 5) is given in brackets.

^a Odpowiednio: dla województwa - udział w kraju, dla podregionów - udział w województwie.
^a Respectively: for voivodship - share in country, for subregions - share in voivodship.

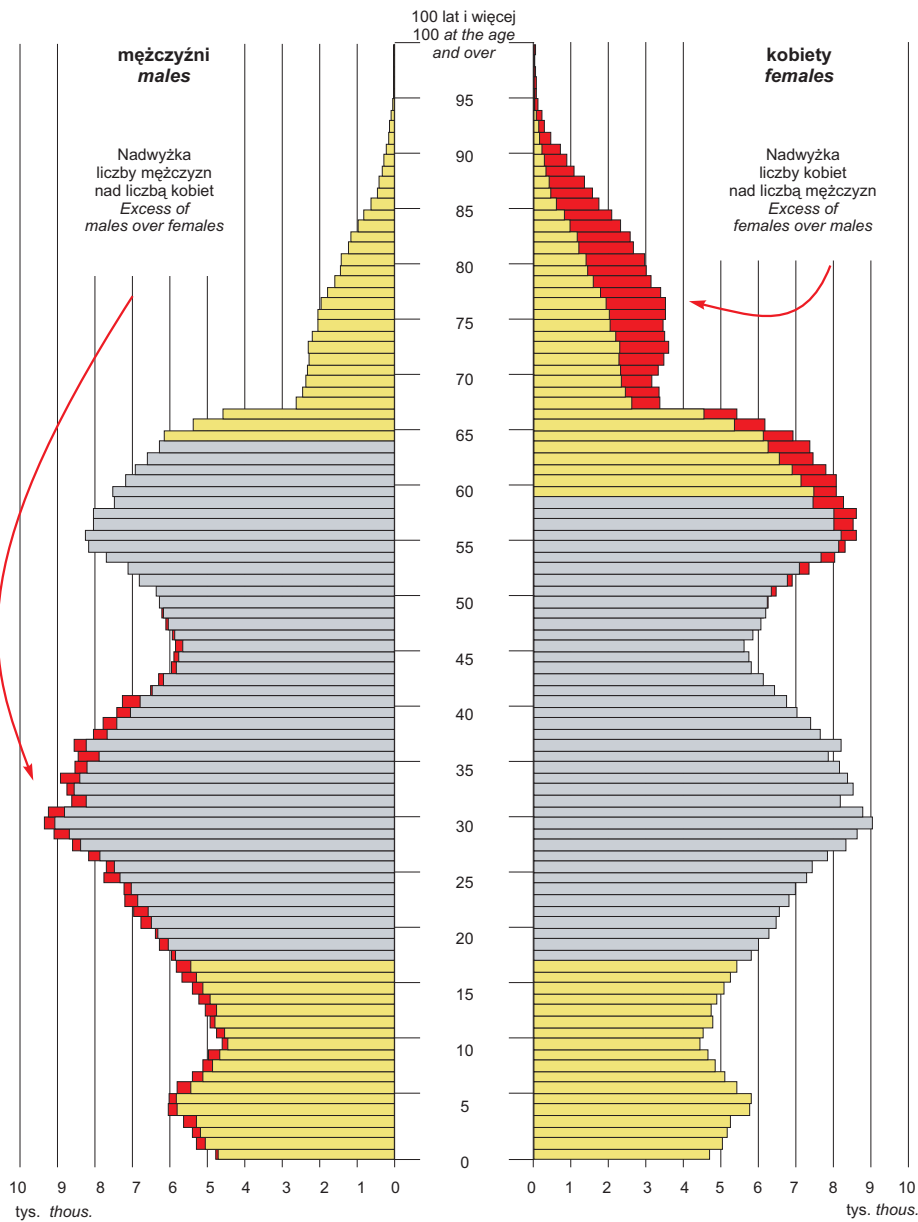
WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

Ludność według płci i wieku w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Population by sex and age in 2013

As of 31 XII

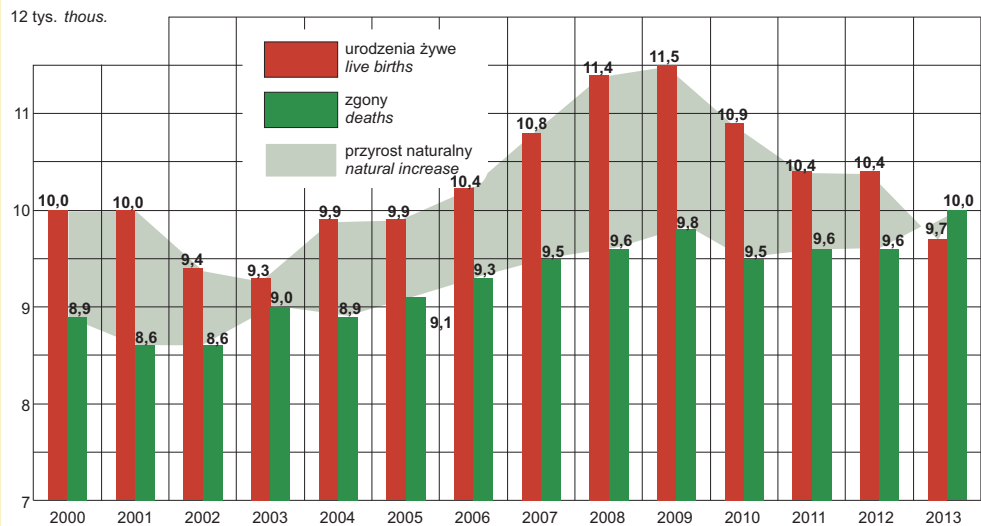

Ludność w wieku:
Population in age:

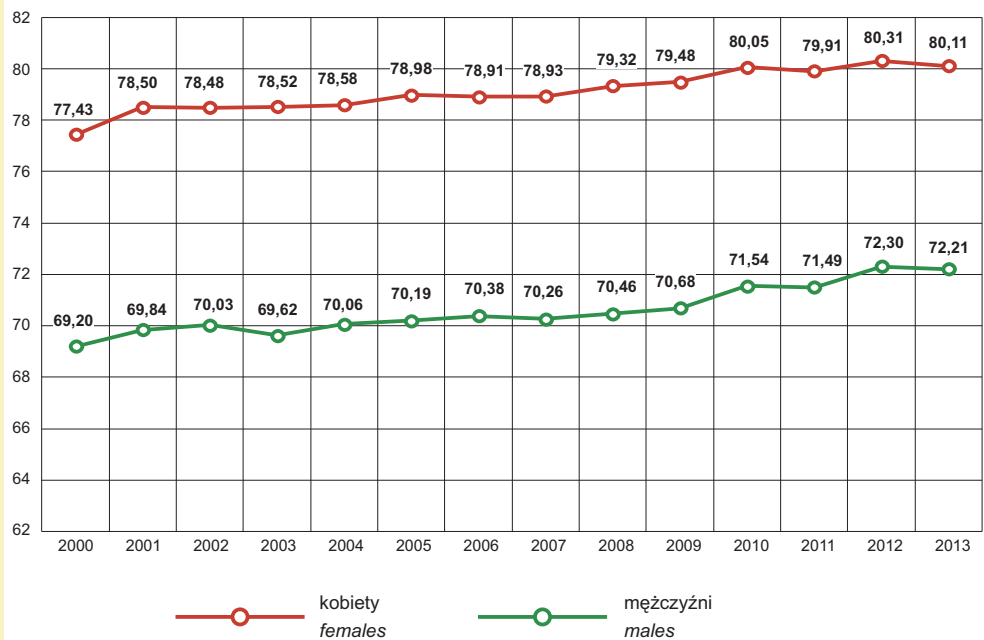
produkcyjnym
working age

przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym
pre-working and post-working age

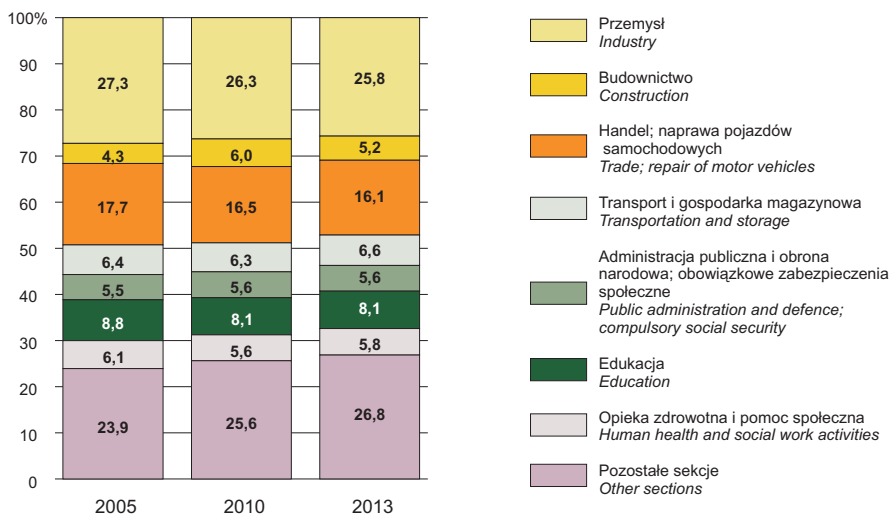
Ruch naturalny ludności Vital statistics

Przeciętna liczba lat dalszego trwania życia dla osób w wieku 0 lat Life expectancy at 0 age

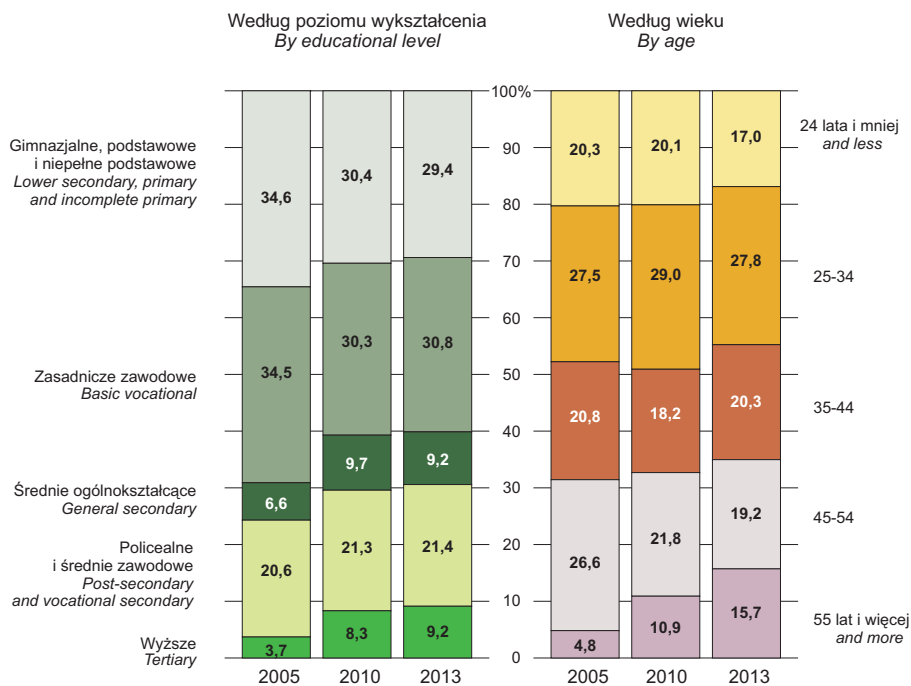

Struktura pracujących^a według sekcji Stan w dniu 31 XII Structure of employed persons^a by sections As of 31 XII

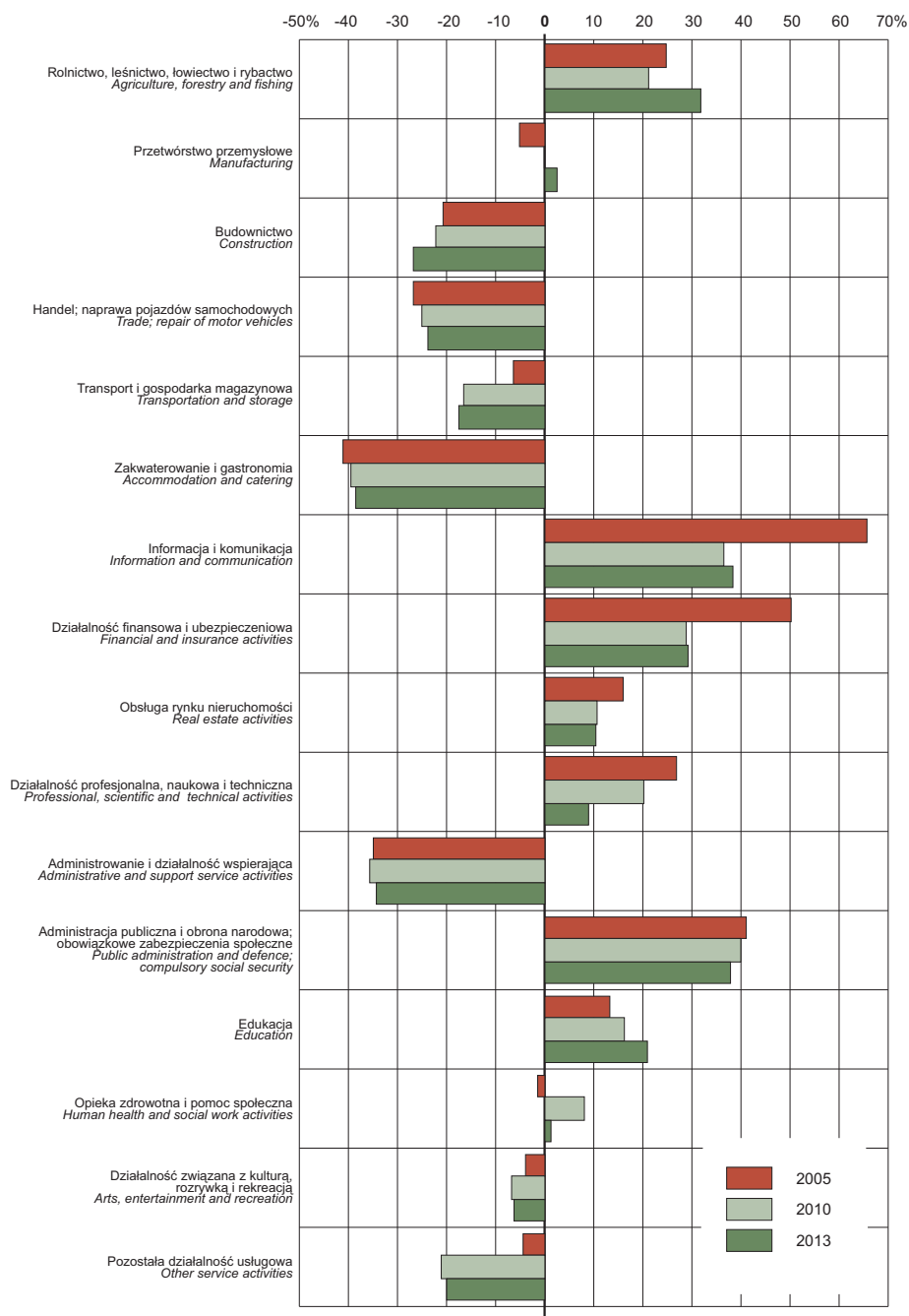

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
^a By actual workplace and kind of activity; with the employed persons on private farms in agriculture.

Struktura bezrobotnych zarejestrowanych według wieku i poziomu wykształcenia Stan w dniu 31 XII Structure of registered unemployed persons by age and educational level As of 31 XII

Odchylenie względne przeciętnych wynagrodzeń w wybranych sekcjach od przeciętnego wynagrodzenia w województwie^a Relative deviations of average wages and salaries in selected sections from the average wages and salaries in the voivodship^a

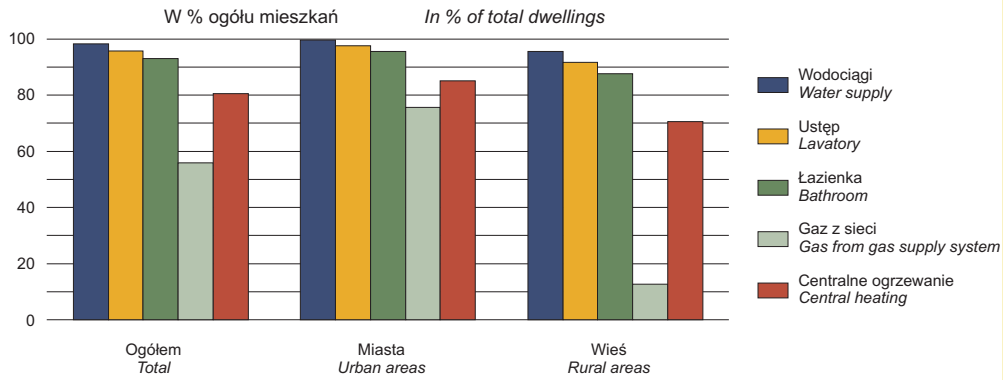
^a Dotyczy miesięcznych wynagrodzeń brutto.
^a Concern monthly gross wages and salaries.

Mieszkania wyposażone w instalacje w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

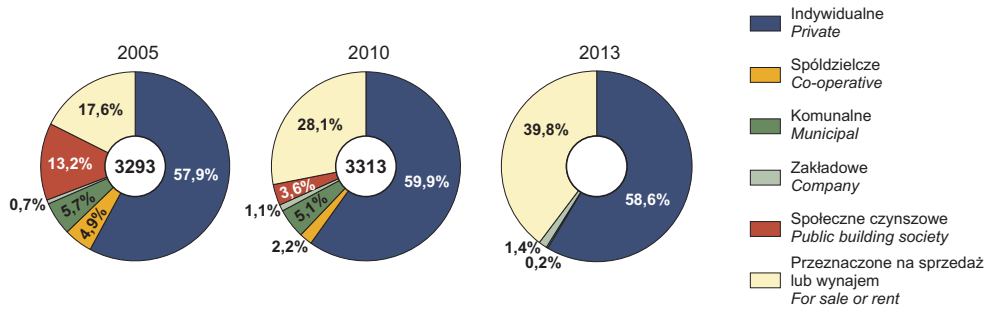
Dwellings fitted with installations in 2013

As of 31 XII

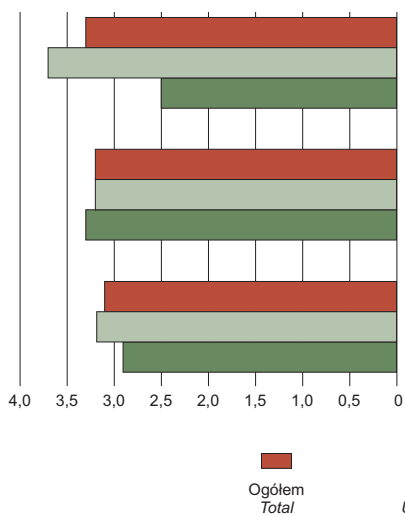

Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa

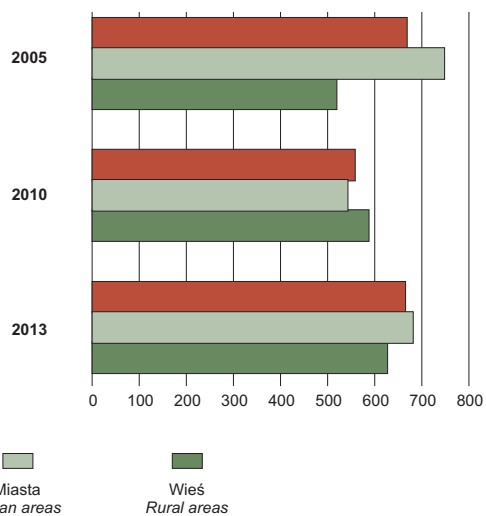
Structure of dwellings completed by type of building

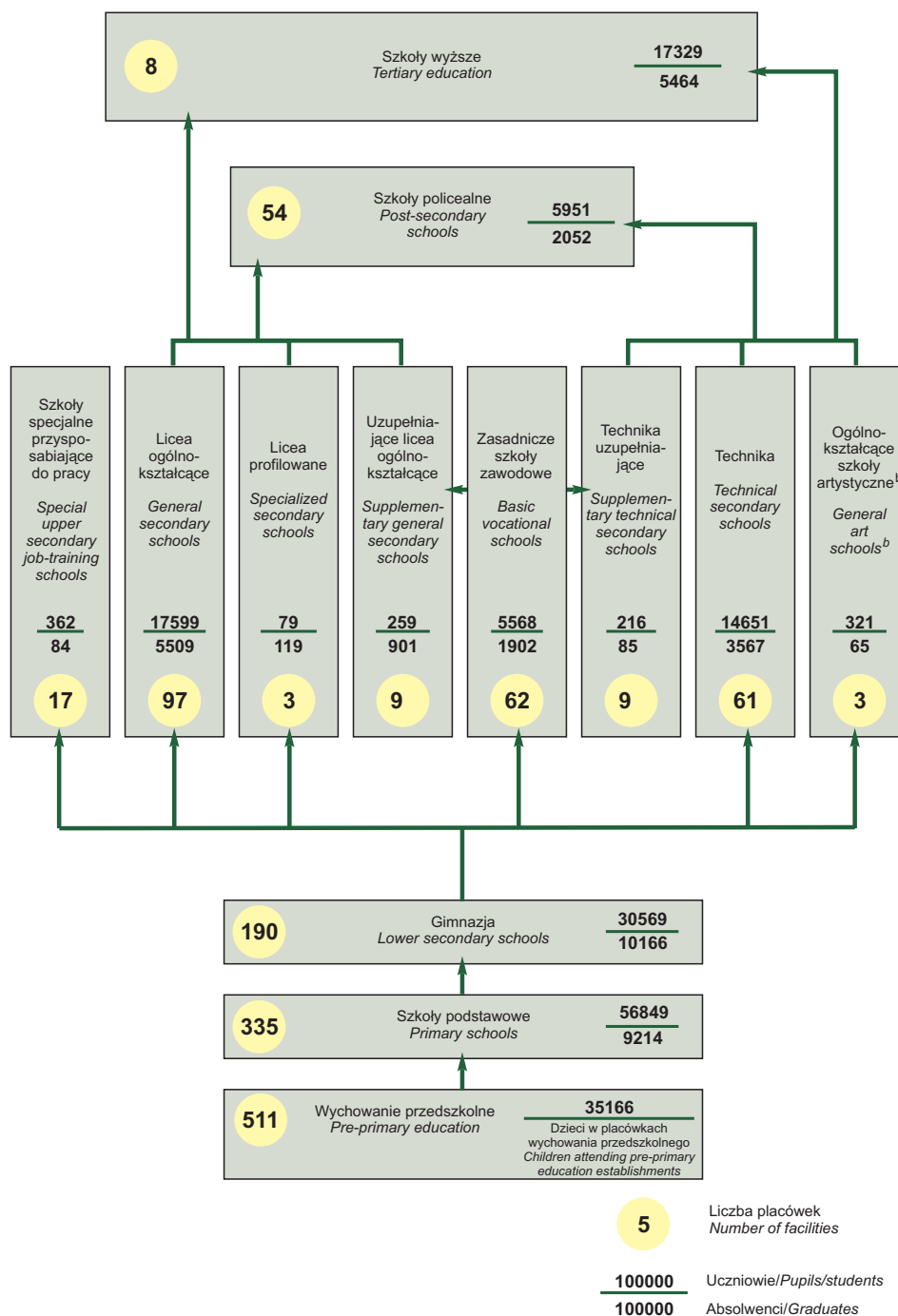
Na 1000 ludności
Per 1000 population

Na 1000 zawartych małżeństw
Per 1000 marriages contracted

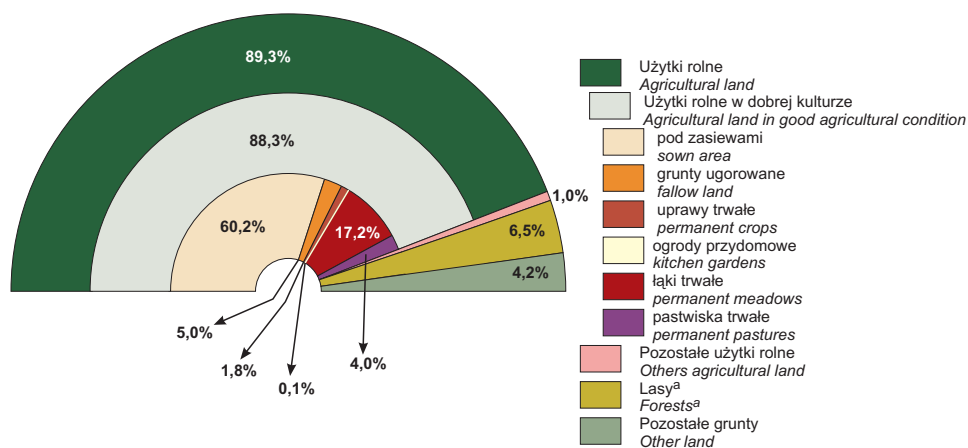
Edukacja według szczebli kształcenia w roku szkolnym 2013/2014^a Education by educational level in 2013/2014 school year^a

^a Stan na początku roku szkolnego; łącznie ze szkołami specjalnymi. Absolwenci z roku szkolnego 2012/2013. ^b Dające uprawnienia zawodowe.
^a As of beginning of the school year; including special schools. Graduates from the school year 2012/2013. ^b Leading to professional certification.

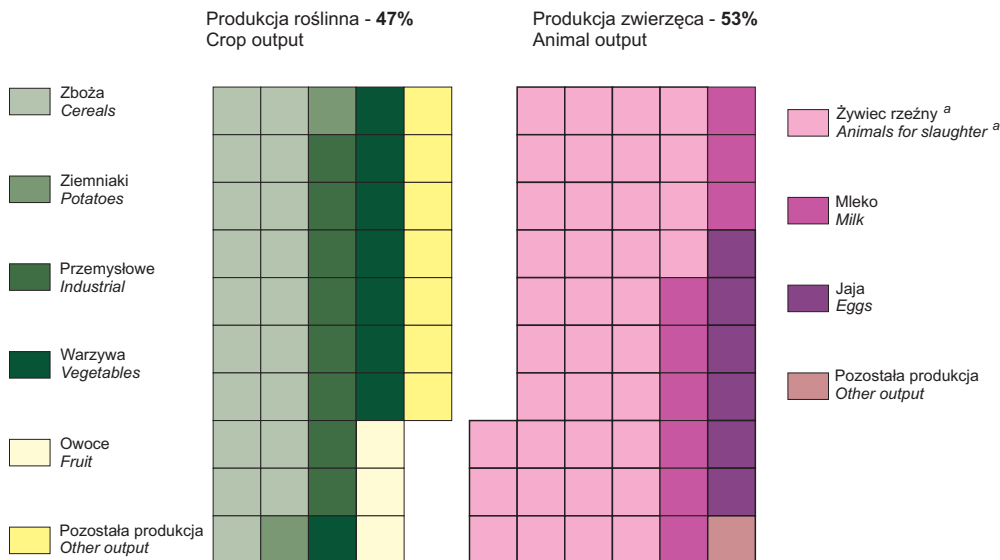
Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych 2013 r.

Stan w czerwcu
Land use in agricultural holdings in 2013
As of June

Struktura towarowej produkcji rolniczej w 2012 r. (ceny stałe 2011 r.)

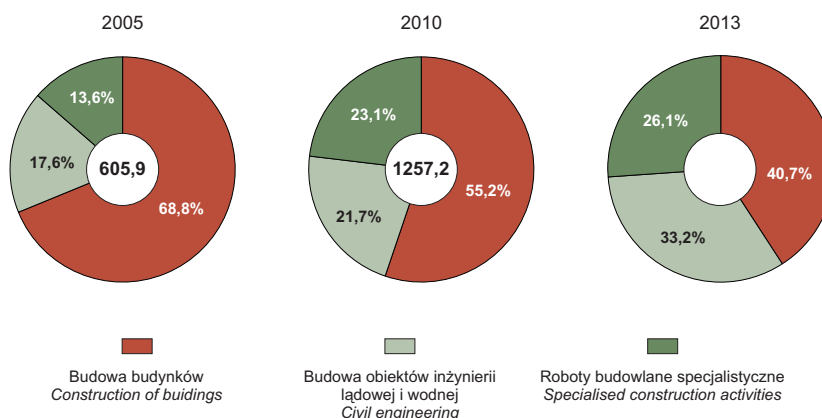
Structure of market agricultural output in 2012 (constant prices 2011)

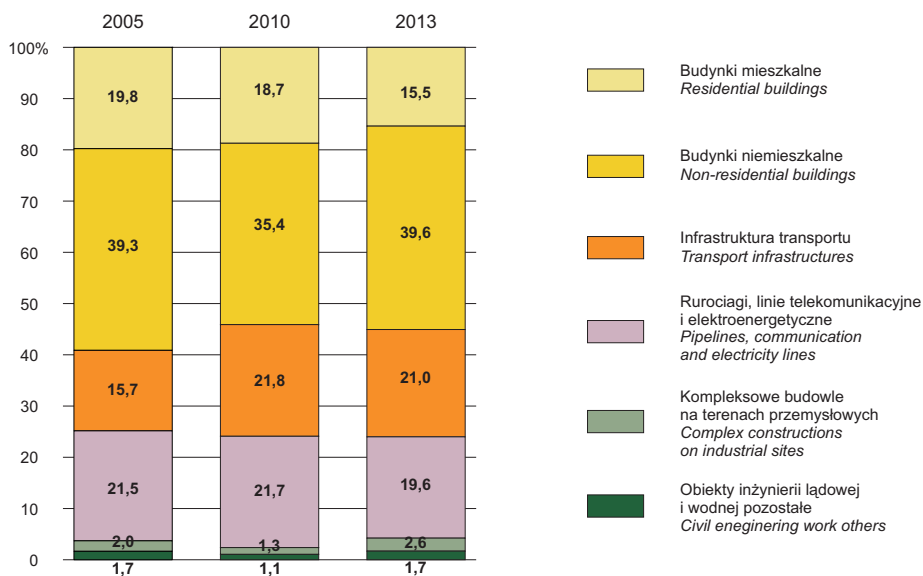
^a Bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób, kozy i króliki.
^a Cattle, calves, pigs, sheep, horses, poultry, goats and rabbits.

Struktura produkcji budowlano-montażowej^a (ceny stałe) Structure of construction and assembly production^a (current prices)

Według działów
By divisions

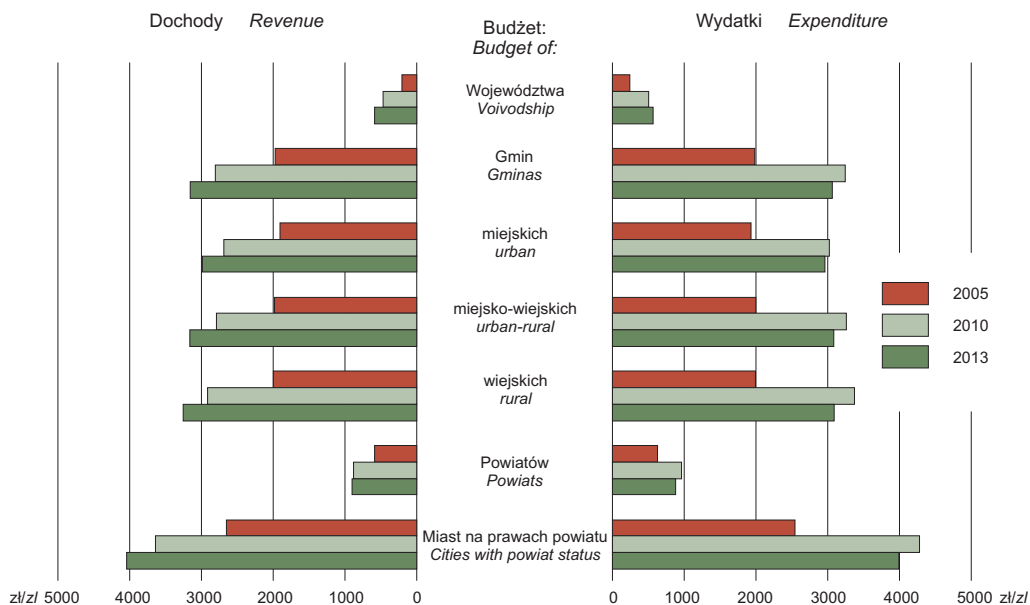
Według rodzajów obiektów budowlanych
By type of constructions

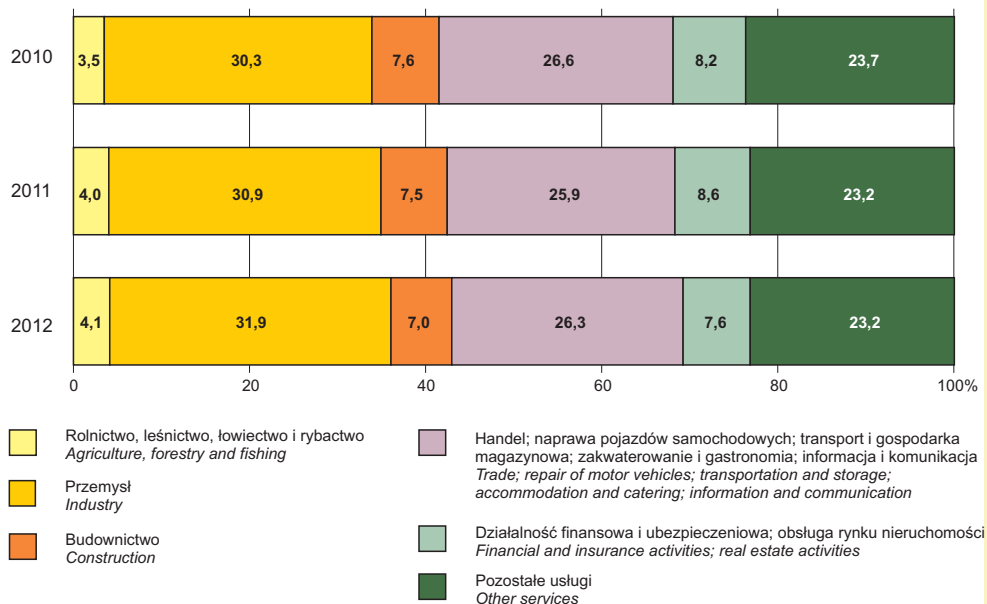
^a Wykonywane przez przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie województwa lubuskiego, siłami własnymi bez podwykonawców.
^a Realized by enterprises which have a seat of board in the Lubuskie voivodship without subcontractors participation.

WOJEWÓDZTWO LUBUSKIE

Dochody i wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca Revenue and expenditure of local self-government entities budgets per capita

Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) Structure of gross value added by kinds of activities (current prices)

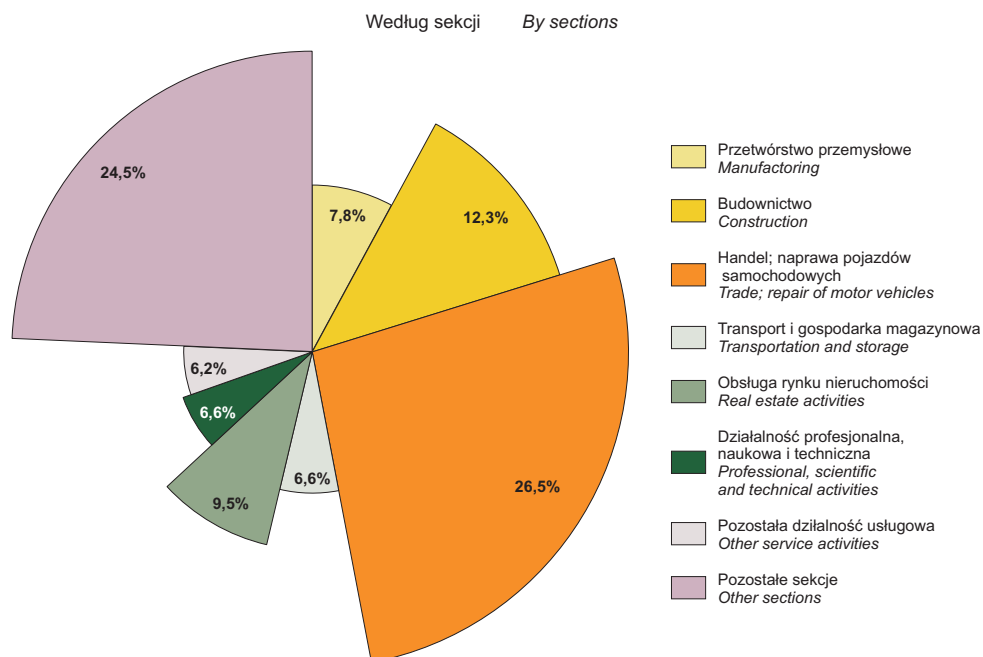
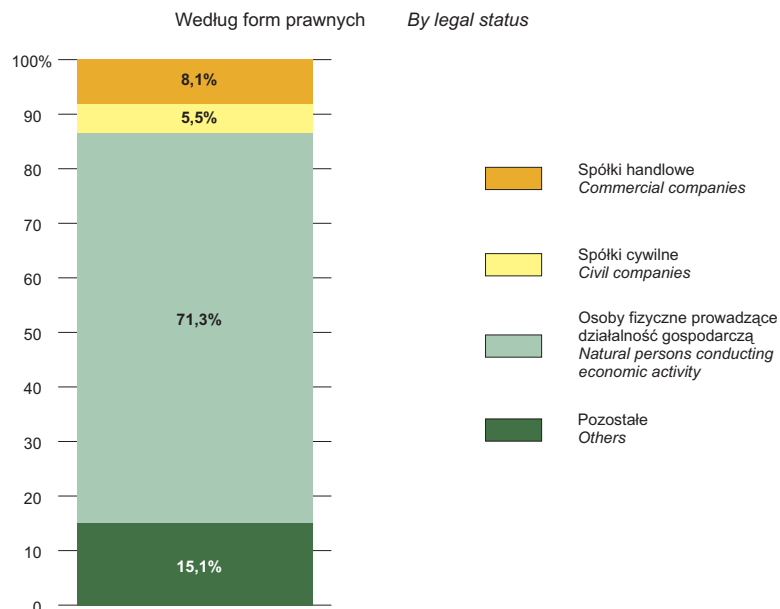

Struktura podmiotów gospodarki narodowej^a w 2013 r.

Stan w dniu 31 XII

Structure of entities of the national economy^a in 2013

As of 31 XII

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.
^a Excluding persons tending private farms in agriculture.